

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

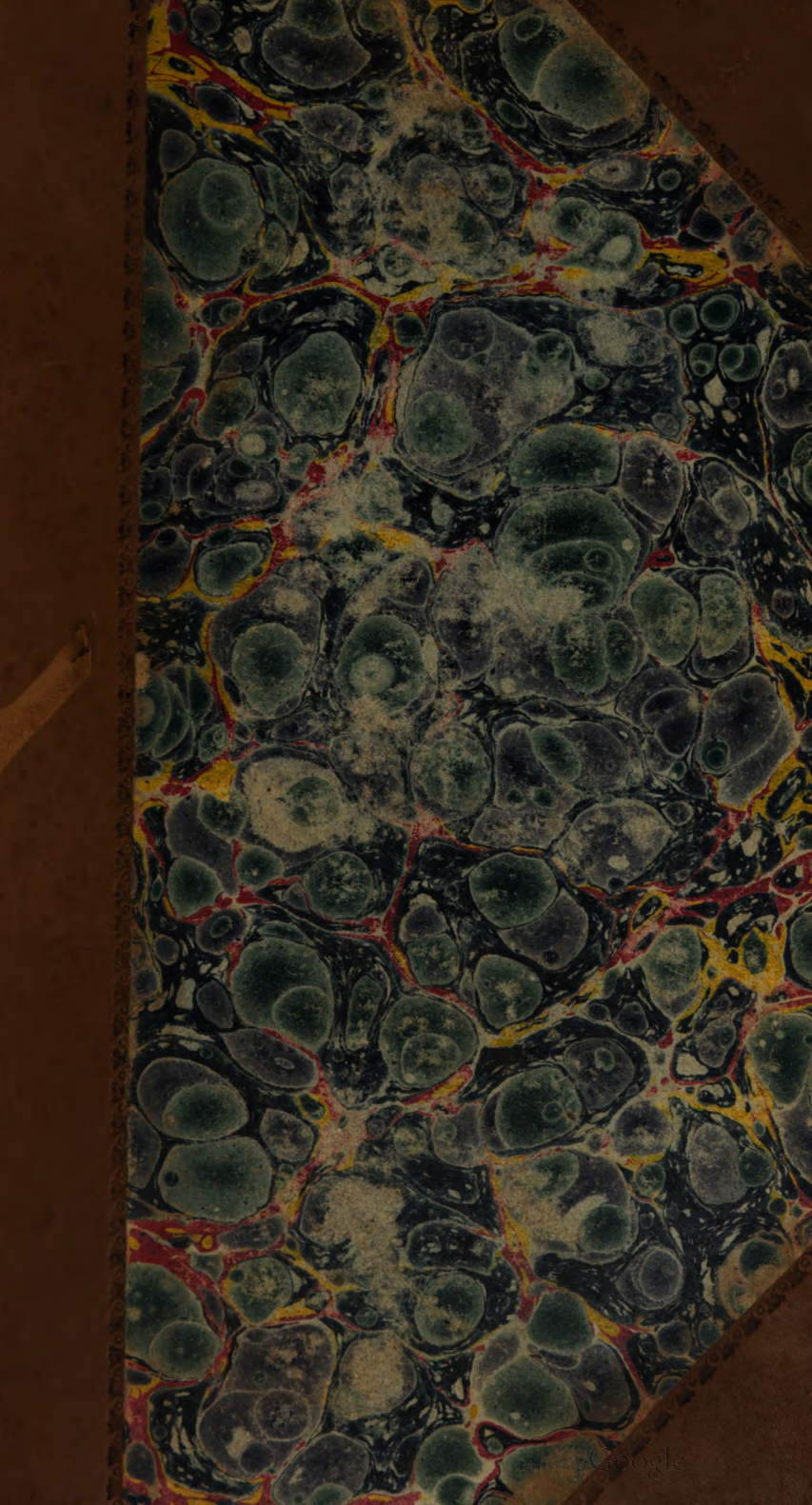
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

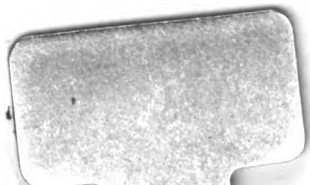

600002428M

35.

560.

600002428M

35.

560.

HORAPOLLINIS NILOI HIEROGLYPHICA.

EDIDIT,

DIVERSORUM CODICUM RECENTER COLLATORUM, PRIORUMQUE

EDITIONUM VARIAS LECTIONES ET VERSIONEM

LATINAM SUBJUNXIT, ADNOTATIONEM,

ITEM HIEROGLYPHICORUM IMAGINES ET INDICES ADJECIT,

CONRADUS LEEMANS,

PHIL. THEOR. MAG. LIT. HUM. DOCT.

AMSTELODAMI,

APUD J. MULLER ET SOCIOS.

MDCCCXXXV.

560.

LUGDUNI BATAVORUM, EX TYPOGRAPHEO J. G. LA LAU.

PARENTIBUS.

PRAECEPTORIBUS.

AMICIS.

SACRUM.

PRAEFATIO.

Qualem rationem in nova hac HORAPOLLINIS Hieroglyphicorum editione curanda secutus sim, paucis exponam.

Trium novorum Codicum lectionibus operi accedentibus, quorum duorum jam editae erant a Cl. BACHMANNO in Anecdotis, tertium autem Codicem mihi Parisiis conferendum curavi, haud abs re visum est, si ipse HORAPOLLINIS textus iterum typis exprimeretur, addito apparatu critico, in quo Codicum et Edd. priorum diversae lectiones notarentur. Versionem etiam adjungendam putavi, ut iis quoque consuleretur, qui Graecam minus intelligentes, antiquitati Aegyptiacae tamen operam darent; quam versionem, ut potui maxime, Graecis respondentem feci; ubi autem a Merceri interpretatione, quae a multis citatur, valde differebat, in apparatu critico illud indicavi. In conscribenda adnotatione, quam insigni V. Cl. G. B. HASII benevolentia, ipsius et V. Cl. LETRONNII observationibus in quaedam HORAPOLLINIS loca, ditare potui, duplex consilium secutus sum: alterum, ut librum utilem quoque redderem litterarum cultoribus, qui tamen antiquitatis Aegyptiacae studio non tenerentur; alterum, ut priorum editorum explicationibus adlatis, refutatis vel correctis, qui hanc

editionem sibi comparasset, reliquis carere posset. Hieroglyphicorum porro explicationes, apud alios scriptores servatas, sive cum HORAPOLLINIS interpretatione convenirent, sive ab ea differrent, locis suis addidi. Veterum scriptorum loca citans, ipsa saepius eorum verba adscripsi, quoniam non omnibus ipsi scriptores semper et ubique ad manus esse possunt; utque ita, praesertim in Lib. II. lectores ipsi judicare possent, quam veri simile sit, plurima ejus capita ex historiae naturalis scriptoribus esse compilata. Quae porro HORAPOLLINIS hieroglyphica monumentis confirmarentur, eorum imagines in tabulis depingendas curavi. Quarum numerus insigniter increvit, ex quo Doctissimus mihiq. amicissimus FR. SALVOLINIUS, cui CHAMPOLLIONIS monumentorum Aegypti interpretandorum rationem, ab ipso auctore, Parisiis accipere contigerat, Musei Lugduno-Batavi visendi gratia, initio anni praecedentis hîc commoratus, omnia hieroglyphica mihi indicavit, quorum explicationem CHAMPOLLION, post secundam editionem Libri de Hierogl. Vet. Aeg. et in primis post iter in Aegyptum, prioribus addiderat. Qua re, uti et multis aliis, quae ex CHAMPOLLIONIS doctrina scriptisque ineditis adhuc mecum communicavit, quantum de me bene meritus sit SALVOLINIUS, dicere vix possum. — Praeterea tales quoque imagines addendas putavi, quae fuserent ad meliorem adnotationum mearum intellectum. Posterioribus vero his colores non induxi; quos in reliquorum hieroglyphicorum imaginibus,

ex optimis monumentis desumptos, neque tamen in omnibus eosdem inveniri monendum est. Attamen, quantum potui, eos elegi, quorum usus maxime constans esse videbatur. Singulorum porro hieroglyphicorum, quorum explicationes proferuntur, demonstrationem non adjunxi, quoniam ut ea recte fiat, universe plurium monumentorum, et majoris scripturae Aegyptiacae cognitio requiritur. Quapropter ea potius in posteriora tempora servanda visa est, quando CHAMPOLLIONIS opere de Grammaticis Hieroglyphicis edito, hujus auctoritate uti possimus. Illud tamen sibi persuasum habere poterunt lectores, hieroglyphica illa, in monumentorum Aegyptiacorum inscriptionibus, ea significatione, qualem indicavi, inventum iri. Interim multorum hieroglyphicorum confirmatio peti poterit ex Commentario FR. SALVOLINII de MSto Hier. Aeg. Sallieri (*) et ex ejusdem Analysis diversorum textuum Aegyptiacorum (+), cujus operis primum volumen magno tabularum numero instructum versus finem hujus anni edetur. Virorum denique doctissimorum diversas rationes HORAPOLLINIS explicandi, singulis capitibus addidi, ita ut lectoribus fere ubique judicium relinqueretur, qualem rationem sibi potissimum

---

(*) *Campagne de Rhamsès le Grand (Sesostris) contre les Schète, et leurs alliés. Manuscrit Hiératique Égyptien appartenant à M. Sallier à Aix en Provence. Notice sur ce Manuscrit. Paris. 1835.*

(+) *Analyse Grammaticale raisonnée de différents Textes Égyptiens.*

sequendam ducerent. In quibus omnibus viri docti hunc meum laborem aequo animo dijudicent quaeso, utpote juvenis, in aditu adhuc literarum versantis, et sibi in illorum indulgentia unicum fere praesidium esse existimantis.

Praefationi huic finem imponere non possum sine eo, ut publice profitear, quantum debeam Viro Cl. c. i. c. REUVENS, qui, uti olim mihi auctor existit, ut *Archaeologiae* operam darem, et deinde ex quo tempore viam illam studiorum ingressus sum, optimus mihi semper dux consiliis auxiliisque adfuit, ita nunc quoque in libello hoc conscribendo, admonitionibus, et magna illa, qua bibliotheca ejus referta est, librorum copia suppeditanda haud leviter de me meritus est.

Scripsi Lugduni Batavorum, Mense Martio
anni MDCCCXXXV.

PROLEGOMENA

AD

HORAPOLLINIS NILOI HIEROGLYPHICA.

De Aegyptiorum historia, legibus, moribus, institutis, philosophia, doctrina literisque, plurimi veterum scripserunt, quorum operum nonnulla etiam supersunt, sed multorum fragmenta tantum, aut nomina ab aliis scriptoribus servata, innotuerunt. Tales memorantur, e Graecis: ante C. Saec. V. Hippias Rheginus, Hecataeus Milesius; Saec. IV. Hellanicus Lesbios, Herodotus, praecipue Lib. II; Theopompus Chios, Ephorus Cumanus; Saec. III. Eudoxus Cnidius, Philistus Syracusanus, qui teste Suida *Aegyptiaca* conscripsit libris duodecim (*), Hecataeus Abderita; Saec. II. Eratosthenes, Manetho, sacerdos Aegyptius, qui iubente Ptolemaeo II. Philadelpho, historiae Aegyptiacae centum et tredecim γενεάς, inde a Deorum et Semideorum regno, usque ad Alexandri Magni tempora, tribus voluminibus comprehendisse fertur,

(*) Philistum illum Naucraticum vel Syracusanum vocat Suidas, eumque scripsisse dicit praeter *Aegyptiaca*, librum περὶ Ναυκρατίας, (ita legit Ruhnken. *Hist. Crit. Orat. Graec.* pag. LXXXIV. pro vulgato *Ναυκρατίας*), et tres libros περὶ τῆς Αἰγυπτίων θεολογίας. Wessel. autem ad Diod. Sic. XIII. cap. 91. pag. 615. Naucraticum errore dictum fuisse Philistum suspicatur, ob librum illum περὶ Ναυκρατίας; aut omnia haec scripta non ab eodem homine esse profecta. Idem, sed uberius, ostendit Gölher *de Situ et Origine Syracusarum*. Lips. 1818. pag. 124. seqq.

cujusque scriptorum fragmenta servata sunt apud Josephum, Eusebium et Syncellum; Post C. Saec. I. Diodorus Siculus, in primis Lib. I. Strabo *Geogr.* Lib. XVII; Saec. II. Plutarchus, praecipue in lib. *de Iside et de Osiride*; Saec. III. Philostratus, in *Vita Apollonii*, Porphyrius; Saec. IV. Jamblichus, et fortasse libri Hermetici apud Stobaeum, Cosme, ex cujus *Aegyptiacis* quaedam servavit Scholiast. Apollonii; ex Latinis: Pomponius Mela, Plinius, alii. Quorum multos laudatos vide apud Zoëgam *de Obelisc.* pag. 426, seqq. Wyttenb. ad Plutarch. *de Is. et Os.* Adn. Vol. II. P. I. pag. 81. B. Creuzerum in Lib. *de Symbol. et Mythol. Vet. Pop.* (*) T. I. pag. 240-243. Beckium *Hist. Univ.* (+) Tom. I. pag. 280.

De sacris Aegyptiorum signis elementisque, veterum scriptorum loca inveniuntur: apud Herod. II. 36. Plat. *de Legg.* VII. pag. 819. *Phaedr.* pag. 274, 275. Diod. Sic. I. 55. III. 3. Philonem in *vita Moysis*. Plutarch. *de Is. et Os.* cap. 10. pag. 354. F, cap. 32. pag. 363. F, cap. 36. pag. 365. B, cap. 51. pag. 371. E. *Sympos* II. IX. Quaest. III. cap. 2. pag. 738. E. Heliod. *Aethiop.* II. pag. 116. et IV. pag. 174. (*Ed. Commel.* anni 1596.) Porphy. apud Euseb. *Praep. Evang.* I. cap. 10. pag. 35, seqq. Jamblich. *de Myst.* Sect. VIII. cap. 5. cui add. Sect. I. cap. 5. Clem. Alexandr. *Strom.* I. 85. VI. 4. Cassiodorum *Chron. ad Theod. Reg.* Rufin. *Eccl.* Lib. II. cap. 26, 29. Origenem *Ep. ad Rom.* Tom. IV. pag. 495. (*ed. Paris.*) Soeratem *Hist. Eccl.* Lib. V. cap. 7. Cyrillum *adv. Julianum* Lib. IX. Cosmam Indicopl. *Cosmograph.* pag. 161. (vid. Montfaucon. *Collect. nov. Patr.*

(*) *Fr. Creuzer's *Symbolik und mythologie der alten Völker, besonders der Griechen.* Ed. 2da.

(†) Beck's *Anleitung zur genauern Kenntniss der allgemeinen Welt- und Völkergeschichte.* Ed. 2da.

T. II.) Ammianum Marcell. XVII. pag. 99. (*Lindenbr.*) et XXII. cap. 15. pag. 250. Macrobius *Saturn.* I. cap. 21. med. Abeneph. Arab. apud Kircherum *Obel. Pamp.* pag. 124. cap. 11. quorum locorum maximam partem citavit Cl. Seyffarth in *Rudim. Hierogl.* pag. 12. nota 36.

Praeterea hic memoranda quoque sunt Artemidori et Achmetis *Oneirocritica*; quae fortasse nonnulla continent, quibus hieroglyphicorum explicatio adjuvetur; ubi enim somnia interpretantur Oneirocritae, saepissime significationes symbolicas iis tribuunt, et veri simile est, quando additur interpretationi κατ' Αἰγυπτίους, tales explicationes desumptas fuisse ab hieroglyphicorum quorundam symbolicorum significationibus; quam ob rem passim, ubi Horapollinis hieroglyphicum, cum interpretatione quadam somnii, apud Artemidorum vel Achmetem servata conveniebat, aut etiam, quando diversam quidem alteruter horum, at probabilem tamen explicationem exhibebat, loco suo adnotavi. Attamen non diffiteor, me in perlegendis Artemidori et Achmetis libris ab expectatione, quam de eorum utilitate ad hieroglyphicorum explicationem susceperam, multum decidisse: nam si duas vel tres interpretationes, *draconis* (Artemid. II. 13. Achm. 283. adnot. nostr. pag. 123), *cy-nocephali* (Artemid. II. 12, ubi ad *Lunam* refertur hoc animal. cf. adn. nostr. pag. 197.), et fortasse quoque *crocodili* (Artemid. III. 11. adnot. nostr. pag. 296.) excipias, reliquae conveniunt tantum cum iis Horapollinis hieroglyphicis, quae continentur parte ab hoc vel a Philippo ex historiae naturalis scriptoribus potius, quam ex vera hieroglyphicorum doctrina conscripta, vel quae monumentis nondum confirmantur, neque facile puto, confirmabuntur; quaeque ab Oneirocritis ex similibus fontibus fortasse collectae sunt. Ad has referri posse videntur explicationes quae sequuntur:

***

manus actiones, *opificia* significantis (Artemid. I. 14, 44. Horapollo II. 119. adnot. nostr. pag. 402.), *mulae sterilitatem* (Artemid. II. 12. Horap. II. 42. adn. pag. 338.), *pinnac nuptias* (Artemid. II. 14. Horap. II. 107. adn. pag. 392), *cygni virum musicum* (Artemid. II. 20. Horap. II. 39. adn. pag. 337.), *pelecani virum amentem* (Artemid. II. 20. Horap. I. 54.), *talpae hominem coecum* (Artem. III. 65. Horap. II. 63. adn. pag. 356.), *elephantis regem* (Artemid. II. 12. Achmet. cap. 271. Horap. II. 85. 86. adn. pag. 371, seq.), *leonis morbum* (Artemid. II. 12. III. 67. Horap. II. 38. adn. pag. 336.), *leonis pericula ex igne* (Artemid. II. 12. Horap. II. 75. adn. pag. 364.), *vespertilionis mulierem lactantem* (Artemid. III. 66. Horapoll. II. 53. adn. pag. 345.), *scorpii inimicum* (Achmet. cap. 162. Horap. II. 35. adn. pag. 333.) Contra, ubi nonnullorum hieroglyphicorum significationes, Graecis quoque scriptoribus satis cognitae, *accipitris deum*, vel *Solem* (Horap. I. 6. adn. pag. 147.), *vulturis matrem* (I. 11. adn. pag. 171.), *scarabaei virum* (I. 10. adn. pag. 165.), *leonis propterea fortitudinem* indicantis (I. 18. adn. pag. 218, seq.), *ibidis Mercurium* significantis (I. 36. adn. pag. 246.), *piscis odium* (I. 44. adn. 261.), aliorumque, apud Artemidorum et Achmetem quoque inventum iri jure expectemus, earum omnium nullam in usum suum adhibuerunt Oneirocritae. Quod adtinet ad Achmetis explicationes, quas κατ' Αἴγυπτίους datas esse ait, magnam iis fidem habendam esse non putamus; sed Aegyptiorum nomine Achmet majorem suo libro auctoritatem comparare voluisse videtur, quoniam ad eos studia artium occultarum, et arcanorum interpretationum praecipue referebantur ab Arabibus. Ex toto ejus opere unius tantum *draconis* explicatio (cap. 283.) ad inscriptiones hieroglyphicas accommodari possit.

Dedit opera de hieroglyphicis plures veterum egerunt: Lindenbrogius ad Amm. Marc. pag. 99. citat Chaeremonem, Hermatelem et Hermapionem. Chaeremonem scripsisse *Hieroglyphica* testatur Suidas, duobus locis (*); ex ejus libris excerpta quaedam se vidisse suspicatur Erasmus in *Adag. Festina lente* (†). De Hermapione cf. Ammian. Marcell. XVII. 4. (§). Hermatelem cognoscimus et Tertulliano de *Spectaculis* cap. 8. Praeter hos, Demoeritum de hieroglyphicis Aegyptiorum commentarios scripsisse ferunt, quorum jacturam eo magis dolemus, quandoquidem philosophus ille satis longum tempus in Aegypto degisse, ibique a sacerdotibus doctrinarum, quas hi tenebant, cognitionem

(*) In γοφῇ Ἱεργλυφικά: Ἱεργλυφικά ἔγραψεν ὁ Χαιρήμων et in Χαρήμων — καὶ ἕτερος Χαιρήμων, γράψας Ἱεργλυφικά. Add. et. Euseb. Praep. Evang. V. cap. 10.

(†) Pag. 241. b. (Ed. anni 1646.): »Scripsit his de rebus Plutarchus in Commentario de Osiride, et Chaeremon apud Graecos, testimonio Suidae: cujus ex libris excerpta suspicor ea, quae nos nuper conspeximus hujus generis monumenta, in quibus etiam haec inerat pictura: primo loco *circulus*, deinde *ancora*, quam mediam (ut dixi) *delphinus* oborto corpore circumplectitur. *Circulus*, ut indicabat interpretamentum adscriptum, quoniam nullo finitur termino, *sempiternum* innuit *tempus*. *Ancora*, quoniam navem remoratur et alligat, sistitque, *taratatem* indicat. *Delphinus*, quod hoc nullum aliud animal celerius, aut impetu perniciose, *velocitatem* exprimit; quae si scite connectas, efficiet hujusmodi sententiam: αἰὲν ὁπρὸς ὅσους, i. e. *semper festina lente*. Ex isto exemplo autem, quod citavit Erasmus, facile conjicimus, aut revera excerpta ex Chaeremonis *Hieroglyphicis* eum non vidisse, aut de Aegyptiorum sacra scriptura Chaeremonem in iis non egisse. — Caeterum *Delphinus ancora* implexus cernitur in multis Titi Vespasiani et Domitiani nummis, in quibus a nonnullis de *impero maritimo* accipitur. Cf. *Thes. Morell.* XII. *Imp.* Titi, tab. V. 39, VI. 55, 64, VIII. 84. Domitian. tab. IX. 25, 36, 39, X. 5. Add. Goriacii *Dactylioth.* P. I. 181.

(§) Ubi obelisci Aegyptiaci inscriptionis hieroglyphicae, ab Hermapione Graece versae, fragmenta quaedam servantur.

accepiſſe dicitur. Apud Diog. Laert. IX. cap. 7. ſegm. 49. memoratur Democriti ὑπόμνημα περὶ τῶν ἐν Βαβυλῶνι ἐερῶν γραμμάτων, et alterum: περὶ τῶν ἐν Μερὸν ἐερῶν γραμμάτων (*). Utrumque vero opus interiit, atque omnium, qui hoc argumentum tractarunt, uniꝯ Horapollinis libri duo *de Hieroglyphicis Aegyptiorum* ad nos pervenerunt; de quibus jam paullo accuratius erit agendum.

Quis fuerit Horapollo ille, valde dubitatur inter viros doctos, quorum alii ejusdem nomen a nonnullis ſcriptoribus proferri exiſtimant, alii ullam ejus mentionem apud veteres ſcriptores fieri negant, reliqui totum nomen fictum eſſe ſtatuunt.

Quod ad nomen ipſum, Aegyptiis ſolitum erat, ut vocarentur deorum ſuorum nominibus. Cf. Lucian. *Pro Imagg.* §. 27. (+) Champoll. *de Hierogl. Vet. Aegypt.*

(*) Menagius ad hunc Diog. Laert. locum laudavit Euseb. *Præp. Evang.* X. 4. Δημόκριτος τοῦ Βαβυλωνίων λόγους ἡθικoὺς πεποιῆσθαι λέγεται. et Clem. Alex. *Strom.* I. Δημόκριτος τοῦ Βαβυλωνίου ἡθικoὺς πεποιῆται· λέγεται γὰρ τὴν Ἀνικάρου στέλῃ ἐρμηνευθεῖσαν τοῖς ἰδίοις συντάξει συγγράμμασι. et Reinesium *Var. Lect.* I. 22. qui Babylonem intelligit Aegypti oppidum, quoniam ἐερᾶ γράμματα, quae Eusebius ἡθικoὺς λόγους dixerit, in ſolis Aegyptiorum ſacris nominentur. Cf. quoque Kühnii adnot. ad Diog. Laert. l. l. et Jomard in *Dissert.* quae invenitur in textu *Descriptionis Aegypti* (Antiq. Mem. Tomo IX. pag. 531, 532. et Tomo VII. cap. 12. pag. 401, ſeq.) — Democritum adieſſe Aegyptios, ibique eorum ſapientiae operam dediaſſe, praeter Aelianum, *Var. Hist.* IV. 20, Hesychium Milesium, Clementem Alexandrinum, Eusebium, Suidam, in voce, prodit quoque Diog. Sic. I. 98. *Wessel.* pag. 110; ex quo loco diſcimus, eum per quinquennium in ea regione fuiſſe commoratum. Cf. Menagius ad Diog. Laert. IX. cap. 7. ſegm. 33.

(+) Τὰς προσηγορίας αὐτὰς πόσοι ἐμμήσαντο τὰς τῶν θεῶν, Διονύσιοι, καὶ Ἡφαιſτίωνες, κ. τ. λ. — ἐγὼ γὰρ τοὺς Αἰγυπτίους, οἵπερ, καὶ δευσιδαιμόνεſτατοὶ εἰσι πάντων, ὁμῶς τοῖς θεοῖς ὀνόμαζαν εἰς κόρον ἐπιχρωμένοις. σχεδὸν γοῦν τὰ πλεῖſτα αὐτοῖς ἐξ ὀργανοῦ ἔακην.

pag. 179-181 (*). Ita saepissime in contractibus Aegyptiacis legitur nomen *Hori*. Cf. *Tab. Princ. Pap. Graec. et Demot.* quam Cl. Reuvens addidit *Epistolis ad Letronium* (†). Horum Graeci interpretati sunt Apollinem (Herod. II. 144, fin. 156, fin. adnot. nostr. ad Horap. I. 17. pag. 218); itaque fieri potest ut scriptor Aegyptius *Hieroglyphicorum*, aut saltem partis ejus libri, quam ex Aegyptiaca lingua Philippus vertit, apud suos ipse quoque Horus dictus fuerit, cui nomini Graeci interpretationem addiderint. Atque sic fortasse Horapollinis nomen originem accepit, quod a multis minus recte Horus Apollo scribitur, duabus vocibus (§); ea enim ratio, adnotantibus Hoesch. Caus. de Pauw et Harlesio (ad Fabric. *Bibl. Graec.* Vol. I. Lib. I. pag. 98.) nonnullis codicibus, Eustathii, Photii, Suidae auctoritate, ipsaque linguae analogia, et exemplis aliorum nominum etiam ex duobus compositorum improbatur. Talia memorantur vb. c. Hermanubis, apud Plutarch. *de Is. et Os.* cap. 61. pag. 375. E. Serapammon et Heraclammon, apud Vopiscum, Serapammon et Potammon, apud Athenas. *Ep. ad Solit. Kit. degentes*, Psenosiris et Pelammion, apud eundem, in *Apolog. pro Fuga*. Tom. I. pag. 705. Hermammon, in *Hist. Euseb.* Lib. VII. cap. 9. Cronammon, apud Paul. Alexandr. Garapammon, (leg. fortasse Sarapammon), apud Pausan. I. *Eliac.* cap. 21. pag. 433. Apammon et Hermanubis, apud Gregor. in *Carm. de Vita sua*. Phoebammon, apud Photium in *Bibl. Cod. CCLXXIX*, fin. et apud Suidam, in v. Phoebammon et Nilammon, apud Sozomen. VIII. 19. et in Synesii atque Isidori Pelusiota *Epistolis*.

(*) *Précis du Système Hiéroglyphique des Anciens Égyptiens.* Ed. 2.

(†) *Lettres à Mr. Letronne, sur les Papyrus Bilingues et Grecs, du Musée d'Antiquité de l'Université de Leyde.*

(§) Ita vb. c. Edd. Ald. Merc. aliorumque, MSS. quoque nonnulla.

Hermapion, qui interpretatus est inscriptionem hieroglyphicam obelisci Aegyptiaci. Cff. Valesius ad Amm. Marc. XIX. cap. 12. Fabric. in *Bibl. Gr.* l. c. pag. 100. et 101. Champoll. *de Hierogl. Vet. Aeg.* pag. 180. ubi citantur: Horammon, Heraclammon, Herammon, Sarapammon, Suchammon (*).

Horapollinis nomen invenitur apud Suidam, Stephanum Byzantinum, Photium et Eustathium, neque, quod sciam, alibi memoratur. Suidas in voce Ὠραπόλλων, haec habet: Ὠραπόλλων Φαινεβύθεως κόμης τοῦ Πανοπολίτου νομοῦ, γραμματικός. διδάξας ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τῇ ἐν Αἰγύπτῳ· εἶτα ἐν Κωνσταντίνου πόλει ἐπὶ Θεοδοσίου ἐγραφε Τεμενικὰ Τπόμνημα Σοφοκλέους, Ἀλκίου, εἰς Ὀμηρον. λαμπρὸς μὲν ἐπὶ τῇ τέχνῃ ἄνθρωπος, καὶ τῶν πάλαι λογισματίων γραμματικῶν, οὐδὲν τι μείον κλέος ἀπενεγκάμενος. deinde alius nominatur Horapollo, Αἰγύπτιος ἐπὶ Ζήνωνος βασιλέως. Priorem memorat Stephanus Byzantin. *de Urbibus*, in γ. Φεβεβήθης καὶ Φεβεβηθίτης, οὕτω γὰρ Ὠραπόλλων ὁ φιλόσοφος ἐχρηματίζετο; ita enim legendum προῶρα πολλῶν, quod olim editum fuerat, recte statuerunt viri docti, nonnullis ininus bene corrigentibus Ὠρος ἐθνικῶν, qui memoratur apud eundem Stephan. Byzantin. in Νικίου κόμη. et Τανῶ. — Photius in *Biblioth. Cod.* CCLXXIX, sub. fin. pag. 536. *Ed Bekkeri*: Ἐτι δὲ καὶ Ὠραπόλλω-

(†) Add. Osóreris, vel Osoroeris, (quod nomen ex Osor, sive Osiris et Poeris compositum putat Champoll. *Op. cit.* pag. 171.) Osorapis vel Osoroapis, Osormnevis vel Osorommevis, in quibus prior compositi pars formam Aegyptiacam retinuit, plane ut Hor, in Horapollo, posterior terminationem Graecam accepit. Nomina haec ex papyris Musei Lugd. Bat. citantur a Cl. Reuvens in *Epp. ad Letronnium*. Ep. III. 16, 26, 50. et in *Tab. Princ. Pap.* cet. Art. 11, 14, 21—24, 30—32. Cf. quoque Kosegarten *de Prisca Aeg. Litt. Comm.* I. pag. 28. seqq.

ὅς γε αἰμαίνετο περὶ τῶν πατρῶν Ἀλεξανδρείας συντίθησι
 δὲ καὶ αὐτὸς δράματα τῷ ὁμοίῳ τύπῳ. Tandem Horapollini
 nis ejusdam mentionem facit Eustathius in Hom. Od. Δ
 ὅν ἀπέειπε δὲ τῶν τοιοῦτων οὐδὲ ὁ Ὀραπόλλων, ἀνὴρ
 λόγιος, οὗ ἡ συνθεσίς ἐν τῷ Ὄρεος καὶ Ἀπολλωνίου, ὁ καὶ
 ἄλλοι ἐκείνῃ εἰσὶν ποιεῖν.

Quinam autem horum Horapollinum *Hieroglyphica* sint
 tribuenda, an vero alii ab his diversi, certo statui posse
 non videtur. Hoeschellius in adnot. putavit, scriptorem
Hieroglyphicorum eundem fuisse, atque illum, de quo
 egit Suidas, libros autem hos duos partem fuisse conjicit
Τεμενικῶν, quae hic censcripserit, quam sententiam
 haud improbandam censet Ideler in *Quaest. Hist. de Obs.
 Astron. Vet.* pag. 104. (*); quod autem Aegyptiorum lin-
 gua, opus scriptum dicatur, id posteriori tempore additum
 censet, ut ita major libro auctoritas compararetur. — Cassi-
 sine in edn. neque ad Horapollinem illum Phaenebethitem,
 neque ad Horam Alexandrinum, quem Suidas in v. 2. Ὄρεος,
 multat ad Grammatica pertinentia scripsisse testatur, *Hie-
 roglyphica* referenda putat; quia scriptor horum librorum
Nubiacus vocetur; quoniam Aegyptiaca lingua scripsisse fe-
 rat; et Suidas, qui tam accurate intrinseque scriptoris
 opera enumerat, ut ne tractatum quidem de *διπθongo*
 omittat, nullam mentionem hujus operis *Hieroglyphicorum*
 faciat. Cum Cassine facit Morhofius *Polyh.* II. 4. 2. §. 1. —
 Hoeschellii sententiam partim amplectitur de Pauw, neque
 tamen quam ad *Τεμενικῶν* pertinere non potuisse hos li-
 bros judicat, inde sequi dicit, ut, qui illa scripserit, non
 etiam alia lingua quaedam scribere potuerit, praesertim,

(*) *Historische Untersuchungen über die Astronomischen Beobach-
 tungen der Alten.* von L. Ideler.

quum Horapollon ille, etsi Graeco sermone in suis operibus unus fuisse videatur, Aegyptiorum linguam, quandoquidem in ea regione natus fuerit, bene novisset. — Vossius in *Aristarch. sive de Art. Gramm.* I. 41. dubitavit, utrum alius fuerit Hieroglyphicorum scriptor, an vero, prouti statuit de Pauw, Aegyptiace quoque nonnulla ediderit scriptor illa *Τεμενίων*, vel denique falsum sit, quod inscriptio praefert, opus a Philippo ex Aegyp̄tia lingua redditum esse. — Fabricius *Biblioth. Graec.* Vol. I. Lib. I. cap. 13. §. 4. *Hieroglyphica* refert ad Horum illum antiquissimum, Isidis filium; quod quam absurdum sit, facile intelligitur. — Harlesius in adnot. ad Fabric. *Biblioth. Graec.* I. c. pag. 98, seq. et in *Introduct. in Hist. Ling. Graec.*, Meiners in *Op. de Hist. Cult. Popul. Antig.* (*) cap. X. pag. 194. seqq., Bruckerus *Hist. Crit. Philos.* Tom. I. pag. 271, seq. (*Ed. Sec.*) statuunt, quae hodie feruntur Horapollinis *Hieroglyphica*, non ab eo scriptore fuisse composita, sed ab homine nec sapientiae Aegyptiacae, nec linguae Graecae satis perito, profecta videri. Aegyptiorum sermone ea scripta esse non potuisse Meiners conjicit ex eo, quod plures explicationes etymologicae addantur, quae ex lingua Graeca sint petitae; tum quod multa dicantur atque Aegyptiis tribuantur, quae hi prorsus ignorarent. Cf. Meiners *Op. cit.* pag. 198, seq.

— Quidquid sit, nulla harum sententiarum argumentis idoneis confirmari posse videtur; neque, silentibus scriptoribus, in quaestione illa de vero *Hieroglyphicorum* scriptore, ejusque aetate, certa quaedam lux nobis oritur. Illud tamen, ex ipso libro, adhibitis iis, quae in studiis ant-

---

(*) Meiners *Versuch über die Religionsgeschichte der ältesten Völker, besonders der Egyptier.*

tiquitatis Aegyptiacae, virorum doctissimorum laboribus sunt cognita, patet, etiamsi liber re vera ab homine Aegyptio profectus non fuisset, multa tamen in eo inveniri, quae ipsius monumentis confirmantur, atque adeo ab Aegyptio homine recte scribi potuerunt. Neque huic sententiae obstare putat rationes, quas Meiners, ut contrarium efficeret, adduxit; nam quod dicit, l. c. pag. 195. se inscriptioni libri primi fidem habere non posse, sola Aldini MSti auctoritate, et quod interpretes ille Philippus aliunde non sit cognitus; non solum Aldi MStum, verum Codd. quoque Aug. Pariss. et reliqui omnes, quorum inscriptiones novimus, in eo cum Aldi convenient, quod opus ex Aegyptiaca lingua versum dicunt. Quod vero multae originationes Graecae in eo inveniantur, animadvertendum, aut fieri potuisse, prouti statuit de Pautz in praefat. ut Philippus eas de suo addiderit, aut nihil impedire, quominus Aegyptius, qui scripserit iis temporibus, quibus lingua Graeca in Aegypto ab omnibus fere intelligebatur, etsi vernacula librum suum composuerit, quasdam ex alia lingua explicaverit. Neque obstat versus Homeri, qui laudatur H. cap. 101. neque dictio Homerica H. cap. 5. πολέμου στόμα; hunc enim poetam, quippe iis temporibus in Aegypto notissimum recte citare potuit Horapollus, praecipue quum et aliunde, vbi. c. ex Aeliano, de Nat. Anim. V. 39. (quem locum citavit de Pautz in praefat.) satis constet, Aegyptios certe nonnullos, tempore Aeliani, Homerum testem adhibere solitos fuisse, ut sententias suas prebarent (*); quin etiam plures servantur

(*) Aelian. l. c. καὶ γὰρ τὰ καὶ τὸν ἥλιον θεῶν ἄπαντα φιλοπονεῖται κατὰ τὰ, ἢ ἂν τῆς γῆς ἀρᾶσθαι, ἢ τὴν κατὰ πορείαν εἶναι μὴ ἡμιχάζοντα. "Ὁμηρὸν τε μέγιστα Αἰγύπτῳ ἐπέροισιν λέγεται." "Ἡλιόεντ' ἀράματα."

papyri, Homeri poematum fragmenta continentes (*). Atque praeterea posterioribus temporibus, Gnostici, in primis qui Marcum sequebantur, etiam de rebus sanctissimis Graece sunt philosophati; ita vb. c. Horus mystice confunditur, vel cum *Ὁσος*, *terminus*, vel cum *Σαῶς*. Cf. Matter *Hist. Gnostico.* II. pag. 134. Cf. Reuvers in *Epp. ad Letronn.* Ep. I. pag. 21. seq. Correct. et Add. pag. 159, seq. — Obicit porro Meiners, pag. 199. deorum, deorumve nomina memorari, et notas explicari, quae spectent Graecos, quorumque notitiam Aegyptii veteres non habuerint, veluti Martis, Veneris, Junonis, cet. Sed praeterquam quod eadem responsio, quae supra, etiam huc pertinet, dicendum Aegyptios sub aliis nominibus similes deos habuisse, quod abunde ex ipsis monumentis probavit Champoll., et de multis jam antea docuerat Jablonskius. Neque tamen diffitemur, multa in *Hieroglyphicorum* libris explicari, quae ad tempora seniora pertinent, neque omnia ejusdem esse ponderis atque momenti. Quod vero Meiners etiam ex iis probari putat, Aegyptiorum linguam opus scribi non potuisse, vereor ne nimium quam par est, huic argumento tribuerit.

De auctoritate libri atque de utilitate, quam sacrum Aegyptiorum litterarum explicationi adferre possit, diversi senserunt eruditi. Meiners l. c. pag. 102., Harles ad Fabric. et in *Introd. in Hist. Ling. Gr.* Ilacci statuunt, scrip-

(*) Vb. c. in *Mus. Chr. X.* Parisiis. Cf. Champoll. in *Bulletin Scientifique* par le Baron de Féruassac. *Hist.* Tom. V. pag. 376, seq. n°. 14. et Cl. Reuvers in fine *Tab. Princ. Papyr. Gr. et Demotic.* additae *Epp. ad Letronnium.* — Alium Codicem in insula Elephantina emit G. Banks, continentem Iliadis Rhapsodiae ultimae partem maximam; cujus codicis diversae lectiones editae sunt in libro Anglico, *Philological Museum.* n°. 1. pag. 177. seqq. Cambridge 1831.

torem *Hieroglyphicorum*: » non praecepisse de scriptura
 » hieroglyphica ipsis jam tempore obsoleta, nec explicatu
 » facili, sed quae suo tempore fuerint, nota symbola, et
 » symbolica deorum, rerumque sacrarum adtributa aut amu-
 » latis inscripta, ea illustrare adnissum esse. Minorem quo-
 que auctoritatem operi tribuere videntur F. A. Wolff, et
 Wyttenbachius (*) — His vero temporibus, quibus major
 lux oborta est in antiquitate Aegyptiaca, quibus magna
 monumentorum copia in praecipuis regionum Europearum
 Museis servatur, et virorum doctorum, monumenta Ae-
 gyptiaca non ex descriptionibus, picturisve, quas homines
 inperiti confecerant, sed saepe ea in ipso quoque loco, ubi
 exstructa fuerant, spectantium peregrinationibus et labori-
 bus, aditus in interiorem Aegypti antiquae, morumque et
 institutorum, atque literarum ejus regionis cognitionem pa-
 tet factus esse videtur, fere una est eaque constans erudito-

(*) Wolff in Op. *Vorlesungen über die Geschichte der Griechischen Literatur*, herausgegeben von Günther, Vol. II. pag. 409. scriptorem vocat:
 » hominem inperitum Saec. V. aut VI. ipsumque librum continere
 ait: » Aegyptiorum hieroglyphicorum explicationem pravam ab vete-
 » rum Aegyptiorum certe mente alienam. Wyttenb. in *Dict. ined. de*
Hist. Philos. Ast. I. Sect. 3. §. 8. Duo tamen! inquit, nobis com-
 » memoranda sunt Graeci libri, qui ad Aegyptios referuntur. Alter est
 » Hermetis ejus, quem nominavimus, cuique Triemegisti nomen additum
 » est, in quo pauca eaque obscura sunt philosophiae Aegyptiacae vesti-
 » gia, omnia plena philosophiae Alexandrinae ineptae illius ex Saec. IV.
 » vel V., quo hunc librum Graeculus Christianus composuisse videtur,
 » Alter est Horapollinis liber de *Hieroglyphicis*, qui a simili fraude
 » Graeculi profectus est, quum compilator ineptus, adsumto divino Ho-
 » rapollinis nomine scriptuaculae suae famam conciliare studeret. In
 » quo loco, nescio quomodo Vir Cl. Horapollinis nomen divinum habere
 » potuerit, quum ita Grammaticum vocatum fuisse satis constet, ut supra
 » vidimus. Propterea tamen auctoritatem paullo majorem huic scriptori tri-
 » bui videtur idem vir Cl. in adnot. ad Plutarch. in primis de *Is. et Os.*

rum sententia, Horapollinis libris plurima contineri, quae conferant ad cognoscenda ea, quorum explicationem inscriptio operis promittit; itaque in tantis tenebris, librum esse quantivis pretii. Cf. Champoll. *de Hierogl. Vet. Aeg.* pag. 347, seqq. (*). — Neque tamen diffitemur multa ines-

---

(*) Ipsa V. Doct. verba hic addam: » Les notions les plus étendues » que l'antiquité nous ait transmises sur les caractères *tropiques* des » Égyptiens, sont renfermées dans le célèbre ouvrage d'Horapollon, in- » titulé *ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΑ*, traduit de l'égyptien en grec par un certain » Philippe. — On a jusqu'ici considéré cet ouvrage comme devant jeter » une grande lumière sur la marche et les principes de l'*écriture hiéroglyphique* proprement dite; et cependant l'étude de cet auteur n'a » donné naissance qu'à de vaines théories, et l'examen des inscriptions » égyptiennes, son livre à la main, n'a produit que de bien faibles » résultats. Cela ne prouverait-il pas que la plupart des signes décrits » et expliqués par Horapollon ne faisaient point exclusivement partie de » ce que nous appelons l'*écriture hiéroglyphique*, et tenaient primor- » dialement à quelque autre système de représentation de la pensée? — » Je n'ai reconnu, en effet, jusqu'ici, dans les *textes hiéroglyphiques*, » que trente seulement des *soixante-dix objets physiques* indiqués par » Horapollon, dans son livre premier, comme signes symboliques de cer- » taines idées; et sur ces *trente caractères*, il en est *treize* seulement, » savoir, le *croissant de la lune renversé*, le *scarabée*, le *boutor*, » les *parties antérieures du lion*, les *trois vases*, le *lièvre*, l'*âne*, » l'*enotier*, le *roseau*, le *taureau*, l'*ois-chenalope*, la *tête de cou-* » » *coupha* et l'*abeille*, qui paraissent réellement avoir, dans ces textes, » le sens qu'Horapollon leur attribue. — Mais la plupart des images » symboliques indiquées dans tout le livre Ier d'Horapollon et dans la » partie du IIe qui semble la plus authentique, se retrouvent dans des » tableaux sculptés ou peints, soit sur les murs des temples et des pa- » lais, sur les parois des tombeaux, soit dans les manuscrits, sur les » enveloppes et cercueils des momies, sur les amulettes, &c., peintures » et tableaux sculptés qui ne retracent point des scènes de la vie publique » ou privée, ni des cérémonies religieuses, mais qui sont des composi- » tions extraordinaires, où des êtres fantastiques, soit même des êtres » réels qui n'ont entre eux aucune relation dans la nature, sont cepen-

se, de quibus jure dubitari possit, utrum re vera ad veterum Aegyptiorum hieroglyphica pertinuerint, multa quoque, quae ad Gnosticorum scholas referenda videantur (cff. adnot. nostr. pag. 161, seq. 311; seq. 325, seq.), quaeve originem suam debeant Romanorum temporumque posteriorum superstitioni (cff. adnot. nostr. pag. 178. 321.), nonnulla quoque, quae a scriptore minus recte fuerint intellecta (cff. adn. nostr. pag. 146, 227, 236, 239, 287, 293, 304.); quae vero, et sunt ea haud parva, nondum ex monumentis confirmantur, vel ulteriori explicatione indigent, fortasse pluribus hanc rem tractantibus, temporumque progressu, majorem lucem nanciscuntur, et planiora fient. — Illud tamen ex ipsa libri lectione patet, symbolicas, quae dicuntur, hieroglyphicorum significationes tantum ab Horapolline explicari, quum nullam mentionem faciat signorum phoneticorum; praeterea majorem auctoritatem libro priori, quam posteriori esse tribuendam, omnibus fere, quae monumentis confirmantur, ad librum illum priorem pertinentibus; quam ob rem doct.

» dant unis, rapprochés et mis en action. Ces bas-reliefs, purement » *allégoriques* ou *symboliques*, qui abondent sur les constructions égyptiennes, furent particulièrement désignés par les anciens sous le nom » d'*anaglyphes*, que nous adopterons désormais. — Cette distinction » établie, il est aisé de voir que l'ouvrage d'Horapollon se rapporte bien » plus spécialement à l'explication des images dont se composaient les » *anaglyphes*, qu'aux élémens ou caractères de l'*écriture hiéroglyphique* » proprement dite: le titre si vague de ce livre, '*Ἱερογλυκινὰ* [*sculptures* » *sacrées* ou *gravures sacrées*], est la seule cause de la méprise." Observandum autem est Champollionem, postquam haec scripsisset, multo plarum Horapollinis hieroglyphicorum confirmationem in monumentis invenisse, maximum partem constituentium eorum, quae in tab. nostr. depingenda curavimus. Cf. Index III.

Salt sibi constare multis rationibus ait, librum primum, et partem priorem libri secundi, scripta esse ab homine hieroglyphicorum Aegyptiacorum satis perito, neque tamen minus sibi esse persuasum, reliqua inepte esse supposita, praeterquam fortasse tria, quatuorve capita posteriora, quae ipsius operis partem effecisse videantur, ibique addita in fine, ut melius lectores deciperentur (*).

Qua vero aetate Horus sive Horapollon vixerit, certo statui posse non videtur; si Aegyptiorum sermone reuera scripserit, facile patet ex versionis stilo nullum argumentum ad eam rem certum deduci posse, neque ex ipsis sententiis certi quid argumentari licet, quum recte distingui non possint ea, quae ipsius sint Horapollinis, ab iis quae a Philippo ex aliorum scriptis fuerint adjecta. Pauca tamen mihi deprehendisse videor, quae si sint ab ipso Horapolline profecta, de aetate, qua vixerit, quodammodo statuendi facultatem praebeant. Lib. I. cap. 5. legitur: *Βουλόμενοι τε ἔτος εἰπεῖν, τέταρτον λέγουσιν· ἐπειδὴ φασὶ κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἄστρου τῆς Σώθως, μέχρι τῆς ἄλλης ἀνατολῆς, τέταρτον ἡμέρας προστίθεσθαι, ὥς εἶναι τὸ ἔτος τοῦ θεοῦ, τριακοσίων ἐξήκοντα πέντε ἡμερῶν· ὁθεν καὶ διὰ τετραετηρίδος περισσὴν ἡμέραν ἀριθμοῦσιν Αἰγύπτιοι· τὰ δὲ τέσσαρα τέταρτα ἡμέραν ἀπαρτίζει.* Ex quo loco conjiçiatur, eo tempore, quo haec scripta fuerint, Aegyptios quarto quoque anno diem intercalarem addidisse. Jam vero, si doctissimus Ideler in Op. quod ad Horapoll. locum citavimus, adn. nostr. pag. 142., recte judicavit, ex Censorini aliorumque locis sequitur, Aegyptios veteres talem annorum

---

(*) Salt *Essay sur le Système des Hiéroglyphes Phonétiques de Dr. Young, et de Mr. Champollion*; traduit par L. Deverg. Paris 1827. pag. 42. not. 1.

saorum computandorum rationem non usurpasse, eamque primo demum p. C. Saeculo, apud eos valuisse, chronologia Alexandrina introducta. Cf. Ideler l. c. pag. 140, 141.

Capite 14. ejusd. Lib. de cynocephalis agens Horapollo, his significari ait: οἰκουμένην — , ἐπειδὴ ἐβδομήκοντα διό χώρας τὰς ἀρχαίας φασὶ τῆς οἰκουμένης εἶναι. Veteres historici, quod ad eum locum pag. 198. adnotavimus ex Clem. Alexandr. 75. gentes esse et linguas statuerunt, Patres vero et scriptores Ecclesiasticos septuaginta vel septuaginta et duas nationes, totidemque linguas numerasse, exemplis adductis docuit Potterus ad Clem. Alexandr., quod si verum est, hic quoque Horapollinis locus Patrum Ecclesiasticorum aetatem non superabit. — Temporibus serioribus, sacris Christianorum invalescentibus, cognitionem saltem aliquam hieroglyphicorum apud occultos veterum rituum Aegyptiacorum cultores servatam fuisse, probabile est, praecipue apud eos, qui ad scholas et sectas Gnosticorum Aegyptiacas pertinerent. Plures itaque tunc floruerunt qui, sive doctrinas hujus populi antiquissimi, sive sacram scripturam et interpretationes symbolicas explicare conati sunt, quorumque opera partem jam sunt edita, partem adhuc inedita servantur (*). Ad priores in primis referendi Jamblichus, qui

---

(*) Valde quoque veri simile est, scientiam illam veteris Aegyptiorum scripturae aliquam partem superstitem etiam fuisse, quo tempore Arabes Aegyptum in potestatem suam redegerunt. Hi vero, artium occultarum studiosissimi, mox quaedam scripserunt ad illustrandas veterum monumentorum Aegyptiacorum sacras inscriptiones; neque mirandum, etsi saepissime in explicationibus suis erraverint, eos ab incolis, hieroglyphicorum significationem, si non veram, at certe aliquam edoctos, hic illuc quaedam protulisse, quibus ad horum cognitionem, aliis quoque aliunde adminiculis accedentibus, adjuvari possimus. Talem librum ab Arabe Ahmed-ben-Abubekr conscriptum Anglice vertit Hammer in Op. cui titulus: *Ancient Alphabets and Hieroglyphic Characters explained*

scripsit *de Mysteriis Aegyptiorum*, et scriptor *librorum Hermeticorum*, quorum fragmenta inveniuntur apud Stobaeum. Ad idem genus quoque pertinent papyri bilingues Aegyptiorum et Graecorum sermone conscripti, thaumaturgorum maxime doctrinas illustrantes, qui in Museo Lugduno Batavo servantur, et quos ad priorem partem saeculi P. C. III. esse referendos, Cl. Reuvens magna cum veri similitudine coniecit, in *Epp. ad Letronnium*, Ep. I. pag. 27. et in Append. pag. 151. Jamblichus vixit Saec. III. exeunte, et scripta Hermetica fortasse ad idem fere tempus recte referri poterunt. Nihil igitur ob stare videtur, quominus Hieroglyphicorum libri, aut certe magna pars eorum, quaeque monumentorum inscriptionibus confirmantur, adscribantur Horapollini illi Grammatico, qui sub Theodosio, Saec. IV. exeunte, Constantinopoli docuit, atque antea Alexandriae hieroglyphicorum explicandorum rationem, qualis tunc nonnullis cognita fuerit, edoctus esse potuit. Rerum Gnosticarum quoque mentio, qualem in Horapollinis libris fieri, supra indicavimus, pag. XV. huic sententiae favere videtur.

Hieroglyphica autem haec, ut ex inscriptione discimus,

---

in the Arabic language by Ahmed-ben-Abubekr ben Wahshih. London 1806. Cf. quoque Klaproth in Ep. de Invent. Hierogl. Acrolog. ubi secundum suam Horapollinis hieroglyphicorum explicandorum rationem, nonnulla quoque Arabis illius explicari contendit. Sic per accipitrem, cui dei significationem recte ab Horapolline tribui monumenta docuerunt, deum omnia nutriendum indicatum fuisse ait. Cf. adn. nostr. pag. 147. atque in eo cum Horapolline consentit, quod per columbam significatam fuisse injustitiam docet. Cf. adn. nostr. pag. 286. Contrariam sententiam jam antea protulerat Vir Cl. Sylvestre de Sacy in Horreo Encyclop. (Magasin Encyclopédique) Tom. VI. pag. 145-175, ubi amplam hujus operis ab Hammero editi recensionem exhibuit, librum ad hieroglyphicorum explicationem nihil utile continere statuens. Cf. quoque Cl. Reuvens in libro antiquario (Westendorp en Reuvens Antiquiteiten) Vol. III. P. 1. pag. 21.

ex Aegyptiorum lingua in Graecam vertit Philippus, de quo, praeter nomen, nihil cognitum. Ex ipsa vero oratione et scribendi genere, facile apparet, eum scripsisse temporibus posterioribus, quando lingua Graeca, multis vocibus barbaris introductis, et verbis saepe a prima significatione ad alias minus usitatas detortis, inquinata ac corrupta fuit. Saepe enim verbis utitur poeti-
cis et obsoletis, qualia in primis leguntur H. 57. ubi de Phoenice agit. Saepe quoque pravam exhibet verborum structuram: ita vb. c. I. 32. dicitur: τῆς πρὸς γυναῖκας συνουσίας, καὶ πρὸς τέκνα γενέσεως, pro: τῶν γυναικῶν συνουσίας, καὶ τέκνων γενέσεως. I. 6. εἰς ἣτταν ἔρχεται, pro ἣττάται. II. 66. homo, qui haereditatem filio reliquit, dicitur; ἄνθρωπος κληρονομηθεὶς ὑπὸ τέκνου. Tempora verborum prave mutantur, vb. c. I. 34, fine, ὀνομασθήσεται in fut. pro praesenti aut imperfecto; eodem modo cap. 35, fin. περὶ οὗ μικρὸν ἔμπροσθεν ὁ λόγος ἀποδοθήσεται σοι παρ' ἡμῶν. Ad verba quae significatione minus usitatâ ponuntur, pertinent: Οὐρανία pro coelo. I. 11; πεσθῆνιος pro eo, qui obedit. I. 62; ἀπρόitos pro eo, qui domum non egreditur II. 64; ἄστατος pro instabili. ibid. cap. 69; περιοδεύεται pro θεραπεύεται. cap. 93. Ad verba, posteriori aetate ex linguis peregrinis, et barbarie crescente in linguam Graecam inducta, referenda sunt: βαίς. I. 3. pro ramo palmae; πατρων, II. 51. pro patrono; σιάγειν pro διατίθεσθαι. II. 73; κατ' ὄρδινον, pro ἐναλλάξ. ibid. cap. 94. aliaque, de quibus cff. Meiners, Op. cit. pag. 196, seq. Harles. ad Fabric. Bibl. Gr. l. c. pag. 99. et Caussin, in praefat. Quod vero Caussin, eumque secutus Harlesius his addunt τρίπα I. 16, fine, una nititur illius conjectura, nullo Codice adhuc firmata. Neque huc referendum, quod volebat Meiners, λείπον, quod

**

Hoesch. et de Pauw ediderunt, II. 34. quoniam hoc errori typographico tribuendum videtur, codicibus reliquis et editionibus λεῖψιν habentibus. — Neque tamen ex his sequitur, veram esse eorum opinionem, qui Philippum illum Horapollinis interpretem, Saec. XV. vixisse putant, quae sententia fuit abbatis Rivii, ut monet Requier in fine praefationis, quam praemisit versioni suae Gallicae *Hieroglyphicorum* (*). — De Pauw in praefatione ad editionem Horapollinis, quaestionem instituit, utrum libera fuerit Philippi versio et periphrastica, an adstricta et verbotenus adumbrata. Statuit autem omnia a Philippo esse addita, quae originationes Graecas spectant, vb. c. I. 17. ἥλιος δὲ ὁ Ὠρεός, ἀπὸ τοῦ τῶν ὠρῶν κρατεῖν; II. 100. ἐκείνη (sc. κάμηλος) γὰρ μόνη τῶν ἄλλων ζώων τὸν μηρόν κάμπτει, διὸ καὶ κάμηλος λέγεται; ibid. cap. 108. καὶ καλεῖται πιννοφλαξ ἀκο-

---

(*) Rivius ille dissertationem scripserat, in qua probare conabatur, *Hieroglyphica* Horapollini non esse adtribuenda, sed Philippo ipsi, qui vixisset Saec. XV. Dissertationem eam inspicere mihi non licuit, neque ejus mentionem inveni inter reliqua Rivii scripta. Fieri potest, ut numquam typis expressa fuerit; sed et reliqua ejus opera extra Galliam sunt rara, quandoquidem paucissima tantum eorum exemplaria edenda curabat. Fortasse quaedam de libro illo inveniuntur in Opere: *Chronique Littéraire des Ouvrages Imprimés et Manuscrits de l'Abbé Rive*. cet. Eleutheropol. l'an 2. quod tamen ipsum in Bibliotheca Academiae Lugd. Bat. non adest, neque mihi comparare potui. Sunt autem verba Requieri haec: »J'ai modifié le titre de l'ouvrage d'après la dissertation »aussi savante que lumineuse, qui m'a été communiquée par son auteur, »M. l'abbé Rive, au goût et à l'érudition du quel la Bibliothèque de »M. le Duc de la Valière est redevable de ses nombreuses richesses. On »voit, par ce Traité aussi étendu que profond, que ce n'est point à »un Horus-Apollo, qu'il faut attribuer la collection de ces Hiéroglyphes, »mais que c'est au même Philippe, qui dit les avoir traduits de la »langue Égyptienne, et qui vivoit, selon toutes les apparences, dans »le 15e. siècle."

λοιθως τῷ ὀνόματι; quibus locis addi possit cap. 11, med. Lib. I. ὅριον δέ, διότι πολέμου μέλλοντος τελειοῦσθαι, τὸν τόπον ὀρίζει, ἐν ᾧ μέλλει ὁ πόλεμος γίγνεσθαι. Sed ut supra jam indicavimus, pag. XI, seq. necesse non est ut haec Philippo adscribantur, quandoquidem Horapollo, etsi in Aegypto natus, et Aegyptiorum lingua opus suum conscribens, sermonem tamen Graecorum, qui inde a Ptolemaeorum tempore in Aegypto viguerat, probe intelligere potuit; praecipue quum, sacris Christianorum in Aegypto receptis, magna copia verborum Graecorum in antiquam regionis istius linguam introducta fuerit, ita ut tandem ipsae Graecarum literarum formae receptae sint, quibus aliae septem addebantur, ex antiquis Aegyptiorum signis, ut videtur, servatae; atque ita ortae Coptica lingua et scribendi ratio; quod tamen ante Saec. III. aerae nostrae accidisse non videtur. Cff. Quatremère *de Ling. et Lit. Aeg.* (*) pag. 19. et Cl. Reuvens in *Epp. ad Letronnium* Ep. I. pag. 62. — Neque tamen putamus totum opus ab Horapolline esse profectum, quum credibile non videatur, eundem hominem, qui multorum hieroglyphicorum tam bonas interpretationes tradat, iis simul tot ineptas explicationes immiscuisse, quales in primis in Lib. II. continentur. Itaque 30 fortasse prioribus hujus libri capitibus, et duobus posterioribus Horapollini relictis, reliqua a Philippo ex historiae naturalis scriptoribus compilata, atque Horapollinis operi addita esse videntur. Sic quae vb. c. II. 43. dicuntur, ita conveniunt cum iis, quae apud Plinium *Hist. Nat.* VIII. 45. leguntur, ut exinde fere Graece versa putaverim. Cf. adn. nostr. pag. 339. — Inde a cap. 31.—100. signifi-

---

(*) *Recherches Critiques et Historiques sur la Langue et la Littérature de l'Égypte.* par Et. Quatremère.

cationes explicantur *animalium terrestrium et plantarum*; cap. 101. et 102. *amphibiorum*, et a cap. 103-114. *pis-
cium*, *aliorumque animalium in aqua degentium*. Prae-
terea multa in secundo libro dicantur contraria iis, quae
in primo leguntur, vb. e. de *columbarum felle*. Cf. I. 57.
et II. 48. adn. nostr. pag. 342. Quae autem verba ad
postremam demum Graecae linguae aetatem referenda sunt,
omnia fere pertinent ad partem illam, quam a Philippo
compilatam esse conieimus.

Mercerus in adnot. ad cap. 1. dixit, titulos capitum non
ipsius esse Philippi, sed a diligenti postea lectore adjecta;
idque patere ex MSto Cod. in quo ad marginem adscriben-
tur. Vellem addidisset quoque, num eadem manu tituli
illi scripti essent; nam illud non abhorrire a more poste-
rioris aetatis Graecorum, ut eo modo argumentum capituli
vel paragraphi uniuscujusque praemittatur, patet ex papyro
Chemico n°. 66. Musei Lugduno Batavi, in quo singulis
capitibus tituli, eadem manu atque reliqua, sunt super-
scripti. Pertinet autem MStum illud, ut ex literarum for-
mis conjicitur, ad tempora Constantinorum. Cf. Cl. Reuvens
in *Epist. ad Letronnium* Ep. III. pag. 65. Art. XL in
Tab. Pap. Gr. et Dem. pag. 4. Art. 40. et in *Addend.*
pag. 162, 163. Attamen in Horapollinis opere Merceri
conjectura veritatem aliquam habere videtur; nam, prae-
terquam quod in libro posteriori, praecipue in extrema
parte, capitum tituli plures sunt mutili, imo et plane omit-
tuntur, Cod. Paris. A. titulos habet, diversa prorsus ra-
tione expressos.

Antequam ad reliqua transimus, commemoranda quoque
hic est nova ratio, qua Horapollinis *Hieroglyphica* acci-
pienda, atque ad interpretandas monumentorum Aegyp-
tiacorum inscriptiones adhibenda putavit Vir Nobilissimus

de Goulianof, quamque rationem, quodammodo amplificatam et ad multa Horapollinis capita accommodatam edidit Vir Nob. J. Klaproth in *Ep. de Inventis Hieroglyphicis Acrologicis* (*). Conjecerat de Goulianof idem signum, pro diversis vocibus, in sacra Aegyptiorum scriptura usurpatum fuisse, quae omnes inciperent ab eadem litera, quam signum illud indicaret; ita ut vb. c. voces: *deus, dominus, domus, digitus, discus*, aliaeque a litera *d* incipientes promiscue eodem hieroglyphico indicari potuerint; eaque signa vocavit *Acrologica*. Huic doctrinae sese opposuit Champollion in *Ephemeridibus Scientiarum*, partem Antiquariam et philologicam continentibus, editis a Nobil. de Férussac. (†) ubi operis a Klaprothio editi, censuram exhibuit. Hic iterum epistola edita Champollionis censurae respondit; sed, ut videtur, ea lis majori quam par erat acerbitate, ab utraque parte acta est, neque postea iterum quaestio illa tractata fuisse videtur, nisi quod in opere nuperrime edito (**). Klaprothius interdum mentionem fecit hieroglyphicorum acrologicorum. — De Goulianof, anno 1827. ipse librum edidit Gallice, *de Hieroglyphicis Horapollinis* (††). Libro in tres sectiones diviso, prima sectione agit de hieroglyphicis ex *παρονομασία* explicandis, qua plures voces eundem aut fere eundem sensum efficientes, eodem signo exprimi potuerint, ita, vb. c. *stella* indicaverit quoque *tempus*, quoniam hoc

(*) *Lettre sur la Découverte des Hiéroglyphes Acrologiques*, adressée à Mr. le Chevalier de Goulianof. Paris. 1827. 8°.

(†) *Bulletin des Sciences*. Hist. Tom. VII. n°. 4. pag. 289. suiv. 1827.

(**) *Examen Critique des Travaux de feu M. Champollion sur les Hiéroglyphes* par Mr. J. Klaproth. Paris 1832. 8°.

(††) *Essai sur les Hiéroglyphes d'Horapollon et quelques mots sur la Cabale*. par M. le Chevalier de Goulianof. Paris 1827. 4°.

Aegyptiorum lingua dicatur $\chi\omicron\omicron\gamma$, *stella* vero $\kappa\omicron\omicron\gamma$. Qua ratione tractavit libri I. cap. 4, 10, 13, 17, 18, 21, 29, 44, 49, 58, 60; et libri II. cap. 1, 23, 25, 26, 44, 75. (pag. 11-20.)

Sectione secunda continentur Horapollinis hieroglyphica per acrologiam illam explicanda. Libri I. cap. 5, 17, 21, 23, 30, 51. Lib. II. 6, 13, 14, 15, 22, 28, 30, 35. (pag. 24-34.)

Sectione tertia denique comprehenduntur observationes quaedam:

1°. De diversis scribendi generibus apud Aegyptios. (pag. 35-39.).

2°. De libro Arabis, Ahmed-ben-Abubekr. (p. 39-42.).

3°. De *Cabala* Rabbiorum. (p. 43-49.).

Anno denique 1833. Vir Cl. G. Seyffarth librum edidit, cui titulus: *Systema Astronomiae Aegyptiacae quadripartitum*. Lipsiae. in 4°.

Parte prima continetur: *Conspectus Astronomiae Aegyptiorum mathematicae et apotelesmaticae*.

Secunda: *Pantheon Aegyptiacum sive Symbolice Aegyptiorum astronomica*.

Tertia: *Observationes Aegyptiorum Astronomicae Hieroglyphice descriptae*.

Quarta denique: *Lexicon Astronomico Hieroglyphicum*.

Parte in primis secunda agitur, de signis quibus Aegyptii observationes suas astronomicas et astrologicas expresserint; quumque secundum V. Cl. sententiam, Horapollo tradiderit: » quibus symbolis planetae, numina Zodiacalia atque cetera Aegyptiorum sacra expressa fuerint in monumentis » Aegyptiacis, » (pag. 355.) plurima quoque illius scriptoris capita, eadem parte 2da explicantur, quae suo loco in annotationibus meis addita invenientur.

Superest ut paucis dicamus de Codicibus manuscriptis, Horapollinis *Hieroglyphicorum*, de editionibus atque versionibus.

LIBRI MANUSCRIPTI.

ITALIA.

BIBLIOTHECA LAURENTIANA MEDICEA, FLORENTIAE.

I. Plutei 58. codex 8. Constat foliis 15. inscribitur: "Ωρου Ἀπόλλωνος Νειλώου ἱερογλυφικά, ἃ ἐξηνεγκε μὲν αὐτὸς Αἰγυπτία φωνῇ, μετέφρασε δὲ Φίλιππος εἰς τὴν Ἑλλάδα διάλεκτον. Liber primus incipit: Αἰῶνα σημαίνοντες, ἥλιον καὶ σελήνην γράφουσι. desinit: ἐν τῷ πρώτῳ συγγράμματι εἰπεῖν. Secundus, f. 9. inscribitur: "Ωρου Ἀπόλλωνος Νειλώου τῆς τῶν παρ' Αἰγυπτίοις ἱερογλυφικῶν ἐρμηνείας βιβλίον δευτερον. incipit: Διὰ δὲ τῆς δευτέρας πραγματείας. desinit: αὕτη γὰρ ποιεῖ πάντα τὰ κτίσματα.

Codex Graecus Chartaceus in folio minori, Saeculi XV. (Bandini. *Catal. Codd. Manuscr. Biblioth. Mediceae Laurentianae*. Vol. II. p. 445).

II. Plutei 69. Codex 27. una cum Philostrati *Vita Apollonii Tyanensis*, et Procli Diadochi Lycii *Elementis Physicis*, complectitur inde a pag. 68., Hori Apollinis Niloι *Hieroglyphica*, libris II.; ut testatur Bandinus, cum codice 8. Plutei 58. penitus convenit; foliis constat scriptis 75.

Codex Graecus Chartaceus. in 4. Majori, Saeculi. XIV; multis in locis madore ac temporis diuturnitate corruptus; in calce ejus legitur:
 » Ego Christophorus presbyter de Bondelmont de Florentia hunc emi
 » librum apud Andron insulam maris Aegaei, MCCCXIX. mensis
 » Junii." (Bandini *Catal. ibid.* pag. 645).

III. Plutei 81. Cod. 15. praeter Aristotelis *Moralia* ad Eudemum, inde a pag. 93. habet Horapollinis *Hieroglyphica*, quae quidem edidit ipse lingua Aegyptiaca, vertit autem Philippus in Graecam, libris duobus. Initium et finis conveniunt cum Cod. 8. Plut. 58.

Codex Graecus Membranaceus in 4 minori, Saeculi XV; optime servatus et scriptus. Constat foliis scriptis 128. (Bandini *Catal.* Vol. III. pag. 234).

IV. Plutei ejusdem 81. Codex 20. praeter Aristotelis *Moralia* ad Eudemum, quae 99. priores paginas implent, et *Definitiones* Platonis, quae inde a pag. 123, usque ad 128. extant, continet, inde a pag. 100–123. Horapollinis Niloï *Hieroglyphica*, libris duobus; ut in Cod. 15. hujus Plutei.

Codex est Graecus Membranaceus, in 4. majori, Saec. XV. nitidissimus, cum emblemate in fronte Philelphianae domus, ac literis librorum initialibus minio et auro affabre depictis. Constat foliis scriptis 128. (Bandini *Catal.* ibid. pag. 234).

BIBLIOTHECA VENETA DIVI MARCI.

V. Codex 391. cum Philostrati Senioris *Vitis Sophistarum*, *Vita Apollonii Tyanensis*, libris VIII, et Cebetis Thebani *Tabula*, complectitur quoque Horapollinis *Hieroglyphica*. Codex est Chartaceus, Saeculi circiter XV. constat foliis 156. (cf. Laurentii Theupoli. *Graeca Divi Marci Bibliotheca* pag. 194).

BIBLIOTHECA VATICANA, ROMAE.

VI. Harpocraton. Ori Apollinis *Hieroglyphica*, quae extulit ille *Aegyptia lingua*, transtulit autem Philippus in *Graecam linguam*.

Cf. Montfaucon *Biblioth. Bibliothecarum* Tom. I. pag. 6. C.

Fortasse hic est codex, quem sese contulisse ait Pierius Valerianus *Hierogl.* Lib. XLVII. cap. 25; et cujus meminit. de Bast, in *Epist. Critica ad Boissonadium* pag. 83. — addito numero 871.

GALLIA.

BIBLIOTHECA REGIA PARISIENSIS.

VII. Codex 192. qui praeter multa alia complectitur: *Ὁραπόλλωνος Νειλώου Ἱερογλυφικά, ἃ ἐξηγήκε μὲν αὐτὸς Αἰγυπτία φωνῇ, μετέφρασε δὲ Φίλιππος εἰς τὴν Ἑλλάδα δίαλεκτον.* inde a fol. 121. rº.—144. vº.

Codex est Saeculi XIV. magnamque copiam lectionum diversarum adtulit; eum quoque contulit Cl. Bachmannus, et diversas lectiones, simul cum iis Cod. Bibl. Reg. 2832. edidit in *Anecdosis* Vol. II. pag. 406-417. — Montfaucon, ubi hunc Cod. memoravit, *Bibl. Coislin. Paris.* (1715. f.) pag. 244. seq. non viderat » farraginem » rerum consarcinatarum” quam indicat post fol. 116. versum, continere Horapollinis Opus. — Eum Cod. praetunte Cl. Bachmanno, litera A., sequentem, litera B. indicavimus.

VIII. Codex 2832. continet MSS. octo, quorum primum: Theocriti *Idyllia cum Scholis*, et ultimum: Plethonis *Chaldaeorum Dogmatum Expositionem*. Sexto loco sunt: Ὁραπόλλωνος Νειλώου Ἱερογλυφικά, ἃ ἐξηνεγκε μὲν αὐτὸς Αἰγυπτία φωνή, μετέφρασε δὲ Φίλιππος εἰς τὴν Ἑλλάδα διάλεκτον. Codex est Chartaceus; priores partes esse possunt Saeculi XIV; sed pars illa, qua Horapollinis *Hieroglyphica* continentur, est Saec. XVI. ineuntis. Scriptura ejus videtur esse hominis Graeci, exarata junco. Cf. *Catal. MSS. Bibl. Reg. Paris.* Vol. II. pag. 558. Ejus lectiones descripsit et in *Anecdosis*, quae supra citavimus, edidit Cl. Bachmannus.

IX. Cod. 2992. quo continentur MSS. 20. Primum: Isocratis *Oratio adv. Dæmonicum*; ultimum est: *Hymnus Sancti Clementis*. Undecimo loco exstant: Ὁρον Ἀπόλλωνος Νειλώου Ἱερογλυφικά ἃ ἐξηνεγκε μὲν αὐτὸς Αἰγυπτία φωνή, μετέφρασε δὲ Φίλιππος, εἰς τὴν Ἑλλάδα διάλεκτον. Inde a f. 214. r. usque ad 239. versum.

Codex est Graecus Bombycinus Saeculi XVI. junco exaratus a Graeco, veluti Cod. Paris. 2832. — Hujus Codicis, quem litera C. indicavimus diversas lectiones Parisiis describendas curavimus, atque editioni nostrae addidimus. Majorem autem antiquitatem ei tribuit Doct. Landois, qui Saeculo XIV. descriptum conjicit. — Caeterum cf. *Catal. Bibl. Reg. Paris.* l. c. pag. 587.

BIBLIOTHECA CARDINALIS RADULPHI.

X. Cod. 49. Ὁρον, Ὁρι *Hieroglyphica*. — *Magica eloquia Magorum, cum expositione Plethonis*. Cf. Montfaucon *Biblioth. Bibliothec.* pag. 772. D.

BIBLIOTHECA LUGDUNENSIS.

XI. Cod. 102. continet: *Polyhistorem Symbolicum* et Hori Apollinis *Hieroglyphica*.

Codex est membranaceus, in 4°. Cf. Gust. Haenelius in *Catal. Librorum MSS. qui in Biblioth. Galliae, Helvetiae, Hispaniae, Lusitaniae, Belgii, Britanniae Magnae asservantur.* pag. 192.

GERMANIA.

BIBLIOTHECA AUGUSTANA.

XII. Cod. 100. continens: Nemesii Emeseni Episcopi librum *de Natura hominis*, Procli Diadochi quaedam, Ptolemaei τετραβιβλον, et alia, Porphyrii in *Ptolemaeum*, Ὁραπόλλωνος Νειλώου Ἱερογλυφικά, ἃ ἐξηγήκε μὲν αὐτὸς Αἰγυπτία φωνῇ, μετέφρασε δὲ Φίλιππος εἰς τὴν Ἑλλάδα διάλεκτον.

Codicem hunc contulit Hoeschelius; calamo diligenter est exaratus, multasque lectiones praeclaras adtulit. Cff. Hoeschelius in adnot. ad Horapollinem, et in dedicatione operis, Reiserus in *Catalogo Manuscriptorum Bibliothecae Augustanae* pag. 76. et Montfaucon in *Biblioth. Bibliothecarum.* Tom. I. pag. 594. A.

BIBLIOTHECA CAESAREA, VINDOBONAE.

XIII. Codex 498. Hori Apollinis *Hieroglyphica ex Aegyptiaco et Graeco in Latinum translata sermonem, multisque imaginibus exornata.*

Codex est Chartaceus, in 4°. versionem tantum Latinam continet. In principio cernitur Imperator Maximilianus I. elegantissime depictus, tamquam de rege Galliae triumphans. Cff. Lambecii *Commentarii de Bibliotheca Caesarea Vindobonensi.* Tom. II. pag. 934.

Praeter hos, alius quoque codicis mentio fit, quem in suum usum adhibuit Mercerus, est autem:

XIV. Codex Morellianus: Ὁρου Ἀπόλλωνος Νειλμαχοῦ Ἱερογλυφικά. cet.

Codicem hunc a Guiljelmo Morellio accepit Mercerus. Continebat autem, ut ex praefatione videmus, maximam tantum partem libri primi *Hieroglyphicorum*, et capitum tituli non praepositi erant, sed ad marginem adscripti. Ubi autem codex ille nunc lateat, ignoratur.

EDITIONES.

I. Princeps est Aldina hoc titulo: *Vita et Fabellae Aesopi, Fabellae Gabriae, Phurnutus seu Curnutus, Palaephatus, Heraclides Ponticus, Ori Apollinis Niliaci Hieroglyphica, Collectio proverbiorum Tarrhaei et Didymi*, item eorum, quae apud Suidam aliosque habentur per ordinem literarum. Etiam ex Aphthonio, Philostrato, Hermogene, Gellio quaedam; in F°. Venet. apud Aldum, mense Octobri. 1505.

De libris ab Aldorum familia editis, deque praestantia eorum, dedita opera scripsit Aug. Renouard; attamen hanc Horapollinis editionem plurimis locis mutilam et imperfectam esse, non ita Aldi viri diligentissimi negligentia, sed exemplarium vitio, quae rarissime reperiuntur, indicavit. J. Pierius Valerianus, in *Ep. ad Urbanum Bolsanum*, inserta ejus *Hieroglyphicis*. Lib. XXXIII. pag. 233. C. et 234. D.

II. Orus Apollo Niliacus *de Hieroglyphicis notis*, Bernardino Trebatio Vicentino interprete. Augustae Vindelicorum 1515. Versionem hanc Conradus Peutingerus Joanni Frobenio excudendam concessit, apud quem prodiiit, Basil. 1518. in 4°.

Mercurus in Ep. Nuncupatoria ad Joannem Sangelasium Uticensium Episcopum, quam editioni suae praemisit: »Taceo'' inquit »quae a »Bernardino quodam Vincentino multa non satis feliciter versa sunt, »pleraque etiam praetermissa, quod forte codici, in quem inciderat »adscribendum fuerit.'' Utilis tamen est, quod ex ea de Codicis lectione quem secutus fuit Trebatius, quodammodo judicari possit; quod vero caute faciendum, nam ipse Trebatius in praef. ad Peutingerum testatur: »sibi non fuisse animum ita religiose vertere ut verbum »verbo redderet.''

Deinde eadem versio prodiiit apud Rob. Stephanum. Paris. 1530. in 8°.

Cum Augustini Niphi libris II. *de Auguriis*. Basil. 1534. in 8°.

Postea. Lugduni. 1542. in 8°.

III. Hori Apollinis Niliaci *Hieroglyphica*, hoc est de sacris Aegyptiorum literis libelli II. de Graeco in Latinum sermonem a Phil. Phasianino nunc primum translati. Bononiae apud Hieron. Platonidem. 1517. in 4°.

Phasianino Codicem haud malum fuisse dicit Hoeschelius in dedicatione editionis suae; sed de Pauw et Trebatii, et Phasianini versiones ineptissimas vocat (in Praefatione); hunc autem non secutum esse libros antiquos, verum ingeniolum suum iudicat.

IV. Ori Apollinis Niliaci *Hieroglyphica*, Graece et Latine, Bernardino Trebatio Vincentino interprete. Paris. 1521. in 8°. Excudit Petrus Vidouaeus Artium magister, impensis honesti viri Conradi Resch, Bibliopolae Parisiensis, sub scuto Basiliensi.

Haec editio sequitur Aldinam, quibusdam mutatis. Cf. de ea S. F. G. Hoffmanni *Lexic. Bibliogr.* Lips. 1833. Tom. II.

V. Ori Apollinis Niliaci *Hieroglyphica*, Graece et seorsim latine, Jo. Mercero Uticensi interprete, cum ejus observationibus. Excudit Christianus Wechelius. Paris. 1548. in 4°.

Videtur Mercerus in editione illa priori secutus fuisse textam Graecam editionis, quam IV. memoravimus; nam praeterquam quod libro II. cap. 88. ταφῆς edidit, pro τροφῆς, quod in Aldina et reliquis legitur (veluti observavit de Pauw in praefatione), in adnot. ad cap. 59. libr. I. »antequam» inquit »in Venetianum exemplar incidissem, »quoniam in exemplari nostro legebatur κἀριστον legendum credebam »κἀρτιστον» cet. (Cf. Fabricii *Bibl. Gr.* Harlesii Vol. I. pag. 102).

Iterum, prodiit hoc opus: Ori Apollinis *de Sacris Notis et Sculpturis* Libri duo, Graece cum versione Latina et observationibus J. Merceri; apud Jacobum Kerver. Excudit G. Morellius Jacobo Kerver. Paris. 1551. in 8°.

Hanc editionem secundum Codicem Manuscriptum, quem a Morellio acceperat, primum tantum librum, neque eum totum continentem, correxit, ita tamen, ut, ubi diversa lectio occurreret, eam, quae potior videretur, secutus fuerit, adjecta interim margini vetusti Co-

dicis lectione, ut ipse testatur in Praefatione. Adnotationes autem, quas adjecit Mercerus, plurimae pertinent ad librum I. De versione vero editioni Merceri addita, dubitari nequit, quin ab ipso fuerit composita, dicit enim in eadem Ep. Nuncupatoria, quam supra laudavimus: »Orum ipsum *αὐτόγραφοι*, multo tamen, quam antea »emendatiorem, et eundem a nobis latinitate donatum, scholiisque »illustratum tuae consecrem humanitati," et in adnot. ad cap. 14. libri I. *καὶ ἑγγράφει* »Potest hoc referri vel ad cynocephalum, ut »nos vertimus, vel ad sacerdotem" cet.; qua propter miror, fuisse nonnullos, et inter eos Abbatem Rivium (in commentatione de qua supra diximus), qui statuerint, versionem illam falso tribui J. Mercero.

VI. Ori Apollonis Niliaci *de Sacris Aegyptiorum Notis Aegyptiace expressis*. Libri duo, iconibus illustrati et aucti. Parisiis apud Galeotum a Prato, et Joannem Ruelium. 1574. in 8°.

Versionem tantum continet Latinam et Gallicam; Latina expressa est secundum eam, quam Trebatius composuerat. — Interpretationem Gallicam curavisse videtur Joannes Martinus, ut adnotavit aliquis in l. pagina editionis quae in Bibl. Lugd. Bat. servatur. Joannes ille Martinus scriba fuit Cardinalis de Lenoncour, et praeter alia opera, verterat quoque libros octo *Architecturae* Vitruvii Pollionis (editos Parisiis apud Hierosme de Marnef. l'an 1572) et *Hieroglyphica* Ori Apollinis. Cf. *Bibliotheca Fr.* a Cruce pag. 242, 243. (*).

VII. Horapollinis *Hieroglyphica* a Davide Hoeschelio, fide Codicis Augustani MS. correcta, suppleta, illustrata, Graece Latine, cum observationibus Jo. Merceri, et notis Hoeschelii. Augustae Vindelicorum. 1595. 4°.

Iterum nonnullis mutatis prodiit 1605. in 4°.

Hoeschelius passim secutum se exemplar Aldinum (quoniam nullum aliud ad manum esset, et suis demum ad finem perductis, accepisset, Gallicam editionem, a Fr. Sylburgio) nisi ubi aperte mendosum constaret; lacunas porro e Manuscripto nonnullas explevisse, et vitia quaedam correxisse, partim conjectura, partim ex Phasianini interpretatione, testatur in dedicatione, quam supra citavimus. Versionem Merceri ex priori ejus editione adjecit; quam tamen hic

(*) *La Bibliothèque du Sieur de la Croix du Maine.* a Paris 1584.

quum paulo mutasset ex Codice Morelliano, Hoescheliuss ipse quoque; postquam hujus Codicis lectiones vidit, hic illic versionem ad marginem adnotando correxit; in Graeco textu Aldinae tantum lectiones diversas adnotavit, neglectis Morellianis, quae cum Augustano in plerisque conveniebant. (Cf. de Pauw in Praefat.)

VIII. Apollo Horus Niliacus. *Selecta sive Sacrae Notae Aegyptiorum et Insculptae Imagines*, Graece et Latine. Romae apud Zarnetum 1597. in 12°. (Conf. *Catal. Bibl. Reg. Lond.* Vol. IV.)

Hori Apollinis *Selecta Hieroglyphica* additis conjecturis emendationibusque in margine, Graece et Latine, edente Julio Franceschino. Romae. 1599. 12°.

Ejusdem fortasse est editoris, atque alia editio, quam Romae excusam esse, ex Merceri aliisque versionibus conflata, anno 1606. in 12°. memorat Morhofius *Polyh. Liter.* Vol. I. cap. 2. §. 1. med.

IX. Joannis Pierii *Hieroglyphica*; accesserunt loco auctarii *Hieroglyphicorum Collectanea*, ex veteribus et recentioribus auctoribus descripta, et in sex libros digesta. Horapollinis item *Hieroglyphicorum* libri duo, ex postrema Davidis Hoeschelii correctione, praeterea ejusdem Pierii *Declamatiuncula pro Barba Sacerdotum*, et reliqua *Opuscula sive Poëmata omnia*. Editio novissima, adnotationibus ad marginem ac indicibus necessariis adornata, emendata et locupletata. Francofurti ad Moenum. Sumtibus Antonii Hierati. 1614. in 4°.

Ibidem sumtibus Chr. Kirchneri. anno 1678. in 4°.

Jo. Pierii Valeriani Bellunensis *Hieroglyphica, sive de Sacris Aegyptiorum aliarumque Gentium Literis* commentariorum Libri LVIII.; accedunt *Duo Hieroglyphicorum* libri Coelii Augustani Curionis. Ejusdem Pierii *Pro sacerdotum Barbis Declamatio*, et *Poëmata varia*, cum diversis *Hieroglyphicis collectaneis*, Hori Apollinis *Hierogly-*

phicorum Libri II. item *Hieroglyphicorum Emblematum-que Medicorum δωδεκάκρονος*; Auct. Ludov. a Casanova. Lugduni. 1626. Folio.

Commentarii, quos adjecit Pierius pertinent tantum ad librum I. Textum Graecum et versionem latinam expressit Merceri, lectionum diversitate ad marginem adnotata.

Hieroglyphica Pierii, in quibus Horapollo saepe citatur atque emendatur, prodierunt quoque Basileae 1556. in folio; iterum 1575. a Coelio Augustino illustrata per Lud. Guarin. in fol. — Cum aliis operibus et adnotationibus ad marginem, Lugd. 1610. in 8°. Gallice versa, Lugduni. 1615. f°. et Italice quoque Venetiis 1625. (Cf. Morhofii *Polyh.* l. c. pag. 725. et Fabric. *Bibl. Gr.* Harlesii l. c. pag. 103.)

X. *De Symbolica Aegyptiorum Sapientia*, auctore P. Nicolao Caussino Trecensi, e societate Jesu. Paris. sumptibus Romani de Beauvais. 1618. in 4°. Coloniae. 1631. in 8°. (Conf. Morhofii *Polyh. Lit.* l. c. pag. 724, in fine.) et postea Paris. 1634. in 8°. Iterum prodiit, 1647. in 4°.

(Conf. *Catalogus Bibl. Barberin.* pag. 547.) In hoc opere Horapollinis *Hieroglyphica* edidit secundum editionem Hoeschelii, ita tamen ut obscœna omiserit; addidit porro versionem Merceri, et adnotationes utilissimas.

XI. Horapollinis *Hieroglyphica* Graece et Latine, cum integris observationibus et notis Joann. Merceri, et David. Hoeschelii, et selectis Nicolai Caussini, curante Joanne Cornelio de Pauw, qui suas etiam observationes addidit. Trajecti ad Rhenum, apud Melch. Leonard. Charlois. 1727. 4°.

Textum Graecum, quem secundum editionem Hoeschelii, curavit de Pauw, et cui addidit versionem Merceri, sequuntur diversae lectiones editionis Aldinae, Merceri, Codicis Morelliani et Augustani; tum adnotationes Merceri, quas magno lectoris incommodo, ad paginas, reliquas vero omnes ad capita ordinavit; deinde Hoeschelii adnotationes, tum Caussini eae, quae ad rem aliquanto propius pertinent; quibus adjunxit tandem suas quoque observationes. Nullum tamen novum Codicem consuluit; et quamvis multa utilissima, et acumen atque ingenium editoris testantia, adnotationibus Pauwii contineantur, in multis tamen nimis audacter, et nimis festinatione

egit, saepe quoque de viris doctissimis acerbius quam par erat locutus; quam ob rem reprehenditur in *Actis Eruditorum Lipsiensibus*, anni 1727. pag. 505. seq., ubi censura editionis ejus exstat. — Amplius vero, sed acerbius quoque, recensetur a Cl. D'Orville in *Critica Vanno*, in *Inanes Joannis Cornelii Pavaonis Paleas*. Amstelædami apud Janss-Waesbergios. 1737. pag. 543. seq. cap. XI. Sed nimio, ut videtur, Cl. D'Orville odio adversus Pauwium ductus fuit, quam ut sine cautione omnia quae de eo dixerit admittamus. — Clericus quoque in *Bibliotheca Veteri et Nova* (*), Tom. XXVII. pag. 115. sqq. censuram, sive potius analysin edidit editionis Pauwii; in qua eum maxime laudavit; quam vero addidit *ἱερογλυφικὸν* de Aegyptiorum Hieroglyphicis, melius fortasse omisisset.

Atque hae quidem sunt editiones, quarum mentionem inveni; plurimae nominantur in Fabricii *Bibl. Gr.* ed. Harlesio II. ec. — Ad versiones etiam pertinent:

Heyden Weldt, und irer Götter anfangklicher ursprung. cet. aus viler glerter Männer schriften zusammengetragen. Diodori des Siciliers sech Bücher cet. Dictys des Candioten *Wharhaffte Beschreibung vom Trojanischen Krieg.* cet. Hori, eins vor dreystausend jaren in Aegypten Königs und Priesters *Gebildte Waarzeichen*, durch wölliche vor erfundenen Buchstaben, alle heymlicheyt der geystlichen und Weldtgelerten zu verston geben, auch anzeigt werden. *Planeten Tafeln.* cet. Als mit entworffnen Bildungen gar lustig durchziert: Durch Joh. Herold beschrieben, und inns teutsch zusammen gebracht. Getruckt zu Basel durch Henrichum Petri. im Mertzen. 1554. F^o.

Cf. Goetsii *Memor. Bibl. Dresd.* Vol. II. fasc. V. pag. 405. Fabricius Haeslii pag. 104. Schweigerus in *Enchiridio Bibliographiae Classicae* (†) et Hoffmann. I. I.

(*) *Bibliothèque Anc. et Moderne.*

(†) *Handbuch der Class. Bibliographie.*

Oro Apolline Niliaco, *delli segni Hieroglyphici*, cioè delle significazioni di Scolture sacre appresso gli Egittii. Tradotto in lingua volgare per M. Pietro Vasolli da Fivizzano. in Venegia, appresso Gabriel Giolito de Ferrari. 1548. 8°.

Vid. Paitoni *Bibliotheca Scriptorum Veterum Editorum* (*) Tom. III. pag. 42. Dedicacionem autem Vasolli scripsit et signavit anno 1547, qua propter in nonnullis catalogis hic liber A₃. 1547. editus legitur. Cf. Crevenna *Catalogi* Vol. IV. pag. 224. Fabricius *Bibl. Gr.* l. c. pag. 104.

Les Sculptures ou Gravures Sacrées, traduites du Latin en Francois, avec des figures en bois. Paris 1543. 8°. et ibidem 1553. 12°.

Cf. Schweigerus in opere, quod laudavimus.

Fortasse hanc versionem edidit Gothofredus Thory sive Tory Bituricensis (Geufroy Thory ou Tory de Bourges en Berry); qui composuit librum inscriptum: *Le Champ fleury contenant l'art et science de la proportion des lettres attiques ou antiques et vulgairement appellées lettres Romaines proportionnées selon le corps et visage humain; imprimé a Paris par luy mesme l'an 1529 in 4°. et depuis in 8°. eundemque Hieroglyphica Ori Apollinis vertisse, discimus ex Bibliotheca dom. a Cruce, quam supra citavimus, pag. 125.*

Hieroglyphes dits d'Horapolle, ouvrage traduit du Grec. par M. Requier. Amsterdam et Paris. 1779. 12°. et iterum 1782. 12°. titulo novo.

Continet hoc opus versionem Gallicam Hieroglyphicorum, omissis minus honestis. Adnotationes vel ex Pauwii editione sunt translatae, vel spectant historiam naturalem. In calce libri, Requier addidit capita nonnulla Horapollinis Graece, ad suam mentem ope duorum Codicum Bibliothecae Regiae Parisiensis 2832. et 2992. restituta. Singulis his capitibus adjunxit interpretationem verbalem suam, et Latinam Merceri, praeterea observationes criticas de locis a Pauwio inutiliter reprehensis in versione latina Merceri, et de vitiis, ab eodem in ea non animadversis. Sunt autem capita haec: Libri I. 1, 3, 6, 7, 8, 14, 16, 20, 25, 35.

(*) Paitoni *Bibliotheca degli Autori Antichi Volgarizzati*.

Latine quoque vertisse se Hori *Hieroglyphica* ait Caelius Calcagninus, *Epistolicarum Quaestionum* Libro II. Ep. ad filium. pag. 18. in qua epistola compendium dedit totius operis. Versio autem haec numquam edita fuisse videtur, etsi Calcagnini *de Rebus Aegyptiacis Commentatio*, inter alia ipsius scripta edita est, Basileae. 1544. F^o. (Cf. Fabricii *Bibl. Gr.* l. c. pag. 102.) (*).

(*) His demum impressis mihi innotuit Fr. Ritschelii, Prof. Vratislaviensis *de Oro et Orione* commentatio, Vratislaviae 1834. edita; quem librum alioquin citassem, ad pag. IX. — Neque ad pag. XXIII., ubi de Klaprothi et Goulianofi *hieroglyphicis acrologicis* agitur, omittenda fuerant quae leguntur in praefatione operis, cui titulus: *Aperçu sur les Hiéroglyphes d'Égypte, et les progrès faits jusqu'à présent, dans leurs déchiffrement, par M. Brown, traduit de l'Anglais.* Paris et Leipzig. 1827. pag. VIII, seq. » L'auteur Anglais a cru ne pas devoir » parler de la découverte des *hiéroglyphes acrologiques* annoncés par le » *chevalier Goulianof*, découverte, que nous ne connoissons, en effet, » que par la lettre adressée par M. Klaproth à ce savant. Le ton ironique qui règne dans cet écrit nous fait croire que l'auteur a plutôt » voulu plaisanter son correspondant, que montrer une franche adhésion à ce système burlesque, qui ne repose que sur les explications » hiéroglyphiques données par Horus Apollon, tandis que jusqu'à présent, » on n'a rien découvert sur les monumens qui en constate la réalité, » ou qui ressemble à une acrologie. Que penser d'ailleurs d'un système » d'écriture d'après lequel on pourrait désigner un *dieu* par un *diable*, » et exprimer l'idée de *nature* par un *nain*, un *nez*, ou une *nèfle*."

ΩΡΑΠΟΛΛΩΝΟΣ ΝΕΙΛΩΟΥ

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΑ

ἃ ἐξήνεγκε μὲν αὐτὸς Αἰγυπτία φωνῇ, μετέφρασέ
δὲ Φίλιππος εἰς τὴν Ἑλλάδα διάλεκτον.

BIBLION PRWTON.

α'. Πῶς αἶῶνα σημαίνουσι.

Αἶῶνα σημαίνοντες, ἥλιον καὶ σελήνην γράφουσι, διὰ τὸ
αἰῶνια εἶναι στοιχεῖα· αἶῶνα δ' ἑτέρως γράψαι βουλόμενοι,
ὄφιν ζωγραφοῦσιν, ἔχοντα τὴν οὐρὰν ὑπὸ τὸ λοιπὸν σῶμα

ΩΡΑΠΟΛΛΩΝΟΣ] Codd. Laurent. Med. 8 et 27, Vaticanus, Paris.
C, Radulphianus, Lugdunensis, Morellianus, Latinus Vindobon. et Paris.
A in margine, legunt ΩΡΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ, et sic quoque editores,
praeter Hoesch. Causs. et de Pauw. Vid. proöem.

ΝΕΙΛΩΟΥ] Cod. Morell. ΝΕΙΛΙΑΚΟΥ.

Αἰγυπτία φωνῇ] Cod. Paris. C. Αἰγυπτία φωνῇ sine i subscripto.

Cap. I, in tit. pro σημαίνουσι, Cod. Paris. C et Aldus, σημαίνει.
Par. A. titulum sic exhibet: Αἶῶν, ἐν ᾧ καὶ περὶ βασιλείου.

HORAPOLLINIS NILOI

HIEROGLYPHICA,

QUAE PRODIDIT QUIDEM IPSE AEGYPTIO SERMONE, VERTIT VERO
PHILIPPUS IN GRAECAM LINGUAM.

LIBER PRIMUS.

CAPUT I. Quomodo aevum significent.

Αἶῶνα significantes solem et lunam pingunt, quod aeterna sint ele-
menta. Aevum vero aliter pingere volentes serpentem pingunt, habent-

κρυππομένην, ὃν καλοῦσιν Αἰγύπτιοι Οὐραῖον, ὃ ἐστὶν Ἑλληνιστὶ βασιλίσκον, ὅπερ χρυσοῦν ποιοῦντες, θεοῖς περιτιθέασιν· αἰῶνα δὲ λέγουσιν Αἰγύπτιοι διὰ τοῦδε τοῦ ζώου δηλοῦσθαι, ἐπειδὴ τριῶν γενῶν ὁφέων καθεστῶτων, τὰ μὲν λοιπὰ θνητὰ ὑπάρχει, τοῦτο δὲ μόνον ἀθάνατον· ὃ καὶ προσφυσήσαν ἐτέρῳ παντὶ ζῳῷ, δίχα καὶ τοῦ δακεῖν, ἀναιρεῖ ὄθεν ἐπειδὴ δοκεῖ ζωῆς καὶ θανάτου κυριεῖν, διὰ τοῦτο αὐτὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν θεῶν ἐπιτιθέασιν.

β'. Πῶς κόσμον.

Κόσμον βουλόμενοι γράφαι, ὅφιν ζωγραφῶσι τὴν ἐαυτοῦ ἐσθίοντα οὐραὴν, ἐστιγμένον φολίσι ποικίλαις· διὰ μὲν τῶν

Cap. I. Οὐραῖον] Cod. Morell. οὐβαῖον.
 χρυσοῦν ποιοῦντες] Ald. χρυσοῦν ποιεῦντες.
 περιτιθέασιν] de Pauw et Requier corrigunt παρατιθέασιν. More
 vertit, circumponunt.
 δηλοῦσθαι] abest in Codd. Pariss. A et B.
 τοῦτο δὲ μόνον ἀθάνατον] de Pauw et Requier corrigant, μόνον οὐ
 ἀθάνατον
 δίχα καὶ τοῦ δακεῖν] Ald. καὶ omittit.

Cap. II. titulum Cod. Par. A. sic habet: κόσμος ἐν ᾧ περὶ ὄφιος.

tem caudam sub reliquo corpore tectam, quem vocant Aegyptii *urakun*, quod Graece significat Basiliscum, quem aureum facientes diis imponunt; aevum vero dicunt Aegyptii hoc animali indicari, quoniam, quum tria genera serpentium sint, reliqua mortalia sint, hoc vero solum immortale, quod etiam afflans alteri cuicumque animali, sine morsu occidat; unde, quoniam videtur vitae et necis potestatem habere, propterea ipsum capiti Deorum imponunt.

CAPUT II. Quomodo mundum.

Mundum volentes scribere, serpentem pingunt suam comedentem caudam, distinctum squamis variis; per squamas quidem acnigmatice signi-

φωλίδων αἰνιττόμενοι τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ ἀστέρας· βαρύντατον δὲ τὸ ζῶον, καθάπερ καὶ ἡ γῆ, ἁπλοτάτον δὲ, ὡς περ ὕδωρ· καθ' ἕκαστον δὲ ἐνιαυτὸν τὸ γῆρας ἀφίει, ἀποδύεται καθ' ὃ καὶ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ ἐνιαυσίος χρόνος ἐναλλαγὴν ποιούμενος, πιάζει· τὸ δὲ ὡς τροφῇ χρῆσθαι τῷ ἑαυτοῦ σώματι σημαίνει, τὸ πάντα ὅσα ἐκ τῆς θείας προνοίας ἐν τῷ κόσμῳ γεννᾶται, ταῦτα πάλιν καὶ τὴν μείωσιν εἰς αὐτὰ λαμβάνειν

γ'. Πῶς ἐνιαυτὸν.

Ἐνιαυτὸν δὲ βουλόμενοι δηλώσαι, Ἴσιν, τουτέστι γυναῖκα, ζωγραφοῦσιν· τῷ δὲ αὐτῷ καὶ τὴν θεὸν σημαίνουσιν. Ἴσις δὲ παρ' αὐτοῖς ἐστὶν ἀστὴρ, Αἰγυπτιστὶ καλούμενος Σῶθις,

γῆρας ἀφίει] Añl. γῆρα ἀφίει.
καθ' ὃ καὶ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ] Codd. Paris. A, B: καὶ ὁ καὶ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ·
εἰς αὐτὰ] Codices et editiones εἰς αὐτόν; de Pauw corrigit, εἰς αὐτό
vel εἰς αὐτά.

Cap. III, in titulo, Cod. Paris. A. ἐνιαυτὸς ἐν ᾧ περὶ Ἰσιδος.
ἐνιαυτὸν δέ.] In Cod. Morell. abest δέ.
ζωγραφοῦσιν· τῷ δὲ αὐτῷ καὶ] Paris. A. ζωγραφοῦσιν· τῷ δὲ αὐτῷ
καὶ, omisso + subscripto.
καλούμενος] Paris. A. καλούμενον.

ficantes stellas in mundo; gravissimum autem est animal, veluti et terra, et maxime lubricum, veluti aqua. Quovis autem anno senium demittens exiit; veluti et in mundo annum tempus, immutatione facta, renovatur. Quod vero, veluti cibo, suo utatur corpore, significat hoc, omnia, quae ex divina providentia in mundo gignantur, ea rursus et imminutionem in se ipsa accipere.

CAPUT III. Quomodo annum.

Annum autem volentes indicare, Isin, id est mulierem pingunt; eodem autem modo Deam significant. Isis autem apud ipsos est sidus, Aegyptiace dictum sonus, Graeco vero Astreoyon, quod et videtur

Ἑλληνιστὶ δὲ Ἀστροκίων, ὃς καὶ δοκεῖ βασιλεῦν τῶν λοιπῶν ἀστέρων, ὅτε μὲν μείζων, ὅτε δὲ ἥσων ἀνατέλλων, καὶ ὅτε μὲν λαμπρότερος, ὅτε δὲ, οὐχ οὕτως ἔτι δὲ καὶ διότι, κατὰ τὴν τοῦτου τοῦ ἀστρου ἀνατολὴν, σημειώμεθα περὶ πάντων τῶν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ μελλόντων τελεῖσθαι, διώπερ οὐκ ἀλόγως τὸν ἐνιαυτὸν Ἰσιν λέγουσιν· καὶ ἑτέρως δὲ ἐνιαυτὸν γράφοντες, φοίνικα ζωγραφοῦσι, διὰ τὸ δένδρον τοῦτο μόνον τῶν ἄλλων κατὰ τὴν ἀνατολὴν τῆς σελήνης, μίαν βάιν γεννᾶν, ὥς ἐν δώδεκα βάϊσιν ἐνιαυτὸν ἀπαρτίζεσθαι.

δ'. Πῶς μῆνα.

Μῆνα δὲ γράφοντες, βάιν ζωγραφοῦσιν, ἢ σελήνην ἐπε-

Ἀστροκίων] Cod. Paris. C. Ald. Ἀστρομύων; fortasse legend. Ἀστρον κυνὸς vel ἄστρον, vel κύων. Vid. adnotatio.

ἀνατέλλων] fortasse legend. ἐπιτέλλων, nisi de toto signo canis accipere velimus; vid. adnot.

ὅτε δὲ ἥσων] Cod. Paris. C. omittit δέ.

ὅτε δὲ, οὐχ οὕτως] Codd. Pariss. A, B, Morell. ἔσθ' ὅτε οὐχ οὕτως. Pro ἀνατολὴν fortasse legend. ἐπιτολὴν, cf. adnotatio ad ἀνατέλλων. πάντων τῶν-μελλόντων τελεῖσθαι] Merc. quae toto anno peragenda sunt.

λέγουσιν· καὶ ἑτέρως] Cod. Paris. C. λέγουσι.

διὰ τὸ δένδρον τοῦτο] Cod. Paris. C. διὰ τὸ. τὸ δένδρον τοῦτο.

τὴν ἀνατολὴν] Codd. Pariss. A, B. articulum omittunt.

Βάϊσιν] ita Cod. Paris. C. et Ald. probante de Pauw; reliqui Βάειν.

Cap. IV, in tit. Cod. Paris. A. Μῆν ἐν ᾧ περὶ σελήνης.

regnare inter reliqua sidera, nunc majus, nunc minus exorians, et interdum fulgentius, interdum non ita. Praeterea et quia in hujus sideris exortu, observamus de omnibus quae toto anno accidunt, propterea non sine ratione annum Isin appellant. Et aliter quoque annum scribentes, palmam pingunt, quod arbor haec sola ex reliquis, ad [singulos] lunae exortus, unum ramum procreat, ita ut duodecim ramorum productione annus perficiatur.

CAPUT IV. Quomodo mensem.

Mensem autem scribentes, ramum palmae pingunt, aut lunam deor-

στραμμένην εἰς τὸ κάτω· βᾶιν μὲν, τῆς προειρημένης ἐπὶ τοῦ φοίνικος αἰτίας χάριν· σελήνην δὲ ἐπεστραμμένην εἰς τὸ κάτω, ἐπειδὴ φασιν, ἐν τῇ ἀνατολῇ πεντεκαίδεκα μοιρῶν ὑπάρχουσαν, πρὸς τὸ ἄνω τοῖς κέρασιν ἐσχηματίζθαι· ἐν δὲ τῇ ἀποκρούσει, τὸν ἀριθμὸν τῶν τριάκοντα ἡμερῶν πληρώσασαν, εἰς τὸ κάτω τοῖς κέρασι νελεῖν.

ε'. Πῶς τὸ ἐνιστάμενον ἔτος.

Ἔτος τὸ ἐνιστάμενον γράφοντες, τέταρτον ἀρούρας γράφουσιν· ἔστι δὲ μῆτρον γῆς ἢ ἀρούρα πηχῶν ἑκατὸν· βουλόμενοί τε ἔτος εἰπεῖν, τέταρτον λέγουσιν, ἐπειδὴ φασὶ κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἄστρου τῆς Σώθειας, μέχρι τῆς

ἐν τῇ ἀνατολῇ] fortasse legendum, ἐκ τῇ ἀνέξει, vid. adnotatio. πεντεκαίδεκα μοιρῶν ὑπάρχουσαν,] sic Codd. Paris. A, Mörell. et Aug. sed Paris. B, C. et editiones: πεντεκαίδεκα μοῖραι ὑπάρχουσιν. Lectionem hic receptam, in adnotationibus probarunt Mercerus, Hoeschellius et de Pauw.

ἐσχηματίζθαι] Cod. Paris. A. ἐσχηματίζεται, sed in marg. ἐσχηματίζθαι. Cap. V, in titulo, Paris. A. Ἔτος, καὶ ὅτι μέτρον γῆς ἢ ἀρούρα. κατὰ τὴν ἀνατολὴν] fortasse legendum, κατὰ τῆς ἀνατολῆς, cf. adnot. Codd. Parr. A, B. omisso articulo, κατὰ ἀνατολὴν.

sum conversam. Ramum quidem palmae, ob causam supra jam in palma dictam; lunam vero deorsum conversam, quoniam dicunt in exortu quando quindecim sit partium, sursum erectis cornibus apparere; decrescen-
tem vero, quando numerum triginta dierum compleat, deorsum cornibus vergi.

CAPUT V. Quomodo annum instantem.

Annum instantem scribentes quartam [partem] arvi pingunt. Est autem mensura terrae arvum [ἢ ἀρούρα] cubitorum centum; et volentes annum dicere, quadrantem dicunt; quoniam dicunt ab [ἡμέρῃ] exortu astri Sotheos, usque ad alterum exortum, quartam [partem] diei

ἄλλης ἀνατολῆς, τέταρτον ἡμέρας προστίθεσθαι, ὥς εἶναι τὸ ἔτος τοῦ θεοῦ, τριακοσίων ἐξήκοντα πέντε ἡμερῶν, καὶ τετάρτον· ὅθεν καὶ διὰ τετραετηρίδος περισσὴν ἡμέραν ἀριθμοῦσιν Αἰγύπτιοι, τὰ γὰρ τέσσαρα τέταρτα ἡμέραν ἀπαρτίζει.

ζ'. Τί δηλοῦσιν ἱέρακα γράφοντες.

Θεὸν βουλόμενοι σημήναι, ἡ ὕψος, ἡ ταπείνωσις, ἡ ὑπεροχὴν, ἡ αἷμα, ἡ σίκην [ἡ Ἀρεα, ἡ Ἀφροδίτην] ἱέρακα ζωγραφοῦσι· θεὸν μὲν, διὰ τὸ πολυγόνον εἶναι τὸ ζῶον, καὶ πολυχρόνιον· ἔτι γε μὴν, ἐπεὶ καὶ δοκεῖ εἰδωλὸν ἡλίου ὑπάρχειν, παρὰ πάντα τὰ πετεινὰ πρὸς τὰς αὐτοῦ ἀκτῖνας οὕτως

προστίθεσθαι. Ald. προστίθεσθαι.

τριακοσίων ἐξήκοντα πέντε ἡμερῶν, καὶ τετάρτου.] voces καὶ τετάρτου codices non habent, sed restituit Salmas: ad Sollinum pag. 389. vid. adnot. Merc. vertit: *Enim vero dei Solis inquam annos trecentis sexaginta quinque diebus absoluitur.*

τὰ γὰρ] ita Codd. Parr. A, B, C. et Ald. Merc. Pierius; Reliqui vero τὰ θεῖ. Cap. VI, in tit. Cod. Paris. A. Θεός· τὰ θεῖ· ἱέρακος δηλούμενα.

[ἡ Ἀρεα, ἡ Ἀφροδίτην,] Meroerus haec verba in editione, cujus textum est secutus, non invenisse videtur, neque ea habent versiones Latinae; fortasse ex capite 8 errore huc sunt translata. Vid. adnot.

addi, ut sit annus Dei [Solis], trecentorum sexaginta quinque dierum, et quartae partis [diei]; quapropter et quovis quadriennio supervacuum diem computant Aegyptii, nam quatuor quadrantes diem efficiunt.

CAPUT VI. Quid significant accipitræ pingentes.

Deum volentes indicare, aut sublimitatem, aut humilitatem, aut praestantiam, aut sanguinem, aut victoriam, [aut Martem, aut Venerem] accipitræ pingunt. Deum quidem, quoniam foecundum sit illud animal atque longaezum; et praeterea quoniam et videatur simulacrum Solis esse;

ωποῦν· ἀφ' οὗ καὶ οἱ ἰατροὶ πρὸς ἱάσιν ὀφθαλμῶν τῇ
 ἱερακίᾳ βοτάνῃ χρῶνται· ὅθεν καὶ τὸν ἥλιον ὡς κίριον ὄντα
 ὁράσας, ἔσθ' ὅτε ἱερακόμορφον ζωγραφοῦσιν· ὕψος δέ, ἐπεὶ
 τὰ μὲν ἕτερα ζῶα εἰς ὕψος πέτεσθαι προαιρούμενα, πλαγίως
 περιφέρεται, ἀδυνατοῦντα κατευθὺ χωρεῖν, μόνος δὲ ἱέραξ εἰς
 ὕψος κατευθὺ πέτεται· ταπεινώσιν δέ, ἐπεὶ τὰ ἕτερα ζῶα
 οὐ κατὰ κἀθετον πρὸς τοῦτο χωρεῖ, πλαγίως δὲ καταφέρεται,
 ἱέραξ δὲ κατευθὺ ἐπὶ τὸ ταπεινὸν τρέπεται· ὑπεροχὴν δέ,
 ἐπειδὴ δοκεῖ πάντων τῶν πετεινῶν διαφέρειν· αἷμα δέ, ἐπει-
 δὴ φασὶ τοῦτο τὸ ζῶον, ὕδωρ μὴ πίνειν ἀλλὰ αἷμα· νίκην
 δέ, ἐπειδὴ δοκεῖ τοῦτο τὸ ζῶον, πᾶν νικᾶν πετεινόν· ἐπει-
 δὴν γὰρ ὑπὸ ἰσχυροτέρου ζώου καταδυναστεύηται, τὸ τηγι-

καὶ οἱ ἰατροί] Cod. Paris. A. omittit καί.

περιφέρεται] sic Codd. Aug. Pariss. A, B, C, Hoesch. et de Pauw; Ald.
 et reliqui, φέρεται; Cod. Morell. περιγράφεται.

ταπεινώσιν δέ] Cod. Par. C. et Ald. ταπεινώσις δέ.

πρὸς τοῦτο χωρεῖ] Cod. Paris. C. et Aldus: χωρεῖ πρὸς τοῦτο, et sic
 Pierius et Caussin.

ἐπειδὴ φασί] Cod. Morell. ἐπειδὴ δοκεῖ.

ἀλλὰ αἷμα] Cod. Paris C. ἀλλ' αἷμα.

prae omnibus volucribus in ejus radios intentis oculis prospiciens; unde
 et medici ad sanationes oculorum hieracia herba utuntur; quapropter et
 solem, ut dominum visus, nonnumquam accipitris forma pingunt; subli-
 mitatem quidem, quoniam caetera animalia in sublime volare quum
 velint, oblique circumferantur, neque possint recta via [in altum] ten-
 dere; solus vero accipiter, in sublime recta via volet; humilitatem vero,
 quoniam reliqua animalia, non ad perpendiculum veluti hoc tendant,
 sed oblique deorsum ferantur, accipiter vero recta via, ad humilia ver-
 tatur; praestantiam vero, quoniam videatur omnibus avibus praesta-
 re; sanguinem vero, quod dicant hoc animal aquam non bibere sed
 sanguinem; victoriam vero, quoniam videatur hoc animal omnes vin-
 cere volucres; quando enim a robustiori animali opprimitur, tunc se

καῦτα ἐαυτὸν ὑπτιάσας ἐν τῷ αἔρι, ὡς τοὺς μὲν ὄνυχας αὐτοῦ ἐν τῷ ἄνω ἐσηματίσθαι, τὰ δὲ πτερὰ καὶ τὰ ὀπίσθια εἰς τὰ κάτω, τὴν μάχην ποιεῖται· οὕτω γὰρ τὸ ἀντιμαχώμενον αὐτῷ ζῶον, τὸ αὐτὸ ποιῆσαι ἀδυνατοῦν, εἰς ἣταν ἔρχεται.

ζ'. Πῶς δηλοῦσι ψυχὴν.

Ἔτι γε μὴν καὶ ἀντὶ ψυχῆς ὁ ἱέραξ τάσσεται, ἐκ τῆς τοῦ ὀνόματος ἐρμηνείας· καλεῖται γὰρ παρ' Αἰγυπτίους ὁ ἱέραξ; βαιήθ· τοῦτο δὲ τὸ ὄνομα διαιρεθὲν, ψυχὴν σημαίνει καὶ καρδίαν· ἔστι γὰρ τὸ μὲν βαῖ, ψυχὴ, τὸ δὲ ἦθ, καρδία· ἡ δὲ καρδία κατ' Αἰγυπτίους ψυχῆς περίβολος, ὥστε σημαίνειν τὴν σύνθεσιν τοῦ ὀνόματος, ψυχὴν ἐγκαρδίαν

ἐν τῷ ἄνω] de Pauw corrigend. putat ἐς τὸ ἄνω.

εἰς τὰ κάτω] Aldus, Mercerus, Pierius habent εἰς τὸ κάτω.

τὸ ἀντιμαχώμενον] Aldus, Mercerus et Pierius articulum omittunt.

Cap. VII, in tit. Cod. Paris. A. Ψυχή.

σύνθεσιν] sic Codd. Aug. Morell. Paris. B; sed Paris. A. τὴν θέσιν, Paris. C et Aldus συνηθείαν.

ipsum resupinans in aere, ita ut unguibus sursum vertatur, alis vero et partibus posterioribus deorsum, pugnam instituit; sic enim adversans ipsi animal, idem facere quum non possit, ad cladem pervenit.

CAPUT VII. Quomodo significant animum.

Praeterca etiam pro animo accipiter ponitur ex nominis interpretatione; vocatur enim apud Aegyptios accipiter ΒΑΙΣΤΗ, hoc vero nomen dissolutum significat animum et cor: est enim ΒΑΙ animus, ΣΤΗ vero cor; cor autem secundum Aegyptios est animi septum, ita ut significet compositio nominis, animum in corde. Unde etiam accipiter, propterea

ἀφ' οὗ καὶ ὁ ἰέραξ διὰ τὸ πρὸς τὴν ψυχὴν συμπαθεῖν,
ὑδὼρ οὐ πίνει τὸ καθόλου, ἀλλ' αἷμα, ὃ καὶ ἡ ψυχὴ τρέφεται.

ἡ. Πῶς Ἀρεα καὶ Ἀφροδίτην.

Ἀρεα δὲ γράφοντες καὶ Ἀφροδίτην, δύο ἰέρακας ζωγρα-
φοῦσιν· ὧν τὸν ἄρσενα εἰκάζουσιν Ἀρεῖ, τὴν δὲ θήλειαν,
Ἀφροδίτῃ· ἐπειδὴ τὰ μὲν ἄλλα θηλυκὰ ζῶα πρὸς πᾶσαν μίξιν
τῷ ἀνδρὶ οὐχ ὑπακούει, καθάπερ ἰέραξ· τριακοντάκις γὰρ τῆς
ἡμέρας βασανιζομένη, ἐπειδὴ ἀναχωρήσῃ, φωνηθεῖσα ὑπὸ
τοῦ ἄρσενος, πάλιν ὑπακούει· διὸ καὶ πᾶσαν θήλειαν τῷ

ἀφ' οὗ καὶ ὁ ἰέραξ διὰ τὸ πρὸς τὴν ψυχὴν συμπαθεῖν.] Sic Cod. Mo-
rell. Merc. Pierius, et Causs. Aldus ὁ ἰέραξ τὸ πρὸς τὴν ψυχὴν
συμπαθὲς etc. Hoesch. ex Cod. Aug. ἀφ' οὗ καὶ ὁ ἰέραξ διὰ τὸ καὶ
πρὸς τὴν ψυχὴν συμπαθεῖν, et ita quoque Pariss. A, B; sed C. ἀφ'
οὗ καὶ ὁ ἰέραξ τὸ πρὸς τὴν ψυχὴν συμπαθεῖ.

ἢ καὶ ἡ ψυχὴ] Cod. Morell. et Aldus ὡς καὶ, sed Merc. conjicit ἢ καὶ,
quod habent Pierius, Hoesch. Causs. de Pauw, et confirmarunt Codd.
Pariss. A, B, C.

Cap. VIII, in titulo Cod. Paris A. Ἀρεῖς ἢ Ἀφροδίτη.

Ἀρεα δὲ γράφοντες] priorem hanc partem Causs. in Ed. omisit, inci-
piens a secunda, omissis etiam ἑτέρως δέ.

μίξιν τῷ ἀνδρὶ] Cod. Paris. C. μίξιν τοῦ ἀνδρός.

ἀναχωρήσῃ] Cod. Paris C. ἀναχωρηθεῖσα.

quod cum animo conveniat, aquam non bibit omnino, sed sanguinem,
quo et animus nutritur.

CAPUT VIII. Quomodo Martem et Venerem.

Martem vero scribentes et Venerem, duos accipitres pingunt quorum
marem adsimulant Marti, foeminam Veneri; quoniam reliqua foeminina
animalia ad omnem congressum mari non obediant, veluti accipiter,
trigesies enim die compressa, postquam recesserit, vocata a mare,
iterum obedit; propterea etiam omnem foeminam marito obedientem

ἄνδρὶ πειθομένην, Διγύπτειοι Ἀφροδίτην καλοῦσι, τὴν δὲ μὴ πειθομένην, οὐχ οὕτω προσαγορεύουσι· διὰ τοῦτο καὶ ἡλίου τὸν ἱέρακα ἀνέθεσαν· παραπλησίως γὰρ τῷ ἡλίῳ τὸν τριάκοντά ἀριθμὸν ἐν τῷ πλησιασμῷ τῆς θηλείας ἀποδίδωσιν.

Ἐτέρως δὲ τὸν Ἄρεα καὶ τὴν Ἀφροδίτην γράφοντες, δύο κορώνας ζωγραφοῦσιν, ὡς ἄνδρα καὶ γυναῖκα, ἐπεὶ ταῦτο τὸ ζῷον, δύο ὡὰ γεννᾷ, ἀφ' ὧν ἄρρεν καὶ θήλυ γεννᾶσθαι δεῖ· ἐπειδὴν δὲ γεννήσῃ, ὅπερ σπανίως γίνεται, δύο ἀρσενικά, ἢ δύο θηλυκά, τὰ ἀρσενικά τὰς θηλείας γαμήσαντα, οὐ μίσγεται ἑτέρα κορώνη, οὐδὲ μὴν ἡ θήλεια ἑτέρα κορώνη μέχρι θανάτου, ἀλλὰ μόνα τὰ ἀποζυγέντα διατελεῖ· διὸ καὶ μιᾷ κορώνῃ συναντήσαντες, οἰωνίζονται οἱ ἄνθρωποι, ὡς χηρεύοντι συνηνηκότες ζῶν· τῆς δὲ τοιαύτης αὐτῶν ὁμονοίας χάριν, μέχρι νῦν οἱ Ἕλληνες ἐν

δύο ὡὰ γεννᾷ] Cod. Paris. C. γεννᾷ, sine ι subscripto.

ἐπειδὴν δὲ γεννήσῃ] de Pauw legendum putat: ἐπειδὴν δὲ γεννήσῃ οὐκ etc. Cod. Paris. C. γεννήσῃ sine ι subscripto.

ἡ θήλεια ἑτέρα κορώνη] Ald. probantibus de Pauw, Pierio et Caus. ἡ θήλεια κορώνη ἑτέρα. Paris. C. ἑτέρα κορώνη, omisso ι sub η.

τὰ ἀποζυγέντα] Cod. Paris. Regius, secundum Requier, p. 306, omittit τὰ οἱ Ἕλληνες] Cod. Morell. οἱ omittit.

ἑκκορὶ. κορὶ. κορώνη] Cod. Aug. et Edd. ἑκκορὶ, κορὶ κορώνη. Codd. Morell. Paris A et B. κορώνη. Par. C. ἑκκορὶ, κορὶ. κορώνη λέγουσιν ἄγνο-

Aegyptii Venerem vocant, inobedientem vero non ita cognominant; ideo etiam soli accipitrem consecrarunt: eodem enim modo atque sol, tricenarium numerum in coitu foeminae implet.

Aliter vero Martem et Venerem scribentes duas cornices pingunt, marem et foeminam, quoniam hoc animal duo ova parit, ex quibus marem et foeminam nasci oportet; quando vero peperit, quod raro fit, duo mascula, aut duo foeminea, mares cum foeminis connubio juncti, non sese conjungunt cum alia cornice, neque quidem foemina cum alia cornice usque ad mortem, sed soli disjuncti degunt. Ideo et uni cornici quando occurrerint, augurium capiunt homines, quippe viduam vitam agentī obviam facti animali; et ob hanc ipsorum concordiam,

τοῖς γάμοις· ἐκκορί. κορί. κορώνη. λέγουσιν ἀγνοοῦντες.

θ'. Πῶς γάμον.

Γάμον δὲ δηλοῦντες, δύο κορώνας πάλιν ζωγραφοῦσι, τοῦ λεχθέντος χάριν.

ί'. Πῶς μονογενές.

Μονογενές δὲ δηλοῦντες, ἢ γένεσιν, ἢ πατέρα, ἢ κόσμον, ἢ ἄνδρα, κἀνθαρὸν ζωγραφοῦσι· μονογενές μὲν ὅτι αὐτογενές ἐστι τὸ ζῶον, ὑπὲρ θηλείας μὴ κυφορευόμενον· μόνῃ γὰρ γένεσις αὐτοῦ, τοιαύτη ἐστίν· ἐπειδὴν ὁ ἄρσεν βούληται παιδοποιήσασθαι, βοὸς ἀφ' οὗ λαβὼν, πλάσσει σφαιροειδὲς παραπλήσιον τῷ κόσμῳ σχῆμα, ὃ ἐκ τῶν ὀπισθίων μερῶν

ὄντες. Caus. legend. putat: ἐκκόρει κόρη κορώνην. de Pauw: ἐκκόρει κόρη κορώνην. Merc. vertit: Graeci — in nuptiis ignorantes verbum illud usurpare solent ἐκκορί, πῖνόντι κορί cornicem appellantes. ἀγνοοῦντες] de Pauw mutandum putat εὐνοοῦντες.

Cap. IX, in tit. Cod. Paris. A. Γάμος.

Cap. X, in tit. Cod. Paris. A. Μονογενές.

μὴ γὰρ γένεσις αὐτοῦ τοιαύτηδ' ἐστίν] Ald. Merc. Caus. Pier. μό- του γάρ.

ὁ ἄρσεν] Cod. Paris. C et Ald. ὁ ἄρσεν.

ὀπισθίων] Ald. ὀπισθίων.

hucusque Graeci in nuptiis: κορί. κορί. κορώνη. dicunt ignorantes.

CAPUT IX. Quomodo Nuptias.

Nuptias vero significantes duas corvidas iterum pingunt; ob ea quae dicta sunt.

CAPUT X. Quomodo ab uno gentium.

Ab uno genitum vero significantes, aut generationem, aut patrem, aut matrem, aut virum, scurabacum pingunt. Ab uno genitum quidem quod per se signatur animal, a foemina non in utero gestatum, nam generatio ejus ex uno [parente], talis est: quando mas vult prolem procreare, bovis simum facit, format pilae similem, instar mundi, figuram, quam ex posteriori-

κυλίσας ἀπὸ ἀνατολῆς εἰς δύσιν, αὐτὸς πρὸς ἀνατολὴν βλέπει, ἵνα ἀποδῶ τὸ τοῦ κόσμου σχῆμα· αὐτὸς γὰρ ἀπὸ τοῦ ἀπηλιώτου εἰς λίβα φέρεται, ὁ δὲ τῶν ἀστέρων δρόμος, ἀπὸ λιβὸς εἰς ἀπηλιώτην· ταύτην οὖν τὴν σφαῖραν κατορύξας, εἰς γῆν κατατίθεται ἐπὶ ἡμέρας εικοσιοκτῶ, ἐν ὅσαις καὶ ἡ σελήνη ἡμέραις τὰ δώδεκα ζώδια κυκλεῖ, ὅφ' ἦν ἀπομένον, ζωογονεῖται τὸ τῶν κἀνθάρων γένος, τῇ ἐννάτῃ δὲ καὶ εἰκόστῃ ἡμέρᾳ ἀνοίξας τὴν σφαῖραν, εἰς ὕδωρ βάλλει (ταύτην γὰρ τὴν ἡμέραν νομίζει σύνοδον εἶναι σελήνης καὶ ἡλίου, ἔτι τε καὶ γένεσιν κόσμου) ἧς ἀνοιγομένης ἐν τῷ ὕδατι, ζῶα ἐξέρχεται, τούτεστιν οἱ κἀνθαροὶ· γένεσιν δὲ, διὰ τὴν προειρημένην αἰτίαν· πατέρα δὲ, ὅτι ἐκ μόνου πατὴρ τὴν γένεσιν ἔχει ὁ κἀνθαρος· κόσμον δὲ, ἐπειδὴ κοσμοειδῆ τὴν γένεσιν ποιεῖται· ἄνδρα δὲ, ἐπειδὴ θηλυκὸν γένος αὐ-

ἐν ὅσαις καὶ ἡ σελήνη ἡμέραις] Cod. Paris. C. καὶ ἡ σελήνης ἡμέρα. τῇ ἐννάτῃ δὲ καὶ εἰκόστῃ] Codd. Morell. et Aug. τῇ ἐννάτῃ δὲ καὶ ὀγδόῃ, vitiosam lectionem correxit Merc. ejusque correctionem confirmarunt Codd. Paris. A, B et C.

ταύτην γὰρ τὴν ἡμέραν] Ald. ταύτῃ γὰρ τὴν ἡμέραν, quod etiam mutavit Merc.

γένεσιν δὲ] Paris. C. γένεσις δὲ, Aldus. γενέσεις δέ.

ἔχει ὁ κἀνθαρος] Paris. C. κἀνθαρης.

bus partibus volvens ab ortu ad occasum, ipse versus ortum spectat ut efficiat mundi figuram; ipse enim [*mundus*] a subsolano ad Africum fertur, astrorum vero cursus ab Africo ad subsolanum: hanc igitur pilam defodiens, in terram deponit in dies viginti et octo, in quibus etiam luna diebus duodecim signa Zodiaci ambit, sub qua permanens, generatur scarabaeorum genus; nono vero et vigesimo die aperiens pilam in aquam projicit (hunc enim diem putat conjunctionis esse lunae et solis, et praeterea generationis mundi) qua aperta in aqua, animalia exeunt, nempe scarabaei; generationem vero, ob ante dictam causam; patrem vero, quod ex solo patre originem habeat scarabaeus; mundum vero, quoniam mundo similem generationem faciat; virum vero, quia

τοῖς οὐ γίνεται· εἰσι δὲ καὶ κανθάρων ἰδέαι τρεῖς· πρώτη μὲν, αἰλουρόμορφος, καὶ ἀκτινωτή, ἥνπερ καὶ ἡλίῳ ἀνέθεσαν διὰ τὸ σύμβολον· φασὶ γὰρ τὸν ἄρρενα αἰλουρον, συμεταβάλλειν τὰς κόρας τοῖς τοῦ ἡλίου δρόμοις· ὑπεκτείνονται μὲν γὰρ κατὰ πρῶτὴν πρὸς τὴν τοῦ θεοῦ ἀνατολήν, στρογγυλοειδεῖς δὲ γίνονται κατὰ τὸ μέσον τῆς ἡμέρας, ἀμανρότεραι δὲ φαίνονται, δύνειν μέλλοντος τοῦ ἡλίου, ὅθεν καὶ τὸ ἐν Ἡλίου πόλει ξόανον τοῦ θεοῦ αἰλουρόμορφον ὑπέαρχει· ἔχει δὲ πᾶς κάνθαρος καὶ δακτυλούς τριάκοντα, διὰ τῶν τριάκοντα ἡμερῶν τοῦ μηνός, ἐν αἷς ὁ ἥλιος ἀνατέλλων, τὸν ἑαυτοῦ ποιεῖται δρόμον· δευτέρα δὲ γενεά, ἡ δίκερως καὶ ταυροειδής, ἥτις καὶ τῇ Σελήνῃ καθιερώθη, ἀφ' οὗ καὶ τὸν οὐράνιον ταῦρον, ὕψωμα τῆς θεοῦ ταύτης

στρογγυλοειδεῖς δὲ γίνονται] Paris. C et Ald. στρογγυλοειδής δὲ γίνεται.

ἔχει δὲ πᾶς κάνθαρος] de Pauw corrigendum putat: ἔχει δὲ πᾶς οὗτος κάνθαρος, aut ἔχει δὲ οὗτος κάνθαρος. Cod. Paris. C, ut supra, κάνθαρος. διὰ τῶν τριάκοντα ἡμερῶν] Sic Cod. Par. C, Ald. Merc. Caus. Pierius. Reliqui vero ex Cod. Morell. διὰ τὴν τριακονταήμερον, quod habent quoque Pariss. A, B.

ἡ δίκερως] Ald. ἡ δίκερα.

τὸν οὐράνιον ταῦρον] ita Codd. praeter Par. C. τὸν οὐρανόν, habentem. Aldus et reliqui, τὸν ἐν οὐρανῷ ταῦρον.

foemineum genus ipsis non nascatur. Sunt vero et scarabaeorum species tres: prima quidem felis formam habens, et radiata, quam et soli dicarunt ob symbolum; dicunt enim marem felem commutare pupillas secundum solis cursum: nam extenduntur quidem mane ad Dei ortum, rotundae vero fiunt medio die, minores vero videntur sole occasuro; quam ob rem etiam Heliopoli statua Dei felis formam habet; habet autem quivis scarabaeus etiam digitos triginta, propter triginta dies mensis, quibus sol exoriens suum cursum perficit; secunda vero species, bicornis est, et tauri formam habens, quae etiam lunae consecrata est, unde etiam coelestem taurum, elevationem Deae hujus esse dicunt filii

λέγουσιν εἶναι πᾶσις Αἰγυπτίων· τρίτη δέ, ἡ μονοκερὺς καὶ ἰδιόμορφος, ἣν Ἑρμῇ διαφέρειν ἐνόμισαν, καθὰ καὶ ἱβίς τὸ ὄρνειον.

ια'. Τί γύπα γράφοντες δηλοῦσι.

Μητέρα δέ γράφοντες, ἡ βλέψιν, ἡ ὄριον, ἡ πρόγνωση, ἡ ἐνιαυτὸν, ἡ οὐρανίαν, ἡ ἐλεήμονα, ἡ Ἀθηνᾶν, ἡ Ἥραν, ἡ δραχμὰς δύο, γύπα ζωγραφούσι· μητέρα μὲν, ἐπειδὴ ἀφ' ἧεν ἐν τούτῳ τῷ γένει τῶν ζώων οὐχ ὑπάρχει· ἡ δὲ γένεσις αὐτῶν γίνεται τρόπῳ τοιῷδε· ὅταν ὀργώσῃ πρὸς σὺλληψιν ἡ γύψ, τὴν φύσιν ἑαυτῆς ἀνοίξασα πρὸς βορέαν ἄνεμον, ὑπὸ τούτου ὀχεύεται ἐπὶ ἡμέρας πέντε, ἐν αἷς οὕτε

[ἰδιόμορφος] Cuperus in *Harpocr.* et de Pauw corrigend. putant ἰβιόμορφος. Ἑρμῇ] Paris. C. Ἑρμῆ.

Cap. XI, in tit. Cod. Paris. A, Μητὴρ· ἐν ᾧ καὶ περὶ γυπῶν γενέσεως· ὅσα διὰ γυπὸς.

ὅταν ὀργώσῃ] Ita Codd. Paris. A et B; sed C. Ald. Meto. (in prima ed.) et Pier. ὀργύσῃ. Pierius aliam etiam memoravit lectionem ὀργάσῃ. Codd. Morell. et Aug. ὀργώσῃ habentes, sequuntur editores.

πρὸς βορέαν ἄνεμον] Ald. ἄνελκον, de Pauw conjicit: πρὸς βορεῖαν ἀνέλκουσα ὑπὸ, cet.

ἐπὶ ἡμέρας πέντε] ita Codd. Aug. et Paris. tres; reliqui et editores ἐπὶ ἡμέραις πέντε.

Aegyptiorum; tertia vero unicornis est, et peculiarem formam habet, quam ad Mercurium referri putarunt, veluti etiam Ibis avis [*Mercurio Sacra est*].

CAPI. XI. Quid Vulturē pingentes significent.

Matrem vero scribentes, aut visum, aut terminum, aut futurorum cognitionem, aut annum, aut coelum, aut misericordem, aut Minervam aut Junonem, aut drachmas duas, vulturem pingunt. Matrem quidem quoniam mas in hoc genere animalium non sit; procreatio autem eorum sit modo haec: quando subaverit ad conceptum vultur, vulturē suam aperiens ad Boream ventum, ab hoc initur per dies quinque, quibus

βρωτοῦ οὔτε ποτοῦ μεταλαμβάνει ποθοῦσα παιδοποιίαν· ἔστι δὲ καὶ ἄλλα γένη ὀρνέων, ἃ ὑπὸ ἀνέμου συλλαμβάνει, ὧν τὰ ὡς πρὸς βρώσιν αὐτὸ μόνον, οὐκέτι δὲ πρὸς ζωογονίαν ἔστι χηρίσμα, γυπῶν δὲ ὑπηνέμιον ποιουμένων τὴν ὀχείαν, ἣ τῶν ὧν γένεσις ζωογονεῖται· βλέψιν δὲ, ἐπειδὴ τῶν ἄλλων ζῶων ἀπάντων ὀξύωπέστερον ὄρα· ἡ γυψ, ἐν μὲν ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου ὄντος, πρὸς δύσιν βλέπουσα, ἐν δύσει δὲ τοῦ θεοῦ ὑπάρχοντος, πρὸς ἀνατολήν, ἐξ ἱκανοῦ διαστήματος

βρωτοῦ] Ald. βρωτοῦ.

ποθοῦσα παιδοποιίαν] Ald. ποιούσα, ita quoque Cod. Paris. C. sed & a secunda manu superscripto, ita tamen ut, subtus appareat.

ἔστι δὲ καὶ ἄλλα γένη ὀρνέων] Ald. Merc. γένη γυπῶν. Codd. Morell. Ang. et Paris. tres: ὀρνέων, quam lectionem probantes Pierius, Hoesch. et de Pauw, in textum tamen non receperunt. Merc. totum locum ita vertit: *Sunt porro et alia vulturum genera, quas ex vento concipiunt quidem, sed quorum ova ad esum duntaxat, non item ad foetum suscipiendum sunt accommodata. At eorum vulturum, quorum non est subventaneus duntaxat et inefficax coitus, ova ad gignendum, tollendamque sobolem sunt inprimis idonea.*

ἃ ὑπὸ ἀνέμου συλλαμβάνει] Ald. συλλαμβάνονται, Paris. C. συλλαμβάνεται, & tamen a secunda manu erasum vix legitur, in ejusque locum venit compendium syllabae ον.

πρὸς βρώσιν αὐτὸ μόνον] Ald. αὐτῶν.

ἐν μὲν ἀνατολῇ] Cod. Morell. ἐν τῇ ἀνατολῇ.

ἐξ ἱκανοῦ διαστήματος ποριζομένη] de Pauw corrigendum putat καὶ ἐξ ἱκανοῦ διαστήματος χωριζομένη, conf. adnot.

aeque cibum neque potum capit, desiderans foetus procreationem; sunt vero etiam alia genera avium, quae ex vento concipiunt, quarum ova ad edendum tantummodo, non etiam ad foetus procreationem sunt utilia, vulturum vero, qui cum vento coeunt, avorum generatio viva animalia producit. Viam vero, quoniam reliquorum animalium omnium tenuissimae videat vultur, oriente sole ad occasum spectans, occidente vero Deo, ad ortum, ex satis magna distantia comparans sibi ad usum

ποριζομένη τὰ πρὸς χρήσιν αὐτῇ βρώσιμα· ὅριον δέ, διότι πολέμου μέλλοντος τελειοῦσθαι, τὸν τόπον ὀρίζει, ἐν ᾧ μέλλει ὁ πόλεμος γίνεσθαι, πρὸ ἡμερῶν ἑπτὰ ἐπ' αὐτὸν παραγινομένη πρόγνωσιν δέ, διὰ τε τὰ προειρημένα, καὶ ὅτι πρὸς τοὺς πλείονας σφαζομένους καὶ ἡττωμένους βλέπει, ταμειυομένη τὴν ἑαυτῆς ἐκ τῶν πτωμάτων τροφήν, παρ' ὃ καὶ οἱ ἀρχαῖοι βασιλεῖς, κατασκόπους ἐπεμπον σκεπτόμενοι κατὰ ποῖον τοῦ πολέμου αἱ γῦπες βλέπουσι μέρος, ἐντεῦθεν σημειούμενοι τοὺς ἡττωμένους· ἐνιαυτὸν δέ, διὰ τὸ ἐν τούτῳ τῷ ζῳῳ τριακοσίας ἐξήκοντα πέντε ἡμέρας τοῦ ἔτους διαρρεῖσθαι, ἐν αἷς ὁ ἐνιαύσιος ἐκτελεῖται χρόνος· ἑκατὸν γὰρ εἴκοσιν ἡμέρας ἔγκυος μένει, καὶ ταῖς ἴσας τοὺς νεοσσούς ἐκτρέφει, ταῖς δὲ λειπούσαις ἑκατὸν εἴκοσι, τὴν ἑαυτῆς ἐπι-

πρὸς τοὺς πλείονας σφαζομένας καὶ ἡττωμένους] Cod. Morell. σφαζομένη, omisiss καὶ ἡττωμένους. Cod. Paris. A. πρόγνωσιν δέ, ἢ τῆς προειρημένης αἰτίας χάριν ἢ ὅτι.... πυκτίδα γινομένη, ἢ ἐν ἄγρᾳ πρὸς τοὺς πλείονας σφαζομένους, etc. Paris. B. πρόγνωσιν δέ, ἢ τοῖς προειρημένοις χάριν.... πν πυκτίδα γινομένη, ἢ ἐν ἄγρᾳ πρὸς τοὺς πλείονας σφαζομένους, cet.

ἑκατὸν γὰρ εἴκοσιν ἡμέρας ἔγκυος μένει] Ald. ἔγγειος μένει, Cod. Par. C. εἴκοσι.

ταῖς δὲ λειποῦσαις ἑκατὸν εἴκοσι Ald. εἴκοσι omittit.

suum edulia; terminum vero, quod quum bellum conficiatur, locum determinet ubi proelium futurum sit, ante septem dies eo accedens; futurorum cognitionem vero, ob ea quae jam ante dicta sunt, et quod versus eam partem unde plurimi mactentur et vincantur, spectet, sibi discernens suum ex cadaveribus alimentum, unde et prisci reges, exploratores mittebant scire cupientes, ad quamnam pugnae partem vultures spectarent [et], inde conjicientes qui vincerentur; annum vero, quoniam ab hoc animali trecenti sexaginta quinque dies anni distribuuntur, quibus annum perficiatur tempus; centum enim viginti dies praegnans manet, et per totidem pullos enutrit, reliquis vero centum viginti

μέλειαν ποιεῖται, μήτε κνυφοροῦσα, μήτε τρέφουσα, παρασκευ-
άζουσα δὲ ἑαυτὴν εἰς ἑτέραν σίλληψιν, τὰς δὲ λοιπὰς
πέντε τοῦ ἔτους ἡμέρας, ὡς ἤδη προεῖπον, εἰς τὴν τοῦ ἀ-
νέμου ὀχεῖαν καταναλίσκει· ἐλεήμονα δὲ, ὅπερ δοκεῖ παρά-
τισιν ἐναντιώτατον ὑπάρχειν, ἐπεὶ τοῦτο τὸ ζῶον πάντα
ἀναιρεῖ· ἡγαγκάσθησαν δὲ τοῦτο γράψαι, ἐπειδὴ ἐν ταῖς ἐ-
κατὼν εἴκοσι ἡμέραις, ἐν αἷς τὰ ἑαυτῆς ἐκτρέφει τέκνα,
ἐπὶ πλείον οὐ πέτεται, περὶ δὲ τοὺς νεοσσοὺς καὶ τὴν τοι-
των τροφήν ἀσχολεῖται, ἐν αἷς ἀπορήσασα τροφῆς, ἣν πα-
ράσχηται τοῖς νηπίοις, τὸν ἑαυτῆς μηρὸν ἀνατεμοῦσα, πα-
ρέχει τοῖς τέκνοις τοῦ αἵματος μεταλαμβάνειν, ὡς μὴ ἀπο-
ρήσαντα τροφῆς ἀναιρεθῆναι· Ἀθηνᾶν δὲ καὶ Ἥραν, ἐ-
πειδὴ δοκεῖ παρ' Αἰγυπτίοις, Ἀθηνᾶ μὲν τὸ ἄνω τοῦ οὐ-
ρανοῦ ἡμισφαίριον ἀπειληφέναι, τὸ δὲ κάτω, Ἥρα· ὅθεν
καὶ ἄτοπον ἡγοῦνται ἀρσενικῶς δηλοῦν τὸν οὐρανόν, θηλυ-

ἐν ταῖς ἑκατὼν εἴκοσι ἡμέραις] Ald. omittit εἴκοσι. ita quoque Cod. Paris C.
ὅθεν καὶ ἄτοπον ἡγοῦνται ceti: usque ad ὅπερ ἐστὶ θηλείας ἔργον] to-
tam hanc sententiam in editione sua Causseus omisit. Apud Aldum
non inveniuntur θηλυκῶς μέντοι τὴν οὐρανόν, quae Hoesch. unciis in-
clusit. Hierocerus legit θηλυκῶς δὲ τὴν οὐρανόν.

sui curam gerit, neque praegrans, neque pullos alens, parans vero se
ad alium conceptum, caeteros quinque anni dies, prouti jam ante dixi,
in venti conceptionem absument; misericordem vero, quod videtur non-
nullis alienissimum esse, quoniam hoc animal omnia occidat; impulsus
sunt vero, ut hoc [culture plecto] significarent, quandoquidem in cen-
tum viginti diebus, in quibus suos enutriet, longius non evolet, sed
occupetur pullis et eorum nutritione, in quibus, carens cibo, quem
praebeat pullis, suum femur dissecans, praebeat pullis sanguinem biben-
dum, ne carentes cibo moriantur. Minervam vero et Junonem, quo-
niam videtur Aegyptiis Minerva quidem superius coeli dimidium accipere
gubernandum, inferius Juno; unde et absurdum putant masculino ge-
nere indicare coelum, τὸν οὐρανόν, foeminae vero τὴν οὐρανόν, quia et

κῶς δὲ μέντοι τὴν οὐρανὸν, διότι καὶ ἡ γένεσις ἡλίου καὶ σελήνης καὶ τῶν λοιπῶν ἀστέρων ἐν αὐτῷ ἀποτελεῖται, ὅπερ ἐστὶ θηλείας ἔργον· καὶ τὸ τῶν γυπῶν δὲ, ὡς προεῖπον, γένος, θηλειῶν ἐστὶ γένος μόνον· δι' ἣν αἰτίαν καὶ παντὶ θηλυκῷ ζωδίῳ οἱ Αἰγύπτιοι γυπαὶ ὡς βασιλείον ἐπιτιθέασιν, ἀφ' οὗ καὶ πᾶσαν θεῖαν, ἵνα μὴ περὶ ἐκάστης γράφων, μὴκύνω τὸν λόγον, * Αἰγύπτιοι μητέρα οὖν θέλοντες σημῆναι, γυπαὶ ζωγραφουσί, μήτηρ γάρ ἐστὶ θηλυκοῦ ζώου· Οὐρανίαν δὲ, οὐ γὰρ ἀρέσκει αὐτοῖς τὸν οὐρανὸν λέγειν, καθὼς προεῖπον, ἐπεὶ τούτων ἡ γένεσις ἐκείθεν ἐστὶ· δραχμᾶς δὲ δύο, διότι παρ' Αἰγυπτίους μονὰς ἐστὶν αἱ δύο

θηλειῶν ἐστὶ γένος μόνον] Cod. Paris. A. μόνων.

θηλυκῷ ζωδίῳ] Merc. vertit: cuius foeminae sexus animanti.

γυπαὶ ὡς βασιλείον ἐπιτιθέασιν] Merc. vertit: vulturem ut in eo esse principem ac primarium apponunt.

μὴκύνω τὸν λόγον*] Excepto Cod. Paris. A, in quo nullum lacunae indicium, MMSS. et edd. hic lacunam indicant. Merc. supplet δηλοῦσιν, et vertit: ex quo deam omnem — significant Aegyptii. Hoesch. σημαίνοντες τὴν γυπαὶ γράφουσιν. De Pauw nihil deesse putat, sed conjicit non esse distinguendum post Αἰγύπτιοι, et pro μητέρα οὖν esse legendum μητέρα οὔσαν.

μήτηρ γάρ ἐστὶ θηλυκοῦ ζώου] Merc. vertit: est enim mater foeminae naturae.

ἐπεὶ τούτων ἡ γένεσις] De Pauw legendum putat τοιούτων.

δραχμᾶς δὲ δύο] Ald. δραχμαί.

generatio solis et lunae et reliquorum astrorum in ipso perfecta sit, qui est foeminae actus; et vulturum, ut ante dixi, genus, foemineum est genus tantum, quam ob causam etiam omni foeminae imagini Aegyptii vulturem ut regium insigne imponunt; unde et omnem Deam, ne de singulis dicens, producā orationem, * Aegyptii matrem igitur volentes indicare, vulturem pingunt, mater enim est foemineorum, animalium; Deam vero coeli [οὐρανίαν], (non enim placet ipsis coelum τὸν οὐρανὸν dicere, prouti ante dixi) quoniam horum generatio inde sit; drachmas vero duas, quod apud Aegyptios unitas est duae drachmae,

δραχμαί, μονάς δέ, παντός ἀριθμοῦ γενεαίς, εὐλόγως οὖν δύο δραχμαίς βουλόμενοι δηλῶσαι, γῦπα γράφουσιν, ἐπεὶ μη-
τηρ δοκεῖ καὶ γενεαίς εἶναι, καθάπερ καὶ ἡ μονάς.

ιβ'. Πῶς Ἡφαιστον γράφουσιν.

Ἡφαιστον δὲ γράφοντες, κύνθαρὸν καὶ γῦπα ζωγραφού-
σιν, Ἀθηναίαν δέ, γῦπα καὶ κανθαρόν· δοκεῖ γὰρ αὐτοῖς ὁ
κόσμος συνεστάναι ἐκ τε ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ· ἐπὶ δὲ τῆς
Ἀθηναίας τὴν γῦπα γράφουσιν· οὗτοι γὰρ μόνοι θεῶν παρ'
αὐτοῖς, ἀρσενοθήλεις ὑπάρχουσι.

αἱ δύο δραχμαί] Ita Cod. Paris. A. et Trebatius, in versione. Reliqui
Codd. et edd. minus recte αἱ δύο γραμμαί.

Cap. XII, in tit. Cod. Paris. A. Ἡφαιστος καὶ Ἀθηνα.

Ἡφαιστον δὲ γράφοντες] Caus. legendum censet Ἡφαιστον δὲ γρά-
φοντες κύνθαρὸν ζωγραφούσιν, Ἀθηναίαν δὲ καὶ Ἡφαιστον, γῦπα καὶ
κανθαρόν.

ἐκ τε ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ] Ald. οὔτε ἀρσενικοῦς, relicta lacuna.
Hoesch. voces καὶ θηλυκοῦ uncis inclusit; Cod. Morell. ἐκ τε ἀρσενικοῦ
καὶ θηλυκοῦ ὑπάρχοντος. Codd. Pariss. A et B eodem modo, sed
praeterea addunt: κύνθαρὸν γράφουσιν. ἐπὶ δὲ τῆς Ἀθηναίας. cet.
Paris. C. habet ἐκ τε ἀρσενικοῦς, reliqua καὶ θηλυκοῦ, ἐπὶ δὲ τῆς. cet.
omittit, lacuna autem unius versus spatium fere implet. Merc. vertit:
Solis enim his, non etiam masculis, mundus videtur consistere.
ἐπὶ δὲ τῆς Ἀθηναίας τὴν γῦπα γράφουσιν] corrigit de Pauw: ἐπὶ δὲ τῆς

unitas vero, omnis numeri origo; recte igitur duas drachmas volentes
significare, vulturem pingunt, quoniam mater videatur, et origo esse
veluti etiam unitas.

CAPUT XII. Quomodo Vulcanum scribant.

Vulcanum vero scribentes, scarabaeum et vulturem pingunt, Minervam
vero, vulturem et scarabaeum: videtur enim ipsis mundus constare ex
masculino et foeminino; Minervae vero vulturem appingunt; hi enim
praecipue inter deos secundum ipsos mares simul et foeminae sunt.

ιγ'. Τί ἀστέρα γράφοντες δηλοῦσι.

Θεὸν δὲ ἐγκόσμιον σημαίνοντες, ἢ εἰμαρμένην, ἢ τὸν πέντε ἀριθμὸν, ἀστέρα ζωγραφοῦσι· θεὸν μὲν, ἐπειδὴ πρόνοια θεοῦ τὴν νίκην προστάσσει, ἢ τῶν ἀστέρων καὶ τοῦ παντὸς κόσμου κίνησις ἐκτελεῖται· δοκεῖ γὰρ αὐτοῖς δίχα θεοῦ, μηδὲν ὅλως συνεστάναι· εἰμαρμένην δὲ, ἐπεὶ καὶ αὕτη ἐξ ἀστρικῆς οἰκονομίας συνίσταται· τὸν δὲ πέντε ἀριθμὸν, ἐπειδὴ πλήθους ὄντος ἐν οὐρανῷ, πέντε μόνοι ἐξ αὐτῶν κινούμενοι, τὴν τοῦ κόσμου οἰκονομίαν ἐκτελοῦσι.

Ἀθηνῶς τὸν κύνθουρον, καὶ ἐπὶ τοῦ Ἡφαίστου τὴν γῦπα γράφοντες, οὗτοι γὰρ μόνοι. cet.

Cap. XIII, in tit. Cod. Paris. A. Τὰ διὰ ἀστέρος δηλούμενα.

Θεὸν-ἐγκόσμιον] Merc. vertit: *Deum pulchre ornatum*.

τὴν νίκην προστάσσει] forte legendum τὴν δίνην. vid. adn.

εἰμαρμένην] Cod. Paris. C. et Ald. εἰμαρμένη.

ἐπεὶ καὶ αὕτη] Ald. καὶ omittit.

τὸν δὲ πέντε ἀριθμὸν] Cod. Morell. τὸν δὲ πέμπτον ἀριθμὸν.

CAPUT XIII. Quid Stellam pingentes significant.

Deum mundanum significantes, aut fatum, aut quinarium numerum, stellam pingunt; deum quidem, quoniam providentia dei victoriam constituat, qua astrorum et totius mundi motus peragitur; videtur enim ipsis aine deo, nihil omnino consistere; fatum vero, quoniam et illud ex siderali administratione consistat; quinarium vero numerum, quia quum multitudo sit [stellarum] in coelo, quinque solae ex ipsis motu suo mundi administrationem perficiant.

ιδ'. Τί κυνοκέφαλον γράφοντες δηλοῦσι.

Σελήνην δὲ γράφοντες, ἢ οἰκουμένην, ἢ γράμματα, ἢ ἱερέα, ἢ ὀργήν, ἢ κόλυμβον, κυνοκέφαλον ζωγραφοῦσι. σελήνην μὲν, ἐπειδὴ τὸ ζῶον τοῦτο συμπάθειαν τινὰ πρὸς τὴν τοῦ Θεοῦ σύνοδον ἐκτήσατο· ὅταν γὰρ ἐν τῷ μέρει τῆς ὥρας ἡ σελήνη συνοδεύουσα ἡλίῳ ἀπώτιστος γένηται, τότε ὁ μὲν ἄρσην κυνοκέφαλος οὐ βλέπει, οὐδὲ ἐσθίει, ἄχθεται δὲ εἰς τὴν γῆν νενευκῶς, καθάπερ πενθὼν τὴν τῆς σελήνης ἀρπαγὴν, ἡ δὲ Θήλεια μετὰ τοῦ μὴ ὄραν, καὶ ταῦτά τῳ ἄρῃεν πάσχειν, ἔτι δὲ καὶ ἐκ τῆς ἰδίας φθοκῶς αἱμάσσεται· διὸ καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἐν τοῖς ἱεροῖς τρέφονται κυνοκέφα-

Cap. XIV, in tit. Cod. Paris. A. Τὰ διὰ κυνοκεφάλων· σελήνης.

ἢ γράμματα] forte legendum ἢ γραμματεία.

πρὸς τὴν τοῦ Θεοῦ σύνοδον] de Pauw legend. putat πρὸς τὴν τῆς Θεοῦ. ἐν τῷ μέρει] Cod. Morell. ἐν μέρει.

ὁ μὲν ἄρσην] Cod. Paris. C. et Ald. ὁ μὲν ἄρσεν.

καὶ ταῦτά τῳ ἄρῃεν] Cod. Morell. ἀλλὰ ταῦτα τῳ ἄρῃεν, Paris. C et Ald. καὶ ταῦτά τῳ ἄρσεν, Paris. A et B. ἀλλὰ καὶ ταῦτά τῳ ἄρῃεν πάσχειν.

ἔτι δὲ καὶ] Ald. Merc. et Pierius δὲ omittunt, Hoesch. uncia inclusit, de Pauw legendum putat ἔτι γε καὶ, vid. adn.

πάσχειν-αἱμάσσεται] Caus. edidit πάσχει, reliquis omissis.

διὸ καὶ μέχρι τοῦ νῦν] Codd. Morell. et Paris. A, B, μέχρι νῦν.

CAPUT XIV. Quid cynocephalum pingentes indicent.

Lunam vero acribentes, aut [ordem] habitatum, aut literas, aut sacerdotem, aut iram, aut natationem, cynocephalum pingunt; lunam quidem, quoniam animal hoc consensum quemdam cum Dei conjunctione habeat: quando enim per aliquam partem temporis luna conjuncta cum sole opaca facta est, tunc mas cynocephalus non videt neque edit, aegre autem se habet in terram capite demisso, veluti dolens ob lunae raptum, foemina vero, praeterquam quod non videt, et eadem quae mas, patitur, praeterea etiam ex genitalibus sanguinem emittit; propterea hucus-

λοι, ὅπως ἐξ αὐτῶν γινώσκηται τὸ ἡλίου καὶ σελήνης μέρος τῆς συνόδου· οἰκουμένην δὲ ἐπειδὴ ἐβδομήκοντα δύο χώρας τὰς ἀρχαίας φασὶ τῆς οἰκουμένης εἶναι· τούτους δὲ τρεφομένους ἐν τοῖς ἱεροῖς καὶ ἐπιμελείας τυγχάνοντας, οὐ καθάπερ τὰ λοιπὰ ζῶα ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τελευτᾷ, οὕτω καὶ τούτους, ἀλλὰ μέρος αὐτῶν καθ' ἑκάστην ἡμέραν νεκρούμενον, ὑπὸ τῶν ἱερέων θάπτεσθαι, τοῦ λοιποῦ σώματος ἐν τῷ κατὰ φύσιν ὄντος· ἕως δ' ἂν αἱ ἐβδομήκοντα καὶ δύο πληρωθῶσιν ἡμέραι, τότε ὅλος ἀποθνήσκει. γράμματα δὲ, ἐπειδὴ ἐστὶ συγγένεια κυνοκεφάλων Αἰγυπτίοις, ἐπισταμένων γράμματα, παρ' ὃ εἰς ἱερὸν ἐπειδὴν πρῶτα κομισθῇ κυνοκέφαλος, δέλτον αὐτῷ παρατίθουσιν ὁ ἱερεὺς, καὶ σχοινίον καὶ μέλαν, πειράζων εἰ ἐκ τῆς ἐπισταμένης ἐστὶ

τούτους δὲ τρεφομένους — οὕτω καὶ τούτους] De Pauw conjicit οὕτω δὲ τρεφόμενοι — τυγχάνοντες — οὕτω καὶ τούτους. Cod. Paris C. et Ald. τυγχάνοντες. pro οὕτω καὶ τούτους Ald. quoque habet οὕτω καὶ τούτοις.

νεκρούμενον] Ald. νεσθούμενον.

τότε ὅλος ἀποθνήσκει] de Pauw corrigit ὅλον.

γράμματα δὲ] forte legendum γραμματεία δέ.

Αἰγυπτίοις, ἐπισταμένων] ita Ald. et Cod. Paris. C; sed Morell. et reliqui Αἰγύπτια.

que in templis nutriuntur cynocephali, ut ex ipsis cognoscatur solis et lunae tempus conjunctionis; habitatum vero [orbem] quoniam septuaginta et duas regiones antiquas dicunt habitati [orbis] esse; hos vero nutritos in templis et curationem adeptos non, veluti reliqua animalia uno die moriantur, sic et hos [mori], sed partem ipsorum singulis diebus mortuam, ab sacerdotibus sepeliri, reliquo corpore in natura sua permanente; donec vero septuaginta duo impleti sint dies, tunc totus moritur; literas vero, quoniam sit genus cynocephalorum Aegyptiis, cognoscentium literas, quare in templum ubi primum adductus fuerit Cynocephalus, tabellam ipsi apponit sacerdos et calamus et atramentum, explorans, utrum ex perito sit genere literarum, et

συγγενείας γράμματα, καὶ εἰ γράφει. ἔτι δὲ καὶ τὸ ζῶον ἐπὶ Ἑρμῇ ἐνεμήθη τῷ πάντων μετέχοντι γράμμάτων· ἱερέα δὲ, ὅτι φύσει ὁ κυνοκέφαλος ἰχθὺν οὐκ ἐσθίει, ἀλλ' οὐδὲ ἰχθυώμενον ἄρτον, καθάπερ καὶ οἱ ἱερεῖς· [ἐκτός.] γεννᾶται τε περιτετμημένος, ἦν καὶ οἱ ἱερεῖς ἐπιτηδεύουσι περιτομήν· ὀργὴν δὲ, ἐκείπερ τὸ ζῶον τοῦτο παρὰ τὰ ἄλλα θυμικώτα-
τόν τε καὶ ὀργίλον ὑπάρχει· κόλυμβον δὲ, διότι τὰ μὲν ἄλλα ζῶα κόλυμβον χρώμενα, ἐνπαρὰ φαίνεται, μόνον δὲ τοῦτο,

καὶ εἰ γράφει] Cod. Paris. C, Ald. et Pierius καὶ ἐγγράφει, Merc. vertit: *pingit itaque in ea tabella literas.*

ὅτι φύσει] Cod. Paris. A. ὅτι φησί, Cod. Morell. ὅτι φησίν, pro quo fortasse legendum ὅτι φύσιν.

ἀλλ' οὐδὲ ἰχθυώμενον ἄρτον] Ald. ἰχθυώμενος ἄργον, Cod. Morell. ἰχθυώμενον ἄργον, Merc. legendum putat: ἀλλ' οὐδὲ ἰχθυώμενος ἄργος, et vertit: *quem tametsi piscibus interdum vesci contingat, segne tamen et torpori deditum animal non est, sicut et externi sacerdotes.* Lectionem, quam habent Codd. Aug. et Pariss. A, B, C. ἰχθυώμενον ἄρτον, probarunt Hoesch. Causs. et de Pauw, solus vero Causs. in textum recepit.

καθάπερ καὶ οἱ ἱερεῖς [ἐκτός]] pro ἐκτός, quod omnes habent, de Pauw corrigendum putat αὐτός, et post οἱ ἱερεῖς distinguendum. Vid. adn. γεννᾶται τε] Ald. γεννᾶται δέ.

ἐνπαρὰ φαίνεται] Cod. Paris. C, Ald. φαίνονται. Locus videtur corruptus eumque ita corrigit de Pauw: pro ἐνπαρὰ φαίνεται legit ὅψ παραφέρεται, et sequens τῷ ὅψω mutat in τῷ ὅψ, ita ut sit: *quoniam reliqua animalia fluxu abripantur, solum autem hoc — natet, nihil omnino fluxu abreptum.*

num scribat; praeterea etiam animal Mercurio tribuitur omnium perito literarum; sacerdotem vero, quod natura cynocephalus piscem non edat, sed neque piscarium panem, veluti et sacerdotes; nascitur etiam circumcisis, quem et sacerdotes colunt circumcidendi ritum; iram vero, quoniam animal hoc, prae omnibus irax et iracundum sit; natationem vero, quia reliqua animalia natatione utentia, sordida appareant, solum

εἰς ὃν τόπον προήρηται πορευθῆναι, κολυμβᾶ κατὰ μηδὲν τῷ ἔντῳ παραφερόμενον.

ιε'. Πῶς γράφουσι σελήνης ἀνατολὴν.

Σελήνης δὲ ἀνατολὴν γράφειν βουλόμενοι, πάλιν κυνοκέφαλον ζωγραφοῦσι σχήματι τοιῷδε· ἐστῶτα καὶ τὰς χεῖρας εἰς οὐρανὸν ἐπαίροντα, βασιλείον τε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχοντα τοῦτο γράφουσι τὸ σχῆμα ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς, ὁ κυνοκέφαλος ποιεῖται, ὡς εἰπεῖν, προσευχόμενος τῇ θεῷ, ἐπειδὴ ἀμφοτέροι φωτὸς μετειλήφασιν.

τῷ ἔντῳ παραφερόμενοι] in Cod. Paris. C. et Ald. post παραφερόμενον, lacuna relicta, in eodem versu sequitur vox σχήματα, quae fortasse pertinuit ad primum versum capitis sequentis, ubi τρόπῳ legitur in iisdem, quum reliqui σχήματι habeant, quam vocem aliquis alteri, ut diversam lectionem superscripserit. Finem hujus capitis Merc. vertit: *Solum hoc ad eum quem instituit locum nando pervenit, nec tamen ullis a nativo colore transfertur aut inquinatur sordibus.*

Cap. XV, in tit. Cod. Paris. A. Σελήνης ἀνατολή. σχήματι τοιῷδε] ita Codd. Morell. Paris. A, B, et ut videtur, Aug. eosque sequuntur Hoesch. et de Pauw; sed Cod. Paris. C. Ald. Pierius et Caus. τρόπῳ τοιῷδε. τοῦτο γράφουσι — ὁ κυνοκέφαλος ποιεῖται] de Pauw ita distinguendum putat: τοῦτο γράφουσι τὸ σχῆμα, ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς ὁ κυνοκέφαλος, cet. Sed fortasse pro γράφουσι legendum γὰρ, et pro pron. rel. ὁ, ponendus artic. ὁ. Vid. adn.

ἐπειδὴ ἀμφοτέροι φωτὸς μετειλήφασιν] de Pauw legendum putat: ἐπειδὴ ἀμφοτέρον φωτὸς μετείληφεν.

vero hoc, ad quem locum velit pervenire, ad eum natet nequaquam sordibus inquinatum.

CAPUT XV. Quomodo scribant lunae ortum.

Lunae verò ortum scribere volentes, rursus cynocephalum pingant habitu tali: stantem et manus ad coelum tollentem, et insigne in capite habentem; hunc pingunt habitum in ortu, quem cynocephalus effingit, ut ita dicam, gratulans Deae, quod ambo lucis participes facti sint.

15'. Πῶς Ἰσημερίας δύο.

Ἰσημερίας δύο πάλιν σημαίνοντες κυνοκέφαλον καθήμενον ζωγραφοῦσι ζῶον· ἐν ταῖς δυοῖ γὰρ ἰσημερίαις τοῦ ἐνιαυτοῦ, δωδεκάκις τῆς ἡμέρας καθ' ἐκάστην ὥραν οὐρεῖ, τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ταῖς δυοῖ νυξὶ ποιεῖ· διόπερ οὐκ ἀλόγως ἐν τοῖς ὑδρολογίοις αὐτῶν Αἰγύπτιοι κυνοκέφαλον καθήμενον γραφουσιν, ἐκ δὲ τοῦ μορίου αὐτοῦ ὕδωρ ἐπιρρέον ποιοῦσιν, ἐπεὶ ὥσπερ προεῖπον, τὰς τῆς ἰσημερίας δώδεκα σημαίνει ὥρας· ἵνα δὲ μὴ εὐρύτερον τὸ [ὕδωρ *] κατασκευάσμα [τα] ὑπάρχη, δι' οὗ τὸ ὕδωρ εἰς τὸ ὥρολόγιον ἀποκρίνεται,

Cap. XVI, in tif. Cod. Paris. A. Ἰσημερίαί δύο.

Ἰσημερίας δύο] Ald. Merc. et Pierius ἰσημερίας δέ.

πάλιν] De Pauw legend. censet Ἰσημερίας δύο σημαίνοντες, πάλιν etc. δωδεκάκις τῆς ἡμέρας καθ' ἐκάστην ὥραν] in Cod. Morell. ὥραν omittitur. ἐκ δὲ τοῦ μορίου αὐτοῦ] Ita edd. omnes, praeter Hoesch. habentem αὐτῶ, quam diversitatem forte ex errore typographico ortam de Pauw retinuit. ἵνα δὲ μὴ εὐρύτερον — κατασκευάζουσι πρὸς τὴν προκειμένην χρεῖαν] Cod. Paris. C. et Ald. ἵνα δὲ μὴ εὐρύτερον τὸ ὕδωρ, tum, relicta lacuna, κατασκευάσματα ὑπάρχει. In sqq. pro διείραντες, Ald. διάφραντες, Cod. Paris. C. διάραντες· Cod. Morell. ἵνα δὲ μὴ εὐρύτερον τὸ ὕδωρ μομᾶ * κατασκευάσματα ὑπάρχη, eodemque modo, lacuna quoque relicta, Cod. Aug. Gedd. Pariss. A, B. ἵνα δὲ μὴ εὐρύτερον τὸ ὕδωρ * μομᾶ, τοῦ κατασκευάσματος ὑπάρχη — διείραντες. Mercerus (correctione tamen non in textum recepta) legendum putat (omisso priori ὕδωρ) ἵνα δὲ μὴ εὐρύτερον τὸ κατασκευάσμα ὑπάρχη, δι' οὗ etc, porro τρίχων

CAPUT XVI. Quomodo Aequinoctia duo.

Aequinoctia duo porro significantes, Cynocephalum sedentem pingunt; nam duobus aequinoctiis anni duodecies die, quavis hora mingit, idem vero etiam duabus noctibus facit; quare non sine ratione in hydrologiis suis Aegyptii Cynocephalum sedentem pingunt, ex membro vero ejus aquam affluentem faciunt, quoniam, veluti ante dixi, aequinoctiales duodecim indicet horas; ne vero latior [aqua] apparatus sit, per quem

μηδὲ πάλιν στενώτερον, (ἀμφοτέρων γὰρ χρεία, τὸ μὲν γὰρ εὐρύτερον, ταχέως ἐκφέρων τὸ ὕδωρ οὐχ ὑγιῶς τὴν ἀναμέτρησιν τῆς ὥρας ἀποτελεῖ, τὸ δὲ στενώτερον, κατ' ὀλίγον καὶ βραδέως ἀποκλίνει τὸν χρονόν) ἕως τῆς οὐρᾶς τρίχα διείραντες, πρὸς τὸ ταύτης πάχος, σίδηρον κατασκευάζουσι πρὸς τὴν προκειμένην χρείαν· τῷτο δὲ αὐτοῖς ἀρέσκει ποιεῖν οὐκ ἄνευ λόγου τινός, ὡς καὶ οὐδὲ ἐπὶ τῶν ἄλλων· καὶ ὅτι ἐν ταῖς ἰσημερίαις, μόνος τῶν ἄλλων ζῶων δωδεκάκις τῆς ἡμέρας κρᾶζει, κατ' ἐκάστην ὥραν.

ἰζ'. Πῶς θυμὸν δηλοῦσι.

Θυμὸν δὲ βουλόμενοι δηλῶσαι, λέοντα ζωγραφοῦσι· κε-

διείραντες vertit: *quidquid pilorum est, ad caudam usque abraderes*. Caus. in iis quae sequuntur, ἕως τῆς οὐρᾶς τρίχα, legendum jubet pro τρίχα, τρίπα sive τρίμα. De Pauw pro ἕως corrigit ὁμοίως eamque vocem praecedentibus adjungit, porro legendum putat τῆς οὐρήθρας τρίπαν. cet. Fortasse in priori parte sententiae admittenda Merceri correctio, tum verba ἀμφοτέρων γὰρ χρεία, etc. usque ad ἐπολύον τὸν χρονόν, parenthesi includenda, et in posteriori parte legendum: ἕως τῆς οὐρᾶς τρίπαν διείραντες. cet. Vid. adnet.

ὡς καὶ οὐδὲ ἐπὶ τῶν ἄλλων] particulam ὡς uncis inclusam Hoeschi. fortasse ex Cod. Aug. in textum recepit, eamque retinuerunt Caus. et de Pauw; Codd. Paris. A, B. ὡς οὐδὲ ἐπὶ τῶν ἄλλων omisso καὶ.

Cap. XVII, in tit. Cod. Paris. A. θυμός, καὶ περὶ λέοντος. θυμὸν] Merc. vertit *animum, animae praesentiam*.

aqua in horologium excernitur, neque contra angustior (nam utrumque necesse est, latior enim, nimis celeriter emittens aquam, non recte dimensionem horae perficit, angustior vero paulatim et nimis tarde demittens scatebram) usque ad caudam pilum transigentes, ad hujus crassitiem, ferreum apparant ad ante expositum usum, hoc vero ipsis placuit facere non sine ratione, velati et neque in reliquis; etiam quod in aequinoctiis, solus ex reliquis animalibus duodecies die sonum edat, quavis hora.

CAPUT XVII. Quomodo excandescentiam significant.

Excandescentiam volentes significare, leonem pingunt: caput enim

φαλήν γάρ ἔχει μεγάλην τὸ ζῶον, καὶ τὰς μὲν κόρας πυρώ-
δεις, τὸ δὲ πρόσωπον, στρογγύλον, καὶ περὶ αὐτὸ ἀκτινοει-
δεῖς τρίχας, κατὰ μίμησιν ἡλίου, ὅθεν καὶ ὑπὸ τὸν θρόνον
τοῦ Ὁροῦ, λέοντας ὑποτιθέασι, δεικνύντες τὸ πρὸς τὸν
θεὸν τοῦ ζώου σύμβολον· ἡλῖος δὲ ὁ Ὁρος, ἀπὸ τοῦ τῶν
ὠρῶν κρατεῖν.

ιη'. Πῶς ἀλκὴν γράφουσιν.

Ἀλκὴν δὲ γράφοντες, λέοντας τὰ ἔμπροσθεν ζωγραφοῦσι,
διὰ τὸ εὐσθενέστερα αὐτῷ ὑπάρχειν ταῦτα τὰ μέλη τοῦ σώματος.

ιθ'. Πῶς ἐργηγορότα γράφουσιν.

Ἐργηγορότα δὲ γράφοντες, ἢ καὶ φυλακα, λέοντας γρά-

δηλοῦσι] de Pauw δηλώσι.

ἀπὸ τοῦ τῶν ὠρῶν κρατεῖν] ita Cod. Morell. eumque secuti Hoesch. et
de Pauw, ille tamen articulum τοῦ uncis inclusit. Cod. Paris. C, Ald.
Merc. Pierius, Caus. τοῦ omittunt.

Cap. XVIII, in tit. Cod. Paris. A. Ἀλκή.

εὐσθενέστερα] Ald. εὐστενέστερα.

Cap. XIX, in tit. Cod. Paris. A. Ἐργηγορότης ἢ φύλας.

Ἐργηγορότα] Cod. Morell. Γρηγόρητα.

habet magnum animal, et pupillas quidem ignitas, faciem vero retun-
dam, et circum ipsam radiatos pilos, ad similitudinem solis; unde et
sub throno Hori leones ponunt, ostendentes cum Deo animalis ejus
convenientiam: Sol enim Horus (dicitur) ab eo, quod horis praesit.

CAPUT XVIII. Quomodo robur scribant.

Robur vero scribentes, leonis anteriora membra pingunt, propterea
quod robustissima ipsi sint haec membra corporis.

CAPUT XIX. Quomodo vigilantem scribant.

Vigilantem vero scribentes, aut et custodem leonis pingunt caput,

φρουσι κεφαλὴν, ἐπειδὴ ὁ λέων ἐν τῷ ἐργηγορέναι μέμυκε τοὺς ὀφθαλμοὺς, κοιμώμενος δὲ, ἀνεωγότες τοὺτους ἔχει, ὅπερ ἐστὶ τοῦ φυλίσσειν σημεῖον· διόπερ καὶ συμβολικῶς τοῖς κλείθροις τῶν ἱερῶν, λέοντας ὡς φύλακας παρειλήφασιν.

κ'. Πῶς φοβερόν.

Φοβερόν δὲ σημαίνοντες, τῷ αὐτῷ χρῶνται σημεῖον, ἐπειδὴ ἀλκιμώτατον ὑπάρχον τοῦτο τὸ ζῶον, πάντας εἰς φόβον τοῖς ὀρώντας φέρει.

κα'. Πῶς Νείλου ἀνάβασιν.

Νείλου δὲ ἀνάβασιν σημαίνοντες, ὃν καλοῦσιν Αἰγύπτισι Νοῦν, ἐρμηνευθὲν δὲ σημαίνει νέον, ποτὲ μὲν λέοντα γράφουσι, ποτὲ δὲ τρεῖς ὑδρίας μεγάλας, ποτὲ δὲ οὐρανὸν

Cap. XX, in tit. Cod. Paris. A. Φοβερόν.

Cap. XXI, in tit. Cod. Paris. A. Νείλου ἀνάβασιν.

ὃν καλοῦσιν] legendum videtur ἦν καλοῦσιν. Vid. adn.

quoniam leo vigilans claudat oculos, dormiens vero apertos illos habeat, quod est custodiae signum; propterea etiam symbolica significatione claustris sacrorum, leones, ut custodes apposuerunt.

CAPUT XX. Quomodo terribilem.

Terribilem vero significantes, eodem utuntur signo, quoniam, quum fortissimum sit hoc animal, omnes in timorem intuentes adducat.

CAPUT XXI. Quomodo Nili adscensum.

Nili vero adscensum significantes, quem vocant Aegyptiace νυν, quod si vertatur, significat novum, aliquando quidem leonem pingunt,

καὶ γῆν ὕδωρ ἀναβλίζουσιν· λέοντα μὲν, ἐπεὶδὴ ὁ ἥλιος εἰς λέοντα γενόμενος πλείονα τὴν ἀνάβασιν τοῦ Νείλου ποιεῖται, ὥστε ἐμμένων τῷ ζωδίῳ τούτῳ, τὸ δίμοιρον τοῦ νέου ὕδατος, πλημμυρεῖ πολλὰκις, ὅθεν καὶ τὰς χολέδρας, καὶ τοὺς εἰσαγωγεῖς τῶν ἱερῶν κρηνῶν, λεοντομόρφους κατεσκεύασαν οἱ ἀρχαῖοι τῶν ἱερατικῶν ἔργων ἐπιστάται· ἀφ' οὗ καὶ μέχρι νῦν κατ' εὐχὴν πλεονασμοῦ ὑγρότητος * τρία

εἰς λέοντα γενόμενος] Cod. Morell. Aug. et Paris A. λέοντι γενόμενος, Paris. B. ἐν λέοντι, C. λέοντι γενόμενος, omisso ἐν.

τοῦ Νείλου ποιεῖται] Cod. Morell. ποιεῖται τοῦ Θεοῦ, atque ita etiam Codd. Pariss. A, B, in quibus tamen supra voces τοῦ Θεοῦ scriptum est τοῦ Νείλου. Pro ἐμμένων Cod. Morell. ἐμμένον, Codd. Aug. Paris. C. et edd. omnes ὥστε ἐμμένοντος τοῦ ἡλίου τῷ ζωδίῳ τούτῳ, cet.

ὅθεν καὶ τὰς χολέδρας] legendum videtur τὰς χολέρας. Vid. adn.

οἱ ἀρχαῖοι τῶν ἱερατικῶν ἔργων] Aldus omittit ἀρχαῖοι, atque eodem modo Cod. Paris. C, ubi tamen lacuna est post κατεσκεύασαν. Pro ἐπιστάται, Ald. et Codd. Pariss. A, B, C. legunt προστάται, quod habent quoque Merc. Pierius et Caus. Hoesch. vero et de Pauw ἐπιστάται, ex Codd. Morell. et Aug.

ἀφ' οὗ καὶ μέχρι νῦν — ὑγρότητος*] locus mutilus; Merc. addendum putat: τῷ αὐτῷ σημείῳ χρῶνται, vel simile quid, vertit autem: *qua propter in hodiernum usque diem, dum pro immodica inundatione preces effundunt, Leonis signo uti solent*; Caus. nihil deesse opinatur, sed pro πλεονασμοῦ, legendum πλεονασμός. In Cod. Morell. post ὑγρότητος, adscriptum est: καὶ ἐν χωρίων γέμοντες τὸν οἶνον ζῶον λέοντα. Codd. Pariss. A, B. ὑγρότητος, καὶ ἐν* τῶν χωρίων γέμοντες τὸν οἶνον ζῶον λεόντων· τρία δὲ ὕδρεα, in Paris C, post ὑγρότητος verba inde ab καὶ ἐν usque ad λεόντων absunt, sed relicta est lacuna duorum versuum, atque eodem modo in Ald. Vid. adn.

aliquando vero tria vasa aquaria magna, interdum vero coelum et terram aquam emittentem. Leonem quidem, quoniam, quando sol Leonem subeat, ampliorem faciat adscensum Nili, ita ut sole manente in signo hoc, duplum novae aquae inundet saepe; unde et tubos et canales sacrorum fontium leonis figura fabricare soliti fuerint, qui olim sacris rebus praecurrant; quapropter et hucusque, ubi praecantur pro magna

δὲ ὕδρεϊα, [ἡ οὐρανὸν καὶ γῆν ὕδωρ βλάζουσαν] (τὸ μὲν ὕδρεϊον ὁμοιοῦντες καρδίᾳ γλώσσαν ἔχουσι· καρδίᾳ μὲν, ἐπειδὴ παρ' αὐτοῖς τὸ ἡγεμονικὸν ἐστὶ τοῦ σώματος αὕτη, καθάπερ ὁ Νεῖλος τῆς Αἰγύπτου ἡγεμὼν καθέστηκε, γλώσσῃ δὲ, ὅτι διὰ παντὸς ἐν ὕδατι ὑπάρχουσαν ταύτην, καὶ γενετείραν τοῦ εἶναι καλοῦσι) τρία δὲ ὕδρεϊα, καὶ οὔτε πλείονα, οὔτε ἥττονα, ἐπειδὴ ἡ τῆς ἀναβάσεως ἐργασία κατ' αὐτοὺς τριμερὴς ὑπάρχει· ἐν μὲν ὑπὲρ τῆς Αἰγυπτίας γῆς τάξαντες, ἐπειδὴ ἐστὶ κατ' αὐτὴν ὕδατος γεννητικὴ· ἕτερον δὲ ὑπὲρ τοῦ ὠκεανοῦ, καὶ γὰρ ἀπὸ τουτοῦ ὕδωρ παραγίνεται εἰς Αἴγυπτον ἐν τῷ τῆς ἀναβάσεως καιρῷ· τρίτον δὲ ὑπὲρ τῶν ὄμβρων, οἱ γίνονται κατὰ τὰ νότια τῆς Αἰθιοπίας μέρη,

[ἡ οὐρανὸν καὶ— βλάζουσαν]] fortasse ex alio loco huc sunt translata. Vid. adnot.

τὸ μὲν ὕδρεϊον[ita Codd. Morell. Aug. et Pariss. A, B; sed C et Ald. τὸ* relicta lacuna, quam Merc. explere conatus est τὸ νέον, sive τὸν Νεῖλον, vertens: Nilum persimilem facientes. Verba autem inde a τὸ μὲν ὕδρεϊον usque ad τοῦ εἶναι καλοῦσι, in reliquis edd. parenthesi non includuntur. Vid. adn.

καρδίᾳ γλώσσῃν ἔχουσι] Cod. Morell. καρδίαν γλώσσῃ ἔχουσι.

τῆς Αἰγύπτου] Cod. Paris. C et Ald. τῆς Αἰγυπτίας.

τῆς Αἰγυπτίας γῆς] Cod. Paris. C et Ald. τῆς Αἰγυπτίας γῆν, Cod. Morell. τῆς Αἰγύπτου γῆς, Pierius et Causs. τῆς γῆς Αἰγυπτίας.

coopia aquae * tria vero vasa aquaria [aut coelum et terram aquam emittentem] (vas aquarium adsimilantes cordi lingua instructo; cordi quidem, quoniam apud ipsos praecipuum sit corporis hoc, veluti Nilus Aegypti princeps est; linguae vero, quod semper in humido existentem eam, et procreaticem [*ipsius humidi*] existentiae vocent), tria autem vasa aquaria, et neque plura, neque pauciora, quod adscensus causa secundum ipsos triplex sit: unum quidem pro Aegypto tera ordinantes, quoniam sit per se aquae generatrix; alterum pro Oceano, etenim ab hoc quoque aqua pervenit in Aegyptum, adscensus tempore; tertium pro imbribus, qui sunt in australibus Aethiopiae partibus, versus Nili

κατὰ τὸν τῆς ἀναβάσεως τοῦ Νείλου καιρὸν· ὅτι δὲ γεννᾷ ἡ Αἴγυπτος τὸ ὕδωρ, δυνατόν ἐστὶν ἐντεῦθεν μαθεῖν· ἐν γὰρ τῷ λοιπῷ κλίματι τοῦ κόσμου, αἱ τῶν ποταμῶν πλημμεῖραι ἐν τῷ χειμῶνι ἀποτελοῦνται, ὑπὸ τῶν συνεχῶν ὀμβρων τοῦ τοιοῦτου συμβαίοντος, μόνη δὲ ἡ Αἰγυπτίων γῆ, ἐπεὶ μέση τῆς οἰκουμένης ὑπάρχει, καθάπερ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ ἡ λεγομένη κόρη, θέρουσ' ἄγει τὴν τοῦ Νείλου ἐαυτῇ ἀνάβασιν.

κβ'. Πῶς Αἴγυπτον γράφουσιν.

Αἴγυπτον δὲ γράφοντες, θυμιατήριον καίόμενον ζωγραφῶσι, καὶ ἐπάνω καρδίαν, δηλοῦντες, ὅτι, ὥς ἡ τοῦ ζηλοτύπου καρδιά, διὰ παντὸς πυροῦται, οὕτως ἡ Αἴγυπτος, ἐκ τῆς θερμότητος διὰ παντὸς ζωογονεῖ τὰ ἐν αὐτῇ, ἢ παρ' αὐτῇ ὑπάρχοντα.

ἐπεὶ μέση τῆς οἰκουμένης] pro ἐπεὶ de Pauw conjicit ἤπερ. Vid. adn.

Cap. XXII, in tit. Cod. Paris. A. Αἴγυπτος.

διὰ παντὸς] Cod. Paris. C utroque loco διαπαντός, una voce.

οὕτως ἡ Αἴγυπτος] Ald. οὕτω.

adscensus tempus; quod vero gignat Aegyptus aquam, potest exinde cognosci: in caeteris tractibus orbis, fluviorum exundationes in hieme sunt, ob continuos imbres hoc accidente, sola vero Aegyptiorum regio, quoniam media orbis est, veluti in oculo, quae dicitur pupilla, aestate adducit Nili sibi adscensum.

CAPUT XXII. Quomodo Aegyptum scribant.

Aegyptum vero scribentes, acerram flagrantem pingunt et superne cor, indicantes quod, veluti Zelotypi cor semper ardeat sic et Aegyptus, ob calorem continuo procreet quae in ipsa aut apud ipsam sint [animalia].

κγ'. Πῶς ἄνθρωπον μὴ ἀποδημήσαντα.

Ἄνθρωπον τῆς πατρίδος μὴ ἀποδημήσαντα σημαίνοντες, ὀνοκέφαλον ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ οὔτε ἀκούει τινὸς ἱστορίας, οὔτε τῶν ἐπὶ ξένης γινομένων αἰσθάνεται.

κδ'. Πῶς φυλακτήριον.

Φυλακτήριον δὲ γράφειν βουλόμενοι, δύο κεφαλὰς ἀνθρώπων ζωγραφοῦσι, τὴν μὲν τοῦ ἄρσεως ἔσω βλέπουσαν, τὴν δὲ θηλυκὴν ἔξω· οὕτω γὰρ φασιν οὐδὲν τῶν δαιμονίων ἐφάπεται, ἐπειδὴ καὶ χωρὶς γραμμάτων, ταῖς δυοῖ κεφαλαῖς ἑαυτοὺς φυλακτεριάζουσι.

Cap. XXIII, in tit. Cod. Paris. A. *Μὴ ἀποδημήσας σου.* Cod. Paris. C, Ald. Merc. Pierius, Causa. *Μὴ ἀποδημήσαντα τῆς πατρίδος, reliqui τῆς πατρίδος omittunt.*

Cap. XXIV, in tit. Cod. Paris. A. *Φυλακτήριον.* Merc. vertit: *praesidium ac tutelam*; hoc autem loco *custodiendi* significatione accipiendum videtur. Vid. adn.

CAPUT XXIII. *Quomodo hominem qui non peregrinatus est.*

Hominem, qui e patria non est peregrinatus, indicantes, Onocephalum pingunt, quoniam talis neque audiat aliquam historiam neque ea, quae apud peregrinos fiunt, animadvertat.

CAPUT XXIV. *Quomodo custodiam.*

Custodiam vero scribere volentes, duo capita hominum pingunt, maris intus spectans, foemineum vero foras: sic enim dicunt, nullum genium malum invasurum, quoniam etiam sine literis, duobus illi capitibus se tueantur.

κε'. Πῶς ἄνθρωπον ἄπλαστον γράφουσιν.

"Απλαστον δὲ ἄνθρωπον γράφοντες βάτραχον ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ ἡ τοῦτου γένεσις ἐκ τῆς τοῦ ποταμοῦ ἰλὸς ἀποτελεῖται· ὅθεν καὶ ἔσθ' ὅτε ὁρᾶται τῷ μὲν ἑτέρῳ μέρει αὐτοῦ, βατράχῳ, τῷ δὲ λοιπῷ, γεῶδει τινὶ ἐμφερῆς, ὡς καὶ ἐκλείποντι τῷ ποταμῷ, συνεκλείπειν.

κς'. Πῶς ἄνοιξιν.

"Ανοιξιν δὲ θέλοντες δηλῶσαι, λαγῶν ζωγραφοῦσι· διὰ τὸ πάντοτε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνεωγότας ἔχειν τοῦτο τὸ ζῶον.

Cap. XXV, in tit. Cod. Paris. A. "Απλαστος "Ανθρωπος. Merc. vertit: *Hominem necdum omnibus in utero membris efformatum.*

ἐπειδὴ ἡ τοῦτου γένεσις] ita Hoesch. et de Pauw; Ald. vero, Merc. Causs. et Pierius. ἐπειδὴ τοῦτου ἡ γένεσις.

ἐμφερῆ:] Cod. Paris. C. et Ald. ἐμφερές.

ὡς καὶ ἐκλείποντι — συνεκλείπειν] ita Cod. Morell. sed Ald. Merc.

Causs. Pierius: ὡς καὶ ἐκλιπόντι — συνεκλιπεῖν. Hoesch. et de Pauw:

ἐκλιπόντι — συνεκλείπειν, atque ita quoque Codd. Paris. A, B; de

Pauw legendum putat: οὗ καὶ ἐκλιπόντος τῷ ποταμῷ συνεκλείπει.

Cap. XXVI, in tit. Cod. Paris. A. "Ανοιξις.

CAPUT XXV. *Quomodo hominem non formatum scribant.*

Non formatum hominem scribentes, ranam pingunt, quoniam hujus generatio ex fluminis limo fiat; quamobrem et nonnumquam appareat altera parte sui ranae, altera vero terrestri cuidam similis, ita ut una cum deficiente flumine, deficiat.

CAPUT XXVI. *Quomodo apertionem.*

Apertionem autem volentes indicare, leporem pingunt; quoniam semper oculos apertos habeat hoc animal.

κζ'. Πῶς τὸ λέγειν.

Τὸ λέγειν δὲ γράφοντες, γλῶσσαν ζωγραφοῦσι, καὶ ὕψαιμον ὀφθαλμόν, τὰ μὲν πρωτεῖα τῆς λαλιᾶς τῇ γλώσσῃ μερίζοντες, τὰ δευτερεῖα δὲ ταύτης τοῖς ὀφθαλμοῖς· οὕτω γὰρ οἷτε λόγοι τελείως τῆς ψυχῆς καθεστήκασι, πρὸς τὰ κινήματα αὐτῆς συµμεταβάλλοντες. εἴπερ καὶ ἑτέρα λαλιὰ παρ' Αἰγυπτίοις ὀνομάζεται· ἑτέρως δὲ τὸ λέγειν σημαίνοντες, γλῶσσαν καὶ χεῖρα ὑποκάτω γράφουσι, τῇ μὲν γλώσσῃ τὰ πρωτεῖα τοῦ λόγου φέρειν δεδωκότες, τῇ δὲ χειρὶ, ὡς τὰ τῆς γλώσσης βουλήματα ἀννοῦσιν, τὰ δευτερα.

κη'. Πῶς ἀφωνίαν.

Ἀφωνίαν δὲ γράφοντες, ἀριθμὸν αςζ' γράφουσιν, ὅς

Cap. XXVII, in tit. Cod. Paris. A. *Λέγειν*.

Γλῶσσαν ζωγραφοῦσι καὶ ὕψαιμον ὀφθαλμόν] de Pauw legendum censet: καὶ ὑπαὶ τὸν ὀφθαλμόν. fortasse mutandum: καὶ ὑποκάτω ὀφθαλμόν. Vid. adn.

οὕτω γὰρ οἷτε λόγοι] de Pauw corrigendum putat: οὕτοι γὰρ οἷτε λόγοι. Cod. Morell. pro οἷτε habet οἷγε. Pierius pro οὕτω γὰρ, habet οὕτω δέ. legendum fortasse: οὕτοι γὰρ οἱ λόγοι, cet. Vid. adn. . αὐτῆς] Ald. αὐτῆς.

εἴπερ καὶ — ὀνομάζεται] de Pauw corrigit ἥπερ — ὀνομάζονται. fortasse legendum: διόπερ καὶ — ὀνομάζονται. Cf. adn.

Cap. XXVIII, in tit. Cod. Paris. A, Ἀφωνία, Merc. vertit *silentium*. ἀριθμὸν αςζ'] Ald. ας' ε'. Causs. αλε', et ita quoque Codd. Paris. A, B.

CAPUT XXVII. Quomodo sermonem.

Sermonem vero scribentes, linguam pingunt et subcruentum oculum, primas partes sermonis linguae tribuentes, secundas vero ejus oculis; ita enim sermones perfecte animi sunt, secundum motus ipsius simul variantes, siquidem et alter sermo apud Aegyptios nominetur; aliter vero sermonem significantes, linguam et manum subtus pingunt: linguae primas partis sermonis quum tribuerint, manui vero, quippe linguae jussa perficienti, secundas.

CAPUT XXVIII. Quomodo vocis defectum.

Vocis defectum vero scribentes numerum CIXCV scribunt, qui trimi

τριετούς ἐστὶ χρόνου ἀριθμὸς, ἐκ τριακοσίων ἐξήκοντα πέντε ἡμερῶν τοῦ ἔτους ὑπάρχοντος, ἐφ' ὃν χρόνον μὴ λαλήσαν τὸ παιδίον σημειοῦται ὡς παραπεποδισμένον τῇ γλώσσει.

κθ'. Πῶς φωνὴν μακρόθεν.

Φωνὴν δὲ μακρόθεν βουλόμενοι δηλῶσαι, ὃ καλεῖται παρ' Αἰγυπτίοις οὐαιέ, ἀέρος φωνὴν γράφουσι, τουτέστι βροντήν, ἥς οὐδέν καταφθέγγει μείζον, ἢ δυναμικώτερον.

λ'. Πῶς Ἀρχαιογονίαν.

Ἀρχαιογονίαν δὲ γράφοντες, παπύρου ζωγραφοῦσι δέσμη· διὰ τούτου δηλοῦντες τὰς πρώτας τροφάς· τροφῶν γὰρ οὐκ ἂν τις εὖροι ἢ γονῆς ἀρχήν.

σημειοῦται ὡς παραπεποδισμένον] ita Codd. in Ald. παρείπετο διαμένον.

Cap. XXIX, in tit. Cod. Paris. A. Μακρόθεν φωνή.

Cap. XXX, in tit. Cod. Paris. A. Ἀρχαιογονία.

τροφῶν γὰρ οὐκ] Cod. Paris. A. τροφῶν δὲ οὐκ.

temporis est numerus, ex trecentis sexaginta quinque diebus anno consistente, circa quod tempus si non locutus fuerit puerulus, indicatur eum impeditum esse lingua.

CAPUT XXIX. Quomodo vocem remotam.

Vocem remotam volentes significare, quae vocatur apud Aegyptios οὐαιε, aëris vocem pingunt, id est tonitru, quo nihil resonat majus aut vehementius.

CAPUT XXX. Quomodo antiquam originem.

Antiquam originem scribentes, papyri pingunt fasciolum; hoc indicantes prima alimenta: alimentorum enim aut originis non inveniat quis initium.

λα'. Πῶς γεῦσιν.

Γεῦσιν δὲ δηλοῦντες, ἀρχὴν στόματος ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ πᾶσα γεῦσις μέχρι ταύτης ὠῶζεται, γεῦσιν δὲ λέγω τελείαν· γεῦσιν δὲ μὴ τελείαν δηλοῦντες γλώσσαν ἐπὶ ὀδόντων ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ πᾶσα γεῦσις τούτοις τελεῖται.

λβ'. Πῶς ἡδονήν.

Ἡδονὴν δὲ δηλῶσαι βουλόμενοι δεκαεῖς ἀριθμὸν γράφουσι· ἀπὸ γὰρ τούτων τῶν ἐτῶν, ἀρχὴν τῆς πρὸς γυναῖκας συνουσίας καὶ πρὸς τέκνα γενέσεως οἱ ἄνδρες ἔχουσι.

Cap. XXXI, in tit. Cod. Paris. A. Γεῦσις τέλεια καὶ μὴ τέλεια. πᾶσα γεῦσις] de Pauw corrigi: παράγευσις, *primus gustus*.

Cap. XXXII, in tit. Cod. Paris. A. Ἡδονή.
Ἡδονὴν δὲ δηλῶσαι βουλόμενοι] Codd. Paris. A, B. ἡδονὴν δὲ βουλόμενοι δηλῶσαι.
δεκαεῖς ἀριθμὸν] Cod. Morell. δεκαεῖς ἀριθμούς.
πρὸς τέκνα γενέσεως] de Pauw conjicit: τῶν τέκνων γενέσεως.

CAPUT XXXI. *Quomodo gustum.*

Gustum vero indicantes, anteriores partes oris pingunt, quoniam omnis gustus, usque ad has conservetur, gustum autem dico perfectum; gustum vero non perfectum indicantes, linguam dentibus admotam pingunt, quoniam omnis gustus his perficiatur.

CAPUT XXXII. *Quomodo voluptatem.*

Voluptatem volentes significare, sedecim numerum scribunt, ab iis enim annis initium mulierum consuetudinis et prolis procreationis viri habent.

λγ'. Πῶς συνουσίαν.

Συνουσίαν δὲ δηλοῦντες, δύο δεκαεῖς ἀριθμούς γράφουσιν· ἐπειδὴ γὰρ τὰ δεκαεῖς ἡδονὴν εἵπομεν εἶναι, ἡ δὲ συνουσία, ἔκ δύο ἡδονῶν συνέστηκεν, ἔκ τε τοῦ ἀνδρὸς, καὶ τῆς γυναικὸς, διὰ τοῦτο τὰ ἄλλα δεκαεῖς προσγράφουσι.

λδ'. Πῶς ψυχὴν ἐνταῦθα πολὺν χρόνον διατρίβουσιν.

Ψυχὴν δὲ ἐνταῦθα πολὺν χρόνον διατρίβουσιν βουλόμενοι γράψαι, ἡ πλημμύραν, φοῖνικα τὸ ὄρνεον ζωγραφοῦσι· ψυ-

Cap. XXXIII, in tit. Cod. Paris. A. Συνουσία.

δύο δεκαεῖς ἀριθμούς] ita Hoesch. et de Pauw. Ald. et reliqui δύο δεκαεῖς ἀριθμόν.

τὰ δεκαεῖς ἡδονὴν] ita Codd. Morell. et Paris. A. sed Paris. B. τὰ δεκαεῖς ἡδονῶν. Aug. Paris. C, Ald. et reliqui, praeter Pierium, τὰ τέκνα ἐξ ἡδονῶν. Hoesch. conjicit: ἐπειδὴ γὰρ ἡ σύμβολον ἡδονῆς εἶναι εἵπομεν. de Pauw scribendum putat: ἐπειδὴ γὰρ τὰ τέκνα ἐξ ἡδονῆς εἵπομεν εἶναι.

ἔκ τε τοῦ ἀνδρὸς] de Pauw conjicit: ἔκ τῆς τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς, aut τοῦ τε ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς, praepositione omissa.

Cap. XXXIV, in tit. Cod. Paris. A. Ψυχὴ ἐνταῦθα πολὺν χρόνον διατρίψασα ἡ πλημμύρα, Ald. edidit Πῶς ἀρχὴν, cet.

Ψυχὴν δὲ] ita Codd. Morell. et Pariss. très, Hoesch. et de Pauw; sed Ald. et reliqui omittunt δέ.

διατρίβουσιν] Cod. Paris. A. διατρίψασαν.

CAPUT XXXIII. Quomodo coitum.

Coitum vero significantes bis sedecim numerum scribunt, quoniam enim [anos] sedecim voluptatem dixerimus esse, coitus vero ex duabus voluptatibus constet, viri et mulieris, propterea alios sedecim [anos] adscribunt.

CAPUT XXXIV. Quomodo animam hic multum tempus degentem.

Animam vero hic multum tempus degentem volentes scribere, aut inundationem, phoenicem avem pingunt: animam quidem, quod om-

χὴν μὲν, ἐπειδὴ πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πολυχρονιώτατον
 ὑπάρχει τοῦτο τὸ ζῶον· πλημμύραν δὲ, ἐπειδὴ ἡλίου ἐστὶν
 ὁ φοῖνιξ σύμβολον, οὐ μὴδὲν ἐστὶ πλείον κατὰ τὸν κόσμον·
 πάντων γὰρ ἐπιβαίνει, καὶ πάντα ξερευνᾷ ὁ ἥλιος, εἴθ'
 οὕτω πολὺς * ὀνομασθήσεται.

λέ'. Πῶς τὸν χρονίως ἀπὸ ξένης ἐπιδημοῦντα.

Καὶ τὸν χρονίως δὲ ἀπὸ ξένης ἐπιδημοῦντα δηλοῦντες,
 πάλιν φοῖνικα τὸ ὄρνειον ζωγραφοῦσιν· οὗτος γὰρ εἰς Αἴγυπ-

πάντων γὰρ ἐπιβαίνει] Ald. πάντων γὰρ ἐπιβαίνων, quod correxit
 Merc.

πάντα ξερευνᾷ] ita Cod. Morell. Reliqui et editores πάντας ξερευνᾷ.
 εἴθ' οὕτω πολὺς * ὀνομασθήσεται] in Paris. A. nulla lacuna adest;
 eam habent Codd. B, C, Morell. et Aug. in Paris. C. spatium unius
 fere versus relictum est. Ald. edidit εἴθ' οὕτω πολὺς * ὀνομασθήσεται,
 et ita quoque Hoesch. Merc. correxit ὀνομασθήσεται. Hoesch. suppleri
 posse putat: τουτέστι πάντα περιέχων, aut pro πολὺς legendum πο-
 λυόφθαλμος. Causae nihil deesse suspicari videtur; de Pauw legendum
 conjiciebat: εἴθ' οὕτω πολὺς ἐστὶ * ὥστε ὀνομάσθῃ, atque lacunae
 inserendum epitheton solis: legendum videtur cum Hoeschelio εἴθ' οὕτω
 (vel fortasse οὗτος) πολυόφθαλμος ὀνομάσθῃ. Cf. adn. Ultimam vocem
 ὀνομασθήσεται, Merc. vertit: vocitari solet.

Cap. XXXV, in tit. Cod. Paris. A. Διὰ χρόνον ἀπὸ ξένης ἐπιδημήσας.

nium in terra maxime longaevum sit hoc animal; inundationem vero,
 quoniam phoenix sit solis symbolum, quo nihil amplius in mundo;
 nam supra omnia cursum peragit et omnia lustrat sol, atque tum prop-
 terea multus * vocabitur.

CAPUT XXXV. Quomodo [aliquem] post multum tempus ex pere-
 grina [regione] reversum.

Et post multum tempus ex peregrina [regione] reversum signifi-
 cantes, rursus phoenicem avem pingunt: hic enim in Aegyptum, post-

τον, ἐπὶ ὃ χρόνος τοῦ μοιριδίου αὐτὸν καταλαμβάνειν μέλλῃ, διὰ πεντακοσίων ἐτῶν παραγίνεται, καὶ ἀποδοῦς, ἐὰν φθάσῃ, ἐντὸς τῆς Αἰγύπτου τὸ χρεὼν, κηδεύεται μυστικῶς, καὶ ὅσα ἐπὶ τῶν ἄλλων ἱερῶν ζώων Αἰγύπτιοι τελοῦσι, ταῦτα καὶ τῷ φοίνικι ὑπάρχειν ὀφείλει· λέγεται γὰρ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἡλίῳ χαίρειν ὑπ' Αἰγυπτίων, διὸ καὶ τὸν Νεῖλον αὐτοῖς πλημμυρεῖν, ὑπὸ τῆς θερμότητος τούτου τοῦ θεοῦ, περὶ οὗ μικρὸν ἔμπροσθεν ὁ λόγος ἀποδοθήσεται σοι παρ' ἡμῶν.

διὰ πεντακοσίων ἐτῶν] de Pauw putat pro 500, potius 7000, vel 1461 annos hic ab Horapolline Phoenici fuisse adscriptos, numero ab amanuensibus corrupto.

Αἰγύπτου] ita Hoesch. et de Pauw; sed Cod. Paris. C, Aldus et editores reliqui Αἰγυπτίας.

λέγεται γὰρ — ὑπ' Αἰγυπτίων] ita Codd. et edd. praeter Cod. Paris. A. habentem: λέγεται γὰρ — ἡλίος χαίρων ὑπ' Αἰγυπτίων. Merc. legendum putat: ἐπ' Αἰγυπτίων. Hoesch. τοὺς Αἰγυπτίους, vel λέγονται γὰρ — οἱ Αἰγύπτιοι, atque ita quoque Causa. de Pauw pro ἀνθρώπων reponendum esse ὀρνέων, atque tunc, commate posito post Αἰγυπτίων, sequentia ita mutanda: δὲ ὃν καὶ ὁ Νεῖλος αὐτοῖς πλημμυρεῖ, ὑπὸ τῆς θερμότητος τούτου τοῦ θεοῦ, sed Hoeschelii ratio potior videtur. Cf. adn.

ἀποδοθήσεται σοι] Merc. et de Pauw legendum putant ἀπεδόθη. Ald. et Pierius omittunt σοί, sed adest in reliquis Codd. et edd. ab Hoeschelio vero et Causa. unciis inclusum. Merc. vertit: ratio red-dita est.

quam tempus mortis ipsum correpturum sit, post quingentos annos redit, et solvens, si venerit, in Aegypto debitum [naturae], sepelitur sacris ritibus, et quae in reliquis sacris animalibus Aegyptii perficiunt, haec phoenici tribui debent: dicitur enim magis quam apud reliquos homines sole gaudere apud Aegyptios; ideo et Nilum ipsis exundare, ob calorem hujus Dei, cujus rei paulo ante ratio reddetur tibi a nobis,

λς'. Πῶς καρδίαν γράφουσι.

Καρδίαν βουλόμενοι γράφειν, ἴβιν ζωγραφοῦσι· τὸ γὰρ ζῶον, Ἑρμῇ φκείωται, πίσεως καρδίας καὶ λογισμοῦ δεσπότῃ, ἐπεὶ καὶ ἡ ἴβις αὐτὸ καθ' αὐτὸ τῇ καρδίᾳ ἐστὶν ἐμφορῆς· περὶ οὗ λόγος ἐστὶ πλείστος παρ' Αἰγυπτίοις φερόμενος.

λς'. Πῶς παιδεῖαν.

Παιδεῖαν δὲ γράφοντες, οὐρανὸν δρόσον βάλλοντα ζωγραφοῦσι, δηλοῦντες, ὅτι, ὥσπερ δρόσος πίπτουσα, εἰς πάντα τὰ φυτὰ χωρεῖ, καὶ τὰ μὲν φύσιν ἔχοντα ἀπαλύνεσθαι, ἀπαλύνει, τὰ δὲ σκληρὰ μένοντα ἐκ τῆς ἰδίας φήσεως, ἀδυνατεῖ τὸ αὐτὸ τοῖς ἑτέροις ἐκτελεῖν, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων, ἡ μὲν παιδεία κοινὴ καθέστηκεν, ἥνπερ ὁ μὲν εὐφυής, ὡς δρόσον ἀρπάζει, ὁ δὲ ἀφυής, ἀδυνατεῖ τούτῳ δρᾶσαι.

Cap. XXXVI, in tit. Cod. Paris. A. καρδία καὶ περὶ Ἰβέως. ἐπεὶ καὶ ἡ ἴβις — ἐστὶν ἐμφορῆς] ita Codd. Pariss. tres et edd. In Cod. Morell. pro ἐμφορῆς legitur ἀμερῆς.

Cap. XXXVII, in tit. Cod. Paris. A. Παιδεία.
Παιδεῖαν δὲ γράφοντες οὐρανὸν] Cod. Paris. A. οὐρανόν.
τὰ δὲ σκληρὰ] Ald. τὰ δὲ σκληρά.

CAPUT XXXVI. Quomodo cor pingunt.

Cor volentes scribere ibidem pingunt: nam animal illud Mercurio tribuitur, omnis cordis et ratiocinationis praesidi; quoniam et ibis ipse per se cordi sit similis, de quo sermo plurimius apud Aegyptios fertur.

CAPUT XXXVII. Quomodo institutionem.

Institutionem vero scribentes, coelum rorem emittens pingunt, indicantes, quod, veluti ros decedens, ad omnes plantas perveniat, et quae natura comparatae sint, ut molliri possint; molliat, quae vero durae maneant, non possit [in eis] idem atque in reliquis efficere, sic et in hominibus, institutio [omnibus] communis sit, quam, qui bono ingenio sit praeditus, veluti rorem arripiat, indocilis vero non possit hoc facere.

λη'. Πῶς Αἰγύπτια γράμματα.

Αἰγύπτια δὲ γράμματα δηλοῦντες, ἢ ἱερογραμματεία, ἢ πέρας, μέλαν, καὶ κόσκινον, καὶ σχοίνιον ζωγραφούσιν· Αἰγύπτια μὲν γράμματα, διὰ τὸ τοῦτοις πάντα παρ' Αἰγυπτίοις τὰ γραφόμενα ἐκτελεῖσθαι, σχοίνῳ γὰρ γράφουσι, καὶ οὐκ ἄλλῳ τινί· κόσκινον δέ, ἐπειδὴ τὸ κόσκινον πρῶτον ὑπάρχον σκευὸς ἀρτοποιίας, ἐκ σχοίνου γίνεται· δηλοῦσιν οὖν ὅτι πᾶς ὁ ἔχων τὴν τροφήν, μαθήσεται τὰ γράμματα, ὁ δὲ μὴ ἔχων, ἑτέρα τέχνη χρῆσεται, ἀφ' οὗ καὶ ἡ παιδεία παρ' αὐτοῖς σβῶ καλεῖται, ὅπερ ἐστὶν ἐρμηνευθὲν, πλήρης τροφή· Ἱερογραμματεία δέ, ἐπειδὴ ζωὴν καὶ θανάτον οὗτος διακρίνει· ἔστι δὲ παρὰ τοῖς ἱερογραμματεῦσι καὶ βίβλος ἱερὰ, καλουμένη ἀμβρῆς, δι' ἧς κρίνουσι τὸν

Cap. XXXVIII, in tit. Cod. Paris. A. Αἰγύπτια γράμματα, ἱερογραμματεὺς, πέρας.

κόσκινοι] Cod. Paris C. κόσμιον, sed in margine rubris literis κόσκινον. caeterum ordo verborum conturbatus videtur. Cf. adn.

ἐκτελεῖσθαι] Ald. ἐκθελῆσθαι.

μαθήσεται τὰ γράμματα] in Cod. Paris. C. articulus omittitur..

καὶ βίβλος ἱερὰ, καλουμένη ἀμβρῆς] ita recte distinguit de Pauw; reliqui comma ponunt post βίβλος, atque ἱερὰ cum ἀμβρῆς conjungunt. Merc. vertit: nam est apud sacros scribas liber, sacram ambrem appellant. Cod. Paris. C. omittit καί.

CAPUT XXXVIII. Quomodo Aegyptias literas.

Aegyptias vero literas, significantes vel sacrum scribam, vel finem, instrumentum, et cribum, et juncum pingunt; Aegyptias quidem literas, quoniam his omnia apud Aegyptos scripta perficiantur, junco enim scribunt neque alio quodam; cribrum vero, quoniam cribrum primum quoniam sit instrumentum panis conficiendi, ex junco conficiatur; significant igitur, unumquemque qui habeat unde vivat, operam daturum literis, qui vero non habeat, alia arte usurum, unde et doctrina apud sacros vocatur, quod est, si vertatur, plenum nutrimentum. Sacrum vero scribam quoniam vitam et mortem hic dignoscat: est autem apud sacros scribas etiam liber sacer, qui vocatur ἀμβρῆς, per quem judi-

κατακλιθέντα ἀρρώστον, πότερον ζώσιμός ἐστιν, ἢ οὐ, τοῦτο ἐκ τῆς κατακλίσεως τοῦ ἀρρώστου σημειούμενοι· πέρας δέ, ἐπειδὴ μαθὼν γράμματα, εἰς ὄρμον ζωῆς εὐδιον ἐλήλυθεν, αὐκέτι πλατύνμενος τοῖς τοῦ βίου κακοῖς.

λθ'. Πῶς ἱερογραμματέα.

Ἱερογραμματέα δὲ πάλιν, ἢ προφήτην, ἢ ἐνταφιαστήν, ἢ σπλήνα, ἢ ὄσφρησιν, ἢ γέλωτα, ἢ πταρμόν, [ἢ ἀρχήν, ἢ δικαστήν] βουλόμενοι γράφειν, κίνα ζωγραφοῦσιν ἱερογραμματέα μὲν, ἐπειδὴ περ τὸν βουλόμενόν ἱερογραμματέα τέλειον γίνεσθαι, χρη πολλὰ μελετᾶν, ὑλακτεῖν τε συνεχῶς, καὶ ἀπηγριῶσθαι, μηδενὶ χαριζόμενον, ὥσπερ οἱ κύνες· προφήτην δέ, ἐπειδὴ ὁ κύων ἀτενίζει παρὰ τὰ ἄλλα τῶν ζώων

ἐπειδὴ μαθὼν] Codd. Morell. Pariss. A et C. ἐπειδὴ ὁ μαθὼν.

Cap. XXXIX. in tit. Cod. Paris. A. Τὰ διὰ κινός.

[ἢ ἀρχήν, ἢ δικαστήν]] videntur haec ex cap. seq. minus recte huc esse translata.

τέλειον γίνεσθαι] Cod. Paris. C. γενέσθαι.

μηδενὶ χαριζόμενον] ita Cod. Morell. Merc. Pierius, Causa. sed Cod. Paris. C, Ald. χαριζόμενος. Codd. Aug. Pariss. A, B, Hoesch. et de Pauw προςχαριζόμενον.

παρὰ τὰ ἄλλα τῶν ζώων] Cod. Paris. A. παρὰ τὰ ἄλλα ζῶα, in margine adscripto γρ. τῶν ζώων.

cant de decumbente aegroto, utrum victurus sit, nec ne, hoc ex decubitu aegroti indicantes; finem vero, quoniam si quis didicerit litteras, certe in portum vitae tranquillum venturus sit, non amplius errans in vitae calamitatibus.

CAPUT XXXIX. Quomodo sacrum scribam.

Sacrum vero scribam rursus, aut vatem, aut funeratorum, aut epionem, aut odoratum, aut risum, aut sternutamentum, [aut magistratum, aut iudicem] volentes scribere, canem pingunt: sacrum scribam quidem, quoniam, qui velit sacer scriba perfectus esse, hunc oporteat, multa curare, latrareque assidue, et exacerbari, nemini gratificantem, veluti canes; vatem autem, quoniam canis intentis oculis adspiciat, praeter

εἰς τὰ τῶν θεῶν εἰδωλα, καθάπερ προφήτης· ἐνταφιαστέην
 δὲ τῶν ἱερῶν, ἐπειδὴ καὶ οὗτος γυμνὰ καὶ ἀνατετμημένα
 θεωρεῖ τὰ ὑπ' αὐτοῦ κηδυνόμενα εἰδωλα σπλήνα δὲ, ἐπειδὴ
 τοῦτο τὸ ζῶον, μόνον παρὰ τὰ ἕτερα, ἐλαφρότερον ἔχει,
 εἴτε θάνατος αὐτῷ, εἴτε μανία περιπέσοι, ἀπὸ τοῦ σπλη-
 νὸς γίνεται, καὶ οἱ θεραπεύοντες τὸ ζῶον τοῦτο ἐν ταῖς
 κηδείαις; ἐπειδὴν μέλλουσι τελευτᾶν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον
 σπληνικοὶ γίνονται· ὁσφραίνόμενοι γὰρ τῆς τοῦ ἀνατετμο-
 μένου κυνὸς ἀποφορᾶς, πύσχουσιν ὑπὸ τούτου· ὁσφρησιν δὲ
 καὶ γέλωτα καὶ πταρμόν, ἐπειδὴ οἱ τέλειοι σπληνικοὶ, οὔτε
 ὁσφραίνεσθαι, οὔτε γελᾶν, οὔτε μὴν πτάρνεσθαι δύνανται.

εἰς τὰ τῶν θεῶν εἰδωλα] Cod. Aug. εἰς τὰ ἄλλα θεῶν εἰδωλα, atque
 ita ediderunt Hoesch. et de Pauw; hic tamen conjicit εἰς τὰ ἀπλά
 θεῶν εἰδωλα. Codd. Pariss. A, C, Ald. Merc. Pierius, εἰς τὰ τῶν θεῶν
 εἰδωλα.

ἀνατετμημένα — εἰδωλα] Caus. pro ἀνατετμημένα legendum putat
 ἀνατεταμμένα, et οὗτος intelligit ὁ κύων, fortasse vox εἰδωλα minus
 recte irrepsit pro σώματα vel ζῶα. Vid. adu.

θεωρεῖ τὰ ὑπ' αὐτοῦ] Cod. Morell. θεωρεῖται ὑπ' αὐτοῦ. cet.

εἴτε μανία]. ita Codd. Pariss. A, B, Aug. Hoesch. et de Pauw, sed
 Paris. C, Ald. et reliqui ἢ μανία.

καὶ οἱ θεραπεύοντες τὸ ζῶον] ita Codd. Pariss. A, B. Reliqui et edd.
 καὶ οἱ θεραπεύοντες δὲ τὸ ζῶον.

ἐν ταῖς κηδείαις] Cod. Morell. ἐν ταῖς καρδίαις.

cætera animalia, deorum simulacra, veluti vates; funerarium vero
 sacrorum, quoniam et hic nuda et resecta spectat, quibus justa faciat,
 simulacra; splenem vero, quoniam hoc animal solum præ cæteris le-
 viorem [splenem] habeat, et si mors ipsi aut rabies acciderit, a splene
 hoc fiat, et qui curant animal hoc in funere, quando morituri sint,
 plurimum splenicæ fiant: nam odorantes resecti canis exhalationem,
 inficiuntur ob hoc; odoratum vero et risum, et sternutamentum, quo-
 niam absolute splenicæ, neque odorari, neque ridere, neque sternu-
 tare possint.

μ'. Τίνι τρόπῳ δηλοῦσιν ἀρχὴν ἢ δικαστὴν.

Ἀρχὴν δέ, ἢ δικαστὴν ἐπὶ γράφοσι, προστιθέασιν τῷ κυνὶ καὶ βασιλικὴν στολὴν παρακειμένην, σχῆμα γυμνόν· διότι ὥσπερ ὁ κύν, καθάπερ προεῖπον, εἰς τὰ τῶν θεῶν εἰδωλα ὀξυωπεῖ, οὕτω καὶ ὁ ἀρχὼν δικαστῆς ὢν ἐν τοῖς παλαιότεροις χρόνοις, γυμνὸν ἐθεώρει τὸν βασιλέα· διὸ καὶ ἐπὶ τούτου προσπεριποιούσι τὴν βασιλικὴν στολὴν.

μα'. Πῶς σημαίνουσι παστοφόρον.

Παστοφόρον δέ σημαίνοντες, φύλακα οἰκίας ζωογραφοῦσι, διὰ τὸ ὑπὸ τούτου φυλάττεσθαι τὸ ἱερόν.

Cap. XL, in tit. Cod. Paris. A. Ἀρχή ἢ δικαστής.

σχῆμα γυμνόν·] Merc. et de Pauw legendum putant: σχήματι γύνῃ, sed fortasse hae duo voces sunt omittendae.

καθάπερ προεῖπον] Codd. Aug. Morell. Paris. A, B. κατὰ προεῖπον.

Cap. XLI, in tit. Cod. Paris. A. Παστοφόρος, Caus. legendum putat Παστοφούρον, Merc. vertit: eum qui sacrum pallium gestat.

CAPUT XL. Quomodo significet magistratum aut judicem.

Magistratum vero aut judicem quando scribunt, apponunt cani etiam regiam vestem, adjectam figurae nudaе; quia veluti canis, ut ante dixi, deorum simulacra intentis oculis adspiciat, sic et magistratus, qui judex erat antiquioribus temporibus, nudum spectaverit regem; propterea et apud hunc apponunt regiam vestem.

CAPUT XLI. Quomodo indicent Pastophorum.

Pastophorum vero indicantes, custodem domus pingunt, propterea quod ab hoc custodiatur templum.

μβ'. Πῶς ἐμφαίνουσιν ὠροσκόπον.

Ὁροσκόπον δὲ δηλοῦντες, ἄνθρωπον τὰς ὥρας ἐσθίοντα ζωγραφοῦσιν· οὐχ ὅτι τὰς ὥρας ἐσθίει ὁ ἄνθρωπος, οὐ γὰρ δυνατόν; ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ τροφαὶ τοῖς ἀνθρώποις ἀπὸ τῶν ὥρῶν πορίζονται.

μγ'. Πῶς ἀγνείαν.

Ἀγνείαν δὲ γράφοντες, πῦρ καὶ ὕδωρ ζωγραφοῦσιν· ἐπεὶ διὰ τούτων τῶν στοιχείων, πᾶς καθαρμοὸς ἐκτελεῖται.

μδ'. Πῶς αἰνίττονται ἀθέμιτον, ἥ καὶ μῦσος.

Ἀθέμιτον δὲ δηλοῦντες, ἥ καὶ μῦσος, ἰχθὺν ζωγρα-

Cap. XLII, in tit. Cod. Paris. A. Ὁροσκόπος.

τοῖς ἀνθρώποις] de Pauw conjicit τούτοις τοῖς ἀνθρώποις, vel τούτοις ἀνθρώποις. Merc. vertit: quod hominibus cibi statis horis parentur et apponantur.

Cap. XLIII, in tit. Cod. Paris. A. Ἀγνεία. Aldus hic, ut et in initio capitis Ἀγνοία.

Cap. XLIV, in tit. Cod. Paris. A. Ἀθέμιτον καὶ ἐπὶ ἰχθύος.

CAPUT XLII. Quomodo indicent Horoscopus.

Horoscopus vero significantes, hominem horas edentem pingunt; non quod horas edat homo, non enim fieri potest, sed quoniam cibi hominibus ab horis praebeantur.

CAPUT XLIII. Quomodo puritatem.

Puritatem vero scribentes, ignem et aquam pingunt; quoniam per haec elementa, omnis purgatio perficiatur.

CAPUT XLIV. Quomodo significant nefas aut et odium.

Nefas vero indicantes aut et odium, piscem pingunt, quod hujus

φύσι, διὰ τὸ τὴν τοῦτον βρῶσιν μισεῖσθαι καὶ μεμιᾶσθαι
ἐν τοῖς ἱεροῖς· κενόποιον γὰρ ἰχθὺς πᾶς καὶ ἀλληλοφάγον.

μέ'. Πῶς γράφουσι στόμα.

Στόμα δὲ γράφοντες, ὅφιν ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ ὁ ὄφιν
οὐδενὶ ἐτέρῳ τῶν μελῶν ἰσχύει, εἰ μὴ τῷ στόματι μόνον.

μς'. Πῶς ἀνδρεῖαν μετὰ σωφροσύνης.

Ἀνδρεῖον δὲ μετὰ σωφροσύνης δηλοῦντες, ταύρον ὑγιᾶ
φύσιν ἔχοντα ζωγραφοῦσι· θερμαντικώτατον γὰρ ὑπάρχει τὸ
ζῶον κατὰ μόριον, ὥστε ἅπαξ εἰς τὴν θήλειαν φύσιν καθέξει

τούτου βρῶσιν] ita Codd. Morell. Paris. A, B, C; sed Aug. Aldus et
reliqui, τούτων.

μεμιᾶσθαι] Codd. Morell, Aug. Paris. A, B. μεμιᾶσθαι.

Cap. XLV, in tit. Cod. Paris. A. Στόμα καὶ περὶ ὄφιν.

Cap. XLVI, in tit. Cod. Paris. A. Ἀνδρεῖον καὶ σάφραναι καὶ περὶ
παύρον.

ὑγιᾶ] Codd. Morell. Paris. A, B. ὑγιᾶ.

κατὰ μόριον] Cod. Morell. κατὰ τὰ μόρια.

εἰς τὴν θήλειαν] Ald. Merc. Pierius, articulum omittunt.

esse odio habeatur et contaminatas sit in sacris; evacuans enim pectus
omnia et genus suum devorans.

CAPUT XLV. Quomodo scribant os.

Os vero scribes serpentem pingunt; quoniam serpens nullo alio
membro valeat, nisi ore tantum.

CAPUT XLVI. Quomodo fortitudinem cum temperantia.

Fortitudinem cum temperantia indicantes, taurum sanam naturam ha-
bentem pingunt: calidissimum enim est animal, quod ad membrum, ita

τὸ ἑαυτοῦ, καὶ δίχα πάσης κινήσεως σπερμολογεῖ· ἐὰν δέ ποτε διαμάρτη τῆς φύσεως, καὶ εἰς ἕτερον τόπον τοῦ σώματος τῆς βοῦς ἐρείσῃ τὸ αἰδοῖον, τὸ τηνικαῦτα τῇ ὑπερβαλλούσῃ εὐτονίᾳ τιτρώσκει τὴν θήλειαν· ἀλλὰ καὶ σώφρων ἐστὶ, διὰ τὸ μηδέποτε τοῦ θήλεος ἐπιβαίνειν μετὰ τὴν σέλληψιν.

μζ'. Πῶς ἀκοήν.

Ἀκοήν δὲ γράφοντες ταύρου ὡτίον ζωγραφοῦσιν· ἐπειδὴν γὰρ ἡ θήλεια ὀργώσα πρὸς σύλληψιν ἦ, (ὀργὰ δὲ οὐ πλεῖον ἢ ἐφ' ὥρας τρεῖς,) τότε μυκᾶται μέγιστον· ἐν αἷς μὴ παραγενομένου τοῦ ταύρου, συμμῖσι τὴν φύσιν, μέχρι τῆς ἐτέρας συνόδου, ὃ δὴ σπανίως γίνεται· ἀκοῦει γὰρ ὁ ταῦρος ἀπὸ πολλοῦ διαστήματος, συνιείς τε ὀργᾶν, διὰ δρόμου πα-

τῇ ὑπερβαλλούσῃ εὐτονίᾳ] ita Codd. Paris. A, B, C. Reliqui vero et edd. ἐντονίᾳ.

Cap. XLVII, in tit. Cod. Paris. A. Ἀκοή καὶ περὶ τοῦ αὐτοῦ.

ζωγραφοῦσιν] post hoc verbum in Ald. relicta est parva lacuna.

παραγενομένου] Cod. Paris. C. παραγενομένοι.

συνιείς τε ὀργᾶν] ita Codd. Paris. A, B, C; sed Aug. συνιείς τὸ ὀργᾶν, atque ita Hoesch. et de Pauw; hic tamen conjicit: συνιείς τε τὸ ὀργᾶν.

ut semel in foemineam vulvam demisso suo membro, et sine ullo motu semen emittat; sin vero aliquando aberraverit a vulva, et in alium locum corporis bovis intenderit membrum, tunc immodica intentione vulnerat foeminam; sed et temperans est, propterea quod numquam foeminam ineat post conceptum.

CAPUT XLVII. Quomodo auditum.

Auditum vero scribentes, tauri auriculam pingunt: quando enim foemina desiderat conceptum, (subat autem non diutius quam per horas tres), tunc mugit vehementissime; in quibus non adveniente tauro, claudit genitalia, atque ad alium congressum, quod sane raro fit: nam

ραγίνεται ἐν τῇ συνουσίᾳ, τοῦτο μόνον παρὰ τὰ ἑτέρα τῶν ζώων ποιῶν.

μη'. Πῶς αἰδοῖον ἀνδρὸς πολυγόνου.

Αἰδοῖον δὲ ἀνδρὸς πολυγόνου δηλοῦντες, τράγον ζωγραφοῦσιν, οὐκέτι δὲ ταῦρον· ἐπειδὴ οὗτος μὲν μέχρις οὗ ἐναισίσιος γένηται, οὐ βιβάζει· τράγος δὲ ἐβδομαῖος μετὰ τὴν γένεσιν γενόμενος, ὀχεύει, ἄγονον μὲν καὶ ἄσπορον ἀποκρινόμενος σπέρμα, βιβάζει δὲ ὅμως πρῶτον τῶν ἄλλων ζώων.

μθ'. Πῶς δηλοῦσιν ἀκαθαρσίαν.

Ἀκαθαρσίαν δὲ γράφοντες, ὄρυγα ζωγραφοῦσιν· ἐπειδὴ ἐπ' ἀνατολὴν ἐρχομένης τῆς σελήνης, ἀτενίζων εἰς τὴν θεὸν,

ἐν τῇ συνουσίᾳ] De Pauw corrigendum putat: εἰς τὴν συνουσίαν.

Cap. XLVIII, in tit. Cod. Paris. A. Αἰδοῖον, καὶ περὶ τράγον. ἄγονον μὲν καὶ] Cod. Paris. C. vitiose ἄρον μὲν καί. cet.

Cap. XLIX, in tit. Cod. Paris. A. Ἀκαθαρσία.

ὄρυγα] ita Cod. Paris. A, Aug. et Aldus, ut et infra, ubi eadem vox iterum occurrit; Aldum sequuntur Hoesch. et de Pauw; in Cod. Morell. Paris. A, B, scribitur ὄρυγα, et ita ediderunt Merc. Caus. eamque lectionem, in Hierogl. XXIV. 46, praetulit Pierius, edidit tamen ὄρυγα.

audit taurus ex longo intervallo, et intelligens [eam] subare, festinanter accurrit ad congressum, hoc solum inter alia animalia faciens.

CAPUT XLVIII. *Quomodo penem viri foecundi.*

Penem vero viri foecundi indicantes, hircum pingunt, non jam taurum, quoniam hic quidem donec annum attigerit, non coeat, hircus vero septimo die post ortum congrediatur, infocendum quidem et gignendo non aptum excernens semen, coeat verumtamen prius quam reliqua animalia.

CAPUT XLIX. *Quomodo indicent impuritatem.*

Impuritatem vero scribentes, orygem pingunt, quoniam ad exortum accedente luna, intentis oculis adspiciens deam, clamorem edat, non

κραυγὴν ποιεῖται, οὐκ εὐλογῶν αὐτήν, οὐδὲ εὐφημῶν· ση-
μεῖον δὲ τοῦτου ἐναργέστατον· τοῖς γὰρ ἐμπροσθίοις αὐτοῦ
σκέλεσιν ἀνορθῶσαν τὴν γῆν, ζωγραφεῖ ἑαυτοῦ τὰς κόρας,
ὥσπερ ἐλ ἀγανακτῶν καὶ μὴ βουλόμενος ἰδεῖν τὴν τῆς θεοῦ
ἀνατολὴν· τὰ δ' αὐτὰ ποιεῖ καὶ ἐπὶ τοῦ ἡλίου θείου ἄστρου
ἀνατολῆς· διόπερ οἱ ἀρχαῖοι βασιλεῖς, τοῦ ὠφρονόπου ση-
μαίνοντος αὐτοῖς τὴν ἀνατολὴν, ἐπικαθίσαντες τοῦτω τῷ
ζῶον, διὰ μέσου αὐτοῦ, ὥς τινα γνωμόνων τὴν τῆς ἀνα-
τολῆς ἀκριβεῖαν ἐγνώριζον· διὸ καὶ οἱ ἱερεῖς τοῦτο μόνον

ζωγραφεῖ ἑαυτοῦ τὰς κόρας] Bochastus in Hieroz. corrigendum putat
ἀσαφεῖ, de Pauw συγκρίπτει, vel potius συστρέφει, legi quoque pos-
sit ἀποστρέφει. Vid. adn. Merc. vertit: *Suas ipsius pupillas humi,*
veluti depingens, defigit.

ἐπὶ τοῦ ἡλίου θείου ἄστρου ἀνατολῆς] Cod. Morell. Ald. (apud quem
stellula apposita locum corruptum indicat) Merc. Causs. Pierius: ἐπὶ
τοῦ ἡλίου θείου ἄστρου ἀπὸ ἀνατολῆς.

ἐπικαθίσαντες τοῦτω τῷ ζῶον] Bochart. in Hieroz. corrigit: ἐπικαθίσαν-
τος, Salmasius ἐπικαθίσαντες τοῦτο τὸ ζῶον, aut ἐπικαθίσαντες τοῦ-
τω τὸ ζῶον, aut ἀντικαθίσαντες, de Pauw: ἐπικαθίσαντες τοῦτο τὸ
ζῶον, διὰ μέσου, αὐτῷ, ὥς τινα γνωμόνα, τὴν τῆς ἀνατολῆς. cet.
Sed mutatione non opus videtur. Vid. adn. Merc. vertit: *huic insi-*
identes animali per medium ipsum, velut gnomones quosdam ortus
rationem ac tempus accurate certoque cognoscebant.
ἐγνώριζον] Ald. ἀγνώριζον.

benedicens ei, neque gratulans, signum autem [huius rei] hoc est
manifestissimum: nam anterioribus suis pedibus effodiens terram, de-
pingit suas pupillas, tamquam indignabunda; et nolens adspicere Deae
exortum; eadem vero facit et in solis divini astri exortu: propterea
antiqui reges, horoscopo significante ipsis exortum, assidentes huic
animali, ope ipsius, tamquam gnomonum quorundam, accurate tempus
exortus explorabant; propterea etiam sacerdotes hanc solam inter pe-

τῶν κτηνῶν, ἀσφράγιστον ἐσθίουσιν, ἐπειδὴ ἀντιδικίαν τιγὰ
 πρὸς τὴν θεὸν ἔχον φαίνεται· καὶ γὰρ κατὰ τὴν ἐρημίαν,
 οὗ ἔαν λάβηται ὑδραγωγοῦ τόπου, πῶν τοῖς χεῖλεσιν ἀνα-
 ταράσσει, καὶ μινύει τῷ ὕδατι τὴν ὕλην, τοῖς δὲ ποσὶν
 εἰς αὐτὸ ἐπιπέμπει πόσιν, πρὸς τὸ μηδεὶ ἐτέρῳ ζῶν,
 τοῦτο πότιμον ὑπάρξαι· οὕτω πονηρὰ καὶ ἀπεχθὴς ἢ τοῦ
 ὄρνυος ἐνομιόθη φύσις· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τοῦτο καθήκον ἐργά-
 ζεται, τῆς θεοῦ αὐτῆς πάντα γεννώσης καὶ αὐξανοῦσης ὅ-
 σα κατὰ τὸν κόσμον ἐστὶ χρήσιμα.

τῶν κτηνῶν] est ea correctio Hoeschelii pro vulgato κτηνῶν, quod ha-
 bent Codd. et edd. Merc. vertit: *inter volucres*.

ἐσθίουσιν] de Pauw conjicit θύουσιν.

ἀντιδικίαν] in Ald. omittitur, relicta lacuna, et ita quoque Cod.
 Paris. C.

κατὰ τὴν ἐρημίαν, οὗ ἔαν λάβηται ὑδραγωγοῦ] in Cod. Aug. quem
 sequitur Hoesch. est ὑγραγωγοῦ, in Cod. Morell. κατὰ τὴν ἐρημον,
 Cod. Paris. C. Ald. Merc. Pierius et Caus. κατὰ τὴν ἐρημίαν, οὗ ἂν
 λάβηται ὑδραγωγοῦ. est.

πῶν τοῖς χεῖλεσιν ἀναταράσσει] Hoesch. conjicit πῶν, Bochart. in
 Hieroi. pro χεῖλεσιν; vult χηλαῖς, Phasian. pro ἀναταράσσει, legisse
 videtur ἀνορύσσει, nam vertit *labiis defodiens*; in Cod. Paris. C. est
 ἀναταράσσας.

τὴν ὕλην] fortasse legendum cum Pauwio, τὴν ἐλόν
 ἐργάζεται, τῆς θεοῦ] Merc. ἐργάζεται τῆς θεοῦ, et vertit: *nam ne
 hoc quidem officium deae praeestet*.

oues non signatim edant, quoniam similitudinem quamdam cum Dea
 habere videatur: etenim in deserto, quemcumque [oryx] nactus fuerit
 aquosum locum, bibens labiis turbat, et immiscet aquae materiem; pe-
 dibus autem in eam immittit pulverem, ut nulli alii animali ea [aqua]
 sit ad potum apta; adeo prava et odiosa oryxis putatur natura: neque
 enim ne hoc quidem officium praestat, Dea ipsa omnia gignente et
 augente, quaecumque in terra sunt utilia.

ν'. Πῶς ἀφανισμὸν.

Ἀφανισμὸν δὲ δηλοῦντες, μὺν ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ πάντα σθίων, μιάινει καὶ ἀχρηστοῖ· τῷ αὐτῷ δὲ σημεῖον χρώεται καὶ κρίσιν θέλοντες γράμμαι πολλῶν γὰρ καὶ διαφόρων ἀρτων κειμένων, ὁ μὺς τὸν καθαρώτατον αὐτῶν ἐκλεξαμένος ἐσθίει· διὸ καὶ τῶν ἀρτοκόπων κρίσις ἐν τοῖς μυσι γίνεται.

να'. Πῶς ἱταμότητα.

Ἱταμότητα δὲ δηλοῦντες, μὺαν ζωγραφοῦσιν, ἥτις συνεχῶς ἐκβαλλομένη, οὐδὲν ἥττον παραγίνεται.

νβ'. Πῶς γνώσιν ζωγραφοῦσιν.

Γνώσιν δὲ γράφοντες, μυρμήκα ζωγραφοῦσιν· ὁ γὰρ ἂν ἀσφαλῶς κρήνη ἀνθρώπος, αὐτὸς γινώσκει· οὐ μόνον δὲ,

Cap. L, in tit. Cod. Paris. A. Ἀφανισμός.

Cap. LI. Cod. Paris. A. tituluſ hujus cap. omittit.

ἡτις] Codd. Morell. Paris. C, Ald. et reliqui, praeter Hoesch. et de Pauw, ὅτι.

Cap. LII, in tit. Cod. Paris. A. Γνώσις.

γράφοντες] Ald. Merc. Pierius et, ut videtur, Cod. Morell. ζωγραφοῦντες. οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ] Cod. Paris. B. οὐ μόνον δὲ * ἀλλὰ καὶ ὅτι, supplendum fortasse: οὐ μόνον δὲ διὰ ταῦτα, ἀλλὰ καὶ· cetera.

CAPUT L. Quomodo interitum.

Interitum vero significantes, murem pingunt; quoniam omnia edens inquinat et inutilia faciat: eodem signo utuntur etiam judicium volentes scribere; multis enim et diversis panibus apposis, mus purissimum ipsorum eligens comedit; propterea et pistorum judicium ex muribus sumitur.

CAPUT LI. Quomodo impudentiam.

Impudentiam vero significantes muscam pingunt, quod crebro abacta, nihilo minus redeat.

CAPUT LII. Quomodo cognitionem pingant.

Cognitionem vero scribentes formicam pingunt, quod enim tuto occultaverit homo, haec cognoscit: non vero solum [propter hanc cau-

ἀλλὰ καὶ ὅτι, παρὰ τὰ ἕτερα τῶν ζώων, εἰς χειμῶνα πο-
ριζόμενος ἑαυτῷ τροφάς, οὐ διαμαρτάνει τοῦ τόπου, ἀλλ'
ἄπταιστος εἰς αὐτὸν παραγίνεται.

γγ'. Πῶς υἱὸν ζωγραφοῦσιν.

Τῶν δὲ βουλόμενοι γράψαι, χηναλώπεκα ζωγραφοῦσι·
τοῦτο γὰρ τὸ ζῶον φίλοτεκνώτατον ὑπάρχει· καὶ γὰρ διώκη-
ται ποτε εἰς τὸ συλληφθῆναι σὺν τοῖς τέκνοις, ὃ τε πατὴρ
καὶ ἡ μήτηρ αὐτῶν αὐθαιρέτως διδῶσιν ἑαυτοὺς τοῖς κν-
νηγοῖς, ὅπως τὰ τέκνα διασωθῇ· δι' ἣνπερ αἰτίαν τοῖς
Αἰγυπτίοις ἔδοξε σεβάζειν τὸ ζῶον.

νδ'. Πῶς ἄνουν.

Πελεκᾶνα δὲ γράφοντες, ἄνουν τὴν ἤδη καὶ ἄφρονα ση-
μαίνουσιν· ἐπειδὴ δυνάμενος ἐν τοῖς ὑψηλοτέροις τόποις κα-

Cap. LIII, in tit. Cod. Paris. A. Υἱός. "Ορα τὴν τοῦ χηναλώπεκου
φιλοτεκνίαν.

ὃ τε πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ αὐτῶν] ita Cod. Paris. C. Reliqui αὐτοῦ, de
Pauw tamen conjiciente αὐτῶν.

διδῶσιν] Cod. Paris. C. διδῶσιν.

διασωθῇ] Pierius aliam memorat lectionem διασωθῇ.

σεβάζειν] Ald. συμβάλλειν.

Cap. LIV, in tit. Cod. Paris. A. Πελεκάν.

ἄνουν τε ἤδη] Cod. Paris. C. ἄνουν.

sam] sed et quod, praeter reliqua animalia, in hiemem comparans sibi
victum, non aberret a loco, sed sine errore ad ipsum perveniat.

CAPUT LIII. *Quomodo filium pingant.*

Filium vero volentes scribere, chenalopecem pingunt: hoc enim ani-
mal prolis amantissimum est; si enim aliquis persequatur aliquando,
ut capiat eum cum pullis, pater et mater ipsius, sponte dedunt se ipsi
venatoribus, ut pulli serventur; quam ob causam Aegyptiis placuit
colere [hoc] animal.

CAPUT LIV. *Quomodo amentem.*

Plataleam vero scribentes amentem et imprudentem significant; quo-
niam, quum possit in altioribus locis deponere sua ova, veluti et reli-

τατίθεσθαι τὰ ἑαυτοῦ ὡς, ὥσπερ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν πετει-
νων, τοῦτο οὐ ποιεῖ· ἀλλὰ γὰρ καὶ ἀνορύξας γῆν, ἐκεῖ κα-
τατίθεται τὰ γεννώμενα· ὅπερ ἐπιγινόντες ἄνθρωποι, τῷ
τόπῳ βοὸς ἀφόδευμα ξηρὸν περιτιθέασιν, ᾧ καὶ πῦρ ὑπο-
βάλλουσι· θεασάμενος δὲ ὁ πελεκᾶν τὸν καπνὸν, τοῖς ἰδίοις
πτεροῖς βουλόμενος ἀποσβέσαι τὸ πῦρ, ἐκ τῶν ἐναντίων
κατὰ τὴν κίνησιν ἐξάπτει αὐτό· ὅφ' οὗ κατακαϊόμενος τὰ
ἑαυτοῦ πτερὰ εὐσυλληπτότερος τοῖς κυνηγοῖς γίνεται δι'
τὴν αἰτίαν οὐκ ἐνομιόσθη ἐσθίειν τοὺς ἱερέας αὐτὸν, ἐπειδὴ
ἀπαξᾶπλῶς ὑπὲρ τέκνων ποιεῖται τὸν ἀγῶνα· Αἰγυπτίων δὲ οἱ
λοιποὶ ἐσθίουσι, λέγοντες, ὅτι μὴ κατὰ νοῦν τὴν μάχην, ὥσ-
περ οἱ χηναλώπεκες, ἀλλὰ κατὰ ἄνοιαν ὁ πελεκᾶν ποιεῖται.

πῦρ ὑποβάλλουσιν] Pierius aliam lectionem indicat ἐμβάλλουσι, Codd.
Morell. et Paris. A. ἐπεμβάλλουσιν.

ὁ πελεκᾶν] Cod. Paris. C. et Ald. ὁ πελεκᾶς.

κατακαϊόμενος] ita Codd. Hoesch. et de Pauw; Aldus vero, Merc. Pie-
rius et Causs. κατακαϊόμενα.

ἐσθίειν τοὺς ἱερέας αὐτὸν] ita Codd. Aug. Paris. A et B, Hoesch. et
de Pauw; Cod. Paris. C, Ald. et reliqui τοὺς ἱερέας ἐσθίειν αὐτόν.

οἱ λοιποὶ] ita Codd. Morell. Aug. Paris. A, B, Hoesch. et de Pauw;
sed Cod. Paris. C, Aldus et reliqui οἱ πολλοί.

κατ' ἄνοιαν] ita Codd. Morell. et Paris. A, B; sed Aug. Paris. C,
Aldus et reliqui εὐνοίαν, alterum tamen praeferente de Pauw; Merc.
vertit: sed benevolentia tantum, et mira in sobolem pietate certa-
men hoc suscipere.

quae aves, hoc non faciat: sed defossa terra illio deponat pullos:
quod scientes homines loco bovis stercus aridum circumponunt, cui et
ignem adijciunt; videns vero platealea fumum, suis alis volens extin-
guere ignem, e contrario, motu illum accendit, quo, combustis ipsis
alis, facilius capitur a venatoribus; quam ob causam non solent sacer-
dotes vesci ea, quoniam prorsus pro pullis certamen ineat; Aegyptio-
rum vero reliqui edunt [eam], dicentes non prudentia pugnam, veluti
chenalopes, sed amentia platealeam inire.

νε'. Πῶς εὐχαριστίαν δηλοῦσι.

Εὐχαριστίαν γράφοντες, κουνκούφαν ζωγραφοῦσαι· διότι τούτο μόνον τῶν ἀλόγων ζῶων, ἐπειδὴν ὑπὸ τῶν γονέων ἐκτραφῇ, γράσασιν αὐτοῖς τὴν αὐτὴν ἀποδίδωσι χάριν· ἐν ᾧ γὰρ ἐπ' αὐτῶν ἐξετράφη τόπος, νεοσιᾶν αὐτοῖς ποιήσας, τίλλει αὐτῶν τὰ πτερά, τροφάς τε χορηγεῖ, μέχρις οὗ πτεροφυήσαντες οἱ γονεῖς, βοηθεῖν ἑαυτοῖς δυνηθῶσιν· ὅθεν καὶ ἐπὶ τῶν θείων σκήπτρων κουνκούφα προτίμησις ἐστὶ.

νε'. Πῶς ἄδικον, καὶ ἀχάριστον.

"Αδικον δὲ καὶ ἀχάριστον, ἵπποποτάμου ὄνυχας δύο κάτω βλέποντας γράφουσιν· οὗτος γὰρ ἐν ἡλικίᾳ γενόμενος,

Cap. LV, in tit. Cod. Paris. A. Εὐχαριστία.

εὐχαριστίαν γράφοντες] Cod. Morell. εὐχαριστίαν δὲ γράφοντες, κουνκούφαν] Pignorius legendum putat Οὐπαόπαν, de Pauw κουνκούβαν, νεοσιᾶν αὐτοῖς ποιήσας] de Pauw legendum putat ποιήσανα. in Cod. Paris. C. vox νεοσιᾶν primum deleta, iterum in margine rubris literis adscripta est; pro αὐτοῖς in eodem legitur ἑαυτοῖς.

τίλλει αὐτῶν τὰ πτερά, τροφάς τε χορηγεῖ] pro τίλλει, Cod. Morell. τέλλει, pro τροφάς in Cod. Paris. C. et apud Aldum est τροφάς.

ὅθεν καὶ ἐπὶ τῶν θείων] ita Codd. Paris. A. B. C; sed reliqui et edd. praepositionem ἐπὶ omittunt.

Cap. LVI, in tit. Cod. Paris. A. "Αδικος καὶ Ἀχάριστος.

CAPUT LV. Quomodo gratum animum indicent.

Gratum animum scribentes cucupham [i. e. *υρυπων*] pingunt; quam hoc solum mutorum animalium, postquam a parentibus enutritum fuerit, senescentibus ipsis eadem referat gratias; in quo etiam ab ipsis enutritum est loco, nidum ipsis faciens, evellit ipsum pennis, cibosque suggerit, donec plumis renatis, parentes curare ac ipsi possint, unde et Deorum acceptorum cucupha proprium ornamentum est.

CAPUT LVI. Quomodo injustum et ingratum.

Injustum vero et ingratum, hippopotami ungues duo deorum pergentes pingunt; hic enim adultus, periculum facit; utrum robore excol-

τειράζει τὸν πατέρα, πότερόν ποτε ἰσχύει μαχόμενος πρὸς
 αὐτόν· καὶ ἂν μὲν ὁ πατὴρ ἐκχωρήσῃ, τόπον αὐτῷ μερίδας,
 αὐτὸς πρὸς τὴν ἑαυτοῦ μητέρα ἐπὶ γάμον ἦκει, καὶ ἔξ του-
 του ζῆν· εἰ δὲ μὴ ἐπιτρέψῃ αὐτῷ ποιήσασθαι πρὸς τὴν
 μητέρα γάμον, ἀναιρεῖ αὐτόν, ἀνδρειότερος καὶ ἀμμαιότερος
 ὑπάρχων· εἰς δὲ τὸ κατώτατον μέρος ὄνυχας δύο ἱπποπο-
 τάμου, ὅπως εἰ ἄνθρωποι τοῦτο ὀρώντες, καὶ τὸν περὶ
 αὐτοῦ λόγον ἐπιγινώσκοντες, προθυμότεροι εἰς εὐεργεσίαν
 ὑπάρχουσι.

· νζ'. Πῶς ἀχάριστον πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ εὐεργέτας.

Ἀχάριστον δὲ καὶ μάχμον τοῖς ἑαυτοῦ εὐεργέταις ση-
 μαίνοντες, περιστεράν ζωγραφοῦσιν· ὁ γὰρ ἄρσην ἰσχυρότε-

ἐπὶ γάμον ἦκει] in Codd. et edd. ἐπίγαμον ἦκει, pro quo Merc. cor-
 rigendum putat: ἐπὶ γάμον ἦκει, de Pauw ἐπίγαμος vel ἐπιγαμῶν ἦκει.
 εἰ δὲ μὴ ἐπιτρέψῃ] Codd. Aug. Paris. tres, Hoesch. et de Pauw,
 ἐπιτρέψειεν.

εἰς δὲ τὸ κατώτατον μέρος] de Pauw corrigendum putat κατώτερον
 μέρος, sed locus videtur mutilus; Merc. vertit: *ostium ideo geminas
 ejus ungues deorum maxime inflexos pingunt.*

Cap. LVII, in tit. Cod. Paris. A. Ἀχάριστος καὶ μάχμος.

Ἀχάριστον δὲ καὶ μάχμον] ita Codd. Paris. A, B, C; reliqui et edd.
 omittunt δέ.

ὁ γὰρ ἄρσην] Cod. Paris. C. ὁ γὰρ ἄρσεν.

Ita pater, pugnant adversus ipsum; et si pater quidem recesserit, locum
 ipsi discernens, hic ad matrem ut eam ducat, venit, et illum sinit
 vivere; sin vero non permiserit ipsi ducere matrem, interficit ipsum,
 fortior et robustior existens: ad partem vero inferiorem ungues duos
 hippopotami, ut homines hoc videntes, et rationem hujus rei praeterea
 cognoscentes, procliviores ad beneficentiam sint.

CAPUT LVII. Quomodo ingratum erga bene de se meritos.

Ingratum vero et pugnacem adversus bene de se meritos significantes,
 columbam pingunt; mas enim robustior factus abigit patrem a matre

ρος γενόμενος, διώκει τὸν ἑαυτοῦ πατέρα ἀπὸ τῆς μητρὸς, καὶ οὕτως αὐτῇ πρὸς γάμον μίσγεται· καθαρὸν δὲ τοῦτο τὸ ζῶον ὑπάρχειν δοκεῖ, ἐπειδὴ οὐσῆς λοιμώδους καταστάσεως, καὶ παντὸς ἐμψύχου τε καὶ ἀψύχου νοσῶδῶς διατιθεμένου, [τοὺς ἐσθίοντας] τοῦτο μόνον, οὐ μεταλαμβάνει τῆς τοιαύτης κακίας· διόπερ κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν, οὐδὲν ἕτερον τῷ βασιλεῖ ἐν τροφῇ μέρει παρατίθεται, εἰ μὴ μόνον περριστερά· τὸ δὲ αὐτὸ καὶ τοῖς ἐν ἀγνείαις οὔσι, διὰ τὸ ὑπηρετεῖσθαι τοῖς θεοῖς· ἱστορεῖται δέ, ὅτι οὐ χολὴν ἔχει τοῦτο τὸ ζῶον.

νῆ. Πῶς τὸ ἀδύνατον γενέσθαι.

Ἀδύνατον δὲ γενέσθαι σημαίνοντες, πόδας ἀνθρώπου

πρὸς γάμον μίσγεται] Cod. Paris C. πρὸς γάμον μίγνυται. In praecedentibus pro οὕτως, in eodem est οὕτω.

παντὸς ἐμψύχου — νοσῶδῶς διατιθεμένου, [τοὺς ἐσθίοντας] τοῦτο μόνον οὐ μεταλαμβάνει τῆς τοιαύτης κακίας] in Cod. Paris. C, apud Ald. Merc. et Pierium, distinctio est posita post τοὺς ἐσθίοντας; de Pauw mutandum putat vel: τοὺς ἐσθίοντας τοῦτο μόνον οὐ μεταλαμβάνει ἢ τοιαύτη κακία, vel: οἱ ἐσθίοντες τοῦτο μόνον οὐ μεταλαμβάνουσι τῆς τοιαύτης κακίας. sed verba τοὺς ἐσθίοντας abundare videntur. Vid. adn. Merc. vertit: *quotquot hoc vescuntur animali, ab hac lue immunes servantur.*

καὶ τοῖς ἐν ἀγνείαις οὔσι] ita Codd. Hoesch. et de Pauw; sed Ald. et reliqui omittunt καί,

Cap. LVIII, in tit. Cod. Paris. A. Ἀδύνατον γενέσθαι.

et sic cum ea matrimonio se jungit; purum vero hoc animal esse videtur, quoniam, quando sit pestilens aeris constitutio, et omnia animata et inanimata morbose affecta sint, [edentes] hoc solum non particeps sit hujus mali; qua propter et ea occasione, nihil aliud regi pro cibo apponitur, nisi tantum columba; idem quoque iis qui in rebus puris versantur, propterea quod diis serviant; narratur vero, non fel habere hoc animal.

CAPUT LVIII. *Quomodo illud quod non potest fieri.*

Quod non potest fieri significantes, pedes hominis in aqua obambu-

ἐν ὕδατι περιπατοῦντας ζωγραφοῦσιν· ἢ καὶ ἄλλως βουλό-
μενοι τὸ αὐτὸ σημαίνειν, ἀκέφαλον ἄνθρωπον περιπατοῦντα
ζωγραφοῦσιν, ἀδύνατα δὲ ἀμφοτέρω ὑπάρχοντα, εὐλόγως εἰς
τοῦτο παρειλήφασιν.

νθ'. Πῶς βασιλέα κάκιστον.

Βασιλέα δὲ κάκιστον δηλοῦντες, ὄφιν ζωγραφοῦσι κοσμοει-
δῶς ἐσχηματισμένον, οὗ τὴν οὐρὰν ἐν τῷ στόματι ποιοῦσι·
τὸ δὲ ὄνομα τοῦ βασιλέως ἐν μέσῳ τῷ εἰλίγματι γράφουσιν,
αἰνιττόμενοι γράφειν, τὸν βασιλέα τοῦ κόσμου κρατεῖν· τὸ
δὲ ὄνομα τοῦ ὄφιος παρ' Αἰγυπτίοις ἐστὶ Μεισί.

ξ'. Πῶς βασιλέα φύλακα.

Ἐτέρως δὲ βασιλέα φύλακα δηλοῦντες, τὸν μὲν ὄφιν

Cap. LIX, in tit. Cod. Paris. A. Βασιλεὺς κάκιστος. Pro κάκιστον;
Merc. in exemplari quodam invenerat κάριστον, atque inde conjicit
κράτιστον, Pierius diversam lectionem memorat κάλλιστον, de Pauw
conjicit ἀριστον.

Μεισί] Scaliger legendum putat Νεισί.

Cap. LX, in tit. Cod. Paris. A. Βασιλεὺς φύλαξ. Pro φύλακα de
Pauw conjicit φιλόκαλον.

lantes pingunt; aut et aliter volentes idem significare, sine capite ho-
minem obambulantem pingunt: non enim fieri quum possit alterutrum,
merito ad hoc [indicandum] adsumserunt.

CAPUT LIX. Quomodo regem pessimum.

Regem vero pessimum significantes serpentem pingunt, in orbis figu-
ram figuratum, cujus caudam ori imponunt; nomen vero regis in medio
vultu scribunt, aenigmatice significantes se scribere regem orbi impe-
rare; nomen autem serpentis apud Aegyptios est ΜΕΙΣΙ.

CAPUT LX. Quomodo regem custodem.

Aliter vero regem custodem indicantes, serpentem quidem vigilantem

ἐργηγορότα ζωγραφούσιν, ἀντὶ δὲ τοῦ ὀνόματος τοῦ βασιλέως, φίλακα γράφουσιν· οὗτος γὰρ φυλαξ ἔστι τοῦ παντός κόσμου, καὶ * ἐκάστοτε τὸν βασιλέα ἐπεργήγορον εἶναι.

ξά'. Πῶς μηνύουσι κοσμοκράτορα.

Πάλιν δὲ τὸν βασιλέα κοσμοκράτορα νομίζοντες καὶ μηνύοντες, αὐτὸν μὲν ὄφιν ζωγραφούσιν, ἐν μέσῳ δὲ αὐτοῦ, οἶκον μέγαν δεικνύουσιν εὐλόγως· ὁ γὰρ βασιλεὺς οἶκος παρ' αὐτοῦ * ἐν τῷ κόσμῳ.

ξβ'. Πῶς λαὸν πειθήνιον βασιλεῖ.

Λαὸν πρὸς βασιλέα πειθήνιον δηλοῦντες, μέλισσαν ζωγραφούσι· καὶ γὰρ μόνον τῶν ἄλλων ζώων βασιλέα ἔχει, ὥς τὸ λοιπὸν τῶν μελισσῶν ἔπεται πλήθος, καθὼ καὶ οἱ ἄνθρωποι.

φύλακα γράφουσιν] ita Codd. Paris. A, B, C; reliqui vero et edd. ζωγραφῶσιν.

ἐπεργήγορον εἶναι] de Pauw supplet δεῖ. Vid. adn. in solo Cod. Paris. B. καὶ * ἐκάστοτε τὸν βασιλέα ἐπεργήγορον εἶναι. in reliquis nullum lacunae indicium.

Cap. LXI, in tit. Cod. Paris. A. Βασιλεὺς κοσμοκράτωρ. παρ' αὐτοῦ * ἐν τῷ κόσμῳ] Merc. supplet ὑπάρχει vel κυβερνᾶται, et vertit: *regia enim domus quae ab eo regitur in mundo est*; de Pauw conjicit: παρ' αὐτοῦ κράτος ἐστὶν ὁ κόσμος.

Cap. LXII, in tit. Cod. Paris. A. Λαὸς βασιλεῖ πειθήνιος.

pingunt, pro nomine vero regis, custodem pingunt: hic enim custos est omnis orbis, et * semper regem vigilantem esse [oportet].

CAPUT LXI. *Quomodo indicent orbis dominum.*

Rursus vero regem orbis dominum intelligentes et indicantes, ipsum quidem serpentem pingunt, in medio vero ipsius domum magnam ostendunt, non sine ratione: nam regia domus ab ipso * in orbe.

CAPUT LXII. *Quomodo populum obedientem regi.*

Populum regi obedientem significantes apem pingunt: etenim solum reliquorum animalium regem habet, cui reliqua apium obsequatur mul-

ποι πεΐθονται βασιλεῖ· αἰνίττονται δὲ ἐκ τῆς τοῦ μέλιτος *
ἐκ τῆς τοῦ κέντρου τοῦ ζώου δυνάμεως * χρηστὸν ἅμα καὶ
εὐτονον εἶναι πρὸς * καὶ διοίκησιν.

ξγ'. Πῶς βασιλέα μέρους κόσμου κρατοῦντα.

Βασιλέα δὲ οὐ τοῦ παντός κόσμου κρατοῦντα, μέρους δὲ,
βουλόμενοι σημῆναι, ἡμίτομον ὄφιν ζωγραφουσί, δηλοῦντες
τὸν μὲν βασιλέα διὰ τοῦ ζώου, ἡμίτομον δὲ, ὅτι οὐ τοῦ
παντός κόσμου.

ξδ'. Πῶς παντοκράτορα.

Παντοκράτορα δὲ ἐκ τῆς τοῦ ζώου τελειώσεως σημαίνουσι,

ἐκ τῆς τοῦ μέλιτος — διοίκησιν] Mero. lacunas ita explet: ἐκ τῆς τοῦ
μέλιτος χρηστότητος καὶ ἐκ τῆς — δυνάμεως, βασιλέα χρηστὸν —
εἶναι πρὸς διοίκησιν, et vertit: innuunt autem obscure, tum ex mel-
lis insigni utilitate, tum ex vi quam in aculeo habeat hoc animal,
utilem simul ac potentem esse ad res gerendas regem. Hoesch. ἐκ
τῆς τοῦ μέλιτος γλυκύτητος καὶ — δυνάμεως ὅτι χρὴ τὸν βασιλέα
χρηστὸν — πρὸς τὰς πράξεις καὶ διοίκησιν. In Ald. est: καὶ εὐτονον
εἶναι πρὸς πρὸς διοίκησιν. Codd. Paris. A, B. χρηστὸν εἶναι ἅμα
καὶ εὐτονον.

Cap. LXIII, in tit. Cod. Paris. A. Βασιλεὺς μέρος κόσμου κρατῶν.
ὅτι οὐ τοῦ παντός κόσμου] Codd. Paris. A, B. ὅτι οὐ παντός τοῦ
κόσμου.

Cap. LXIV, Cod. Paris. A. titulum capitis omittit.

titudo, veluti et homines obediunt regi; significant vero ex apibus * ex
aculei animalis vi *, utilem simul et firmum esse in * et administratione.

CAPUT LXIII. Quomodo regem parti orbis imperantem.

Regem vero non omni orbi imperantem, sed parti, volentes signifi-
care, dimidiatum serpentem pingunt, significantes regem quidem per
animal, dimidiatum vero [pingunt], quoniam non omni orbi [imperat].

CAPUT LXIV. Quomodo omnipotentem.

Omnipotentem vero ex animalis perfectione significant, iterum inte-

πάλιν τὸν ὁλόκληρον ὄφιν ζωγραφοῦντες· οὕτω παρ' αὐτοῖς τοῦ παντός κόσμου τὸ διήκόν ἐστι πνεῦμα.

ξέ'. Πῶς γναφέα.

Γναφέα δὲ δηλοῦντες δύο πόδας ἀνθρώπου ἐν ὕδατι ζωγραφοῦσι· τοῦτο δὲ ἀπὸ τῆς τοῦ ἔργου ὁμοιότητος δηλοῦσιν.

ξς'. Πῶς μήνα.

Μήνα δὲ γράφοντες, σελήνης σχῆμα, καθὼ καὶ πρόκειται, ἔχον εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ἡμέρας ἰσημερινὰς, ἐξ εἰκοσιτεσσάρων ὥρῶν τῆς ἡμέρας ὑπαρχούσης, ζωγραφοῦσι, καθ' ἃς καὶ ἀνατέλλει, ταῖς δὲ λοιπαῖς δύο, ἐν δύνει ἐστί.

οὕτω παρ' αὐτοῖς — ἐστι πνεῦμα] legendum videtur οὗτος παρ' αὐτοῖς etc. Vid. adn.

Cap. LXV, in tit. Cod. Paris A. Γναφεὺς, Codd. Pariss. B, C et reliqui hic et in ipso cap. γναφέα.

τοῦ ἔργου] ita Pierius corrigit, eamque correctionem Codd. Pariss. A, B. confirmarunt; reliqui τοῦ ἔργου, Merc. vertit: id quod ex Mercurii similitudine indicant.

Cap. LXVI, in tit. Cod. Paris. A. Μήν.

ἔχον εἴκοσι καὶ ὀκτὼ] Salmasius corrigendum putat: ἔχον εἴκοσι, καὶ ὀκτὼ ἀριθμὸν, ἡμέρας σημαίνοντα — ἐξ εἰκοσιτεσσάρων, cet. de Pauw pro ἰσημερινὰς legendum putat ἰσημοίρας: fortasse vox ἰσημερινὰς, est transponenda. Vid. adn.

ταῖς δὲ λοιπαῖς δύο] Codd. Pariss. A, B. omittunt δύο.

grum serpentem pingentes; ita apud ipsos tetum mundum permeans est spiritus.

CAPUT LXV. Quomodo fullonem.

Fullonem vero significantes duos pedes hominis in aqua pingunt; hoc vero ab operis similitudine significant.

CAPUT LXVI. Quomodo mensem.

Mensem vero scribes, lunae figuram, sicuti et supra exposita est, complectentem viginti et octo dies aequinoctiales solos, viginti quatuor horis die constante, pingunt, in quibus et oritur [luna], reliquis vero duobus in occasu est.

ξζ'. Πῶς ἄρπαγα, ἡ πολύγονον, ἡ μαινόμενον.

Ἄρπαγα δέ, ἡ πολύγονον, ἡ μαινόμενον βουλόμενοι σημῆναι, κροκόδειλον ζωγραφούσι, διὰ τὸ πολύγονον, καὶ πολύτεκνον ὑπάρχειν, καὶ μαινόμενον· ἐπὶ γὰρ ἄρπασαι τι βουλόμενος ἀποτιγῇ, θυμωθεὶς, καθ' αὐτοῦ μαίνεται.

ξη'. Πῶς ἀνατολήν.

Ἀνατολήν δέ λέγοντες, δύο ὀφθαλμοὺς κροκοδείλου ζωγραφούσι· ἐπειδήπερ παντὸς σώματος ζώου οἱ ὀφθαλμοὶ ἐκ τοῦ βυθοῦ ἀναφαίνονται.

Cap. LXVII, in tit. Cod. Paris. A. "Ἀρπαξ, πολύγονος, μαινόμενος· διὰ τὸ πολύγονον καὶ πολύτεκνον] de Pauw pro πολύγονον conjicit πολυτόνον vel πολυφόνον: fortasse legendum πολυφάγον. Vid. adn.

Cap. LXVIII, in tit. Cod. Paris. A. Ἀνατολή.
ἐπειδήπερ παντὸς σώματος — ἐκ τοῦ βυθοῦ ἀναφαίνονται] Gesnerus, Bochartus et de Pauw corrigunt: ἐπειδὴ πρὸ παντὸς, cet. fortasse legi quoque possit: ἐπειδήπερ παντὸς σώματος πρῶτοι οἱ ὀφθαλμοί, cet. Vid. adn. Merc. vertit: quoniam oculi huius animalis velut ex imo corpore emergunt.

CAPUT LXVII. Quomodo rapacem, aut foecundum, aut furentem.

Rapacem vero, aut foecundum, aut furentem volentes significare crocodilum pingunt, quod foecundus sit, et prole abundans, et furens: nam postquam rapere aliquid volens, non assecutus fuerit, iratus in se ipse furit.

CAPUT LXVIII. Quomodo ortum.

Ortum vero indicantes, duos oculos crocodili pingunt, quoniam omnis corporis animalis oculi ex profunditate appareant.

ξθ'. Πῶς δύνειν.

Δύνειν δὲ λέγοντες, κροκοδείλον κεκυφότα ζωγραφοῦσι· αὐτότοκον γὰρ καὶ κατωφερές τὸ ζῶον.

ο'. Πῶς σκιάζουσι σκότος.

Σκότος δὲ λέγοντες, κροκοδείλου οὐρὰν ζωγραφοῦσιν· ἐπειδὴ οὐκ ἄλλως εἰς ἀφανισμόν καὶ ἀπώλειαν φέρει ὁ κροκοδείλος, οὗ ἂν λάβηται ζῶον, εἰ μὴ τῇ οὐρᾷ τῇ ἑαυτοῦ διαπληκτίσας ἄτονον παρασκευάσει· ἐν τούτῳ γὰρ τῷ μέρει ἢ τοῦ κροκοδείλου ἰσχύς καὶ ἀνδρεία ὑπάρχει· Ἰκανῶν δὲ καὶ ἄλλων ὑπαρχόντων σημείων, ἐν τῇ τῶν κροκοδείλων φύσει, αὐτάρκη τὰ δόξαντα ἐν τῷ πρώτῳ συγγράμματι εἰπεῖν.

Τέλος τοῦ πρώτου βιβλίου.

Cap. LXIX, in tit. Cod. Paris. A. Δύνειν.

αὐτότοκον] Gesnerus conjicit κατωπὸν, Causse. αὐτόκυπτον, de Pauw αὐτόκυπον.

κατωφερές] Merc. vertit: *ad venerem maxime proclive est hoc animal.*

Cap. LXX, in tit. Cod. Paris. A. Σκότος.

ἄτονον] Codd. Paris. A, B, Aug. Hoesch. et de Pauw ἄτοπον, hic tamen alterum praeferendum putat.

In fine libri. τέλος τοῦ πρώτου βιβλίου] in Cod. Paris. A. additur τῆς τῶν ἱερογλυφικῶν γραμμάτων ἐρμηνείας.

CAPUT LXIX. Quomodo occasum.

Occasum vero indicantes crocodilum primum spectantem pingunt: ad partem enim facile et deorsum vergens animal [est].

CAPUT LXX. Quomodo adumbrent tenebras.

Tenebras vero indicantes, crocodili caudam pingunt, quoniam non aliter ad interitum et exitium ducat crocodilus, quodcumque apprehenderit animal, nisi cauda sua percussum, infirmum reddiderit: huic enim parti crocodili robur inest et vis. Multa vero et alia quum sint signa in crocodilorum natura, sufficiunt ea, quae visum est in primo libro referre.

Finis libri primi.

ΩΡΑΠΟΛΛΩΝΟΣ ΝΕΙΛΩΟΥ

τῆς τῶν παρ' Αἰγυπτίοις ιερογλυφικῶν
 γραμμάτων ἐρμηνείας

BIBAIION ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Διὰ δὲ τῆς δευτέρας πραγματείας, περὶ τῶν λοιπῶν τὸν
 λόγον ὑγιῇ σοι παραστήσομαι, ἃ δὲ καὶ ἐξ ἄλλων ἀντιγρά-
 φων, οὐκ ἔχοντά τινα ἐξηγήσιν, ἀναγκαίως ὑπέταξα.

α'. Τί ἀστέρα γράφοντες δηλοῦσιν.

'**Α**στὴρ παρ' Αἰγυπτίοις γραφόμενος, ποτὲ μὲν θεὸν ση-
 μαίνει, ποτὲ δὲ δειλὴν, ποτὲ δὲ νύκτα, ποτὲ δὲ χρόνον,
 ποτὲ δὲ ψυχὴν ἀνθρώπου ἄρρενος.

ΩΡΑΠΟΛΛΩΝΟΣ] Codd. Pariss. A, B, C, Aldus et reliqui,
 praeter Cod. Aug. Hoesch. et de Pauw, ΩΡΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ.

Cap. I, in tit. Cod. Paris. A. 'Αστὴρ.
 ποτὲ δὲ δειλὴν] ita Codd. Pariss. A, B, C, Aug. Hoesch. et de Pauw;
 reliqui omittunt haec vocabula.

HORAPOLLINIS NILOI

AEGYPTIORUM HIEROGLYPHICARUM LITERARUM INTERPRETATIONIS

LIBER SECUNDUS.

Secundo vero volumine, reliquorum idoneam tibi rationem reddam,
 quae vero etiam ex aliis libris non habeant aliquam explicationem, ne-
 cessario subiunxi.

CAPUT I. Quid stellam pingentes significant.

Σtella apud Aegyptios picta, nunc quidem Deum significat, nunc vero
 crepusculum, nunc noctem, nunc tempus, nunc animum hominis masculi.

β'. Τί αἰτοῦ νεοσσόν.

Καὶ αἰτοῦ νεοσσόν, ἀρρενογόνον καὶ κυκλοηδὸν σημαίνει, ἢ σπέρμα ἀνθρώπου.

γ'. Τί δύο πόδας συνηγμένους καὶ βεβηκότας.

Δύο πόδες συνηγμένοι καὶ βεβηκότες, δρόμον ἡλίου τὸν ἐν ταῖς χειμεριναῖς τροπαῖς σημαίνουνσι.

δ'. Τί ἀνθρώπου καρδίαν φάρυγγος ἡρτημένην.

Ἀνθρώπου καρδία φάρυγγος ἡρτημένη, ἀγαθοῦ ἀνθρώπου στόμα σημαίνει.

Cap. II, in Cod. Paris. A. titulus omittitur.

αἰτοῦ νεοσσόν] Merc. et Hoesch. corrigunt νεοσσός. pro κυκλοηδόν, Merc. corrigit κυκλοειδές, Caus. τυλοειδές, in Ald. stellula apposita locum corruptum indicare videtur, et post σημαίνει, relicta est lacuna; de Pauw legendum putat, atque distinguendum: καὶ αἰτοῦ νεοσσόν ἀρρενογόνον, καὶ κύκλω ἡδὸν σημαίνει ἢ σπέρμα ἀνθρώπου. Vid. adn. In Codd. Paris. A, B. legitur: κυκλοειδὸν σημ * ἢ σπέρμα ἀνθρώπου. Merc. vertit: *Et aquilae pullus masculum et orbiculatum quippiam, vel semen hominis connotat.*

Cap. III, in tit. Cod. Paris. A. χειμερινή τροπή.

Δύο πόδες συνηγμένοι] Cod. Paris. C. συνηγμένοι, in tit. vero capitis συνηγμένοι, Ald. συνηγόμενοι, in tit. συνηγομένους, Merc. conjicit συνηγμένοι vel συναγόμενοι, Pierius in Codd. legi dicit: δύο πολυπόδες συνηγομένοι, unde Caus. conjicit: δύο Πολλοὺ πόδες συνεργομένοι, de Pauw legendum putat: δύο πόδες συνεργομένοι vel συνεργόμενοι.

ἐν ταῖς χειμεριναῖς τροπαῖς] ita Cod. August. Reliqui χειμερίαις.

Cap. IV, in tit. Cod. Paris. A. Στόμα ἀνθρώπου ἀγάθου.

CAPUT II. Quid aquilae pullum.

- Aquilae pullum, mares procreans, et rotundum significat, aut semen hominis.

CAPUT III. Quid pedes duos compactos et stantes.

Duo pedes compacti et stantes cursum solis, tempore solstitiorum hibernorum significant.

CAPUT IV. Quid hominis cor gutturi appensum.

Homini cor gutturi appensum, boni hominis os significat.

ε'. Πῶς πολέμου στόμα.

Πολέμου στόμα δηλοῦσιν ἀνθρώπου χεῖρες ζωγραφούμεναι,
ἡ μὲν ὄπλον κρατοῦσα, ἡ δὲ τόξον.

ς'. Τί δάκτυλον.

Ἀνθρώπου στόμαχον δηλοῖ δάκτυλος.

ζ'. Τί αἰδοῖον χειρὶ κρατούμενον.

Αἰδοῖον χειρὶ κρατούμενον, σωφροσύνην δηλοῖ ἀνθρώπου.

η'. Πῶς νόσον δηλοῦσιν.

Ἀνθη δὲ ἀνεμώνης, νόσον ἀνθρώπου σημαίνει.

Cap. V, in tit. Cod. Paris. A. Στόμα ἀνθρώπου, in C. titulus deest.
Πολέμου στόμα δηλοῦσιν] Codd. Paris. A, B. Στόμα ἀνθρώπου δη-
λοῦσιν ἀνθρώπου χεῖρες, ἡ μὲν ὄπλον κρατοῦσα, ἡ δὲ τόξον πολέ-
μου. Paris. C. Πολέμου στόμα ἀνθρώπου δηλοῦσιν ἀνθρώπου χεῖρες
ζωγραφούμεναι.

Cap. VI, in tit. Cod. Paris. A. Στόμαχος ἀνθρώπου.
δάκτυλος] Klaproth in Ep. ad Goulianoff legendum putat δακτύλος.

Cap. VII, in tit. Cod. Paris. A. Σωφροσύνη.

Cap. VIII, in Cod. Paris. A. titulus deest.
νόσον ἀνθρώπου σημαίνει] Cod. Paris. A. σημαίνουσιν, in Cod. B
totum deest.

CAPUT V. Quomodo belli aciem.

Belli aciem significant hominis manus pectus, altera scutum tenens,
altera arcum.

CAPUT VI. Quid digitum.

Hominis stomachum indicat digitus.

CAPUT VII. Quid penem manu comprehensum.

Penis manu comprehensus, temperantiam indicat hominis.

CAPUT VIII. Quomodo morbum indicent.

Flores vero anemónac, morbum hominis significant.

θ'. Πῶς ὀσφὺν ἀνθρώπου.

Ὅσφυν ἢ στάσιν ἀνθρώπου βουλόμενοι ζωγραφεῖν, τὸ παλαιὸν ὀστέον γράφομεν· τινὲς γὰρ λέγουσι τὸ σπέρμα ἐκιδεν φέρεσθαι.

ι'. Πῶς διαμονὴν καὶ ἀσφάλειαν σημαίνουσιν.

Ὅρτυγος ὀστέον ζωγραφούμενον, διαμονὴν καὶ ἀσφάλειαν σημαίνει· διότι δυσπαθὲς ἐστὶ τὸ τοῦ ζώου ὀστέον.

ια'. Πῶς ὁμόνοιαν.

Ἀνθρώποι δύο δεξιούμενοι, ὁμόνοιαν δηλοῦσι.

ιβ'. Πῶς ὄχλον.

Ἀνθρώπος καθωπλισμένος καὶ τοξεύων, ὄχλον δηλοῖ.

Cap. IX, in tit. Cod. Paris. A. Ὅσφὺς ἢ στάσις ἀνθρώπου. ὀσφὺν] de Pauw corrigendum putat Ἰσχύν. Trebatius in versione στάσις omisit.

Cap. X, in tit. pro σημαίνουσιν, Ald. σημαίνει. Cod. Paris. A titulum sic exhibet: Διαμονὴ καὶ ἀσφάλεια.

Ὅρτυγος] Hoesch. Pierius et de Pauw legendum putant Ὅρτυγος.

Cap. XI, in tit. Cod. Paris. A. Ὅμόνοια. δεξιούμενοι] ita Cod. Aug. Hoesch. de Pauw, et, ut videtur, Phasinius; reliqui ἀξιούμενοι, Merc. vertit: magistratus ornati insignibus.

Cap. XII, in tit. Cod. Paris. A. Ὅχλος. ὄχλον δηλοῖ] ita Codd. Aug. Pariss. A, B; reliqui et edd. ὄχλον σημαίνει.

CAPUT IX. Quomodo lumbum hominis.

Lumbum aut conturbationem hominis volentes pingere, dorsi spinam pingimus: nonnulli enim dicunt semen inde venire.

CAPUT X. Quomodo permanens quid et tutum.

Coturnicis os pictum, permanens quid et tutum significat, propterea quod difficile quid patiatur animalis [illius] os.

CAPUT XI. Quomodo concordiam.

Homines duo dextris juncti, concordiam significant.

CAPUT XII. Quomodo tumultum.

Homo armatus et sagittas emittens, tumultum significat.

ιγ'. Πῶς ἀναμέτρησιν.

Ἀνθρώπου δάκτυλος, ἀναμέτρησιν σημαίνει.

ιδ'. Πῶς γυναῖκα ἔγκυον.

Γυναῖκα ἔγκυον βουλόμενοι δηλώσαι, ἡλίου κύκλον σὺν ἀστέρι μετὰ ἡλίου δίσκου, δίχα τετμημένου σημαίνουσιν.

ιε'. Πῶς ἄνεμον.

Τὴν ἀνατολὴν ἰέραξ ἐπὶ μετεώρου θέων, ἀνέμους σημαίνει· ἔτι καὶ ἄλλως, ἰέραξ διατεταμένος τὰς πτέρυγας ἐν αἰρί, οἷον πτέρυγας ἔχοντα ἄνεμον σημαίνει.

Cap. XIII, in tit. Cod. Paris. A. Ἀναμέτρησις.

Cap. XIV, in tit. Cod. Paris. A. Γυνή ἔγκυος.

Γυναῖκα ἔγκυον] ita Codd. Aug. et Paris. A, et conjecturâ Cuperus in Harpocr. pg. 33; reliqui et edd. ἔγγυον, Merc. vertit *desponsatam*.

δίχα τετμημένου] Visconti corrigit *τετμημένω*. Vid. adn.

σημαίνουσιν] ita Codd. Aug. et Pariss. tres, Hoesch. et de Pauw; sed Ald. Merc. Pierius *σημαίνει*: legendum videtur *γράφουσιν*, vel *ζωγράφουσιν*. Ante vocem *δίσκου* in Ald. stellula est apposita.

Cap. XV, in tit. Cod. Paris. A. Ἄνεμοι.

τὴν ἀνατολὴν] legendum videtur *εἰς* vel *πρὸς ἀνατολὴν*. Vid. adn.

ἔτι καὶ ἄλλως] in Cod. Aug. πῶς τὸ αὐτό· quasi titulus esset novi capitis; in Pariss. A et B. ἔτι καὶ ἄλλως omittuntur.

πτέρυγας ἔχοντα] Codd. et edd. ἔχον, pro quo Merc. legendum dicit *ἔχοντα*, probantibus Hoesch. et de Pauw.

CAPUT XIII. Quomodo dimensionem.

Homini digitus dimensionem indicat.

CAPUT XIV. Quomodo mulierem praegnantem.

Mulierem praegnantem volentes indicare, solis globum cum stella in [medio] solis disco, in duas partes scisso significant.

CAPUT XV. Quomodo ventum.

[Versus] ortum accipiter in sublime volans, ventos significat. Etiam aliter accipiter expandens alas in aëre, tamquam alas habentem ventum significat.

ις'. Πῶς πῦρ.

Καπνὸς εἰς οὐρανὸν ἀναβαίνων πῦρ δηλοῖ.

ις'. Πῶς ἔργον.

Βοὸς ἄρρενος κέρασ γραφόμενον, ἔργον σημαίνει.

ιη'. Πῶς ποινὴν.

Βοὸς δὲ θηλείας κέρασ γραφόμενον ποινὴν σημαίνει.

ιθ'. Πῶς ἀνοσιότητα.

Προτομή σὺν μαχαίρᾳ γραφομένη ἀνοσιότητα δηλοῖ.

Cap. XVI, in tit. Cod. Paris. A. Πῦρ.

Cap. XVII, in tit. Cod. Paris. A. Ἔργον.

Βοὸς ἄρρενος] ita Codd. Paris. A, B, Aug. et alius, quem constulit Pierius; Cod. Paris. C, Aldus, Pierius, Merc. et Caus. ediderunt: Τὸ ἄρρενος κέρασ, atque ita quoque legisse videtur Trebatius; codicem Aug. sequuntur Hoesch. et de Pauw.

Cap. XVIII, in tit. Cod. Paris. A. Ποινὴν, superscripto ἦ.

Βοὸς δὲ θηλείας] ita Codd. Paris. A, B, et ex Aug. Hoesch. et de Pauw; sed Cod. Paris C, Ald. et reliqui: Τὸ δὲ θηλείας.

γραφόμενον] ita Codd. Paris. B, Aug. Hoesch. et de Pauw; Cod. Paris. A, Aldus et reliqui ζωγραφούμενον, Cod. Paris. C. γραφόμενον.

ποινὴν σημαίνει] in Cod. Paris. A. legitur ποινὴν, superaddito γε ποινὴν.

Cap. XIX, in tit. Cod. Paris. A. Ἀνοσιότης.

γραφομένη] Cod. Paris. C. γραφόμενον.

CAPUT XVI. Quomodo ignem.

Fumus ad coelum adscendens. ignem indicat.

CAPUT XVII. Quomodo opus.

Bovis masculi cornu pictum, opus significat.

CAPUT XVIII. Quomodo poenam.

Bovis vero foeminae cornu pictum, poenam significat.

CAPUT XIX. Quomodo impietatem.

Imago umbilico tenus cum gladio picta, impietatem indicat.

κ'. Πῶς ὦραν.

Ἴππος ποτάμιος γραφόμενος ὦραν δηλοῖ.

κα'. Πῶς πολυχρόνιον.

Ἐλαφος κατ' ἐνιαυτὸν βλαστάνει τὰ κέρατα, ζωγραφουμένη δέ, πολυχρόνιον σημαίνει.

κβ'. Πῶς ἀποστροφὴν.

Λύκος, ἢ κύν ἀπεστραμμένος, ἀποστροφὴν δηλοῖ.

κγ'. Πῶς μέλλον ἔργον.

Ἀκοή ζωγραφουμένη, μέλλον ἔργον σημαίνει.

Cap. XX, in tit. Cod. Paris. A. Ὠρα.

ὦραν] Causs. corrigendum putat ἄραν, de Ραῶν φθοράν.

βλαστάνει τὰ κέρατα] Ald. Merc. et Pierius articulum omittunt, Cause. et Hoesch. uncis includunt.

Cap. XXI, in tit. Cod. Paris. A. Πολυχρόνια.

πολυχρόνιον] Pierius in Codd. invenit πολυχρόνια, quod habent quoque Codd. Pariss. A, B.

Cap. XXII, in tit. Cod. Paris. A. Ἀποστροφή.

Cap. XXIII, in tit. Cod. Paris. A. Μέλλον.

Ἀκοή] Ald. Merc. Pierius Ἀκουή.

CAVUT XX. Quomodo tempus.

Hippopotamus pictus, tempus significat.

CAVUT XXI. Quomodo longaeuum.

Cervus quotannis producit cornua, pictus vero, longaeuum significat.

CAVUT XXII. Quomodo aversionem.

Lupus aut canis aversus, aversionem indicat.

CAVUT XXIII. Quomodo futurum opus.

Auris picta futurum opus significat.

κδ'. Πῶς φονέα ἡ αἷμα προκοδεῖλου.

Σφήξ ἀεροπιετής, ἦτοι αἷμα προκοδεῖλου βλαπτικὸν ἢ φονέα σημαίνει.

κε'. Πῶς θάνατον.

Νυκτικόραξ θάνατον σημαίνει· ἄφνω γὰρ ἐπερχεται τοῖς νεοσσοῖς τῶν κορωνῶν, κατὰ τὰς νύκτας, ὡς ὁ θάνατος ἄφνω ἐπέρχεται.

κς'. Πῶς ἔρωτα.

Παγὶς ἔρωτα ὡς θήραν θανατ* τερὸν ἀέρα σημαίνει, * ὄν, υἱόν.

Cap. XXIV, in tit. Cod. Paris A. Βλαπτικός ἢ φονεύς.

Σφήξ ἀεροπιετής] Ald. Merc. Pierius et Caus. vocem προκοδεῖλου, quam titulo capitis addiderunt Hoesch. et de Pauw, ab initio ponunt ipsius capitis et jungunt cum σφήξ, atque ita quoque Phasian. et Trebat. de Pauw distinguendum putat: Σφήξ ἀεροπιετής ἦτοι αἷμα προκοδεῖλου, βλαπτικόν, cet. aut potius legendum: ἦτοι λαῖμα προκοδεῖλου, cet. Sed nihil mutandum. Vid. adn.

ἢ φονέα] ita Cod. Vatic. probante Bastio in Ep. crit. ad Boissonadum, pg. 84; Reliqui Codd. et edd. ἢ φόνον.

Cap. XXV, in tit. Cod. Paris. A. Θάνατος καὶ ἐπὶ νυκτικόρακος. Paris. C. πῶς αἰφνίδιον θάνατον.

ἐπέρχεται τοῖς νεοσσοῖς τῶν κορωνῶν] ita Codd. Pariss. A, B, et Hoesch. ex Cod. Aug. sed Cod. Paris. C, Aldus et reliqui omittunt τῶν κορωνῶν, de Pauw conjicit τῶν χλωριῶνων.

Cap. XXVI, in tit. Cod. Paris. A. Ἐρως, ἀήρ, υἱός.

Παγὶς ἔρωτα] Ald. Merc. Pierius Παγὶς ἔρωτα, ὡς θήραν * τὸν ἀέρα σημαίνει. Lectionem, quam recipimus, ex Cod. Aug. edidit Hoesch. eamque supplendam conjecit: Παγὶς ἔρωτα ὡς θήραν θανατοφόρον,

CAPUT XXIV. Quomodo interfectorem aut sanguinem crocodili.

Vespa in aere volans, aut sanguinem crocodili noxium aut interfectorem significat.

CAPUT XXV. Quomodo mortem.

Corvus nocturnus mortem significat: subito enim invadit pullos cornicum noctu, veluti mors subito invadit.

CAPUT XXVI. Quomodo amorem.

Laqueus amorem ut venationem * aerem significat, * um, filium.

κζ'. Πώς παλαιότατον.

Λόγοι καὶ φύλλα, ἢ βιβλίον ἐσφραγισμένον, παλαιότατον
Θηλοῖ.

κη'. Πώς πολιορκίαν.

Κλίμαξ πόλιορκίαν, διὰ τὸ ἀνώμαλον.

κθ'. Πώς ἄπειρον, ἢ Μοῦσαν, ἢ μοῖραν.

Γράμματα ἑπτὰ, ἐν δυοῖ δακτύλοις περιεχόμενα, Μοῦσαν,
ἢ ἄπειρον, ἢ μοῖραν σημαίνει.

πτερόν ἀέρα σημαίνει. Pierius affirmat in antiquis Codicibus legi illud
πτερόν ἀέρα. Cod. Paris. A. παγίς ἔρωτα ὡς θήραν θανάτου * τερόν
ἀέρα σημαίνει, ὡ νῖόν. Paris. B. eodem modo, sed in fine σημαίνει
ὄν νῖόν. Paris. C. αἰγίς ἔρωτα ὡς θήραν * τὸν ἀέρα σημαίνει * τὸν
νῖόν. de Pauw conjicit Παγίς ἔρωτα, ὡς θήρα θάνατον, πτερόν ἀέρα
σημαίνει, ὡν νῖόν. Posteriores illam correctionem, ὡν νῖόν, proba-
vit quoque Champollion.

Cap. XXVII, in tit. Cod. Paris A. Παλαιότατος, Pierius in suo co-
dice invenit παλαιότητα.

Θηλοῖ] post hanc vocem Cod. Paris. C. habet hunc titulum: πώς μού-
σαν, qui errore huc ex cap. XXIX translatus videtur.

Cap. XXVIII, in tit. Cod. Paris. A. Πολιορκία.

διὰ τὸ ἀνώμαλον] de Pauw conjicit καὶ τὸ ἀνώμαλον.

Cap. XXIX, in tit. Cod. Paris. A. Μοῦσα, ἄπειρον, μοῖρα. Paris. C.
πώς ἄπειρον, ἢ μοῖραν, voce Μοῦσαν errore ad finem cap. XXVII
translata; Merc. ἄπειρον vertit *inexpertum*.

Γράμματα] Cod. Paris. C, Aldus et Merc. πράγματα, sed hic alte-
rum, γράμματα, jam conjecit. quam conjecturam confirmarunt Codd.
Aug. Pariss. A, B, et alter, quem vidit Pierius.
δακτύλους] de Pauw conjicit δακτυλῖους.

CAPUT XXVII. Quomodo antiquissimum.

Sermones et folia, aut liber obsignatus, antiquissimum indicant.

CAPUT XXVIII. Quomodo obsidionem.

Scala obsidionem [notas] ob inaequalitatem.

CAPUT XXIX. Quomodo infinitum, Musam, aut fatum.

Litterae septem in duobus digitis contentae, Musam, aut infinitum,
aut fatum significant.

λ'. Τί σημαίνει γραμμὴ ἐπικεκαμμένη ἐτέρα.

Γραμμὴ ὀρθὴ μία ἅμα γραμμὴ ἐπικεκαμμένη, δέκα γραμμὰς ἐπιπέδους σημαίνουσι.

λα'. Τί δηλοῦσι χελιδόνα γράφοντες.

Τὴν ὁλοσχερὴ σημαίνειν βουλόμενοι κτήσιν γονικὴν καταλειφθεῖσαν τοῖς υἱέσι, χελιδόνα ζωγραφοῦσιν· ἐκείνη γὰρ κυλίνει ἑαυτὴν εἰς πηλόν, καὶ κτίζει τοῖς νεοττοῖς φωλεὼν μέλλουσα τεθνᾶναι.

Cap. XXX, in tit. Cod. Paris. A. Γραμμαὶ ἐπίπεδοι, in Paris. C. titulus deest. Pro ἐπικεκαμμένη ἐτέρα, fortasse legendum est ἐπικεκλημένη ἐτέρα. Vid. adn.

Γραμμὴ ὀρθὴ μία oet.] pro σημαίνουσι Merc. legendum putabat σημαίνει. Hoesch. ex Cod. Aug. edidit ἅμα γραμμὴ ἐπικεκαμμένη ἢ δέκα γραμμὰς, oet. Pierius dicit Codd. MSS. minus corruptos habere ἅμα γραμμὴ ἐπικεκλημένη ἢ * ἢ δέκα γραμμὰς ἐπιπέδους σημαίνουσι, Hoeschelium sequuntur Caus. et de Pauw in textu, sed hic tamen conjectit: ἅμα γραμμὴ ἐπικεκαμμένη ἢ δέκα γραμμαὶ, ἐπιπέδους σημαίνουσι. Fortasse mutatione illa in cap. tit. admissa, legendum: Γραμμαὶ ὀρθαὶ δύο, ἅμα γραμμὴ ἐπικεκλημένη δέκα γραμμὰς ἐπιπέδους σημαίνουσι, aut, itidem ἢ rejecto, pro σημαίνουσι recipiendum σημαίνει. Letronnius corrigit: Γραμμὴ ὀρθὴ μία, ἅμα γραμμὴ ἐπικεκαμμένη, ἢ δέκα, ἢ γραμμὰς ἐπιπέδους σημαίνουσι.

Cap. XXXI, in tit. Cod. Paris. A. κτήσις γονική. καταλειφθεῖσαν] Cod. Paris. C. καταλειφθεῖσα. κυλίνει] Ald. κυλύνει.

CAPUT XXX. Quid significet linea supra alteram inflexa.

Linea recte una simul cum linea inflexa, decem lineas planas significat.

CAPUT XXXI. Quid significant hirundinem pingentes.

Univerſam ſignificare volentes poſſeſſionem paternam relictam filiis, hirundinem pingunt; illa enim volvit ſe ipſa in luto, et condit pulliſſimum, moritura.

λβ'. Τί μελαίναν περιστεράν.

Γυναῖκα χήραν ἐπιμείναςαν ἄχρι θανάτου θέλοντες ση-
μῆναι, περιστεράν μέλαιναν ζωγραφοῦσιν· αὕτη γὰρ οὐ συμ-
μίσγνυται ἑτέρῳ ἀνδρὶ, ἕως οὗ χηρέσῃ.

λγ'. Τί ἰχνεύμονα.

Ἄνθρωπον ἀσθενῆ, καὶ μὴ δυνηθέντα ἑαυτῷ βοηθῆσαι
δι' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ διὰ τῆς ἄλλων ἐπικουρίας, θέλοντες δη-
λῶσαι, ἰχνεύμονα ζωγραφοῦσιν· ἐκείνη γὰρ, ὅταν ἴδῃ ὄφιν,
οὐ πρότερον ἐπιτίθεται αὐτῷ, ἀλλὰ βοῇ τοὺς ἄλλους ἐπικα-
λουμένη, τότε ἐναντιοῦται τῷ ὄφει.

Cap. XXXII, in tit. Cod. Paris. A. χήρα.

ἄχρι θανάτου] Cod. Paris. B. μέχρι θανάτου.

ἕως οὗ χηρέσῃ] legendum videtur ex conjectura Pauwii, ἕξ οὗ χηρείσῃ.
Ald. et reliqui ediderunt, ἕως οὗ χηρεύει, praeter Hoeschelium, ἕως
οὗ χηρέσῃ legentem. Merc. vertit: *quamdiu vidua est*.

Cap. XXXIII, in tit. Cod. Paris. A. Ἄνθρωπος ἀσθενής, καὶ ἐπὶ
ἰχνεύμονος.

βοῇ τοὺς ἄλλους] legendum fortasse, βοηθούς ἄλλους. cet. Vid. adn.

CAPUT XXXII. *Quid nigram columbam.*

Mulierem viduam manentem usque ad mortem volentes significare, co-
lumbam nigram pingunt: haec enim non miscetur cum alio viro, do-
nec vidua facta sit.

CAPUT XXXIII. *Quid ichneumonem.*

Hominem infirmum, quique non potest sibi ipse opem ferre per se,
sed per aliorum auxilium, volentes indicare, ichneumonem pingunt: hic
enim, quando viderit serpentem, non prius aggreditur ipsum, sed cla-
more reliquos advocans, tunc adversatur serpenti.

λδ'. Τί δηλοῦσιν ὀρίγανον ἱερογλυφοῦντες.

Λεῖψιν μυρμήκων βουλόμενοι σημήναι, ὀρίγανον ἱερογλυφοῦσιν· αὕτη γὰρ ποιεῖ λείπειν τοὺς μύρμηκας, ἀποτιθεμένη ἐν τόπῳ, ὅπόθεν ἐξέρχονται.

λε'. Τί σκορπίον καὶ κροκόδειλον.

Ἀνθρώπον ἐχθρὸν, ἑτέρῳ ἴσῳ ἐναντιούμενον σημήναι θέλοντες, σκορπίον καὶ κροκόδειλον ζωγραφοῦσιν· ἐκάτερος γὰρ ἐκάτερον ἀναιρεῖ· εἰ δὲ ἐναντίον καὶ ἀναιρετικὸν τοῦ ἑτέρου σημαίνουσι, κροκόδειλον ζωγραφοῦσιν, ἢ σκορπίον· ἀλλ' εἰ μὲν ὁξέως ἀναιροῦντα, κροκόδειλον ζωγραφοῦσιν· εἰ δὲ βραδέως ἀναιροῦντα, σκορπίον, διὰ τὸ δυσκίνητον.

Cap. XXXIV, in tit. Cod. Paris. A. Λεῖψις μυρμήκων, καὶ περὶ ὀριγάνου. Cod. Paris. C. ὀρίγανον, sed in ipso capite ὀρίγανον. Λεῖψιν] Hoesch. et de Pauw λεῖψον.

Cap. XXXV, in tit. Cod. Paris. A. Ἐχθρὸς καὶ ἐναντίος. ἐκάτερος γὰρ ἐκάτερον ἀναιρεῖ] ita Codd. Paris. tres, Aldus et reliqui, praeter Hoeschelium et de Pauw edentes: ἐκάτερον γὰρ ἀναιρεῖ. Merc. vertit: *uterque enim alteri mutuum offert exitium.*

CAPUT XXXIV. *Quid significant origanum in sacra scriptura pingentes.*

Discessum formicarum volentes indicare, origanum in sacra scriptura pingunt: haec enim [*herba*] facit abire formicas, deposita in loco, unde egrediuntur.

CAPUT XXXV. *Quid scorpionum et crocodilum.*

Hominem inimicum cum altero pari pugnantem significare volentes, scorpionum et crocodilum pingunt: alter enim alterum occidit; si vero adversarium et interfectorem alterius indicant, crocodilum pingunt, aut scorpionum: sed si quidem celeriter interficientem, crocodilum pingunt, si vero tarde interficientem, scorpionum, ob difficilem ejus motum.

λς'. Τί γαλήν.

Γυναῖκα ἀνδρὸς ἔργα πράττουσαν βουλόμενοι σημῆναι, γαλήν ζωγραφοῦσιν· αὕτη γὰρ ἄρρενος αἰδοῖον ἔχει, ὡς ὀστάριον.

λς'. Τί χοῖρον.

Ὅτε βούλονται ἀνθρώπον ἐξώλη σημῆναι, χοῖρον ζωγραφοῦσι, διὰ τὸ τὴν φύσιν τοῦ χοίρου τοιαύτην εἶναι.

λη'. Πῶς θυμὸν ἄμετρον.

Εἰ δὲ θυμὸν ἄμετρον, ὥς τε καὶ ἐκ τούτου πυρέττειν τὸν θυμοῦμενον, λέοντα γραφοῦσιν, ἐξοστεύζοντα τοῖς ἰδίοις σκύμνους· καὶ λέοντα μὲν, διὰ τὸν θυμὸν, τοὺς σκύμνους

Cap. XXXVI, in tit. Cod. Paris. A. Γυνή ἀνδρὸς, καὶ περὶ γαλῆς, ita ut post ἀνδρὸς deesse videantur verba ἔργα πράττουσα.

Cap. XXXVII, in tit. Cod. Paris. A. Ἐξώλης. διὰ τὸ τὴν φύσιν — εἶναι] pro εἶναι in Cod. Paris. C. legitur οὔσαν. Codd. Pariss. A, B. διὰ τὴν φύσιν τοῦ χοίρου τοιαύτην οὔσαν, omisso articulo τό.

Cap. XXXVIII, in tit. Cod. Paris. A. Θυμὸς ἄμετρος. ἐξοστεύζοντα — ἐξοστεύζομένους] Codd. et edd. ἐκστούζοντα — ἐκστούζομένους. Fortasse legendum: ἐκμαστιζοντα τοὺς ἰδίοις ἄμους. Vid. adn. Merc. vertit: *flagellantem*.

CAPUT XXXVI. *Quid mustelam.*

Mulierem viri opera facientem volentes significare, mustelam pingunt: haec enim viri membrum habet, veluti ossiculum.

CAPUT XXXVII. *Quid porcum.*

Quando volunt hominem spurcum significare porcum pingunt, propterea quod natura porci talis sit.

CAPUT XXXVIII. *Quomodo iram immodicam.*

Si vero iram immodicam, ita ut ex ea febrem contraxerit iratus, leonem pingunt, exossantem suos catulos: et leonem quidem, ob iracun-

δὲ ἐξοστεϊζομένους, ἐπειδὴ τὰ ὁστὰ τῶν σκύμων κοπτόμενα, πῦρ ἐκβάλλει.

λθ'. Πῶς γέροντα μουσικόν.

Γέροντα μουσικόν βουλόμενοι σημῆναι, κύνον ζωγραφοῦσιν· οὗτος γὰρ ἡδύτατον μέλος ἄδει γηράσκων.

μ'. Πῶς ἄνδρα δηλοῦσι συγγινόμενον τῇ ἑαυτοῦ γυναικί.

* Ἄνδρα συγγινόμενον τῇ ἑαυτοῦ γυναικί κατὰ μίξιν βουλόμενοι σημῆναι, δύο κορώνας γράφουσιν· αὗται γὰρ συμμίσγνυνται ἀλλήλαις, ὡς μίγνυνται ἄνθρωπος κατὰ φύσιν.

μα'. Τί δηλοῦσι κύνθαρων τυφλὸν γράφοντες.

* Ἄνδρα δὲ ὑπὸ ἡλιακῆς ἀκτίνος πυρέξαντα καὶ ἐντεῦθεν

ἐξοστεϊζομένους] de Pauw post hoc verbum deesse putat διὰ τὸ πυρετόν, aut simile quid. Merc. vertit: *cauda caesos*.

Cap. XXXIX, in tit. Cod. Paris. A. Γέρων μουσικός. ἄδει γηράσκων] de Pauw corrigendum putat, ἄδει θνήσκων.

Cap. XL, in tit. Cod. Paris. A. Συνουσία καὶ περὶ κορώνης. * Ἄνδρα συγγινόμενον τῇ ἑαυτοῦ γυναικί] Hoesch. et de Pauw, τῇ γυναικί αὐτοῦ. Pro συγγινόμενον, Cod. Paris. A. συγγενόμενον.

Cap. XLI, in tit. Cod. Paris. A. Πυρέξας εἰς θάνατον ἐξ ἡλίου. ἄνδρα δέ] Cod. Paris. C, Ald. Merc. Causs. Pierius particulam δέ omittunt.

diam; catulos vero exossatos, quoniam ossa catulorum contusa, ignem emittant.

CAPUT XXXIX. *Quomodo senem musicum.*

Senem musicum volentes significare, cynum pingunt: hic enim suavissimam cantilenam canit senescens.

CAPUT XL. *Quomodo virum significantem congregientem cum sua uxore.*

Virum congregientem cum sua uxore per coitum volentes significare, duo cornices pingunt: hae enim congregiuntur inter se, eodem modo, quo coit homo secundum naturam.

CAPUT XLI. *Quid significant scarabaeum caecum pingentes.*

Virum vero qui a solis radiis febrem contraxit, et exinde mortuus est

ἀποθανόντα βουλόμενοι σημῆναι, κάλθαρὸν τυφλὸν γράφουσιν· οὗτος γὰρ ὑπὸ τοῦ ἡλίου τυφλούμενος ἀποθνήσκει.

μβ'. Τί δηλοῦσιν ἡμίονον γράφοντες.

Γυναῖκα δὲ στεῖραν βουλόμενοι σημῆναι, ἡμίονον γράφουσιν· αὕτη γὰρ διὰ τοῦτο στεῖρά ἐστι, διὰ τὸ μὴ ἔχειν τὴν μήτραν ἐπ' εὐθείας.

μγ'. Πῶς δηλοῦσι γυναῖκα γεννήσασαν θήλεα βρέφη.

Γυναῖκα γεννήσασαν θήλεα βρέφη πρώτως, βουλόμενοι σημῆναι, ταῦρον ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ νεύοντα ζωγραφοῦσιν· εἰ δὲ ἄρρενα, πάλιν ταῦρον ἐπὶ τὰ δεξιὰ νεύοντα ζωγραφοῦσιν· ἐκεῖνος γὰρ ἀπὸ τῆς ὀχείας καταβαίνων, εἰ μὲν ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ κατέλθοι, θῆλυ γεννᾶται· εἰ δὲ ἐπὶ τὰ δεξιὰ κατέλθοι ἀπὸ τῆς ὀχείας ἄρρεν τίκεται.

- Cap. XLII, in tit. Cod. Paris. A. Στεῖρα.

γυναῖκα δέ] Ald. Merc. Causs. et Pierius omittunt δέ.

Cap. XLIII, in tit. Cod. Paris. A. Γυνή θῆλυ τεκοῦσα, ἣ ἄρρεν· καὶ περὶ ταύρου.

καταβαίνων] Ald. Merc. Causs. et Pierius, καταβάλλον.

θῆλυ γεννᾶται] Ald. et iidem θῆλυ γεννᾶσθαι σημαίνει. In Cod. Paris. C. haec inverso ordine leguntur: εἰ μὲν ἐπὶ τὰ δεξιὰ κατέλθοι, ἄρ-

volentes significare, scarabaeum caecum pingunt: hic enim a sole ex-caecatus moritur.

CAPUT XLII. *Quid significant mulam pingentes.*

Mulierem vero sterilem volentes significare, mulam pingunt: haec enim propterea sterilis est, quod non habet matricem rectam.

CAPUT XLIII. *Quomodo significant mulierem quae peperit foemineam prolem.*

Mulierem, quae peperit foemineam prolem primo, volentes significare, taurum sinistrorsum se vertentem pingunt; si vero masculam, rursus taurum dextrorsum se vertentem pingunt: ille enim post coitum descendens, si quidem ad sinistram partem descendat, foemina gignitur; si vero ad dextram descendat post coitum, mas paritur.

μδ'. Πῶς δηλοῦσι σφήκας.

Σφήκας βουλόμενοι σημῆναι, νεκρὸν ἵππον ζωγραφοῦσιν· ἐκ γὰρ τούτου ἀποθανόντος, πολλοὶ γίνονται σφήκες.

μέ'. Πῶς δηλοῦσι γυναῖκα ἐκτιτρώσκουσαν.

Γυναῖκα ἐκτιτρώσκουσαν βουλόμενοι σημῆναι, ἵππον πατοῦσαν λύκον ζωγραφοῦσιν· οὐ μόνον γὰρ πατοῦσα τὸν λύκον ἐκτιτρώσκει ἢ ἵππος, ἀλλὰ καὶ τὸ ἵχνος ἐὰν πατήσῃ τοῦ λύκου, παραχρῆμα ἐκτιτρώσκει.

μς'. Πῶς ἄνθρωπον ἰατροῦντα ἑαυτὸν ἀπὸ χρησμοῦ.

Ἀνθρωπον ἀπὸ χρησμοῦ ἰατροῦντα ἑαυτὸν βουλόμενοι σημῆναι, φάσαν κρατοῦσαν φύλλον δάφνης ζωγραφοῦσιν· ἐκείνη γὰρ ὅτε ἀρρώσκει, φύλλον ἐπιτίθησι δάφνης εἰς τὴν νεοσσιάν ἑαυτῆς, καὶ ὑγιαίνει.

ῥεν τίκεται, εἰ δὲ ἐπὶ τὰ ἀρίστερα κατέλθοι ἀπὸ τῆς ὀχείας, θῆλη γενῆσθαι σημαίνει. Codd. Parr. A, B, in fine ἄρρεν τίκει, sed in margine additur, γρ. τίκεται.

Cap. XLIV, in tit. Cod. Paris. A. Σφήξ, καὶ ὅτι ἐξ ἵππου. ἐκ γὰρ τούτου] edd. praeter Hoesch. et de Pauw, ἐκ γὰρ αὐτοῦ.

Cap. XLV, in tit. Cod. Paris. A. Γυνή ἐκτιτρώσκουσα.

Cap. XLVI, in tit. Cod. Paris. A. Ἐαυτὸν ἰατροῦν, καὶ περὶ φάσεως.

νεοσσιάν] ita Cod. Paris. C; reliqui νοσσιάν.

CAPUT XLIV. Quomodo significant vespae.

Vespaes volentes significare, cadaver equi pingunt: ex hoc enim mortuo, multae proveniunt vespae.

CAPUT XLV. Quomodo significant mulierem abortum facientem.

Mulierem abortum facientem volentes significare, equam calcantem lupum pingunt: non solum enim calcans lupum abortum facit equa, sed etiam vestigium si calcaverit lupi, statim abortum facit.

CAPUT XLVI. Quomodo hominem medentem sibi ex oraculo.

Hominem ex oraculo medentem sibi volentes significare, palumbum tenentem folium lauri pingunt: ille enim quando aegrotat, folium imponit lauri nido suo, et convalescit.

μζ'. Πῶς κώνωπας πολλούς.

Κώνωπας πολλοὺς ἐπιφοιτῶντας βουλόμενοι ζωγραφῆσαι, σκόληκας γράφουσιν· ἐκ τούτων γὰρ γεννῶνται οἱ κώνωπες.

μν'. Πῶς ἄνδρα μὴ ἔχοντα χολήν, ἀλλ' ἀφ' ἐτέρου δεχόμενον.

Ἄνδρα μὴ ἔχοντα χολήν αὐτοφυῶς, ἀλλ' ἀφ' ἐτέρου δεχόμενον γράφοντες, περιστεράν ζωγραφοῦσιν, ἔχουσαν τὰ ὀπίσθια ὀρθά, ἐν ἐκείνοις γὰρ τὴν χολήν ἔχει.

μθ'. Πῶς ἄνθρωπον ἀσφαλῶς οἰκοῦντα πόλιν.

Ἄνθρωπον ἀσφαλῶς οἰκοῦντα πόλιν σημῆναι βουλόμενοι, ἀετὸν λίθον βασιάζοντα ζωγραφοῦσιν· ἐκεῖνος γὰρ ἀπὸ θαλάσσης, ἢ ἀπὸ τῆς γῆς λίθον ἐπαίρει, καὶ τίθησιν εἰς τὴν ἰδίαν νεοσσιάν, διὰ τὸ ἀσφαλῶς μένειν.

Cap. XLVII, in tit. Cod. Paris. A. κώνωπες.

Cap. XLVIII, in tit. Cod. Paris. A. Ἄνηρ μὴ ἔχων χολήν.

Cap. XLIX, in tit. Cod. Paris. A. Ἄνηρ ἀσφαλῶς οἰκῶν πόλιν.

θαλάσσης] Ald. θαλάττης.

ἢ ἀπὸ τῆς γῆς] Ald. articulum omisit; sequuntur eum Merc. Causs. Pierius; articulus quoque deest in Cod. Paris. C.

νεοσσιάν] edd. νοσσιάν.

CAPUT XLVII. Quomodo culices multos.

Culices multos adventantes volentes pingere, vermes pingunt: ex his enim nascuntur culices.

CAPUT XLVIII. Quomodo virum non habentem bilem, sed ab alio accipientem.

Virum non habentem bilem sua natura, sed ab alio accipientem scribentes, columbam pingunt habentem partem posteriorem erectam, in illa enim bilem habet.

CAPUT XLIX. Quomodo hominem tuto habitantem urbem.

Hominem tuto habitantem urbem significare volentes, aquilam lapidem gestantem pingunt: illa enim e mari vel a terra lapidem tollit et imponit suo nido, ut tuto permaneat.

ν'. Πῶς ἄνθρωπον ἀσθενῶς ἔχοντα, καὶ ὑφ' ἐτέ-
ρου καταδιωκόμενον.

"Ἀνθρωπον ἀσθενῶς ἔχοντα, καὶ καταδιωκόμενον ὑπὸ
ἰσχυροτέρου βουλόμενοι σημῆναι, ὡτίδα καὶ ἵππον ζωγραφοῦ-
σιν· αὕτη γὰρ ἵπταται, ὅταν ἴδῃ ἵππον.

να'. Πῶς ἄνθρωπον δηλοῦσι προσφειγόντα τῷ ἰδίῳ
πάτρωνι καὶ μὴ βοηθούμενον.

"Ἀνθρωπον προσφειγόντα τῷ ἰδίῳ πάτρωνι, καὶ μὴ βοη-
θούμενον, θέλοντες δηλῶσαι, στρουθὸν καὶ γλαῦκα ζωγρα-
φοῦσιν· οὗτος γὰρ θηρευόμενος, πρὸς τὴν γλαῦκα τρέχει,
καὶ πρὸς αὐτῇ ὦν πιέζεται.

Cap. L, in tit. Cod. Paris. A. Διωκόμενος ὑπὸ ἰσχυροτέρου.
καταδιωκόμενον] de Pauw conjicit κατοικειούμενον.

αὕτη γὰρ ἵπταται, ὅταν ἴδῃ ἵππον] de Pauw conjicit: αὕτη γὰρ ἐφίπ-
ταται, ὅταν, cet. vel: αὕτη γὰρ ἵπταται ὅπου ἂν ἴδῃ ἵππον. For-
tasse pro ἵππον utroque loco legendum κίνα. Vid. adn.

Cap. LI, in tit. Cod. Paris. A. Ζητῶν βοήθειαν ἐκ πάτρωνος.

CAPUT L. Quomodo hominem infirmum, et quem alius
persequitur.

Hominem infirmum, et quem persequitur validiorr volentes significare,
otidem et equum pingunt: haec enim avolat, quando viderit equum.

CAPUT LI. Quomodo hominem significant confugientem ad suum
patronum, et non adjutum.

Hominem confugientem ad suum patronum, et non adjutum, volentes
significare, passerem et noctuam pingunt: hic enim ubi venatione peti-
tur, ad noctuam se confert, et apud ipsam opprimitur.

νβ'. Πῶς ἄνθρωπον δηλοῦσιν ἀσθενῆ καὶ προπετευτόμενον.

"Ἀνθρωπον ἀσθενῆ καὶ προπετευτόμενον βουλόμενοι σημῆναι, νυκτερίδα ζωγραφοῦσιν· ἐκείνη γὰρ μὴ ἔχουσα πτερὰ, ἵπταται.

γγ'. Πῶς γυναῖκα θηλάζουσιν, καὶ καλῶς ἀνατρέφουσιν.

Γυναῖκα θηλάζουσιν, καὶ καλῶς ἀνατρέφουσιν βουλόμενοι ζωγραφῆσαι, νυκτερίδα πάλιν ἔχουσιν ὀδόντας καὶ μαστοὺς ζωγραφοῦσιν· αὕτη γὰρ μόνη τῶν ἄλλων πτηνῶν, ὀδόντας καὶ μαστοὺς ἔχει.

νδ' Πῶς ἄνθρωπον κηλούμενον ὀρχήσει.

"Ἀνθρωπον δι' ὀρχήσεως καὶ αὐλητικῆς κηλούμενον βουλόμενοι σημῆναι, τρυγὸνα ζωγραφοῦσιν· αὕτη γὰρ ὑπὸ αὐλοῦ καὶ ὀρχήσεως ἀλίσκεται.

Cap. LII, in tit. Cod. Paris. A. Ἀσθενῆς, προπετευτόμενος.

Cap. LIII, in tit. Cod. Paris. A. Γυνή καλῶς θηλάζουσα, καὶ περὶ νυκτερίδος.

νυκτερίδα πάλιν ἔχουσιν ὀδόντας καὶ μαστοὺς ζωγραφοῦσιν] ita ex Cod. Aug. edidit Hoesch. quem sequitur de Pauw, eamque lectionem confirmanē Codd. Paris. A et B; sed C, Ald. et reliqui, legunt, τρυγὸνα ζωγραφοῦσιν, caeteris πάλιν — μαστοὺς omissis. Gesnerus jam conjecterat νυκτερίδα esse legendum pro τρυγὸνα, Caus. τρίγωνα. De Pauw verba ἔχουσιν ὀδόντας καὶ μαστοὺς abundare putat.

Cap. LIV, in tit. Cod. Paris. A. Ἡδόμενος ὀρχήσει καὶ αὐλῇ.

CAPUT LII. Quomodo hominem significent infirmum et temere agentem.

Hominem infirmum et temere agentem volentes significare, vespertilionem pingunt: illa enim non habens alas, volat.

CAPUT LIII. Quomodo mulierem lactantem et bene nutriendam.

Mulierem lactantem, et bene nutriendam volentes pingere, vespertilionem rursus habentem dentes et mammas pingunt: haec enim sola inter reliquas volucres, dentes et mammas habet.

CAPUT LIV. Quomodo hominem deceptum saltatione.

Hominem per saltationem et tibiae cantum deceptum volentes significare, turturem pingunt: haec enim tibia et saltatione capitur.

νε'. Πῶς ἄνθρωπον μυστικόν.

Ἄνθρωπον δὲ μυστικόν, καὶ τελεστήν βουλόμενοι σημῆ-
ναι, τέττιγα ζωγραφοῦσιν· οὗτος γὰρ διὰ τοῦ στόματος οὐ
λαλεῖ, ἀλλὰ διὰ τῆς ῥάχεως φθεγγόμενος, καλὸν μέλος αἰδεῖ.

νς'. Πῶς βασιλέα ιδιάζοντα, καὶ μὴ ἔλεοντα ἐν τοῖς
πταίσμασι.

Βασιλέα ιδιάζοντα, καὶ μὴ ἔλεοντα ἐν τοῖς πταίσμασι
βουλόμενοι σημῆναι, αἰτὸν ζωγραφοῦσιν· οὗτος γὰρ ἐν τοῖς
ἐρήμοις τόποις ἔχει τὴν νεοσιάν, καὶ ὑψηλότερος πάντων
τῶν πετεινῶν ἵπταται.

νζ'. Πῶς ἀποκατάστασιν πολυχρόνιον.

Ἀποκατάστασιν δὲ πολυχρόνιον βουλόμενοι σημῆναι, φοί-

Cap. LV, in tit. Cod. Paris. A. Τελεστής καὶ μυστικός.
καὶ τελεστήν] ita Hoesch. et de Pauw; Ald. et reliqui, καὶ τελετήν.
Merc. vertit: *rebus sacris ceremoniisque addictum*.

Cap. LVI, in tit. Cod. Paris. A. Βασιλεὺς ιδιάζων.
μὴ ἔλεοντα ἐν τοῖς πταίσμασι] Merc. vertit: *quique errata non con-*
doneat. Cod. Paris. C, Ald. Merc. et Pierius, omittunt ἐν.
νεοσιάν] ita Hoesch. et de Pauw; sed Ald. et reliqui, νοσιάν.
καὶ ὑψηλότερος] ita Codd. Pariss. A, B, Hoesch. et de Pauw; sed
Cod. Paris. C, Ald. et reliqui, ὑψηλότερον.

Cap. LVII. in tit. Cod. Paris. A. Ἀποκατάστασις πολυχρόνιος, καὶ
περὶ φοῖνικος ζῶον.

CAPUT LV. *Quomodo hominem mysticum.*

Hominem vero mysticum, et sacris initiatum volentes significare, cica-
dam pingunt: haec enim ore non sonum edit, sed per spinam [dors]i
sonitum edens, pulchrum cantum canit.

CAPUT LVI. *Quomodo regem ab aliis sese secernentem, et non
miserentem in calamitatibus.*

Regem, ab aliis se secernentem, et non miserentem in calamitatibus vo-
lentes significare, aquilam pingunt: haec enim in desertis locis habet
nidum, et altius quam reliquae volucres volat.

CAPUT LVII. *Quomodo instaurationem diuturnam.*

Instaurationem vero diuturnam volentes significare, phoenicem avem

νεκα τὸ ὄρνεον ζωγραφούσιν· ἐκεῖνος γὰρ ὅτε γεννᾶται, ἀποκατάστασις γίνεται πραγμάτων· γεννᾶται δὲ τοιοῦτω τρόπῳ· ὅταν μέλλῃ τελευτᾶν ὁ φοῖνιξ, ῥήσσει ἑαυτὸν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ὀπὴν ἐκ τοῦ ῥήγματος λαμβάνει, καὶ ἐκ τοῦ ἰχώρος τοῦ καταρρέοντος διὰ τῆς ὀπῆς, ἄλλος γεννᾶται· οὕτως τε ἅμα τῷ πτεροφυῆσαι, σὺν τῷ πατρὶ πορεύεται εἰς τὴν Ἡλίου πόλιν τὴν ἐν Αἰγύπτῳ, ὃς καὶ παραγενόμενος ἐκεῖ, ἅμα τῇ ἡλίου ἀνατολῇ, [ἐκεῖσε] τελευτᾷ· καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς, ὁ νεοσδός πάλιν ἐπὶ τὴν ἰδίαν πατρίδα ἀπεισιν· οἱ δὲ ἱερεῖς τῆς Αἰγύπτου τοῦτον τὸν ἀποθανόντα φοῖνικα θάπτουσι.

ῥήσσει ἑαυτὸν ἐπὶ τὴν γῆν] alii legunt ῥίπτει, et pro ῥήγματος, ῥίμματος.

ὀπὴν] alii κοπήν.

διὰ τῆς ὀπῆς] haec absunt in Ald. apud Merc. et Pierium.

ἄλλος γεννᾶται] Cod. Paris. C. ἄλλα γεννᾶται.

ἅμα τῷ πτεροφυῆσαι] ita Codd. Pariss. A, B, Hoesch. et de Pauw; sed Cod. Paris. C, Ald. et reliqui, ἅμα τῇ πτεροφυῆσει.

ὃς καὶ παραγενόμενος — τελευτᾷ] ita conjecit de Pauw, eaque conjectura probatur Cod. Paris. A, in quo legitur: πορεύεται σὺν τῷ πατρὶ εἰς ἡλίου πόλιν τὴν ἐν Αἰγύπτῳ, ὃς καὶ παραγενόμενος, ceteri. Reliqui: καὶ παραγενόμενος — τελευτᾷ. Legi quoque possit: καὶ παραγενόμενος ἐκεῖ, ἅμα τῇ ἡλίου ἀνατολῇ, ἐκεῖνος τελευτᾷ. aut: ὃς καὶ παραγενόμενος ἐκεῖσε, — ἐκεῖ τελευτᾷ. Vid. adn.

μετὰ τὸν θάνατον] Cod. Paris. C. μετὰ θάνατον, sine articulo.

pingunt: ille enim quando nascitur, instauratio fit rerum; nascitur autem hoc modo: quando moriturus sit phoenix, projicit se ipse in terram, et vulnus ex illa projectione accipit, et ex ichore defluente per vulnus, alius nascitur; hic autem, simul ac pennae ei natae sunt, cum patre proficiscitur Heliopolin in Aegypto, qui quum ibi advenit, simul cum solis exortu, [illuc] moritur, et post mortem patris, pullus rursus in suam patriam redit; sacerdotes vero Aegypti hunc mortuum phoenicem sepeliunt.

ξβ'. Πῶς ἄνθρωπον ὑπὸ πυρὸς καϊόμενον.

"Ἀνθρωπον ὑπὸ πυρὸς καϊόμενον βουλόμενοι σημήναι, σαλαμάνδραν ζωγραφοῦσιν· αὕτη γὰρ ἐκατέρᾳ τῇ κεφαλῇ ἀναιρεῖ.

ξγ'. Πῶς ἄνθρωπον τυφλόν.

"Ἀνθρωπον τυφλόν βουλόμενοι σημήναι, ἀσπάλακα ζωγραφοῦσιν· ἐκείνος γὰρ ὀφθαλμοὺς οὐκ ἔχει, οὔτε ὄρα.

ξδ'. Πῶς ἄνθρωπον ἀπρόϊτον.

"Ἀνθρωπον ἀπρόϊτον βουλόμενοι σημήναι, μύρμηκα καὶ

Cap. LXII, in tit. Cod. Paris. A. καϊόμενος πυρί. de Pauw conjicit: ὑπὸ ἔρωτος aut ὑπὸ πυρὸς ἔρωτος καϊόμενον, vel ἐπὶ κρύους καϊόμενον. Vid. adn.

αὕτη γὰρ ἐκατέρᾳ τῇ κεφαλῇ] Causa. conjicit: αὕτη γὰρ ἐτέρῳ τῇ κεφαλῇ ἀναιρεῖ, de Pauw statuit ea ad aliud caput pertinuisse, ους initium, una cum fine hujus capitis, perierit. Vid. adn.

Cap. LXIII, in tit. Cod. Paris. A. Τυφλός.

ἐκεῖνος γάρ] Ald. ἐκεῖνο γάρ.

οὔτε ὄρα] Cod. Paris. A. οὔτε οὐράν.

Cap. LXIV, in tit. Cod. Paris. A. Ἀπρόϊτος. Ald. Merc. Causa. et Pierius: Πῶς ἀπρόϊτον ἄνθρωπον.

ἀπρόϊτον] Phasian. et Trebatijs legisse videntur ἀπρόϊτον.

CAPUT LXII. Quomodo hominem igne combustum.

Hominem igne combustum volentes significare, salamandram pingunt: haec enim utroque capite interficit.

CAPUT LXIII. Quomodo hominem caecum.

Hominem coecum volentes significare, talpam pingunt: ille enim oculos non habet, neque videt.

CAPUT LXIV, Quomodo hominem qui domum non egreditur.

Hominem domum non egredientem volentes significare, formicam et

πιρὰ νυκτερίδος ζωγραφούσιν· διότι τιθεμένων τῶν πτερῶν εἰς τὴν νεοσσὴν τῶν μυρμηκῶν, οὐ προέρχεται αὐτῶν τις.

ξεί. Πῶς ἄνθρωπον διὰ τῆς οἰκείας ἐξωλείας βλαπτόμενον.

Ἀνθρωπον διὰ τῆς ἰδίας ἐξωλείας βλαπτόμενον βουλόμενοι σημῆναι, κάστορα ζωγραφούσιν· ἐκεῖνος γὰρ καταδικώμενος, εἰς τὴν ἄγραν τοῖς ἰδίοις διδύμους ῥίπτει.

ξεί. Πῶς ἄνθρωπον κληρονομηθέντα ὑπὸ μεμισημένου τέκνου.

Ἀνθρωπον κληρονομηθέντα ὑπὸ μεμισημένου τέκνου βουλόμενοι σημῆναι, πίθηκον ἔχοντα ὀπίσω ἕτερον μικρὸν πίθηκον ζωγραφούσιν· ἐκεῖνος γὰρ γεννᾷ δύο πιθήκους, καὶ τῶν μὲν ἕνα αὐτῶν φιλεῖ λίαν, τὸν δὲ ἕτερον μισεῖ· ὃν δὲ

προέχεται] Trebatius videtur legisse προσέχεται.

Cap. LXV, in tit. Cod. Paris. A. Φθορά ἐξώλους, καὶ περὶ κάστορος. ἐξωλείας] Phasian. legisse videtur ἐξορίας. Aldus ἐξωλίας. βουλόμενοι σημῆναι] ita Codd. Paris. A, B, C; Ald. et reliqui σημῆται βουλόμενοι.

Cap. LXVI, in tit. Cod. Paris. A. κληρονομηθεὶς ὑπὸ μεμισημένου τέκνου, καὶ περὶ πιθήκων.

ales vespertilionis pingunt; quia positis alis [illius] ante nidum formicarum, nulla prodeat ipsarum.

CAPUT LXV. Quomodo hominem per suam perniciosam vivendi rationem damna passum.

Hominem per suam perniciosam vivendi rationem damna passum significare volentes, castorem pingunt: ille enim, ubi venatores persequuntur, in praedam suos testes projicit.

CAPUT LXVI. Quomodo hominem cujus haereditas accipitur ab invito filio.

Hominem, cuius haereditas accipitur ab invito filio volentes significare, simiam habentem pone se alteram parvam simiam pingunt: illa enim gignit duas simias, et alteram quidem ipsarum amat nimis, alte-

φιλεῖ, ἔμπροσθεν βασιτάζων φονεύει· ὃν δὲ μισεῖ, ὀπισθεν ἔχει, καὶ ἐκείνον ἐκτρέφει.

ξζ'. Πῶς ἄνθρωπον τὰ ἴδια ἐλαττώματα κρύπτοντα.

Ἄνθρωπον τὰ ἴδια ἐλαττώματα κρύπτοντα βουλόμενοι σημῆναι, πίθηκον εὐρόντα ζωγραφοῦσιν· οὗτος γὰρ εὐρών, πρύπτει τὸν ἴδιον οὖρον.

ξη'. Πῶς τινα κατὰ τὸ μᾶλλον ἀκούοντα.

Τινὰ δὲ κατὰ τὸ μᾶλλον ἀκούοντα θέλοντες σημῆναι, αἶγα ζωγραφοῦσιν· αὕτη γὰρ ἀναπνεῖ διὰ τῶν ῥωθῶν, καὶ τῶν ὠτων.

ξθ'. Πῶς ἄστατον.

Τινὰ δὲ ἄστατον, καὶ μὴ μένοντα ἐν ταυτῷ, ἀλλ' ὅτε μὲν ἰσχυρὸν [καὶ θρασὺν], ὅτε δὲ ἀσθενῆ [καὶ δειλόν]

Cap. LXVII, in tit. Cod. Paris. A. Ἄνθρωπος κρύπτων τὰ ἴδια ἐλαττώματα.

πίθηκον] Pierius in Codd. MSS. invenisse se dicit, αἶλουρον.

Cap. LXVIII, in tit. Cod. Paris. A. Ἀκούων κατὰ τὸ μᾶλλον. de Pauw recte conjecisse videtur, legendum esse ἀναπνεύοντα.

Cap. LXIX, in tit. Cod. Paris. A. Μὴ μένων ἐν ταυτῷ. ὅτε μὲν ἰσχυρὸν — καὶ δειλόν] Cod. Paris. C. et Ald. ὅτε μὲν ἰσχυ-

ram vero odit; quam vero amat, ante se gestans occidit; quam vero odit, pone se habet, et illam nutrit.

CAPUT LXVII. Quomodo hominem sua vitia occultantem.

Hominem sua vitia occultantem volentes significare, simiam mejentem pingunt: haec enim mejens occultat urinam suam.

CAPUT LXVIII. Quomodo aliquem auditu praestantem.

Aliquem vero auditu praestantem volentes indicare, capram pingunt: haec enim respirat per nares, atque aures.

CAPUT LXIX. Quomodo sibi non constantem.

Aliquem vero sibi non constantem, et non persistentem in eodem, sed nunc fortem [et audacem] nunc infirmum [et timidum] volen-

βουλόμενοι σημῆναι, ὑαίναν ζωγραφοῦσιν· αὕτη γὰρ ὅτε μὲν ἔρξην γίνεται, ὅτε δὲ θήλεια.

ο'. Πῶς ἄνθρωπον ὑπὸ ἐλαττόνων ἠττώμενον.

"Ἀνθρωπον δὲ ἠττώμενον ὑπὸ τῶν ἐλαττόνων βουλόμενοι σημῆναι, δύο δέρματα ζωγραφοῦσιν, ὧν τὸ μὲν, ὑαίνης ἐστὶ, τὸ δὲ ἄλλο, παρδαλέως· ἐὰν γὰρ ὁμοῦ τεθῇται δύο ταῦτα δέρματα, τὸ μὲν τῆς παρδαλέως ἀποβάλλει τὰς τρίχας, τὸ δὲ ἄλλου οὐ.

οα'. Πῶς ἄνθρωπον τοῦ ἰδίου ἐχθροῦ περιγεγόμενον.

"Ἀνθρωπον τοῦ ἰδίου ἐχθροῦ περιγεγόμενον δηλοῦντες,

ρὸν, θρασὺν, ὅτε δὲ ἀσθενῆ, δειλὸν, atque ita quoque Merc. et Pierius. Causs. καὶ utroque loco addit. Cod. Paris. B, Hoesch. et de Pauw: ὅτε μὲν ἰσχυρὸν, ὅτε δὲ ἀσθενῆ, atque ita quoque Cod. Paris. A, qui tamen in margine adscriptum habet, γρ. θρασύν. γρ. δειλόν. ὑαίναν] Gesnerus in Codd. nonnullis legi dicit, ὑαίναν ὄφιν, atque ita in suo invenisse videtur Trebatius.

Cap. LXX, in tit. Cod. Paris. A. ἠττώμενος ὑπὸ ἐλαττόνων.

ὑπὸ τῶν ἐλαττόνων βουλόμενοι σημῆναι] Ald. Pierius et Merc. articulum omittunt.

ἐὰν γὰρ ὁμοῦ τεθῇται] ita legimus ex conjectura Hoeschelii, pro ἐὰν γὰρ ὁμοῦ τεθῇ τὰ δύο δέρματα, quod habent Codd. Aug. et Paris. A, B, vel τεθῇ, quod legitur in Paris. C, apud Aldum et reliquos.

Cap. LXXI, in tit. Cod. Paris. A. Περιγεγόμενος τοῦ ἐχθροῦ ἢ ἀνάκαλιν.

tes significare, hyaenam pingunt: haec enim nunc mas est, nunc foemina.

CAPUT LXX. Quomodo hominem ab inferioribus victum.

Hominem vero victum ab inferioribus volentes significare, duas pelles pingunt, quarum altera hyaenae est, altera pantherae: si enim simul ponantur duae hae pelles, pantherae amittit pilos, alterius vero [pel-
lis] non [amittit].

CAPUT LXXI. Quomodo hominem suum hostem superantem.

Hominem suum hostem superantem significantes, hyaenam ad dextram

ὑαίαν ἐπὶ τὰ δεξιὰ στρεφομένην γραφοῦσιν· ἂν δὲ νικώ-
μενον, ἀνέπαλιν ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ στρεφομένην ζωγραφοῦσιν·
αὕτη γὰρ διωκομένη, ἂν ἐπὶ τὰ δεξιὰ στραφῇ, ἀναιρεῖ
τὸν διώκοντα· ἂν δὲ ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ, ἀναιρεῖται ὑπὸ
τοῦ διώκοντος.

οβ'. Πῶς ἄνθρωπον παρελθόντα τὰς ἐπενεχθείσας
αὐτῷ συμφορὰς ἀφοβῶς.

"Ἀνθρωπον παρελθόντα τὰς ἐπενεχθείσας αὐτῷ συμφορὰς
ἀφοβῶς ἄχρι θανάτου βουλόμενοι δηλῶσαι, δέρμα ὑαίνης
ζωγραφοῦσιν· ἂν γὰρ τις τὸ δέρμα τοῦτο περιβάλληται, καὶ
παρέλθῃ διὰ τινῶν ἐχθρῶν, οὐ μὴ ἀδικηθήσεται ὑπὸ τινος,
ἀλλὰ παρέρχεται ἀφοβῶς.

[στρεφομένην γράφουσιν] ita Codd. Paris. tres; sed Cod. Aug. Abl. et
reliqui, ζωγραφοῦσιν.

Cap. LXXII, in tit. Cod. Paris. A. Παρελθὼν συμφορὰς, καὶ περὶ
ὑαίνης.

[διὰ τινῶν ἐχθρῶν] fortasse legendum, διὰ τινῶν πυλῶν. Vid. adn.

versam pingunt; sin vero victum, e contrario ad sinistram versam pin-
gunt: haec enim, quando persequuntur [venatores], si versus dextram
se verterit, interficit persequentem, sin vero ad sinistram, interficitur a
persequente.

CAPUT LXXII. *Quomodo hominem transgradientem illatas ipsi
calamitates intrepide.*

Hominem transgradientem illatas ipsi calamitates intrepide usque ad
mortem volentes significare, pellem hyaenae pingunt: si enim quis pel-
lem hancce sibi circumjecerit, et transierit per nonnullos hostes, non
laedetur ab aliquo, sed praeterit intrepide.

ογ'. Πῶς ἄνθρωπον σιανθέντα τοῖς ἰδίοις ἐχθροῖς.

"Ἀνθρωπον σιανθέντα ὑπὸ τῶν ἰδίων ἐχθρῶν, καὶ μετὰ
 ζημίας μικρᾶς ἀπαλλαγέντα, βουλόμενοι σημῆναι, λίκον
 ζωγραφοῦσιν, ἀπολέσαντα τὸ ἄκρον τῆς οὐρᾶς· οὗτος γὰρ
 μέλλων θηρευεσθαι, ἀποβάλλει τὰς τρίχας καὶ τὸ ἄκρον
 τῆς οὐρᾶς.

οδ'. Πῶς ἄνθρωπον φοβούμενον τὰ ἐπισυμβαίνοντα
 αὐτῷ ἐκ τοῦ ἀφανοῦς.

"Ἀνθρωπον φοβούμενον τὰ ἐπισυμβαίνοντα αὐτῷ ἐκ τοῦ
 ἀφανοῦς βουλόμενοι σημῆναι, λίκον καὶ λίθον ζωγραφοῦσιν·
 οὗτος γὰρ, οὔτε σίδηρον, οὔτε ῥάβδον φοβεῖται, ἀλλὰ μό-

Cap. LXXIII, in tit. Cod. Paris. A. Ἀπαλλαγείς ἐχθροῦ μετὰ
 ζημίας μικρᾶς.

σιανθέντα ὑπὸ τῶν. cet.] Generus conjicit: διαδράντα ἀπὸ τῶν, de
 Pauw: διωχθέντα ὑπὸ τῶν ἰδίων ἐχθρῶν; sed legendum σιανθέντα,
 quod et hic, et in cap. tit. habet Cod. Paris. C; reliqui omnes διαν-
 θέντα. Merc. vertit: ab hostibus oppressum.

μετὰ ζημίας μικρᾶς] Ald. Merc. et Pierius, κατὰ ζημίαν, μικρᾶς.
 οὗτος γὰρ] Ald. Merc. et Pierius omittunt γάρ.

Cap. LXXIV, in tit. Cod. Paris. A. Φοβούμενος, καὶ περὶ λίκον.
 αὐτῷ] Hoesch. et de Pauw εἰαυτῷ.

CAPUT LXXIII. Quomodo hominem pactum facere coactum a
 suis inimicis.

Hominem pactum facere coactum a suis inimicis et damno parvo
 liberatum volentes significare, lupum pingunt, qui perdidit extremam
 caudam: hic enim ubi a venatoribus capietur, abjicit pilos et extremam
 caudam.

CAPUT LXXIV. Quomodo hominem timentem, quae ipsi
 accidunt ex occulto.

Hominem timentem quae accidunt ipsi ex occulto volentes significare,
 lupum et lapidem pingunt: hic enim, neque ferrum neque baculum
 timet, sed solum lapidem; omnino si quis projecit in hunc lapidem,

νον λίθον· ἀμέλει ἔαν τις προσρίψῃ τούτῳ λίθον, εὕρισκε
αὐτὸν πτοούμενον· καὶ ὅπου ἂν πληγῇ τῷ λίθῳ ὁ λῶκος,
σκώληκας ἐκ τῆς πληγῆς ἀναφέρει.

οε'. Πῶς ἄνθρωπον ἐπὶ θυμῷ σαφρονισθέντα ὑπὸ πυρός.

Ἄνθρωπον ὑπὸ πυρός σαφρονισθέντα, καὶ ἐπὶ θυμῷ,
θέλοντες δηλώσαι, λέοντας καὶ δᾶδας ζωγραφοῦσιν· οὐδὲν
γὰρ ἄλλο φοβεῖται ὁ λέων, ὥς τὰς ἀνημμένους δᾶδας, καὶ
ὕπ' οὐδενὸς δαμάζεται ὥς ὑπὸ τούτων.

ος'. Πῶς ἄνθρωπον πυρέττοντα καὶ ὑφ' ἑαυτοῦ
θεραπευθέντα.

Ἄνθρωπον πυρέττοντα, καὶ ὑφ' ἑαυτοῦ θεραπευθέντα
βουλόμενοι δηλῶσαι, λέοντα ζωγραφοῦσι πίθηκον τρώγοντα·
ἐκείνος γὰρ ἔαν πυρέξῃ, φαγὼν πίθηκον ὑγιαίνει.

πτοούμενον] Ald. πτωούμενον.

Cap. LXXV, in tit. Cod. Paris. A. *ὑπὸ πυρός*] fortasse melius omittantur; locum aliter legisse videtur Trebatius. Vid. adn.

ἀνημμένους] Cod. Paris. C. *ἀνημένους*.

Cap. LXXVI, in tit. Cod. Paris. A. *Θεραπεύσας ἑαυτὸν ἐν πυρέτῳ*.
φαγὼν πίθηκον] Cod. Paris. C, Ald. Merc. et Pierius, *πίθηκα*.

deprehendet ipsum consternatum, et ubicumque vulneratus fuerit lapide lupus, vermes ex vulnere refert.

CAPUT LXXV. *Quomodo hominem in ira cohibitum igne.*

Hominem igne cohibitum, et in ira, volentes significare, leones et fauces pingunt: nihil enim aliud timet leo aequae, atque accensae fauces, et nulla alia re domatur, veluti his.

CAPUT LXXVI. *Quomodo hominem febris laborantem et a se ipso sanatum.*

Hominem febris laborantem et a se ipso sanatum volentes indicare, leonem pingunt simiam edentem: ille enim, si febris laboraverit, simiam comedens, sanatur.

οἷ. Πῶς ἄνθρωπον σωφρονισθέντα ἀπὸ τῆς πρώην
ἐξωλείας.

Ἀνθρωπον ἀπὸ ἐξωλείας τῆς πρώην ὕστερον σωφρονισθέντα
βουλόμενοι δηλώσαι, ταῦρον ζωγραφοῦσιν περιδεδεμένον ἀγριο-
συκῆ· οὗτος γὰρ ὅταν ὄργῃ, δεσμεῖται ἀγριοσυκῇ καὶ ἡμεροῦται.

οῆ. Πῶς ἄνθρωπον σωφροσύνην ἔχοντα εὐμετάβλητον.

Ἀνθρωπον σωφροσύνην ἔχοντα εὐμετάβλητον, καὶ μὴ
σταθῆρᾶν, βουλόμενοι σημῆναι, ταῦρον ζωγραφοῦσι, περι-
δεδεμένον τὸ δεξιὸν γόνυ· τοῦτον γὰρ, ἐὰν δήσῃς τῷ δε-
ξιῷ γόνυι καρποδέσμιον, παρακολουθοῦντα εὐρήσεις· αἰὲ δὲ

Cap. LXXVII, in tit. Cod. Paris. A. Σωφρονῶν ἀπὸ ἐξωλείας. Cod.
Paris. B, Hoesch. et de Pauw: Πῶς ἄνθρωπον ὕστερον σωφρονισθέντα.
Cod. Paris C, Ald. et reliqui omittunt ὕστερον. Merc. vertit: *homi-
nem prioribus damnis et calamitatibus admonitum ac emendatum.*
Pro ἐξωλείας, Aldus utroque loco ἐξωλίας, Phasian legisse videtur
ἐξορίας.

Cap. LXXVIII, in tit. Cod. Paris. A. Σωφρονῶν εὐμετάβλητος.
τοῦτον γὰρ — εὐρήσεις] Cod. Paris. A. τοῦτον γὰρ, ἐὰν δήσῃς τῷ
δεξιῷ γόνυι, δέσμιον παρακολουθοῦντα εὐρήσεις. De Pauw corrigit:
τοῦτον γὰρ — καρποδεσμίῳ παρακολουθοῦντα εὐρήσεις. Fortasse
est legendum: τοῦτον γὰρ, ἐὰν δήσῃς τὸ δέξιον γόνυ καρποδεσμίῳ,
παρακολουθοῦντα εὐρήσεις. Merc. vertit: *hunc enim si dextro genu
vinceris, juncturam pedis consequi deprehendes.*
τῷ δεξιῷ γόνυι] Cod. Paris. B. γόνυ, Cod. Paris. C, et edd. praeter
Hoesch. et de Pauw, γόνυτι.

CAPUT LXXVII. *Quomodo hominem correctum a priori lascivia.*

Hominem a lascivia priori postea correctum volentes indicare, taurum
pingunt ligatum caprifisco: hic enim, quando libidine ferociat, ligatur
caprifisco et mansuescit.

CAPUT LXXVIII. *Quomodo hominem temperantia praeditum
instabili.*

Hominem temperantia praeditum instabili, et non constanti, volentes
indicare, taurum pingunt ligatum dextro genu: hunc enim, si ligave-
ris dextro genu fascia, sequentem deprehendes; semper vero taurus

ὁ ταῦρος εἰς σφαγαστήν παραλαμβάνεται, δάει οὐδέποτε τοῦ θήλειος ἐπιβαίνει μετὰ τὴν σίλληψιν.

οθ'. Πῶς ἄνθρωπον προβάτων καὶ αἰγῶν φθορικός.

"Ἀνθρωπον προβάτων καὶ αἰγῶν φθορικὸν βουλόμενοι σημήναι, αὐτὰ τὰ ζῶα γράφουσι τρώγοντα κόνυζαν ταῦτα γὰρ φαγόντα κόνυζαν, ἀποθνήσκει δὲ ψῆ κατασχεθέντα.

π'. Πῶς ἄνθρωπον τρώγοντα δηλοῦσιν.

"Ἀνθρωπον τρώγοντα βουλόμενοι σημεῖναι, προκόψιλον ζωγραφούσιν, ἔχοντα τὸ στόμα ἀνεωγμένον· οὗτος γὰρ *

πα'. Πῶς ἄρπαγα ἄνθρωπον καὶ ἀνετέρηγον
σημαίνουσιν.

"Ἀρπαγα ἄνθρωπον ἀνετέρηγον βουλόμενοι σημεῖναι, προ-

Cap. LXXIX, in tit. Cod. Paris. A. Φθορὰ προβάτων καὶ αἰγῶν. pro φθορικόν, quod est in Cod. Vatic. reliqui Codd. et edd. legunt φθορούκον.

φαγόντα κόνυζαν] Cod. Paris. C. vitiose φαγόντες.

Cap. LXXX, in tit. Cod. Paris. A. Τρώγων. De Pauw utroque loco corrigendum putat τρυφῶντα.

Cap. LXXXI, in tit. Cod. Paris. A. "Ἀρπαξ.

"Ἀρπαγα ἄνθρωπον ἀνετέρηγον] ita Codd. Paris. tres; sed Ald. et reliqui: "Ἀρπαγα ἄνθρωπον καὶ ἀνετέρηγον.

ad temperantiam [indicandam] sumitur, propterea quod nunquam facinorosa inest post conceptum.

* CAPUT LXXIX. Quomodo hominem oves et capras perdentem.

Hominem oves et capras perdentem volentes significare, ipsa animalia pingunt edentia conyzam: haec enim si ederint conyzam, moriuntur siti correpta.

CAPUT LXXX. Quomodo hominem edentem significant.

Hominem edentem volentes significare, crocodilum pingunt, habentem os apertum: hic enim *

CAPUT LXXXI. Quomodo rapacem hominem et nihil facientem significant

Rapacem hominem nihil facientem volentes significare, crocodilum

κόδιλον ἔχοντα ἴβειος πτερόν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ζωγραφούσι·
 τούτου γὰρ ἐὰν ἴβειος πτεροῦ θυγῆς, ἀκίνητον εὐρήσεις.

πβ'. Πῶς γυναῖκα γεννήσασαν ἀπαξ.

Γυναῖκα γεννήσασαν ἀπαξ βουλόμενοι σημῆναι, λέαιναν
 ζωγραφούσιν· αὕτη γὰρ δις οὐ κύττει,

πγ'. Πῶς ἄνθρωπον γεννηθέντα κατὰ τὴν ἀρ-
 χὴν ἄμορφον.

Ἄνθρωπον ἄμορφον γεννηθέντα κατὰ τὴν ἀρχὴν, ὅτε-
 ρον δὲ μορφώθεντα βουλόμενοι σημῆναι, ἄρκτον ἐγκυμονού-
 σαν ζωγραφούσιν· αὕτη γὰρ αἷμα συνεστραμμένον καὶ πεπη-
 γὸς τίκτει, ὅτερον δὲ ταῦτο θαλπόμενον ἐν τοῖς ἰδίοις
 μηροῖς διατυπύται, καὶ τῇ γλώσῃ λειχόμενον τελειούται.

ἀκίνητον αὐτὸν] Ald. Merc. et Pierius αὐτὸν omittunt.

Cap. LXXXII, in tit. Cod. Paris. A. Ἀπαξ γεννήσασα.

Cap. LXXXIII, in tit. Cod. Paris. A. Εὐμορφος ἐκ μὴ τούτου,
 καὶ περὶ ἄρκτου. Cod. Paris. C. Πῶς ἄνθρωπον ἄμορφον γεννηθέντα
 κατὰ τὴν ἀρχήν. et in ipso capite, ordine inverso: ἄνθρωπον γεννη-
 θέντα κατὰ τὴν ἀρχὴν ἄμορφον.

τῇ γλώσῃ λειχόμενον] Ald. Merc. Caus. Pierius. τῇ γλώττῃ.

habentem ibidis alam in capite pingunt: hunc enim si ibidis ala atti-
 geris, immotum deprehendes.

CAPUT LXXXII. Quomodo mulierem quæ semel peperit.

Mulierem quæ peperit semel volentes indicare, leaenam pingunt:
 hæc enim his non concipit.

CAPUT LXXXIII. Quomodo hominem natum initio informem.

Hominem informem natum initio, postea vero formatum volentes
 significare, ursam gravidam pingunt: hæc enim sanguinem condensatum
 et concretum parit, postea vero, hunc fovens in suis femoribus, effor-
 mat, et lingua lambens perficit.

πδ'. Πῶς ἄνθρωπον ἰσχυρόν, καὶ τῶν συμφερόντων ὁσφραντικόν.

Ἄνθρωπον ἰσχυρόν, καὶ τῶν συμφερόντων ὁσφραντικόν βουλόμενοι σημῆναι, ἐλέφαντα ζωγραφοῦσιν, ἔχοντα τὴν προβοσκίδα· ἐκεῖνος γὰρ ταυτῇ ὁσφραίνεται, καὶ κρατεῖ τῶν προσπιπτόντων.

πε'. Πῶς ἄνθρωπον βασιλέα φεύγοντα μωρίαν καὶ ἀφροσύνην.

Ἄνθρωπον βασιλέα φεύγοντα μωρίαν καὶ ἀφροσύνην βουλόμενοι σημῆναι, ἐλέφαντα καὶ κριὸν ζωγραφοῦσιν· ἐκεῖνος γὰρ θεωρῶν τὸν κριὸν φεύγει.

πς'. Πῶς βασιλέα φεύγοντα φλόαρον ἄνθρωπον.

Βασιλέα φεύγοντα φλόαρον ἄνθρωπον, βουλόμενοι σημῆ-

Cap. LXXXIV, in tit. Cod. Paris. A. Ἰσχυρὸς καὶ ὁσφραντικός. καὶ τῶν συμφερόντων ὁσφραντικόν] Codd. Pariss. A, B, ordine inverso, καὶ ὁσφραντικὸν τῶν συμφερόντων. καὶ κρατεῖ τῶν προσπιπτόντων] Merc. vertit: et incidentia consequitur.

Cap. LXXXV, in tit. Cod. Paris. A. Βασιλεὺς φευγὼν μωρὸν καὶ φλυαρόν.

Cap. LXXXVI, in Cod. Paris. A. titulus capituli omittitur.

CAPUT LXXXIV. Quomodo hominem robustum et utilia sentiens.

Hominem robustum, et utilia sentientem volentes significare, elephantem pingunt, habentem proboscidem: ille enim hac odoratur, et superat aggredientes.

CAPUT LXXXV. Quomodo hominem regem fugientem stultitiam et imprudentiam.

Hominem regem fugientem stultitiam et imprudentiam volentes significare, elephantem et arietem pingunt: ille enim videns arietem fugit.

CAPUT LXXXVI. Quomodo regem fugientem nugacem hominem.

Regem fugientem nugacem hominem volentes significare, ele-

ναι, ἐλέφαντα ζωγραφῶσι μετὰ χοίρον· ἐκεῖνος γὰρ ἀκούων φωνῆς χοίρου, φεύγει.

πζ'. Πῶς ἄνθρωπον ὄξυν μὲν κατὰ τὴν κίνησιν, ἀσκέπτως δὲ καὶ ἀνοήτως κινούμενον.

"Ἀνθρωπον ὄξυν μὲν κατὰ τὴν κίνησιν, ἀσκέπτως δὲ καὶ ἀνοήτως κινούμενον βουλόμενοι σημῆναι, ἔλαφον καὶ ἔχιδναν ζωγραφῶσιν· ἐκείνη γὰρ ὁρῶσα τὴν ἔχιδναν, φεύγει.

πη'. Πῶς ἄνθρωπον προνοούμενον τῆς ἰδίας ταφῆς.

"Ἀνθρωπον προνοούμενον τῆς ἰδίας ταφῆς βουλόμενοι σημῆναι, ἐλέφαντα ζωγραφῶσι κατορύττοντα τοὺς ἰδίους ὁδόντας· τούτους γὰρ πεσόντας λαβὼν κατορύττει.

ἐλέφαντα] Trebatius legit, ἔλαφον.

Cap. LXXXVII, in Cod. Paris. A. Ὅξυς ἀσκέπτως.

ἐκείνη γὰρ ὁρῶσα τὴν ἔχιδναν] Hoesch. legendum putat: ἐκείνη γὰρ ὁρῶσα ἢ ἔχιδνα φεύγει.

Cap. LXXXVIII, in tit. Cod. Paris. A. Προνοούμενος ἰδίας τροφῆς. τῆς ἰδίας ταφῆς] est haec correctio Mæroeri, quem sequuntur Pierius, et Caus. probante de Pauw; idem legisse quoque videtur Trebatius. Codd. Aug. Paris. tres, Ald. Phasian. et reliqui, τροφῆς. Pro τῆς ἰδίας scribitur etiam τῆς οἰκείας.

ἐλέφαντα] Trebatius iterum, ἔλαφον.

τούτους γὰρ πεσόντας λαβὼν κατορύττει] ita Ald. Merc. Caus. et

phantem pingunt cum porco: ille enim audiens grunnitum porci, fugit.

CAPUT LXXXVII. Quomodo hominem celerem quidem motu, inconsiderate vero et inconsulte sese moventem.

Hominem celerem quidem motu, inconsiderate vero et inconsulte sese moventem volentes indicare, cervam et viperam pingunt: illa enim videns viperam, fugit.

CAPUT LXXXVIII. Quomodo hominem prospicientem suae sepulturae.

Hominem prospicientem suae sepulturae volentes significare, elephantem pingunt defodientem suos dentes: hos enim, si exciderint, sumens defodit.

πθ'. Πῶς ἄνθρωπον ζήσαντα τέλειον βίον.

Ἀνθρωπον ζήσαντα τέλειον βίον θέλοντες δηλώσαι, κωρώνην ἀποθανύσαν ζωγραφούσιν· αὕτη γὰρ ζῇ ἑκατὸν ἐπὶ κατ' Αἰγυπτίους· τὸ δὲ ἔτος κατ' Αἰγυπτίους τεττάρων ἐνιαυτῶν.

ς'. Πῶς ἄνθρωπον ἐν ἑαυτῷ κρύπτοντα κακίαν.

Ἀνθρωπον ἐμφωλεύοντα ἑαυτῷ κακίαν, καὶ ἀποκρύπτοντα ἑαυτὸν, ὥστε μὴ γνωσθῆναι τοῖς ἰδίους, θέλοντες σημῆναι, πάρδαλιν ζωγραφούσιν· αὕτη γὰρ κρύφα τὰ ζῶα θη

Pierius; sed Codd. Aug. Paris. A, B, C. ἐκεῖνος γὰρ, δταν ἔδη τοῖς ἰδίοις ὀδόντας πίπτοντας, καταδράττεται τούτων καὶ τούτους δρέττει, atque ita edidit de Pauw; Hoescheliut utramque lectionem conjunxit: ἐκεῖνος γὰρ — τούτων, καὶ τούτους γὰρ πιεόντας λαβὴν κατορύττει.

Cap. LXXXIX, in tit. Cod. Paris. A. Ζήσας τέλειον βίον. αὕτη γὰρ ζῇ] Ald. ζῇ, siné ἰ subscripto. τεττάρων] Hoesch, et de Pauw τεσσάρων.

Cap. XC, in tit. Cod. Paris. A. κρύπτον κακόν. Cod. C. Πῶς ἐν ἑαυτῷ κρύπτοντα κακίαν.

ἄνθρωπον ἐμφωλεύοντα ἑαυτῷ κακίαν] Paris C. ἐγκρύπτοντα; verbi ἑαυτῷ κακίαν fortasse sunt omittenda. Cf. adn. Pro τοῖς ἰδίους, fortasse legendum, τοῖς ἄλλοις.

θέλοντες σημῆναι] Cod. Paris. A. βουλόμενοι σημῆναι.

CAPUT LXXXIX. Quomodo hominem qui vixit justam aetatem.

Hominem, qui vixit justam aetatem volentes indicare, cornicem mortuam pingunt: haec enim vivit centum annos Aegyptios; annus autem Aegyptius [esf] quatuor annorum.

CAPUT XC. Quomodo hominem in se occultantem pravitatem.

Hominem occultantem in se pravitatem, et celantem se ipsum, ita ut non cognoscatur a suis, volentes significare, pardalin pingunt: haec

ρενει, μὴ συγχωροῦσα τὴν ἰδίαν ὁσμὴν ἀφιέναι, καταδιωκ-
τικὴν οὖσαν τῶν ἄλλων ζώων.

ζα'. Πῶς ἄνθρωπον ἐξαπατῶμενον διὰ κολακείας.

Ἄνθρωπον ἐξαπατῶμενον διὰ κολακείας βουλόμενοι ση-
μῆναι, ἔλαφον μετὰ αὐλητοῦ ἀνθρώπου ζωογραφοῦσιν· αὕτη
γὰρ θηρεύεται ἀκούουσα ἡδέα συρίσματα ἀδόντων, ὡς κα-
τακληῖσθαι ὑπὸ τῆς ἡδονῆς.

ζβ'. Πῶς πρόγνωσιν εὐκαρπίας οἴνου.

Πρόγνωσιν εὐκαρπίας οἴνου βουλόμενοι σημῆναι, ἔποπα

μὴ συγχωροῦσα τὴν ἰδίαν ὁσμὴν ἀφιέναι] ita Codd. Aug. Pariss. A, B,
C, Hoesch. Causa. et de Pauw; Aldus vero et reliqui pro ὁσμὴν legunt
ὁρμὴν, et ita quoque Trebatius. Fortasse legi potest: αὕτη γὰρ — θηρεύ-
ει, προσχωροῦσα, τὴν ἰδίαν ὁσμὴν ἀφιέεισα, καταδιωκτικὴν οὖσαν. aut
αὕτη γὰρ — θηρεύει, καὶ μὴ συγχωροῦσα βλέπεσθαι, τὴν ἰδίαν ὁσμὴν
ἀφιέει, καταδιωκτικὴν οὖσαν τῶν ἄλλων ζώων. » Haec enim — vena-
» tur, et non sinens se videri (i. e. prohibens quominus ab animalibus
» videatur) suum odorem emittit, quo reliqua animalia ad se trahat." *Merc.*
vertit: sinit impetum ac pernecitatem innotescere, qua in illis
persequendis utitur.

Cap. XCI, in tit. Cod. Paris. A. κολακεία ἀπατῶμενος.

ἐξαπατῶμενον] Ald. ἐξαπατόμενον.

κατακληῖσθαι] Ald. κατακλεῖσθαι. *Merc.* locum ita vertit: *Hic enim*
dum suavissimum audiens canentium modulatum, ingenti velut de-
mulceatur voluptate, sic facile in venatorum manus incidit.

Cap. XCII, in tit. Cod. Paris. A. Πρόγνωσις οἶνοφορίας.

πρόγνωσιν εὐκαρπίας οἴνου βουλόμενοι σημῆναι] in Paris. A. voci

enim clam animalia venatur, non permittens sui odorem emitti, qui
adtrahat reliqua animalia.

CAPUT XCI. Quomodo hominem deceptum adulatione.

Hominum deceptum adulatione volentes significare, cervam cum tibi-
cine homine pingunt: haec enim capitur audiens suavia sibia canen-
tium [tibia], ita ut demulceatur voluptate.

CAPUT XCII. Quomodo praesagium fertilitatis vini.

Praesagium fertilitatis vini volentes significare, upupam pingunt: haec

ζωγραφοῦνται· ἐκεῖνος γὰρ εἰς πρὸ τοῦ καιροῦ τῶν ἀμπέλων
πολλὰ κράζῃ, εὐοινίαν σημαίνει.

ζγ'. Πῶς ἄνθρωπον ὑπὸ σταφυλῆς βλαβέντα.

"Ἀνθρωπον ὑπὸ σταφυλῆς βλαβέντα, καὶ ἑαυτὸν θερα-
πεύοντα, βουλόμενοι σημῆναι, ἔποπα ζωγραφοῦσι, καὶ ἀδι-
αντον τὴν βοτάνην· οὗτος γὰρ βλαβεὶς ὑπὸ σταφυλῆς, ἀδι-
αντον ἀποτιθέμενος εἰς τὸ ἑαυτοῦ στόμα περιοδεύεται.

ζδ'. Πῶς ἄνθρωπον ἑαυτὸν φυλάττοντα ἀπὸ ἐπι-
βουλῆς ἐχθρῶν.

"Ἀνθρωπον ἀπὸ ἐπιβουλῆς ἐχθρῶν ἑαυτὸν φυλάττοντα

εὐμαρκίας, superadduntur syllabae φορε, in Paris. B. εὐφορίας ὄντον.
ἐὰν — κράζῃ] Cod. Paris. B. κράζει. Vocem πολλὰ, quae additur in
eodem Cod. reliqui omittunt.

Cap. XCIII, in tit. Cod. Paris. A. Βλαβεὶς ὑπὸ σταφυλῆς, καὶ
ἰαθεῖς. De Pauw, in tit., prouti existat in reliquis Codd. deesse putat:
καὶ ἑαυτὸν θεραπεύοντα.

Θεραπεύοντα] Codd. Paris. A, B. περιοδεύοντα, sed in margine, γρ.
θεραπεύοντα; eandem lectionis diversitatem adnotavit quoque Hoesoh.
ἀποκατιθέμενος εἰς τὸ ἑαυτοῦ στόμα] de Pauw conjiciat: εἰς τὸ ἑαυτοῦ
πῶμα. Vid. adn.

Cap. XCIV, in tit. Cod. Paris. A. Φυλάττεμενος ἀπὸ ἐπιβουλῆς.
ἄνθρωπον] Codd. Paris. A, B, ordine iunctis, "Ἀνθρωπον ἑαυτὸν
φυλάττοντα ἀπὸ ἐπιβουλῆς ἐχθρῶν.

enim si ante tempus vitium saepe cecinerit, vini abundantiam significat.

CAPUT XCH. Quomodo hominem cui uva nocuit.

Hominem cui uva nocuit, et qui se ipse sanavit volentes indicare,
urpam pingunt, et adiantum herbam: haec enim, ubi ipai nocuerit
uva, adiantum imponens suo ori, sanatur.

CAPUT XCIV. Quomodo hominem sibi caventem ab insidiis
inimicorum.

Hominem ab insidiis inimicorum sibi caventem volentes significare,

βουλόμενοι σημῆναι, γέρανον γρηγορούσαν ζωγραφοῦσιν· αὐ-
ται γὰρ ἑαυτὰς φυλάττουσι γρηγοροῦσαι κατ' ὄρδινον, ἐν πάσῃ
τῇ νυκτί.

ξε'. Πῶς παιδεραστίαν.

Παιδεραστίαν βουλόμενοι σημῆναι, δύο πέρδικας ζωγρα-
φοῦσιν· ἐκεῖνοι γὰρ ἐπ' αὐτὰν χηρεύουσιν, ἑαυτοῖς ἀποκέχρηται.

ξε'. Πῶς γέροντα ὑπὸ λιμοῦ ἀποθανόντα.

Γέροντα ὑπὸ λιμοῦ ἀποθανόντα θέλοντες δηλῶσαι, ἀετὸν
ἀποκεκαμμένον ἔχοντα τὸ ῥάμφος ζωγραφοῦσιν· ἐκεῖνος γὰρ
γρηῃσκων, ἀποκάμπτεται τὸ ῥάμφος αὐτοῦ, καὶ λιμῷ
ἀποθνήσκει.

φυλάττουσι] Codd. Paris. A, B, Hoesch. et de Panw, φυλάσσουσι.

Cap. XCV, in tit. Cod. Paris. A. Παιδεραστία.

χηρεύουσιν] Ald. χερύουσιν, Merc. et Pierius, χηρεύουσιν.

Cap. XCVI, in tit. Cod. Paris. A. Γέρον λιμῷ θανόν.

ἀποκεκαμμένον] Cod. Paris. C, Ald. Merc. Pierius et Caus. ἀποκεκαμ-
μένον; ita quoque Codd. Aug. et Paris. A, superaddito tamen, ἀπο;
in hac vero capituli, omnes ἀποκάμπτεται, praeter Paris. A, itidem
ἐποκάμπτεται legentem, superaddito iterum, ἀπο.

guem vigilantem pingunt: hae enim se custodiunt vigilantes vicissim,
per omnem noctem.

CAPUT XCV. Quomodo puerorum amorem.

Puerorum amorem volentes significare, duo perdices pingunt: illi
enim, quando facinram amiserunt, se invicem abutantur.

CAPUT XCVI. Quomodo senem fame mortuum.

Senem fame mortuum volentes significare, aquilam incurvatum ha-
bentem rostrum pingunt: illo enim senescente, incurvatur rostrum ip-
sius, et fame moritur.

ζζ' Πῶς ἄνθρωπον αἰὲν κινήσει καὶ θυμῷ
διάγοντα.

"Ἀνθρωπον αἰὲν κινήσει καὶ θυμῷ διάγοντα, καὶ μη-
τέ ἐν τῷ τρέφεσθαι ἡσυχάζοντα βουλόμενοι σημῆναι, κο-
ρώνης νεοσσούς ζωγραφοῦσιν· αὕτη γὰρ ἵπταμένη τρέφει
τούς νεοσσούς.

ζη'. Πῶς ἄνθρωπον εἰδότα τὰ μετέωρα.

"Ἀνθρωπον εἰδότα τὰ μετέωρα θέλοντες σημῆναι, γέρα-
νον ἱπτάμενον ζωγραφοῦσιν· ἱκεῖνος γὰρ ὑψηλῶς πάννυ ἱπ-
τάται, ἵνα θεάσῃται τὰ νέφη, μὴ ἄρα χειμάζῃ, ἵνα ἐν
ἡσυχίᾳ διαμένῃ.

Cap. XCVII, in tit. Cod. Paris. A. Ἐν τροφῇ θυμούμενος. Ald. et
reliqui, praeter Hoesch. et de Pauw, omittunt αἰὲν, in versione tamen
a Merc. et Trebatio additur.

κορώνης νεοσσούς] de Pauw corrigendum putat, κορώνην νεοσσοῖς, at-
que ita legisse quoque videtur Trebatiuss.

Cap. XCVIII, in tit. Cod. Paris. A. Μετεωρολογία. Ald. Merc. Pic-
rius et Causs. omittunt τὰ.

ὑψηλῶς] Cod. Paris. C. ὑψηλός.

τὰ νέφη, μὴ ἄρα χειμάζῃ] fortasse legendum: τὰ νέφη καὶ τὰ χειμά-
ρια. Conf. adn. Trebatiuss certe diversam lectionem est secutus; Merc.
vertit: illa enim alte admodum volat, ut nubes e proximo conspi-
ciat, neque tempestate agitetur, atque ita altam agat quietem.

CAPUT XCVII. *Quomodo hominem semper in motu et animi
intentione degentem.*

Hominem semper in motu et animi intentione degentem, et ne ubi
nutriatur quidem quiescentem volentes significare, cornicis pullos pin-
gunt: haec enim volans nutrit pullos.

CAPUT XCVIII. *Quomodo hominem cognoscentem coelestia.*

Hominem cognoscentem coelestia volentes significare, gruem volantem
pingunt: illa enim alte valde volat, ut videat nubes, ne forte tempes-
tatem emittant, ut in quiete manere possit.

ζθ'. Πῶς ἄνθρωπον ἀποταξάμενον τὰ ἴδια τέκνα
δι' ἀπορίαν.

"Ἀνθρωπον ἀποταξάμενον τὰ ἴδια τέκνα δι' ἀπορίαν
βουλόμενοι σημήναι, ἱέρακα ἐγκύμονα ζωγραφοῦσιν· ἐκεῖνος
γὰρ τίκτων τρία ὠὰ, τὸ ἐν μόνον ἐπιλέγεται καὶ τρέφει,
τὰ δὲ ἄλλα δύο κλῆ· τοῦτο δὲ ποιεῖ, διὰ τὸ κατ' ἐκείνον
τὸν χρόνον τοὺς ὄνυχας ἀποβάλλειν, καὶ ἐντεῦθεν μὴ δι-
νασθαι τὰ τρία βρέφη τρέφειν.

ρ'. Πῶς ἄνθρωπον ὀκνοῦντα τὴν διὰ τῶν ποδῶν
κίνησιν ποιεῖσθαι.

"Ἀνθρωπον ὀκνοῦντα τὴν διὰ τῶν ποδῶν κίνησιν ποιεῖσθαι

Cap. XCIX, in tit. Cod. Paris. A. "Ἀποποιησάμενος τέκνα δι' ἀπορίαν.
"Ἀνθρώπον ἀποταξάμενον] Cod. Paris. B. ἀποπεμφάμενον, Cod. Paris.
A. ἀποταξάμενον, sed in margine additur, γρ. ἀποπεμφάμενον.
ἱέρακα ἐγκύμονα] de Pauw conjicit ἐγκνήσασαν. Trebatius quae hic
de accipitre narrantur, ut et supra I. 6, 7 et 8, et II. 15, de aquila
accepit.

ἀποβάλλειν] ita Cod. Paris. B, et, in margine, Cod. Paris. A. Hoesch,
fortasse ex Cod. Aug. et de Pauw ediderunt, ἀπολλύειν, quod habet
quoque Cod. Paris. C; de Pauw tamen Aldinam lectionem ἀπολύειν,
quam ediderunt quoque reliqui, praeferendam putat.

μὴ δύνασθαι] in Paris. A, additur, γρ. μὴ ἔξαρκεῖν.

Cap. C, in tit. Cod. Paris. A. "Ὀκνος βυδίας (l. βυδίσας).

CAPUT XCIX. *Quomodo hominem a se dimittentem suos
liberos ob inopiam.*

Hominem a se dimittentem suos liberos ob inopiam volentes signifi-
care, accipitrem praegnantem pingunt: ille enim pariens tria ova, unum
tantum seligit et nutrit, reliqua vero duo frangit; hoc vero facit prop-
terea, quod per illud tempus unguis amittat, et ideo non possit tres
pulos nutrire.

CAPUT C. *Quomodo hominem tardum in pedibus movendis.*

Hominem tardum in pedibus movendis volentes significare, camelum

βουλόμενοι σημῆναι, κάμηλον γράφουσιν· ἐκείνη γὰρ μόνη τῶν ἄλλων ζώων τὸν μηρὸν κάμπτει· διὸ καὶ κάμηλος λέγεται.

ρα'. Πῶς ἄνθρωπον ἀναιδῆ καὶ κατὰ τὴν ὄρα-
σιν ὀξύν.

"Ἀνθρωπον ἀναιδῆ, καὶ κατὰ τὴν ὄρασιν ὀξύν θέλον-
τες δηλῶσαι, βάτραχον γράφουσιν· οὗτος γὰρ αἷμα οὐκ ἔχει, εἰ μὴ ἐν μόνοις τοῖς ὀφθαλμοῖς· τοὺς δὲ ἐκεῖ αἷμα ἔχοντες, ἀναιδεῖς καλοῦσιν· διὸ καὶ ὁ ποιητής·

Οἰνοβαρές, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο.

ρβ'. Πῶς ἄνθρωπον μὴ δυνηθέντα κινεῖσθαι.

"Ἀνθρωπον πολὺν χρόνον μὴ δυνηθέντα κινεῖσθαι, ὅστε-

[βουλόμενοι σημῆναι] in Cod. Paris. C, vox σημῆναι omittitur.
[διὸ καὶ κάμηλος λέγεται] Ald. et reliqui, praeter Hoesch. et de Pauw, habent κάμηρος. Merc. adnotavit quoque diversam lectionem, κάμηρος. Cap. CI, in tit. Cod. Paris. A, 'Ἀναιδῆς, ὀξὺς ἰδεῖν. Merc. vertit: *impudentem hominem, acutiusque et celeris visus*. Οἰνοβαρές] de Pauw conjicit αἰνοβαρές.

Cap. CII, in tit. Cod. Paris. A. 'Ὀπὲ βαδίσας. Merc. vertit: *hominem qui sese movere nequeat*.

pingunt: hic enim solus ex reliquis animalibus femur flectit, quapropter et camelus [i. e. *femora flectens*] vocatur.

CAPUT CI. Quomodo hominem impudentem et visu acrem.

Hominem impudentem, et visu acrem volentes indicare, ranam pin-
gunt: haec enim sanguinem non habet, nisi in solis oculis; illae autem sanguinem habentes, impudentes vocant; quapropter et Poeta:

» Ebrie, canis oculos habens, ois vero cervi."

CAPUT CII. Quomodo hominem qui sese movere non potuit.

Hominem qui per longum tempus non potuit sese movere, postea vero

ρον δὲ κινηθέντα τοῖς ποσὶ, βουλόμενοι σημεῖναι, βάτραχον ἔχοντα τοὺς ὀπισθίους πόδας ζωγραφοῦσιν· ἐκεῖνος γὰρ γεννᾷται ἄπους, ὕστερον δὲ αὐξανόμενος, προσλαμβάνει τοὺς ὀπισθίους πόδας.

ργ'. Πῶς ἄνθρωπον πάντων ἐχθρόν.

Ἀνθρωπον πάντων ἐχθρόν καὶ ἀπεισχοινισμένον θέλοντες δηλώσαι, ἔγγελον ζωγραφοῦσιν· αὕτη γὰρ οὐδενὶ τῶν ἰχθύων συννευρίσκειται.

ρδ'. Πῶς ἄνθρωπον σώζοντα πολλοὺς ἐν θαλάσῃ.

Ἀνθρωπον σώζοντα πολλοὺς ἐν θαλάσῃ θέλοντες ση-

προσλαμβάνει τοὺς ὀπισθίους πόδας] Hoesch. et de Pauw, ex Cod. Aug. ediderunt, τοὺς ὀπισθίους πρότερον, atque ita quoque Codd. Paris. A, B; sed Cod. Paris. C, Ald. Merc. Pierius, Causs. προσλαμβάνει τοὺς ὀπισθίους πόδας. De Pauw conjicit: προσλαμβάνει τοὺς ὀπισθίους προτέρους. Trebatius in suo Cod. vocem ὀπισθίους non videtur invenisse.

Cap. CIII, in tit. Cod. Paris. A. Ἐχθρὸς πάντων. Ald. pro ἐχθρόν, habet ἐχθρῶν.

δηλώσαι] Hoesch. et de Pauw σημεῖναι.

ἔγγελον] Cod. Paris. C. ἔγγελιν.

Cap. CIV, in tit. Cod. Paris. A. Σώζων πολλοὺς ἐν θαλάσῃ. Cod. Paris. C. Πῶς ἄνθρωπον πολλοὺς σώζοντα ἐν θαλάσῃ.

ἐν θαλάσῃ] Ald. Merc. Pierius et Causs. ἐν θαλάττῃ.

sese movit pedibus volentes significare, ranam habentem posteriores pedes pingunt: haec enim nascitur sine pedibus, postea vero crescens, adsumit posteriores pedes.

CAPUT CIII. Quomodo hominem omnibus inimicum.

Hominem omnibus inimicum, et ab iis sese separantem volentes indicare, anguillam pingunt: haec enim cum nullo pisce simul invenitur.

CAPUT CIV. Quomodo hominem servantem multos in mari.

Hominem servantem multos in mari volentes indicare, torpedinem

μῆναι, νάρκην τὸν ἰχθὺν ζωγραφοῦσιν· αὕτη γὰρ, ὅταν ἴδῃ τοὺς πολλοὺς τῶν ἰχθύων μὴ δυναμένους κολυμβᾶν, συλλαμβάνει πρὸς ἑαυτὴν καὶ σώζει.

ρε'. Πῶς ἄνθρωπον τὰ χρήσιμα καὶ τὰ ἄχρηστα κακῶς ἀνηλωκότα.

Ἄνθρωπον τὰ χρήσιμα καὶ τὰ ἄχρηστα κακῶς ἀνηλωκότα βουλόμενοι σημῆναι, πολύποδα ζωγραφοῦσιν· ἐκεῖνος γὰρ πολλὰ καὶ ἀσώτως ἐσθίων, παρατίθεται τὴν τροφήν εἰς τὰς θαλάμας, καὶ ὅταν ἀναλώσῃ τὰ χρήσιμα, τότε τὰ ἄχρηστα ἐκβάλλει.

ὅταν ἴδῃ — καὶ σώξῃ] de Pauw distinguendum putat post ἰχθύων. Vid. adn.

συλλαμβάνει πρὸς ἑαυτὴν] Ald. πρὸς ἑαυτὴ, Merc. et Pierius, πρὸς ἑαυτῇ.

Cap. CV, in tit. Cod. Paris. A. Δαπανώμενος, καὶ περὶ πολύποδος. Cod. Paris. B. Πῶς ἄνθρωπον τὰ χρήσιμα κακῶς ἀνηλωκότα, omissis, καὶ τὰ ἄχρηστα.

κακῶς ἀνηλωκότα] Videtur legendum καλῶς, quod conjicit de Pauw. παρατίθεται εἰς τὰς θαλάμας] Cod. Paris. C, Ald. et Hoesch. θαλάμους, Cod. Paris. C conjunctionem καὶ quoque omittit post θαλάμους. τότε τὰ ἄχρηστα ἐκβάλλει] ita Cod. Paris. B, pro τότε καὶ ἄχρηστα, quod habent Cod. Aug. Ald. et reliqui; Cod. Paris. A. τότε ἄχρηστα, omisso καὶ. Schneiderus pro ἐκβάλλει, conjecit ἐμβάλλει.

piscem pingunt: haec enim, quando videat coetum piscium, qui non possint natate, ad se sumit, et servat.

CAPUT CV. Quomodo hominem, qui utilia et inutilia male consumsit.

Hominem qui utilia et inutilia male consumsit volentes significare, polypum pingunt: ille enim multa et intemperanter edens, deponit cibum in cavernas, et quando consumserit utilia, tunc et inutilia ejicit.

ρς'. Πῶς ἄνθρωπον τῶν ὁμοφύλων κρατήσαντα.

"Ἀνθρωπον τῶν ὁμοφύλων κρατήσαντα βουλόμενοι σημή-
ναι, κάραβον καὶ πολύποδα ζωγραφοῦσιν· οὗτος γὰρ τοὺς
πολύποδας κρατεῖ, καὶ τὰ πρωτεῖα φέρει.

ρζ'. Πῶς ἄνδρα συζευχθέντα γυναικί.

"Ἀνδρα συζευχθέντα γυναικί ἀπὸ πρώτης ἡλικίας, ἐν
ᾗ ἐτέχθησαν, βουλόμενοι σημεῖναι, πίννας ἐγκύους ζωγρα-
φοῦσιν· αὗται γὰρ γεννώμεναι ἐν τῷ κόγχῳ, μετὰ καιρὸν
ὀλίγον συζεύγνυνται ἀλλήλαις ἔνδον τοῦ κόγχου.

Cap. CVI, in tit. Cod. Paris. A. κρατῶν ὁμοφύλων.
οὗτος γὰρ τοὺς πολύποδας κρατεῖ] videtur legendum, ex conjectura
Pauwii: οὗτος γὰρ τοὺς καράβους κρατεῖ.

Cap. CVII, in tit. Cod. Paris. A. Συζευχθεῖς.
"Ἀνδρα συζευχθέντα γυναικί ἀπὸ πρώτης ἡλικίας, ἐν ᾗ ἐτέχθησαν]
ita Codd. Pariss. A, B, praeterquam quod pro ἡλικίας, habent γέν-
νας, addito tamen in margine, γρ. ἡλικίας, quam lectionis diversita-
tem Hoesch. quoque adnotavit; in Cod. vero Paris C, Aug. apud Ald.
et reliquos omnes legitur, ἐν ᾗ ἐτέχθη. De Pauw conjicit: "Ἀνδρὶ
συζευχθεῖσαν γυναῖκα ἀπὸ πρώτης ἡλικίας ἐν ᾗ ἐτέχθη, βουλόμενοι
σημεῖναι, πίνναν ἐγκυον ζωγραφοῦσιν· αὗται γὰρ, cet.
πίννας ἐγκύους ζωγραφοῦσιν] Ald. πίννας. Pro ζωγραφοῦσιν, Ald.
Merc. Pierius, γράφουσιν.

CAPUT CVI. Quomodo hominem suae gentis hominibus
imperantem.

Hominem suae gentis hominibus imperantem volentes significare, cara-
bum et polypum pingunt: hic enim polypis imperat, et primas tenet.

CAPUT CVII. Quomodo virum junctum mulieri.

Virum junctum mulieri a prima aetate, in qua nati crant, volentes
significare, pinnae gravidas pingunt: hae enim natae in concha, post
tempus parvum junguntur inter se in concha.

ρη'. Πῶς ἄνθρωπον μὴ προνοούμενον ἑαυτοῦ.

Πατέρα ἢ ἄνθρωπον μὴ προνοούμενον ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὑπὸ τῶν οἰκείων προνοούμενον θέλοντες σημῆναι, πίνναν καὶ καρκῖνον ζωγραφοῦσιν· οὗτος γὰρ ὁ καρκῖνος μένει κεκολλημένος τῇ σαρκὶ τῆς πίννης, καὶ καλεῖται πιννοφυλαξ, ἀκολουθῶς τῷ ὀνόματι· ἡ οὖν πίννα διόλου κεχῆνεν ἐν τῷ κόγχῳ πεινῶσα· ὅταν οὖν, αὐτῆς κεχηνυίας, παρεισέλθῃ ἰχθυδίῳ τι, ὁ πιννοφυλαξ δάκνει τῇ χηλῇ τὴν πίνναν, ἡ δὲ αἰσθημένη καταμύει τὸν κόγχον, καὶ οὕτως κυνηγετεῖ τὸ ἰχθυδίον·

ρθ'. Πῶς ἄνθρωπον λάμιαν ἔχοντα.

Ἀνθρωπον λάμιαν ἔχοντα βουλόμενοι σημῆναι, σκά-

Cap. CVIII. in tit. Cod. Paris. A. Μὴ προνοούμενος ἑαυτοῦ. πίνναν] Ald. πίναν.

ἀπολούθως τῷ ὀνόματι] de Pauw post πιννοφύλαξ distinctionem omit- tendam putat.

ἐν τῷ κόγχῳ] Ald. ἐν τῷ κόλχῳ, Cod. Paris. C. ἐν τῷ κόγχῳ, sive i subscritto, fortasse depravatum ex κογχυλίῳ.

κεχηνυίας] Cod. Paris. A. κεχηνείας.

καὶ οὕτως κυνηγετεῖ τὸ ἰχθυδίον] Cod. Paris. B. καὶ οὕτως τροφὴν ποιεῖται τὸ ἰχθυδίον, sed in margine additur, κυνηγετεῖ.

Cap. CIX, in tit. Cod. Paris. A. Λάμιαν ἔχων.

λάμιαν] ita Codd. Ang. et Paris. A, B; sed C, λάκιαν. Ald. et reli- qui, λάμειαν. Merc. et de Pauw conjiciunt, λαίμαιαν, Causa. λαυμόν.

CAPUT CVIII. Quomodo hominem non providentem sibi.

Patrem aut hominem non providentem sibi, sed cui a familiaribus pro- videtur volentes significare, pinnam et cancrum pingunt: hic enim cancer manet agglutinatus carni pinnae, et vocatur pinnophylax, con- venienter nomini; pinna igitur prorsus hinc in concha cœuens; quan- do igitur, ipsa hiantē, irreperit pisciculus aliquis, pinnophylax mordet forfice pinnam, illa vero sentiens claudit concham, et sic venatur pisciculum.

CAPUT CIX. Quomodo hominem gula laborantem.

Hominem gula laborantem volentes significare, scarum pingunt: hic

ρον ζωγραφούσιν· οὗτος γάρ μόνος τῶν ἰχθύων μαρτυρεῖται,
καὶ πάντα τὰ προσπίπτοντα ἰχθυΐδια ἐσθίει.

ρι'. Πῶς ἄνθρωπον τὴν ἑαυτοῦ τροφήν ἐμοῦντα.

Ἀνθρωπον ἐμοῦντα τὴν ἰδίαν τροφήν, καὶ πάλιν ἀ-
πλήστως ἐσθίοντα βουλόμενοι σημεῖναι, ἐνάλιον γαλεὼν ζω-
γραφούσιν· οὗτος γάρ κύει μὲν διὰ τοῦ στόματος, νηχόμε-
νος δὲ καταπίνει τὸν γόνον.

ρια'. Πῶς ἄνθρωπον ἄλλοφυλων χρώμενον μίξει.

Ἀνθρωπον ἀνθρώπων χρώμενον μίξει ἄλλοφυλων βουλό-

μενῆται] Cod. Paris. C. μαρτυρεῖται.

Cap. CX, in tit. Cod. Paris. Ἐμῶν ἀπλήστως.

ἐνάλιον γαλεὼν] ita Codd. Paris. tres, Aug. Hoesch. et de Pauw; sed
Ald. et reliqui, ἐνυδριον, quod Trebatius quoque legisse videtur, ver-
tens: *muscipulam aquaticarum animalium pingunt*. Merc. vertit: *felem
aquaticum*.

Cap. CXI, in tit. Cod. A. Ἀλλοφυλῶν μίξις. Codd. Paris. B, Aug.
Hoesch. et de Pauw: Πῶς ἄνθρωπον ἀνθρώπων ἄλλοφυλῶν, est.

*anim sedus piscium ruminat, et omnes occurrentes pisciculos come-
dit.*

CAPUT CX. Quomodo hominem suum cibum evomentem.

Hominem evomentem suum cibum, et rursus, sine eo ut satiatur,
edentem volentes significare, aquaticum muscellum pingunt: hic enim
parit per os, et natans absorbet prolem.

CAPUT CXI. Quomodo hominem cum aliis generis [hominibus]
commercium habentem.

Hominem hominum utentem commercio alius generis volentes signifi-

μενοι σημῆναι, μύραιναν ἰχθὺν ζωγραφοῦσιν· αὕτη γὰρ ἐν θαλάσσης ἀναβαίνουσα, τοῖς ἔχεισι μίγνυται, καὶ εὐθείᾳ εἰς τὴν θάλασσαν ἐπιτρέχει.

ριβ'. Πῶς ἄνθρωπον ἐπὶ φόνο κολασθέντα.

"Ἀνθρωπον ἐπὶ φόνο κολασθέντα, καὶ μεταμεληθέντα βουλόμενοι σημῆναι, τρυγὸνα περιπεπλεγμένην ἀγκίστρον ζωγραφοῦσιν· αὕτη γὰρ κατασχεθεῖσα, ῥίπτει τὴν ἐν τῇ οὐρᾷ ἄκανθαν.

ριγ'. Πῶς ἄνθρωπον ἀφειδῶς κατεσθίοντα τὰ ἀλλότρια.

"Ἀνθρωπον ἀφειδῶς κατεσθίοντα τὰ ἀλλότρια, καὶ ὅστι-

μύραιναν] Ald. μύρανναν, Codd. Aug. Pariss. B, C, σμύραιναν.
θαλάσσης] edd. praeter Hoesch. et de Pauw, θαλάττης.
θάλασσαν] iidem, θάλατταν.

Cap. CXII, in tit. Cod. Paris. A. Φονεὺς μετὰ κολάσεως μεταμεληθεὶς περιπεπλεγμένην ἀγκίστρον] Ald. περιπλεγμένην ἀγκύστρον. Merc. et Pierius, περιπεπλεγμένην ἀγκύστρον, ille vertit: *turturum laqueo implicitam*.

αὕτη γὰρ κατασχεθεῖσα] in Codd. Pariss. A, B, αὕτη γὰρ θήρε κατασχεθεῖσα,

ῥίπτει τὴν ἐν τῇ οὐρᾷ ἄκανθαν] de Pauw corrigendum putat: *τόπῳ τῇ ἐν τῇ οὐρᾷ ἀκάνθα*, vel *ἵπτει*. Vid. adn.

Cap. CXIII, in tit. Cod. Paris. A. Μετὰ τὰ ἀλλότρια φάγων τι ἴδια. Cod. Paris. C. Πῶς ἄνθρωπον ἀφειδῶς κατεσθίοντα, omissis τὰ ἀλλότρια.

care, muraenam piscem pingunt: haec enim e mari egrediens, cum viperis miscetur, et statim in mare recurrit.

CAPUT CXII. *Quomodo hominem ob caedem punitum.*

Hominem ob caedem punitum, et quem poenituit [*facti*] volentes significare, pastinacam implicitam hamo pingunt: haec enim capiti emittit radium, [*quem*] in cauda [*habet*].

CAPUT CXIII. *Quomodo hominem profuse comedentem aliena.*

Hominem profuse comedentem aliena, et postea consumentem sua vo-

ον κατανηλωκότα τὰ ἴδια βουλόμενοι σημῆναι, πολέποδα ζωγραφοῦσιν· ἐκεῖνος γάρ, ἐὰν ἀπορήσῃ τροφῆς τῆς ἀπὸ ἄλλων, τὰς ἰδίας πλεκτάνας ἐσθίει.

ριδ'. Πῶς ἄνθρωπον ἐπὶ καλῷ ὀρμήσαντα.

"Ἀνθρωπον ἐπὶ καλῷ ὀρμήσαντα, καὶ ἀντὶ τούτου κακῷ περιπεσόντα, βουλόμενοι σημῆναι, σπηλίαν ζωγραφοῦσιν· αὕτη γὰρ ἐὰν ἴδῃ τινὰ βουλόμενον αὐτὴν θηρᾶσαι προίεται εἰς τὸ ὕδαρ ἐκ τῆς κοιλίας τὸ μέλαν, ὥστε ἐκ τούτου μηκέτι αὐτὴν βλέπεσθαι, καὶ οὕτω διαφεύγει.

ριέ'. Πῶς ἄνθρωπον γόνιμον.

"Ἀνθρωπον γόνιμον βουλόμενοι σημῆναι, στρουθίον πυρ-

κατανηλωκότα] ita Codd. Aug. Paris. A, B, Hoesch. et de Pauw; in Cod. Paris. C, apud Ald. et reliquos καταναλωκότα.

Cap. CXIV, in tit. Cod. Paris. A. Ἐπὶ καλῷ κακῷ περιπεσόν. ἐπὶ καλῷ ὀρμήσαντα, καὶ — κακῷ περιπεσόντα] de Pauw conjicit: ἐπὶ κακῷ ὀρμήσαντα, καὶ ἀντὶ τούτου καλῷ περιπεσόντα. Merc. vertit: eum qui toto pectore in res pulcherrimas incumbit, ac ideo sese periculis objicit.

Διαφεύγει] edd. praeter Hoesch. et de Pauw, φεύγει.

Cap. CXV, in tit. Cod. Paris. A. Γόνιμος καὶ περὶ πυργίτου. στρουθίον πυργίτην] Pierius in Codd. invenit πυρίτην, atque ita quo-

lentes significare, polypum pingunt: ille enim, si non habeat victum ex aliis rebus, suos cirros edit.

CAPUT CXIV. Quomodo hominem in honesto incipientem.

Hominem in honesto incipientem, et ejus loco, malo incidentem volentes significare, sepiam pingunt: haec enim, si videat aliquem volentem ipsam capere, emittit in aquam ex ventre atramentum, ita ut ex hoc non amplius ipsa conspiciatur, et sic effugit.

CAPUT CXV. Quomodo hominem foecundum.

Hominem foecundum volentes significare, passerulum purgiten pin-

γίτην ζωγραφοῦσιν· οὗτος γὰρ ὑπὸ ὀργῆς ἀμέτρου, καὶ παλινσπερμίας ὀχλούμενος, ἐπτάκις μίγνυται τῇ Θηλείᾳ ἐν μίᾳ ὥρᾳ, ἀθρόως σπερμαίνων.

ριζ'. Πῶς ἄνθρωπον συνοχέα τὰ ἐνωτικόν,

Ἄνθρωπον συνοχέα καὶ ἐνωτικὸν βουλόμενοι σημήναι, λέγει ζωγραφοῦσιν· αὕτη γὰρ συνέχειαν φυλάττει τῶν ἰδίων κρουμάτων.

ριζ'. Πῶς ἄνθρωπον πάλαι μὲν ἀποστάντα τῶν ἰδίων νοημάτων, ὕστερον δὲ γεγονότα τῆς ἑαυτοῦ φρονήσεως.

Ἄνθρωπον πάλαι μὲν ἀποστάντα τῶν ἰδίων νοημάτων,

que ex Cod. Aug. ediderunt Hoesch. et de Pauw. Codd. Pariss. A, C, Ald. Merc, Causs. *πυργίτην*, quod legit quoque Trebatius; Cod. Paris. B. *πυρίτην*, sed *γ* scripte super *ρ*. In Cod. Paris. A. pro *στρονθίον*, legitur *στροβθιον*.

ὑπὸ ὀργῆς] Cod. Paris. A. *ἐπὶ ὀργῆς*, quod Gesnero, in libro de anibus, Hoeschelio et Pauwio, in adnotationibus, placuit.

ἐπτάκις] de Pauw corrigendum putat, *τριακοντάκις*.

Cap. CXVI, in tit. Cod. Paris. A. *Συνοχέως*.

Ἄνθρωπον συνοχέα] fortasse legendum, *συνεχέα*, aut *σύννοχον*.

ἐνωτικόν] Ald. *ἐνωτικόν*. Merc. vertit: *hominem qui alios eīdē continenter devinciat et demereatur*.

κρουμάτων] Edd. praeter Hoesch. et de Pauw, *κρουσμάτων*.

Cap. CVII. in tit. Cod. Paris. A. *Ἐπιμηθευσάμενος*.

gunt: hic enim fervore immodico et seminis abundantia vexatus, sepius miscetur cum foemina una hora, copiose semen emittens.

CAPUT CXVI. *Quomodo hominem continuum [in agendo] et a se non discrepantem.*

Hominem continuum [*in agendo*] et a se minime discrepantem significant volentes, lyram pingunt: haec enim continuationem servat suorum sonorum.

CAPUT CXVII. *Quomodo hominem ante quidem alienatum sua mente, postea vero resipiscentem.*

Hominem ante quidem alienatum sua mente, qui vero postea resipiscit,

ἵστερον δὲ τῆς ἑαυτοῦ γεγονότα φρονήσεως, καὶ τάξιν ἐπαγαγόντα τῇ ἑαυτοῦ ζωῇ βουλόμενοι σημῆναι, σφριγγα γράφουσιν· αὕτη γὰρ ἐπιστρεπτική ἐστι, καὶ ἀναμνηστικὴ τῶν καταθυμίας πεπραγμένων αὐτῶ, καὶ μάλιστα τεταγμένον ἐκτελοῦσα φθόγγον.

ριή'. Πῶς ἄνθρωπον ἴσως πᾶσι τὸ δίκαιον ἀπο-
νέμοντα.

* Ἀνθρωπον ἴσως πᾶσι τὸ δίκαιον ἀπονέμοντα βουλόμε-
νοι σημῆναι, στρουθοκαμήλου πτερόν γράφουσι· τοῦτο γάρ
τὸ ζῶον πανταχόθεν ἴσα ἔχει τὰ πτερυγώματα παρὰ τὰ
τῶν ἄλλων.

τάξιν ἐπαγαγόντα] Edd. praeter Hoesch. et de Pauw, ἀπαγόντα.
αὕτη γὰρ ἐπιστρεπτική ἐστι] Merc vertit: haec siquidem animum do-
mulcet.

τῶν πεπραγμένων αὐτῶ] de Pauw pro αὐτῶ, conjicit ἀνθρώπων.

Cap. CXVIII, in tit. Cod. Paris. A. Ἰσως πᾶσι δικάως. Cod. Paris.
C. Ald. Merc. Causse. et Pierius: Πῶς ἄνθρωπον ἴσον πᾶσι. cet.
παρὰ τὰ τῶν ἄλλων] ita Cod. Paris. B; sed Cod. Paris. A. περὶ τὰ
τῶν ἄλλων, Cod. Paris. C, Aug. et reliqui edd. παρὰ τῶν ἄλλων,
omisso τὰ.

et ordinem induxit in vitam suam volentes significare, fistulam pingunt:
haec enim convertendi vim habet, et in memoriam revocandi ea, quae
libenter facta fuerint ab ipso [homine], et maxime ordinatum perficit
sonum.

CAPUT CXVIII, *Quomodo hominem aequae omnibus jus
tribuentem.*

Hominem aequae omnibus jus tribuentem volentes significare, struthio-
cameli pennam pingunt: hoc enim animal undique aequales habet pen-
nas, praeter reliquarum [avium pennas].

ριθ'. Πῶς ἄνθρωπον φιλοκτίστην.

"Ἀνθρωπον φιλοκτίστην βουλόμενοι σημῆναι, χεῖρα ἀνθρώπου γράφουσιν· αὕτη γὰρ ποιεῖ πάντα τὰ κτίσματα.

Ῥαπόλλωνος Νειλῶον ἱερογλυφικῶν τέλος.

Cap. CXIX, in tit. Cod. Paris. A. Φιλοκτίστης.

"Ἀνθρωπον φιλοκτίστην] Cod. Paris. A, ordine inverso, Φιλοκτίστην ἄνθρωπον.

Ῥαπόλλωνος] Ald. Merc. Cause, et Pierius, Ῥου Ῥπόλλωνος.

CAPUT CXIX. Quomodo hominem aedificandi studiosum.

Hominem aedificandi studiosum volentes significare, manum hominis pingunt: haec enim facit omnia opera.

Horapollinis Nilot Hieroglyphicorum finis.

ADNOTATIO

AD

HORAPOLLINIS NILOI

HIEROGLYPHICA.

ADNOTATIO

AD

HORAPOLLINIS NILOI HIEROGLYPHICORUM

LIBRUM PRIMUM.

CAPUT I.

Πῶς αἰῶνα σημαίνουσι.] Recte Mercerus observavit σημαίνουσι hic esse praeferendum alteri σημαίνει, nam in seqq. quoque capitum titulis pluralis numerus usurpatur.

Αἰῶνα σημαίνοντες,] αἰῶνα interpretes aevum; dubitari possit utrum aeternitatem, an vero tempus quoddam definitum hic intelligere debeamus; pro priori illa sententia pugnare videntur rationes quas addit scriptor: solem et lunam αἰῶνια εἶναι στοιχεῖα; tum quod τὸν αἰῶνα indicatum fuisse dicit basilisco (qui serpens ab Aegyptiis immortalis habebatur) eandem sub corpore occultatam habente, (cujus igitur veluti et aeternitatis, finis non conspiciatur) et denique quod addit, Aegyptios hunc serpentem Deorum capitibus imponere solere. Sin αἰῶνα hic interpretari velimus, tempus quoddam definitum, vel tempus universe, statui fortasse possit Horapollinem, hieroglyphica quibus annus (vid. tab. nostra n. 1.) ab Aegyptiis scriberetur non recte

intelligentem, *segmentum circuli* et *discum*, indicare *solis* atque *lunae* nominibus. Obstare tamen videtur quod *lunae* figura in hieroglyphicis, scriptori ut ex cap. 4 patet, bene cognita, nimis differt a *segmento circuli*, quam ut hoc illius nomine indicare potuerit.

ἥλιον καὶ σελήνην γράφουσι, διὰ τὸ αἰώνια εἶναι στοιχεῖα] *Solem et lunam pingunt propterea quod aeterna sint elementa*, quoniam horum corporum coelestium natura sit aeterna; vereor ne significationem nimis latam tribuant verbis, αἰώνια στοιχεῖα interpretantes, *aevi fluxum producentia elementa*; στοιχεῖα fortasse hic verti possint *principia*, quandoquidem Aegyptiorum erat opinio solem et lunam vi sua conservare mundum et vires quibus animetur. Cf. Plut. *de Is. et Os.* cap. 41. pag. 367. D. et cap. 43. pag. 368. C. cet. Eusebius *Praep. Evang.* I. 3. in: διὸ καὶ μὲν ἅπαν σῶμα τῆς τῶν ὅλων φύσεως ἐξ Ἠλίου καὶ σελήνης ἀπαρτίζεσθαι. Sin vero statuatur secundum ea, quae supra adnotavimus, anni hieroglyphica hic intelligi, αἰώνια στοιχεῖα esse possint *στοιχεῖα*, sive *litteras* quibus vox αἰῶν scribitur.

Caeterum vocem *στοιχεῖον* explicavit Letronnius (ad Clem. Alex. locum notissimum *Strom.* V. 657. *Potteri*) in opere Champollionis *de Hierogl. Vet. Aeg.* pag. 387—393.

ὃν καλοῦσιν Αἰγύπτιοι Οὐραῖον.] Mercerus ex Cod. Morell. restituit οὐβαῖον, et ita vocem Aegyptiacam sese nactum arbitratur; sequuntur eum Caus. de Pauw et Requier; sed vox Οὐραῖον non est tentanda Codd. consentientibus; praeterea vocem ipsam ex hieroglyphicis, litteris Copticis scriptam, ωρο, ορο, ορα, ορη, ορα, sonare, docet Champollion, in *Op. de Hierogl. Vet. Aeg.* pag. 124, 125 (cf. tabula nostra n. 2.) inde, addita terminatione Graeca, formatum est ΟΥΡΑΙΟΣ, et, quoniam

Aegyptiorum regum capita, hujus serpentis imagine ornantur (vid. tab. n. 4, 5.) (*) nomen Uraei, regi fuit datum: *ουρρο*, sive *φορρο*, *ὁ βασιλίσκος*; quin et in hieroglyphicis ipsa hujus Uraei imagine, regem indicatum fuisse, docet idem Champoll. pag. 397. nota 2. Caeterum nullam hujus vocis, quamvis et ipsa Graeca sit, etymologiam ex illa lingua esse quaerendam jam dixit Mercerus, et re ipsa nunc patet.

ὁ ἐστὶν Ἑλληνιστὶ βασιλίσκον,] De Basilisco Latine *regulo* dicto, quique ex serpentibus a veteribus venenatissimus et periculosissimus habebatur, cff. Plinius *Hist. Nat.* VIII. 21 fine, XXIII. 8, XXIX. 4, Ael. *de Anim. Nat.* II. 5, II. 7, III. 31, Lucanus *Phars.* IX. 724, seqq. Nicander. in *Theriacis*, Heliod. *Aeth.* III.

θεοῖς περιτιθέασιν.] de Pauw, probante Requier corrigendum censet *παρατιθέασιν*; quoniam »nimis exiguus sit »basiliscus quam ut Diis circumponi possit;» sed quum vulgatam tueantur Codd. eam retinendam putem, praesertim quum verbum *περιτίθεσθαι* non tantum *circumponendi*, sed etiam *imponendi*, *ornandi*, *tribuendi* significationem habeat; Xenoph. in libro *de Rep. Ath.* I. §. 2. οὔτοί εἰς οἱ τὴν δύναμιν περιτιθέντες τῇ πόλει, *hi civitati potentiam addunt, tribuunt*. Sic Polyb. XV. 8. θεοὺς — περιθέντας τὸ κράτος — τοῖς ἀμυνομένοις, *vires, victoriam dantes*. Thucyd. VI. 89. ὑμεῖς — τοῖς μὲν ἐμοῖς ἐχθροῖς δύναμιν, — ἐμοὶ δὲ ἀτιμίαν περιέθετε. Aelian. *Var. Hist.* II. 32. οἱ δὲ βοῶν εἶδος αὐτοῖς περιέθηκαν: *nonnulli (fluviorum imagines facientes) iis bouum figuram affingunt*.

(*) Aelian. de A. N. VI. 18: καὶ τοὺς βασιλεῖς ἀκούω τῶν Αἰγυπτίων ἐπὶ τῶν διαδημάτων φορεῖν πεποικιλμένας ἀσπίδας, τῆς ἀρχῆς αἰκτομένους τὸ ἀκίνητον ἐκ τῆς τοῦ ζώου μορφῆς τοῦ προειρημένου.

Sed ad talem hujus verbi significationem confugere non est necesse, quandoquidem nonnulli Aegyptiorum dii capitis tegimentum habent ab omni parte basiliscis, sive uraeis inauratis cinctum et ornatum, quodque tegimentum iis περιτίθεται id est επιτίθεται. Suidas: περίθου ὅπερ ἡμῶν σურηθῆς ἐπίθου λέγειν. Diod. Sic. L. I. *Ed. West.* vol. I. pag. 15, initio. κέρατα δ' αὐτῇ (Ἰσιδι) περιτιθέασιν, ubi tamen adnotatur alia lectio επιτιθέασιν; sed etiam illo loco vulgata non videtur tentanda. quum apte intelligi possit de capitis tegimento vel diadematis genere bubulis cornibus instructo, quale Mercurium imposuisse Isidi referi Plutarchus *de Is. et Os.* cap. 19. pag. 358. D. περιθεῖναι βοῦκρανον αὐτῇ κράνος. Neque obstore puto, quod infra iterum dicatur: αὐτὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν θεῶν ἐπιτιθέασιν; nam praeterquam quod in scribendo ordinem non valde curat scriptor, infra aliam causam adtulit, quare hic serpens deorum capiti imponatur: *quod vitae mortisque potestatem habere videatur.* Caeterum monumenta Aegyptiaca confirmarunt, quae dicit Horapollo de deorum capitibus, ornatis Uraeis; cf. v. c. Osiridis capitis tegimentum, tab. n. 3.

ἐπειδὴ τριῶν γενῶν ὀφείων καθιστάτων] De variis serpentium generibus cff. Plinius *Hist. Nat.* XXIII. 8, et reliqui, quos supra laudavimus; quibus addatur Aelianus *de Anim. Nat.* X. 31. qui dicit in 17 species aspidum genus divisum fuisse ab Aegyptiis: itaque hoc loco de alia majori divisione est cogitandum. Aegyptii norunt serpentes *alatos*, (Herod. II. 75. narrat sibi fuisse relatum quotannis, incipiente vere, alatos serpentes ex Arabia advolare in Aegyptum, sed ab Ibibus eos prohiberi atque occidi), noti fuerunt et serpentes *aquatiles*, et *terrestres* (ut basilisci, cerastae alique); sed recte Pierius in adn. ad h. l.

observasse videtur, hic de tali divisione non cogitasse scriptorem, quum basiliscus trium horum serpentium generum, unum separatim constituere debeat; itaque fortasse cogitandum, alios flexuose ire, terramque toto corpore tangere, alios volare, alios, prouti basiliscum, a medio erectos procedere atque salire. Dubitari tamen posse videtur, utrum fortasse tria illa genera referenda sint ad serpentes in hieroglyphicis occurrentes: nam quamvis in monumentis Aegyptiacis, hujus generis animalium varietas multo major adhibita esse videatur (vid. tab. n. 6—24.) tamen, si pedes humanos, alas accipitris, vulturisve, cornua arietis, aliaque signa symbolica vel allegorica demas, ad primum genus referri possit serpens ille, superioris corporis partis inflatione notus, basiliscus, sive alatus sit (v. c. n. 1.) sive non sit (n. 6); secundum genus contineat cerastas, duobus cornibus in capite insignes, (vid. 10, 11.); ad tertium denique pertineant omnes reliqui, corporis longitudine aut flexuum numero tantum inter se differentes. Neque enim obstare puto quod saepissime serpens duobus capitibus instructus, in monumentis occurrit, atque ita quartum quoddam genus, amphisbaenarum, constituere videtur; nam sive brevitatis causa ita pingi solebat, (veluti v. c. n. 24. ubi duo serpentium capita, diversis signis symbolicis ornata in uno corpore sunt posita, ne bis idem serpens pingendus esset), aut ornatûs causa, (veluti 9 et 11, ut inscriptio ab utraque parte eadem esset), aut denique ob rationes symbolicas easdem, ob quas eidem serpenti 5 etiam, vel 6 capita dederunt (conf. 22 et 23). Qui putant ita tria illa serpentium genera explicari non posse, pro τριῶν legere possint τέσσεων.

τοῦτο δὲ μόνον ἀθάνατον] de Pauw probante Requier, legendum censet: τοῦτο δὲ μόνον οὐκ ἀθάνατον, quod Plinii

et Aeliani locis, quae supra laudavimus, manifesto doceatur, basiliscum esse mortalem, et quoniam ipse Horapollon in sqq. I. 34. phoenicem diutissime omnium animantium vivere dicat; quod eum scribere non potuisse putat de Pauw, si basiliscum fecisset immortalem. Sed fortasse tutius sit, sine plurimorum Codd. auctoritate a vulgata lectione non recedere: si enim, ut videtur, totum opus Hieroglyphicorum a Philippo non fuerit ex eodem fonte petitum, sed multa ex aliis scriptoribus in illud collecta, certo in omnibus sibi constare liber non potuit. Quod porro de Plinio, Aeliano, et Philone Byblio addidit de Pauw, respondendum forte, vocis ἀθάνατον significationem non adeo urgendam esse, quum immortalis dicatur basiliscus tantum ratione reliquorum serpentium, a quibus interfici non possit, quosque omnes aetate superet. Quod hic de basilisco narrat Horapollon, de aspide Thermuthi tradit Aelian. *de Anim. Nat.* X. 31: λέγουσι δὲ αὐτὴν καὶ Αἰγύπτῳ μόνῃν ἀθανάτην εἶναι.

ὁ καὶ προσφυσήσας — δίχα καὶ τοῦ δακτεῖν] Ald. vocem καὶ omisit, quam Codd. et reliquae edd. retinent, et sensus loci quodammodo requirere videtur, quum significet, *vel, etiam; reliqua animalia afflatu suo, vel sine morsu occidit.* Conjunctio καὶ, apud meliores quoque scriptores Graecos saepe auget atque corrigit verba priora, de quo loquendi genere cff. D'Orville ad Charit. pag. 581. *ed. Lips.* et quos laudavit Stalbaum ad Plat. *Apol. Socr.* pag. 23. A, ubi quoque idem usus Latinorum *atque* indicatur. Basiliscum afflatu suo reliqua animalia occidere, Horapollon iterum docet infra II. 61.

αὐτὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν θεῶν ἐπιτιθέασιν] Ut immortalitatis, summaeque potestatis signum. Conf. supra ad verba θεοῖς περιτιθέασιν. Cf. quoque Champoll. in

Op. de Hierogl. Vet. Aeg. pag. 340. Sed non tantum deorum capita uraeo ornabantur, verum etiam quaecumque deam hic serpens indicat, secundum varia insignia, quae in capite gerit. Cf. Champoll. in *Descript. Mus. Caroli X.* (*) pag. 38. n. 15—20. Serpentis cultus ex Aegyptiorum doctrina transiit ad Hebraeos, Graecos Romanosque, et apud Phoenices quoque erat celebratus. Cf. Sanchoniathon, qui hujus cultus rationem explicat, quemque laudavit Matter in *Hist. Crit. Gnostic.* (†) Vol. I. p. 270. sq. Quales partes egerit in Gnosticorum doctrina et praecipue Ophitarum, docet idem Matter, Vol. II. pag. 184—251, et de ejus cultus vestigiis in aliorum populorum doctrinis, praecipue pag. 217, 218. Caeterum addatur, duo priora symbola, quae hoc capite et sequenti explicavit Horapollo, a Gnosticis etiam fuisse adsumta. Cf. Matter, Vol. II. p. 475. nota 4. — *Draconem* quomodo interpretati fuerint oneirocritae, docet Artemidorus *Oneir.* II. 13. in. Δράκων ὀρώμενος βασιλέα σημαίνει, διὰ τὸ δυνατόν, καὶ δεσπότην, καὶ ἄρχοντα καὶ χρόνον, διὰ τὸ μήκος, καὶ διὰ τὸ ἀποδιδοσκεισθαι τὸ γῆρας, καὶ πάλιν νεάζειν. κ. τ. λ.

Seyffarth *Syst. Astron. Aeg.* pag. 164. post in. ex hoc capite efficit Uraeum planetarum Solis et Jovis signum fuisse.

CAPUT II.

Κόσμον βουλούμενοι γράψαι] Ex seqq. facile apparet vocem κόσμον hic non tantum *terram* significare, (veluti v. c. apud Aelianum *Var. Hist.* III. 18, in. ἡπειρον δὲ

(*) *Notice descriptive des Monumens Egyptiens du Musée Charles X.* Paris 1827.

(†) *Histoire Critique du Gnosticisme.* cet. Paris 1828.

μόνην εἶναι ἐκείνην τὴν ἔξω τοῦτου τοῦ κόσμου. et apud ipsum Horap. infra cap. 21, fine: ἐν γὰρ τῷ λοιπῷ κλίματι τοῦ κόσμου αἱ τῶν ποταμῶν πλημμύραι ἐν τῷ χειμῶνι ἀποτελοῦνται); sed *coelum et terram*, quaeque iis continentur, sive *mundum*, veluti infra cap. 34, fine: οὗ [*solis*] μηδέν ἐστι πλεῖον κατὰ τὸν κόσμον.

ὅφιν ζωγραφοῦσι τὴν ἑαυτοῦ ἐσθίοντα οὐραν] Macrobius, quem ad h. l. laudavit Pierius, *Saturn.* I. 9, medio: »Phoenices in sacris imaginem ejus [*mundi*] exprimentes, »draconem finxerunt in orbem redactum, caudamque suam »devorantem, ut appareat mundum et ex se ipso ali, et in »se revolvi." Proclus III. in *Tim.* pag. 216. dicit: »Aegyptios mundum indicasse cruce Graeca, qua quatuor »mundi partes significarentur, quaeque cingebatur serpente, Cneph dicto." Euseb. *Praep. Evang.* I. 10: "Ἐμὴν οἱ Αἰγύπτιοι ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἐννοίας τὸν κόσμον γραφόντες, περιφερῇ κύκλον ἀεροειδῆ καὶ πυρωπὸν χαράσσουσι, καὶ μέσον τεταμένον ὅφιν ἱερακόμορφον, καὶ ἐστὶ τὸ πᾶν σχῆμα, ὡς τὸ παρ' ἡμῖν Θῆτα· τὸν μὲν κύκλον κόσμον μηνύοντες, τὸν δὲ μέσον ὅφιν συνεκτικὸν τοῦτον, ἀγαθὸν δαίμονα σημαίνοντες. Cf. Matter, *Hist. Crit. Gnostic.* Vol. I. pag. 273. nota 3. — Champoll. in op. de *Hierogl. vet. Aeg.* tab. gen. n. 240, figuram a Proclo et ab Eusebio descriptam explicat *regionem, terram*, et secundum eundem, (tab. gen. n. 233) *mundus* indicatur figura symbolica coeli, additis quibusdam aliis signis. Animadvertendum autem Graecos de hieroglyphicis agentes, non tam accurate distinxisse verba, *mundum, terram, regionem*. Cf. Cl. Reuvens *Epp. ad Letronnium.* Ep. I. pag. 35. — Clem. Alex. *Strom.* Lib. V. cap. 4. astra dicit propter obliquam conversionem ab Aegyptiis fuisse adsumilata corporibus serpentium: τὰ μὲν γὰρ τῶν

ἄλλων ἄστρον διὰ τὴν πορείαν τὴν λοξὴν ὄφρων σώμασιν ἀπείκαζον. Hermes apud Stobaeum *Ecl.* Lib. I. cap. 52. pag. 990, *Heerenii*: ἡ γῆ μέσῳ τοῦ παντός ὑπὲρ κείται, ὥσπερ ἄνθρωπος, οὐρανὸν βλέπουσα, μεμερισμένη δέ, ὅσα μέλη καὶ ἄνθρωπος μελίζεται ἐμβλέπει δ' οὐρανῷ, καθάπερ πατρὶ ἰδίῳ, ὅπως ταῖς ἐκείνου μεταβολαῖς καὶ αὐτὴ τὰ ἴδια συµμεταβάλλῃ. cet. atque talem fere picturam papyri quoque, aliaque Aegyptiorum monumenta nobis ostendunt, in quibus supra figuram humanam jacentem, qua terra indicatur, extensa est alia figura humana, coelum referens. Caeterum quam tradit descriptionem mundi et terrae Plato in *Phaed.* pag. 109, sqq. cap. 58, eam ab Aegyptiorum sacra doctrina esse desuntam, docet Proclus *Comm. in Plat. Tim.* I. pag. 56. Cf. Wyttenb. ad Plat. *Phaed.* p. 301.

Serpens caudam in ore tenens, atque ita deum Atmou cingens (vid. tab. n. 7.) saepe occurrit in monumentis, praecipue in parte interiori loculorum mumiarum, an vero ea significatione, quam hic memorat Horapollo, nondum patuit.

βαρύτερον δὲ τὸ ζῶον, καθάπερ καὶ ἡ γῆ] Requiritur aliquid deesse videtur suspicatus fuisse; haec enim addit in versione: *Le serpent généralement pris, marque la terre et l'eau, car il est fort lourd, comme le premier des deux élemens, et fort uni, comme le second.* Sed haec non sunt distinguenda a superioribus, et δέ, post βαρύτερον, respondet quodammodo praecedenti, διὰ μὲν — αἰνιττόμενοι; tria distinguuntur: corpora coelestia, quae serpentis squamis indicantur, terra, quam hoc animali, quoniam gravissimum sit, significant, et aqua, quoniam veluti serpens lubrica sit et laevis. — Caeterum ex ratiocinatione hac, quam aequae ac sequentem: τὸ δὲ ὡς τροφή χρῆσθαι. cet. de suo potius addidisse, quam ex Aegyptio-

rum doctrina hausisse videtur scriptor, facile patet eum vocem κόσμος, quam initio pro mundo usurpaverat, jam cum orbe terrarum confundere.

καθ' ἕκαστον δὲ ἐνιαυτὸν τὸ γῆρας ἀφελὲς ἀποδίδεται] De serpentibus quotannis cum pelle, senectutem exuentibus eff. Aristoteles *Hist. Anim.* VIII. 17. (Vol. II. pag. 397. A.) Aelian. *de Anim. Nat.* IX. 16. Nicander in *Theriac.* vs. 31, sqq. Epiph. *ad Physiol.* cap. 13. Nonn. *Dionys.* XLI. 178, sqq. Plinius *Hist. Nat.* VIII. 27, med. XX. 23, in. Virg. *Georg.* III. 439, *Aen.* II. 473.

ἐνιαυσίος χρόνος — νεάζει] Virg. *Georg.* II. 402.

Atque in se sua per vestigia volvitur annus.

Ἐνιαυτός derivant ἀπὸ τοῦ ἐν ἑαυτῷ, sive εἰς ἑαυτὸν ἐναι. Servius ad Virg. *Aen.* I. 269 adnotat, Latinorum vocem annus esse derivandam ἀπὸ τοῦ ἀναγεῖνθαι, i. e. ab innovatione; addatur idem ad *Aen.* V. 46. Quoniam autem hoc modo annus in se volvatur, serpentem caudam in ore tenentem nonnulli anni symbolum fecerunt. Cf. Hier. Wolfius, in *Somnium Scipionis*, laudatus ab Hoesch. in adn. ad h. l. Addatur Servius ad Virg. *Aen.* V. 85: »Annus secundum Aegyptios indicabatur ante inventas litteras, picto dracone caudam suam mordente: quia in se »fecurrit.»

ταῦτα πάλιν καὶ τὴν μετὰ εἰς αὐτὰ λαμβάνειν] Quam omnia, quae in mundo generantur, non redeant dissoluta in mundum, quoniam inde non exierant, sed in se ipsa, ex notissimo philosophorum, Simplicii, Epicharmi, Philonis aliorumque dogmate, ab Hoesch. in adn. memorato; de Πάτω, pro αὐτὸν, quod habent Codd. et Eds. recte aliam lectionem proposuisse videtur, ταῦτα, sive αὐτὰ. Lucretius *de Rer. Nat.* II. 68, sqq.

— minui rem quamque videmus,
 Et quasi longinquo fluere omnia cernimus aëvo,
 Ex oculisque vetustatem subducere nostris:
 Cum tamen incolumis videatur summa manere:
 Propterea, quia quae decedunt corpora cumque,
 Unde abeunt, minuunt, quo venère, augmine donant:
 cet. Add. Euripid. *Suppl.* 531, sqq. Fragmentum ejusdem
Hypsipylæ, a Stobaeo *Floril.* serm. CVI. pag. 568 ser-
 vatum, quodque Cicero vertit *Tuscul.* III. 25. Cf. Hu-
 gonis Grotii adn. 21. ad lib. *de Verit. Ret. Christ.* I. §. 16.
Ed. Bergm. Add Plut. *de Consol. ad Apollonium*, p. 110.
 Epictetus, *Diss. ab Arriano Conscript.* III. 13. pag. 298.
 Jablonski in *Panth. Aeg.* I. 2. §. 3.

CAPUT III.

Ἐνισχυτὸν δὲ βουλόμενοι δηλώσαι] In Cod. Morell. ab-
 erat δὲ; sed reliquis eam particulam offerentibus, et sensu
 loci eam non respuente, hoc loco retinenda videtur.

Ἰσιν, τουτέστι γυναῖκα ζωγραφοῦσιν τῷ δὲ αὐτῷ καὶ
 τῇ Θεῶν σημαίνουσιν] De Parw adnotat, ex illo του-
 τέστι γυναῖκα, aperte probari, Ἰσιν Aegyptiis denotasse
 foeminam; idque tam perspicuum putat Requier, pag.
 296, 297, ut supervacaneam eam adnotationem ac pæne
 puerilem vocet. Certe apud scriptores, quos hac de re
 adii, nullum vestigium inveni, ex quo conjici possit, voce
 Ἰσιν Aegyptios foeminam indicasse. Qui Isidis nomen
 nihil aliud esse quam Hebraeorum יְשֻׁסָּה, atque ita *foe-*
minam significare putant, (*) refelluntur ab Jablonski *Panth.*

(*) v. c. Trillerus in *Obserrat. Critic.* pag. 465. *Ed. Francof. ad*
Moen. 1742.

Aeg. III. 1. §. 12. — Ex consuetudine Aegyptiorum, homines deorum nominibus appellandi, foeminas Isidis nomen saepe habuisse, patet etiam ex Champoll. libro *de Hierogl. Vet. Aeg.* tab gen. n. 210; ubi legitur mulieris nomen Isedjer, sive Isis magna, et n. 217. Isis. Sed fortasse alio modo locus explicari poterit, ut sensus sit: *Annum quam volunt significare, Isin, id est mulierem pingunt*, (non ut dicatur Isin Aegyptiace significasse mulierem, sed Isin indicatam fuisse mulieris imagine) *eādem autem [imagine] et Deam significant*; ejusdem mulieris figura Dea indicatur. Signum quod, secundum Champoll. post dearum nomina poni solet, simile est ei, quod mulieris cujusvis nomen sequitur. Cf. ejus tab. gen. n. 231, 232 et 246.

Ἰσις δὲ παρ' αὐτοῖς ἐστὶν ἀστὴρ, Αἰγυπτίῳτι καλούμενος Σῶθις, Ἑλληνιστὶ δὲ Ἀστροκύων] Astrocyon sive Canicula, ut vocatur apud Romanos (cf. Cic. *ad Div.* I. 57, II. 44. *de Nat. Deor.* III. 10. Horat. *Od.* III. 13. 2.) saepe quoque ab astro maxime fulgente Sirius dicitur; alteram in eo signo stellam Isidem fuisse vocatam, adnotavit Caus. ad h. l. et Wyttenb. ad Plut. *de Is. et Os.* pag. 365. F. In inscriptione ad Isidem pertinente, quam memoravit Diod. Sic. I. 27. pag. 31, fine. *Ed. Wessel.* est: *ἐγὼ εἰμι ἡ ἐν τῷ ἄστρῳ τῷ κυνὶ ἐπιτέλλουσα*, ad quem locum eff. quae adnotavit Wessel. Totum signum Isidi deae erat dictum apud Aegyptios. Cf. Plut. *de Is. et Os.* cap. 38. pag. 366. A. *τῶν δὲ ἄστρον τὸν Σείριον Ἰσιδος νομίζουσιν ὑδραγωγὸν ὄντα.* Add. cap. 21, med. p. 359. D. cap. 61, pag. 376. A. Schol. ad Arati *Phaen.* 133 et 152. Ideler in *Enchir. Chronol. Math. et Techn.* I. pag. 125. Jablonski *Panth. Aeg.* III. 2. §. 2. 3. sqq. Wyttenb. ad loca Plutarchi, quae citavimus. Nomen Aegyptiacum est Σῶθις, sive Σωθί, prouti scribitur apud Plutarchum *de Is. et Os.*

cap. 61. p. 375 .F. ubi etiam nominis interpretatio exhibetur: Σωθι, Αἰγυπτιστὶ σημαίνει — κῆσιν, ἢ τὸ κῆειν* διὸ καὶ παρατροπῆς γενομένης τοῦ ὀνόματος, Ἑλληνιστὶ κῆκον κέκληται τὸ ἄστρον, ὅπερ ἴδιον τῆς Ἰσιδος νομίζουσιν. Eam interpretationem ex lingua Coptica probavit Jablonski *Opusc.* Tom. I. pag. 336. *Panth. Aeg.* l. c. §. 10, ubi etiam errare docet Bochartum, qui *Hierozoic.* I. pag. 691, et II. pag. 756. Kircherum (in *Scala Magna*, et in *Prodr. Copt.* pag. 145, 147 fine, sqq.) secutus, voce Σωθι Coptice *canem* indicari putat. (*) Manethon, sacerdos Aegyptius, tempore Ptolemaei Philadelphi scripsit librum nunc deperditum, cui titulus: Βίβλος τῆς Σώθews, (servatus a Syncello); sic etiam Theonis libri: περὶ τῆς τοῦ κυνὸς ἐπιτολῆς, nil nisi nomen superest, a Suida servatum. Plutarchus *de Solert. Anim.* cap. 21. p. 974. F. Αἰβρες δὲ Αἰγυπτίων καταγελῶσι μυθολογούντων περὶ τοῦ ὄρουτος, ὡς φωνὴν ἀφιέντος ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας, ἧς ἐπιτέλλει τὸ ἄστρον, ὃ Σώθην αὐτοὶ, Κύναν δὲ καὶ Σείριον ἡμεῖς καλούμεν. Idem signum ab Aegyptiis quoque Σήθ vocatum fuisse, docere videtur locus Vettii Valentis, quem nondum editum laudarunt Marshamus *Canon. Chronic.* pag. 8. *Ed. Lips.* Jablonski *Panth. Aeg.* III. 2. §. 11. *Opusc.* I. pag. 326. Ideler in *Enckir. Chron. Mathem. et Techn.* I. pag. 126. in *Quaestionibus Hist. de Observ. Astron. Vet.* pag. 71, et in opere de *Origine et Signific. nominum Siderum* (+) p. 243. — Pro Ἀστροκύνων, Cod. Par. C. et edd. nonnulli habent Ἀστροκύνων. Schneiderus

(*) Quae apud Plutarchum sequuntur: διὸ καὶ παρατροπῆς γενομένης. cet. usque ad ἄστρον, fabulae similia esse jam vidit de Pauw in notis, et confirmavit Jablonski *Panth. Aeg.* l. c. §. 10.

(+) *Untersuchungen über den Ursprung und die Bedeutung der Sternnamen.*

in *Lex. Graec.* neutram vocem agnoscit, neque tertiam, Ἀστροκύων, quam Caelium Rhodig. XVII. 27. usurpasse adnotatur in Stephani *Thes. Gr.* in voce, ubi laudatur quoque E. H. Barker. *Ep. Critica ad Boissonadium.* pag. 242. Chalcidius in *Platonis Timaeum* ἀστροκύων ab Aegyptiis Σολεχὴν nominari dicit, in quo loco voci Σολεχὴν sive Σολεχὺν, substituendam esse alteram illam Σώθιν, non sine verisimilitudine conjecit Fabricius. Cf. Jablonski *Opusc.* I. pag. 322. Denique Germ. Caesar ad Arati *Phaen.* comm. ad vs. 332 (*Ed. Buhl.* Vol. II. p. 79): »Astrocyon» inquit »nominatur, quod nos Canis stellam» dicimus."

Graeci signum illud Κυρὸς nomine indicabant. Cf. Arati *Phaen.* 676.

ἤμος καὶ μέγιστος κυρὸς πᾶσαι ἀμαρυγαὶ
δύνουσι

add. vs. 603. Nonnius *Dionys.* XLVII. 253. Lucianus *Deor. Conc.* cap. 5. Ab Homero *Il.* X. 29. et Arato vs. 755, vocatur Κύων Ῥελωνός, et in Ptolemaei loco, (quem citavit Ideler in libro *de Siderum Nominibus*, p. 253.) *Procyon* (apud Ciceronem *Ante canem* dictus) vocatur, ὁ πρὸ τοῦ Κυρὸς. Add. loca, quae in adnot. proxime seq. citavimus. Sed idem Sirius a Graecis saepe quoque vocatur τὸ ἄστρον, vel ὁ ἀστήρ. v. c. apud Homerum *Il.* E. 5, A. 62, X. 26 et 317, et quos laudavit Ideler (l. c. pag. 243) Alcaei versus, apud Athenaeum *Deipnos.* X. pag. 430. *Ed. Casaub.* servatos, et Theophr. *Hist. Plant.* II. 8. — Ἀστροκύων, Ἀστροκύωνος vel Ἀστρομύων veteres non dixerunt; quapropter vel locus, quem supra memoravimus, uti et locus Horapollinis fortasse erunt mutandi, ita ut legatur, quod Fabricius voluit ad *Chalcidium*, ἄστρον κυρὸς, prouti Vettius Valens. II. 10. dixit Κυρὸς ἄστρον

ἔπιτολήν; vel altera tantum duarum vocum retinenda, sive ἄστρον, sive κίων, ita ut putetur, alterutram ab aliquo, explicationis causa in margine additam, vel alteri voci superscriptam, postea in textum irrepsisse; vel denique statuendum, vocem Ἀστρόκίων a posterioribus Graece loquentibus fuisse adsumtam. Quidquid sit, lectionem Ἀστρομίων vitiosam esse ostendunt Codd. Aug. et Pariss. A. B. et docet Hadr. Junius *Animadv.* I. cap. 5.

ὅτε μὲν μείζων, ὅτε δὲ ἥσσω ἀνατέλλων] » Ἀνατέλλειν » de Sole et Luna proprie dicitur, de aliis stellis ἐπιτέλλειν, » quod Philippus non observavit." Ita, ut videtur, recte Pierius ad h. l. sed exemplis non additis. Sol dicitur ἀνατέλλειν. Herod. II. 142. Ἐλεγον — τὸν ἥλιον ἀνατεῖλαι, — ἐνθεν νῦν ἀνατέλλει, de quo loco difficiliore videbimus infra in adn. ad cap. 5. Plato *Politic.* pag. 269. A. ὡς ἄρα, ὅθεν μὲν ἀνατέλλει νῦν, εἰς τοῦτον τότε τὸν τόπον ἐδίετο, ἀνέτελλε δ' ἐκ τοῦ ἐναντίου. Xenoph. *Anab.* II. 3. §. 1. τότε δὲ ἅμα ἥλιος ἀνατέλλοντι κήρυκας ἐπεμψε περὶ σπονδῶν. Diod. Sic. XVIII. 7. Vol. II. pag. 165. (*Ed. Wessel.*) ὁρᾶσθαι δὲ τὸν ἥλιον ἔτι τῆς νυκτὸς οὐσης ἀνατέλλοντα, τὰς ἀκτῖνας οὐκ ἐν κυκλωτερεῖ σχήματι τετραμμένον. cet. in quo loco alii distinctionem ponunt post ἀκτῖνας, ita ut regatur ab ἀνατέλλοντα, transitiva significatione. — De astris dicitur ἐπιτέλλειν et ἐπιτολή. vb. c. apud Aristot. *Hist. Anim.* V. 22. in. Vol. II. pag. 314. D. καὶ μάλιστα τῶν ἀστέρων ἐπιτολαῖς; et paullo ulterius, πρὸ πλειάδος ἐπιτολῆς. Diod. Sic. I. 27. ἐγὼ εἶμι ἢ ἐν τῷ ἄστροι τῷ κυνι ἐπιτέλλουσα. I. 19. pag. 22. (*Ed. Wessel.*) κατὰ τὴν τοῦ Σειρίου ἀστρου ἐπιτολήν, in quo loco Wessel. recte rejecit, quod multi Codd. habent: κατὰ τὴν τοῦ κυνὸς τοῦ Σειρίου ἀστρου ἐπιτολήν. cap. 80. pag. 92. καὶ κομήτων ἀστέρων ἐπιτολάς. XVII. 7. Vol. II. pag. 165. τὴν

τοῦ κυνός ἐπιτολήν. XIX. 18. pag. 331. περὶ κυνός ἐπιτολής, ubi male nonnulli Codd. habent ἀνατολής. De differentia ἀνατολήν inter et ἐπιτολήν, Schol. ad Arati *Phaen.* vs. 137. ἄλλο μὲν οὖν ἀνατολή καὶ ἄλλο ἐπιτολή· ἀνατολή μὲν γὰρ ἐστίν ἡ τοῦ ζωδίου παντός, καθ' ὃ ἐστίν ἡ τοῦ ἡλίου ἐπιφάνεια· ἐπιτολή δὲ τὸ ὑπὸ τὸ ζῳδιον· ὅταν γὰρ συνανατέλλῃ ἐπὶ τινι, ἐπιτέλλειν λέγεται, ὡς τὸ »Πλημύδων Ἀτλαγεννάων ἐπιτελλομένων» αἱ γὰρ Πλειάδες ἐπὶ τὴν τοῦ Ταύρου εἰσὶ τομήν, αἵτινες τῷ Κριῷ ἐπιτέλλονται, ὅτε ὁ ἥλιος ἐν τῷ Κριῷ ἐστὶ, κατὰ τὴν τοῦ θέρους ἀρχήν. cet. itaque ex Scholiastae verbis statui posse videtur, ἀνατολήν dici de toto signo aliquo, ἐπιτολή de stellis in eo signo et cum eo orientibus. Ἀνατέλλειν ita usurpatur ab Arato *Phaen.* 534, 540, 556 et 560. Stobaeus in *Eclog.* I. 25. *Heerenii* pag. 520. Ἀνατολήν δ' εἶναι φησιν ὁ Χρυσίππος ἐν ταῖς φυσικαῖς τέχναις, ὑπεροχὴν ἄστρου ὑπὲρ γῆς, δύνειν δὲ κρύψιν ἄστρου ὑπὸ γῆν. Γίγνεσθαι δὲ ἅμα τῶν αὐτῶν ἀνατολήν καὶ δύνειν πρὸς ἄλλους τε ἄλλως. Ἐπιτολήν δ' ἄστρου ἅμα ἡλίῳ ἀνατολήν, δύνειν δὲ τὴν ἅμα ἡλίῳ δύνειν. Διχῶς γὰρ λέγεσθαι δύνειν, τὴν μὲν κατὰ τὴν ἀνατολήν, τὴν δὲ κατὰ τὴν ἐπιτολήν. Κυνός δ' ἐπιτολήν ἅμα ἡλίῳ κυνός ἀνατολήν, δύνειν δὲ ἅμα ἡλίῳ κυνός ἀποκρύψιν εἰς γῆν. Τὸν δ' ὅμοιον λόγον εἶναι καὶ ἐπὶ τῆς πλειάδος. Geminus cap. 11. *Isagoges* in Arati *Phaen.* ἀνατολήν, *ortum quotidianum* stellae explicat, ἐπιτολήν contra, *ortum heliacum* sive *poëticum*; additque δύνειν dici de *quotidiano occasu*, κρύψιν vero de *occasu heliaco*. Cf. Ideler in *Quaest. Hist. de Observ. Astron. Vet.* pag. 310, 311. Sed ἀνατολή infra usurpatur, κατὰ τὴν ἀνατολήν τῆς σελήνης, ubi certo de *ortu heliaco* tantum sermo esse potest, contra Theon ad Arati *Phaen.* ἐπιτολήν de *ortu heliaco* dicit: τότε ἐμβαίνει ὁ Νεῖλος καὶ ἡ τοῦ κυνός ἐπιτολή

κατὰ ἐνδεκάτην ὥραν φαίνεται, καὶ τῆς Ἱσιδος ἱερὸν εἶναι τὸν κύνα λέγουσι καὶ τὴν ἐπιτολὴν αὐτοῦ.

καὶ ὅτε μὲν λαμπρότερος, ὅτε δὲ, οὐχ οὕτως] Licet Codd. nonnulli aliam lectionem offerant, vulgatam retinendam putavi, quandoquidem ὅτε δὲ apte respondeat alteri ὅτε μὲν, et eadem structura praecesserit, ὅτε μὲν μείζων, ὅτε δὲ ἥσων. Fortasse lectio ἐσθ' ὅτε δ' οὐχ orta est ex iis quae sequuntur, ἔτι δὲ καὶ διότι. cet.

ἔτι δὲ καὶ διότι — τελεῖσθαι] Ex colore et luminis hujus stellae fulgore, quando exoriebatur, de fluminis incremento atque ita de ejus anni fertilitate conjiciebant. Cf. Ideler in *Enchir. Chronol.* I. pag. 125, et quod ibi laudavit (ex Bainbridgii *Caniculariis*, pag. 27.) Hephaestionis fragmentum, περὶ ἐπισημασιῶν τῆς τοῦ κυνὸς ἐπιτολῆς. Salmas. in *Solin.* pag. 303. *Ed. Ultraj.*

διόπερ οὐκ ἀλόγως τὸν ἐνιαυτὸν, Ἱσιν λέγουσιν] De Pauw corrigendum putat: διόπερ οὐκ ἀλόγως καὶ τὸν ἐνιαυτὸν, cet. sed Codd. articulum καὶ non habentibus, neque sensu loci eum requirente, lectionem vulgatam retinendam putem. Propterea quod hoc sidus prae reliquis fulget, et magna ejus vis est in judicandis iis quae quovis anno accidunt, *non sine ratione annum ab eo vocarunt Aegyptii.* Quod dicit Horap. τὸν ἐνιαυτὸν Ἱσιν λέγουσιν, non ex eo est statuendum, annum Aegyptiace Ἱσιν fuisse vocatum, nam non adeo loquitur de nomine Isidis, sed potius de Sothi Isidi dicato, unde dicta Σωθιακὴ περίοδος, quod fortasse scriptori in mentem venerat; haec igitur Isidis nominis interpretatio symbolica potius est et allegorica; non vocis ipsius, sed rei, voce illa indicatae, ut docet Jablonski *Panth. Aeg.* III. 1. §. 13, fine. — De Pauw in eadem adnotatione Isidem apud Aegyptios significasse dicit: *mulierem, Deam, sidus in quo anima Deae, annum;*

sed Requier recte observat ex hoc capite non patere, Aegyptios statuisset in hoc sidere animam Deae versari; est verus locus Plutarchi, unde hoc conjiciatur, *de Is. et Os.* cap. 21. pag. 359. C. D. τὰς δὲ ψυχὰς ἐν οὐρανῷ λάμπειν ἀστρα, καὶ καλεῖσθαι κῆνα μὲν τὴν Ἰσιδος ὑφ' Ἑλλήνων, ἐν Αἰγυπτίων δὲ Σῶθιν, Ὡρίωνα δὲ τὴν Ὀρου, τὴν δὲ Τεφῶνος ἄρκτον. — Quaeri fortasse potest, utrum Sothis in monumentis Aegyptiacis symbolica significatione pro annis ponatur, sed hoc nondum apparuit. — Caeterum Diod. Sic. I. 26. pag. 30. *Wessel.* narrat Graecorum annos a veteribus *Horos* fuisse nominatos: κατ' ἐκείνους γὰρ τοὺς χρόνους τὸν ἐνιαυτὸν ἀπαρτίζεσθαι τέτταροι μῆσιν, τοῖς γινωμένοις κατὰ τὰς ἐκάστων τῶν χρόνων ὥρας, οἷον ἔαρος, θέρους, χειμῶνος· ἀφ' ἧς αἰτίας καὶ παρ' ἐνίοις τῶν Ἑλλήνων τοὺς ἐνιαυτοὺς ὥρους καλεῖσθαι, καὶ τὰς κατ' ἑκάστης ἀναγραφὰς ὥρογραφίας προσαγορεῖσθαι. Cf. quos laudavit *Wessel.* ad h. l.

καὶ ἐτέρως δὲ ἐνιαυτὸν γράφοντες, φοῖνικα ζωογραφοῦσι] *Palmae ramum mensem indicasse, traditur in cap. seq. — κατὰ τὴν ἀνατολὴν τῆς σελήνης, i. e. quavis nova luna, quovis mense;* ita ut duodecim impletis efficiatur annus lunaris. De Palmis cf. *Theophr. Hist. Plant.* I. 22, II. 8. *de Caus. Plant.* III. 6. *Aelian. de Anim. Nat.* XVI. 18. *Plinius Hist. Nat.* XIII. 4, XVI. 20, 28, XXIII. 4, fine et 5. — Caeterum anni signum hieroglyphicum est figura, quam *Champoll.* in *Op. de Hierogl. Vet. Aeg.* pag. 214. collata tab. XIII. n. 5. vocat *Sceptrum curvatum*. *Clem. Alex. Strom.* VI. 4. pag. 757. *Ed. Pott.* Horoscopum apud Aegyptios, palmam manu tenuisse narrat, astrologiae symbolum: ὁ ὥροσκόπος, ὥρολογιὸν τε μετὰ χεῖρα, καὶ φοῖνικα ἀστρολογίας ἔχων συμβόλα, πρόσκειται. — *Salvolini in Ep. II. ad Gazze-*

ram (*) pag. 55: signo (quod *sceptrum curvatum* vocavit Champollion. Vid. tab. nostra I. 1.) *ramum palmarum* indicari putat, quod si verum est, etiam hic Horapollinis locus monumentis confirmabitur; sed apex lateralis impedire videtur, quo minus pro palmarum ramo accipiatur. Praeterea figura hujus rami satis nota, quoniam in deorum quorundam capitibus pingi solet, neque pro anno, neque pro mense adhuc, quod sciam, est inventa. Denique ex eo quod cap. seq. Horap. eodem palmarum ramo mensem indicari dicit, magis quoque suspicamur eum haec de palma, ex historiae naturalis scriptore quodam male composuisse.

ὡς ἐν ταῖς δώδεκα βᾶϊν ἐνιαυτὸν ἀπαρτίζεσθαι] Vox βᾶϊς, vel βᾶϊον est Aegyptiaca βαί, et significat *palmarum ramum*, qui saepius θάλλος dicitur. Cf. Schneid. *Lex. Gr.* voce βᾶϊον. Vox ea postea ad Graecos transiit recentiores. Cf. quos laudavit Jablonski: *Opusc.* I. pag. 48, qui ibidem errare docuit Etymologum Magnum dicentem βᾶϊον παρὰ τὸ βίᾱ τέλλεσθαι, σημαίνει τὸν κλάδον τῆς φοινίκης. — Caeterum huc quoque pertinet locus ex Anonymi Cod. Reg. Paris. 2023. folio 80, quem adscripsit du Cange in *Gloss.* voce Βᾶϊς: ἐπειδὴ τῶν Ἑβραίων φωνῇ ἡ σελήνη βᾶϊον ὀνομάζεται, ὁ γοῦν φοῖνιξ τὸ δένδρον καθ' ἐκάστην πρόσodon τῆς σελήνης, ἣν τινες Γέαν καλοῦσιν, ἐκ τῆς ἑαυτοῦ καρδίας κλάδον ἀναδίδωσι· καὶ διὰ τοῦτο τὸν κλάδον τῶν φοινίκων, Ἑβραῖοι βᾶϊα προσαγορεύουσιν, ἀπὸ τοῦ περὶ δένδρον συμβαίνοντος παραδόξου κατονομάζοντες· ὁμοίως δὲ καὶ ἡμεῖς ἐξ ἐκείνων παραλαβόντες καλοῦμεν τῇ αὐτῇ φωνῇ τοὺς κλάδους τῶν φοινίκων βᾶϊα. ad

(*) Des principales expressions qui servent a la notation des dates, sur les monumens de l'ancienne Egypte, d'après l'inscription de Rosette. I. Lettre, Paris. 1832. II. Lettre, ibid. 1833.

quem locum Jablonski adnotavit de Hebraeis dici, quae proprie ad Aegyptios pertineant. Salvolini *Ep. II. ad Gazzeram.* pag. 54. nota 1. citat quoque locum ex libro Copto *Vitam eremitae Venofri* continente, (Cod. Borg. XVI. pag. 14.), ubi *palma* dicitur *duodecim ramos quotannis producere, singulos singulis mensibus.*

CAPUT IV.

Ἐπειδὴ φασιν, ἐν τῇ ἀνατολῇ πεντεκαίδεκα μοιρῶν ὑπάρχουσαν, πρὸς τὸ ἄνω τοῖς κέρασιν ἐσχηματίζεσθαι κ. τ. λ.] Merc. in adn. locum ita vertit: *quod in ortu quidem dicant, quum est quindecim partium, sursum erectis cornibus apparere: at in occasu, 30 diebus impletis, cornua deorsum inflexa gerere.* Porro *quindecim lunae partes* intelligit, *quindecim dies*; in quo reprehenditur ab Hoesch. qui ita locum explicare conatur: » quando Luna » quindecim partibus a sole recessit, post conjunctionem" (i. e. post illud tempus, quo inter Solem et Terram in eadem linea est posita) » tendens ad oppositionem;" (i. e. ad eum locum ubi a contraria Terrae parte Soli in eadem linea opponitur, itaque maxime ab eo est remota) » tum enim » ὑπανυος esse desinit, et fit orientalis a Sole, secundum » Astrologos. Ptolem. Lib. IV. τετραβίβλου. cap. περὶ » συναρμολογῶν. Theon. in Arati *Phaen.* Plinius *Hist. Nat.* » II. 14. Interpretatio illa, quae *ιέ μοίρας* pro 15 diebus » accipit, locum habere non potest: quia tum Luna Soli » opponitur, et plenum lumen nobis obvertit: tantum ab- » est, ut corniculata appareat. De hoc Horapollinis loco, » quidam vir doctissimus, sic ad me: » Proponit auctor » distantiam 15 partium, id est 15 graduum, non quod in » illo positu duntaxat luna cornua sursum tendat; nam re

»»» vera, quum primum illa, unico gradu a Solis conjunc-
 »»» tione discedit, statim respectu nostri cornua erigere in-
 »»» cipit, etiamsi nondum appareat: sed dum 30 diebus
 »»» completis, ait, lunam deorsum inflexa gerere cornua;
 »»» cum vulgo loquitur, quod integro mensi 30 dies tribu-
 »»» ere consuevit. Supponit autem Solem in eodem positu,
 »»» quo supra, id est in Occidente, et Lunam ejus con-
 »»» junctionem appetentem; tunc enim Luna antequam
 »»» Soli, in eodem longitudinis puncto jungitur, cornua
 »»» sua deorsum inflectit.”” De Pauw quoque μοῖρα; *gra-*
*du*s, non *dies* esse adnotavit, atque eodem modo vertit
 Requier. Lectionem Codd. Paris. A, Morell. et Aug. se-
 cuti sumus, quod ea melius convenit cum iis quae sequun-
 tur: τὸν ἀριθμὸν τῶν τριάκοντα ἡμερῶν πληρώσασαν. —
 Porro interpretes nonnulli ἐν τῇ ἀποκρούσει reddiderunt,
in occasu; melius Trebatius, *cum occultatur*, Causs. *in*
senio, et Requier, *lorsqu' elle est dans son declin.* Ἀπό-
 κρουσις dicitur de Luna decrescente. Cff. Clem. Alex. *Strom.*
VI. cap. 16. pag. 814. Ed. Pott. Alex. Aphrod. I. 66.
 Pro ἀνατολῇ fortasse erit legendum αὐξήσει; (nam haec vox
 usurpatur de *Luna crescente*, αὐξῆσιν λαμβάνοντος. Cff.
 Philo de *Mundi Opif. pag. 23. Aristot. de Mundo. cap. 6.*
Tom. I. pag. 861. D. Aelian. de Anim. Nat. II. 35,
XII. 13.) ut ita conveniat cum sequenti ἀποκρούσει; aut
 statuendum ἀνατολῇ, hoc loco, ut et in cap. superiori,
 indicari *exortum*, ita u^t ἐν τῇ ἀνατολῇ significet idem
 quod *post lunam novam*; sed priorem rationem praetule-
 rim. — In iis quae sequuntur, τὸν ἀριθμὸν τῶν τριάκοντα
 ἡμερῶν πληρώσασαν, de Pauw recte adnotavit *aoristum* hīc
Praesentis significatione adhiberi. — Praecedentia, πεν-
 τεκαίδεκα μοιρῶν ὑπάρχουσας, accipienda videntur non ut
 dicatur, *quando est quindecim partium*, sed, *donec est*

quindecim partium, usque ad diem decimum quintum, i. e. donec est plena. Sensus itaque totius loci hic erit: Lunam pingunt deorsum inversam (mensem significare volentes, quoniam dicunt eam, quando crescat, donec quindecim dierum partem orbitae suae perfecerit, (i. e. donec in oppositionem pervenerit) sursum erectis cornibus apparere; sed quando decrescat, quam diu numerum triginta dierum post quindecim illos priores compleat, deorsum cornibus vergi. — Animadvertendum autem, quae dicit hoc loco Horapollon, ea non nimis esse urgenda, quandoquidem Luna proprie cornibus tantum apparet, quando crescit, antequam facta est semiplena; et decrescens, quando septem posteriores dies periodi suae perficit. — Hoesch. et Requier recte observarunt numerum triginta dierum hic ex usu vulgari adhiberi, quum Luna, ut redeat ad conjunctionem, proprie tempus requirat 29 dierum cum dimidio; ipse Horap. cap. 10. accuratius hoc tempus indicat. *ταύτην γὰρ τὴν ἡμέραν (i. e. τὴν ἐννιάτην καὶ εἰκοστήν) νομίζει συνοδὸν εἶναι σελήνης καὶ ἡλίου.*

Aegyptiis mensem luna picta significantibus, eadem causa fuit, quae reliquis populis, Graecis v. c. Romanisque, et hodiernis quoque mensem a Luna nominantibus. Varro, quem citavit Ideler, in *Enchir. Chronol.* II. pag. 38. »mensis» inquit: »a lunae motu dictus, dum a sole profecta rursus redit ad eum luna, quod Graece olim dicta »μήνη, unde illorum μῆνες, ab eo nostri.» Plinius *Hist. Nat.* XVIII. 25, ante med. »centesima revolvente se luna.» i. e. centesimo mense. — Porro Hieroglyphicum quod hic explicatur, confirmatur Aegyptiacorum monumentorum inscriptionibus. Cf. Champoll, *de Hierogl. Vet. Aeg.* tab. gen. n. 238. a. addatur pag. 331 et 348 ejusdem operis, et in *Panth. Aeg.* expl. tab. 14. a. n. 9. ubi docet ex

monumentis: » ineuntem mensem Aegyptios indicasse luna
 » cornibus sursum versis; mensem finitum, luna cornua
 » deorsum flectente.” Cf. explic. tab. 14. b. Lunae au-
 tem pro mense usurpatae hieroglyphicum vid. in tabb. nos-
 tris n. 25. — Annus Aegyptiorum in tres tempestates erat
 divisus: ver, aestatem, et hiemen; quaevis autem tempes-
 tas quatuor menses complectebatur; itaque quivis mensis
 scribebatur signo tempestatis, ad quam pertinebat, cui in-
 scribebatur hieroglyphicum mensis, luna inversa, addi-
 tis uno, duobus, tribus vel quatuor punctis, lineisve, qui-
 bus indicaretur de quo ejus tempestatis mense sermo es-
 set. Cf. Kosegarten *de Prisca Aeg. Literatura* Comm. I.
 pag. 48, sqq. Ijong in *Additam. ad Gramm. Aeg.*
Tattami, pag. 5. et inprimis Salvolini *Ep. I. ad Gazze-*
ram. pag. 30, et *Ep. II.* pag. 38, sqq.

ἐσχηματίζεσθαι] σχήματα et σχηματίζεσθαι saepissime ad-
 hibentur ad lunae diversas formas sive *phases* indicandas.
 Ita Alex. *Aphrod.* quem supra citavimus, I. 66. ὁμοίως
 δὲ καὶ ἡ σελήνη σχηματίζεται. Philo *de Mundi Opif.*
 pag. 23. ἀφ’ οὗ ἡρξάτο σχήματος λαμβάνειν αὐξησιν αἰ-
 σθητῶς (ἡ σελήνη). Clem. Alex. *Strom.* VI. pag. 813.
 ἡ σελήνη λαμβάνει τοὺς μετασχηματισμούς.

εἰς τὸ κάτω τοῖς κέρασι γέρειν] De Pauw et his et su-
 perioribus, Plinii locum (*Hist. Nat.* VIII. 54.) — (simias)
 » luna cava tristes esse, quibus in eo genere cauda sit, no-
 » vam exultatione adorare” illustrari posse putat, atque lu-
 nam cavam esse docet, ubi cornua deorsum inflectat; ci-
 tavit praeterea locum Varronis ex Lib. IV. *de Lingua La-*
tina, cui addatur ejusdem Plinii VIII. 17, med. » cres-
 » centem in orbes, et cavantem pari modo cornua.” Alia
 significatione menses dicuntur *cavi*, i. e. *pares*, quibus
 opponuntur *pleni*, i. e. *impares*; Graece: *μήνες πλήρεις*

et κῆλοι. Cff. quos laudavit Ideler in *Enchir. Chronol.* I. pag. 266. et II. pag. 32, sq.

Caput hoc quartum per paronomasiam explicandum putat de Goulianof: dialecto Sahidica *Luna* vocatur πΟΟΖ, nomine sonitu et literis conveniente cum Coptorum πΟΖ (*terminus, finis, finire, pervenire, perficere*, quo igitur indicetur agi de *mense jam finito*) et πΟΜΖ, (*vertere, quod spectet lunam deorsum versam*). Quum vero Horapollō indicare videatur Lunam sursum versam significare quindecim mensis partes, itaque mensis dimidium, observat de Goulianof *dimidium* Coptice dici πΑΥΘ, quae vox ab eadem litera incipit atque πΟΟΖ; praeterea πΩΥ significare *divisionem, fractionem*, et πΩΖ *frangere, rumpere* (*).

(*) De Goulianof eodem loco observat Lunam cornibus deorsum versam, in nominibus regiis hieroglyphicis valere literam Π; quod unde petierit Vir Nobiliss. nescio; nisi fortasse spectaverit nomen reginae Aegyptiae, quod Champollion (*Ep. I. ad Ducem de Blacas.* pag. 17, tab. II. n. 1.) legit *Pook-mes-nane-Atari*, cujus nominis prima vox *Pook* signo hieroglyphico *Lunae cornibus deorsum versae* exprimitur. At eo loco lunae hieroglyphicum non est phoneticum, sed symbolicum, ipsum *Deum Lunum* πΟΟΖ, indicans. Alio loco (*Ep. II. pag. 44. sqq.*) eidem hieroglyphico, in nomine regis *Amosis* tribuitur valor vocis ΔΔΖ vel ΟΟΖ; quod ipsum minus recte, ut videtur intellectum, Viro Nobiliss. Klaproth. (in opere, quod jam citavimus, *Examen critique* cet. pag. 159. sq.) ansam praebuit reprehendendi Champollionem tamquam in explicando hoc signo sibi non constantem. — Sed in legendo nomine reginae *Atari*, doctissimus hieroglyphicorum interpretes nomini dei *Luni* praeposuit articulum masculini generis Π, quod eo facilius ei licuit, quum priora illa tria signa titulum potius, quam ipsum reginae nomen contineant; in legendo autem nomine regis *Amosis*, quum lunae signum ad ipsum nomen pertinere videretur, articulum non addidit; recte autem ibi hoc signum legi ΟΟΖ, probavit ex papyro hieratica musei Taurinensis, ubi nomen dei *Ooh Thóouth* saepissime occurrit signis symbolicis indicatum, quibus praeposita sunt signa hieratica pho-

De luna dimidiata, symbolo Lunae planetae cf. Seyffarth.
c. pag. 181, fine.

CAPUT V.

”*Ἔτος τὸ ἐνιστάμενον*] Interpretem reprehendit de Pauw, vertentem *annum instantem*, et corrigendum putat, *inuntem et inceptum*. Sed D’Orville *Criticae Vanni* p. 544. » *annum instantem*” inquit: » esse *annum*, quem vocant » *praesentem, currentem*, sciunt Latine docti. Faber meus » haec habet: *praesens et quasiurgens*. Quinct. V. 10. » » Praeteritum, instans, futurum.” Nepos II. 1, 4. » de » » instantibus, ut ait Thucydides, verissime judicabat, et » » de futuris callidissime conjiciebat.”” Add. Tacitus *Hist.* III. 36. » Praeterita, instantia, futura pari oblivione » dimiserat.” Conf. quoque Drakenborch ad Liv. XXX. 12. et Ernesti *Cl. Cic.*

ἔστι δὲ μέτρον γῆς ἢ ἀρουρα] De hac mensura cf. Jomard in *Exposit. Rat. Metr. Vet. Aeg.* inserta *Descriptioni Aegypti* (*), Tom. VI. pag. 525, 535. sq. De quarta parte ἀρουρας, cf. pag. 366. et Gerard in *Comment. de Mensuris Agrariis Vet. Aeg.* in eodem opere, Tom. VIII. pag. 149.

βουλόμενοι οὖν ἔτος εἶπεν, τέταρτον λέγουσιν] Pierius et Requier, ad h. l. Scaliger *de Emend. temp.* III. pag. 195, 196. (ex Diod. Sic. I. cap. 50. pag. 59. *Ed. Wessel.*) putant Aegyptios jam antiquitus usos fuisse duplici anno-

---

netica ipsas illas literas ΔΔ2 vel ΟΟ2 efficientia. Universe in libro illo Klaprothium iniquissime de Champollionis doctrina judicasse, vel leviter inspicienti, facile patebit.

(*) *Grande Description de l’Egypte.*

rum computatione: altera *canicularium*, *solarium* sive *annorum Dei*, efficientium periodum annorum quatuor; altera annorum communium, quos *quadrantes* vocaverint, utpote quartam partem *annorum Dei* efficientes. Scaliger alio loco (*Isagogic. Canonum.* pag. 243, 244.) statuit sacerdotes Aegyptiorum quotannis intercalasse diei quartam partem, itaque annum nunc a vespera, nunc a media nocte, alias a mane, alias a meridie inchoatum fuisse. — Gatterer in *Adumbratione Chronologiae* (*) pag. 233. ex eodem Diodori loco, coll. Strabonis XVII. pag. 1171, et ipso hoc capite Horapollinis, statuendum putat, Aegyptios quarto quoque anno unum diem intercalasse. — Bainbridgius, *Canicul.* pag. 26, De la Nauze, in tractatu Gallice scripto, *Historia Calendarii Aegyptiaci* (commentariis *Acad. Inscript.* Tom. XIV. pag. 351. inserto), Frerret in *Operibus Omnibus.* Tom. X. pag. 36. statuunt Aegyptios usurpasse *annum vagum*, secundum quem festa et sacra ordinarentur; et *certum* atque *immobilem* incipientem ab exortu Sirii, secundum quem opera agrestia instituerentur. — Contra Dupuy putat Aegyptios, Herodoti et Platonis aetate, et usque ad Saeculum IV. ante Christum, differentiam ignorasse *annum vagum* inter et *certum*. — Larcher in *Comm. de Phoenice*, inserto *Opp. Instit. Reg. Franc.* quadrantis illius diei intercalationem, sub Ptolemaeo Philadelpho ab Astronomis Alexandrinis statuit fuisse inventam. — Horum omnium opinionibus sese opposuit Ideler in opere, quod saepius laudavimus, *Enchir. Chron. Math. et Techn.* Vol. I. pag. 127—140, in ejusdem operis *Compendio* (†) pag. 52, sqq. et in opere de

---

(*) *Abriss der Chronologie.* Götting. 1777.

(†) *Lehrbuch der Chronologie.* Berlin. 1831.

Observ. Astron. Veterum. pag. 76, sqq. — Scaligeri, Bainbridgii, Nauzii, Frereti argumenta infirmari putat loco Censorini *de Die Natali.* 18. » Ad Aegyptiorum vero annum magnum luna non pertinet, quem Graece *κυνικόν*, » latine canicularem vocamus, propterea quod initium illius sumitur, cum primo die ejus mensis, quem vocant Aegyptii Thoth, caniculae sidus exoritur. Nam eorum annus civilis solos habet dies CCCLXV, sine ullo intercalari. Itaque quadriennium apud eos uno circiter die minus est, quam naturale quadriennium; eoque fit ut anno MCCCCLXI ad idem revolvatur principium. Hic annus etiam *ἡλιακός* a quibusdam dicitur, et ab aliis *ὁ θεοῦ ἐνιαυτός*. Ex hoc loco patet *θεοῦ ἐνιαυτῷ* aliam significationem a Censorino, optimo hac in re auctore tribui. Locis vero Diodori et Strabonis, quibus viri illi doctissimi sententiam suam munire conati sunt, tantum tradi putat Ideler, Thebanorum sacerdotes cognovisse annum civilem Aegyptiorum, secundum Solis cursum sex horis esse brevior; Horapollinem denique antiquioribus Aegyptiis tribuisse, quae apud posteriores demum obtinuerint.

Quod adinet ad reliquorum Dupuyi et Larcheri opiniones, iis adversari putat Strabonem *Geogr.* XVII. pag. 1160. docentem » Eudoxum atque Platonem a sacerdotibus Helio-politanis cognovisse partes diei et noctis, praeter 365 dies, » cuius anno addendos et Herodoti locum II. 142. *ἐν τοίνυν τοῦτω τῷ χρόνῳ τετράκις ἔλεγον ἐξ ἡθέων τὸν ἥλιον ἀνατέλλαι· ἔνθα τε νῦν καταδύεται, ἐνθεῦτεν δις ἐπαντεῖλαι· καὶ ἐνθεν νῦν ἀνατέλλει, ἐνθαῦτα δις καταδύναι.* Quem locum ab interpretibus non intellectum, traditionem ab Aegyptiis cum Herodoto communicatam, sed ab hoc scriptore minus recte intellectam continere putat Ideler l. c. pag. 138. sq. Aegyptiorumque sacerdotes indicasse, tem-

pore 11340 annorum, solstitium et brumam octies solitis anni Aegyptiaci diebus incidisse, (i. e. iis diebus quibus tunc, tempore Herodoti, inciderent,) octies vero solstitium die, quo nunc bruma, et brumam quo nunc solstitium, accidisse; itaque hac periodo octies annum canicularum fuisse absolutum. — Postea quum Caesar, A°. A. C. 45. ope usus Sosigenis Alexandrini, novam Chronologiae rationem, qua quarto quoque anno dies intercalabatur, induxisset, mutatis quibusdam, eam receperunt quoque Alexandrini et Christiani Aegyptii, reliquis annum vagum retinentibus, donec tandem, ineunte saeculo V, Caesaris ratio ubique in Aegypto recepta fuit. Certe Macrobius *Saturn.* I. 15. eam tantum memorat; ejus quoque mentio invenitur apud Clem. Alex. et Anatolium. Cf. Ideler l. c. Vol. I. pag. 140, sq. et in opere *de Observ. Astron. Veterum.* pag. 115, 131 et 132. — Caeterum jam Caussinus dubitavit, utrum re vera apud Aegyptios annus ille intercalaris in usum civilem fuerit receptus, atque dicit talem exstitisse » si non ex civili ratione, saltem ex arcana sacerdotum observatione.”

κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἀστρου τῆς Σώθως, μέχρι τῆς ἄλλης ἀνατολῆς, τέταρτον ἡμέρας προστίθεται] Praep. κατὰ cum accusat. hic opponitur alteri μέχρι, ita ut significare videatur a vel ab, locum et terminum a quo incipitur; sed tunc requirit genitivum. Cf. Matthiae *Gramm. Graec.* §. 581. a. Casaub. ad Strabonem pag. 139. atque ita quoque usurpatur a scriptoribus Novi Testamenti. Itaque fortasse pro τὴν ἀνατολὴν mutandum τῆς ἀνατολῆς; aut accusativus ita explicandus, ut pendeat a verbo προστίθεται, et sensus sit: quoniam tradunt, ad spatium ab exortu astri Sothis, usque ad sequentem exortum, quartam diei partem addi.

ὥς εἶναι τὸ ἔτος τοῦ θεοῦ, τριακοσίων ἐξήκοντα πέντε

ἡμερῶν, καὶ τετάρτου] Voces καὶ τετάρτου, quamquam in Codd. non leguntur, addidimus praeceuntibus Salmasio ad Solin. pag. 389. de Pauw in adn. ad h. l. et Idelero in Opere de *Observ. Astron. Vet.* pag. 99. nota 1. nam annus solaris non est 365 tantum dierum, sed accedit quarta diei pars. Fortasse nota, qua pars illa quarta fuerat indicata, ab imperitis, tamquam calami ductus supervacaneus et fortuitus fuit neglectus, veluti conjicit de Pauw. — *Annus Dei* hîc intelligitur *annus solis*, 365 $\frac{1}{4}$ dierum. Sic infra, cap. 10, ante fin. ὑπεκτείνονται μὲν γὰρ κατὰ προῶν πρὸς τὴν τοῦ θεοῦ ἀνατολήν. Cap. 11. post in. ἐν δύοσι δὲ τοῦ θεοῦ ὑπάρχοντος. Cap. 35, fine. ὑπὸ τῆς θερμότητος τοῦτου τοῦ θεοῦ. Cf. Wessel. ad Herod. II. cap. 24. ubi docet Θεὸν de Sole esse tritissimum. Alio modo Censorinus, qui, ut vidimus supra, (*de Die Nat.* cap. 18.) periodum annorum naturalium 1460, Aegyptiacorum vero 1461, τὸν θεοῦ ἐνιαυτὸν, vocari docet κυνικὸν, vel ἡλιακὸν, a Syncello κυνικὸν κύκλον, a Chalcidio annum κυνικὸν, a Clem. Alex. *Strom.* I. pag. 410. *Ed. Potteri* σοθιακὴν περίοδον vocatam. Sothiaca periodus appellabatur ab astro ejusdem nominis, eaque finita, hoc sidus iterum exoriebatur primo die mensis *Thoth* dicti. Cf. Ideler *de Observ. Astron. Vet.* pag. 95. et in *Enchir. Chron.* I. pag. 127, 128. Caeterum cf. infra II. 88. τὸ δὲ ἔτος κατ' Αἰγυπτίους τέσσαρων ἐνιαυτῶν, ubi quae dicuntur, ut in hoc capite, intelligenda sunt de Aegyptiis recentioribus.

τὰ γὰρ τέσσαρα τέταρτα ἡμέραν ἀπαρτίζει] Hoesch. et de Pauw ediderunt, τὰ δὲ cet. quod et ipsum retineri possit; nam particula δὲ saepe ponitur apud scriptores Graecos, ubi γὰρ expectaveris, eodem modo atque Latinorum *autem*, pro enim. Cf. Herm. ad Vigerum pag. 845. Stalbaum ad Plat. *Gorgiam* pag. 461. D. cap. 16.

Hieroglyphicum hoc monumentis nondum confirmatur: sed si statuamus Horapollinem res confundentem cogitasse hieroglyphicum quo prima anni tempestas indicatur (vid. tab. nostr. n. 26), et pro: ἔτος — γράφοντες, τέτατον ἀρούρας γράφουσιν, scribere potius voluisse aut debuisset: ἔτους τρίτον γράφοντες ἀρουραν γράφουσιν, confirmationem horum verborum habebimus in signo illo hieroglyphico, quod repraesentare videtur portionem agri floribus arboribusve instructam. Cf. Salvolini Ep. II. pag. 30. (*).

De Goulianof op. cit. pag. 24, 25. rejecta Horapollinis explicandi ratione, putat Aegyptios annum, sive quartam partem anni Sothiaci indicasse quarta parte ἀρούρας, quoniam utraque vox in Aegyptiorum lingua ab eadem litera c, incipiat: *Campus* enim Aegyptiace *σωμε*, *campus cultus* *σεθιοσι*, *astrocyon* vero, a quo annus Sothiacus nomen accepit, *σωθις*. Quod autem Horapollo addit, ἀρουραν continere centum cubitos, iterum explicat ex doctrina sua acrologica: *centum* Coptice *με*, *cubitus* *μεν* dicitur, vocibus a litera *μ*, pronuntiandi ratione a *c* non discrepante, incipientibus.

Seyffarth. pag. 174, fine: *palmam* Solis symbolum putat; quoniam hic sit anni dominus.

CAPUT VI.

Ἡ νίκη] Merc. in editione cujus textum initio secutus est, non invenisse videtur voces, ἡ Ἀρεα ἡ Ἀφροδίτην, et versiones omnes Latinae, ut et Pierius in Graeco contextu, eas omiserunt. Quoniam de Marte et Venere per accipitres indicatis, hoc capite nihil amplius dicitur, ejusque prouti reliquarum hujus avium notionum explicationem hic

---

(*) Observationem hanc debeo Viro Clar. Reuvena.

non videmus, sed capite 8. dedita opera de hoc hieroglyphico agitur, uncis ea inclusimus; inde enim errore huc videntur translata.

θεὸν βουλόμενοι σημῆσαι] Non opus est ut hic cum Pierio θεὸν, *Solem* intelligamus, nam et universe cujuscumque dei symbolum hoc animal fuisse videtur. Cf. Champoll. in *Descript. Musei Caroli X.* pag. 39. B. 4-14. Deos singulos singulas habuisse sibi accipitrum species dicatas docet Aelian. *de Nat. Anim.* XII. 4. Accipitres tanto in honore habebantur apud Aegyptios ut si quis sive sponte, sive invitus, talem avem occidisset, morte puniretur. Cf. Herod. II. 65. fine; idem cap. 67. tradit accipitres mortuos in urbe Buti fuisse sepultos. — Praeter rationes, quas ex hoc Horapollinis loco colligere possumus, alias quoque hujus animalis cultus tradit Diod. Sic. I. cap. 87. Aegyptios putasse ab iis necari serpentes, aliaque animalia noxia et praeterea ex iis auguria capi; fuisse quoque qui dicerent vetusto tempore accipitrem librum Thebas adtulisse, in quo de deorum cultu et honoribus iis habendis praeciperetur, et propterea sacros scribas hujus avis pennam in capite gestare. Add. et Aelian. *de Nat. Anim.* X. 14. Caeterum eff. Porph. *de Abstin.* IV. 9. pag. 326. Jambl. *de Myst.* VI. 3. Jablonski *Panth. Aeg.* I. pag. 158, 206. Millin *Monum. Ined.* I. pag. 385. Champoll. *Panth. Aeg.* ad tab. 10, 11, 14. F, 15, 24, 26, 27. Matter *Hist. Crit. Gnost.* II. pag. 19, quos citavit Cl. Reuvers in *Epp. ad Letronnum.* Ep. II. pag. 20 et 21. — Scriptor Arabs, Ahmed-ben-Abubekr, tradit accipitrem indicasse *Deum omnia nutriendem.*

διὰ τὸ πολὺγονον εἶναι τὸ ζῶον καὶ πολυχρόνιον] Aristot. *Hist. Anim.* VI. cap. 1. Vol. II. pag. 323. B. narrat accipitrum genus, quod κέγχρεις contineat, avium quibus

adunci ungues sunt, plurima ova parere. Aelian. *de Nat. Anim.* X. 14, fine: λέγουσι δὲ Αἰγύπτιοι καὶ εἰς ἑπτακόσια ἔτη βίου προήκειν τὸν ἱέρακα.

εἰδωλον ἡλίου] Plutarch. *de Is. et Os.* cap. 51. pag. 371. E. Γράφουσι καὶ ἱέρακι τὸν θεὸν τοῦτον πολλάκις· εὐτονία γὰρ ὄψεως ὑπερβάλλει, καὶ πτήσεως ὀξύτητι, καὶ διοικεῖν αὐτὸν ἐλαχίστη τῇ τροφῇ πέφυκε. Euseb. *Praep. Euang.* III. 10, aute finem. κατέλαβόν τισι τῶν θεῶν προσφιλή τῶν ζώων τινὰ μᾶλλον ἀνθρώπων ὡς Ἥλιος ἱερά, καὶ συμπασαν μὲν τὴν φύσιν ἐξ αἵματος ἔχοντα καὶ πνεύματος. Cf. et III. 12. med. Clem. Alex. *Strom.* V. cap. 7. pag. 671. ὁ δὲ ἱέραξ ἡλίου (symbolum est), πυρώδης γὰρ καὶ ἀναιρετικός. Aelian. *de Nat. Anim.* X. 24. scribit Tentyritas sanctissime coluisse accipitres, utpote cum igne comparatos. Idem II. 43, VII. 9, X. 14. accipitres, et XII. 4. eorum, qui Perdicarii et Ocypteri vocarentur, praecipue Apollini fuisse dicatos asserit. Homerus *Od. O.* vs. 526. eam avem nominat *Apollinis celerem nuntium*, ubi cf. Eustathius. De hujus avis oculorum acie, qua solem firmiter intueri possit, cf. Aelian. *de Nat. Anim.* X. 14. Addatur Jablonski *Panth. Aeg.* I. pag. 158, 206. — Caeterum monumenta Aegyptiaca confirmarunt deum Phre sive Solem, per accipitrem fuisse indicatum. Cf. Champoll. in libro *de Hierogl. Vet. Aeg.* tab. gen. n. 69. et in *Descript. Musei Caroli X.* pag. 43. B. 157, pag. 18. A. 291, sqq. et tab. nostrae n. 27. a-h.

ὀξυωπούν] *Intentis oculis adspiciens.* Infra cap. 40. ὁ κύων — εἰς τὰ τῶν θεῶν εἰδωλα ὀξυωπεῖ.

τῇ ἱερακίᾳ βοτάνῃ] De Hieracia, cf. Plinius *Hist. Nat.* XX. 7, et XXXIV. 11, fine.

ὑψος δὲ] Eusebius *Praep. Euang.* III. cap. 12, med. φωτός· δὲ καὶ πνεύματος ἱέραξ αὐτοῖς σμβολον, διὰ τε τὴν ὀξυκνησίαν, καὶ τὸ πρὸς ὑψος ἀνατρέχειν, ἔνθα τὸ φῶς.

εἰς ὕψος πέτεσθαι προαιρούμενα] Verbum προαιρεῖσθαι plerumque significat *eligere, praeferre*, addita saepe praepositione ἐκ (cf. Xenoph. *Memorab.* III. 9. §. 4.) vel ἀντὶ (*Cyrop.* V. 2. §. 12.); etiam *malle* addito μάλλον (*Memorab.* IV. 2. §. 9.). Significat quoque *animi propositum* (*Memorab.* II. 1. 2.) et apud Alexandrinos saepe *voluntatem* indicat. Hesychius προαιρεῖται explicat: προεῖλετο, ἐπέλεξατο, ἠθέλησεν, et sic quoque Suidas. Infra iterum occurrit cap. 14, fine. μόνον δὲ τοῦτο εἰς ὃν τόπον προήρηται πορευθῆναι, κολυμβᾶ. Ea tamen significatione ab antiquioribus scriptoribus usurpatum fuisse non videtur.

ὑπεροχὴν δέ] Videtur scriptor hīc, ut et infra ubi νίκην, et in cap. 8. ubi Ἀρεα per *accipitrem* Aegyptios significasse ait, avem hanc confudisse cum *Vulture volante, et victoriae insignia unguibus tenente*. Cf. infra cap. 11. ad vocem πρόγνωσιν. Certe *victoriae* significatione *accipiter* in monumentis Aegyptiacis nondum apparuit.

πρὸς τοῦτο χωρεῖ] De Pauw censet πρὸς τοῦτο esse referendum ad accipitrem, et ex praecedentibus intelligendum τὸ ζῶον; reprehendit eum Requier, qui vertendum putat: *ita etiam*. Qui vertunt *eodem modo, eadem ratione*, verba illa referunt ad ἀδυνατοῦντα κατευθὺ χωρεῖν; sed iis hīc carere possimus, quod aliorum Codicum inspectio fortasse docebit, et eorum transpositio in Cod. Paris. C. et in Ald. probare videtur.

ἐπειδὴ φασὶ τοῦτο τὸ ζῶον ὕδωρ μὴ πίνειν ἀλλὰ αἷμα] Aelian. I. c. σαρκῶν δὲ ἡδεταὶ βορᾶ; καὶ πίνει αἷμα, καὶ τὰ νεώττια ἐκτρέφει τοῖς αὐτοῖς.

καταδυναστεύεται] *opprimatur*. Verbum καταδυναστεύειν significat *per vim opprimere, dominari*. Hesych. καταδυναστεύω βιάζω. Plutarch. *de Is. et Os.* cap. 41, fine. pag. 367. D. τὸν Τυφῶνα Σὴθ αἰεὶ Αἰγύπτιοι καλοῦσιν,

ὅπερ ἐστὶ καταδυναστεύον ἢ καταβιαζόμενον. add. cap. 49, fine. pag. 371. B. ubi eadem verba conjunguntur. Cf. in primis Wessel. ad Diod. Sic. XIII. 73, fine. Vol. I. pag. 599.

ὑπτιόσας ἐν τῷ ἀέρι] Aelian. l. c. X. 14. καὶ ἀντίπαλον μέντοι πέτεσθαι τὸν ἱέρακα οἱ ἰδόντες φασίν, ὥς ἐξ ὑπτιόσας γέοντα. — Pro ἐν τῷ ἄνω, de Pauw corrigendum putat ἐς τὸ ἄνω, et confert ex cap. 4. εἰς τὸ κάτω πρὸς τὸ ἄνω ἐσχηματίζονται, aptius tunc quoque sequi putans, καὶ τὰ ὀπίσθια εἰς τὸ κάτω. — De pugna accipitrem inter et aquilam, Plinius *Hist. Nat.* X. 8, fine: »Bellum» internecinum gerit cum aquila, cohaerentesque saepe prehenduntur."

εἰς ἣταν ἔρχεται] *Ad cladem venit*, i. e. *vincitur, superatur.*

Klaproth in Ep. I. ad de Goulianof *de Inventis Hieroglyphicis Acrologicis*, pag. 23, 24. caput hoc, et undecimum, in quo de vulturis significatione hieroglyphica agitur, quodammodo confudit, significationes quasdam ad accipitrem referens, quae ad vulturem secundum Horapollinem pertinent; quaeque ab hoc de vulture dicuntur, accipitri tribuens; ita ex doctrina acrologica *accipitrem* indicare putat: *Deum, matrem, visum, limitem, coelum, misericordiam* et *Minervam*, quoniam omnes hae voces ab eadem litera Ν incipiant: *accipiter* ΝΟΥΡΕΡ, *Deus* ΝΟΥΤ, *mater* ΝΑΚΤΙ, *visus* ΝΑΥ, et *Minerva* ΝΕΙΘ. De reliquis significationibus, quas minus recte (prouti observavit Champoll. in *Ephemeridibus*, quas in Prolegg. laudavimus) ad vulturem retulit, videbimus ad cap. 11.

De *accipitre*, Solis planetae symbolo Seyffarth. l. c. pag. 155. post med.

CAPUT VII.

Ἔτι γε μὴν] Merc. in secunda editione, Trebatius in versione, et Pierius, hoc caput cum praecedenti jungunt; Ald. et reliqui novum incipiunt; recte, ut videtur, quandoquidem in superiori capite animae nulla facta est mentio.

καλεῖται γὰρ παρ' Αἰγυπτίοις ὁ ἱέραξ βαϊήθ] Neque in inscriptionibus hieroglyphicis, neque in Coptorum libris *accipiter* βαϊήθ vocatur; sed Jablonski in *Panth. Aeg. Prolegg.* pag. CXXXVII. docet speciem aliquam accipitrum dictam fuisse βαϊ, addens »Vocem hanc pro *anima* sum-»tam, symbolicam esse, et ex dialecto sacerdotum petitam;» idem dicit Opusc. I. pag. 47. Klaproth in Ep. I. de *Inventis Hierogl. Acrolog.* pag. 12. avem eam Coptice βαϊϭ, sive ΒΗΧ vocatam fuisse putat; quam posteriorem vocem, ut veram admittit, et ex inscriptionibus hieroglyphicis probat Champoll. in hujus Epistolae *Recens.* inserta *Ephem.* quas supra laudavimus pag. 297. — Animam significari per accipitrem, capite humano barbato, vel sine barba, secundum sexum, docet Champoll. in *Descript. Musei Caroli X.* pag. 39. B. 40—49. et in Op. de *Hierogl. Vet. Aeg.* pag. 399. nota 1. (Cf. tab. nostra. n. 28. a, b, c, et d). Eodem modo animas indicarunt postea Gnostici; cf. Matter *Hist. Crit. Gnostic.* tab. II. fig. 4, ubi duae ejusmodi animae Scarabaeum adorant, cf. Explic. tab. pag. 41. — Vocem βαϊ Coptice *animam* significasse monent Jablonski Opusc. I, pag. 47. (scribendum putans βαζι, i. e. *longaevum*), Klaproth in Ep. et Champoll. in Op. de *Hierogl. Vet. Aeg.* ll. cc. — *Cor* Aegyptiace vocatur ϣΗΤ, eaque voce, ab interpretibus Graecorum νοῦν, *mentem rationalem*, fuisse versam, quoniam *Cor* esse mentis sedem existimarent, indicat Jablonski in *Prolegg.* ad *Panth. Aeg.* pag. CXXXVII.

Cff. quoque ejus *Opusc.* I. p. 79. Klaproth et Champoll. ll. cc. *ψυχῆς περίβολος*] Cicero *Tusc. Disp.* I. 9: »aliis cor »ipsum animus videtur, ex quo *excordes*, et *vecordes*, »*concordesque* dicuntur; et Nasica ille prudens bis consul, »*Corculum*; et

» »Egregie *cordatus* homo catus Aelius Sextus”

Stoici animi sedem in corde esse putabant; sic et Diogenes, Parmenides, Epicurei, Hippocrates aliique medici. Cff. quos ad Ciceronem l. l. citavit Davisius. In primis Plutarchus *de Plac. Philos.* III. 4. — Diogenes Laërtius VIII. 1. §. 30. tradit Pythagoram docuisse trium mentis humanae partium (quae sunt νοῦς, φρένες et θυμός), θυμόν inesse cordi, reliquas duas partes in cerebro constare; inde fortasse repetendum, quod narrat Diogen. Laërt. ib. §. 19. eum jussisse καρδίας τε ἀπέχεσθαι. Cf. quoque Gregorius Nyssenus, *de Anima* Vol. II. pag. 924. B. *ed Paris.* 1615. (*) — In seqq. ψυχὴ ἐγκαρδία dicitur, veluti infra, cap. 13. θιὼς ἐγκόσμιος. —

ἀφ’ οὗ καὶ ὁ ἰέραξ διὰ τὸ πρὸς τὴν ψυχὴν συμπαθεῖν] Aldinam lectionem: ἀφ’ οὗ καὶ ὁ ἰέραξ τὸ πρὸς τὴν ψυχὴν συμπαθεῖς, de Pauw ita explicat, ut τὸ dicatur pro δ, et sensus sit: unde et accipiter, quod plane cum anima consentit, aquam cet; conjunctionem καὶ, quae in Codd. nonnullis editionibusque legitur, rectius omitti jam indicavit de Pauw.

ὥ καὶ ἡ ψυχὴ τρέφεται] Ita esse legendum pro altero ὡς καὶ ἡ ψυχὴ, cet. jam conjecit Merc. et confirmarunt nunc Codd. Pariss. tres. — Animum sanguine nutriri ex

---

(*) Tractatum hunc *de Anima* minus recte Gregorio Nysseno adscriptum, contra a Nemesio fuisse compositum docet S. P. Heijns in *Disput. de Gregorio Nysseno.* pag. 86. —

doctrina Pythagorae docet Diogen. Laërt. VIII. 1. §. 30, in fine. Empedocles animum esse censebat cordi suffusum sanguinem:

Αἷμα γὰρ ἀνθρώποις περικάρδιόν ἐστι νόημα.

Quae quidem opinio utrum vere Empedocli tribuatur, in utramque partem disputatur; Philoponus ad Aristot. *de Anima* cap. 8. ejus auctorem Critiam facit. Cf. Davisius ad Cic. *Tusc. Disput.* l. 1. Cudworthus *Syst. Intell.* T. I. pag. 38, sqq. Wytenb. in *Disput. de Immortalitate animi.* Opusc. II. pag. 527. — Dubitari possit, utrum fortasse hîc ab Horapolline Aegyptiis tribuantur, quae proprie ad Graecos pertineant, quum satis tritum sit in inscriptionibus sepulchralibus: *ἐνψύχει*, sive *ἐνψύχει μετὰ τοῦ Ὁσίριδος*. vel: *δώ σοι ὁ Ὁσίρις τὸ ψυχρὸν ὕδωρ*. Sed fieri potest, ut hoc votum de anima mortui frigida aqua satianda, Aegyptiis Graecorum demum commercio innotuerit: in horum enim lapidibus sepulchralibus illud occurrere docet inscriptio, quam edidit Montfaucon, *Palaeogr. Gr.* pag. 173, in cujus fine legitur: *ψύχη διψώση ψυχρὸν ὕδωρ μεταδούς*. (*). — Neque a veri similitudine abesse videtur, Pythagoram sententiam de animis sanguine nutritis, cum tot aliis suae philosophiae partibus, ab Aegyptiis acceptam cum Graecis communi-casse. Huic autem rei non obstare puto, quod in picturis mumiarum loculorum, papyrorum, aliorumque monumen-torum saepissime occurrit corpus mortui, supra quod Anubis aquam effundit; hoc enim nihil aliud est quam mumiae consecratio atque purificatio; neque, quod in iisdem saepe pingitur animus mortui a dea Netphe, prope arborem mysticam, hujus fructus et potum divinum accipiens: nam, praeterquam quod hujus repraesentationis significationem

(*) Cf. Böttiger. *Archäologie der Malerei* pag. 70. sq.

symbolicam fortasse nondum recte cognoscimus, nihil impedit quominus statuamus, ex Aegyptiorum doctrina anum, homine vivente, sanguine nutritum fuisse, sive in sanguine, aut in corde, praecipua sanguinis sede, habitasse.

Caeterum accipitrem quoque sanguinem bibere, secundum Aegyptiorum doctrinam, dictum est in cap. praecedenti, ubi cf. adn.

CAPUT VIII.

Ἀρεα δὲ γραφοντες καὶ Ἀφροδίτην] Quae hic dicuntur, partim vera, partim falsa videntur et ex historia naturali, fabulisque Graecorum petita. Venerem ab Aegyptiis per accipitrem indicatam fuisse docent monumentorum inscriptiones (cf. tab. n. 28*, ubi caput tantum avis depingendum curavimus), ipsumque deae *Hathor* nomen hieroglyphicum, (vid. tab. n. 28* a). Cf. Champoll. in *Panth. Aeg.* ad tab. 17.

βασανιζομένη] Proprie *examinata, explorata*: sed hoc loco verbo honesto *coitum* significat, ut animadvertit de Pauw, qui Hesychii verbis: *βασανιζόμενος* (vel, ut legendum putat, *βασανιζόμενος*) ὁ θάσσον συνοισιάζων, παρὰ Ἰππώνακτι. hanc significationem probari putat. De accipitrum in foeminas amore cf. Aelian. de *Nat. Anim.* II. 43. Ἔστι φύλον ἱεράκων — καὶ ἕκαστός ἐστι δεινῶς φιλόθηλος, καὶ ἔπεται κατὰ τοὺς θυζέρωτας, οὐδὲ ἀπολείπεται. Εἰ δὲ ἡ γυνή ἀπέλθοι ποῦ παραλαθοῦσα, ὁδὲ ὑπεραλγεῖ καὶ βροχί, καὶ ἔοικε ληπουμένῳ ἐρατικῶς εὖ μάλα.

παραπλησίως γὰρ τῷ ἡλίῳ — ἀποδιδάσιν] Qualis tam frequens solis conjunctio hic indicetur non perspicio, fortasse intelligitur tempus triginta fere dierum, qui intersunt inter duas solis et lunae conjunctiones.

διὸ κορώνας ζωγραφοῦσιν] De cornicibus eff. Aristot. in *Hist. Anim.* VI. 8, medio. Tom. II. pag. 332. A — C, IX. 1, med. pag. 411. A. Aelian. de *Nat. Anim.* I. 35, III. 9, VI. 7, 46, VII. 7, XV. 22. Plinius *Hist. Nat.* VII. 48, in. X. 12, 43 fine, 60 medio, 74 in. et XVIII. 35. — Caeterum haec quoque de cornicum significatione, potius ex fabulis Graecorum, et ex historia naturali petita videntur, quam ex Aegyptiorum monumentorum vera interpretatione, in quibus, quod seiam, cornices nondum apparuerunt.

ὡς ἄνδρα καὶ γυναῖκα] Ως interdum significat nempe, scilicet; cf. Schleusneri *Lexicon*, et quas ibi laudavit Raphelii *Adnot. Xenoph.* pag. 240, et Wolfii *Curae Critic. et Philolog. in N. T.* Tom. II. pag. 648. Saepe quoque abundare videtur et sine orationis detrimento omitti potest, ut monuit Hemsterh. ad Lucianum Tom. I. pag. 394, citatus a Koenio ad Gregorium de *Dialectis* pag. 31. Cf. quoque Sturtzii *Lexic. Xenoph.* Vol. IV. pag. 615, sqq.

ἐπειδὴν δὲ γεννήσῃ ὅπερ σπανίως γίνεται, διὸ ἀρσενικά, ἢ διὸ θηλυκά, κ. τ. λ.] De Pauw haec depravata putat et negationem inserendam: ἐπειδὴν δὲ γεννήσῃ, οὐκ, ὅπερ σπανίως γίνεται, κ. τ. λ. atque ita quae sequuntur: τὰ ἀρσενικά τὰς θηλείας γαμήσαντα, referre videtur ad cornicium pullos; sed pertinent haec ad ipsas cornices, quum pluralis adhibeatur pro singulari: *Postquam vero peperit, quod raro accidit, duos masculos aut duos foemineos (pullos), mas, qui cum foemina (illa quae pullos istos pepererat) conjunctus fuit, non amplius sese conjungit cum alia cornice, neque foemina (illius) iterum cum alia cornice sese conjungit, usque ad mortem, cet.* ita ut τὰ ἀρσενικά τὰς θηλείας γαμήσαντα, ponatur pro ὁ ἀνὴρ τὴν θήλειαν κορώνην γαμήσας. — Pro οὐδὲ μὴν ἢ

θήλεια ἐτέρᾳ κορώνῃ, aliam praefert Aldi lectionem de Pauw, οὐδὲ μὴν ἢ θήλεια κορώνῃ ἐτέρᾳ. Fortasse vox illa κορώνῃ ex superioribus huc tracta fuit, aut ex aliqua adnotatione e margine in textum irrepsit.

μία κορώνῃ συναντήσαντες, οἰωνίζονται οἱ ἄνθρωποι] Aelian. *de Nat. Anim.* III. 9. οἱ τε ἔδρας ὀρνίθων καὶ πτήσεις παραφυλάττοντες, οὐκ εὐσμβολον εἰς μαντείαν ὀττεύουσιν εἶναι φασιν, εἰ ὑπακούσῃτο κορώνῃ μία. — Hodie etiam in ditione Tunetensi boni ominis habetur, si quis duabus cornicibus occurrat; prouti memorat Vir Nobiliss. Borgia in *Itinerario MS.* §. 595 (*).

μέχρι νῦν οἱ Ἕλληνες ἐν τοῖς γάμοις ἐκ κορί. κορί. κορώνῃ. λέγουσιν ἀγνοοῦντες] Mercerus »ἐκ κορί simpliciter »verbum fuisse putat, quo Graeci perpetuam concordiam »in nuptiarum celebratione conjugibus optarent, ejus ta- »men nominis rationem ignorantes;» ita ut κορί significa- verit κορώνῃ; atque eodem modo accepisse videntur Hoesch. Pierius, et Kircherus quoque, qui hunc Horapollinis locum citavit in *Prodr. Copt.* pag. 149; ubi dicit cornicem Aegyptiace πικορί dictam fuisse. — Kühnius ad Pollucem Lib. IX. cap. 7. segm. 125. scribendum esse dicit, κόρει κόρει κορώνῃ eamque »solemnem fuisse formulam in nup- »tiis, qua faustum nubentibus omen a cornicis nomine pe- »terent, praemissis κόρει κόρει, tamquam παραχρήσει vocis »κορώνῃ, sine ulla nova significationis accessione.» — Pierius

---

(*) Autographa Borgiae, diversa ejus itinera per regionem Tunetensem, ejusque regionis descriptiones continentia, regis nostri liberalitate emta, jam una cum MSS. Humbertii (qui multos annos in ea regione degit) apud Vir. Cl. Reuvens sunt deposita, et ab hoc sumtibus publicis edentur, plurima eaque gravissima continentia de historia, de geographia atque de antiquitate partis illius Africae, incolarum invidia et barbarie hodie fere prorsus incognitae.

Hierogl. XX. 28. ubi agit de cornice concordiae symbolo, Graecos dicit »secundum Philippum in nuptiis, ἐκκορηκορώνη »clamitare consuevisse” — De Pauw corrigendum putat, ἐκκόρει κόρε κορώνην, λέγουσι εὐνοοῦντες. et significari: »de- »*virgina puer cornicem*, i. e. habeas tibi uxorem fidissi- »mam, ab omni impudicitia plane alienam.” — Hadrianus Junius *Animadv. Lib. I. cap. 1.* legit: ἐκκόρει κόρη κορώ- νην. idque vertit: *everre virgo cornicem atque elimina.* — Causs. *exsatura o puella cornicem.* citans carmen a Coronistis stipem cornici petentibus cani solitum, et ex Phoenice Colophonio apud Athenaeum servatum. — Aelian. *de Nat. Anim. III. 9.* dicit: ἀκοῶ δὲ τοὺς πάλαι καὶ ἐν τοῖς γάμοις μετὰ τὸν ὑμέναιον τὴν κορώνην καλεῖν, σὺν- θημα ὁμοιοῦσας τοῦτο τοῖς σὺνιοῦσιν ἐπὶ παιδοποιίᾳ, δίδον- τες. idque confirmat Gregorius Nazianzenus, (quem lauda- vit Junius *Animadv. l. c.*) Politianus in *Miscell. cap. 67.* Coelius Rhodig. cap. 18, 19. Alex. ab Alex. cap. 5. §. 2.

In primis ad hunc locum facere videtur, quem lauda- runt quoque Hoesch. et Causs. Scholiasta Pindari ad *Pyth. III. 32.* Dicitur ibi Coronis, postquam ex Apolline gra- vida facta esset, noluisse accedere *ad epulas sponsales, neque ad omnisonorum hymenaeorum clamorem,*

— ἄλικες

Οἷα παρθένοι φιλέουαν ἑταῖραι

”Εσπερίαις ὑποκον —

ρίξασθ’ αἰοδαῖς.

Ad ea scholiastes, prouti eum digessit atque restituit Boeckhius in ed. Pindari carminum Tomo II. pag. 350. τὸ ὑποκον- ρίξασθαι αἰοδαῖς· εἶπε διὰ τὸ τοὺς ὑμνοῦντας ἐπευφημι- ζομένους λέγειν. σὺν κούροις τε καὶ κόραις. Αἰσχὺλος Δαναῖσι.

Κᾶπειτ’ ἄνεσι λαμπρὸν ἡλίον φάος

”Εὼς τ’ ἐγείρει πρηνεμένης τοὺς νυμφίους

Νόμοισι θέντων σὺν κόροις τε καὶ κόραις.

καὶ τῷ βίῳ προτρέποντες ἔνιοί φασιν· Ἐκκόρει, κόρει κορώνας. i. e. *etiam in vita communi adhortantes nonnulli dicunt: exorna, orna cornices*, ita Boeckhius; antea legebatur: καὶ τῷ βίῳ, ἀκορεῖ ἀντὶ τοῦ κόρας κορώνας· quod de Pauw explicabat: *strenue devirginat pro puella cornicem*; ἀκορεῖν, addito α intensivo, hic plus esse quam simplicem κορεῖν dicens, negante Boeckhio, l. c. — Quod adtinet ad ipsam hujus Horapollinis loci explicationem, quam proposuit de Pauw, illam hoc modo defendit: »κο-»ρέω et κορεῖω» inquit »est *devirgino*, uti διακορέω, et »διακορεῖω; pro illis ἐκκορέω et ἐκκορεῖω dixerunt etiam »multi.” Jam id ipsum vehementer negat D’Orville in *Crit. Vann.* pag. 545, sqq. Est quidem versus Aristophanis in *Thesmoph.* 760. ubi mulier aliam mulierem interrogat:

Ταλαντάτῃ Μίνα, τίς ἐξεκόρησθε;

sed recte explicat hunc versum Scholiasta: τίς τῆς κόρης ἀπιστέρησεν; quod in seq. versu dicitur:

Τίς τὴν ἀγαπῆτην πῦδά σ’ οὐξηρήσωτο;

Fortasse ex hoc versu Hesychius verbum ἐκκορῶσι explicavit φθείρονσι, eamque explicationem, auctoritate ut videtur minus idonea nixam, quamque citaverat de Pauw ad Theophrasti *Charact.* cap. XXII. hic quoque secutus fuerit; praeterea, quod monet Boeckhius: »sordes tales non con-»veniunt pueris puellisque ὑποκοριζομέναις; et κόρε illud »nullo modo ferri potest, quod cantilena ejusmodi versu »comprehendi debet.” — Quod adtinet ad explicationem Hadriani Junii, *everre virgo Cornicem atque elimina*, jam observavit Causs. »vocem ἐκκορεῖν, *everrere*, proprie »esse *sordibus purgare*, ac *emundare*, et non nisi durius-»cule significare *eliminare*,” deinde quum constet invocata fuisse post hymenaeum cornicem ὁμοιοίας χάριν, non

recte dici posse *everri* atque *eliminari*, siquidem *invocare* ac *eliminare* plane sint contraria. — Neque jam si adtendamus Scholiastae verba ad Pindari locum, quem citavimus, eorum ratio placebit, qui statuunt vocem ἐκκορεῖ simpliciter usurpatam fuisse in nuptiis celebrandis, et κορεῖ Aegyptiace *cornicem* indicasse; quum satis appareat etiam sequentes duas voces ad formulam pertinuisse. — Quod autem ad ipsum hujus acclamationis sensum, magna lux oriri fortasse videbitur ex Athenaeo, quem citavit quoque Causs. Invenitur locus ille Lib. VIII. cap. 15. pag. 359, 360. *Ed. Casaub.* ubi explicatur consuetudo Rhodiorum, honestiori mendicandi modo stipem hirundinis nomine colligentium; et Colophoniorum, qui cornicis nomine dona rogare solebant; illi Chelidonistae, hi Coronistae vocabantur. Utroque carmen, aut certe carminis partem Athenaeus quoque nobis servavit; Coronistae in eo virgini munuscula cornici afferenti precabantur:

Θεοί, γένουτο πάντ' ἄμειπτος ἡ κόρη,
 Κἄφνειόν ἄνδρα κῶνομαστόν ἐξεύροι
 Καὶ τῷ γέροντι πατρὶ κοῦρον εἰς χεῖρας,
 Καὶ μητρὶ κόρην εἰς τὰ γούνα κατθέειν
 Θάλος, τρέφειν γυναῖκα τοῖς κασιγνήτοις.

Cff. Ilgenii *Eiḡesiῶνῃ Homeri et alia Poëseos Mendicorum Graecorum specimina in Opusc. variis Philolog.* Tom. I. p. 169, sqq. — Attamen non negandum vocibus illis ἐκκορεῖ et κορώνῃ lascivam quamdam significationem inesse posse; de verbo ἐκκορεῖν vidimus ad Aristophanis versum, et vox κορώνῃ ita usurpatur in oraculo, quod Ergino seni coelibī dedit Deus Delphicus, quodque servarunt Pausanias IX. cap. 37. pag. 785. et Oenomaus Eusebii *Praep. Evang.* V. pag. 215.

Ἐργῖνε Κλυμένοιο πᾶσι Πρεσβωνάδαο,
 Ὅψ' ἤλθεες γενεὴν διζήμενος, ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν
 Ἰστοβοῇ γέροντι νέην ποτίβαλλε κορώνῃ.

ubi *ισοροαὲς* et *κορώνη* significant *aratricas partes*, sed lasciviori notione usurpantur de *viro* et *puella* conjungendis. Cf. imprimis Valcken. *Diatribes* cap. 24. pag. 275. et Ruhnkenius in *Ep. Critic.* II. pag. 67. Neque ab ejusmodi sententia alienum se esse mihi indicavit Cl. Hase, qui »sensus» inquit »esse potest *everre puer annulum*; »*κορώνη* est *annulus*, tam apud Pausan. IX. 37. quam »apud Homerum ipsum *Odyss.* Φ. 138, 165. quid autem »per *annuli* similitudinem hic significetur, haud obscurum."

Versionem quam proposuit Boeckhius, jam indicaverat Mercerus in nota, sed vocem *κορί*, *cornicem*, i. e. *prudiciam* explicans; illam tamen explicationem non pro vera adsumsit. — Statui quoque fortasse potest, majorem significationem in his vocibus a Graecis posterioribus fuisse quaesitam, quam ab initio in iis fuerit; quum tota dictio originem habere potuerit ab acclamatione, qua cornices peterentur, ita ut sono *ἐκκορί. κορί.* ipsum cornicis crociturum imitati fuerint. Quod denique de Pauw pro *ἀγροοῦντες* scribendum putat *ἐνυοοῦντες*, non opus esse videtur; quoniam statui possit, tempore Horapollinis, hujus consuetudinis originem Graecis non amplius fuisse cognitam. — Caeterum apud Romanos quoque cornices sacrae fuerunt, ut ex Festo colligitur, qui »Corniscarum» inquit »divarum locus »erat trans Tiberim cornicibus dicatus, quod in Junonis »tutela esse putabantur." Causa potius videtur fuisse concordia harum avium, mutuusque in conjugio amor, ut recte monuit Causs.

Quod ad priorem hujus capitis partem, Seyffarth. op. c. pag. 163, med. putat Horapollinem hoc loco accipitrem et vulturem confudisse; hunc enim secundum astrologiam Aegyptiorum, Martem planetam, et Venerem Uraniam, (h) notare.

CAPUT IX.

Πῶς γάμον] Ad hoc caput Cff. quae adnotavimus ad cap. 8.

CAPUT X.

Μονογενὲς, ἢ γένεσιν, ἢ πατέρα] Videntur haec Gnosticorum potius quam Aegyptiorum. Ex Valentinianorum doctrina Deus Supremus, Βυθὸς, una cum Ἐννοίᾳ (quae et Χάρις, Σιγή et Ἀρρήτων vocatur) creavit plures *aeones* (αἰῶνας), quorum primus fuit Νούς· τὸν δὲ Νοῦν τοῦτον καὶ μονογενῆ καλοῦσι, καὶ πατέρα, καὶ ἀρχὴν τῶν πάντων. Cff. Epiphanius *adv. Haereses* I. Tom. II. cap. 10, et Irenaeus *adv. Haereses* I. cap. 1, in. addatur Matter *Hist. Gnostic.* Vol. II. pag. 114, sqq. et 127. Aeonis autem hujus appellationes: μονογενῆ, πατέρα et ἀρχὴν sive γένεσιν πάντων, per scarabaeum expressas fuisse statuerit Horapollo, quoniam Phtha Thore (sol mundi incorporei), qui et ipse ex Aegyptiorum sententia, prorsus ac Νούς Valentinianorum, ex summo numine (Amone), et ex principio generationis foeminino (Neith) (*) creatus fuerit, per scarabaeum indicabatur. Cf. Champoll. in *Descript. Musei Caroli X.* pag. 43. B. 160, 161; in *Panth. Aeg.* ad tab. 12, 13. — Praeterea Christus, qui κατ' ἐξοχὴν vocatur ὁ μονογενὴς saepissime in monumentis Gnosticis per scarabaeum significatur. Cf. Matter *Hist. Gnostic.* Explic. Tab. II. B. 1. pag. 40. Cl. Reuvens in *Epp. ad Letron-*

(*) Proclus in *Timaeum* I. pag. 30; et Plutarchus *de Is. et Os.* cap. 9. pag. 354. C. inscriptionem referunt statuae Minervae Saiticae: τὰ ὄντα καὶ τὰ ἐσόμενα καὶ τὰ γεγνηκότα ἐγὼ εἰμι· τὸν ἐμὸν χιτῶνα οὐδείς ἀνεκάλυπεν· ὃν ἐγὼ καρπὸν ἔτεκεν ἥλιος ἐγένετο. Cf. Champoll. in *Panth. Aeg.* ad tab. 6, Matter *Hist. Gnostic.* Vol. II. pag. 10—12.

nium Ep. I. pag. 40. Quin et ipsi Patres Ecclesiastici Christum vocarunt Scarabaeum. S. Ambrosius in *Luc.* Lib. X. n. 113. Vol. I. pag. 1528. D. (ed. Paris. anni 1686): »Et bonus scarabaeus, qui lutum corporis nostri ante informem ac pigrum virtutum versabat vestigiis: bonus scarabaeus, qui de stercore erigit pauperem" (*).

κάνθαρον ζωγραφοῦσι] De scarabaeo Aristoteles *Hist. Anim.* IV. 7. (Tom. II. pag. 276. E.), V. 8. (pag. 294. B.) 19. (pag. 310. E, 311. D, 312. A.), 17. (pag. 397. B.). Aelianus de *Nat. Anim.* I. 38, fine, IV. 18, VI. 46, X. 15. Plutarch. de *Is. et Os.* cap. 10, fine. pag. 355. A. Porphyrius de *Abstin.* IV. 9. pag. 327. (ed. Traject.) Schol. ad Aristoph. *Pacem* vs. 7. Clemens Alexandr. *Strom.* V. cap. 4. pag. 657, 658. (ed. Potteri). Eusebius *Praep. Evang.* III. 4, fine, et 13, in. Eustathius in *Hexaemero* pag. 44. Suidas in voce. Plinius *Hist. Nat.* XI. 20, fine. 28, XXIX. 6, ante finem.

κνοφοροῦμενον] *In utero gestatum*; sic in cap. seq. τῆς ταυτῆς ἐπιμέλειαν ποιεῖται, μήτε κνοφοροῦσα, μήτε τρέφουσα.

μόνη γὰρ γένεσις αὐτοῦ τοιαύτη ἐστίν] Alii μόρου γάρ, cet. sed, veluti observavit de Pauw, μόνη arcte cohaeret cum γένεσις, et explicat illud μορμενός.

ἐπειδὴν ὁ ἄρσεν] Quem hic scarabaeorum generis procreandi modum Horapollon memorat, eundem ita descripsit

---

(*) Illud eo libentius fecere Patres Ecclesiastici, quoniam prophetae Habacuc cap. II. vs. 11, quo Christum significari censebant, interpretes Alexandrini reddiderant: καὶ κάνθαρος ἐκ ὕλου φθίγγεται ἀνά. Cf. ad eum locum Theodoretus Vol. II. pag. 854. A. (ed. Paris. anni 1642), et Hieronymus Tom. III. pag. 1608, med. (ed. Paris 1693), Ambrosius de *Obitu Theodosii* §. 46. Tom. II. pag. 1211. B. (ed. Paris. anni 1686).

Aristoteles. *Hist. Anim.* V. 19: οἱ δὲ κάνθαροι, ἣν κυλίουσι κόπρον, ἐν ταύτῃ φωλεύουσι τε τὸν χειμῶνα, (*) καὶ ἐντίκτευσιν σκόληκας, ἐξ ὧν γίνονται κάνθαροι. **Aelian.** *de Nat. Anim.* X. 15: Ὁ κάνθαρος ἀθῆλον ζῶον ἐστὶ σπείρει δὲ εἰς τὴν σφαῖραν, ἣν κυλίει· ὁκτὼ δὲ καὶ εἴκοσι ἡμερῶν τοῦτο δράσας, καὶ θάλασσαν αὐτὴν, εἴτα μέντοι τῇ ἐπὶ ταύταις προάγει τὸν νιοττόν. **Clem. Alex.** l. c. τὸν δὲ ἥλιον τῷ τοῦ κανθάρου, ἐπειδὴ κυκλοτερές ἐκ τῆς βορέας ὄνθου σχῆμα πλασάμενος, ἀντιπρόσωπος κυλινδεῖ· φασὶ δὲ καὶ ἐξάμηναν μὲν ὑπὸ γῆς, θάτερον δὲ τοῦ ἔτους πρῆμα, τὸ ζῶον τοῦτο ὑπὲρ γῆς διαιτᾶσθαι, σπερμαίνειν τε εἰς τὴν σφαῖραν, καὶ γεννᾶν, καὶ θῆλυν κάνθαρον μὴ γίνεσθαι. **Porphyrus:** Αἰγύπτιοι δὲ ἐσέφθησαν εἰς εἰκόνα ἡλίου ἔμψυχον· κάνθαρος γὰρ πᾶς ἄρῃην, καὶ ἀφίει τὸν θορόν· ἐν τέλειται, καὶ πάσης σφαιροειδῆ, τοῖς ὀπισθίοις ἀνταναφέρει ποσὶν, ὥς ἥλιος ἀντανῶν, καὶ περίοδον ἡμερῶν ἐκδέχεται εἰκοσιοκτὼ, σέληνμακην. **Suidas:** Κάνθαρος· παρὰ τὸν κάτθωρα, ταυτέστι τὸν ὄνον, καὶ παρὰ τὸν ὄρον, ταυτέστι τὸ σπέρμα· φασὶ γὰρ ὅτι ὁ κάνθαρος σῦκω τίκεται· ἐπὶ ἀν αἶσιν ὄνου κόπρον στρογγύλην, μένει κυλίων τοῖς ποσὶ, καὶ ἐν τῷ κυλίειν ἀποσπερμαίνει· καὶ ἐκ τούτου ὁ κάνθαρος τὸ ζῶον γίνεται. **Add.** quoque **Plat.** *de Is. et Os.* cap. 74. **Enochius Praep. Evang.** III. 4, fine. Quod autem adinet ad opinionem illam, masculos tantum esse scarabaeos, contrarium jam docuit **Aristoteles** *Hist. Anim.* V. 8. saltem de Cantharidibus, dicens: πολλὸν γὰρ χρόνον ὁ συνδασμός ἐστι τῶν τοιαύτων. **Aristophanes** apud **Platonem** in *Symposio*, eandem procreationem hominum primitus statuit fuisse, uti et cicadum (cap. 15, fine. pag. 191. B.): καὶ

(*) De Pauw legendum putat: φωλεύουσι τε τὰ γόνιμα, et abscondunt semen.

ἐγέννων καὶ ἔτικτον οὐκ εἰς ἀλλήλους, ἀλλ' εἰς γῆν, ὥς-
περ οἱ τέττιγες. et Aelian. II. 22. narrat *Aphgas* pisces
quoque ex luto procreari: δι' ἀλλήλων δὲ οὐ τίκτουσιν οὐ-
δὲ ἐπιγίνονται.

ὁ ἐκ τῶν ὀπισθίων μερῶν κυλίσας — τὸ τοῦ κόσμου σχή-
μα.] Illud Clem. Alex. et Eusebius expresserunt: ἀντιπρός-
ωπος κυλινδεῖ. Porphyrius: τοῖς ὀπισθίοις ἀνταναφέρει ποσίν.
Plutarch. ἦν κυλινδοῦσιν ἀντιβάδην ὠθοῦντες.

αὐτὸς γὰρ φέρεται] Merc. jam adnotavit [Trebatiū er-
rare quum reddat: *sol enim ab oriente in occidentem fer-
tur*; intelligitur ὁ κόσμος. De motu astrorum contrario
motui coeli cf. Aristot. *de Coelo*. II. 10. pag. 463. B.
ἕκαστον γὰρ (sc. τὸ ἄστρον) ἀντιφέρεται τῷ οὐρανῷ κατὰ
τὸν αὐτοῦ κύκλον.

ἀπὸ τοῦ ἀπηλιώτου εἰς λίβα] Proprie a *Subsolano* ad
Africum; idem hoc loco significat quod, ἀπὸ ἀνατολῆς
εἰς δύσιν. Saepe, ut hoc loco Philippus, scriptores Novi
Testamenti ventorum nomina usurpant pro ipsis plagis: sic
Βορρᾶς indicat *plagam septemtrionalem*, *Διψ* *meridio-
nalem*. cet. cf. Schleusn. in *Lexico*. Idem apud Roma-
nos obtinet: Cic. *de Republ.* VI. cap. 20, fine: »quis in re-
»liquis orientis aut abeuntis solis ultimis, aut aquilonis,
»austrive partibus, tuum nomen audiet"? *In Verrem*
IV. 48. §. 107. »spelunca quaedam conversa ad aquilonem."

ὅφ' ἦν ἀπομέρον ζωογονεῖται τὸ τῶν κανθάρων γένος]
De Pauw in adn. ad cap. 14. ad verba: τοὺτους δὲ τρε-
φομένους — οὕτω καὶ τοὺτους, legendum putat ὅφ' ἦν ἀπο-
μέρουσα ζωογονεῖται, cet. ita ut participium ἀπομέρουσα re-
feratur ad praecedens σφαῖραν, absolute positum; sed ea
mutatione opus non videtur, quum, ut saepe fit, partici-
pium recte hîc nominis sequentis genus sequatur.

τῇ ἐννάτῃ δὲ καὶ εἰκόστῃ] Alteram codicum lectionem,

τῇ ἐννάτῃ δὲ καὶ ὀγδόῃ vitiosam esse jam agnoverat Trebatius, et in adn. corrigendum esse monuit Merc. Porphyrius: περίοδον ἡμερῶν ἐνδέχεται εἰκοσιοκτῶ, σεληνιακῇν. Aelianus: ὀκτῶ δὲ καὶ εἴκοσι ἡμερῶν τοῦτο δράσας.

γένεσιν δέ] Ea significatione scarabaeum in capite dei Phtha Socari esse accipiendum docet Champoll. in *Panth. Aeg.* ad tab. 12. et in *Descript. Musei Caroli X.* pag. 11. A. 215—221.

κόσμον δέ] Haec quoque interpretatio monumentis confirmatur. Cff. Champoll. de *Hierogl. Vet. Aeg.* pag. 340. 348. tab. gen. n. 110, ejusque explicatio pag. 15. *Panth. Aeg.* ad tab. 13. Rühle von Lilienstern de *Historia et Geographia antiquissima Aethiopiae et Aegypti.* (*) p. 60. seqq. et tab. nostrae. n. 29.

ἄνδρα δέ] Aelianus l. l. X. 15. Αἰγυπτίων δὲ οἱ μάχιμοι ἐπὶ τῶν δακτυλίων εἶχον ἐγγεγλυμμένον κάνθαρον, αἰνιττομένον τοῦ νομοθέτου δεῖν ἄρρενας εἶναι πάντας πάντη τοὺς μαχομένους ὑπὲρ τῆς χωρᾶς, ἐπεὶ καὶ ὁ κάνθαρος θηλείας φύσεως οὐ μὲν εἴληχεν. Fortasse ex his Aeliani et Horapollinis verbis Champoll. in *Descript. Musei Caroli X.* pag. 86. n. 517—638. scarabaeos quosdam dei Phtha et virilitatis symbola vocavit, eosque in primis a militibus ornamenti loco gestatos fuisse indicavit.

εἰσὶ δὲ καὶ κανθάρων ἰδέαι τρεῖς] Tria scarabaeorum genera hic numerantur, αἰλουρόμορφον, δίκερω καὶ ταυροειδές, et μονόκερω; Aristot. *Hist. Anim.* V. 19. etiam tria scarabaeorum genera agnovisse videtur: aliud κανθάρων proprie ita vocatorum, et eo fere modo, quem hic indicat Horapollo, procreatorum, aliud μηλολονθῶν, nascentium ex vermibus,

---

(*) *Graphische Darstellungen zur ältesten Geschichte und Geographie von Aethiopien und Aegypten*, von R. v. L. Berlin. 1827.

qui in fimo bovis oriuntur, et tertium *καράβων*, (scarabaeorum taurorum, *ταυροειδέων*) ex vermibus in ligno arido, provenientium. Plinius plures enumerat: »Lucanos, sive »tauros, stercorarios, fullones, virides, Molonthas, Rutulos »praegrandes" aliosque. Cff. praeter XI. 28. etiam XXX. 5, med. 11, med. XXIX. 6, ante finem.

ἀκτινωτή] *radiata*. Non dicitur de coloribus et lineis sive radiis, qui in scarabaeorum alis superioribus inveniuntur, ut statuit de Pauw; sed scarabaei indicantur sex dentibus prominentibus circa os muniti. Cf. Latreille in *Dissert. de Insectis pictis aut sculptis in monumentis antiquis Aeg.* (*) pag. 254.

αἰλουρόμορφος] Hoc scarabaeorum gentis in primis Seli dedicasse Aegyptii dicuntur, quoniam felium oculi secundum solis cursum mutari putarentur. Alii scriptores idem fieri secundum lunae cursum narrant. Plutarch. *de Is, et Os.* cap. 63. pag. 376. F. αἱ δὲ ἐν τοῖς ὄμμασιν αὐτοῦ (felis) κόραι πληροῦσθαι μὲν καὶ πλατύνεσθαι δοκοῦσιν ἐν πανσελήνῳ, λεπτύνεσθαι δὲ καὶ μαρυνγεῖν ἐν ταῖς μειώσεσι τοῦ ἀστρου. Demetrius Phalereus. §. 157. ὥσπερ τις περὶ αἰλουροῦ λέγων ὅτι συμφθίνει τῇ σελήνῃ καὶ ὁ αἰλουρος καὶ συμπαχύνεται, προσέπλασεν, ὅθι ἔνθεν καὶ ὁ μῦθος ἐστίν, ὡς ἡ σελήνη ἔτεκε τὸν αἰλουρον. Aulus Gellius. *Noct. Attic.* XX. 8. »Aelurorum quoque oculi, ad easdem vices ampliores fiunt aut minores." De cercope Glycas *Annales*. pag. 46. A. ὁ δὲ κέρκωψ προδηλοτέρας ἔχει τὰς ἐνεργείας ὅτε γὰρ αὖξει ἡ σελήνη, ὁ τῶν ὀφθαλμῶν κόρος τούτῳ εὐρύνεται, ὅτε δὲ μειοῦται, συστέλλεται. — Quanto in honore feles fuerint apud Aegyptios patet ex Diod. Sic. II. 83. pag. 94. ita quidem, ut Romanus, quum in Aegypto invi-

(*) *Mémoires du Musée d'Histoire Naturelle. Tom. V. p. 249, suiv.*

tus felem occidisset, neque a rege Ptolemaeo, neque communi Romanorum metu a morte liberari potuerit. Itaque etiam nunc animalium illorum imagines ex illa regione translatae, ut et ipsa corpora condita in Museis servantur. Cf. Champoll. in *Descript. Musei Caroli X.* pag. 47. B. 291—210. ubi affirmat *felem marem Soli, foeminam deae Bubasti* fuisse consecratam. —

[στρογγυλοειδῆς δὲ γίνονται] Alii στρογγυλοειδῆς δὲ γίνονται; minus recte, nam convenit cum iis quae sequuntur, ἀμυρότεραι δὲ φαίνονται, cet. quibus vocibus non adeo indicatur *obscuriores* fieri oculos felis ad occasum solis, sed potius *minores*, ita ut fere evanescant, quod indicavit de Pauw, et patet ex oppositione, ὑπεκτείνονται μὲν γὰρ κατὰ πρῶτ' τρὸς τὴν τοῦ θεοῦ ἀνατολήν, et ex locis Plutarchi et Gellii, quos supra laudavimus.

[τὸ ἐν Ἑλίου πόλει ξόανον] Solis imago αἰλουρόμορφος, quantum scio, nondum fuit reperta. An forte confudit Solem cum dea Bubasti, cujus statua felis capite effingi solet? Cf. Champoll. in *Descript. M. C. X.* p. 34. A. 747-750. — Caeterum Mercerus fallitur, ubi adnotat Ἑλίου πόλιν eandem fuisse quam Graeci Thebas vocaverint; nam Ἑλίου πόλις, sive Ἠλιόπολις, quae urbs ad orientem Nili, in parte Aegypti Arabica sita fuit, Aegyptiace dicitur *On*. Cf. Champoll. in opere *de Aeg. sub Pharaonibus* (*) II. pag. 36—41. Thebae contra Διὸς πόλις vocabantur. Cf. Diod. Sic. I. 45. p. 54. fine.

[ἔχει δὲ πᾶς κύνθαρος καὶ δακτύλους τριάκοντα, διὰ τῶν τριάκοντα ἡμερῶν τοῦ μηνὸς] Quod de Pauw corrigendum

---

(*) *L'Egypte sous les Pharaons, ou Recherches sur la Géographie, la religion, la langue, les écritures et l'histoire de l'Égypte, avant l'invasion de Cambyse.* Paris. 1814.

putat: ἔχει δὲ πᾶς οὗτος, vel ἔχει δὲ οὗτος κάρθαρος, cet. non opus videtur, Codd. consentientibus: aut enim, quod proprium est omnium scarabaeorum, Horapollo hic scarabaeorum tantum, qui dicuntur, pilulariorum descriptioni addit; aut κάρθαρος hoc loco intelligendum est de scarabaeo pilulario, qui proprie ita vocatur; nam ad alterum genus, ταυροειδές, ab Aristotele referuntur οἱ κάραβοι. Cf. supra. — Δάκτυλοι fortasse dicuntur articuli, quales unusquisque pes quinque habet, qui, si computantur, numerum 30 efficiunt. Cf. Latreille in *Dissert.* quam supra laudavimus, pag. 256. — De mensibus Aegyptiorum in 30 dies divisus cf. Herod. II. 4. Αἰγύπτιοι δὲ τριηκοντημέρους ἄγοντες τοὺς δώδεκα μῆνας, ἐπάγουσι ἀνὰ πᾶν ἔτος πέντε ἡμέρας πέραξ τοῦ ἀριθμοῦ. Diod. Sic. II. 50. p. 59. τριακονθημέρους μὲν τιθέμενοι τοὺς μῆνας, πέντε δ' ἡμέρας καὶ τέταρτον τοῖς δώδεκα μηνσὶν ἐπάγουσι.

δευτέρα δὲ γενεὰ ἢ δίκερως] Sunt hi οἱ κάραβοι, scarabaei tauri, vel etiam *Lucani* Plinio dicti. Secundum Horapollinem Lunae, sive potius deo Luno erant dicati. Herod. III. 28. dicit: Apin taurum *Luno* sacrum in lingua habuisse scarabaeum. Cf. Cl. Reuvens *Epp. ad Letronnium* Ep. II. pag. 25. Chatmpoll. *Panth. Aeg.* ad tab. 37. In quibusdam papyris deus Lunus occurrit cum scarabaeo supra caput ejus volante. Cf. Cl. Reuvens Ep. I. pag. 13.

ἀφ' οὗ καὶ τὸν οὐράνιον ταῦρον ὑψώμα τῆς θεοῦ ταύτης λέγουσιν] Ὑψώματα sunt septem signa in quibus singuli planetae maxime valeant, suamque naturam praecipue exhibeant. Cf. Seyffarth. *Syst. Astron. Aeg.* pag. 17. Addatur Plutarch. *Symp.* pag. 149. A. Εἶτα — σὺ δέ· διας μὴ, καθάπερ Αἰγύπτιοι τοὺς ἀστέρας ὑψώματα καὶ ταπεινώματα λαμβάνοντες ἐν τοῖς τόποις οὓς διεξίασι, γί-

νεσθαι βελτίονας ἢ χείρονας· ἑαυτῶν λέγουσιν, οὕτως ἡ
 περὶ σέ διὰ τὸν τόπον ἀμαύρωσις ἢ ταπεινώσις γέννηται;
 ad quem locum Cl. Wyttenb. ὑψωμα minus recte explica-
 vit de *stellae accessu ad plagas boreales*; qua significa-
 tione usurpatur alio loco, quem ibidem citavit, *Ad Princ.*
indoct. pag. 782. D. ubi de Sole dicitur: ὅταν ὑψωμα λάβῃ
 μέγιστον ἔξαρθεις ἐν τοῖς βορείοις, ἐλάχιστα κινεῖται. Con-
 tra ταπεινώματα sunt septem signa in quibus Planetae ver-
 santes minime exserunt vim suam. Cf. Seyffarth. l. c. §. 11.
 Add. Sextus Emp. *adv. Astrol.* §. 35. 36. pag. 343,
 344. *ed. Fabr.*

ὁ μονόκερος καὶ ἰδιόμορφος] Verisimilitudinem saltem ali-
 quam habere videtur conjectura Cuperi in *Harpocrate*
 pag. 196, med. legentis ἰβιόμορφος, quam suam fecit de
 Pauw in adnot. Primum genus αἰλουρον refert, et quia
 αἰλουρος Solis symbolum est; dicatur Soli; alterum refert
 taurum, et quia taurus Lunae est exaltatio, dicatur Lunae;
 tertium ibidem refert, et quia ibis Mercurio sacra est, Mer-
 curio etiam consecratur. De ibide videbimus ad cap. 36.
 Champoll. in *Descript. Musei Caroli X.* pag. 45. B. 224.
 memorat »Scarabaeum Monocerotem consecratum deo Thoth
 »secundo." At talis in 1550, qui servantur in Museo Lug-
 duno Batavo, non est repertus. — Scarabaeus universe plu-
 rium deorum erat symbolum. Cf. Champoll. *Panth. Aeg.*
 ad tab. 12. et in *Descript. M. C. X.* pag. 42, 43. sqq.
 et simul indicabat vim creatricem atque conservatricem
 naturae. Cf. Matter *Hist. Crit. Gnostic.* Expl. tab. II.
 B. 1. pag. 39, 40. — Caeterum horum animalium figurae
 ex diversis materiis factae plurimae supersunt, inscriptas
 habentes sive preces pro mortuis, qui iis ornati conde-
 bantur; sive nomen dei alicujus aut effigiem, aut animal
 deo sacratum; sive regum nomina, quae itaque historiae

eandem lucem afferunt quam Graecorum et Romanorum rebus nummi; sive denique nomina privatorum aut ornamenta. S. Quintino in libro *de Usu Scarabaeorum*, (*) iis tamquam nummis Aegyptios usos fuisse putat. Off. porro Champoll. in *Descript. M. C. X.* pag. 49. Rossellini in *Descript. Antiq. Aeg.* cet. (†) — De scarabaeis Etruscorum (qui de antiquo hujus populi commercio cum Aegyptiis testari videntur) off. Winckelmann *Op.* (§) Vol. III. pag. 114. seq. et in *Observ.* pag. 413. K. O. Müller in libro *de Etruscis* (**) Vol. I. pag. 301. nota 93, II. pag. 257. et idem in *Enchiridio Archæologiae* p. 159. (††).

Klaproth. Ep. I. p. 19, 20. putat *scarabaeum* ΣΑΑΟΤΚΕ et ΣΑΑΟΤΚΙ, significasse *unigenitum*, ΣΑΥΙCΙ et ΣΟΡΝΥΙCΙ, *originem* ΣΑΙ, (qua voce et *patrem* indicari potuisse conjicit); quoniam hae voces omnes ab eadem litera, Σ incipiant. Cf. quoque Ep. II. pag. 34. — Quod Horapollon dicit Heliopoli statuam Solis felis formam habuisse, per paronomasian explicat de Goulianof. *Op. c.* pag. 12. hoc modo: »Sol causa est *fertilitatis et abundantiae*, propterea »astrum hoc *utile est et beneficum*; omnes autem hae voces *fertilitas, abundantia, utilitas*, cet. eodem verbo »Copto ΣΑΥ, efferuntur, quo etiam *felis* vocatur.”

Seyffarth l. c. pag. 146. med. *felem* tantum *masculam* Soli sacram fuisse conjicit, quum *felis foemina* Veneris et Lunae symbolum fuerit.

(*) S. Quintino *sull' uso, cui erano destinati i monumenti detti Scarabei*. Torino 1825

(†) *Oggetti di Antichità Egiziane riportati dalla Spedizione Letteraria Toscana in Egitto e in Nubia*. Firenze. 1830.

(§) Winckelmann's *Werke von Fernow, Meyer und Schulze*.

(**) K. O. Müller *die Etrusker*.

(††) *Handbuch der Archäologie der Kunst*.

CAPUT XI.

Ἡ οὐρανία] Mercerus recte videtur observasse non eodem ordine postea diversarum harum vulturis significationum explicationem exhiberi, quo hae significationes initio enumerantur; itaque voces ἡ οὐρανία post ἡ Ἡραν esse transponendas.

γύπα ζωοφροῦσι] De Vulturibus eff. Aristoteles *Hist. Anim.* VI. 5. Tom. II. pag. 330. A. B, VIII. 3. pag. 382. D, IX. 11. pag. 422. B. de *Mirab. Ausc.* pag. 721. B, 737. D. Aelianus de *Nat. Anim.* I 45, II. 46, III. 7, IV. 18, VI. 46, X. 22. Plinius *Hist. Nat.* X. 6. et XXIX. 4, med.

μητέρα μὲν] Veluti scarabaeos mares tantum esse putarunt Aegyptii, sic inter vultures mares non inveniri statuerunt. Plutarch. *Rom. Quaest.* cap. 93, fine, pag. 286. C. εἰ δὲ (ὡς Αἰγύπτιοι μυθολογοῦσι) θῆλυ πᾶν τὸ γένος [vulturum] ἐστὶ. Oct. Aelian. de *Nat. Anim.* II. 46. γύπα δὲ ἄρρενα οὐ φασὶ γενέσθαι ποτε, ἀλλὰ θηλείας ἀπίσας. Euseb. *Praep. Evang.* III. 12. ἐκ γὰρ τοῦ πνεύματος οἴονται συλλαμβάνειν τὸν γύπα, θηλείας πάσας ἀποφαινόμενοι. Ammianus Marcell. XVII. pag. 99. *Ed. Lindenbr.* »per vulturem naturae »vocabulum pandunt quia mares nullos posse inter has »alites inveniri rationes memorant physicae.» in quo loco pro naturae cum Bocharto *Hieroz.* II. pag. 308. omnino legendum videtur matris. Confirmatur haec significatio monumentis Aegyptiorum. Cf. Champoll. in *Epist. ad ducem de Blacas.* (*) Ep. I. pag. 21. seq. in *Opere de Hierogl. Vet. Aeg.* pag. 340, 348. in *Panth. Aeg.* ad

---

(*) *Lettres a M. le Duc de Blacas d' Aulps relatives au Musée roijal Égyptien de Turin.*

tab. 6. seqq. in *Descript. M. C. X.* pag. 5. A. 81, pag. 30. A. 589, 590. et pag. 41. B. 99 — 102. Tab. nostrae n. 30. a. b. — In fine capitis iterum haec vulturis significatio explicatur: μητέρα οὖν θέλοντες σημῆναι, γόπα ζωγραφοῦσι, μήτηρ γάρ ἐστι θηλυκοῦ ζώου; nisi fortasse locus ille sit corruptus. — Caeterum hanc fabulam de vulturibus, cupide amplexi sunt Patres Ecclesiastici, ut ita argumento ex rerum natura petito refutarent eos, qui Virginis partum negabant; itaque apud omnes fere hujus rei mentio occurrit. Cff. quos laudavit Bochartus in *Hieroz.* II. pag. 310, in fine.

ἡ δὲ γένεσις αὐτῶν] Plinius, quem citavit ad. h. l. Merc. *Hist. Nat.* X. 6. »Vulturum — nidos nemo adtiggit. Ideo »etiam fuere qui putarent illos ex adverso orbe advolare, »falso: nidificant enim in excelsissimis rupibus.” in quibus ob oculos habuisse videtur Plinius Aristotelis locum *Hist. Anim.* IX. 11. Vol. II. pag. 931. C. γυπὸς δὲ λέγεται ὑπὸ τινῶν, ὥς οὐδεὶς ἑώρακεν οὔτε νεοττόν, οὔτε νεοττίαν· ἀλλὰ διὰ τοῦτο Ἡρόδωρος ὁ τοῦ Βρῦσσωνος τοῦ σοφιστοῦ πατήρ, ἀπὸ τινος αὐτὸν ἑτέρας εἶναι μετεώρου γῆς ἔλεγε· τεκμήριον τοῦτο λέγων, καὶ τὸ φαίνεσθαι τάχῃ πολλοῖς· ὁθεν δὲ, μηδενὶ εἶναι δῆλον· τούτου δ' αἰτίον, ὅτι τίκτει ἐν πέτραις ἀπροςβάτοις. Add. VI. 5, pag. 863. E.

ὅταν ὀργάσῃ] ita legendum videtur secundum Codd. Pariss. A, B, quorum lectio confirmatur quoque alio codice in quo Pierius *Hierogl.* XVIII. cap. 4. se invenisse dicit ὀργάζῃ. Verbum ὀργᾶν in primis dicitur de *animalibus subantibus*. Sic cap. 47. ἐπειδὴν γὰρ ἡ θήλεια ὀργᾶται πρὸς συλληψιν ἧ, ὀργᾶ δὲ οὐ πλεῖον ἢ ἐφ' ὥρας τρεῖς. et paullo post συνίει τε ὀργᾶν, διὰ δρόμου παραγίνεται, cet. Aristot. *Hist. Anim.* VI. 2, ante finem. pag. 326. A. ὅταν ὀργᾶ πρὸς ὀχείαν.

ἡ γνψ] Apud reliquos scriptores γνψ masculino genere usurpatur; sed hic foeminino ponitur, fortasse ob opinionem illam mares inter eas aves non inveniri. —

τὴν φύσιν ἑαυτῆς ἀνοίξασα πρὸς βορέαν ἀνεμον]. Plutarch. *Quaest. Rom.* I. 1. κνίσκονται δεχόμενοι καταπνέοντα τὸν ἀπηλιώτην, ὥσπερ τὰ δένδρα τὸν ζέφυρον. Aelian. *de Nat. Anim.* II. 46. ἀντίπρωροι τῷ νότῳ πέτονται, εἰ δὲ μὴ ἡ νότος, τῷ εὐρῳ κέχνησιν, καὶ τὸ πνεῦμα εἰςρεοὺν πληροὶ αὐτὰς καὶ κύνουσι τριῶν ἐτών.

ἐπὶ ἡμέρας πέντε] Alii: ἐπὶ ἡμέραις πέντε; sed rectius hic accusativus retineatur: *initur vultur per dies quinque*, sic cap. praecedenti de scarabaeo dicitur: εἰς γῆν κατατίθεται ἐπὶ ἡμέρας εἰκοσιοκτώ.

ποθοῦσα παιδοποιῶν] Alii ποιοῦσα; sed Merc. recte observavit ποθοῦσα melius respondere praecedenti ὀργάσῃ; praeterea quoque illud ποθοῦσα παιδοποιῶν, causam quasi reddit, ut monet de Pauw, quam ob rem neque cibum neque potum capiant vultures per illud tempus; desiderio nempe prolem procreandi.

ἔστι δὲ καὶ ἄλλα γένη ὀρνέων] Praestat haec lectio alteri γνψών: patet quidem ex Aristot. *Hist. Anim.* VIII. 3, in pag. 382. E. aliisque locis, inter vultures genera distingui, sed hic non indicatur ab Horapolline vulturum alios ova edere ad edendum tantum, alios ad prolem procreandam quoque idonea; sed docet scriptor alias esse etiam aves, quae aequae atque vultures ova Zephyria edant, vultures vero tantum ex ejusmodi ovis pullos nancisci. — Alias quoque esse aves quae ex vento concipiant narrat Aristot. *Hist. Anim.* VI. 2, med. pag. 324. E, 325. E, et 326. A. et *de Generat. Anim.* III. 1. pag. 641. E; aliam vero horum ovorum originem explicat Plinius *Hist. Nat.* X. 60, med. Add. Columella VI. 27.

ἀ ὑπὸ ἀνέμου συλλαμβάνει] Trebatius legisse videtur;

ἀ οὐχ ὑπὸ ἀνέμου συλλαμβάνει; vertit enim: *sunt et alia genera vulturum, quae non ad ventum concipiunt, quorum generatio ovorum ad cibum, non etiam ad foetum procreandum utilis est.* Apud alios negatio in priori parte non adest, sed ponitur post γυνῶν δέ; ita ut legatur: γυνῶν δέ οὐχ ὑπηνέμιον ποιουμένων, cet. iidem in praecedentibus legunt ὀρνέων; atque ita sensus Mercero esse videtur hic: » quoddam esse vulturum genus, quod ex vento » quidem concipiat, sed ova ad esum duntaxat, non etiam » ad foetum utilia, quae ὑπηνέμια Graecis, quasi Latine » subventanea dicuntur; at eos vultures, qui non coita tantum utuntur subventaneo, et in quo ex vento nihil omnino concipiatur, ova hujuscemodi edere, quae possint » ζωογονεῖσθαι, hoc est vivificari, ac foetum producere." Jam vero, si legamus ἔστι δὲ καὶ ἄλλα γένη ὀρνέων, quod in praecedenti adn. indicavimus, omnia sana sunt, et negatione illa, invitis Codicibus in textum intrusa facile cerere possumus; eam rationem in fine adn. Merc. probare videtur, et secutus quoque fuit Phasianinus vertens: *vulturum autem in aëre coitum facientium sub vento, ovorum generatio ad procreandum fit.* Neque igitur egimus Bocharti conjecturâ, qui Hieroz. II. pag. 310. vs. 84. pro γυνῶν δέ οὐχ, legendum conjicit, γυνῶν δέ καὶ, vel εἰ καί. — Pro συλλαμβάνει, nonnulli minus recte habent συλλαμβάνονται. Verbum συλλαμβάνειν active sumitur de his, quae gravidae fiunt, veluti Latine *concipere*; plenius Hippocr. *Aphorism.* Sect. V. §. 48. συλλαμβάνουσιν ἐν τῇ γαστρὶ, ubi intelligitur τὸ ἐμβρυον. Lectionem συλλαμβάνονται fortasse defenderet Hesychius, qui συλλήφεται explicat: ἐν γαστρὶ ἔχει. Caeterum de hoc verbo cff. Schwarzii *Comment. Critic. L. Gr.* pag. 1259, quem laudavit Schiönerus in *Lexico*. — De ovis illis ἐπηνεμίους, quae Hype-

iemia, *Zephyria*, vel etiam *irrita* vocantur a Plinio *Hist. Nat.* X. 60, cf. Erasmus ad proverbium *ὕπηρμία τίκτει*. — De formula αὐτὸ μόνον cf. Bast *Ep. Crit.* pag. 135. ed. *Lips.* Hermannus ad Vigerum pag. 736.

[βλέψιν δέ] Potius referendum videtur ad accipitrem Solis symbolum; Cf. cap. 6, in. ubi hoc animal dicitur *παρὰ πάντα τὰ περικὰ πρὸς τὰς αὐτοῦ [Solis] ἀκτῖνας ὀξυσαποῦν*. Aut fortasse vulturi hīc tribuantur, quae ad aquilam proprie pertinent, cujus oculorum acumen a veteribus adeo fuit celebratum.

ἐξ ἱκανοῦ διαστήματος ποριζομένη τι πρὸς χεῖραν αὐτῇ βρώσιμα] De Pauw copulam requirit καί; non necesse videtur, nam sensus continuatur: *Sole oriente, versus occasum spectans, occidente vero, versus ortum, ex satis magno intervallo comparans sibi quae usui sint esculenta*. Neque illud apud optimos quoque scriptores insolitum est, ut plura participia, copula non addita, se invicem sequantur. Cff. v. c. Plat. *Apol. Socr.* cap. 14. pag. 27. A, cap. 18. pag. 31. A. *Phaed.* cap. 14. pag. 70. A. *Sympos.* cap. 9. pag. 181. D. et quae ibi adnotavit Stalbaum. Matthiae *Gramm. Gr.* §. 444. 3, et §. 557. 3. — ἐξ ἱκανοῦ διαστήματος, i. e. ex intervallo satis magno; nam ea significatio voci ἱκανός saepissime inest. Xenoph. *Cyrop.* I. 6. §. 7. ὥς ἱκανὸν εἶη καὶ καλὸν ἀνδρὶ ἔργον. Polybius II. 12, ante fin. ἱκανοῦ τινὸς ἀπολεληκότες φόβου τοὺς Ἑλληνας. Diod. Sic. XIII. 100. pag. 623. οἱ δ' Ἀθηναῖοι διώξαντες ἐφ' ἱκανὸν τοὺς ἡττημένους. Hesychius ἱκανὴν explicat πολλήν. — In seqq. pro ποριζομένη, de Pauw legendum putat πορίζομένη et vertendum: *sibi secernens ad victum necessaria. Oculis secernit e longinquo edulia max petenda*; sed a Codicum lectione recedendum non videtur, nam verbum πορίζεσθαι hīc, ut saepissime, comparandi

significatione usurpatur atque *quaerendi*. Vultur etsi ab iis, quibus nutriatur, maxime sit remotus, tamen ea investigat atque sibi comparat. In errorem ductus videtur de Pauw eo, quod ἐξ ἱκανοῦ διαστήματος de tempore, non de loco accepit.

ὅριον δὲ διότι — ὀρίζει] Et haec a Philippo de suo addita et una cum sequentibus significationibus *praesagii* et *anni*, ad Graecorum Romanorumque potius superstitionem referenda, quam ex Aegyptiorum monumentis petita videntur.

πρὸ ἡμερῶν ἐπὶ ἐπ' αὐτὸν παραγινόμενῃ] Plinius l. c. X. 6. narrat secundum Umbricium Aruspicem »triduo ante »aut biduo volare vultures, ubi cadavera futura sunt." Plautus *Trucul.* II. 3. vs. 16, sq.

— Vide ut jam quasi volturii triduo

Prius praedivinant, quo die esuri sient.

Aelian. l. c. docet vultures praesentientes cadavera futura ubi pugna committatur, exercitus in bellum proficiscentes sequi solere.

πρόγνωσιν δέ] Vultur apud veteres in primis inter eas aves referebatur, ex quibus auguria caperent; sic v. c. Romulo et Remo vultures apparuere. Cff. Dion. Hal. l. pag. 73. ed. Sylb. Plutarch. in *Rom.* cap. 9. *Rom. Quaest.* cap. 93. pag. 286. A-C. Aelian. *de Nat. Anim.* X. 22., fine. Livius *Hist.* I. 7. Florus I. 1. §. 7. Idem Augusto accidisse narrant Suetonius in *Aug.* cap. 95. et Julius Obseq. cap. 129, fine.

πρὸς τοὺς πλείονας σφαζομένους καὶ ἡττωμένους βλέπει] *Ad eam partem spectat, ubi plures trucidabuntur adeoque vincentur.* Kai h. l. significat *adeoque*; de quo conf. Stalbaum ad Plat. *Critonem* cap. 15, post med. pag. 53. E. In Codd. Pariss. A, B. plura adduntur; ille habet, πρόγνωσιν δὲ ἢ τῆς προειρημένης αἰτίας χάριν, ἢ ὅτι . . . . πυκτίδα

γινομένη, ἢ ἐν ἄγρα, πρὸς τοὺς πλείονας σφαζομένους καὶ
 ῥιπτομένους βλέπει. Cod. B. πρόγνωσιν δέ, ἢ τοῖς προειρη-
 μένοις χάριν . . . . πῖ πυκτίδα γιννομένη ἢ ἐν ἄγρα πρὸς
 τοὺς, κ. τ. λ. in quo τοῖς προειρημένοις χάριν vitiosum est,
 et ut videtur ex duabus lectionibus conflatum; quomodo
 autem lacuna illa ante πυκτίδα, vel πῖ πυκτίδα impleatur
 non video; ex posteriori conjiciatur: ἐπὶ πυκτίδα γιννο-
 μένη. — Πτώματα sunt *cadavera*, quae dicuntur quoque
 πτεσήματα, vel etiam πέσεια. Cf. Schol. ad Eurip. *Phoen.*
 vs. 1307. *Ed. Valcken.* pag. 135; plenius dicuntur πτώ-
 ματα νεκρῶν, Euripides *Phoen.* vs. 1491, vel σώματα
 νεκρῶν. Cf. Valckenaerius ad eum versum, ubi repre-
 hendit Phrynichum dicentem: Πτώμα ἐπὶ νεκροῦ τιθέασιν
 οἱ νῦν, οἱ δ' ἀρχαῖοι οὐχ οὕτως, ἀλλὰ πτώματα νεκρῶν,
 ἢ οἴκων. Phrynicho assentitur Thomas Mag. pag. 765.
 Πτώματα νεκρῶν, καὶ πτώματα οἴκων, ἀρχαῖοι οἱ δὲ ὕστε-
 ρον, πτώμα, ἦτοι νεκρὸν, ἄνευ τινὸς προσθήκης; ad quem
 locum cff. quae adnotarunt Sallierus et Trillerus; add.
 Schwarzius in *Comm. Crit. Ling. Gr.* pag. 1192. —
 De vulturibus *cadavera* devorantibus saepissime agitur apud
 scriptores veteres: notissimum est Homericum γῦπες ἔδον-
 ται, v. c. *Il. A.* 237, *Π.* 836, *Σ.* 271. Add. Plutarch.
Quaest. Rom. l. 1. *Nat. Quaest.* cap. 26, med. p. 918. C.
 Lucretius *de Nat. Rerum* III. vs. 680, sqq. Ovidius
Trist. I. 6. 11, sqq. Aelianus *de Nat. Anim.* X. 22.
 narrat Barcaeos, qui ex morbo mortui essent, cremare soli-
 tos fuisse; qui vero in bello, vulturibus devorandos obje-
 cisse, eas aves sacras existimantes. — Pro κατασκόπους
 ἐπέμπον σκεπτόμενοι cet. fortasse exspectaverit quis: κατα-
 σκόπους ἐπέμπον σκεπτομένους, *exploratores mittebant qui*
viderent; nunc autem, quoniam σκεπτόμενοι ad reges re-
 feratur, vertendum est: *scire, videre volentes.* — Cae-

terum notandum in monumentis Aegyptiacis, ubi rex vel heros, qui victoriam reportavit, effingitur, fere semper vulturem supra caput ejus volitantem addi, hostibus obversam, unguibus plerumque victoriae symbola tenentem. Cf. ex *Magna Descript. Aeg.* Antiq. Vol. I. tab. 37. n. 1. 2. et tab. 51, Vol. II. tab. 11. n. 2. 3, tab. 13. n. 4, et tab. 91, Vol. III. tab. 32. n. 4, tab. 33. n. 1, tab. 36. n. 1. 3, tab. 37. n. 9, Vol. IV. tab. 13. n. 2, tab. 14. n. 2. Sed Vol. III. tab. 38. n. 32. vultur cum victoriae signis ad heroem advolat. Cf. quoque Champoll. in *Panthe. Aeg.* tab. 6. quater.

ἐνιαυτὸν δὲ] Saeculi spatium per vulturem indicatum fuisse statuit Vettius augur. Censorin. cap. 17. pag. 901: »Quot
»autem saecula urbi Romae debeantur, dicere meum non
»est: sed, quid apud Varronem legerim non tacebo, qui
»libro *Antiquitatum* duodevicesimo ait, fuisse Vettium
»Romae in augurio non ignobilem, ingenio magno, cui
»vis docto in disceptando parem: eum se audisse dicere
»tem: si ita esset, ut traderent historici, de Romuli urbis
»condendae auguriis, ac duodecim vulturibus: quoniam
»cxx. annos incolumis praeteriisset populus Romanus, ad
»mille et ducentos perventurum."

ἐνιαυτὸν γὰρ εἰκοσιν ἡμέρας ἔχρυος μένει] Ita Codd. omnes et Edd. praeter Aldinam ἔγγυος legentem; eandem lectionis diversitatem secutus fuisse videtur Trebatius, vertit enim: *Centum et viginti dies in terra manet, nec unquam humo tollit: pullorum curam gerens, eosque nutriens, ducentos et quadraginta se ipsum curat, neque nutriens neque concipiens.* — Quae autem hoc loco dicuntur de tempore, per quod vultur ἔχρυος manet, non conveniunt cum iis, quae tradit Aelian. II. 46. Καὶ νέουσι τοῖς ἐτῶν; quam ob rem de Pauw ibi legendum putat: nec

πρὸς τρίτον ἔτους; neque huic correctioni obstare docet, quod apud Philen (qui Aelianum ubique sequitur) *de Anim.* III. vs. 12. idem narratur, ut et apud Glycam in *Annalibus*, quum et hi jam depravato Aeliani Codice usi fuerint, Joannes Tzetzes vero in *Chil.* 12. cap. 439. Horapollini assentiat: :

Πέντε δ' ἡμέρας πρὸς πυγὴν πετόμενοι ἀνέμοις,
Κυρίως συλλαμβάνουσι γονὴν ὑπηνεμίαν.
Ἐν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι ἡμέραις δὲ γεννώσι
Τὰ ὑπηνέμια ὡς ἐν δὲ τοσαύταις ἄλλαις
Ἐκ τῶν ὧν ἐκλέπονται καὶ νεοσσὸς ποιοῦσιν.
Ἐν ἑκατὸν ἡμέραις δὲ καὶ εἴκοσιν ἑτέραις,
Μέχρι καὶ πετήσεως αὐτῶν, ἐκτρέφουσιν ἐκείνους.

Sed fortasse Aelianus aliam opinionem secutus, diversam vulturis graviditatis durationem memoravit.

ἐλεήμονα δέ, ὅπερ δοκεῖ παρὰ τισιν ἐναντιώτατον ὑπάρχειν] Georgius Pisidas vs. 1064, de vulturibus dicit:

Τὸν μηρὸν ἐκτέμοντες, ἡματωμένοις
Γάλακτος ὀλοῦς ξαπυροῦσι τὰ βρέφη.

Ab amore vulturum in pullos suos veteres saepe comparationes petiverunt; ita apud Homerum *Od.* II. 216. Telemachus ob patrem dicitur flevisse,

— ἀδινώτερον ἢ τ' οἶωνοι,
Φῆναι ἢ αἰγυπιοὶ γαμφώνυχες, οἷοί τε τέκνα
Ἀγρόται ἐξείλοντο, παρὸς πετεηνὰ γενέσθαι.

et apud Aeschylum in *Agam.* vs. 49, sqq. Menelaus et Agamemnon magnam bellicam expeditionem evocasse dicantur:

Τρόπον αἰγυπιάων οὔτε ἐκπατίους
Ἄλγεσι παίδων, ὕπατο λεχέων
Στροφηδινούνται,
Πτερύγων ἱετμοῦσιν ἱρεσσόμενοι
Λεηνότηρα
Πόνον δρυαλίγων ὀλέσαντες.

Plutarch. *Rom. Quaest.* I. c. δικαιότατον εἶναι τὸν γῆπε
τῶν σαρκοφάγων ἀπάντων· πρῶτον μὲν γὰρ οὐδενὸς ἀπτεται
ζῶντος, οὐδ' ἀποκτίνουσιν ἐμψυχον οὐθέν, ὥς αἰετοὶ καὶ
ἰέρακες καὶ τὰ νυκτίνομα· χρῆται δὲ τοῖς ἄλλοις ἀποθανόντων
ἔπειτα καὶ τούτων τὰ ὁμόφυλα παρήσι· πετεινοῦ γὰρ οὐδέ
ἑώρακε γῆπα γεγόμενον, ὥς αἰετοὶ καὶ ἰέρακες μάλιστα καὶ
συγγενῇ διώκουσι καὶ κόπτουσιν· καιτοὶ κατ' Αἰσχυλόν,

Ὅρνιθος ὄρνις πῶς ἂν ἀγγεῖνοι φαγῶν;

ἀνθρώποις δέ, ὥς ἔπος εἰπείν ἀβλαβέστατός ἐστιν, οὔτε
καρπὸν ἀφανίζων οὔτε ζῶον ἡμέρον κακουργῶν. — Quae
autem hic ab Horapolline de vulturibus traduntur, a Pt-
tribus Ecclesiasticis ad pelecanum fuere translata. Cff. quae
adnotavimus ad I. 54. — Caeterum et hanc vulturis signi-
ficationem ex historia naturali potius, quam ex monumentis
Aegyptiacis petiisse videtur scriptor. Observandum quoque He-
braeorum lingua חַנּוּן significare *misericordiam* et apud
eosdem secundum Bochartum *Hieroz.* II. pag. 803, seqq.
vulturis speciem dici חַנּוּן.

ἦν παράσχηται τοῖς νηπίοις — παρέχει τοῖς τέκνοις]
Voces τέκνα et νήπιοι, etsi plerumque et in primis de ho-
minibus dicuntur, interdum etiam usurpantur de animalibus.
Ita Homerus *Il.* T. vs. 133, seqq.

Ἐσθήκει, ὥς τις τε λέων περὶ οἷσι τέκεσσαν

Ὡς γὰρ τε νήπι' ἄγοντι συναντήσονται ἐν ὕλῃ

Ἄνδρες ἐπακτῆρες.

Et alibi passerulos quoque ita vocat. Plutarch. de *Sera Num.*
Vind. cap. 20. pag. 562. B. Ἀρκτων μὲν γὰρ ἔτι νήπια καὶ
λίκων τέκνα καὶ πιθήκων, εὐθὺς ἐμφαίνει τὸ συγγενὲς ἦθος.

Ἀθηναίαν δὲ καὶ Ἑβραίαν] Haec quoque monumentis con-
firmantur: Ἀθηναίαν Graeci vocaverunt deam, quae ab
Aegyptiis Neith dicitur. Jablonski *Panth. Aeg.* I. cap. 3.
§. 2, seqq. *Opuscul.* I. pag. 161, seqq. Champoll. in

Panth. Aeg. ad tab. 6, sqq. in *Descript. M. C. X.* pag. 6. A. 92, sqq. — ^{Ἡρα} autem erat Aegyptiorum Sate. Cf. Champoll. *Panth. Aeg.* ad tab. 7, sq. et 19. A. *Descript. M. C. X.* pag. 7. A. 125, sqq. et in *Op. de Hierogl. Vet. Aeg.* pag. 153. — Neith, ut et prima ejus forma, Buto, sive Thermuthis vulturem in primis sibi habet consecratum, unde et ejus capiti imponitur ut tegumentum. Cf. Champoll. *Panth. Aeg.* ad tab. 6. *Descript. Mus. C. X.* pag. 5. A. 81—85. pag. 41. B. 99—102. Et juxta eam vel supra inscriptio legitur: *Mater, domina regionis superioris*; quae plane convenit cum verbis Horapollinis dicentis: δοκεῖ Ἀθηνᾶ μὲν τὸ ἄνω τοῦ οὐρανοῦ ἡμισφαίριον ἀπειληφέναι. — Sate quoque sive Sati (Graecorum ^{Ἡρα}) in *Panth. Aeg.* tab. 19. occurrit, ibique femora ejus teguntur atque involvuntur alis vulturis; in eodem *Op.* ad tab. 7. et 7. *a.* hujus quoque deae inscriptio memoratur, qua dicitur praeesse *inferiori coeli hemisphaerio*; sed, quoniam quae coeli partes tribuuntur diversis diis deabusve, easdem ab iis in terra praecipue gubernari putarent Aegyptii, Sate saepe dicitur praesidere *parti inferiori Aegypti*; quem titulum explicavit Champoll. *Panth. Aeg.* ad tab. quam citavimus; idem ad tab. 19. *a.* docet Sate esse unam ex diversis formis deae Neith, sive Thermuthis. — Non tantum per vulturem sed et per Uraeum dea illa in primis significabatur. Cf. id ad tab. 7. *b.* De vulture Aelian. *de Nat. Anim.* X. 22. Αἰγυπτιοὶ δὲ Ἡρας μὲν ἱερὰν ὄραν ἐῖναι πεπιστεύκασιν τὴν γῆπα· κοσμοῦσι δὲ τὴν τῆς Ἰσιδος κεφαλὴν γυπὸς πτεροῖς, καὶ τῶν προπυλαίων ὀρόφοις ὑπετόρευσαν γυπῶν πτέρυγας. Isis in capite vulture ornatae imago describitur a Champoll. in *Descript. M. C. X.* pag. 30. A. 589—590.

θηλυκῶς μέντοι τὴν οὐρανὸν] Omittuntur haec verba ab

Aldo, et a Trebatio in versione. De Pauw putat ea fortasse a manu recentiori adscripta in textum irrepsisse. Certo si non adessent, iis non indigeremus. — Quod autem Aegyptii dicuntur *coelum* nomine foeminino vocasse, τὴν οὐρανὸν, sive Οὐρανίαν, animadvertendum est, haec verba Graeca usurpari, ut Graeci legentes rem melius intelligerent; Aegyptii non tam coelum ipsum ita vocarunt, eique divinos honores tribuerunt; sed potius vim generatricem quam adesse putabant in regionibus aethereis, in quibus Sol, Luna et astra sunt genita; et propterea coelum indicarunt per deam Tpe, Tphe vel Tiphe Aegyptiace dictam, quamque Horapollo Graece Οὐρανίαν vocavit. Cf. Champoll. *Panth. Aeg.* ad tab. 20. qui eam ita descripsit ad tab. 20. a. b. *Deam nudam, corpore coeruleo, quinque globis in corpore pictis quinque planetas repraesentantibus, sextus globus, Luna, pictus est prope os, et scarabaens septimum tenens, Solem, locum obtinet genitalium.*

γῦπα ὡς βασιλειον ἐπιτιθέασιν] Trebatius: ob quam causam huius sexus caeteris avibus, vulturem regem adscribunt, quo quidem vulture, ne in longum protrahatur sermo, quamcumque Deam indicant. Matrem insuper significare volentes, vulturem pingunt. Est enim mater foeminei sexus. Phasianinus illa ἀφ' οὗ καὶ, cet. usque ad ζωγραφοῦσιν, vertit: atque etiam exinde in omni dea id observant vulturem subscribendo. In Ald. ed. ante vocem Αἰγυπτιοί, et post eam relictum est spatium quinque vel sex literarum. De Pauw legendum proponit: ἀφ' οὗ καὶ πᾶσαν θεάν, ἵνα μὴ περὶ ἐκάστης γράφων μὴ γένω τὸν λόγον, Αἰγυπτιοί μητέρα οὖσαν θέλοντες σημῆναι, γῦπα ζωγραφοῦσιν, atque ita effici putat ne bis eandem rem narret scriptor, quum jam initio capitis dixerit per vulturem matrem indicatam fuisse. — Putaverim Horapollinem dicere voluisse

Aegyptios cuicumque imagini deae reginae alicujus vulturem tamquam capitis tegumentum imponere solitos fuisse; cujusque rei veritas monumentis confirmatur, in quibus dearum imagines saepissime occurrunt vulturem pro tegumento in capite gestantes. Cff. imagines dearum Neith, apud Champoll. *Panth. Aeg.* tab. 6, et 6. bis; Hathor, tab. 17. A. C. 18. A; Seven, Saoven sive Sovan, tab. 28; Natphe sive Netphe, tab. 36; et Tesonénofre, tab. 40. in *Descript. Mus. C. X.* pag. 5. 81—85, pag. 15. A. 270, pag. 17. A. 288, pag. 30. A. 589, 590. Reginarum quoque capitis ornamentum fuit. Vidd. Champoll. in *Epp. ad du- cem de Blacas.* Ep. I. pag. 21. Rosellini *Monum. Aegypti et Nubiae* (*) Parte I. T. 2. pag. 476. sqq. Ejusmodi vulturis effigies picta est in tab. nostr. n. 30. c. — Βασίλειον vertam *capitis tegumentum*, vel *insigne* quod capiti imponitur, veluti et infra cap. 15; ζώδιον autem capiam pro *sigillo* vel *imagine* quavis (cff. v. c. Herod. I. 70. Athenaeus V. cap. 6. pag. 197. B. Casaub.). Aliter Cuperus in *Harpocrate* pag. 35. θηλυκὸν ζώδιον intelligendum putat de *signo Zodiaci foemineo*. — Μητηρ θηλυκοῦ ζώου vultur dicitur, quandoquidem in eo genere avium mares non inveniuntur, ut observarunt Merc. et de Pauw.

ἐπὶ τούτων ἡ γένεσις ἐκείθεν ἐστίν] De Pauw legendum esse conjicit: ἐπὶ τούτων ἡ γένεσις, cet. *quoniam tot et tantorum generatio*, cet. τούτων durius ad superiora illa, διότι καὶ ἡ γένεσις ἡλίου καὶ σελήνης — ἀποτελεῖται, referri dicens. Non necesse videtur, siquidem ipse scriptor verbis καθὼς προεῖπον, lectorem ad superiora relegat, atque ita vocabulo τούτων, solem, lunam et reliqua astra indicat.

(*) *I Monumenti dell' Egitto e della Nubia, interpretati ed' illustrati dal dottore Ippolito Rosellini.* Pisa. 1833.

δραχμᾶς δὲ δύο — αἱ δύο δραχμαί.] Quid sibi voluerit his verbis Horapollon, non convenit inter editores. Causs. pro δραχμᾶς legendum putans γραμμᾶς, iis in crucis figuram sibi invicem impositis Monadem sive Deum designari dicit; dissentit ab eo de Pauw, qui haec adnotavit: » Graeci » drachmam una quadam linea videntur repraesentasse; et » duas drachmas lineis duabus; hae autem duae lineae erant » nota unitatis apud Aegyptios; de qua hinc verba faciens » Philippus, non interpretem sed periphrastem egit, et ut » Graecis suis rem perspicue exponeret, signum illud unitatis vocavit duas drachmas, earumque lineolis unitatis lineolas designavit. Sic omnes intelligebant statim, quid » symbolum sibi vellet, et duae Aegyptiorum lineolae duabus Graecorum lineolis designatae, non poterant cuiquam » e Graecia esse ignotae." Sed non videtur animadvertisse de Pauw, multo simplicius et magis perspicuum facturum fuisse scriptorem, si ipsas lineas nominasset, quam alio nomine vel alia re illas indicando. — Jomard, in *Animadv. de Signis Numerorum apud Vet. Aeg.* insertis *Descript. Magn. Aeg.* Tomo IX. pag. 84. duas illas lineas (τὰς δύο γραμμᾶς) explicat, latera duo lineolae rectae (||), qua unitas in sacra scriptura indicari solet; sed ita nondum explicatur quomodo drachmas duas indicare potuerit vultur, propterea quod lineae duae unitatem constituent apud Aegyptios; quae difficultas tolleretur si libri MSS. ubique pro δραχμᾶς haberent γραμμᾶς. Itaque cum Cod. Paris. A. pro αἱ δύο γραμμαί, legendum videtur αἱ δύο δραχμαί, ita ut sensus sit: vultur significat duas drachmas, quoniam hae unitatem apud Aegyptios constituent; veluti autem vultur sui generis mater est, sic et unitas omnium numerorum mater atque origo habetur; atque tunc δύο δραχμαί accipiendae erunt de *didrachmo Alexandrino*, qui nummus

fortasse in Aegypto argenteorum nummorum unitatem constituit; certe Veteris Testamenti interpretes Alexandrini ubique calculum instituunt secundum *didrachma*, (cf. v. c. Levit. XXVII. 3, sqq.) quin et, ubi dimidium hujus nummi exprimere debent, non utuntur voce *δραχμή*, sed vertunt τὸ ἡμῖον τοῦ διδράχμου. Cf. Exod. XXX. 13. Fieri tamen potest, ut hoc loco quaedam tribuantur Aegyptiis, quae ad aliorum, Gnosticorum fortasse, opiniones pertineant, quorum qui Carpocratem sequebantur, omnium quae existunt initium, Monadem vocabant. Cf. Matter *Hist. Crit. Gnost.* Tom. II. pag. 265. Eodem nomine etiam veteres philosophi initium rerum indicarunt, v. c. Pythagoras, secundum Diogen. Laert, VIII. 1. §. 25. Philo in lib. *Περὶ τῶν ἀναφερομένων ἐν εἰδεῖ νομῶν*, cetera fere in fine τὴν Μονάδα, *Deum* vocat, *Διάδα* autem res ab eo *genitas*.

μονὰς δὲ παντὸς ἀριθμοῦ γένεσις] *Ex monade omnes numeri sunt nati, ea est omnium numerorum origo.* Vocem γένεσις eadem significatione quoque usurpavit Plutarch. de *Is. et Os.* cap. 36., med. pag. 365. C. ἡ γὰρ ὑγραῖ φύσις, ἀρχὴ καὶ γένεσις οὐσα πάντων ἐξ ἀρχῆς, τὰ πρῶτα τρία σώματα, γῆν αἶρα καὶ πῦρ ἐποίησε. Alias dicitur ἀρχή, vel σπέρμα. Diogen. Laert. I. c. ἀρχὴν μὲν τῶν ἀπάντων, μονάδα· ἐκ δὲ μονάδος, ἀόριστον δυνάδα, ὡς ἂν ὑλὴν τῇ μονάδι αἰτίῳ ὄντι ὑποστήναι· ἐκ δὲ τῆς μονάδος καὶ τῆς ἀόριστου δυνάδος, τοὺς ἀριθμούς. cetera. Theon Smyrn. de *Arithm.* cap. 23. ἐπεὶ γὰρ αὐτὴ [*monas*] οἶον σπέρμα πάντων ἐστὶν ἀριθμῶν. Cff. quoque cap. 4. et (quos ad cap. 23. citavit de Gelder in adnot. Theonis editioni addita p. 172.) Jamblichus in *Nicom. Arithm.* pag. 12. B (qui p. 115. A. *binarium* quoque numerum dixit σπερματικόν), *Theologum. Arithm.* cap. I. pag. 3. Proclus in *Hesiod.* *Ἡμέρ.* p. 169.

Martianus Capella *de Nupt. Philol.* VII. pag. 238. Marius Victorinus *Gram.* I. cap. *de pedibus*. Terentianus Maurus *de Metris.* vs. 1861. Addi quoque possit Macrobius *in Somnium Scipionis*. I. cap. 5, post initium: » Unum autem » quod μονάς, id est unitas dicitur, et mas idem et fo- » mina est; par idem atque impar; ipse non numerus, sed » fons et origo numerorum. Haec monas initium finisque » omnium; neque ipsa principii aut finis sciens ad summum » refertur Deum, ejusque intellectum a sequentium numero » rerum et potestatum sequestrat; nec in inferiore post deum » gradu eam frustra desideraveris." et paulo post: » nulli » aptius" inquit » jungitur monas incorrupta quam virginii. » Huic autem numero, id est septenario, adeo opinio vir- » ginitatis inolevit, ut Pallas quoque vocitetur; nam virgo » creditur, quia nullum ex se parit numerum duplicatus, » qui intra denarium coarcteretur, quem primum limitem » constat esse numerorum. Pallas ideo quia ex solius mo- » nadis fetu et multiplicatione processit, sicut Minerva sola » ex uno parente nata perhibetur." Hermes apud Stobaeum *in Eclog.* I. cap. 11. pag. 306. *Ed Heeren.* Ἡ γὰρ μονάς, οὐσα πάντων ἀρχὴ καὶ ῥίζα, ἐν πᾶσιν ἔστιν, ὡς ἂν ῥίζα καὶ ἀρχή, ἀνευ δὲ ἀρχῆς οὐδέν· ἀρχὴ δὲ ἐξ οὐδενός ἀλλ' ἐξ αὐτῆς, εἰ γὰρ ἀρχὴ ἔστι τῶν ἐτέρων. Μονάς, οὐσα οὖν ἀρχή, πάντα ἀριθμὸν ἐμπεριέχει ὑπὸ μηδενός ἐμπεριεχομένη καὶ πάντα ἀριθμὸν γεννᾷ, ὑπὸ μηδενός γενομένη ἐτέρου ἀριθμοῦ. — De Numerorum sanctitate universe, et praecipue apud Gnosticos cf. Cl. Reuvens in *Epp. ad Letronnium*. Ep. II. pag. 16, sqq.

Klaproth, Op. cit. Ep. I. pag. 23—25, minus accurate, ut supra ad cap. 6. adnotavimus, significationes quasdam ab Horapolline accipitri adscriptas, hic vulturi tribuens, dicit *vulturem* ψοτρῆς, significare *Junonem* ἑστη (Sate

ve Sati), *elevationem* $\Psi\Omega\text{I}$, *principatum* $\Psi\Omega\text{P}$, *humilitatem* $\Psi\Omega\text{K}$ et ΨHK , *sanguinem* CNOQ , *victoriam*, *vincere* OPO , *drachmas duas* OIKIT , et *futurorum cognitionem* $\Psi\Omega\text{P}$ NMI , quoniam omnes hae voces ab eadem litera Ψ , vel O incipiant; add. Ep. II. p. 39-43.

Quae Horapollo narrat de vulture bellum praesagiente, Cl. Seyffarth. pag. 163. referuntur ad *vulturem* Martem planetam significantem; eidem animali Saturni quoque significationem tribuit propterea quod 7 diebus ante definiat locum ubi pugna futura sit; numerus autem septenarius Mercurio planetae sacer. Cf. l. c. pag. 163, fine. Eandem interpretationem efficit ex eo, quod vultur Uraniam significet secundum Horapollinem; Viri Cl. verba (p. 129, med.) sunt haec: »testatur Horapollo Aegyptios vulture » Uraniam significare quoniam inde omnium generatio sit, » ἐπειδὴ δοκεῖ παρ' Αἰγυπτίοις, κ. τ. λ. — τὸ δὲ κατὰ, "Ἡρα. » quis quaeso non videt Horapollinem loqui de Saturno vel » Rhea (ἡ foeminino) omnium Deorum progenitore. Idem » vero ἡ, quem Horapollo Junonem atque Venerem Uraniam dicit, praeeerat semicirculo inferno seu hiemali; sane ἡ domos suas habet in medio semicirculo hiberno, » eique frigus proprium ducebatur. Ergo Juno seu Urania » ἡ foemininum significat." Cf. quoque pag. 163, fine, ubi inimicitiam Osiridis (☉) et Typhonis (ἡ) indicari dicit ab Horapolline per » vulturem (ἡ) tergum Soli (☉) obvertentem; » sed secundum hunc scriptorem vultur non Soli, verum boreae tergum obvertit: τὴν φασιν ἐαυτῆς ἀνολέσασα πρὸς βορέαν ἀνεμον.

CAPUT XII.

"Ἡφαιστον δὲ γράφοντες] "Ἡφαιστον Graeci interpretati sunt deum, Aegyptiis *Phtha* dictum. Cf. Jablonski *Panth.*

Aeg. I. cap. 2. §. 8, 9. *Opusc.* Tom. I. pag. 382, sqq. quaeque ibi adnotavit Cl. Te Water. Champoll. *de Hierogl. Vet. Aeg.* pag. 149, sqq. in *Descript. M. C. X.* pag. 10. A. 168, sqq. *Panth. Aeg.* ad tab. 8, sqq. Matter in *Hist. Crit. Gnostic.* Vol. II. pag. 15, sqq. — Caeterum Caussini correctionem, legere suadentis: "Ἡφαιστον δὲ γράφοντες κύν-
θαρον ζωγραφοῦσιν, Ἀθηναίαν δὲ καὶ Ἡφαιστον γύπα καὶ
κύνθαρον, quamvis ab Aegyptiorum scribendi ratione non
abhorreat, nunc admittendam non putaverim, ob posteriora
illa, οὗτοι γὰρ — ἀρσενόθηλεις ὑπάρχουσι. Deum Vulcan-
num (i. e. Phítha) quippe ἀρσενόθηλυν indicabant per *scarabaeum*
(masculini generis symbolum, secundum cap. 10) et
per *vulturem* (qui foeminam significabat cf. cap. 11), ita tamen
ut scarabaeus prior poneretur; Minervam (i. e. Neith) iisdem
quidem signis scribebant, sed ita ut vultur priorem locum
obtineret. Jam vero si de veritate hujus explicationis
quaeramus, statuendum fortasse Horapollinem vera immixta
falsis tradidisse; nam in monumentis Aegyptiacis deus
Phtha Socari saepe scarabaeum habet in capite. Cf. Champoll.
Panth. Aeg. tab. 8. et *Descript. M. C. X.* pag. 11. A.
215, sqq. quin et deus Thore, altera ejusdem forma pro
capite habet scarabaeum. Cff. *Panth. Aeg.* tab. 13, 14.
et *Descript. M. C. X.* pag. 12. A. 230 — 231. bis. For-
tasse huc quoque pertinet imago, quae dicitur Panthea,
ejusdem dei, in qua inter alia vultur quoque est additus.
Cf. Op. I. A. 232, 233.

ἐπὶ δὲ τῆς Ἀθηναίας τὴν γύπα γράφουσιν] Recte de
Pauw hîc quaedam deesse putat: ut enim quae explicationis
loco sequuntur, *deos eos eximie ἀρσενόθηλεις* esse, cum
praecedentibus recte conveniant, oportet ut in prioribus
non tantum agatur de una dea Minerva, sed etiam de deo
Vulcano, et quidem ita, ut huic signum foeminini generis

addatur, Minervae vero masculini generis: non enim illa οὔτοι γὰρ μόνοι θεῶν, cet. ad superiora pertinere possunt, quorum explicatio jam continetur verbis: δοκεῖ γὰρ αὐτοῖς — συνεστάναι, cet. Praeterea Pauwii correctionem quodammodo confirmant Codd. Pariss. A, B. in quibus verba, κἀνθαρον γράφουσιν, si ad textum vere pertineant, referri non posse ad priora, quae finiuntur voce θηλυκού, facile patet. Eandem correctionem probavit quoque Jablonski in *Panth. Aeg.* I. pag. 63.

οὔτοι γὰρ μόνοι θεῶν — ἀρσενόθηλεις ὑπάρχουσι] Praeter Phtha et Neith, etiam Luna apud Aegyptios utriusque sexus particeps habebatur. Cf. v. c. Plutarch. *de Is. et Os.* cap. 43. pag. 368. C. διὸ καὶ μητέρα τὴν σελήνην τοῦ κόσμου καλοῦσι, καὶ φύσιν ἔχειν ἀρσενόθηλυν οἶδονται, πληρουμένην ὑπὸ Ἡλίου καὶ κυύσκομένην γεννητικὰς ἀρχὰς καὶ κατασπείρουσαν. Cui addatur Aelius Spartianus in vita Antonini Carac. cap. 7. et Ammonius ad Aristot. *de Interpret.* pag. 15. (quem locum laudavit quoque Hoeschelius) καὶ γὰρ εἰ ἀρσενικῶς Αἰγύπτιοι τὴν σελήνην ὀνομάζουσιν εἰώθασιν· ἀλλ' ὥς πρὸς τὴν γῆν, οἶμαι αὐτὴν παραβάλλοντες, οὐχ ὑπὸ ἡλίου μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπ' αὐτῆς φωτιζομένην. διὸ καὶ ὁ ἐν τῷ συμποσίῳ τοῦ Ἀριστοφάνους λόγος τὸ μὲν ἀρῶν τῷ ἡλίῳ προσήκειν ἔφη, τὸ δὲ θῆλυ τῇ γῇ, τῇ δὲ σελήνῃ τὸ ἀρῶν-νόθηλυ. Quae citavit Ammonius ex *Symposio* Platonis, inveniuntur cap. 14, fine. pag. 190. A. B. Ἦν δὲ διὰ ταῦτα τρία τὰ γένη καὶ τοιαῦτα, ὅτι τὸ μὲν ἀρῶν ἦν τοῦ ἡλίου τὴν ἀρχὴν ἐκγονον, τὸ δὲ θῆλυ τῆς γῆς, τὸ δὲ ἀμφοτέρων μετέχον τῆς σελήνης, ὅτι καὶ ἡ σελήνη ἀμφοτέρων μετέχει. Addatur Jablonski *Panth. Aeg.* I. pag. 64, seq. Recte igitur de Pauw adnotavit, vocem μόνοι, h. l. non significare soli, sed aliquid praestans notare et egregium; Vulcanum igitur et Minervam eximie, praecipue dici ἀρσε-

νοθήλεις. Eamque vocis *μόνος* significationem illustravit loci ex hymnis, qui Orpheo vulgo tribuuntur, allatis, et e ipso Horapollinis cap. 55, ubi dicitur de cucupha: *δὲ τοῦτο μόνον τῶν ἀλόγων ζώων, ἐπειδιὰν ὑπὸ τῶν γοῦν ἐκτραφῇ, γηράσασιν αὐτοῖς τὴν αὐτὴν ἀνταποδίδωσι χάρις*. Eandem hujus vocis significationem adnotarunt quoque Stalbaum ad Plat. *Sympos.* cap. 32. pag. 215. C. ad III. d. *Rep.* cap. 9. pag. 397. E. et Jacobs in *Additam. Animad.* in *Athen.* pag. 131.

Seyffarth l. c. pag. 162, med. dicit Vulcanum (♂) et Minervam (♀ foemininum), per *scarabaeum* Martis planetae symbolum indicatos fuisse. Alium *scarabaeum* (de quo in cap. 10, fine) Mercurio planetae tribuit.

CAPUT XIII.

Θεὸν δὲ ἐγκόσμιον] Trebatius vocem *ἐγκόσμιον* in versione omisit; Causs. melius quam reliqui interpretes, vertit *Deum in mundo habitantem*, adnotans significari *divinam providentiam per universum commeantem* (*); Phasiani-
nus, *Deum totius orbis*. Sunt autem θεοὶ ἐγκόσμιοι, *dei, rectores mundi visibiles*. Cf. Matter. *Hist. Gnostic.* II. pag. 34. — Alcmaeon Pythagorae discipulus, et Xenocrates Chalcedonius astris divinitatem tribuerunt. Clem. Alex. *Cohort. ad Gent.* cap. 5, ante fin. *Ed. Potteri* pag. 58, in. Ἀλκμαίων θεοὺς ᾤετο τοὺς ἀστέρας εἶναι ἐμψυχούς ὄντας, Ξενοκράτης Χαλκηδόνιος οὗτος, ἐπὶ μὲν θεοὺς τοὺς πλάνητας, ὄγδοον δὲ τὸν ἐκ πάντων αὐτῶν συνεστῶτα κόσμον αἰνίττεται. De Alcmaeone cf. Cicero *de Nat. Deor.* I. 11;

(*) Ita Pythagoras Deum vocavit » animum per naturam rerum omnia intentum et commeantem » Cf. Cic. *de Nat. Deor.* I. 11.

de Xenocrate Chalcedonio, cap. 13, med. — In *Eclogis Hermeticis* apud Stobaeum Lib. I. cap. 52. pag. 952. *Heerenii*, astra dicuntur ὀφθαλμοὶ θεῶν. — Caeterum hanc, quam memorat Horapollo stellae significationem, monumenta confirmarunt. Cf. ejus hieroglyphicum tab. nostr. n. 31. a.

τὴν νίκην προστάσσει] De Pauw totum hunc locum ita explicat, eumque sequitur Requier: Totum hoc” inquit »Universum circus est, in quo immensa corpora coelestia cum »omnibus aliis inter se cursu certant: huic certamini praestest Deus ἐγκόσμιος, qui victores declarare et victoriae »praemia distribuere potest solus: illa ipsa autem spes »victoriae est, quae facit, ut sidera et orbis universus in »partibus suis, celerrime et absque ulla intermissione se »continuo moveant.” Quae explicatio si pro vera sit habenda, Sacerdotum Aegyptiorum mirum placitum erit notandum, cujus alibi fortasse mentio non invenietur. Sed haerere videtur de Pauw in verbis, τὴν νίκην προστάσσει, quae reddit; *victores declarat et victoriae praemia distribuit*. Trebatius νικῆν non reddidit: *Deum quidem, quoniam divina providentia omnis stellarum ac totius mundi motus conficitur*. Merc. et reliqui, melius quam de Pauw, *victoriam decernit*: nam pro *victoriae praemio* vox νικῆ non usurpatur. Quamvis autem Deus recte dicatur victoriam constituere, non tamen apte cohaerent sequentia: ἢ τῶν ἀστέρων καὶ τοῦ παντός κόσμου κινήσεις ἐκτελεῖται non enim ipsa *victoria moveri* dici possunt astra, sed Dei agendi ratione *victoriam decernentis*, τῷ τὴν νίκην προστάσσειν, sive τῆς νίκης προστάζει. Vellem Codex aliquis exhiberet pro νικῆν, δίνην, quorum verborum mutatio perfacilis fuerit. Deum picta stella significat, *quoniam providentia divina vertiginem constituat*,

qua astrorum et totius mundi agitatio perficitur. Plato in *Phaed.* cap. 47. pag. 99. B. ὁ μὲν τις δίνην περιτιθεῖ τῇ γῇ ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ μένειν δὴ ποιεῖ τὴν γῆν. x. t. l. ad quem locum cf. Wyttenb. in adn. pag. 261. Diod. Sic. I. 7, in. *Wessel.* pag. 10. ἀπ' ἧς αἰτίας τὸν μὲν ἥλιον καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος τῶν ἀστρῶν ἐναποληφθῆναι τῇ πύρρῃ δίνῃ. Cf. quoque Valcken. *Diatrib.* pag. 39. C.

εἰμαρμένην δέ] Jam inde ab antiquissimo tempore universa fuit apud omnes fere populos superstitio, ex astris futura posse cognosci; ita ut Cic. *de Divin.* 1. dicat: »Ger-
»tem quidem nullam video, neque tam humanam atque
»doctam, neque tam immanem tamque barbaram, quae
»non significari futura et a quibusdam intelligi, praedici-
»que posse censeat." Deinde diversos populos enumerans, qui ex astrorum motibus trajectionibusque futura conjicerent, addit: »eandem artem etiam Aegyptii longinquitate
»temporum innumeralibus paene saeculis consecuti putantur." De Sirio jam vidimus ad cap. 4. Sed praecipue Planetarum cursus et conjunctiones ab veterum astrologis observabantur. Cff. vb. c. Diod. Sic. II. cap. 30. *Wessel.* pag. 143. Clem. Alex. *Strom* VI. cap. 16. *Ed. Potteri.* Vol. II. pag. 813, med. ubi mathematicos dicit docere septem Planetas εἶναι ἀστέρας τὴν περίγειον διοίκησιν ἐπιτελοῦντας. Add. Plinius *Hist. Nat.* XVIII. 32, in. De Aegyptiis hoc narrat Diod. Sic. I. cap. 81. pag. 92. πῶς δὲ τῶν πλανήτων ἀστέρων κινήσεις καὶ περιόδους καὶ σιγῶν καὶ ὀρίγμους, ἔτι δὲ τὰς ἐκάστου δυνάμεις πρὸς τὰς τῶν ζώων γενέσεις, τίνων εἰσὶν ἀγαθῶν ἢ κακῶν ἀπεργαστικά, φιλοτιμώτατα παρατηρήκασιν καὶ πολλάκις μὲν τοῖς ἀνθρώποις περὶ τῶν μελλόντων ἀπαντήσεσθαι κατὰ τὸν βίον πρόλογοντες ἐπιτυχάνουσιν, οὐκ ὀλίγας δὲ καρπῶν φθορὰς ἐκ τούναντίον πολυκαρπίας, ἔτι δὲ νόσους κοινὰς ἀνθρώποις ἢ

δοσκήμασιν ἑσομένας προσημαίνουσι. Euseb. *Praep. Euang.* III. 4, post in. διὸ καὶ μόνοις τοῖς ἀστροῖς τὴν τῶν ὅλων ἀντιθέσαν αἰτίαν, τὰ πάντα εἰμαρμένης ἐξάπτοντες, καὶ τῆς τῶν ἀστρον κινήσεώς τε καὶ φορᾶς ὥσπερ ἀμέλει εἰσέτι καὶ νῦν ἤδη παρ' αὐτοῖς κεκράτηκεν ἡ δόξα.

πέντε μόνοι ἐξ αὐτῶν κινούμενοι] Praeter Terram, septem planetas veteres numerant. Coelum ipsum infinitae magnitudinis globum putabant, a multis summum Deum vocatum, (cff. quos in adnot. prima ad h. cap. citavimus, et Macrobius in *Somn. Scipionis*. I. 17, in.), in quo planetarum conversiones fierent. Ubi de septem planetis loquuntur (quod faciunt vb. c. Aristot. *de Mundo*. cap. 2. Vol. I. pag. 847. E. sq. Plutarch. *de Is. et Os.* cap. 48, in. pag. 370. C. D. Clem. Alex. *Strom.* VI. cap. 16. Plinius *Hist. Nat.* II. 6. Servius ad *Virg. Aen.* III. 284.) Solem et Lunam in eorum enumeratione comprehendunt; alii vero hos inter planetas non recensent. Cff. Diod. Sic. II. 30. pag. 143. Wessel. Cic. *de Nat. Deor.* I. 13, med. ubi loquitur de stellis vagis, quibus jungit Solem et Lunam; cf. et II. 20. §. 51: »Solis et Lunae et quinque »errantium — est facta conversio." Ita quoque Hyginus L. II, fine et III, fine. et quinque etiam recensent Ptolemaeus et Theon. In monumentis Aegyptiacis Dea Tpe sive Tiphe saepissime occurrit, septem globos in corpore pictos habens, quorum duo certum locum occupant, reliqui quinque per totum corpus sunt dispersi. Cf. supra pag. 182. in adn. ad verba, *θηλυκῶς μέντοι τὴν οὐρανόν*. Sol itaque et Luna tunc inter stellas censi non videntur tamquam dii nobiliores, et ex planetarum numero exempti ab Aegyptiis, veluti adnotavit de Pauw ad h. l. — Caeterum stellae in monumentis Aegyptiorum quinque radiis pinguntur. Cff. Champoll. *de Hierogl. Vet. Aeg.* tab. gen. n. 239. effi-

gies Zodiacorum Aegyptiacorum, et plurimi mumiarum loculi, (cf. vb. c. tab. V, tabularum fasciculi additi *Epistolis* Vir. Cl. Reuvens, quas saepius laudavimus). Add. tab. nostr. n. 31. — *Numerum quinarium* per stellam indicatum fuisse, an jam confirmaverint monumenta nondum indicatum inveni apud viros hujus rei peritos. Vulgo in hieroglyphica scriptura *quinque lineis* notari, jam docuit Jomardus in libro *de Signis Numerorum apud Aegyptios* (*), quem laudavit Kosegarten in *Comm. I. de Prisca Aegypt. Literatura.* pag. 52. Quum autem vi doctissimus in eodem libro (*Descript. Aeg. Antiq.* Vol. VII. pag. 423, et IX. pag. 84, 85.) affirmat in *Inscriptione Rosettana*, textus hieroglyphici vs. 13. *solis* atque *stellae* figuris versionem contineri verborum Graecorum, *ΗΜΕΡΑΙ ΗΝΤΕ*, vs. 50. textus Graeci occurrentium, atque ita *numrum quinarium* ibi indicari per *stellam*, erravit in eo, quod duorum illorum textuum versus non recte comparavit. Signa *solis* atque *stellae*, saepius occurrunt in eadem inscriptione vs. 11, in. et in fine. et vs. 13. Vs. 11. (vid. tab. nostrae 32. a.) convenit cum vs. 48. inscriptionis Graecae, ubi dicitur: *ΑΓΕΙΝ ΤΑΣ ΗΜΕΡΑΣ ΤΑΥΤΑΣ ΕΟΡΤ..... ΓΥΗΤΟΣ ΙΕΡΟΙΣ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ* κ. τ. λ. In inscriptione hieroglyphica vox *MHN* redditur *lunae* figura *deorsum versae* (cf. Horap. I. 4.) cui adduntur signa *solis* atque *stellae*, determinanti quamcumque temporis divisionem (vid. tab. nostr. 32. aa.); eodem modo signa illa sunt explicanda in reliquis duobus locis, quae citavimus (vid. ibid. bb. et dd.); quamquam in versione Graeca *mensis* mentio iterum non fit: nam in altera parte vs. 48. qui convenit cum fine. vs. 11. textus

---

(*) *Notice sur les Signes Numeriques des Égyptiens.* Paris. 1819
Description de l'Égypte. Antiq. Tom. VII et IX.

hieroglyphici (vid. tab. nostr. b.), ne eadem repeteret Graecus sculptor, sensum quodammodo mutavit, vertens: *KAI SYNTEAEIN EN AYTOIS ΘΥΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΠΟΝΔΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΑΛΛΑ ΤΑ ΝΟΜΙΖΟΜΕΝΑ ΚΑΘΑ ΚΑΙ ΕΝ ΤΑΙΣ ΑΛΛΑΙΣ ΠΑΝΗΓΥΡΕΣΙΝ.* κ. τ. λ. — Versui 13. inscriptionis hieroglyphicae (vid. tab. nostrae. d.), respondent textus Graeci vs. 52 et 53, ubi dicitur: *licere hominibus privatis, ΑΓΕΙΝ ΤΗΝ ΕΟΡΤΗΝ — ΚΑΤ ΕΝΙΑΥΤΟΝ*; sed ibi omissae sunt voces *ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ*, quae leguntur in parte hieroglyphica inscriptionis (vid. tab. dd.); in textu Demotico vs. 28, 29, *lunae* quidem *deorsum versae* atque *solis* hieroglyphica, signis demoticis transcripta sunt, sed omittitur *stella*. Cf. Salvolini *Ep. I. ad Gazzeram.* p. 31, sqq. Quod autem ad vs. 49 et 50 textus Graeci, quem minus recte cum vs. 13. hieroglyphico comparandum putavit Jomardus, in iis dicitur *debere celebrari festum in honorem Ptolemaei*: *ΑΓΕΙΝ ΔΕ ΕΟΡΤΗΝ ΚΑΙ ΠΑΝΗΓΥΡΙΝ — ΠΤΟΛΕΜΑΙΩΙ ΕΠΙΦΑΝΕΙ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩΙ ΚΑΤ ΕΝΙ..... ΧΩΡΑΝ ΑΠΟ ΤΗΣ ΝΟΥΜΗΝΙΑΣ ΤΟΥ ΘΩΥΘ ΕΦ ΗΜΕΡΑΣ ΠΕΝΤΕ.* κ. τ. λ. sed conveniunt haec cum iis, quae leguntur in textu hieroglyphico vs. 12. (vid. tab. nostr. c.), ubi numerus *ΠΕΝΤΕ*, veluti semper, exprimitur *quinque lineis rectis* (vid. ibid. cc.).

De *stella Deum*, *crepusculum*, *noctem*, *tempus* atque *virī animum* indicante, agitur ab Horapolline infra II. 1.

Klaproth *Ep. I.* pag. 19. *stellam* putat significare *Deum* *σιος*, *tempus* *χορ*, et *numerum quinarium* *τιορ*; quoniam hae voces ab eadem aut simili litera incipiant, atque Copticum *σιορ*, *stellam* significans; quum vero *quinque* *τιορ*, a *τ* incipiat, addit literam hanc saepissime mutari in c. — Alio modo de Goulianof. pag. 12, 13. per paronomasiam, *stellam* indicasse *numerum quinarium* statuit: *quinque* enim dialecto Sahidica *τορ* sonasse, literam au-

- tem † olim pronuntiatum fuisse *tsi*, sonitu a c non multum differentem; praeterea † (cujus figura exstet inter hieroglyphica a Champollione *de Hierogl. Vet. Aég.* tab. gen. n. 101. edita) eundem valorem habere atque hieroglyphicum *stellae*, (quod ibid. n. 92. occurrit).

Seyffarth pag. 171. med. servata vulgata lectione, *τὴν νίκην προτάσσει*, *stellam* symbolum dicit Martis planetae, ob victricem Dei providentiam, et propter numerum quinarium, quum Mars planetarum sit quintus.

CAPUT XIV.

Κυνοκέφαλον ζωγραφοῦσι] De Cynocephalis Aristot. *Hist. Anim.* II. 8. Tom. II. pag. 221. E. Diod. Sic. III. cap. 35. *Wessel.* Vol I. pag. 200, 201. Aelianus *de Nat. Anim.* IV. 46, VI. 19, VII. 19, X. 25. Ctesias aequid Photium pag. 152. Philostr. in *Vita Apollonii.* III. cap. 50. ubi vocantur: *πίθηκοι* — τὰ εἶδη *κύνειοι*, καὶ μικροῖς ἀνθρώποις ἴσοι. Plinius *Hist. Nat.* VII. 2, fine, VIII. 54, et XXXVII. 9.

συμπάθειαν τινὰ πρὸς τὴν τοῦ θεοῦ σύνοδον ἐκτίησας] De *συμπαθείᾳ* illa inter animalia quaedam et corpora coelestia, Lunamque in primis, plurima adnotavere veteres. Gellius *Noct. Attic.* XX. 8. multorum, qui de ea scripserunt, nomina et opiniones adtulit. Cff. quoque Plinius *Hist. Nat.* VIII. 54, in. et quos laudavimus supra ad cap. 10. — Mercerum, *πρὸς τὴν τοῦ θεοῦ σύνοδον*, verentem: *cum Deae congressu*, sequitur de Pauw, scribendum putans: *πρὸς τὴν τῆς θεοῦ σύνοδον*, quoniam tunc demum apte sequatur, *ἡ σελήνη συνοδεύουσα ἡλίῳ*. Sed correctione non opus videtur, quum explicari possit: *πρὸς τὴν τῆς σελήνης καὶ τοῦ θεοῦ σύνοδον*; et praeterea de

Luna recte dicatur ὁ θεός; ab Aegyptiis enim, ut supra vidimus, ad cap. 12. habebatur ἀρσενόθηλυς.

ὅταν γὰρ ἐν τῷ μέρει τῆς ὥρας] De Pauw reprehendit interpretes qui, ἐν τῷ μέρει τῆς ὥρας, reddiderunt: *aliquanto tempore*, et corrigit *partem horae*; sed solis et lunae conjunctio non ita horae spatio definiri potest; et ὥρα saepissime significat *tempus* universe, veluti apud Hesiodum *Op.* et *D.* vs. 20.

Ἔρρη γὰρ τ' ὀλίγη πέλεται νεκρέων τ' ἀγορέων τε.

Fortasse verba illa, ἐν τῷ μέρει τῆς ὥρας rectius omituntur; certe Trebatius ea in suo Codice non videtur invenisse; nam vertit: *quando enim luna soli juncta non apparet, tunc mas cynocephalus neque videt neque comedit.*

καὶ ταῦτά τῷ ἄρῳ ἐν πάσχειν, ἔτι δέ καὶ] Ald. Merc. et Pierius omittunt δέ, Hoesch. uncis inclusit; sed supra cap. 3. eodem modo habuimus: ἔτι δέ καὶ διότι κατὰ τὴν τοῦτου τοῦ ἀστρου ἀνατολήν, cet. et infra in hoc cap. 14. ἔτι δέ καὶ τὸ ζῶον ἐπὶ Ἑρμῇ ἐνεμήθη. Fieri tamen potest, ut pro ἔτι δέ, legendum sit ἔτι τε, vel ut voluit de Pauw, ἔτι γε καὶ; ita supra, cap. 7, in. ἔτι γε μὴν καὶ ἀντὶ ψυχῆς, cet.

διὸ καὶ μέχρι τοῦ νῦν] Codd. nonnulli omittunt articulum, qui tamen apud alios scriptores plerumque additur; ita Diod. Sic. III. 62. *Wessel.* pag. 231. τεκμήριον δ' εἶναι τοῦτου τὸ μέχρι τοῦ νῦν ἐν πολλοῖς τόποις ἀγρίας ἀμπέλους φύεσθαι. Sine articulo supra in cap. 8. legitur: τῆς δὲ τοιαύτης αὐτῶν ὁμονοίας χάριν, μέχρι νῦν οἱ Ἕλληνες ἐν τοῖς γάμοις, cet. — In seqq. τὸ — μέρος τῆς συνόδου est τὸ μέρος τοῦ χρόνου τῆς συνόδου, vel ut supra dixit τὸ μέρος τῆς ὥρας. — De Cynocephalo dei Pooh sive Luni symbolo egit Champoll. *Panth. Aeg.* ad tab. 14. C. f. in *Descript. M. C. X.* pag. 9. A. 153. *bis*; add. etiam pag. 45. B. 200, sqq. Passalacqua in *Catal. Ant. Aeg.*

pag. 16. (v.) 287. Ejus imaginem vide in tabulis nostris, n. 33.

Οἰκουμένην δέ] Οἰκουμένη est quaevis terra habitata, intelligitur γῆ vel χώρα, quae vox interdum additur, v. c. apud Xenoph. *Cyrop.* IV. 4. §. 5. οἰκουμένη — χώρα πολλοῦ ἄξιον κτῆμα, ἐρήμη δὲ ἀνθρώπων οὔσα, ἐρήμη καὶ τῶν ἀγαθῶν γίγνεται. deinde dicitur etiam de parte alicujus regionis habitata, v. c. in *Cyrop.* III. 3. §. 2. de toto orbe habitato, v. c. apud Xenoph. *de Vectig.* I. §. 6. in. Diod. Sic. I. 1, med. *Wessel.* pag. 4. Aelian. *Var. Hist.* III. 29, fine; usurpatur quoque de singulis quibusdam populis, regionibusque iis subjectis: ita de Judea apud scriptores Alexandrinos, et in N. T.; de Graecia apud reliquos scriptores Graecos, v. c. apud Demosth. *de Haloneso.* Vol. I. p. 85. vs. 17, *Ed. Reiskii*; in *Orat. Fun.* Vol. II. pag. 1399. vs. 26. Sed praecipue, ubi de Romanorum imperio agitur, prouti ipsi sua lingua illud *Orbem terrarum*, Graeco scribentes τὴν οἰκουμένην vocarunt. Cff. Krebsii *Obs. Flav.* pag. 101. — Quod autem ad septuaginta duas illas τῆς οἰκουμένης regiones adinet, Merc. adnotat: »Haec climata appellant, a poli inclinatione et elevatione." Hoesch. »totidem sunt linguarum »idiomata, Epiphanio auctore Libro I. *contra Haeres.*" Veterum historici et inter eos, Ephorus (teste Clem. Alex. *Strom.* I. cap. 22. Vol. I. pag. 404, med.) statuerant septuaginta esse et quinque gentes et linguas; sed Patres et scriptores Ecclesiastici septuaginta, vel septuaginta et duas tantum nationes, totidemque linguas numerarunt, quibus regionibus singulos angelos praepositos putabant. Cff. Clementinorum *Homil.* 18. cap. 4. auctor *Recognitionum* S. Clementis II. cap. 42. Epiphanius loco ab Hoesch. citato, *contra Haereses* I. Tom. I. Sect. 6. pag. 6. διεσκέδασε

γὰρ αὐτῶν τὰς γλώσσας, καὶ ἀπὸ μιᾶς εἰς ἑβδομήκοντα διὸ διένειμε, κατὰ τῶν πότε ἀνδρῶν ἀριθμὸν εὐρεθέντα. Cf. et reliqui, quos laudavit Potterus ad Clem. Alex. quibus addantur Augustin. *de Civit. Dei* XVI. cap. 3. et 5. et Glycas *Annal.* pag. 128, C. Itaque hic non est cogitandum de alia majore totius mundi divisione, secundum quam coelum dividebant Aegyptii in partes duas, vel quatuor, vel duodecim, vel sex atque triginta, vel septuaginta duas, vel plures quoque; de qua re cf. Jamblichus *de Myst.* Sect. VIII. cap. 3. ante fin.

τοὺς δὲ τρεφομένους — οὕτω καὶ τοὺς] De Pauw, ut evitetur καὶ τοιολογία, locum ita constituendum arbitratur: οἷτοι δὲ τρεφόμενοι ἐν τοῖς ἱεροῖς καὶ ἐπιμελείας τυγχάνοντες, οὐ, καθάπερ τὰ λοιπὰ ζῶα ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τελευτᾷ, οὕτω καὶ τοὺς, ἀλλὰ, cet. nominativo ut saepe, posito pro genitivo absoluto; eamque correctionem probari putat Aldina, quae pro τυγχάνοντες habet τυγχάνοντες; sed quod animadvertit de Pauw de nominativo pro genitivo absoluto, eodem modo accusativum usurpari, docent Koen ad Gregorium *de Dialectis* pag. 15. et 33, sq. Zeunius ad Xenoph. *Cyrop.* II. 2. §. 20, V. 4. §. 51. Hoogeveen ad Vigerum pag. 58. *Ed. Herm.* 342. a., et Zeunius ibid. pag. 560. b. Matthiae *Gr. Gr.* §. 562. 3. — Sin locus mutandus sit, verba, οὕτω καὶ τοὺς potius omiserim; neque tamen nego lectionem vulgatam, etiam meliorum scriptorum exemplis posse defendi, apud quos pronominis demonstrativi repetitio saepissime obtinet. Cf. Stalb. ad Plat. *Gorgiam* cap. 53, in. p. 507. C, ad III. *de Rep.* cap. 5. p. 391. D; eademque verba post parenthesin (quali quodammodo continentur illa; καθάπερ τὰ λοιπὰ ζῶα ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τελευτᾷ) frequenter repetantur. Cf. Stalb. ad Plat. *Protag.* cap. 37. pag. 355. E. add. Xenoph. *Cyrop.* VII. 2. §. 11. ἐγὼ

γὰρ ὁρῶν τοὺς στρατιώτας πολλὰ πεπονηκότας — ἀξιῶ ὑπὸ
 ληθῆναι τοὺς στρατιώτας. et VIII. 5. §. 13. οἱ δὲ ὑπηρεταί,
 ὥσπερ καὶ ἐν ταῖς πόλεσι — οὕτω καὶ — οἱ Κύρου ὑπ-
 ρέται. — In sqq. pro νεκροῦ/μενον, in Ald. vitiose legitur
 νεσθοῦ/μενον, sed stellula ad marginem indicat locum esse
 corruptum: νεκρῶω significat *neco*, *eneco*, sed plerumque,
 et in Novo Testamento semper, usurpatur de *viribus alicu-*
jus debilitandis, de *aliquo otioso reddendo*, et sic νε-
 κρόομαι est *debilitor*. Cf. Schleusn. in voce; hic autem
 sumitur de *vitae privatione*, sic νέκρωσις γίγνεσθαι apud
 Galenum dicitur ubi *membrum aliquod emoritur*. — Pro
 τότε ὅλος ἀποθνήσκει, non opus est ut cum Pauwio legamus
 τότε ὅλον ἀποθνήσκει; neque enim ad σῶμα necessario re-
 ferri debet, neque adverbium hoc loco requiritur, quia
 recte intelligatur ὁ κυνοκέφαλος.

γράμματα δέ] Fortasse hic, ut et supra in capitis initio,
 legendum γραμματεῖα: sed Codicibus consentientibus lectio-
 nem vulgatam non mutavi. Fortasse Philippus hoc loco
 Horapollinem minus accurate vertit, et pro καθ, quo
scriba indicatur, legit καθαι, quod *litteras* significat.

Αἰγυπτίοις ἐπισταμένων γράμματα] Ita legimus pro eo
 quod in nonnullis est, Αἰγύπτια — γράμματα; nam veluti
 observat de Pauw, neque supra diserte memorantur γρά-
 ματα Αἰγύπτια, et in sqq. simpliciter quoque γράμματα
 nominantur; sensus itaque est: *quoniam apud Aegyptios*
sit cynocephalorum genus literarum peritum; eandem
 lectionem secutus quoque est Trebatius. — Aelian. de *Nat.*
Anim. VI. 10. ἐπὶ τῶν Πτολεμαίων οἱ Αἰγύπτιοι τοὺς κυνο-
 κεφάλους καὶ γράμματα ἐδίδασκον, καὶ ὀρχεῖσθαι, καὶ αὐλεῖν,
 καὶ ψαλτικὴν καὶ μισθὸν κυνοκέφαλος ἐπράττετο ὑπὲρ τού-
 των καὶ τὸ διδόμενον εἰς φασκώλιον ἐμβαλὼν ἐξηγομένον
 ἔφερεν, ὡς οἱ τῶν ἀγειρόντων δεινοί. — Primorum saecu-

lorum Christiani multi quoque crediderunt haec animalia scribendi esse perita. Cff. *Acta S. Bartholemii*, in *Zoëgae Catal. MSS. Musei Borgiani* pag. 235. et *Creuzeri Comment. Herodot. I. §. 26.* pag. 359, sq. quos laudavit Matter in *Hist. Crit. Gnost. II.* pag. 31. nota. 1.

δέλτον αὐτῷ παρατίθουσιν ὁ ἱερεὺς καὶ σχοινίον, καὶ μέλαν] *Tabellam ipsi apponit sacerdos, et calamus et atramentum.* Calamis junceis Aegyptii in scribendo utebantur, quibus cultro formam aptam dabant; ejusmodi calami in Museis multi servantur. Cf. v. c. Champoll. in *Descript. M. C. X.* pag. 103. M. 57. et 63. Aegyptiorum scribendi apparatus Clem. Alex. *Strom. VI. 4. Vol. II.* pag. 757. *Potteri*, vocat κανόνα, ἐν ᾧ τὸ τε γραφικὸν μέλαν, καὶ σχοῖνος, ἣ γράφουσι; tales κανόνες etiam nunc supersunt. Cf. Champoll. *Op. I.* pag. 101. M. 45. sqq. et multi quoque in Museo nostro Lugduno Batavo servantur.

καὶ εἰ γράφει] Mercerus secutus lectionem Aldinam καὶ ἑγγράφει, (quam habuisse quoque videtur Trebati) vertit: *pingit itaque in ea tabella literas*, et adnotat verbum illud referendum esse sive ad cynocephalum, sive ad sacerdotem, qui ubi viderit cynocephalum ex eo esse genere, quod literis addictum est, eum inter animalia sacra referat, et in ordinem sacrum coöptet.

ἔτι δὲ καὶ τὸ ζῶον ἐπὶ Ἐρμῇ ἐνεμήθη, τῷ πάντων μετέχοντι γραμμάτων] Cynocephalus sacer erat deo Thoth Secundo, sive terrestri, qui cultus divini rituumque sacrorum et omnium scientiarum atque artium inter homines auctor habebatur, earumque rerum omnium descriptionem quadraginta duobus libris comprehensam sacerdotibus reliquerat. Cff. *Diod. Sic. I. 16 — 20.* et *Clem. Alex. Strom. VI. 4.* pag. 757. *Potteri.* Horum scriptorum reliquias quasdam servasse putatur Stobaeus, quibus etiamsi

non integris hodie, sed interpolatis atque mutilatis, tam secundum Champollionem, auctoritatem justo minorem tribuere solent viri docti. — De *cynocephalo*, symbolo di Thoth Secundi cf. Champoll. in *Descript. M. C. I.* pag. 45. B. 197 — 204. et in *Panth. Aeg.* ad tab. 30. f. ubi ex sculpturis templi magni Edfuensis, memoratur cynocephalus sedens et scribens. In papyris aliisque monumentis funebribus, ubi mortui facta ponderantur in stateris inferorum, deus Thoth, figurâ cynocephali adest, manibus reglam hierogrammatum tenens. Cff. v. c. Champoll. in *Descript. M. C. X.* pag. 145. n. 5. et tabulae nostrae n. 34.

ὅτι φῖσει ὁ κυνοκέφαλος ἰχθὺν οὐκ ἐσθίει] Quod habet Cod. Paris. A. ὅτι φησί, vel Cod. Morell. ὅτι φησὶν, nem editorum in textum recepit, sed Pierius in margine, lectionem Cod. Morell. restituit φῖσιν; atque tum eadem significatione qua φῖσει usurpari potuerit. Xenoph. *Mem.* III. 11. §. 11. καὶ μὴν ἔφη, πολὺ διαφέρει τὸ κατὰ φῖσιν π καὶ ὀρθῶς ἀνθρώπων προσφέρεσθαι. Diversa significatione, sed eadem constructione, Xenoph. *de Rep. Ath.* cap. 2. §. 19. fine. ἐμοὶ ὄντες ὡς ἀληθῶς τοῦ δήμου τὴν φῖσιν, πὺ δημοτικοὶ εἰσὶ. Dativus usurpatur a Platone in VII. *de Rep.* cap. 1. pag. 515. C. Σχόπει δὴ — αὐτῶν λῖον π καὶ ἰασιν — οἷα τις ἂν εἴη, φῖσει εἰ τοιάδε ξυμβαίνοι αὐτοῖς. Cf. Fabricius ad *Sext. Emp.* pag. 9.

ἀλλ' οὐδὲ ἰχθυώμενον ἄρτον, καθάπερ καὶ οἱ ἱερεῖς· [ἐκτός]] Lectionem Aldinam Merc. emendandam censebat: ἀλλ' οὐδὲ ἰχθυώμενος ἄργον, vel potius ἄργός; et vertendum: sed neque si piscibus alatur, quod tamen ejus naturae repugnat, propterea ignavus est, aut inertiae torporisque deditus, quemadmodum externi sacerdotes. Causs. ἰχθυώμενον ἄρτον non esse panem e piscibus confectum dicit, sed panem juscule piscis intinctum. — Quod adinet ad

panem illum e piscibus confectum, eo veteres populi plurimi utebantur; de Oritis, Asiae populo, Plinius tradit *Hist. Nat.* VIII. 2, fine: »si nullum alium cibum novere, quam »piscium, quos unguibus dissectis sole torreant, atque ita »panem ex his faciunt, ut refert Clitarchus." Strabo *Geogr.* XV. pag. 720. D. *Ed. Casaub.* οἱ σπονδυλοὶ δ' αὐτοῖς εἰσὶν ὄλμοι, ἐν οἷς πτίσσουσι τοὺς ἰχθύας ἐν ἡλίῳ κατεπτάσαντες· εἴτ' ἀρτοποιοῦνται, σίτου μίκτρα καταμίξαντες. Hoeschelio haec duo loco citanti, Caussinus et de Pauw objiciunt, quod de Oritis narratur, perrarum fuisse neque Aegyptiis consuetum. Sed etiam alii populi ejusmodi cibo usi fuerunt; Diod. Sic. III. 15, 16. pag. 184, sq. eadem fere narrat de Ichthyophagis Aethiopibus, qui pisces spinis exentis, admixto Paliuri semine, calcabant et cibum illum deinde in lateres oblongos conformatum sole arefaciebant, eoque vescebantur. Constat itaque populum Aegypto finitimum tali pane fuisse usum, ita ut facile apud ipsos quoque Aegyptios cibus ille in usu fuisse potuerit, praesertim quum, si sacerdotes excipiantur, illi piscibus praecipue vescerentur. Herod. II. 92, fine: οἱ δὲ τινες αὐτῶν ζῶσι ἀπὸ ἰχθύων μόνων· τοὺς ἐπεὶ λάβωσι, καὶ ἐξέλκωσι τὴν κοιλίην, ἀναίνουσι πρὸς ἥλιον, καὶ ἔπειτα αἶους ἔοντας σιτέονται. Diod. Sic. I. 45. pag. 53. tradit Aegyptios antiquissimis temporibus herbas, et praecipue Agrostin comedisse; deinceps alterum iis cibum fuisse pisces. Idem cap. 52. pag. 62. narrat piscium multitudinem tantam ex lacu Moeridis fuisse captam, ut exinde quotidie vectigal talenti ad regiam domum accederet. Cff. quoque Herod. II. 149. Plutarch. *de Is. et Os.* cap. 7. pag. 352, C. D. Quum itaque tam frequens atque communis apud Aegyptios fuit piscium usus, statui quidem posse videtur, etiam panem illum, qui partim ex piscibus conficiebatur, iis inno-

tuisse. — Quae sequuntur καθάπερ καὶ οἱ ἱερεῖς [ἐκτός] interpretes reddiderunt: *veluti et externi sacerdotes*; at recte de Pauw observavit, illa aptum sensum non praebere: si enim intelligantur sacerdotes extra Aegyptum, hos ab esu piscium abstinuisse aliunde non constat, imo eo tempore, quo hoc opus scriptum fuisse videtur, sacerdotes Christiani piscibus in primis vescebantur; itaque faciendum fortasse cum Pauwio, post ἱερεῖς distinctionem maiorem esse ponendam. Vox ἐκτός ita cum sequentibus conjuncta, quomodo recte explicetur non video; sententia certe, veluti observavit de Pauw, recte sese haberet, si verteretur *praeterea*, sed significatio ista usu non probatur, et quo minus pro eo legamus ἔτι τε vel ἔτι δὲ καὶ (quod in usurpare solet Philippus, ut vidimus ad. princ. hujus cap. quodque hinc etiam esse legendum conjiciat aliquis) impedit τὲ illud post γεννᾶται positum; eademque est causa, quam ob rem Pauwium pro ἐκτός corrigentem αὐτός, non sequendum putemus. Totā vox omittenda videtur, orta fortasse ex alia quadam lectione: καθάπερ καὶ οἱ ἐν τοῖς ἱεροῖς, aut simili. Caeterum sacerdotibus Aegyptiorum fuisse interdictum ut ne vescerentur piscibus, videbimus infra ad cap. 44. hujus libri.

γεννᾶται τε περιτετμημένος] Circumcidendi ritum apud Aegyptios in usu fuisse docent Herod. II. 36, et 104. Diod. Sic. III. 32, fine. Wessel. pag. 198, in. Philo Judaeus in libro περὶ Ἐπιτομῆς. Praecipue tamen eorum sacerdotes hunc ritum observabant. Cff. quos citavit Jablonski *Panth. Aeg.* Prolegg. pag. XIV. Circumcidi debuisse videntur omnes qui mysteriis initiari, atque ad interiores sacerdotum doctrinas admitti vellent; idque passum fuisse Pythagoram narrat Clem. Alex. *Strom.* I. 15, in. *Ed. Potter.* pag. 354, fine. Cff. etiam, quos ad He-

rodotum laudarunt Wessel. et Schweigh. in primis autem Michaëlis *de Jure Mosaico*. Vol. IV. §. 186. et Meiners *de Circumcisionis origine et causis*, in *Commentat. Soc. Reg. Goetting.* Tom. XIV. pag. 211. sqq.

ὀργήν δέ] Haec quoque cynocephali significatio monumentis probari videtur; certe in inscriptione quadam hieroglyphica tabularum historicarum Medinet-Abuensium *cynocephalus iratus*, tamquam signum determinativum ponitur post tria hieroglyphica, quae respondent literis Copticis **σντ**, sive **χντ** (σ enim pro χ saepissime usurpatur in dialectis Sahidicis et Bashmuricis); huic autem voci si addatur vocalis ω, habebimus **σωντ**, sive **χωντ**, quae *ira, furor* significatur. Ejusmodi cynocephali imaginem vide in tab. nostr. n. 35.

κόλυμβον] H. l. vertendum videtur *natationem*; eodem modo atque *κολυμβᾶν* secundum Thom. Mag. *Ed. Bern.* p. 624. usurpatur pro eo, quod Attici dicunt *νεῖν* vel *νήχεσθαι*.

ἐνπαρὰ φαίνεται, — τῷ ἑνὶ παραφερόμενον] Locus videtur corruptus. Posteriora illa; κατὰ μηδέν — παραφερόμενον Merc. vertit: *nec tamen ullis a nativo colore transfertur aut inquinatur sordibus*: qui sensus utrum ex Graeco textu effici possit, non sine causa dubitasse videtur de Pauw, cujus correctionem adscripsimus in apparatu critico. — Verbum *παραφέρεσθαι* ita usurpatur de iis quae *vi fluminis, vel fluctuum de via sua deducuntur et abripiuntur, atque huc illuc jactantur*. Cf. v. c. Diod. Sic. XVIII. 35, fine. *Ed Wessel.* Vol. II. pag. 284. οἱ πλεῖστοι δὲ παρενεχθέντες ἐπὶ πολὺν χρόνον — κατεβρώθησαν. et XIV. 115. Vol. I. pag. 728. καὶ διὰ τὴν περὶ τὸ αἶμα ῥεῖν καὶ σφοδρότητα τοῦ ῥεϊματος ἐκλυόμενοι, παρεφέροντο. — De verbo *προαιρεῖσθαι*, *voluntatis* significatione usurpato, vidimus supra ad cap. 6. pag. 149.

Seyffarth, Op. c. pag. 144, fine. *cynocephalum*, Mercurii planetae symbolum, Lunam quoque indicasse putat, quoniam hi planetae multa habeant communia; sed fortasse *cynocephalum foemininum* tantum ad Lunam pertinuisse; *litteras* praeterea per *cynocephalum* indicatas fuisse, quoniam et illae Mercurio sacrae sint; *orbem terrarum* vero, quum ei Mercurius praesit.

CAPUT XV.

Κυνοκέφαλον ζωγραφῶσι σχήματι τοιῷδε] Quod legitur in Cod. Paris. C. et in Ald. *τρόπῳ τοιῷδε*, a nonnullis editoribus fuit receptum; attamen et in Cod. Paris. et in eo quem Aldus secutus est, aderat quoque reliquorum Codd. lectio, *σχήματι*, alteri *τρόπῳ* superscripta, sed ita ut ad praecedentis capitis finem pertinere videretur; qua re recepti nonnulli priorum editorum, post ultimam praecedentis capitis vocem, *παραφερόμενον*, parva laeuna relicta, addiderunt illud *σχήματι*.

ἐσιῶτα καὶ χεῖρας εἰς οὐρανὸν ἐπαίροντα, βασιλείῳ τε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχοντα] Priores editores, ut Merc. Pierius, interpretes Gallicus anni 1574, aliique, qui figuras qualescumque editionibus suis addiderunt, *βασιλείον* acceperunt pro *corona regia*; eos reprehendit Causs. dicens eo nomine designari *quodvis insigne regium, quodcumque in aliqua re praecipuum est, atque primarum partium*; atque ita *βασιλείον* h. l. intelligi *lunam* » quia cynocephalus prototypum suum, Lunam scilicet, in imagine suo » capiti imminentem defixis intuetur oculis." — Vox *βασιλείον* h. l. veluti recte monuit de Pauw, significare videtur *Lunae formam μηνοειδέα, ipsum orbem Lunarem complectentem*. Atque eo habitu saepissime effingitur cynocephalus, cf. v. c. tab. nostr. n. 33; quin et veri simile

videtur, ipsos quoque *discos* illos *rubros*, qui in capitibus cynocephalorum deum *Lunum* adorantium saepe cernuntur, eo nomine ab Horapolline vocari potuisse. Cf. Champoll. *Panth. Aeg.* tab. 14. C. et tab. nostr. n. 36. a. et b. Confirmatur interpretatio illa vocis βασιλειον eo, quod saepe usurpatur ad quodvis *capitis tegumentum*, vel *ornamentum*, vel *insigne quod capiti imponitur*, designandum. Supra ad cap. 11. vidimus vulturem dearum reginarumve capitibus impositum ita vocari; apud Plutarch. *de Is. et Os.* cap. 19. pag. 358. D. legimus, Horum Isidi matri iratum, quod Typhonem captum atque vinctum solvisset, ἐπιβαλόντα τῇ μητρὶ τὰς χεῖρας ἀποσπᾶσαι τῆς κεφαλῆς τὸ βασιλειον ex Porphyrio apud Eusebium *Praep. Euang.* III. 12. memoratur βασιλειον κέρατα τράγεια ἔχον; idem Eusebius II. pag. 38. C. dicit Astarten sibi imposuisse κεφαλὴν ταύρου ut βασιλείας παράσημον, qui locus Sanchoniathonis ex interpretatione Philonis Byblii ibi servatur. Rarioris usus est vox βασιλεία, quam usurpavit Diod. Sic. I. 47, fine. Wessel. pag. 57. narrans in aditu sepulcri Osymandyaе εἶναι — εἰκόνα μητρὸς αὐτοῦ — ἔχουσαν — τρεῖς βασιλείας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ubi βασιλείας Rhodomanum male reddidisse *reginas*, docent Salmas. ad Solin. pag. 337. et Wessel. ad Diod. Sic. I. l. ea tamen significatione praeterquam in *Inscript. Rosettana.* vs. 43. (ubi est ΧΡΥΣΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ) et in eo loco Diodori, quem laudavimus, vocem illam non facile inventum iri, indicavit Sturzius *de Dialecto Maced. et Alexandr.* p. 151. — Ovidius *Metamorph.* IX. 637, sqq. Isidem apparuisse ait, cuius:

— inerant lunaria fronti

Cornua, cum spicis nitido flaventibus auro,

Et regale decus, cum quâ latrator Anubis.

Cf. Jablonski *Panth. Aeg.* III. pag. 53.

τοῦτο γράφουσι τὸ σχῆμα ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς, ὁ κυνοκέφαλος ποιεῖται] De Pauw distinctione post ἀνατολῆς sublata, eaque post σχῆμα posita, articulum ὁ ita accipiendum dicit, ac si ante voces ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς positus fuisset: *hunc pingunt habitum, quem in exortu lunae facit*; sed verum ut ejusmodi pronomibus relativi constructionis exempla afferri possint. Neque tamen locus, prouti in Codd. et Edd. legitur, videtur sanus; requiritur enim articulus ante κυνοκέφαλος. Fortasse ex superioribus, errore scribentis pro γὰρ huc irrepsit γράφουσι; ita ut legendum sit: *τοῦτο γὰρ τὸ σχῆμα, ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς ὁ κυνοκέφαλος ποιεῖται, ὡς εἰπεῖν προzeugόμενος τῇ θεῷ: i. e. hunc enim habitum in exortu cynocephalus effingit, ut ita dicam gratulam Deae*; et tum σχῆμα ποιεῖται dicatur pro σχηματίζεται, solemnī verbi ποιῆσθαι usu, quo, addito nomine, periphrasin facit verbi cognati.

ἐπειδὴ ἀμφοτέροι φωτὸς μετελήφασιν] Interpretes acceperunt de sole atque de luna. De Pauw ea corrupta putat, pro ἀμφοτέροι legens ἀμφοτέρου, et μετελήφασιν mutans in singulare μετέληφεν, ita ut referatur ad cynocephalum, »sole occidente mox lunam orientem videntem, atque sic »pro uno lumine, luminibus fruente duobus.” Sed mutatione non opus videtur, neque accipiendum de sole et luna, verum de luna ipsoque cynocephalo; superiori enim capite dictum erat: *ὅταν γὰρ — ἡ σελήνη — ἀπώτισται γένηται, τότε ὁ μὲν ἄρσην κυνοκέφαλος οὐ βλέπει*; quando igitur luna iterum illuminatur, atque ita luminis particeps fit, ipse quoque cynocephalus lumen rursus adspicere potest, et sic recte hoc loco usurpatur verbum μεταλαμβάνειν. — Quae h. l. narratur cynocephalorum consuetudo novam lunam gratulandi, eam quoque elephantibus tribuit Aelianus *de Nat. Anim.* IV. 10. cui addatur Plinius *Hist. Nat.* VIII. 1.

CAPUT XVI.

Ἰσημερίας δύο πάλιν σημαίνοντες] Trebatius vertit: *Aequinoctia, quae bis in anno contingunt, significare volentes, cynocephalum sedentem pingunt*; itaque vocem πάλιν non legisse videtur in Cod. quo usus fuit: eandem vocem de Pauw transpositam putat, atque post σημαίνοντες inserendam, quum in prioribus de cynocephalo, non vero de aequinoctiis sermo fuerit; in superiori quidem cap. vox illa ita ponitur, sed non semper *iterationem* indicat, at *continuationem* quoque, ita ut vertendum sit *praeterea, porro*. Cf. Palaiet *Observ. Philol.* pag. 20, seq.

ζωγραφοῦσι ζῶον] De Pauw recte vidit ζῶον abundare; quominus autem cum eo distinctionem ponamus post ζωγραφοῦσι, et ζῶον jungamus cum sequentibus, impedit particula γάρ; melius fortasse prorsus omittatur, ut pote ex praecedenti voce ζωγραφοῦσι ortum.

δωδεκάκις τῆς ἡμέρας καθ' ἐκάστην ὥραν οὐρεῖ] Idem fere narrat Marius Victorinus in *Comm. ad Ciceronis libros Rhetoricos* Lib. I. *Ed. Orell.* Tom. V. pag. 79. »Quoddam tempore Trismegistus, quam esset in Aegypto, sacrum quoddam animal Serapidi dicatum, quod in toto die duodecies urinam fecisset, pari semper interposito tempore, per duodecim horas diem dimensam esse coniecit, et exinde hic horarum numerus custoditur. Deinde alij dicunt ex quadratura coeli, quae secundum musicam rationem in duodecim partes dicitur esse divisa, horas duodecim esse nominatas. Aquam enim per totum diem exceperunt tenuissima caverna defluentem, et hanc majores nostri in duodecim partes diviserunt: ex his partibus horis nomen imposuerunt.» — Veteres non, veluti nos, unam semper eandemque in aequales partes diei noctisque

divisionem sunt secuti; aliam habebant, naturalem, qua quisque dies, pro tempore quod durabat, in duodecim partes dividebatur; eadem quoque erat noctis divisio, ita ut semper septima diei pars medium diem, noctis vero, mediam noctem constitueret. Cf. Censorinus *de Die Natali* cap. 23. pag. 124. Tales horas Geminus, Ptolemaeus et Theon vocant *καιρικὰς*, i. e. *tales quarum duratio penderet a longitudine diei atque noctis*. Sed aliam quoque, qua et hodie nos utimur, temporis divisionem cognoverunt, eamque ad computationes suas Astronomi adhibebant, qua dies et nox singuli in duodecim horas aequales distribuuntur, easque vocarunt *ισημερινὰς*, i. e. *aequinociales*, quoniam tempore aequinoctiorum, etiam horae *καιρικαί* noctis et diei sunt aequales. Horarum illarum aequinoctialium, praeterquam apud scriptores de astronomia, non saepe mentio fit apud veteres; Plinius eas nominat in *Hist. Nat.* II. 97, post in. et XVIII. 25, med. quibus locis de rebus ad astronomiam pertinentibus agit; et Galenus *de Septimestri Partu*. Tom. V. pag. 348. Opp. Hippocratis et Galeni 1679. fol. ubi dimidium anni statuit 182 dierum atque 15 horarum aequinoctialium. De his omnibus accurate Ideler in *Enchir. Chron. Math. et Techn.* I. pag. 84-87. et in hujus operis *Compendio*. pag. 41-44. — Quod autem hic de cynocephalo memorat Horapollon, de fele narrat Damascius apud Photium *Bibl. Cod.* CXLII. pag. 1048, fine: *τὰς δώδεκα ὥρας ἡ αἴλουρος διακρίνει, νύκτας καὶ ἡμέρας οὐρούσα καθ' ἐκάστην, αἱ δὲ δικτὴν ὀργάνου τινὸς ὠρογνομονοῦσα*. Ex quo loco auctoritatem fortasse aliquam acciperet Codicis Morell. lectio, in verbis *καθ' ἐκάστην ὥραν*, omittentis *ὥραν*, nisi in fine hujus cap. omnes Codd. haberent: *δωδεκάκις τῆς ἡμέρας κρᾶζει καθ' ἐκάστην ὥραν*.

ἐν τοῖς ὑδρολογίοις] Hydrologium, quo per totum annum horae civiles, diei et noctis indicabantur, Alexandriae

fuit inventum a Ctesibio, regnante Ptolemaeo Euergeta II^{do}, 140 annis ante aeram nostram. Cf. Vitruvius IX. 9. quem laudavit Ideler in *Ench. Chronol.* I. pag. 230, II. p. 9.

ἵνα δὲ μὴ εὐρύτερον — κατασκευάζουσι πρὸς τὴν προκειμένην χρεῖαν] Locum hunc corruptum diversis modis sanare atque explicare conati sunt viri docti, quorum correctiones et conjecturas vide in apparatu critico. Merc. verendum putat: *Caeterum ne foramen illud acute artificioseque constructum, per quod in horologium aqua profluit, atque excernitur, aut latius sit, — remedium hoc excogitarunt, ut quidquid pilorum est ad caudam usque abradentes, pro hujus crassitudine ferream quamdam fistulam in usum jam dictum fabricentur.* Eodem fere modo, ormissis quibusdam Trebatiis. Hoeschelius lacunam post ὕδωρ, hoc modo supplendam conjicit: ἵνα δὲ μὴ εὐρύτερον τὸ ὕδωρ που καταβῇ, κατασκευάσματα ὑπάρχει, δι' ὧν. κ. τ. λ. et conjecturam suam confirmari putat Phasianini versione: *ne vero latius aqua utique decurrat neve rursus restrictius, praeparationes quaedam ibi sunt, per quas aqua ipsa ad horologium defluit, ambobus etenim praeparamentis opus est.* cet. sed quo minus Hoeschelii rationem admittamus, prohibent sequentia: τὸ μὲν γὰρ εὐρύτερον ταχέως ἐκφέρων τὸ ὕδωρ cet. quae manifesto pertinent ad κατασκευάσμα, quum ex Hoeschelii interpretatione ad τὸ ὕδωρ referenda essent. Causs. dicit interpretes hic minus recte cogitasse videri de vivo animali, non vero de ejus effigie, quum de abradendis pilis ad emissionem aquae loquantur; praeterea voci διαίρειν numquam *radendi* significationem inesse, verum *perforandi, transigendi*; itaque pro τρίχα, conjicit legendum esse τρίπα, cujus vocis litteram π, in κ mutatam originem dedisse arbitratur pravae lectioni τρίχα; τρίπα autem Graecis recen-

tioribus idem esse quod *τρύμα*. sive ὀπή, *foramen*; et totum locum ita vertit: *Cynocephali effigiem*, (vel potius *vasculum in ejusdem animalis formam edolatum*) *ad caudam usque* (vel *ad membrum et naturam*, quae per *caudam* hic significatur) *perforant*, *per foramen autem ferream fistulam seu canalem trajiciunt quo aequabilior fiat per ferreum sive aereum epistomium, aquae defluentis emissio*. De Pauw vertit: *meatus urinarii scissuram perforantes, pro hujus crassitie ferream fistulam fabricantur in usum modo dictum*; *τρύπαν* explicat *aperturam οὐρήθρας*, alteram vero vocem *τρίπαν*, quam Causs. conjecerat, a Philippo usurpari potuisse negat: utpote nimis barbaram; *οὐρά*, autem, ea significatione, qua volebat Causs. de animali non posse dici arbitratur; quod autem Salmasius ad Solinum pag. 454. legit: *ἐκ τῆς οὐράς τρίχα διείραντες, πρὸς τὸ ταύτης πάχος σίδηρον κατασκευάζουσι*, in eo errasse virum illum doctissimum indicat, quod ea ratione fistulae illi, per quam aqua defluere debet, crassities non major quam unius pili tribuatur. — Nobis locus ita videtur constituendus: *ἵνα δὲ μὴ εὐρύτερον τὸ κατασκευασμα ὑπάρχη, δι' οὗ κ. τ. λ.* deinde verba inde ab ἀμφοτέρων γὰρ χρεία, usque ad ἀπολίον τὸν κρουρόν, parenthesi includentes legimus: *ἕως τῆς οὐράς τρύπαν διείραντες, πρὸς τὸ ταύτης πάχος, σίδηρον κατασκευάζουσι πρὸς τὴν προκειμένην χρείαν· ne vero latior apparatus sit, per quem aqua in horologium excernitur, neque contra angustior, (utrumque enim necesse est; nam latior nimis celeriter emittendo aquam, non recte dimensionem horae perficit; angustior vero, paulatim et nimie tarde dimittendo scatebram) usque ad membrum foramen transigentes, ad hujus crassitiam ferreum [tubum] apparant, ad usum expositum; i. e. fistulam ferream faciunt, ad eum*

resum quem jam exposuimus. Nam recte statuisse videntur Mercerus. Causs. et de Pauw nullam hic esse lacunam; itaque fortasse ὕδωρ priori loco positum vitio scribentis, ortum fuit ex sequentibus: τὸ ὕδωρ εἰς τὸ ὥρολόγιον ἀποκρίνεται. Quod autem in Codd. Morell. et Paris A. B. legabatur: τὸ ὕδωρ μομᾶ, recte jam explicasse videtur de Pauw, docens μομᾶ, vel potius μῶμα, margini fortasse adscriptum fuisse ab aliquo, ut indicaret vocem ὕδωρ hoc loco adesse non debere; in eo tamen errare videtur de Pauw, quod formam activam μῶμα usurpatam pro media ita defendere conatur, ut dicat μωμεύειν, μωμέειν et μωμάειν in usu promiscuo fuisse olim; quod de antiquissimis temporibus dici posse, non vero de iis, quibus talis glossa scripta fuerit, docet D'Orville in *Crit. Vanno* pag. 549, sq. (*). Verbum ἀποκρίνεσθαι passive h. l. significat *excerni, separari, ejici*; inter passivam et mediam hujus verbi significationem ita distinguunt Grammatici veteres, ut haec *respondendi*, illa *separandi* significationem habeat. Cff. Thom. Mag. pag. 96. *Ed. Bern.* Phrynichus in *Ecl.* pag. 208. *Ed. Lobeck.* Ammonius de *Adferium Vocab. Differentia* pag. 21. *ed. Valcken.* in voce ἀποκριθῆναι. et, quem ibi laudavit Valcken. Eustath. ad *Il. E.* 12. Contra hanc regulam docuerunt Schwarzius in *Notis ad Olearium de Stilo N. T.* pag. 16. et in *Comm. Linguae Gr.* pag. 863. Büttman in *Gramm. Über.* Voll. II. Parte I. pag. 173. ubi monet posterioribus demum temporibus ἀποκριθῆναι, pro ἀποκρίνασθαι fuisse usurpatum. — Verba: ἀμφοτέρων — κρουόνον, parenthesi sunt includenda, quoniam causam red-

---

(*) Trillerus in *Observ. Crit.* pag. 437, seq. arbitratur glossatorem quemdam, adscribentem vocem illam μομᾶ, indicare voluisse nomen Aegyptium, quo aqua indicetur, ΜΩΟΤ, sive ΜΩΟΤ.

dunt, quam ob rem foramen apparatus illius neque nimis latum, neque nimis angustum esse debeat, atque ita post *κρουνὸν* demum continuatur sententia; ad illa *ἀπολεῖν τὸ κρουνὸν*, ex superioribus intelligendum est: οὐχ ὕγιως τὴν ἀναμέτρησιν τῆς ὥρας ἀποτελεῖ, itaque non opus est ut cum Pauwio, ἕως mutatum in ὁμοίως cum praecedentibus jungamus. — Οὐρὰ ab Hesychio explicatur ὁ κέρκος καὶ τὸ αἰδοῖον, qua significatione si quis cum Pauwio statuatur minus recte vocem illam usurpari, sequi poterit ejusdem conjecturam οὐρήθρας. — Τρίπαν legimus potius quam τρίπα, quoniam illud est usitatius; attamen non negaverim τρίπα, vocem inferioris aetatis, a Philippo usurpari potuisse, qui et aliis locis, vocibus barbaris utitur. Cff. Causs. ad h. l. D'Orville. l. l. et *Prolegg.* nostra. — Aldinam lectionem διαφραντες ex διαπείραντες corruptam putat de Pauw, D'Orville vero l. c. ex διαφράξαντες. — Πρὸς τὴν προκειμένην χρεῖαν, est quasi πρὸς τὴν παρακειμένην χρεῖαν, i. e. ad usum qui jam appositus est, de quo jam egimus, exposuimus; Hesychius πρόκειμαι explicat παράκειμαι. — Σίδηρον est instrumentum ferreum, fistula ferrea, veluti recte verterunt interpretes. (*) Instrumento, quod hic ab Horapolline describitur, fortasse simile est illud, quod ex monumentis Aegyptiacis Musei Lugduno Batavi, depinximus in tab. nostr. n. 37. in eo partes literis *a.* et *b.* indicatae, cavae sunt et aquae recipiendae inservire poterunt; a parte superiori, *a.* aqua tum defluerit ad inferiorem, *b.* per foramen, *c.* in basi *cynocephali sedentis*, *d.* factum. Monumenti longitudo est centimetrorum 9. latitudo 3. et altitudo $4\frac{1}{2}$. — Ejusmodi cynocephalum hydrologiis suis im-

---

(*) Locum hunc Horapollinis adigit quoque et explicare conatus est Gesnerus in *Hist. Anim.* Lib. I. pag. 971, 972.

posuisse vel insculpsisse Aegyptii videntur, tamquam symbolum dei Thoth, omnium artium inventoris. Ita stateris quoque, quae pinguntur in parte illa monumentorum funebrium, qua *judicium animae* continetur, imponi solet cynocephalus sedens. In Libro qui inscribitur *Museum Worsleianum*, Tom. I. Cl. III. tab. 10. pag. 93. occurrat effigies cynocephali sive cercophithecae sedentis, et, veluti in textu ad eam tabulam dicitur, excisi ex manubrio vasis aquarii. (*)

CAPUT XVII.

Θυμὸν] Phasian. vertit *furorem*; Trebatius *animum*, *iram aut furorem*, et sic quoque Causs. De Pauw intelligit *animi praestantiam*, *animi magnitudinem*. Videtur hic non tantum *iracundiam* significare, sed universe *omnem animi fervorem*, *excandescentiam*, quam Cicero vocat *Tuscul. IV. 9. §. 21. motum illius animi nostri partis, in qua cupiditates fervent*; qua significatione si accipiamus, melius quoque intelligemus, quare hic etiam leonem inter et solis convenientiae sermo sit. — De Leone Cff. Aristot. *Hist. Anim. III. 7. Vol. II. pag. 248. C, VIII. 5, fine. pag. 386. A. B, IX. 44. pag. 449. D. et aliis locis; de Physiogn. cap. 5. pag. 749. C. Aelian. de Nat. Anim. III. 1, IV. 3. 34, V. 39, IX. 30, XII. 7, XVII. 26. Plinius Hist. Nat. VIII. 16.*

(*) In aliarum quoque rerum ornamentis Aegyptios symbolicas significationes observasse, satis constat, et probatur quoque descriptione sistri, quam servavit Plutarch. *de Is. et Os. cap. 63. pag. 376. D. E. τῇ δὲ ἀπὸ τοῦ σείστρου κατὰ κορυφὴν ἐντορεῖται αἰλουρον ἀνθρώπου πρόσωπον ἔχοντα.*

κεφαλὴν γὰρ ἔχει μεγάλην] Plinius *Hist. Nat.* VIII. 36, fine: »invalidissimum urso caput, quod leoni fortissimum." Oppianus Lib. III. loco ab Hoesch. laudato:

— μεγάλην δὲ τε κόρην
ὄμματα δ' αἰγλήεντα.

In primis autem accuratam leonis descriptionem servavit Aristot. *Physiogn.* capite, quod supra laudavimus; in eo vero ab Horapolline differt, quod leoni tribuit *πρόσωπον τετραγωνότερον οὐκ ἄγαν ὀστώδες*, deinde addit: *χαροπὰς ὀφθαλμούς, ἐγκοιλούς, οὐ σφόδρα περιφερεῖς, οὔτε ἄγαι προμήκεις, μέγεθος δὲ μέτριον*. Caeterum leonum exar-descentiae et irae a poetis in primis fuerunt celebratae: inde Horat. *Od.* I. 16. 14. dicit Prometheum

— insani leonis

Vim stomacho apposuisse nostro.

Sic et apud Virgilium *Aen.* VII. 15. *irae leonum*. Ad-datur Lucretius *de Nat. Rer.* III. 297—299. Leonem autem hieroglyphicum esse θυμοῦ ἀμέτρον, Horapollo docet infra II. 38. cf. quoque ejusdem libri cap. 75.

ὅθεν καὶ ὑπὸ τὸν θρόνον τοῦ Ὁρου λέοντας ὑποτιθέσθαι] Leonem apud Aegyptios Soli sacrum fuisse, docet Aelian. *de Nat. Anim.* V. 39. idem XII. 7. dicit Aegyptios, quoniam igneum sit animal, propterea Solis domicilium Leonem putasse, et quia, quum Sol accedat ad signum Leonis, tum calidissimus sit et fervidissimus. Leones throno Hori subjecti cernuntur in *Tab. Isiaca*, quam laudavit Jablonski *Panth. Aeg.* II. 4. §. 10. pag. 219. Champoll. in *Descript. M. C. X.* pag. 47. B. 282, sqq. et pag. 53. C. 311—313. *leonem* vocat *emblemata Hori*; idem pag. 43. B. 135—144. per illud animal significari putat deum Phtha, cujus rei auctor quoque est Aelian. l. c. XII. 7. Διάπυρον δὲ ἐστὶ τὸ ζῶον ἰσχυρῶς, καὶ ἐντεῦθεν καὶ Ἡφαίστου ἀνέστη

αὐτὸ Αἰγύπτιοι. et in *Panth. Aeg.* tab. 39. A. deum Haroeri, sive Horum natu majorem, effictum videmus, secundum sculpturas pronai templi magni Ombi, imagine leonis, cum capite accipitris, ornato tegumento illo, quod Pschent vocatur; quin et ipsius nominis hujus dei, leo sedens signum est determinativum.

ἥλιος δὲ ὁ Ὄρος, ἀπὸ τοῦ τῶν ὥρων κρατεῖν] Horum apud Aegyptios ad Solem referri solitum fuisse, allatis veterum scriptorum testimoniis, docuit Jablonski, *Panth. Aeg.* II. 4. §. 4, sqq. quibus addantur Plutarch. *de Is. et Os.* cap. 52. pag. 372. B. τῇ τριαντάδι τοῦ Ἐπιφθι μηνὸς ἐορτάζουσιν ὀφθαλμῶν Ὄρου γενέθλιον, — ὡς οὐ μόνον τὴν σελήνην, ἀλλὰ καὶ τὸν ἥλιον ὄμμα τοῦ Ὄρου καὶ φῶς ἡγούμενοι. et oraculum Apollinis, apud Eusebium *Praep. Evang.* III. 15.

Ἥλιος, Ὄρος, Ὅσιρις, Ἀναξ, Διόνυσος, Ἀπόλλων
 Ὄρων καὶ καιρῶν ταμίης, ἀνέμων τε καὶ ὀμβρῶν
 Ἡοῦς καὶ νυκτὸς πολυάστερος ἦν ἡ νομῶν
 Ζαφλεγίων ἄστρων βασιλεὺς, ἡδ' ἀθάνατον πῦρ.

Idem quoque animal, per quod Solem significari putabant Aegyptii (conf. supra cap. 6. de *accipitre*), Horo quoque sacrum erat, qui aequae ac deus Phre, accipitris vultu effingebatur. Cf. Champoll. in *Descript. M. C. X.* p. 33. A. 701, sqq. — Quod vero additur, Solem ab Aegyptiis *Horum* dici, propterea quod *horis praesit*, facile patet in eo falli Horapollinem; neque tamen cum Pauwio statuerim ea non pótuisse proficisci ab ipso homine Aegyptio, quum, ut in *Prolegg.* indicavimus, in Aegypto, posterioribus certe temporibus, ab initio regni Ptolemaeorum, Graecae linguae studium scriptorumque Graecorum lectio adeo floruerint. Quae dicit Horapollo, inversa ratione, apud Macrobius *Saturn.* I. 21, med. leguntur: »apud eosdem

» Apollo, qui est Sol, Horus vocatur, ex quo et hunc
 » viginti quatuor, quibus dies nocte conficitur, nomen
 » acceperunt: et quatuor tempora; quibus annuus ordo im-
 » pletur, horae vocantur.” Veteres quoque scriptores Graeci
 meliorem rationem secuti, Hori nomini originem Aegyptia-
 cam tribuerunt, eumque eundem esse deum atque Apolli-
 nem Graecorum docuerunt. Cff. v. c. Herod. II. 144, fine.
 156, fine. Diod. Sic. I. 25, fine. *Wessel.* pag. 30.
 Plutarch. *de Is. et Os.* cap. 61, fine. pag. 375, F. No-
 minis autem diversas explicationes ex ipsa lingua Coptica
 petitas recensuit, suamque addidit Jablonski *Panth. Aeg.*
 II. 4. §. 12. Opusc. I. pag. 421, sqq. — Caeterum per
leonem apud Gnosticos quoque Solem indicatum fuisse, do-
 cet Matter *Hist. Crit. Gnost.* expl. tab. pag. 60, sqq.

De Goulianof. Op. cit. pag. 13. quae dicit Horapollo de
 facie leonis: καὶ περὶ αὐτὸ ἐκτινοειδεῖς τρίχας, κατὰ μίμησιν
 ἡλίου, per paronomasiam explicat; quoniam *leo* apud Cop-
 tos υορι vocetur, *splendor* υορε; deinde per *leonem*
 indicari statuit θυμόν, per acrologiam; voces enim υαθορι
 (qua *ira*, *furor*, significatur), et υορι ab eadem littera,
 υ incipere.

Seyffarth Op. cit. pag. 148. med. dicit per *leonem* indi-
 catum fuisse *Solem* planetam — De Klaprothi sententia
 videbimus ad cap. 20.

CAPUT XVIII.

Ἀλκὴν δὲ γράφοντες] Clem. Alex. *Strom.* V. 7. Vol. II.
 pag. 671, in. *Potteri:* ἀλκῆς μὲν καὶ ῥώμης σύμβολον
 αὐτοῖς ὁ λέων. Diod. Sic. I. 48. pag. 57. *Wessel.* ubi
 describit sculpturas in muris sepulcri regis Osymandyaе,
 addit: *regem in primo pariete cerni in prima acie pag-*

vacantem, a leone terribili modo adjutum; atque exinde nonnullos conjicere regem re vera habuisse animal tale mansuefactum; alios vero dixisse, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐνδρεῖος ὢν καὶ φορτικός, ἐαυτὸν ἐγκωμιάζειν βουλόμενος, διὰ τῆς τοῦ λέοντος εἰκονος τὴν διάθεσιν ἐαυτοῦ τῆς ψυχῆς ἐσημαίνει. Partes leonis anteriores totius corporis esse robustissimas, confirmat Plinius *Histor. Nat.* VIII. 16. »vis» summa in pectore.” — Ex hoc Horapollinis loco, Champoll. olim explicandum putabat nomen regis, quem a Manethone Psammum dictum, in monumentis vero Aegyptiacis Amonhem-Djom appellari statuebat; in eo autem nomine vocem Djom, sive χου, vel σου, quae significat *hominem fortem, potentem*, exprimi per *partes anteriores leonis*. Cf. *Op. de Hierogl. Vet. Aeg.* pag. 249, sqq. addatur et pag. 348. et quamquam Vir Doctiss. nomen illud postea alia ratione legendum indicavit, (Cf. Rosellini *Momum. Aeg. et Nubiae*. Parte I. Tom. I. pag. 157. et 189.) eandem tamen *fortitudinis et potentiae* significationem huic hieroglyphico esse tribuendam docuerunt textus Aegyptiaci; quapropter et hoc signum, veluti in monumentis occurrit, in tab. nostr. addidimus, n. 38.

De Goulianos. *Op. cit.* pag. 13, 14. hoc hieroglyphicum per paronomasiam explicat: »ΜΟΥ” inquit »significat *leonem*; ΜΑΙΗ vertitur ἡλικία, quo verbo indicatur »*virilitas, aetatis vigor*; et veluti ἡλικία et ἀλκή pertinent ad eandem radicem, ita et vox ΜΑΙΗ, qua indicatur etiam *aetas, quantitas*, significaverit quoque *robur* »et *vigorem*.”

Apud Seyffarth. *Op. cit.* pag. 149, in. *leonis anteriora* Martis planetae sunt symbola.

CAPUT XIX.

[Ἐγρηγορότα] Caus. ad marginem editionis suae adnotavit γρηγορόντα, vitio ut videtur typothetarum, pro diversa illa Cod. Morelliani lectione γρηγορότητα. Est autem perf. partic. ab ἐγείρω, et *vigilandi* significatione pro praesenti usurpari solet, ut adnotarunt Fischer. III. pag. 65. Porson et Schneid. ad Xenoph. *Anab.* IV. 6. §. 22. et Lobeck ad Phryn. pag. 119. quos citavit Buttmann in *Gramm. Gr. Ub.* Vol. II. pag. 115. cf. quoque pag. 50. Infra pag. 60. eadem vox iterum occurrit Codd. consentientibus.

κοιμώμενος δὲ ἀνεωγότας τοὺτους ἔχει] Quod hic narrat Horapollon, leones in vigilando oculos claudere, de eo apud alios scriptores veteres, quantum memini, non constat; alterum vero, leones dormire oculis apertis, affirmat quoque Aelian. *de Nat. Anim.* V. 39. qui, postquam ex Democrito narraverat leonem solum ex omnibus animalibus, oculis apertis nasci, addit: alios observasse, eum dormientem caudam movere et τοιοῦτόν τι φυλάξαντας Αἰγυπτίους ὑπὲρ αὐτοῦ κομπάζειν φασὶ λέγοντας, ὅτι κρείττων ὕπνου λέων ἐστίν, ἀγρυπνῶν αἰεί. Plutarch. *Sympos.* libro IV. Quaest. V. cap. 2, med. pag. 670. C. τὸν λέοντα τῷ ἡλίῳ συνοικειοῦσιν, ὅτι τῶν γαμψωνύχων τετραπόδων βλέποντα τίκτει μόνος· κοιμᾶται δ' ἀκαρὲς χρόνον καὶ ὑπολάμπει τὰ ὄμματα καθειδόντος. Add. quoque Epiphan. *ad Physiol.* cap. 2. — Idem vero de leporibus narrant Aelian. *de Nat. Anim.* XIII. 13. Plinius *Hist. Nat.* XI. 37, med. et ipse Horapollon infra cap. 26.

διόπερ καὶ συμβολικῶς τοῖς κλείθροις τῶν ἱερῶν λέοντας ὡς φύλακας παρειλήφασιν] Κλεῖθρα de Pauw recte accipit de *januis* templorum, allato Hesychio, qui dicit: Κλεῖθρα·

μύχοι ἀσφαλείας, πύλαι. Hac significatione occurrit apud Eurip. in *Hippol.* vs. 808.

Χαλάτε κλήθρα πρόςπολοι πυλωμάτων.

et in Phoen. vs. 268.

Τὰ μὲν πυλωρῶν κλήθρα μ' εἰσεδείξατο.

Eodem modo Romani *claustra* dicunt pro *janua*. cf. *Martialis* X. 28. 8. — Rem confirmat Plutarchus, qui *de Is et Os.* cap. 38. pag. 356. A. καὶ τὸν λέοντα, inquit, τιμῶσι, καὶ χάσμασι λεοντείοις τὰ τῶν ἱερῶν θυρώματα κοσμοῦσιν. Nostreis quoque temporibus inventi sunt leones sedentes ante primum Pylonem templi magni in insula Philis. Cf. *Descript. Magna Aeg.* Antiq. Vol. I. tab. 9. n. 6, 7. Thebis quoque in dromis, vel ante januas templorum cernuntur series statuarum deae Neith, leonum capitibus instructarum. Cf. Champoll. *Panth. Aeg.* ad tab. 6. *sexies*, et 6. *septies*. Quin et ipsum *leonis caput* in inscriptionibus hieroglyphicis *vigilandi* vel *custodiendi* significatione ponitur. Cf. tab. nostr. n. 39. (*)

CAPUT XX.

Ἐπειδὴ ἀλκιμώτατον ὑπάρχον τοῦτο τὸ ζῶον, πάντα εἰς φόβον τοὺς ὁρῶντας φέρει] Requier in adnot. ad hoc hierogl. suspicatur voci ἀλκιμώτατον, aliam esse substituendam, qua *iracundia* vel *ferocia* significetur; quoniam putat leonem robore suo non adeo reliquis animalibus, quorum et multa ipsa robustissima sunt, praestare, sed *ira* potius et *ferocia*. At mutatione non opus videtur: recte

(*) Saepe quoque leo effingitur in monumentis Aegyptiacis, cultrum unguibus tenens, v. c. in sculpturis porticus cujusdam in insula Philis, (*Descript. Aeg.* Antiq. Vol. I. tab. 13. n. 1.) in sculpturis templi parvi Edfuensis, (ibid. Vol. I. tab. 63. n. 6. et tab. 64. A.) et templi parvi Karnacensis. (Vol. III. tab. 60. n. 2.)

enim leo, ob fortitudinem reliquis animalibus terrorem incutere dicitur, et inde quoque poetae veteres, ubi aliquem belli ducem hostibus fortitudine sua terribilem describunt, talem cum leone comparare solent; atque simili quoque significatione fortasse statuas deae Neith leoninis capitibus instructas posuere ante templa sua Aegyptii, ut quae terrore profanos a locis illis sacris abigerent. Cf. Champoll. *Panth. Aeg.* loco, quem ad cap. 19. laudavimus.

Klaproth. *Op. cit.* Ep. I. pag. 15. statuit per *leonem* significari *hominem vigilantem* et *iram magnam*, ex doctrina, quam vocat *acrologicam*: voces enim *𐤎𐤓𐤕𐤕* i. e. *vigilare*, *𐤎𐤓𐤕𐤕* *ira magna*, et *𐤎𐤓𐤕𐤕* *leo*, ab eadem littera, *𐤎*, omnes incipere; quod ad vocem *𐤎𐤓𐤕𐤕*, Champoll. in *Ephemeridibus*, quas supra laudavimus, dubitat an *vigilantem* significaverit; atque *𐤎𐤓𐤕𐤕*, ob accentum litterae *𐤎*, enuntiatum fuisse putat *𐤓𐤕𐤕𐤕*. Adversus hanc objectionem Klaproth in Ep. II. pag. 29—31. sententiam suam iterum defendere conatus est.

De Goulianof. *Op. cit.* pag. 25. *θυμόν* vertit *𐤎𐤓𐤕𐤕*, atque ita ipse quoque hoc caput refert ad doctrinam *acrologicam*.

CAPUT XXI.

“*Ὁν καλοῦσιν Αἰγυπτιστὶ νοῦν, ἐρμηνευθὲν δὲ σημαίνει νέον*” Jablonski *Opusc.* I. pag. 179. dicit, voce Aegyptiaca *𐤎𐤓𐤕𐤕* non significari *Nilum*, sed *incrementum* ejus, itaque pro *ὄν* legendum esse *ἦν* (*); *𐤎𐤓𐤕𐤕* autem in Cop-torum scriptis saepissime occurrere significatione *profundi*, *abyssi*, et usurpari quoque de *aquis fluviorum in campos sese effundentium*; quod si verum est, ejus vocis explicatio

---

(*) Idem jam ante suspicatus erat Gilbertus Gaulminius, quem ad h. l. Jablonski citavit.

ab Horapolline, vel potius a Philippo proposita, secundum quam respondeat Graeco vocabulo *νέον*, falsa erit putanda. Neque aliunde constare videtur, Nilum aliquando vocatum fuisse *Noûv*, quum tamen de diversis ejus fluminis nominibus abunde egerint scriptores veteres, v. c. Diod. Sic. I. cap. 19. pag. 22. Dion. Periegetes vs. 223. Tzetzes ad *Lycophron*. V. 119. Plinius *Hist. Nat.* V. 9. Amm. Marcell. XXII. 15. alique quos citarunt Jablonski *Panth. Aeg.* VI. 1. §. 2, sqq. et Champoll. in Op. de *Aeg. sub Pharaonibus* I. pag. 128, sqq. hic tamen, nomen ab Horapolline in hoc cap. memoratum non adtigit. — Nilus, quum ex eo omnis Aegypti salus revera penderet, et ejus fluminis ipsa illa regio donum haberetur, ab Aegyptiis summo honore ut deus colebatur. Cf. Jablonski l. l. §. 1. Docuit autem Champoll. *Panth. Aeg.* ad tab. 3. *ter.* apud eos flumen illud cultum fuisse nomine et forma dei Amon-Chnonphis, qui tum secundum inscriptiones hieroglyphicas dictus fuerit Phen vel Phen i. e. *Deus effundens* vel *effusus*), et *dominus inundationis*. Nomen ejusdem dei antiqua Aegyptiorum lingua, fuisse videtur Neb, Noub, sive Noum (cf. Champoll. de *Hierogl. Vet. Aeg.* pag. 143, sqq. et in *Panth. Aeg.* ad tab. 3, et 3. *a.*), quae posterior appellatio ita convenit cum ea, quam hoc loco memoravit Horapollo, ut fortasse quis statuatur et hîc ita esse legendum. Fieri quoque potest, ut ipsum illud *NORM* supersit in inscriptionibus hieroglyphicis, in quibus ad *aquam* indicandam adhibentur signa illa , quae si literis Copticis transcribuntur efficiunt *NN*, vel addita vocali *NORN*. (*) — Caeterum Champoll. in *Panth. Aeg.* ad

(*) Haec quoque quodammodo confirmantur ex eo, quod ipsa *vasa*, quibus Nili incrementum indicari infra docetur, eundem valorem habent, literae *NN*.

tab. 3. *ter*, ubi hunc locum Horapollinis vertit, facere videtur cum Jablonskio, *Νοῦν* ad *Νεΐλου ἀνάβασιν* referente. Quod autem Hesychius vocem *Νοῦς* interpretatur *ψυχή*, *ποταμός*, *μονάς*, non nimis erit urgendum, quum fortasse non distinxerit appellationem fluminis ordinariam, ab ea qua indicabatur tempore incrementi.

ἐπειδὴ ὁ ἥλιος εἰς λέοντα γενόμενος πλείονα τὴν ἀνάβασιν τοῦ Νεΐλου ποιεῖται] Cff. Plutarch. *de Is. et Os.* cap. 38, in. pag. 366. A. Plinius *Hist. Nat.* V. 9, med. et XVIII. 18, in. Quod habent Codd. nonnulli, *λέοντι γενόμενος*, ferri posset; si pro *γενόμενος* legeretur *συγγενόμενος*, ut recte animadvertit de Pauw: sic in versu, quem laudavit Plutarch. l. c.

Ἡελίου τὰ πρῶτα συνερχομένουοι λεόντι.

De usu praepos. *εἰς* pro *ἐν* adnotarunt Taylor ad Lys. *Epit.* F. 5. pag. 72. Villosion ad Long. III. pag. 175. Palaiet *Observat.* Bernard ad Nonn. T. I. pag. 20. de Pauw ad Philen pag. 4. Wakef. *Silv.* T. II. pag. 132. Schweigh. ad Herod. I. 21. quos omnes laudavit Boissonade ad Nicetam Eugenianum II. pag. 132, 133. — Cod. Morell. lectio: *πλείονα τὴν ἀνάβασιν ποιεῖται τοῦ θεοῦ*, etsi Nilus recte *deus* dicatur, tamen huic loco minus convenire videtur, atque reliquorum auctoritate inprobatur; error fortasse ortus ex varia lectione, qua in iis quae proxime sequuntur, pro: *ὥστε ἐμμένων τῷ ζωδίῳ τοῦτω*, lectum fuerit: *ὥστε ἐμμένοντος τοῦ ἡλίου*, vel *τοῦ θεοῦ*. Illud: *ὥστε ἐμμένοντος τοῦ ἡλίου τῷ ζωδίῳ τοῦτω*, habent Codd. Aug. Paris. C. et Edd. omnes; attamen secuti sumus Codd. Pariss. A, B. quibuscum facere videtur Cod. Morell. habens *ἐμμένον*. Alterum, *ἐμμένοντος* tribuendum fortasse glossatori cuidam, nominativum absolute positum ita explicare volenti. Cf. Boissonade ad Nicetam Eugen. II. pag. 97. 98.

τὸ δίμοιρον τοῦ νέου ὕδατος] Interpretes reddiderunt: *in duplum ipsius Nili aqua excrescit*; quasi τοῦ νεοῦ appellatione hic indicetur Nilus, vel potius versio nominis Aegyptiaci Νούν; sed νέον ὕδωρ est aqua, quae accessit flumini tempore incrementi; eodem modo quoque Plutarchus quem mox laudabimus: ὅτε Νεῖλος ἐπάγει νέον ὕδωρ ταῖς Αἰγυπτίων ἀρουραῖς ἡλίου τὸνλέοντα παραδεδόντος.

ὅθεν καὶ τὰς χολέδρας — λεοντομόρφους κατεσκεύασαν οἱ ἀρχαῖοι — ἐπιστάται]. Pro χολέδρας de Pauw recte conjicere videtur χολέρας, citans Hesychii: χολέρα σωλήν, διὸ τὸ ὕδωρ ἀπὸ τῶν κεράμων φέρεται ἑξακοντιζόμενον. Igitur non opus est Merceri conjectura, κλειψύδρας vel χολύδρας corrigentis, παρὰ τὸ ἐν αὐτοῖς ὥσανεὶ χολᾶν τὸ ὕδωρ. Pauwii mutationem probavit quoque Jablonski in *Panth. Aeg.* II. cap. 4. §. 10. — De fontibus autem apud Aegyptios leonum capitibus ornatis, cf. quoque Plutarch. *Sympos.* IV. Quaest. V. cap. 2. pag. 670. C. κρῆναι δὲ κατὰ χασμάτων λεοντείων ἐξίασι κρουνούς, ὅτε Νεῖλος ἐπάγει νέον ὕδωρ ταῖς Αἰγυπτίων ἀρουραῖς, ἡλίου τὸνλέοντα παραδεδόντος. add. idem *de Is. et Os.* cap. 38, quod supra pag. 224. laudavimus.

ἂν οὐ καὶ μέχρι νῦν — ὑγρότητος*] Locus corruptus, ad quem explicandum diversas rationes secuti sunt viri docti; Phasian. vertit: *qui mos in hodiernum usque diem etiamnum apud eos firmus perdurat, qui vota pro humoris et aquae abundantia suscipiunt*; itaque legisse videtur: ἂν οὐ καὶ μέχρι νῦν — ὑγρότητος τοῦτο ποιοῦσιν, aut simile quid; Codd. Pariss. A, B, et Morell. lacunam quodammodo supplent, neque tamen ita ut vera lectio inde erui possit; Pierius, qui in suo Cod. similia invenisse videtur, *Hierogl.* I. cap. 13. »illud» inquit »non omittam, quod »Horus Apollo tradit, in supplicationibus pluvias exposcentibus, plerisque in locis leonum ora vino prolui fuisse

»morem. Sed advertendum est, vulgatos Hori Codices hoc loco esse depravatos." De Pauw addulit locum Graeci scriptoris, editi a Stephano le Moyne, in quo *Aegyptii dicuntur, quoniam sole versante in signo leonis, Nili inundatio sit uberrima, propterea καὶ — τοὺς ὑπὸ νύκτων κρουνοὺς λεοντοειδεῖς κατασκευάζειν, εἰς μίμνησιν τῆς Νειλῶνος ὕδατος προχύσεως, προκαλουμένους ἡμῶν, οἷον καὶ τὴν τοῦ οἴνου δαψιλῇ καὶ ἀφθονον διαρροήν.* Ex hoc autem loco conjicit simile quid etiam hic ab Horapolline indicari, itaque quae adduntur in Cod. Morell. ita mutat: καὶ ἐγχώριοι γε νῦν ὄντες τὸν οἶνον, ζῶον λέοντα*, et sententia sic quoque imperfecta ac mutila relicta, sensum exputat: *quare — et indigenae nunc viventes vinum, leonis imaginem vasorum torcularium tubis affingentes, adolia excipiunt.* Eodem fere modo Cuperus in *Harpocrate* pag. 49. — Caeterum suppellectilem suam Aegyptii saepe diversis leonis partibus ornare solebant: sic v. c. lecti ac pissime in monumentis occurrunt, pedibus leoninis fuli ejusdemque animalis capite et cauda instructi, cf. vb. c. tab. nostr. n. 47. e. Graeci quoque canales et fistulas, quibus aqua ex tectis effluebant, leoninis capitibus, et tecta sua, columnas aliaque, diversorum animalium figuris ornare solebant. Cf. Dio Chrys. Or. LXXX. pag. 670. A. laudatus a Wyttenb. ad Plutarch. et Cuperus in *Harpocrate* l. c.

τρία δὲ ὕδρεϊα, [ἡ οὐρανὸν καὶ γῆν ὕδωρ βλεψούσα] (τὸ μὲν ὕδρεϊον ὁμοιοῦντες, κ. τ. λ.)] Etiam haec turbau videntur, itaque aut statuendum cum Pauwio, scriptorem hic duo hieroglyphica illa, *tria vasa aquaria*, et *coelum et terram aquam emittentem* simul explicare, aut putandum verba illa: ἡ οὐρανὸν καὶ γῆν ὕδωρ βλεψούσαν, hic errore scribentis inrepsisse, et potius pertinere ad ea quae sequuntur infra: ὅτι δὲ γεννᾷ ἡ Αἴγυπτος τὸ ὕδωρ, κ. τ. λ.

quibus explicatur quare *Nilum* significaverint Aegyptii per
coelum et terram aquam emittentem. — Caeterum totus
 locus ita videtur constituendus, ut post *τρία δὲ ὑδρεῖα*,
 inde a verbis, *τὸ μὲν ὑδρεῖον ὁμοιοῦντες*, usque ad *γενέ-*
τειραν τοῦ εἶναι καλοῦσι, parenthesis statuatur, post quam,
 ob longiorem sententiae interruptionem, eadem verba, quae
 jam ab initio dicta erant, iterum repetuntur.

καρδία γλώσσαν ἔχουσα] *Cordi lingua instructo*. An
 hic fortasse intelligit *vas aquarium*, veluti in tab. nostr.
 n. 40. c. pingendum curavimus, quodque in hieroglyphicis
 pro *Nilo* poni solet? Sane ejus figura ab altero illo, solito
cordis symbolo (vid. tab. nostr. n. 45. a.), non adeo re-
 cedit. *Linguam* tunc Philippus fortasse vocavit *fistulam*
 illam *lateralem*, ex qua aqua effluit. Mirum profecto vi-
 debitur cur rem satis apertam tam ambiguis verbis de-
 scripserit; sed si versionem revera habemus operis Aegyp-
 tiace scripti, Philippum hic minus recte suo munere func-
 tum, aut sermone Aegyptiorum eandem vocem pro vasis *fis-*
tula, et pro ipsa *lingua* usurpatam fuisse, statui poterit.

γενέτειραν τοῦ εἶναι καλοῦσι] Adnotat Merc. »forte
 »quod in hac gustus sit, sine quo nullum esse animal tra-
 »dit Aristoteles.” Alia ratione de Pauw, qui τοῦ εἶναι
 referendum putat ad praecedens ἔγχεω, ita ut sit: *linguae*
vero, quia hanc perpetuo in humido existentem, etiam
genitricem ipsius humidi esse asserunt. — Fortasse in-
 telligitur placitam philosophorum nonnullorum, secundum
 quod omnia ex humido nata; quae fuit sententia Thaletis
 Milesii (cf. Cic. *de Nat. Deor.* I. 10.), et Zenonis quo-
 que (Diog. Laert. IX. cap. 5. §. 29.).

ἐν μὲν ὑπὲρ τῆς Αἰγυπτίας γῆς] Nili incrementum ipsi
 Aegypto originem debere statuerat Ephorus. Cf. Diod. Sic. I.
 cap. 39. Wessel. pag. 48. φησὶ γὰρ ἅπασαν τὴν Αἰγυπ-

τον ποταμόχωστον οὐσαν καὶ χαλκὴν, ἔτι δὲ κισσηρώδη τῷ
φύσιν, ῥαγάδας τε μεγάλας καὶ διηνεκεῖς ἔχειν· διὰ δὲ τού-
των εἰς ἑαυτὴν ἀναλαμβάνειν ὕγρου πλῆθος· καὶ κατὰ μὲν
τὴν χειμερινὴν ὥραν συνέχειν ἐν ἑαυτῇ τοῦτο, κατὰ δὲ τὴν
θερινήν, ὥσπερ ἰδρώτας τινὰς ἐξ αὐτῆς πανταχόθεν ἀνίεναι,
καὶ διὰ τούτων πληροῦν τὸν ποταμόν. Add. Plutarch. de
Plac. Philos. L. IV. cap. 1. pag. 898. B.

ἕτερον δὲ, ὑπὲρ τοῦ Ὠκεανοῦ] Herod. II. 21. ἢ δ' ἑτέ-
[sc. οὗτος] ἀνεπιστημονεστέρα μὲν ἐστὶ — ἢ λέγει ἀπὸ τοῦ
Ὠκεανοῦ ῥέοντα αὐτὸν ταῦτα μηχανᾶσθαι, τὸν δ' Ὠκεανὸν
γῆν περὶ πᾶσαν ῥέειν. Plutarch. l. c. hanc sententiam re-
fert ad Euthymenem Massiliensem.

τρίτον δὲ ὑπὲρ τῶν ὀμβρῶν] Erat haec sententia Ag-
tharchidis Gnidii. Cf. Diod. Sic. I. cap. 41, pag. 50.
Strabo (quem ad hunc locum laudavit Wessel.) *Geogr.* XVII.
pag. 1138. narrat sub Ptolemaeis id re ipsa fuisse cognitum
atque exploratum Aegyptiis; idem narrat Eratosthenes in
Procli *Comment. in Plat. Timaeum* pag. 37. Cff. quoque
Photius *Bibl. Gr.* Cod. III. col. 8. Heliodorus *Aethiop.* II.
pag. 109. 110. quos laudavit Champoll. in *Op. de Aeg.*
sub Pharaonibus Vol. I. pag. 126. not. 3. Caeterum
alias quoque fluminis incrementi rationes addulere veteres,
Thales, Anaxagoras, Euripides, Democritus Abderita ali-
que, quorum opiniones vide apud Herod. II. 24. 25. Diod.
Sic. I. cap. 38, sq. pag. 46. Wessel. Plutarch. de *Plac.*
Philos. IV, cap. 1. pag. 897. F. Plinium *Hist. Nat.* V. 9.
med. Pomp. Melam I. 9. Senecam *Nat. Quaest.* IV. 2. Arrian.
Indic. cap. 6. et ipsum Horapollinem infra cap. 35. — Nilum
autem ejusque fluminis inundationem significari apud Ae-
gyptios per tria vasa aquaria, e monumentis probavit
Champoll. in *Op. de Hierogl. Vet. Aeg.* pag. 348, 350.
et tab. gen. n. 241, 242. Cff. idem in *Panth. Aeg.* ad

tab. 3. ter, et Salt. de *System. Hierogl. Youngii et Champollionis* (vers. Gallicae) pag. 46. Eorum imagine; vide in tab. nost. n. 40. a. et b. Vera causa, quam ob rem tribus plerumque *hydriis* indicaverint Nili incrementum, in eo quaerenda videtur; quod, ubi pluralis numerus indicandus erat in sacra Aegyptiorum scriptura antiquissima, rei ejusdem imaginem ter pingebant; atque sic vasis imago ter repetita, pluralem numerum et itaque *incrementum* recte indicare potuit.

[ἐπεὶ μέση τῆς οἰκουμένης] Idem de templo Delphico, et de aliis quoque locis gloriabantur Graeci. De Pauw pro ἐπεὶ, legendum putat ἥπερ. » quoniam particula causalis » hic prorsus sit insulsa." Sed mutatione non opus videtur: solent enim regiones quo longius a mari recedant, eo et fieri altiores, quae igitur mediae sunt regiones, eae recte altissimae dicuntur; quum autem fluvii in locis superioribus oriantur atque inde ad alia descendant, recte quoque causam Nili incrementi, et aquarum in Aegypto scaturientium arcessere potuit Horapollo, ex ipso ejus regionis situ in media terra. Caeterum eadem Aegyptiorum opinio memoratur quoque in Hermetis fragmento, apud Stobaeum *Eclog.* I. cap. 52. (Vol. I. pag. 992, seq. *Heerenii*). Ἐπεὶ δὲ ἐν τῷ μέσῳ τῆς γῆς ἡ τῶν προγόνων ἡμῶν ἱερωτάτη χώρα, τὸ δὲ μέσον τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος μόνης τῆς καρδίας ἐστὶ σηκός, τῆς δὲ ψυχῆς ὀρυγτήριόν ἐστι καρδία, παρὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, ὧ τέκνον, οἱ ἐνταῦθα ἄνθρωποι τὰ μὲν ἄλλα ἔχουσιν οὐχ ἥττον, ὅσα καὶ πάντες, ἐξαίρετον δὲ τῶν πάντων νοιρώτεροί εἰσι καὶ σώφρονες, ὡς ἂν ἐπὶ καρδίας γεννήμενοι καὶ τραφέντες.

[ἡ λεγομένη κόρη] Aegyptus hoc loco comparatur cum pupilla. Plutarchus de *Is. et Os.* cap. 33. pag. 364. C. dicit Aegyptum ab incolis dictam fuisse *Χημίαν*, quoniam

solum ejus sit *nigrum*, quasi *nigrum oculi*, Cff. Jablonski Opusc. I. pag. 404, seq. Champoll. in Op. de Aeg. sub *Pharaonibus*. Vol. I. pag. 101, seqq.

De Goulianof Op. cit. pag. 14, 15. adnotat Nili adscensum duplici ratione, tribus hydriis indicari: 1° per parronomasiam, nam *vas aquarium* apud Coptos $\chi\omicron\alpha\lambda\zeta$, *inundare* $\chi\omega\alpha\kappa$, et *adscensus*, *elevatio* $\chi\omega$ dicitur; 2° ex doctrina acrologica, nam *tres* Coptice $\psi\omicron\upsilon\tau$, *vasa* $\psi\omicron\upsilon\psi\omicron\tau$, et *elevatio* quoque $\psi\omega\iota$ efferuntur. Posteriori hac ratione Klaproth. Op. cit. Ep. I. pag. 15, 16. statuit *Nili adscensús* (voce $\mu\omega\omicron\tau$, ut conjicit, aut simili ab Aegyptiis dicti) *vasa aquaria*, et *coelum aquam emittens* hieroglyphica fuisse, quoniam voces $\mu\omicron\tau\psi\omega\tau$, i. e. *pluvia*, et $\mu\alpha\rho\eta\kappa$, qua *vas magnum* indicatur, ab eadem litera, μ , incipiant.

Secundum Seyffarth. Op. cit. pag. 181, med. *hydriae tres* in monumentis astronomicis quoque Nilum i. e. Solem planetam indicant.

CAPUT XXII.

Θυμιατήριον καίόμενον ζωγραφούσι καὶ ἐπάνω καρδίαν] Plutarchus de Is. et Os. l. c. Αἴγυπτον — Χημίαν καλοῦσι, καὶ καρδίᾳ παρεικάζουσι. Idem docet cap. 10, fine. pag. 355. A. per *acerram cordi suppositam* indicari *coelum*: τὸν δὲ οὐρανὸν, ὡς ἀγγέλω διὰ αἰδιότητα, [sc. γράφουσι] καρδίᾳ θυμιατηρίῳ ὑποκειμένη (*). — Πυρρῶσθαι, ut et καίεσθαι et φλέγεσθαι, saepe transferuntur ad *animum furore*, *aliove affectu vehementer commotum*.

(*) Ita hunc locum correxit Xylander; antea legebatur *θυμὸν ἐσχάρας ὑποκειμένης*. De Pauw, correctionem eam nimis arbitrariam putans, legendum conjicit: *καρδίᾳ θυῶν ἐσχάρας ὑποκειμένη, et θυῶν ἐσχάραν* explicat *focus in quo fiunt suffitus, et adolentur thura*. Xylandri conjecturam probat Wyttenb. in adn.

Klaproth Op. cit. Ep. I. pag. 14, 15. adnotat, *Aegyptum* ab incolis $\chi\mu\mu$, *ignem et utere* $\chi\rho\epsilon\upsilon$ dicta, *cordis* autem figuram additam fuisse, quoniam hoc Ooptice $\epsilon\eta\tau$ vocatum, incipiat a litera adspirata, quae interdum cum χ permutari solet.

CAPUT XXIII.

Ὀνοκέφαλον] Pierius vertendum putat *asininum caput*, Merc. intelligit *quoddam animalis genus cui ab asinino capite nomen est*, de Pauw *hominem asinino capite*, voce ficta ad exemplum vocis $\kappa\upsilon\nu\kappa\acute{\epsilon}\phi\alpha\lambda\alpha\varsigma$, aliarumque similiarum. — Hominem qui res exteriorum non cognoscit, neque discendi cupiditate itinera suscepit, cum asino comparabant Aegyptii, quoniam huic animali praecipue stupiditatem tribuerent et indocilitatem; propterea quoque Typhoni asinum consecrasse dicuntur (*). Plutarch. *de Is. et Os.* cap. 50. pag. 371. C. $\Delta\iota\omicron\ \kappa\alpha\iota\ \tau\omicron\omega\nu\ \mu\acute{\epsilon}\nu\ \eta\mu\acute{\epsilon}\rho\omega\nu\ \zeta\omicron\omega\nu\ \alpha\pi\omicron\nu\acute{\epsilon}\mu\omicron\upsilon\sigma\iota\nu\ \alpha\upsilon\tau\omicron\ \text{[Typhoni]}\ \tau\omicron\ \alpha\mu\alpha\theta\acute{\epsilon}\sigma\tau\alpha\tau\omicron\nu\ ,\ \omicron\nu\omicron\nu$. Add, cap. 30, med. pag. 362. F, cap. 31, fine. p. 362. C. D. Aelian. *de Nat. Anim.* X. 28. ubi indicat asinum Aegyptiis animal fuisse odiosum, addit Pythagoreos docuisse: *asinum solum ex animantibus μη γεγονέναι κατὰ ἀρμονίαν, ταύτη τοι καὶ πρὸς τὴν ἥχον τὸν τῆς λίρας εἶναι κωφότατον*. Cf. quoque Plutarch. in libro, *de Anim. Ratione Utentibus* cap. 10, fine, pag. 992. D. Ab eo animali proverbium: Ὅρος τὰ ὦτα κινῶν , quod secundum Suidam, usurpatur de iis, qui simulant se jam rem ante cognovisse, quam aliquis ipsis narraturus sit. Horat. *Epist.* II. 1. vs. 199.

Scriptores autem narrare putaret asello
Fabellam surdo.

(*) Ex interpretatione Graecorum, sed utrum ex monumentis Aegyptiacis res illa jam confirmata sit, nondum patet.

De Goulianof Op. cit. pag. 26, 27. hoc caput refert ad hieroglyphica acrologica; verba μή ἀποδημήσαντα reddit una voce a se, ad exemplum aliorum vocabulorum Aegyptiacorum composita, ἀτερψευινοῦτ, (ψευμο *peregrinus*, ερψευμο *peregrinari*, ἀτερψευμο *non peregrinari*, unde participium ἀτερψευινοῦτ, *non peregrinatus*); priores hujus vocis partes, altera ab α, altera (ερ) ab e incipiunt. Eadem porro ratione componitur Coptorum ατσει, i. e. *homo imperitus*, qualis secundum Horapollinem haberetur, *qui extra patriam peregrinatus non esset*; Ὀνοκέφαλον denique, cujus imagine talis homo indicatus fuerit, nominatum fuisse putat de Goulianof voce composita ab αφε, *caput*, et εω (quo *asinus* dialecto Sahidica indicatur), cujusque compositionis partes eodem modo a literis α et ε incipiunt.

CAPUT XXIV.

Φυλακτήριον] Quamquam duo ejusmodi capita ab Horapolline descripta (vid. tab. nostr. n. 41. a. 41. b.), foemineum flavo, alterum viri, rubro colore pictum, (*) *custodiendi* significatione saepissime in monumentis Aegyptiacis occurrunt, hoc loco tamen scriptor in primis cogitasse videtur de amuletis e collo, aliisque corporis partibus suspensis: nam talia praecipue vocantur φυλακτήρια. Plutarch. *de Is. et Os.* cap. 65, med. pag. 377. B. τὴν Ἰσιν αἰσθομένην ὅτι κλεῖ, περιέψασθαι φυλακτήριον, ἕκτη μηνὸς ἱσταμένου Φαωφί. — Ejusmodi autem amuleta valere docet Horapollus ad arcenda τὰ δαιμόνια, i. e. *malos genios*, calamitatum

---

(*) In monumentis Aegyptiacis, incolae ejus regionis, viri rubro colore, mulieres vero et infantes quoque, flavo colore pingi solent.

effectores. Apud scriptores Graecos voce ea indicantur *genii*, sive *boni* (ἀγαθοδαίμονες), sive *mali* (κακοδαίμονες), et ipsa *fortuna* quoque, sive *secunda*, sive *adversa* sit, eodem modo atque δαίμων; quo sortem universe indicari docuit Valcken. ad *Hippol.* vs. 1809. Apud scriptores N. T. δαίμονια fere semper sunt *genii mali*. — Quod autem capita illa, viri *intus*, foeminae *foras* spectare, atque ita φυλακτηρίου vim habere dicuntur, originem fortasse prae-buit, vulgatae illi Arabum et Maurorum superstitioni, qua fascinationem per oculos, et adspectus vim malam in primis sibi timendam esse credunt; ad quam fascinationem avertendam manum apertam aedibus vel monumentis inscul-punt, vel tamquam amuletum e collo dependentem gerunt; equorum quoque suorum femoribus imprimunt; quin et manum suam apertam ei, cuius adspectus vim malam frangere cupiunt, obvertere solent. Cff. Cl. Reuvens in *Periculo Archaeol.* ad *Cippos Humbert.* pag. 5, seq. et *Humbert* in *Descriptione* eorundem cipporum (*) pag. 5, seq. ἐπειδὴ καὶ ἡμεῖς χαρμμάτων] *Sine literis vel characteribus magicis*, quibus tamen magnam inesse vim veteres statuerunt, et adhuc quoque multae gentes, Orientales praecipue, credunt; multum quoque iis tribuerunt Gnostici, ut patet ex eorum monumentis. Inter papyros, quae cum Collectione monumentorum Aegyptiacorum Anastasianorum, servantur in Museo Lugd. Batavo, duae sunt, quibus continentur descriptiones diversorum amuletorum, et modorum quibus ea sint componenda. Cf. de iis Cl. Reuvens in *Epp. ad Letronnium.* Ep. I. in primis pag. 48. et in *Additam.* pag. 145, seqq.

(*) Notice sur Quatre Cippes Sépulcraux et Deux Fragments, découverts, en 1817, sur le Sol de l'ancienne Carthage, par le Major I. E. Humbert. La Haye. 1821.

Klaproth. Ep. I. pag. 8. de *capitibus intus et foras spectantibus* hic agi putat, quoniam *φουλακτήριον* Coptice *CACHOA*, *intus* *CAHOYH*, *foras* vero eadem lingua, *CASOA* offeratur; quod ad vocem *CACHOA*, negavit Champoll. in *Censura*, quam laudavimus, ita vocari *amuletum*; sed eam significationem iterum defendere conatus est Klaproth. Ep. I. pag. 19, 20.

CAPUT XXV.

Ὡς καὶ ἐκλείποντι τῷ ποταμῷ, συνεκλείπειν] De Pauw corrigens: οὐ καὶ ἐκλιπόντος τῷ ποταμῷ, συνεκλείπει, ὅ refert ad γεώδει, ita ut sit: *si limus, si terrestre illud fluvio desit, ipsa rana deest simul*; ad quam explicationem probandam citat Aelian. de *Nat. Anim.* II. 56. narrantem, quum aliquando iter faceret Neapoli Dicaearchiam, pluviam decidisse ranarum: καὶ τὸ μὲν μέρος αὐτῶν τὸ πρὸς τῇ κεφαλῇ εἶπε, καὶ διὰ πόδες ἤγον αὐτό· τὸ δὲ ἐπισύρετο ἔτι ἀπλαστον, καὶ ἐῶκει ἐκ τινος ἰλλος ὑγρὰς συνεστῶτι. Non tamen opus videtur ut locus mutetur: nam, quum ipso illo aquae defectu limus non amplius humidus sit, atque ita quoque ipse deficiat, recte dicuntur ranae deficere, ubi aqua discedit. Plinius *Hist. Nat.* IX. 51. » Ranae — pariunt minimas carnes nigras, quas » *gyrinos* vocant, oculis tantum et cauda insignes; mox » pedes figurantur, cauda findente se in posteriores. Mi- » rumque semestri vita resolvuntur in limum nullo cernen- » te, et rursus vernis aquis renascuntur, quae fuere na- » turae perinde occulta ratione, cum omnibus annis id » eveniat.” — De rana iterum agitur infra II. cap. 101. et 102. — Caeterum Champoll. in *Descript. M. C. X.* pag. 40. B. 66-81. *ranam* vocat *symbolum materiei primae, humidae et iuformis*; fortasse ex hoc loco Horapollinis.

CAPUT XXVI.

Λαγῶν ζωγραφοῦσι] Plutarch. IV. *Sympos.* Quaest. V. cap. 3. pag. 670. F. ὁ τε γὰρ ὀφθαλμὸς ἄτρονός ἐστιν αὐτῶν [sc. *leporum*], ὥστε καὶ καθιεύδειν ἀναπεπταμένους τοῖς ὀμμασιν. Aelian. *de Nat. Anim.* XIII. 13. εὐ μὲν ἐπιμαίει καθιεύων ὁ λαγῶς, καὶ τοῦτο αὐτῷ ζῶων μόνον περὶέστιν, οὐδὲ νικᾶται τῷ ὕπνῳ τὰ βλέφαρα· φασι δὲ αὐτὸν καθιεύειν μὲν τὸ σῶμα, τοῖς δὲ ὀφθαλμοῖς τηρικᾶδε ὄραν. Idem narrat Plinius *Hist. Nat.* XI. cap. 37. med. Add. Callimachi *Hymn. in Dianam* vs. 96. et Suidas in voce. — Quod autem ad significationem leporis in hieroglyphicis, eam monumenta Aegyptiaca confirmarunt, in quibus *lepus*, *aperiendi* vel *apertionis* significatione saepissime occurrit. Vid. tab. nostr. 42. a. et 42. b. Ratio autem, quam addit Horapollo, ex historiae naturalis scriptoribus potius, quam ex Aegyptiorum doctrina, petita videtur. — Caeterum Plutarch. l. c. *audītum* per *leporem* ab Aegyptiis significatum fuisse dicit: ὁ ὕμνησός τε δοκεῖ διαφέρειν, ἣν Αἰγύπτιοι θαυμάσαντες, ἐν τοῖς ἱεροῖς γράμμασιν αἰσὴν σημαίνουσι τοὺς λαγῶν ζωγράφοντες; eam tamen explicationem monumenta nondum confirmarunt. — Champoll. in *Descript. M. C. X.* pag. 46. B. 242. *leporem* memorat *symbolum Osiridis*.

Klaproth. *Op. cit.* Ep. I. pag. 6. et II. pag. 12, 13. *apertionem* per *leporem* indicatam putat secundum doctrinam acrologicam, vocibus *CBΘ*, i. e. *apertura*, *porta*, et *capaxωq*, i. e. *lepus*, ab eadem litera, c, incipientibus.

CAPUT XXVII.

Γλώσσαν ζωγραφοῦσι καὶ ὕφαιμον ὀφθαλμόν] Trebatius *ὕφαιμον ὀφθαλμόν* vertit *vulneratum oculum*, Merc. *sub*

tusque cruentum, Hoesch. *oculum cruore suffusum*, atque huc pertinere putat Graecorum phrases: φοινικὸν, φοβεροί, ὑποπτον, ἰταμόν, δριμύ, ὀρίγανον, ταυρασπὸν βλέπειν, ἀπὲρ βλέπεσθαι, ταυρηδὸν ὄραν, similesque. Pauwio locum corrigenti sese opposuit D'Orville in *Crit. Vanno.* pag. 551. ἐπὶ α prosae orationis scriptore usurpatum fuisse negans; praeterea in ea correctione offendere quoque videtur articulus ante ὀφθαλμόν; neque tamen fortasse sine ratione de Pauw vocem ὑφαιμον hīc non recte legi opinatur, quum in seqq. non addantur rationes, quare per *oculum ὑφαιμον* sermo indicatus fuerit; itaque forte legendum: γλῶσσαν ζωγραφουσί καὶ ἐπ' αὐτὴν ὀφθαλμόν, aut: γλῶσσαν ζωγραφῶσαι καὶ ὑποκάτω ὀφθαλμόν. Ita supra, cap. 22. θυμιατήριον καὶ ἐπάνω καρδίαν, et infra, hoc ipso cap. γλῶσσαν καὶ χεῖρα ὑποκάτω γράφουσι. Lectionem eam si sequamur, recte quoque explicari posse videtur quod in sqq. primas partes linguae, secundas vero oculis tribui dicit Horapollus. Sed fortasse hīc iterum habemus explicationem hieroglyphici alicujus non recte intellecti, *oculi mystici*, qui dicitur, quemque in tab. nostr. n. 43. depingendum curavimus; γλῶσσα tunc erit pars lit. α. indicata, ab oculo illo dependens. (*) Cogitandum forte etiam de deo Thoth, sermonum et eloquentiae domino, oculum illum Osiridi offerente: vel de ejusdem oculi oblatione deo Ooh Thoth a cynocephalo facta: qualis oblatio occurrit in Champoll. *Panth. Aeg.* tab. 30. G. οὕτω γὰρ οἷτε λόγοι — συµµεταβάλλοντες] Legendum videtur: οὗτοι γὰρ οἱ λόγοι, κ. τ. λ. hi enim [oculi] ser-

---

(*) Vox γλῶσσα ea ratione, rariori significatione usurpata fuerit, sed et supra ad cap. 21. eadem usum fuisse Philippum ad indicandam fistulam lateralem vasis aquarii diximus in adnot. ad eum locum.

nones prorsus sunt animi, quum secundum motus ejus simul varient, mutantur; certe pro illo οἶτε, Cod. Morell. habet οἶγε. In seqq. pro εἴπερ, de Pauw legendum conjicit ἦπερ — ὀνομάζονται, unde et alter sermo apud Aegyptios vocantur; quam correctionem si quis cum D'Orvillio *Crit. Vann.* l. c. improbandam putet, legere poterit διόπερ quod ita usurpare solet Philippus.

Lingua et Manus, secundum Seyffarth. *Op. cit.* pag. 182, med. et 183. med. Mercurio sunt sacrae, eumque planetam significant in monumentis astronomicis.

CAPUT. XXVIII.

Τριετούς — χρόνον] Idem quoque tempus esse, quo quis dimidiam partem magnitudinis suae adtigerit, docet Basil. *Magn. Homil.* 10. *Hexaëm.* quem. citavit Hoesch. ad. h. l. Aristoteles vero *de Gen. Anim.* I. 18. sub finem, Vol. II. pag. 597. E. idem quinto anno fieri dicit. Caeterum Plinius in *Hist. Nat.* differt ab Horapolline; cap. enim 51. libri XI. »Primus» inquit »sermo anniculo est.» — Verbum παραποδίζεσθαι, eodem modo de lingua usurpavit Clem. Alex. *Paedag.* II. 1. pag. 172. *Potteri.* καὶ ἡ γλῶσσα τῇ τροφῇ πιεζομένη τῆς κατὰ φύσιν ἐνεργείας παραποδισθεῖσα, τὴν προφορὰν ἐκδίδωσι τεθλιμμένην.

Klaproth. *Op. cit.* Ep. I. pag. 26, 27. hieroglyphicum hoc ratione acrologica explicandum putat; dicens numerum CXCXV, hic tantum poni pro tribus annis; tres autem lingua Aegyptiaca 𐤠𐤎𐤏𐤃 dici, et annum 𐤠𐤎𐤏𐤃𐤁, priori voce a 𐤠, altera a 𐤏 incipiente; silentium vero postea quidem 𐤠𐤎𐤏𐤃, sed primis temporibus 𐤠𐤎𐤏𐤃𐤁 sonuisse, eamque vocem componi ex 𐤠𐤎 relinquare, cessare, et 𐤏𐤃 os; quae itidem a literis 𐤠 et 𐤏 incipiunt.

CAPUT XXIX.

Φωνήν δὲ μακρόθεν — αἴρος, φωνήν] Intelligendum de *fulgure*, si modo hoc hieroglyphicum pertinuit ad Aegyptios. Fortasse Philippus hic iterum scriptorem suum minus recte vertit; nam lingua Aegyptiaca *fulgur et tonitru*, eaden voce, ἡραβαί, indicantur.

ὁ καλεῖται παρ' Αἰγυπτίοις οὐαίε] Bochart. *Hieroz.* I. pag. 866, vocem οὐαίε ex Arabum lingua explicare voluit; at frustra, ut probat Jablonski *Opusc.* I. pag. 191. ubi docet vocem esse Aegyptiacam ορει, eamque accipi pro *μακρόθεν*. — Quod autem articulus hic neutro genere ponitur, quum quis expectaverit ἡ, praecedente nomine foeminini generis, difficultatem non movebit, quia Graeci sic solent per enallagen casum saepe non accommodare verbo, sed significato. Cf. Greg. *de Dialectis* §. 39. Thiersch *Gramm. Hom.* §. 344. 1. a.

De Goulianof Op. cit. pag. 15. 16. caput hoc per parenomasiam explicat: docet Coptice vocem ἡρωορ, *distantiam, distare, longinquum* esse eadem lingua ορει dici; has vero duas voces conjunctas ἡρωορορει, non multum differre a ἡραβαί, quo significatur *tonitru, fulgur*; posterius quidem scribi literâ β, sed hanc saepissime cum ορ commutari in aliis quoque vocabulis Copticis, vb. c. in ορωνω, pro quo et βωνω in usu fuisse statuit.

CAPUT XXX.

Διὰ τοῦτο δηλοῦντες τὰς πρώτας τροφάς] Αἱ πρώται τροφαί, ut observavit de Pauw, non recte ab interpretibus reddantur *prima educatio*; significant *primum victum, primum alimentum*. Herod. II. 92, fine, scribit Aegyptios qui loca palustria habitarent, antiquitus solitos fuisse vesci

papyro. Plinius *Hist. Nat.* XIII. 11, sub finem: »man-
 »dunt quoque crudum decoctumque, succum tantum de-
 »vorantes." Cf. quoque Casaubonus in *Animadv.* ad Athen.
 pag. 674, 675. In *papyris Gemellarum*, Musei Lugd.
 Batavi n. 71, 72, 73 (*) inter edulia, in expensa refertur
 quoque papyrus. — Caeterum monumenta hanc papyri, sig-
 nificationem nondum confirmarunt. Fortasse scriptor hîc
 minus accurate explicat hieroglyphicum (*papyri volumen*),
 quod in tab. nostr. n. 44. depingendum curavimus, quod-
 que pluribus vocibus hieroglyphicis tamquam signum deter-
 minativum addi solet. Cf. Rosellini *Monum. Aeg. et Nubiae*.
 Parte II. Tom. I. pag. 332.

De Goulianof Op. cit. pag. 27, caput hoc per acrolo-
 giam explicandum statuit; *fasciculum* enim Coptice dici
 ϩΟΛ, *papyrus* ϩΑΡΙ, *primum* sive *antiquum* ϩΟΡΠ,
 et *nutrix* sive *nutrimentum* ϩΑΝϩΑ.

CAPUT XXXI.

Ἐπειδὴ πᾶσα γεύσις τοῖς τελεῖται] De Pauw pro πᾶσα
 γεύσις, fortasse recte, corrigendum putat παράγευσις: nam
 γεύσις μὴ τελεία dici non potest πᾶσα γεύσις. — Quod autem
 dicitur omnis gustus servari usque ad ἀρχὴν στόματος, de Pauw
 recte quoque vertisse videtur usque ad *partes anteriores*
oris, ante fauces et guttur: oris enim partes sunt duae,
 ὑπερώων, et φάρυγξ, secundum Aristot. *de Hist. Anim.*
 II. 11. Vol. II. pag. 204. A. Plinius *Hist. Nat.* XI. 37,
 med. »Intellectus saporum est caeteris in prima lin-
 »gua, homini et in palato." Aristot. l. c. pag. 204. B.
 τὸ δὲ αἰσθητικὸν χυμοῦ, γλῶττα ἢ δὲ αἰσθησις ἐν τῷ ἄκρῳ,
 ἐὰν δὲ ἐπὶ πλατεῖ ἐπιτεθῇ, ἥττον. — Caeterum hoc et se-

(*) Cf. Cl. Reuvers in *Epp. ad Letronnium* Ep. III. p. 106, sqq.

quens hieroglyphicum de suo potius addidisse, quam a Aegyptiorum doctrina petiisse videtur scriptor.

CAPUT XXXII.

[Ἀπὸ γὰρ τούτων τῶν ἐτῶν] Aristot. *de Hist. Anim.* VII. 1, in. Vol. II. pag. 362. B. tempus illud describit in viris, anno decimo quarto. — In seqq. pro πρὸς τέσσα γενέσεω; de Pauw legendum putat καὶ τῶν τέκνων γενέσεω;. Dictio τῆς πρὸς γυναικας συνουσίας, quodammodo defendi posse videtur loco Diod. Sic. qui II. 23. pag. 137. *Wessel.* dicit: ἔχρητο γὰρ ταῖς ἐπ' ἀμφοτέρας συνουσίαις ἀναιδὴν et Clem. Alex. *Strom.* III. 7. Vol. I. pag. 537. *Potteri* συνουσιάζει πρὸς τὸ μὴ παρόν. — Dubitari posse videtur, utrum in hoc cap. et in seq. sive Horapollo male complaverit, sive Philippus imperite addiderit; quin et fere conjecerim alterum horum festinanter excerptem, quae apud Plinium leguntur *Hist. Nat.* V. 9. de Nili incremento, minus recte intellexisse: »justum incrementum est cubito-
»rum sedecim, — in duodecim cubitis famem sentit; in
»tredecim etiamnum esurit; quatuordecim cubita hilarita-
»tem adferunt; quindecim securitatem; *sedecim delicias.*” Jam si statuamus Philippum, sive ex scriptore Graeco, quem fortasse secutus quoque fuerat Plinius, sive ex ipso Plinii libro, apud se adnotasse postrema illa: *sedecim delicias*, vel Graece δεκαεὶς ἡδονήν, causam videbimus, quam ob rem postea sua quoque reliquo operi addens, per ipsum numerum *sedecim*, τὴν ἡδονήν indicatam fuisse conjecerit; in quem errorem quum semel incidisset, facile ulterius progressus, *coitum* igitur, per eundem numerum, sed bis scriptum, in sacra scriptura expressum fuisse concluderit. Monumenta autem Aegyptiaca neutrum horum hieroglyphicorum confirmarunt.

Klaproth. Op. cit. Ep. I. pag. 9. »*amor*» inquit »Cop-
»tice $\mu\alpha\iota$ sive $\mu\epsilon\iota$, incipit a litera μ , quae quoque prima
»est vocis $\mu\epsilon\tau\sigma\omicron\omicron\rho$, Lat. *sedecim*." Champollioni in
Censura quam laudavimus, objicienti omnes numeros inde
ab 11. usque ad 19. ab eadem litera μ incipere, respon-
dit Klaproth in Ep. II. pag. 20, 21. ex omnibus iis nume-
ris ab Aegyptiis, sedecim electum, ob rationem ab Hora-
polline memoratam (*).

CAPUT XXXIV.

$\Pi\lambda\eta\mu\upsilon\omicron\alpha\nu$] Causs. vertendum putat *multitudinem*, quo-
niam tunc manifesta ratio sit, quare phoenici ejusmodi sig-
nificatio tribuatur; solem enim, quem $\Pi\omicron\lambda\upsilon\nu$ vocari ex pos-
terioribus hujus capitis verbis ait, quum per eam avem in-
dicaverint Aegyptii, recte quoque eidem animali $\tau\eta\varsigma\ \pi\lambda\eta\mu\upsilon\omicron\alpha\varsigma$
sive $\tau\omicron\upsilon\ \pi\lambda\eta\theta\epsilon\omicron\varsigma$ significationem inesse posse; Caus-
sino assentitur de Pauw. Sed faciendum videtur cum iis
qui *inundationem* interpretantur: nam quod solem $\Pi\omicron\lambda\upsilon\nu$
vocari dicit Causs. nititur loco MSS. mutilo, ut infra do-
cebitur (+); atque praeterea ubi phoenix in Aegyptiorum
monumentis repraesentatur, saepissime ei apponitur *vas a-*
quarium, quo fortasse *inundatio* Nili indicata fuit. Cf.
Ideler in *Enchir. Chron. Math. et Techn.* Vol. I. p. 186.

(*) Addendum est, apud Persas decimum sextum uniuscujusque men-
sis diem *Mîhr* fuisse dictum, qua voce in primis *amor* ea lingua signi-
ficatur. Cff. J. de Hammer *Mithriaca*. Caen et Paris. 1833, pag. 55.
et Ideler in *Enchir. Chronol.* II. pag. 516. sqq.

(†) Neque Caussini opinionem defendit ratio quae additur: $\omicron\upsilon\ \mu\eta\delta\epsilon\nu$
 $\epsilon\sigma\tau\iota\ \pi\lambda\epsilon\upsilon\omicron\nu\ \kappa\alpha\tau\alpha\ \tau\omicron\nu\ \kappa\omicron\sigma\mu\omicron\nu$, quoniam haec sapiunt indolem Graecam,
et fortasse ab interprete sunt addita, eodem modo atque supra cap. 17,
fine.

φοίνικα τὸ ὄρνειον] Addit τὸ ὄρνειον, quoniam etiam supra cap. 3. memoraverat phoenicem arborem, anni symbolum. — De phoenice atque de fabulis ad eam avem pertinentibus egerunt Herod. II. 73. Aelian. *de Nat. Anim.* VI. 58. Artemid. *Oneirocr.* IV. 49, med. Philostr. *Vita Apollonii* III. 49. Ovid. *Metam.* XV. vs. 402. Tacitus *Annal.* VI. 28. Plinius *Hist. Nat.* X. 2. Seneca Ep. 42. Pompon. Mela. III. 9. et, quos ad h. c. laudavit Hoesch. Nonnus *Dionys.* XL. 395. M. Glycas *Annal.* I. p. 46. C. Greg. Nazianz. *Carm. Paraenet. ad Virg.* V. 526. Epiphanius *ad Physiol.* cap. 11. *Ancyroti* cap. 85. Lucianus in *Navig.* cap. 44. Add. Georg. Pisides vs. 1092. Tzetzes *Chil.* V. 6. vs. 387. Apostolius Cent. XX. prov. 31. et carmen *de Phoenice*, quod Lactantio vulgo tribuitur. Phoenicem in monumentis Aegyptiis repraesentatam ediderunt Galli docti in *Magna Descript. Aeg.* Antiq. Vol. I. tab. 60. fig. 22, tab. 78. fig. 16, tab. 80, fig. 17. quas citavit Ideler Op. cit. pag. 185. nota. 1.

πάντων γὰρ ἐπιβαίνει καὶ πάντα ἐξερευνᾷ ὁ ἥλιος] Ita cum Pauwio legimus ex Cod. Morell. reliquis habentibus πάντας ἐξερευνᾷ. Aelian. *de Nat. Anim.* XVI. 5, med. Ἀγασθέντα δὲ τὸν πάντα ἐφορῶντα ἥλιον οἱ αὐτοὶ φασι, κ.τ.λ. Notum est solem a poetis et in primis ab Homero vocari Τηριόνα; propterea quoque in Od. M. 326.

Ἡέλιος θ' ὃς πάντ' ἐφορᾷ καὶ πάντ' ἐπακούει.

quem versum citavit Diod. Sic. I. 11. pag. 14. *Wessel.*

εἰθ' οὕτω πολὺς * ὀνομασθήσεται] Faciendum fortasse cum Hoeschelio, pro πολὺς legenti πολυνόφθαλμος; quam correctionem probavit quoque Jablonski in *Panth. Aeg.* II. cap. 1. §. 11. Nomen Osiridis quem multi solem esse opinabantur, (cf. vb. c. Plut. de *Is. et Os.* cap. 52. p. 373. B, sqq.) nonnullos interpretatos fuisse πολυνόφθαλ-

μον docent Plutarch. l. c. cap. 10. pag. 354. F. (*) Died. Sic. I. 11. pag. 14. Wessel. Eusebius *Praep. Evang.* I. cap. 9. Cff. Jablonski *Panth. Aeg.* II. cap. 1. §. 10. sqq. Opusc. I. pag. 187, et adn. Te Wateri ad eum locum. Quod autem idem Plutarch. l. c. et iterum cap. 50. p. 371. D. dicit: τὸν γὰρ βασιλέα καὶ κίριον Ὅσιριν ὀφθαλμῷ καὶ σκήπτρῳ γράφουσιν, partem saltem, monumentis confirmatum est, in quibus Osiris scribitur *oculo* et *throno*. — Οὕτω vertimus *praeterea*, *ideo*; qua significatione saepe a scriptoribus, N. T. usurpatur. Cf. Schleusn. in *Lexico*. Futurum ὀνομασθήσεται Mercerus defendi posse statuebat, dicens illud, prouti fit in lingua Hebraica pro praesenti esse positum, eodem modo atque in seq. cap. fine ἀποδοθήσεται. Afferri quoque possit, si versionem hīc habeamus libri Aegyptiaci, in hoc futurum usurpatum fuisse pro praesenti vel praeterito, cujusmodi temporum mutationem interdum fieri in Coptica lingua docet Tattam *Gramm. Ling. Aeg.* p. 131. Sed mirum tunc sit, Philippum in hoc tantum et in seq. cap. non vero alibi, ejusmodi hebraismo vel Copticae linguae idiotismo fuisse usum.

Secundum Klaproth Op. cit. Ep. I. pag. 20. phoenix apud Aegyptios indicabat *vetustatem*, *antiquum*, *diu durans*, et *Nili inundationem*, quoniam Coptorum ἀπας

(*) ὡς τοῦ μέν ος τὸ πολὺ τοῦ δὲ κίρι τὸν ὀφθαλμὸν Αἰγυπτιακῇ γλῶττι γράζοντος; ΟΥ, sive WY Coptica lingua significat *multum*; ΙΡΙ *facere*, *actionem*; hac vero voce utrum *oculum* quoque indicaverint Aegyptii, affirmare non audeam; sed in hieroglyphicis *oculo*, eandem *faciendi* significationem tribuendam esse monumenta docuerunt. Altero loco, cap. 52. pag. 368. B. ipse Plutarchus vocem ΙΡΙ *faciendi* significatione accepisse videtur: ὁ γὰρ Ὅσιρις ἀγαθοποιός, τοῦτομα πολλὰ φράζει, οὐχ ἥμισυ δὲ κράτος ἐνεργοῦν καὶ ἀγαθοποιόν, ὃ λέγουσι.

antiquus, *vetus*, et αἰνῆρι vel ἄρτην, quibus nominibus *Nilus* vocetur, ab eadem litera incipiant, atque vox ΔΑΛΑΟΗ, qua *phoenicem* ab Aegyptiis vocatum fuisse statuit; cf. quoque Ep. II. pag. 35-37. ubi refutare conatur Champollionem, in *Censura* quam laudavimus, vocibus ΔΑΛΑΟΗ et ἄρτην originem Graecam tribuentem.

Apud Seyffarth pag. 161. med. *phoenix* Solis atque Jovis planetarum symbolum vocatur.

CAPUT XXXV.

Διὰ πεντακοσίων ἐτῶν παραγίνεται] De Pāuw numerum annorum corruptum dicit, eum nimis exiguum putans, quum Lib. II. cap. 89. cornici quadringenti anni tribuantur, et basiliscus hujus libri, cap. 1. ex correctione, quam ad eum locum proposuit, dicatur pertinere ad serpentium genus μόνον οὐκ ἀθάνατον; itaque non dubitat »quin ipse »Horapollon vel septem annorum millia, vel annos saltem »mille quadringentos sexaginta et unum phoenici pro vitae »spatio adsignaverit." Sed Codd. consentientibus locus mutandus non videtur; quum, etiamsi concedamus hoc caput uti et praecedens ab eodem atque reliqua, scriptore esse profecta, (quod tamen ob styli differentiam minime pro certo haberi potest) tamen recte phoenicem omnium animalium diutissime vivere, Horapollon dicere potuit, vel quingentis tantum annis ejus vitam circumscribens; ita enim centum annis superat aetatem cornicis; et cum basilisco comparari non potest, cui immortalitatem ab Aegyptiis tribui dictum est supra cap. 1. Praeterea ipsi veteres dissentiant de aetate phoenici tribuenda. Chaeremon Aegyptius, apud Tzetzem, 7000 annos illi adscribit: Nonnus 1000; Plinius 660, vel, ut nonnulli legunt, 540. Cum Horapollone faciunt Herod. Aelian. Glycas, alii. Cf. in pri-

mis Ideler in *Enchir. Chronol. Mathem. et Techn.* Vol. I. pag. 183. sqq. ubi agit quoque de periodo ab ea ave nominata.

καὶ ἀποδοὺς, ἐὰν φθάσῃ ἐντὸς τῆς Αἰγύπτου, τὸ χρεῶν] in aliis legitur: ἐντὸς τῆς Αἰγυπτίας, quod non secuti sumus, quoniam tunc addi solet γῆς a Philippo, cf. vb. c. cap. 21. med. Ἐν μὲν ὑπὲρ τῆς Αἰγυπτίας γῆς τάξαντες. In eo autem Herodoti, aliorumque narratio differt ab ea, quam tradit Horapollo, quod hic dicit avem, ubi mortis tempus appropinquare sentiat, in Aegyptum proficisci, ut ibi moriatur; illi vero phoenicem pullum, ubi pater mortuus sit, hunc ovo ex myrrha confecto impositum Heliopolin transportare, ibique sepelire.

λέγεται γὰρ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἡλίῳ χαίρειν ὑπ' Αἰγυπτίων] De Pauw pro ἀνθρώπων legendum putat ὀρνέων, atque sic causam reddi, quare post mortem in primis phoenicem honorandum censeant Aegyptii, quum ardentius quam reliquae aves solem colat. Sed obstant quae sequuntur apud Horapollinem: διὸ καὶ τὸν Νεῖλον αὐτοῖς πλημμυρεῖν, κ. τ. λ. quae contra confirmare videntur Hoeschelii conjecturam: λέγονται — οἱ Αἰγύπτιοι, quam lectionem habuisse quoque Phasianinum verisimile est, verentem: *Sole namque supra reliquos mortales omnes Aegyptii gaudere traduntur.* Idem sensus, sed minori mutatione efficitur, si, quod monuit me Vir Cl. Reuvens, legamus: λέγεται γὰρ μᾶλλον τῶν ἀνθρώπων ἡλίῳ χαίρειν γῇ Αἰγυπτίων; quam correctionem nisi demum post Horapollinis libros impressos cognovissem, in textum recipere non dubitassem. Neque tunc opus sit majori illa mutatione, quam ad correctionem suam verisimilem reddendam adhibuit de Pauw. — De solis calore, Nili exundationem promovente dictum est supra cap. 21.

CAPUT XXXVI.

[*Ἰβιν ζωγραφοῦσι*] De ibide off. Herodot. II. 65, 75, 76. Aristot. *de Hist. Anim.* IX. cap. 27. Tom. II. pag. 428, C, et de *Generat Anim.* III. cap. 6. pag. 654. C. Diod. Sic. I. 87. pag. 98. Aelian. *de Nat. Anim.* I. 38, II. 35, 38, VI. 46, VII. 45, et X. 29. Strabo XVII. pag. 1179. (823. D. Casaub.) Plutarch. *de Is. et Os.* cap. 75, med. pag. 381. C. *de Solertia Anim.* cap. 20. pag. 974. C. *Sympos.* IV. Quaest. V. cap. 2. p. 670. C. et IX. Quaest. III. cap. 2. pag. 738. E. Theon. *Progymn.* cap. 2. pag. 122. (*Ed. Heinsii*) Pompon. Mela III. 8. Euseb. *Praep. Evang.* pag. 432. Clem. Alex. *Strom.* V. cap. 7, fine. pag. 671. Philo pag. 516. Cicero *de Nat. Deor.* I. 36, II. 50. *Tuscul.* V. 27. Plinius *Hist. Nat.* VIII. 27, X. 31, XXX. 7. Ammianus Marcell. XXII. cap. 15. Solinus cap. 32. — Caeterum ipsum hujus avis nomen Aegyptiacum est *ⲁⲓⲡⲓ*. Cff. La Croze in *Lexico*, et Te Water ad *Opusc. Jablonskii* I. pag. 94.

τὸ γὰρ ζῶον Ἐρμῇ ὠκείωται] Cff. Plato in *Phaedro* pag. 212, fine, et quos in adnot. praec. laudavimus. *Aelian.* l. c. X. 29. rationem addit, quare Mercurio in primis hanc avem cāram esse statuerint Aegyptii: *ἐπεὶ ἔδωκε τὸ εἶδος τῇ φύσει τοῦ λόγου· τὰ μὲν γὰρ μέλανα ὠκίπτερα τῷ τε σιγωμένῳ καὶ ἔνδον ἐπιστρεφόμενῳ λόγῳ παραβάλλοιτο ἂν· τὰ δὲ λευκὰ τῷ προσφερομένῳ τε καὶ ἀκουόμενῳ ἤδη, καὶ ὑπερήρητον τοῦ ἔνδον καὶ ἀγγέλου, ὥς ἂν εἴποις.* Cff. Jablonski in *Panth. Aeg.* V. cap. 5. §. 6. Champoll. in *Panth. Aeg.* ad tab. 30. e. in *Descript. M. C. X.* pag. 45. B. 184 — 187. in opere de *Hierogl. Vet. Aeg.* Explic. tab. n. 80, 108. d. Quibus locis quoque docetur, in sacra scriptura deum Thoth, i. e. Mercurium, significari per *ibidem*. Cf. tab. nostr. n. 45.

ἐπεὶ καὶ ἡ ἰβίς αὐτὸ καθ' αὐτὸ τῇ καρδίᾳ ἐστὶν ἐμφερής·] Trebat. reddit: *et Ibis ipsa majus quam pro magnitudine corporis cor habet*; itaque locum aliter legisse videtur. De ibidis et cordis similitudine Aelian. l. c. ὅταν ὑποκρίνηται τὴν δέξην καὶ τὴν κεφαλὴν τοῖς ὑπὸ τῷ στέρνω περὶ τοῖς, τὸ τῆς καρδίας σχῆμα ἀπεμάξατο; et Scholia MSS. ad Platon. *Phaedr.* pag. 356. C. ἔχει γὰρ [sc. ibis] τὸ καρδιοειδὲς σχῆμα, κ. τ. λ. quem locum citavit Wyttenb. ad Plutarch. *de Is. et Os.* pag. 381. C. Ibidum quoque mumiæ, quales innumerae fere in Aegypto inveniuntur, semper *cordis* figuram referunt; eandem etiam formam habent *vascula* illa *symbolica* (cf. tab. nostr. 45 a.), ibidis quoque imaginem saepissime in parte exteriori offerentia. — Quod autem Thoth dicitur πάσης καρδίας καὶ λογισμοῦ δεσπότης, tenendum est Aegyptiorum lingua et *cor*, et *doctrinam*, *intellectum* indicari voce ΖΗΤ. Cf. ipse Horap. supra cap. 7. et Champoll. *de Hierogl. Vet. Aeg.* pag. 336; atque eam fortasse causam fuisse, quam ob rem *ibis*, *cordis* simul et *doctrinae* symbolum, deo Thoth in primis consecrata fuerit, statuit Champoll. in *Panth. Aeg.* ad tab. 30. a. — Quod autem a nonnullis, (vb. c. ab Aeliano *de Nat. Anim.* II. 38, et a Clem. Alex. l. 1.) *ibis Lunae* sacra fuisse dicitur, id propterea factum est, quod credebant Aegyptii, deum Thoth, postquam homines omnibus artibus instruxisset, eosque deorum cultum docuisset, in Lunam, migrasse; unde saepissime Thoth Ibiocephalus in monumentis Aegyptiacis occurrit, manibus orbem Lunae tenens, aut in capite ornatus Lunae figura crescentis, ipsum orbem Lunarem complectentis. Cff. Champoll. l. l. Matter in *Hist. Crit. Gnostic.* II. pag. 30, 31. — Caeterum quod post nomen foeminini generis inferitur pronomen neutro genere, αὐτὸ καθ' αὐτὸ, fortasse ex enallage erit explican-

dum, atque intelligendum τὸ ὄρνειον, aut simile quid, veluti supra ad cap. 29. pag. 238. vidimus; vel statuendum ea hic adverbialiter sumi. Alia res est, ubi substantivo, res aliquam per se spectatam indicanti, pronomen neutro genere additur; de quo egit Stalbaum ad Plat. *de Republ.* II cap. 6. pag. 363. A, aliisque locis. Cf. quoque *Matthiae Gramm. Gr.* §. 439.

CAPUT XXXVII.

Οὐρανὸν δρόσον βάλλοντα ζωγραφούσι] In Aegypto, ubi pluviae sunt rarissimae, in earum locum succedit ros, quando Nilus non exundat. Theophr. *Hist. Plant.* VIII. 6. Ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Βαβυλῶνι, καὶ Βάκτροις, ὅπου μὴ ὕει ἡ χώρα, ἢ σπανίως, αἱ δρόσοι τὸ ὅλον ἐκτρέφουσιν. C. Jablonski in *Panth. Aeg.* Lib. III. cap. 4. §. 12. - Champoll. in *Panth. Aeg.* tab. 15. (A) edidit symbolum dei Thoth Trismegisti, quale in plurimis aedibus sacris Aegyptiorum conspicitur: constat autem illud symbolum globum rubro colore picto, alisque instructo deorsum versis, variisque coloribus distinctis; Uraei duo, supremae potestatis insignia, pendent ab utraque parte a globo eo, in capitibus ornati symbolis imperii regionis superioris et inferiori denique ab inferiori globi parte descendunt *tres parvorum triangulorum series*, qui singuli se invicem tangunt; his triangulis Vir Doct. putat aut *lumen* indicari, aut *rem*, per quem secundum Horapoll. *doctrina* atque *scientia* significata fuit, quae omnis ad deum Thoth Trismegistum referebatur.

τὰ δὲ σκληρὰ μένοντα — ἀδυνατεῖ τὸ αὐτὸ ἑτέροις ἐτελεῖν] Notanda constructio: ἐκτελεῖν τὸ αὐτὸ τὰ σκληρὰ veluti ποιεῖν τινὰ τι.

Secundum Klaproth Op. cit. Ep. I. pag. 22. *doctrina*, *intelligentia*, *scientia* Coptice ΝΕΒΕΤ et ΝΙΑΤ, *coelum* ΝΙΦΗΟΤΙ, et *humectare*, eadem lingua ΝΟΧΗ vel ΝΟΥΧΗ dicuntur; quorum verborum omnium prima litera est Ν, eamque veram hujus hieroglyphici significationis esse explanationem. Champoll. in *Censura*, quam laudavimus, objicit in voce ΝΙΦΗΟΤΙ, syllabam priorem ΝΙ, esse articulum pluralem, itaque quum remaneat ΦΗΟΤΙ, in singulari φε, ejus vocis primam literam esse φ. Sententiam suam iterum defendit Klaproth Ep. II. pag. 38, 39.

CAPUT XXXVIII.

Αἰγύπτια δὲ γράμματα] Supra cap 14. jam docuerat Horapollon *literarum* hieroglyphicum esse quoque *cynocephalum*.

διὰ τὸ τοῖτοις πάντα παρ' Αἰγυπτίοις τὰ γραφόμενα ἐκτελεῖσθαι] De Pauw recte observavit *τοῖτοις* pertinere tantum ad μέλαν et σχοίνιον, non vero ad κόσκινον. Fortasse ordo verborum quodammodo est conturbatus, atque ita restituendus: κόσκινον, καὶ μέλαν, καὶ σχοίνιον ζωγραφούσιν. — De atramento et junco ut et de tabula scriptoria, quibus in scribendo utebantur Aegyptii cf. Clem. Alex. *Strom.* loco, quem supra laudavimus, ad cap. 14. pag. 201. — Caeterum hoc quoque hieroglyphicum monumentis confirmari docet Champoll. *de Hierogl. Vet. Aeg.* pag. 339, 340, 348, 350, ex *Inscriptione Rosettana*, in qua *scriptura* vel *literae* exprimuntur per *penicillum* vel *junctum*, *junctum tabulae scriptoriae* et *vasculo*, in quo *atramentum* continebatur. Cf. idem in *Expl. Tab. tab. gen.* n°. 310–316. et in *Panth. Aeg.* ad tab. 30. C. Vid. tab. nostr. 46. a. 46. b. Iisdem quoque signis *ἱερογραμμάτων*

significatur; plerumque tamen praemittuntur alia duo, (vid. tab. nostr. 46. c.) quibus *sacri* notio inest (*).

ἀφ' οὗ καὶ παιδεία παρ' αὐτοῖς σβῶ καλεῖται, ὅπερ ἐστὶν ἐρμηνευθέν, πλήρης τροφή.] Jablonski, *Opusc.* I. pag. 274. confirmat. *doctrinam* Aegyptiis σβῶ vocatam fuisse; quam vero Horapollo addit explicationem hujus vocis, quasi significet *plenum nutrimentum*, si omnino vera sit, ad ocultas Aegyptiorum scientias pertinere putat. Adnotat autem Te Water ad eum locum, Trillerum in *Observ. Critic.* pag. 465. opinatum esse vocem σβῶ responderē Hebraeorum שָׂבַץ, qua *saturitas* significatur.

ἐστὶ δὲ παρ' αὐτοῖς ἱερογραμματεῦσι καὶ βιβλος ἱερὰ, καλουμένη ἀμβρῆς] Ita hunc locum recte distinguit de Pauw, reliquis post βιβλος comma ponentibus, atque ea ratione vocem Graecam πρᾶγε cum Aegyptiaca jungentibus: nam ἀμβρῆς nomen esse Aegyptiacum jam indicaverat Merc. ad h. l. ab Jablonskiō tamen in *Collect. Vocum Aeg.* non explicatur; at agit de eo Te Water in *Auctuario*, quod collectioni ei addidit, ubi monet se nomen illud alibi non legisse, neque illud exstare in *Lexico La Crozii*. Apud Hesychium Ἀμβρίζειν explicatur, θεραπεύειν ἐν τοῖς ἱεροῖς, quod tamen de Pauw putat huc trahi non posse. Clem. Alex. *Strom.* VI. cap. 4. pag. 758. *Potteri*, inter Aegyptiorum sacerdotes recenset quoque Παστοφόρους, quorum erat cognoscere sex libros Hermeticos ad medicinam pertinentes; τὰς δὲ λοιπὰς ἐξ οἷ Παστοφόροι, ἱατρικὰς αὐτὰς, περὶ τε τῆς τοῦ σώματος κατασκευῆς, καὶ περὶ νόσων, καὶ περὶ ὀργάνων, καὶ φαρμάκων, καὶ περὶ ὀφθαλμῶν, καὶ τὸ τελευταῖον περὶ τῶν γυναικείων.

(*) Nisi in seqq. rationem addidisset scriptor, quare κῶσκιον reliquis signis adderent Aegyptii, ex ipsa hujus hieroglyphici figura, qualis in monumentis apparet, conjici posset, pro κῶσκιον legendum esse δέλτον, aut simile quid.

τούτα ἐκ τῆς κατακλίσεως τοῦ ἀρρώστου σημειοῦμενοι] Vox
κακλίσεως hoc loco de tempore quo aegrotus decumbere
ceperit, accipienda videtur, praecipue ob locum Papyri
Iastasiani, qui in Museo Lugd. Batavo servatur, n°. 75.
Lumina Graeca 11. vs. 1, sqq. ubi haec leguntur:

Δημοκρίτου (*) σφαῖρα (§). Προγνοστικὸν ζωῆς καὶ θά-
του. Γνώθι πρὸς τὴν ☾ (†) ἀνέπεσεν νοσῶν, καὶ τὸ
ομα τὸ ἐκ γενετῆς· συμψηφισον τὴν ☾ (**), καὶ βλέπε πό-
τε αἱ τριάκαδες (§§) γίνονται, καὶ τὰ περιλειπόμενα τοῦ
εἰσθμοῦ κατανόησον (††) εἰς τὴν σφαῖραν· καὶ ἂν ἧ ἄνω
ψῆφος, ζήσει· ἂν δὲ κάτω, τελευτήσει.

α'	ι'	ιθ'
β'	ια'	κ'
γ'	ιγ'	κβ'
δ'	ιδ'	κε'
ζ'	ις'	κς'
θ'	ιζ'	κζ'
ε'	ιε'	κβ'
ς'	ιη'	κη'
η'	κα'	κθ'
ιβ'	κδ'	λ'

(*) In MS. Δημοκρίτους. Sub Democriti nomine plura exstant scripta
hermica. Cf. vb. c. Cl. Réuvens *Epp. ad Letronium* Ep. III. p. 73, sqq.

(§) Sphaerae nomine indicari videtur *tabella* ista, in qua certo or-
dine, fortasse ex doctrina astrologica, 30 numeri sunt dispositi.

(†) πρὸς τὴν ☾ i. e. σελήνην; lunam saepe significare mensem,
vidimus supra in adn. ad cap. 4. pag. 138.

(**) In MS. συμψηφισον τὴν ☾ Sensus esse videtur: numero, qui
efficitur si omnes numeros nominis aegrotantis computes, adde mensem
illum, sive numerum mensis illius, in quo decubuerit, ita ut, si vb. o.
aegrotato Democriti nomen sit, mensis addendus sit numero 822, qui
decem literis, δ, η, μ, ο, κ, ρ, ι, τ, ο et ς, efficitur.

(§§) In MS. α τριάκαδες.

(††) In MS. καταποησον.

Democriti Sphaera. Prognosticum vitae et mortis. Cognosce qua luna [i. e. in quo mense (?)] decubuerit aegrotans, et nomen a natalibus [i. e. nomen quod ei die natali datum fuit]; computa lunam, et vide, quot trigesimae [sc. mensis dies] efficiantur, et reliqua numeri considera in sphaera; et si in superiori parte sit numerus, vivet; si vero in inferiori, morietur.

1	10	19
2	11	20
3	13	23
4	14	25
7	16	26
9	17	27
5	15	22
6	18	28
8	21	29
12	24	30

ἐπειδὴ μαθῶν γράμματα — ἐλήλυθεν] Nonnulli Codd. articulum addunt, ὁ μαθῶν; sed etiam apud meliores scriptores Graecos, saepe omittitur, ubi aliquid non certo definitur. Cf. Stalb. ad Plat. *Gorgiam* cap. 76. p. 520. E. Ita apud eundem *de Legibus* pag. 795. B. legitur: διαφέρει δὲ παμπολὺ μαθῶν μὴ μαθόντος καὶ ὁ γυμνασάμενος τοῦ μὴ γεγυμνασμένου. Cf. Matthiae *Gr. Gr.* in Obs. ad §. 271. — Perfectum ἐλήλυθεν, hoc loco usurpatur de re certissime eventura; neque hoc sine exemplo meliorum scriptorum; vb. c. Demosth. *de Symm.* in. pag. 178. vs. 17. *Reiskii.* Add. quoque Matthiae *Gr. Gr.* §. 500. Clarke ad *Homeri Il. A.* 37; quem laudavit Ernesti ad *Xenoph. Memorab.* I. 4. §. 2. Zeunius ad *Xenoph. Cyrop.* VI. 4. §. 6. Klaproth *Op. cit.* Ep. I. pag. 21. *literas Aegyptiacas, eruditionem* vertit κατ, *fnem* κην, *atramentum* καυε

(proprie *nigrum*), *juncum*. καμ; et *calamum scriptorium* καμ, atque ita hoc caput ex doctrina sua acrologica explicandum putat, omnibus illis vocibus ab eadem litera κ incipientibus.

Apud Seyffarth. Op. cit. pag. 188, med. *tabula scriptoria* Mercurio sacra, in monumentis quoque planetam hunc indicare dicitur.

CAPUT XXXIX.

[*Ἱερογραμματεία*] De sacerdotibus Aegyptiorum, eorumque divisione in primis cf. Clem. Alex. loco, quem in adn. ad cap. praec. citavimus; agit ibi Clemens de ritibus sacris Aegyptiorum: *Πρώτος μὲν γὰρ προέρχεται ὁ ὦδος, ἐν τι τῶν τῆς μουσικῆς ἐπιφερόμενος συμβόλιον* — *μετὰ δὲ τὸν ὦδον, ὁ ὠροσκόπος, ὠρολόγιόν τε. μετὰ χεῖρα καὶ φοινικὰ ἀστρολογίας ἔχων σύμβολα, πρόσεισιν* — *ἐξῆς δὲ ὁ ἱερογραμματεὺς προέρχεται, ἔχων πτερὰ ἐπὶ κεφαλῆς, βιβλίον τε ἐν χερσὶ καὶ κανόνα, ἐν ᾧ τὸ τε γραφικὸν μέλαν, καὶ σχοῖνος ἢ γράφουσι* ἔπειτα ὁ στολιστὴς τοῖς προειρημένους ἔπεται, ἔχων τὸν τε τῆς δικαιοσύνης πῆχυν, καὶ τὸ σπονδεῖον — ἐπὶ πᾶσι δὲ ὁ προφήτης ἔξεισι, προφανὲς τὸ ὕδρεϊον ἐγκεκολλημένος· ᾧ ἔπονται οἱ τὴν ἐκπεμψιν τῶν ἄρτων βαστάζοντες. Denique ultimo loco memorantur οἱ παστοφόροι. Ex iis autem in hoc et in seqq. capitibus Horapollo mentionem facit Hierogrammateorum, Prophetarum, Horoscororum et Pastophororum. Cff. porro de eodem argumento Jablonski in *Panth. Aeg.* Proleg. pag. xci, sqq. Schmidt *de Sacrif. et Sacerd. Aegypt.* Zoëga *de Obeliscis* pag. 513.

[*κίνα ζωγραφοῦσι*] Canes quoque ab Aegyptiis magno in honore habebantur. Cf. Herod. II. 66. ubi narrat Aegyptios, cane mortuo, solitos fuisse totum corpus atque caput radere, eumque sepelire in sacris thecis, singulos in urbe

sua (*). Cf. quoque Diod. Sic. I. cap. 18. pag. 21, cap. 83 pag. 93, cap. 87. pag. 97. idem, cap. 88. pag. 99. nam lupos ab Aegyptiis fuisse cultos, ob affinitatem quae intercedat inter eos et canes. Add. Aelian. *de Nat. Anim.* X. 4. Plutarch. *de Is. et Os.* cap. 44. pag. 368. F. narrat canem antea in Aegypto maxime fuisse honoratum, postquam vero solus animalium, carnes Apis a Cambyse interfec- gustasset, non amplius eum primum locum obtinuisse inter animalia divinis honoribus culta. Ita enim locum eum Plutarchi esse accipiendum recte docuisse videtur Wy- tenbachius. — Hic autem ab Horapolline indicari puto canem aureum, *Sjacal* plerumque dictum; cui animali, in hieroglyphicis inscriptionibus saepe *scribae* significatio tributa videtur, ita certe accepit Champoll. in sigillo Sphragistae quod memorat in *Descrip. M. C. X.* p. 70. H. 18. quod et in tab. nostr. depingendum curavimus n. 47. a. Saepissime quoque per idem animal *prophetam* significari monumenta confirmarunt. Vid. tab. nostr. 47. b. 47. c. 47. d.

χρή πολλά μελετᾶν, ὑλακτεῖν τε συνεχῶς, καὶ ἀπηργισθῆναι. Fortasse ὑλακτεῖν accipiendum de *vigilando*, deque *hominum vitiis reprehendendis*; ἀπαργισθῆναι, quod propriè significat *exacerbari*, hic verti poterit *severum esse*. (+) — Caeterum de canum vigilantia et iudicio egit Plato in *Republ.* II. cap. 16. pag. 376. A. B. quem locum, procul observavit Wytenb. ante oculos habuisse videtur Plutarch.

(*) Et hodie in Aegypto canum mumiae plures inveniuntur, et in museis servantur.

(†) Verba ὑλακτεῖν et *latrare* saepissime de hominibus dicuntur. Sic in Sophocl. fragmento pag. 12. Ed. Bothii.

Βοῦ τις; ὃ ἀκούει. ἢ ὑλακτῶ μάτην;

Cf. quoque Homer. *Od.* Y. vs. 13. Cicero *de Or.* II. 54. Lucr. *de Rer. Nat.* II. 17. Ennius *Annal.* X. pag. 93.

in libro *de Is. et Os.* cap. 11. pag. 355. B. add. cap. 44. pag. 368. E. *Quaest. Rom.* cap. 51. pag. 276. F.

ὁ κίων ἀτενίζει. — εἰς τὰ τῶν θεῶν εἰδωλα] De Pauw corrigendum putat: ἐπειδὴ ὁ κίων ἀτενίζει — εἰς τὰ ἀπλᾶ θεῶν εἰδωλα, et τὰ ἀπλᾶ θεῶν εἰδωλα explicat ex opinione illa veterum secundum quam dii interdum formam quamdam aëriam induant, nulli nisi acutissimis oculis praedito visibilem; atque ita τὰ ἀπλᾶ θεῶν εἰδωλα opponi τοῖς ἄλλοις εἰδώλοις, i. e. iis quae in templis stant; sed credo exempla deesse, quibus probetur ejusmodi deorum formas dici ἀπλᾶ εἰδωλα; ita ut fortasse nimis temere hîc, invitis Codicibus, vox ea intrudatur, praesertim quum etiam in cap. seq. legatur εἰς τὰ τῶν θεῶν εἰδωλα ὀξυκοπεῖ.

ἐνταφιαστὴν δὲ τῶν ἱερῶν] Ἐνταφιασται apud Aegyptios erant illi, qui cadavera condiebant; diversa eorum genera describit Diod. Sic. I. 91. pag. 101, 102. *Wessel.* Erant autem ὁ γραμματεὺς, qui partem ex sinistro cadaveris latere excidendam circumscribebat; ὁ παρασχίστης, qui lapide Aethiopico carnem dissecabat, et οἱ ταριχευταί, qui sacerdotibus familiares erant, et omnium maxime in honore habebantur. — Voces τῶν ἱερῶν de Pauw recte videtur explicasse de *sacris animalibus*.

ἐπειδὴ καὶ οὗτος γυμνὸς — θεωρεῖ — τὰ εἰδωλα] *Causs.* pro ἀνατεταμμένα corrigit ἀνατεταμμένα, et οὗτος referens ad canem, vertit: *nuda et explicata spectat, quae custodit, deorum simulacra*; atque ita vocī κηδεύεσθαι hîc non *funerandi*, sed *universe curandi*, et *servandi* significationem tribuit; sed οὗτος referendum videtur ad Entaphiasten, qui nuda et resecta spectat, quibus iusta facit, animalium corpora; εἰδωλα tunc accipienda videntur, veluti recte adnotavit de Pauw, de *animalibus deorum symbolis*. Hesych. εἰδωλον explicat ὁμοίωμα, εἰκὼν, σημεῖον; et supra

cap. 6. *accipiter* vocatur: εἰδωλον ἡλίου. Attamen melius fortasse statuemus, vocem εἰδωλα errore huc ex praecedentibus esse translata, pro σώματα, vel ζῶα, aut simili quadam. — Quod autem dicitur, per *canem* in hieroglyphicis indicari *entaphiasten*, monumentis Aegyptiacis confirmatur; nam deus Anubis, quem capite *canis aurei* et fingeant Aegyptii (cff. vb. c. Plutarch. *de Is. et Os.* cap. 44. pag. 368. E. Diod. Sic. I. 87. pag. 97. *Wessel.* Proclus in *Plat. Polit.* pag. 417.) cadaveribus condendis praeerat; et in loculis mumiarum, aliisque monumentis idem ille deus saepissime pingitur stans juxta mumiam in lectulo jacentem. Cf. tab. nostr. n. 47. e. Add. Champoll. in *Descript. M. C. X.* pag. 34. A. 751, sqq.

ἐπειδὴ τοῦτο τὸ ζῶον — ἐλαφρότερον ἔχει] Interpretes *ἐλαφρότερον* retulerunt ad σπλήνα, vertentes: *splenem*, quoniam hunc inter caetera animalia levissimum habet; reprehendit eos de Pauw, qui *ἐλαφρότερον* arcte conjungendum putat cum ἔχει, et reddendum: *quoniam hoc animal prae caeteris bona valetudine gaudet*. Verum quidem est veterum nonnullos putasse canes tribus tantummodo morbis laborare, rabie, angina et podagra, (cff. Aristot. *de Hist. Anim.* VIII. 22. pag. 402. C. et, quem citavit de Pauw, Aelian. *de Nat. Anim.* IV. 40.); sed vereor ut significatio ista, qua *ἐλαφρότερον ἔχειν* dicatur pro ὑγιᾶν; ἔχειν; recte probari possit. Fortasse pro *ἐλαφρότερον* legendum erit *μακρότερον*; nam canibus magnum esse splenem, idem docet Aristoteles, quem citavit ad h. l. Hoesch. *de Part. Anim.* III. 12. Vol. II. pag. 535. D. τὰ δὲ πολυσπλήνῃ πάντα μικρὸν [sc. splenem habent] οἷον ὕς, καὶ ἄνθρωπος, καὶ κύνων; quam conjecturam si admittamus, rationem videbimus, quam ob rem per *canem* significari *splenem* statuerit scriptor; quoniam hunc majorem quam reliqua ani-

alia habeat illud animal, et morbi, quibus praecipue laborat, ex eo oriantur.

καὶ οἱ θεραπεύοντες τὸ ζῶον τοῦτο ἐν ταῖς κηδείαις] *Κηδεῖαι* veluti et κῆδος in primis usurpantur de *exsequiis* et *fueribus*. Diod. Sic. I. 21. pag. 25. *Wessel.* τιμῶν ὡς ἐὼν τὸν Ὅσιον, καθιερῶσαι δὲ καὶ τῶν γενομένων παρ' οὗτοις ζῶων ἐν — καὶ τοῦτο ἐν μὲν τῷ ζῇν τιμῶν — ἐπὶ δὲ τὴν τελευτὴν τῆς ὁμοίας ἐκείνων κηδεῖας ἀξιοῦν. *vidas Κηδεῖα* ταφή, ἐκφορά. Sunt igitur οἱ θεραπεύοντες τὸ ζῶον ἐν ταῖς κηδείαις, veluti recte observavit de Pauw, ἡ ἐνταφιασταί. Particulam δὲ, quam nonnulli Codd. intertam habent post *θεραπεύοντες*, omisimus auctoritate Codd. *Variss. A, B.* quoniam hinc supervacanea videtur. — *Caeserum* aut hoc caput minus recte a sequenti separatur, quod statuit de Pauw, aut in initio capitis verba: ἡ ἀρχὴν ἢ διασπῆν errore sunt inserta; quum reliqua illa: *ἱερογραμματεὺς, προφήτης, ἐνταφιαστής, σπλὴν, ὄσφρησις, γέλως* et *ἱσταρμός*, per unum *canem* significantur, ἀρχή vero et διασπῆς per *canem* et *vestem regiam*. — Quod autem ad *splenem, odoratum, risum et sternutamentum*, vix crediderim ea *canis* hieroglyphico ab Aegyptiis fuisse indicata. Statui fortasse potest, Horapollinem hoc loco deum Anubin, canino capite insignem, ob muneris similitudinem, mortuos ad inferos deducendi, confudisse cum Mercurio (*); huic enim planetae astrologi, nonnulli certe, *splenem, odoratum et sternutamentum* tribuere potuerunt; de *odoratu* adnotavit Seyffarth, quem infra laudabimus; *risus* vero se-

(*) Plutarch. *de Is. et Os.* cap. 11. pag. 355. B. Οὐ γὰρ τὸν κύνα κυρίως Ἑρμῆν λέγουσιν, ἀλλὰ τοῦ ζῶου τὸ φυλακτικὸν καὶ τὸ ἄγρυπνον, καὶ τὸ φιλόσοφον, κ. τ. λ. idem cap. 44. pag. 368. Ὁ δὲ — καλούμενος ὀρίζων κύκλος, Ἀνουβις κέκληται, καὶ κύνη τὸ εἶδος ἀπεικάζεται.

cundum astrologorum doctrinam, pertinebat ad Solem. Cf. Hermes apud Stobaeum *Eclog.* I. §. 14. vs. 12. pag. 176 *Heerenii* (*).

Klaproth Op. cit. Ep. I. pag. 17. per *canem*, quae $\text{co}\theta\text{ic}$ et $\text{ci}\omega\theta\text{i}$ Coptice dictum fuisse statuit, significari putat *sacrum scribam* cah , sive $\text{ch}\theta\text{ri}$, *ridere canem odoratum* $\text{ce}\theta\text{i}$, et *magistratum* vel *judicem* $\text{ce}\omega$, quoniam omnes hae voces ab eadem litera, c, incipiant; quod autem *canis sternutamentum* indicare dicitur, explicatur alio nomine, quo canis etiam a Coptis nominetur $\text{zo}\rho$, $\text{zo}\rho$, $\text{zo}\rho$ (+); *sternutare* autem Coptice $\text{ze}\rho\text{ze}\rho$ eadem litera, z, incipere. Vocibus $\text{co}\theta\text{ic}$ et $\text{ci}\omega\theta\text{i}$ quibus *canem* significari, praeëunte Jablonskio, negaverat Champoll. in *Censura*, quam saepius laudavimus, hanc significationem iterum vindicare conatur Klaproth in Ep. II. pag. 31, 32.

Secundum Seyffarth. Op. cit. pag. 143, sub finem *scriba, vates, vesperilio* et *odoratus*, Mercurii planetæ *sacri* erant, quum et ipse *canis* ad eundem planetam referri soleat; add. pag. 183, fine.

CAPUT XL.

$\text{σχ}\eta\mu\alpha\ \gamma\upsilon\mu\acute{\nu}\omicron\text{ν}$] Merc. legendum conjicit, $\text{σχ}\eta\mu\alpha\text{τι}\ \gamma\upsilon\mu\acute{\nu}\omicron\text{ν}$ aut accusativum ita explicandum, ut pendeat a participio $\text{πα}\rho\alpha\kappa\epsilon\iota\mu\acute{\epsilon}\nu\eta\text{ν}$, ex vi praepositionis; aut denique distingua-

(*) Secundum Oneirocritas *splen* significat *risum*. Artemid. I. 6. fine; $\Sigma\pi\lambda\eta\eta\text{ν}\ \delta\acute{\epsilon}\ \eta\delta\omicron\text{ν}\acute{\alpha}\varsigma\ \kappa\alpha\iota\ \gamma\acute{\epsilon}\lambda\omega\tau\alpha$.

(†) At *canis* Coptice non ita vocatur, verum $\text{O}\text{Υ}\text{Z}\omega\text{P}$, vel $\text{O}\text{Υ}\text{Z}\omega\text{P}$ quod enim asserit Klaproth, syllabam $\text{O}\text{Υ}$ articulum esse indefinitum, ad ipsum nomen proprie non pertinentem, monumentis hieroglyphicis inprobatur, in quibus *canis* $\text{O}\text{Υ}\text{Z}\rho$, vel si vocalem addas $\text{O}\text{Υ}\text{Z}\omega\text{P}$ dicitur. Cf. Rosellini *Monum. Aeg. et Nub.* P. II. Vol. I. pag. 193.

dum post παρακειμένην, ita ut σχῆμα γυμνόν per se intelligatur. Priorem rationem probandam censet de Pauw, qui recte rejecisse videtur Caussini conjecturam, conjunctionem transponentis hoc modo: προστιθέασι τῷ κυνὶ βασιλικὴν στολήν παρακειμένην καὶ σχῆμα γυμνόν. Locus corruptus; nulla harum conjecturarum satis explicari videtur; fortasse duo haec verba sunt rejicienda; ad sensum certe non requiruntur. Quod autem per *canem* significari dicit Horapollus *magistratum*, ea interpretatio monumentis nondum confirmatur; sed Plinius, quem citavit ad h. l. Mercerus, *Hist. Nat.* VI. 30, med. »At ex Africae parte» inquit »Ptoembari, Ptoemphanæ, qui canem pro rege habent, »motu ejus imperia augurantes Auruspi oppido longe a Nilo »sito.» Idem fere de Aethiopum gente quadam narrat Aelian. *de Nat. Anim.* VII. 40.

ὄξωπεῖ] De verbo ὄξωπεῖν vidimus supra ad cap. 6. pag. 148. — Caeterum aliam quoque *canis* significationem hieroglyphicam memoravit Clem. Alex. *Strom.* V. 7. p. 671. *Potteri*: εἰσὶν δὲ οἱ τοὺς μὲν τροπικοὺς πρὸς τῶν κυνῶν μνηεσθαι βούλονται, οἱ δὲ διαφυλάσσουσι καὶ πυλωροῦσι τὴν ἐπὶ νότον καὶ ἄρκτον πύραρον τοῦ Ἑλίου. Quam Clementis explicationem partim saltem veram esse, monumenta Aegyptiaca docuerunt, in quibus per *duos canes aureos*, *custodes duorum tropicorum* indicari solent, Cf. Champoll. in *Descript. M. C. X.* pag. 48. B. 330-333.

CAPUT XLI.

Παστοφόρον] Causs. recte reprehendit interpretem verentem *eum qui sacrum gestat pallium*. Significatur autem sacerdos ille *qui aediculam dei sive sacellum portabat*. Memorantur quoque Παστοφόροι a Diod. Sic. I. 29,

med. pag. 34. *Wessel.* et a Clem. Alex. *Strom.* VI. 4. pag. 758. *Potteri*; cff. etiam Porphyrius *de Abst.* IV. 8. Cuperus in *Harpocr.* pag. 130. Creuzer *de Symb. et Mythol. Vet.* Tom. I. pag. 247. nota 10. Jablonski in *Panth. Aeg.* Lib. II. cap. 2. §. 4. Apud Plutarchum *de Is. et Os.* cap. 3. pag. 352. B. dicuntur *ιεροφόροι*. — Caeterum Horapollon ante oculos habuisse videtur hieroglyphicum, quo ex doctrina Champollionis, ipsum illud *sacellum* indicatum fuit; cf. ejus operis *de Hierogl. Vet. Aeg.* tab. gen. n. 293. tab. nostr. n°. 48.

CAPUT XLII.

[Ὠροσκόπον]. Ὠροσκόπος est ex eorum sacerdotum Aegyptiorum numero, qui astronomiae in primis operam dabant. Cf. Clem. Alex. *Strom.* loco, quem supra laudavimus, ubi docet ad eorum insignia pertinuisse ὠρολόγιον καὶ φοινικά, eosque ediscere debuisse quatuor libros Hermeticos: τὸ μὲν, — περὶ τοῦ διακόσμου τῶν ἀπλανῶν φαινομένων ἄστρον· τὸ δέ, περὶ τῶν συνόδων καὶ φωτισμῶν ἡλίου καὶ σελήνης· τὸ δέ λοιπὸν, περὶ τῶν ἀνατολῶν. Apud Porphyr. *de Abst.* IV. §. 8, fine, dicuntur ὠρολόγοι.

ἐπειδὴ αἱ τροφαὶ τοῖς ἀνθρώποις ἀπὸ τῶν ὥρῶν πορίζονται] Trebat. *Quod in horas homines cibum parent; ὥραι* fortasse quoque intelligi possunt *anni tempestates*, quarum vicissitudines fruges afferunt, ita ut sensus sit: *quoniam nutrimentum hominibus ab anni tempestatibus praebeatur*. — Caeterum non crediderim ejusmodi hieroglyphicum in monumentis Aegyptiacis inventum iri.

CAPUT XLIII.

[Ἀγνοίαν] Trebat. quoque in suo Cod. ἀγνοίαν legit: nam vertit *ignorantiam*; praeterea in seqq. pro καθαρός,

aliud quoque habuisse videtur, quum reddat: *quod his duobus elementis omnis corruptio fiat.*

πῦρ καὶ ὕδωρ] Porphyr. *de Abstin.* IV. §. 9, med. dicit Aegyptios *aquam* et *ignem* maxime ex omnibus elementis coluisse; cf. quoque Eusebius. *Praep. Evang.* III. 4. — Haec quoque Horapollinis explicatio monumentis confirmatur, in quibus *flamma* et *vasculum* ex quo *aqua* defluit, *puritatem*, *purificationem* significant. Cff. Champoll. de *Hierogl. Vet. Aeg.* tab. gen. 324. et tab. nostr. 49. a. 39. b.

CAPUT XLIV.

Μῦσος] De Pauw scribendum putat μῖσος. Plutarch. *de Is. et Os.* cap. 32. pag. 363. F. ἱέραι δὲ τὸν θεὸν γράφουσιν, ἰχθυὶ δὲ μῖσος, ὥσπερ εἴρηται διὰ τὴν θαλάτταν. Clem. Alex. *Strom.* V. pag. 670. Potteri. ὡς ὁ ἰχθύς μίσους [sc. symbolum est].

διὰ τὸ τὴν τοῦτου βρώσιν μισεῖσθαι καὶ μεμιάσθαι ἐν τοῖς ἱεροῖς] Piscibus sacerdotes Aegyptii non vescebantur. Herod. II. 37, fine: ἰχθύων δὲ οὐ σφί ἔξεστι πάσασθαι. Plutarch. *de Is. et Os.* cap. 7. pag. 353. D. οἱ δὲ ἱερεῖς ἀπέχονται πάντων [sc. ἰχθύων]. *Sympos.* VIII. Quaest. VIII. 2. pag. 729. A. Ἰχθύων δὲ καὶ τοὺς ἱερεῖς ἴσμεν ἔτι νῦν ἀπεχομένους. et cap. 3. ibid. D. ἰχθύων δὲ θίσιμος οὐδεὶς, οὐδὲ ἱερεῖσιμός ἐστιν. Add. Clem. Alex. *Strom.* VII. cap. 6, pag. 850. Porphyr. *de Abstin.* IV. 7. pag. 314. Julianus *Or.* V. pag. 176. B. quorum nonnullos laudavit Wyttenb. ad Plutarch. *de Is. et Os.* l. l. Cf. quoque ipse Horapollo supra cap. 14, fine. Plutarch. II. cc. aliam hujus sacerdotum Aegyptiorum abstinentiae rationem memorat: *quoniam pisces sint cibis neque necessarius, neque a curiositate liber; et quoniam vitam degant in elemento ab*

eo, in quo homines vivunt tam alieno, atque Typhoni sacro. Cf. quoque de *Is. et Os.* cap. 32. pag. 363. E. Clem. Alex. l. l. causam addit hanc: καὶ δι' ἄλλους μὲν τινὰς μύθους, μάλιστα δὲ ὡς πλαδαράν τὴν σάρκα τῆς τοιᾶςδε κατασκευαζούσης βρώσεως; qui locus quodammodo confirmare videtur Pauwii opinionem statuentis, vocem κεινοποιὸν non indicare *piscem omnia, quae offenderit exhaustur*, prouti reddiderunt interpretes, sed eum pertinere ad cibos διαχωρητικούς καὶ τῆς κοιλίας ὑπανκτικούς, *ventrem solventes*. Cf. Artemid. *Oneirocr.* II. 14, med. λατὶ δὲ τὴν γαστέρα πάντα τὰ ὀστρακόδεσμα, πορφύρα, κῆρυξ, ὄστρεον, καὶ ῥόμβος, ἐχῖνος, μῦς, πελωρίς, χῆμαι, κτένες, καρκινάδες, καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτον. Phasianinus pro κεινοποιὸν legisse videtur καινοποιὸν aut simile quid, veluti adnotavit Hoesch. vertit enim: *essetque perinde, ac rem novam et inusitatam moliri, si quis sacerdos id facere tentaret: nam pisces apud eos se invicem absumunt, ob id odio summopere habiti*. Reliquos autem Aegyptios piscibus vesci solitos fuisse, vidimus supra ad cap. 14. pag. 202, sqq. neque tamen omnibus, nam Oxyrynchitae vb. c. abstinebant ab oxyrinchis; Suenitae vero ab esu phagrorum, quoniam his Nili incrementum adnuntiari credebant. Cff. Strabo *Geogr.* XVII. pag. 1166. c. seq. Aelian. de *Nat. Anim.* X. 19. et 46. Clem. Alex. *Protrept.* pag. 34. *Potteri.* Schmidti *Dissert. de Sacerd. et Sacrif. Aegypt.* pag. 296—298. quos laudavit Wyttenb. ad Plutarch. de *Is. et Os.* cap. 7. pag. 353. C. Piscium imagines et mumiae quoque inter monumenta Aegyptiaca plures servantur in Museis, Champoll. in *Descript. M. C. X.* pag. 41. B. 106—114. memorat *Latum* symbolum *Nili*, tempore inundationis; et pag. 45. B. 226—229. *oxyrynchium* consecratum deo Thoth et Lunae. In opere

de *Meg. sub Pharaonibus* I. pag. 187. dubitare videtur utrum piscibus divinos honores umquam tribuerint Aegyptii.

ἀλληλοφάγον] Pisces se invicem devorare, satis est notum. Aristot. *Hist. Anim.* IX. cap. 2, fine. p. 414. A. ὁ δὲ πόλεμος ἐστὶ τοῖς κρείττοσι πρὸς τοὺς ἥττους, κατεσθίει γὰρ ὁ κρείττων. Cf. quoque Plinius *Hist. Nat.* IX. 52.

Caeterum in inscriptionibus hieroglyphicis *piscis* revera hac *nefarii* atque *odii* significatione occurrit; quapropter ejus imaginem addendam curavimus tab. nostr. n°. 50.

CAPUT XLV.

Οὐδενὶ ἐτέρῳ τῶν μελῶν ἰσχύει, εἰ μὴ τῷ στόματι μόνον] Quoniam in eo venenum. Aristot. *de Part. Anim.* IV. 11, sub finem. pag. 567. E. narrat serpenti esse proprium στρέφειν τὴν κεφαλὴν εἰς τὰ ὀπίσθεν, ἡρεμούντος τοῦ λοιποῦ σώματος.

De Goulianof Op. cit. pag. 16. rationem hujus hieroglyphici quaerit in paronomasia; quoniam *os* Aegyptiace dicitur ρω, et ρωq, *serpens* vero zoq; in qua voce litteram z adspiratam atque veluti rh. pronuntiatam fuisse statuit, argumentum afferehns ipsam hujus literae figuram a figura serpentis parte corporis priore erecti, atque secundum Champollionem litteram r. indicantis non valde differentem.

CAPUT XLVI.

Ταύρον ὅγιᾶ φύσιν ἔχοντα] Interpretes vertunt *laurum integra corporis constitutione praeditum*. De Pauw minus recte φύσιν intelligit τὸ αἰδοῖον; nam φύσις apud Horapollinem de foemina tantum usurpatur; supra cap. 14. in. ἡ δὲ θήλεια, ἐτι δὲ καὶ ἐκ τῆς ἰδίας φύσεως αἰμάσσεται; et in ipso hoc cap. εἰς τὴν θήλειαν φύσιν καθεῖς τὸ ἑαυτοῦ.

ἀπαξ εἰς τὴν θήλειαν φύσιν] Plinius *Hist. Nat.* VIII. 45.
» conceptio uno initu peragitur, quae si forte erravit vi-
» gesimo post die marem foemina repetit.”

ἀλλὰ καὶ σώφρων ἐστὶ] Aristot. *de Hist. Anim.* VI.
cap. 18. pag. 346. C. tauros narrat coitus tantum tempore
cum foeminis pasci. De tauri abstinence et temperantia
cf. quoque Aelian. *de Nat. Anim.* VI. 1. et ipse Hora-
pollo infra II. 78.

Per *taurum* ab Aegyptiis *fortitudinem* fuisse significa-
tam, monumenta confirmarunt; quem enim Apollinis titu-
lum, in versione Graeca inscriptionis obelisci Aegyptiaci
Hermapion, (in fragmento servato apud Amm. Marcell.
XVII. 4.) reddidit Ἀπολλων κρατερός, eundem Champol-
lion scriptum invenit in hieroglyphicis per *accipitrem* et
discum solis, (signa nominis *Aroeri*, cf. supra cap. 6. et
tab. nostr. n. 27. e. 27. f.) quibus additur *taurus*, *for-
titudinis* symbolum. Cf. Champoll. *de Hierogl. Vet. Aeg.*
pag. 204, 205. add. pag. 348. et tab. gen. n. 348. Ejus
imaginem in tab. nostr. depingendam curavimus n°. 51. —
Quod vero hic ut et infra Lib. II. cap. 78. scriptor dicit
temperantiae quoque significationem *tauro* esse tribuen-
dam, illud ex historia naturali potius, quam ex vera Ae-
gyptiorum doctrina addidisse videtur; monumentis certe
nondum confirmatum est.

CAPUT XLVII.

Τότε μυκᾶται μέγιστον] Aristot. *Hist. Anim.* IV.
cap. 11, fine. pag. 287. D. καὶ περὶ φωνῆς δὲ, πάντα τὰ
θήλεια λεπτοφωνότερα καὶ ὀξυφωνότερα, πλὴν βοός, ὅσα ἔχει
φωνήν· οἱ δὲ βόες, βαρυτερον φθέγγονται αἱ θήλειαι τῶν
ἀρρένων. Cf. idem V. 14. pag. 299. E.

συγίς τε ὄργαν] Articulo τὸ, quem de Pauw post συγίς inserendum putat, non opus videtur, quum recte intelligatur τὴν θήλειαν; *taurus audit — et intelligens subare vaccam, celeriter accurrit.*

διὰ δρόμου παραγίνεται ἐν τῇ συνουσίᾳ] Merc. in versione distinxisse videtur post παραγίνεται, verba enim ἐν τῇ συνουσίᾳ cum seqq. jungens vertit: *mox accurrit; id quod soli huic ex omnibus animantibus in congressu peculiare est.* Quod de Pauw proponit: εἰς τὴν συνουσίαν, si codicum auctoritate confirmaretur, praeferendum esset; sed praepositio ἐν, saepe quoque apud meliores scriptores usurpatur pro εἰς, *motum ad locum vel finem* significans. Xenoph. *Cyrop.* VIII. 3. §. 2. ἔπειθε ἐν τῇ ῥηθείᾳ χώρᾳ. *Anab.* V. 3. §. 6. ἐδόκει ἵεναι — ἐν Κορωνείᾳ. *de Venat.* V. §. 8. ὅτε δὲ καὶ ἐν τῇ θαλάττῃ διαρρέπτων ἐπὶ τὸ δυνατόν καὶ ἐν ὕδατι. Supra ad cap. 21. pag. 223. vidimus de usu praepositionis εἰς pro ἐν.

Caeterum *tauri aurem* revera significatione ab Horapolline memorata, in inscriptionibus hieroglyphicis occurrentem addidimus tab. nostr. n° 52. *a.* 52. *b.* Rationem autem hujus significationis, a Philippo potius ex historiae naturalis scriptore quodam additam, quam ex Aegyptiorum doctrina petitam putaverim. *Auditum* porro *auris humana* quoque significat. Cf. Champoll. *Epistolarum scriptarum ex Aeg. et Nub.* (*) XIV. pag. 285.

Apud Seyffarth. l. c. *auris bubula* symbolum est Saturni et Veneris planetarum.

---

(1) *Lettres écrites d'Égypte et de Nubie en 1828 et 1829. par Champollion le Jeune. Paris. 1833.*

CAPUT XLVIII.

Ἐπειδὴ οὗτος μέχρις οὗ ἐνιαύσιος γένηται οὐ βεβαίως
 Aristot. *Hist. Anim.* VI. 21. pag. 351. A. οἷον τὰ
 τὰ ἄρρενα, καὶ ὀχεύεται τὰ θήλια, ἐνιαύσια ὄντα πρώην.
 ὥστε καὶ γεννᾶν· οὐ μὴν ἀλλὰ, τὸ γε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐ-
 νιαύσιον καὶ ὀκτάμηνον· τὸ δὲ ὁμολογούμενον μάλιστα, διὰ
 τράγος δὲ ἐβδομαῖος μετὰ τὴν γένεσιν γενόμενος, οἷον
 Hircum ob foecunditatem Aegyptii consecrarunt deo Ma-
 des, quo nomine et animal ipsum vocare solebant, ut re-
 rat Herod. II. 46, fine. Diod. Sic. I. cap. 88. pag. 98
 Wessel. Τὸν δὲ τράγον ἀπεθέωσαν, — διὰ τὸ γεννητὸν
 μόριον· τὸ μὲν γὰρ ζῶον εἶναι τοῦτο καταφερέστατον κα-
 τὰς συνουσίας. Plutarch. *de Is. et Os.* cap. 74. p. 390. l.
 quo loco in verbis: οἷον ἐστὶν ἴβις καὶ ἰέραξ, καὶ κυνέ-
 λος, αὐτὸς δὲ Ἄπις· οὕτω δὲ γὰρ τὸν ἐν Μένδῃ τράγον
 καλοῦσι, post δὲ Ἄπις excidisse καὶ Μένδης, non sine ve-
 risimilitudine conjecit Wessel. ad Diod. Sic. I. 84. p. 98
 probante Wytttenbachio ad Plutarch. l. l. Off. quoque
 Clem. Alex. *Protrept.* pag. 34. Potteri. Suidas in voc.
 Μένδην· οὕτω καλοῦσι τὸν Πάνα Αἰγύπτιοι τῷ καὶ τῷ
 τράγον τῇ αὐτῶν διαλέκτῳ οὕτω καλεῖν καὶ τιμῶσιν αὐτὸν
 ὡς ἀνακείμενον τῇ γονίμῃ δυνάμει — ὀχευτικὸν γὰρ τὸ ζῶον
 Jablonski in *Panth. Aeg.* Lib. II. cap. 7. §. 2. et *Opusc.* l.
 pag. 138. docet hircum ab Aegyptiis ita vocatum fuisse,
 quatenus symbolum atque viva dei Mendes imago esset
 nomen autem illud μῆτις, significare *seminale*, *pro-
 lificum*, *foecundum*. Cf. quoque de eo Champoll. in
Panth. Aeg. ad tab. 4.

Secundum Seyffarth. *Op. cit.* pag. 184, in. hircus Ma-
 curium et Venerem planetas indicat. Artemid. *Oneirocr.*
 II. 12. de ariete dicit: καὶ γὰρ ταχὺ τὸ ζῶον, καὶ ἑρμῆ
 γενόμεναι εἶναι σῆμα.

CAPUT XLIX.

Ὀρυγα ζωγραφούσι] De oryge (*) cff. Aristot. *de Hist. Anim.* II. cap. 1. pag. 216. E. Aelian. *de Nat. Anim.* II. 8, X. 28, XV. 14. Oppianus *Cyneg.* II. 445. 450. 51, sqq. Plinius *Hist. Nat.* II. 40, VIII. 53, fine, I. 73, XI. 46. Columella IX. 1. Juvénalis XI. vs. 140. Marialis XIII. 94. vs. 2. Hujus animalis cornibus veteres usos fuisse ad instrumenta Musica facienda narrant Herod. IV. 192. Athen. *Deipnos.* V. 7. pag. 200. Diod. Sic. III. cap. 28. pag. 194. Wessel. tradit orygm cornua inserviisse quoque armis conficiendis, et universe quum multa ejusmodi animalia sint in Africa, incolas magnam ex iis capere utilitatem. — Saepissime confunditur hoc animal in Graecorum scriptorum Codicibus MSS. cum *colurnice*, quae avis ὄρνυς vocatur; cf. vb. c. infra II. cap. 10. In editione Horapollinis, quae prodiit Romae a^o 1599, pro ὄρυγα etiam ὄρνυγα legi, altero tamen in margine adscripto, adnotavit Caus. Mercerus ὄρνυγα retinuit, ob ea quae sequuntur: διὸ καὶ οἱ ἱερεῖς τοῦτο μόνον τῶν πτηνῶν ἀσφαρίστον ἐσθίουσιν; neque tamen negavit ei lectioni obstare, quae in hoc capite animali tribuunt, quaeque in avem convenire non possunt; nam quod τοῖς γὰρ ἐμπροσθίοις αὐτοῦ σκέλειν, indicari putat *anteriores partes pedum*, ut ita ad avem referri possint, nemini, credo, placebit. Trebat. quoque in Codice suo ὄρυγα legisse videtur.

ζωγραφεῖ ἐαυτοῦ τὰς κόρας] Locus videtur corruptus: Merc. explicat: »pupillas ita depingit, eoque colore inficit; » ut indignantis tristantisque habitu conspiciatur, aut certe

---

(*) De Oryge conferri quoque merentur *Observationes Zoologicae Criticae in Aristot. Hist. Animal.* quas scripsit A. F. A. Wiegman Philos. Dr. Lips. 1826. pag. 36, seqq.

» humi oculis defigens, velut eos pingere, pulveri im-
 » mens videtur.” Bochart *Hieroz.* I. pag. 971. corrigens
 ἀσαφεῖ, vertit: *et abscondit pupillas suas*; atque ejusdem
 quid secutus videtur Trebatius vertens: *effodiens terras*
caput abscondit; at verbum ἀσαφεῖν in lingua Graeca non
 exstare adnotavit de Pauw, scribendum conjiciens: ἀ-
 κρύπτει, vel potius συστρέφει ἑαυτοῦ τὰς κόρας, *contorquet*
et in gyrum agit pupillas suas; atque haec tunc recte
 opponi praecedenti ἀτενίζων, quae conjectura quum a Co-
 dicum scriptura non multum differat, magnam habet rei-
 similitudinem. Fortasse recte quoque legi possit ἀποστρέφει
avertit pupillas suas, in terram despicit. Sic apud He-
 rodian. III. 2. 5. junguntur ἀποστρέφεισθαι καὶ κάτω βλέ-
 πειν. Hesychius ἀποστρέφεται explicat ἀποτρέπει τὸ πρόσωπον.

ἐπὶ τοῦ ἡλίου θείου ἀστρου ἀνατολῆς] Aelian. *de Nat.*
Animal. X. 28. Μισοῦσι δὲ οἱ αὐτοὶ θεραπεύονται τοῦ θεοῦ
 τοῦ προειρημένου [Sarapidis] καὶ τὸν ὄρυγα· τὸ δὲ αὐτοὶ
 ἀποστραφεῖς πρὸς τὴν ἀνατολὴν τὴν τοῦ ἡλίου τὰ παρὰ
 τῆς ἑαυτοῦ τροφῆς ἐκθλίβει, φασὶν Αἰγυπτίοι. idem VII. 8.
 Syrii exortum oryge adnuntiari dicit: Αἰγυπτίων ἀκούω λέ-
 γόντων τὸν ὄρυγα συνιέναι τὴν τοῦ Σεϊρίου ἐπιτολὴν πρὸς
 τον, καὶ τὴν ἐπιτολὴν μαρτυρεσθαι τῷ πατρὶ αὐτοῦ.
 Plutarch. *de Solert. Anim.* cap. 21. pag. 974. F. Αἰγύπτιοι
 δ’ Αἰγυπτίων καταγελῶσι μυθολογούντων — περὶ τοῦ ὄρυγος
 ὡς φωνὴν ἀφιέντος, ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας, ἣς ἐπιτίλλει
 τὸ ἄστρον, ὃ Σωθὴν αὐτοὶ, Κύναν δὲ καὶ Σεῖριον φασὶν
 καλοῦμεν. Add. Schol. ad Arati *Phaenom.* vs. 133, 132
 Photius *Bibl. Cod.* CCXLII. p. 1047, fine. (*Ed.* anni 1611.)
 Plinius *Hist. Nat.* II. 40. » Orygem appellat Aegyptus
 » feram, quam in exortu ejus contra stare, et contueri tra-
 » dit, ac veluti adorare, cum sternuerit.”

ἐπικαθίσαντες τοῦτω τῷ ζώῳ] Bochartus *Hieroz.* I. l.

orrigit ἐπικαθίσαντος, ita ut intelligatur τοῦ ὠροσκόπου,
 nem in Orygem adscendisse putat. Causs. ἐπικαθίσαντες
 intelligit de regibus horoscopum in animali illo collocanti-
 us; deinde διὰ μέσου αὐτοῦ, quod interpretes reddiderunt:
per medium ipsum velut gnomones quosdam, vertendum
 icit: *ejus interventu, ipso mediante*. Eodem fere modo
 almasius ad Solinum pag. 462, qui praeterea legendum
 utabat: ἐπικαθίσαντες τοῦτο τὸ ζῶον, aut potius τούτω τὸ
 ζῶον, supplendo τῷ ἡλίῳ; sed objicit de Pauw, ἡλιος non
 a praecessisse, ut hic repeti possit, atque praeterea ἐπι-
 καθίσαντες τῷ ἡλίῳ, eo sensu recte dici non posse; neque
 tiam admittendum esse alterum, quod voluerat Salmasius,
 ὑπικαθίσαντες. Ipse vero de Pauw aliam conjecturam pro-
 erens, (cf. apparatus crit.) vertit: *quare antiqui reges,*
Horoscopo ortum illis nuntiante, animal hoc in medium
collocantes, eo, veluti gnomone quodam, ortus certitu-
linem explorabant; quomodo autem ἐπικαθίζειν διὰ μέσου
 eddere potuerit: *in medium adducere* non intelligo. Nulla
 nutatione opus videtur, quum locus recte explicari possit:
 Reges antiqui, postquam horoscopus iis exortum solis ad-
 nuntiaverant, assidentes huic animali, juxta orygem seden-
 tes, (ἐπικαθίσαντες τούτω τῷ ζῴῳ) ope ejus, tamquam
 gnomonum quorumdam, exortus tempus accurate cognosce-
 bant. Locutio διὰ μέσου τινός apud Scholiastas veteres
 Graecos significat *interprete aliquo*; jam vero oryx recte
 dici potest *interpres temporis*, quo Sol exoriatur; itaque
 Causs. recte vertit: *ipsius interventu, ipso mediante*.

διὸ καὶ οἱ ἱερεῖς τοῦτο μόνον τῶν πτηνῶν, ἀσφατάγον,
 ἐσθίουσιν] Ita legendum putant Hoesch. et Causs. in adn.
 et Gesnerus in Libro de *Viviparis*, pro πτηνῶν, quod
 habent Codd. et Edd. Κτήνος de victimis usurpat Herodot.
 II. 38, 39. Etymol. Magn. Κτήνη κυρίως ἐπὶ τῶν σφαξο-

μένων εἰς βρώσιν — καταχρηστικῶς δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. Eorum objectioni, qui orygem, animal ferum, non recte κτήνος dici putant, quoniam hoc nomen significet tantum pecudes, occurrit quoque Causs. citans locum ex Columellae IX. 1. »ferae pecudes ut capreoli, damaeque, nec minus orygmum cervorumque genera, et aprorum, modo lautitiis et voluptatibus dominorum serviunt, modo quaestui »ac redditibus." addi poterit locus ex Heliod. *Aeth.* X. ubi Persina Aethiopum regina ad sacrificia et convivia adhibuisse dicitur: βοῶν τε ἀγέλας, καὶ ἵππων καὶ προβάτων ὀρέγων τε καὶ γρουπῶν. Pro ἀσφράγιστον ἐσθίουσιν, de Pauw, fortasse recte, legendum censet: ἀσφράγιστον θύουσιν. Herod. II. 38. dicit victimam a sacerdotibus Aegyptiis explorari solitam fuisse: ἦν δὲ τούτων πάντα ἢ καθαρὸς, σημαίνεται βύβλω περὶ τὰ κέρα εἰλίσσων· καὶ ἔπειτα γῆν σημαντρίδα ἐπιπλάσας, ἐπιβάλλει τὸν δακτύλιον· καὶ οὕτω ἀπάγουσι· ἀσημαντον δὲ θύσαντι θάνατος ἢ ζημὴ ἐπιτίθεται. Sed fortasse vulgatum ἐσθίουσιν eo defendi poterit, quod sacrificia plerumque cum conviviis conjungebantur, et macatae bestiae partes relictæ a sacerdotibus comedebantur, quod ipsum confirmatur ab Herod. in fine cap. 40. καιόμενων δὲ τῶν ἱρῶν τυπτονται πάντες· ἐπειὰν δὲ ἀποτέψωνται, δαῖτα προτίθενται τὰ ἐλίποντο τῶν ἱρῶν. Vox ἀσφράγιστον (pro qua minus recte ab interprete aliquo legi ἀσφράγιστον Causs. docet) recte jam explicata fuit a Pierio et Causs. in adn. ad h. l. et a Salmasio in *Exercit. Plin.* pag. 157. in Solinum pag. 229. — De Sphragistis autem, sive, ut vocantur quoque, Moschosphragistis cf. Plutarch. *de Is. et Os.* cap. 31. pag. 363. B. ubi ipsum sigillum quoque descripsit: τὸν δὲ μέλλοντα θύεσθαι βοῦν οἱ σφραγισταὶ λεγόμενοι τῶν ἱερέων κατεσημαίνοντο, τῆς σφραγίδος (ὡς ἱστορεῖ Κάστωρ) γλυφὴν μὲν ἐχούσης ἄνθρωπον εἰς γόνυ καθεκτότα ταῖς

χερσὶν ὀπίσω περιηγμέναις, ἔχοντα κατὰ τῆς σφαγῆς ξίφος ἐγχείμενον. Add. quos laudavit Wyttenb. ad h. l. Porphy. *de Abst.* IV. 7. Schmidtus *de Sacerd. et Sacrif. Aeg.* pag. 181. et Wessel. ad Diod. Sic. I. 70. pag. 81. Mars-hamus in *Can. Chron.* ad Sec. XI. pag. 317. quem cita-vit Jablonski in *Panth. Aeg.* Lib. III. 3. §. 8. Inter mo-numenta Aegyptiaca Musei Caroli X, servantur quoque non-nulla ejusmodi Sigilla, quorum unum ligneum, figura ma-jori, a Champollione in *Descript. M. C. X.* memorata pag. 70. H. 18. continet *tres homines*, eodem modo, atque indicat Plutarchus, *in genua desidentes, manibus pone-tergum ligatis*; sub iis sunt *tres lineae perpendiculares*, quibus *pluralis numerus* in hieroglyphicis indicari solet; sed loco *ensis*, quem memorat Plutarch. supra eos est *ca-nis aureus*, qui *linea transversa* ab iis separatur. Sigil-lum in superiori parte ornatur *duabus plumis struthioca-meli*. Notas insculptas Champoll. vertit: *scriba victimarum*. Vid. tab. nostr. n. 47. a.

καὶ γὰρ κατὰ τὴν ἐρημίαν οὐ εἶν λάβηται ὑδραγωγοῦ τόπον] Quod in Cod. Morell. legitur: κατὰ τὴν ἐρημον, οὐ εἶν, κ. τ. λ. reliquorum auctoritate inprobatur, quamvis a scriben-di genere, quo Philippus utitur non alienum. Ita supra cap. 23. 35. eodem modo ἀπὸ ξενῆς. Suidas in voco Ἐρη-μος κυρίως ἡ μονωθεῖσα τῶν ἐνοικοῦντων γῆ.

πῶν τοῖς χείλεσιν ἀναταράσσει καὶ μίγνυται τῷ ὕδατι τὴν ἕλην] Quod Hoesch. conjicit πῶν, non necessarium vide-tur; nam de Pauw recte animadvertit neutrum genus huic loco convenire, praecedente quoque ἔχον; intelligendum au-tem est ζῶον vel κτῆνος. Bocharti conjecturam, *Hieroz.* l. 1. pro χείλεσιν, reponentis χηλαῖς, idem de Pauw recte rejecisse videtur, ne bis eadem res diceretur; primo aquam labiis conturbat oryx, lutum ei immiscens, deinde pedibus

pulverem in eam injiciens. — Verba: καὶ μίγνυει τῷ ὕδατι τὴν ὕλην, interpretes reddiderunt: *lutumque aquae commiscet*, ita ut idem de hoc loco censuisse videantur, atque de Pauw, qui pro ὕλην corrigendum putat ἔλυν.

οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τοῦτο καθήκον ἐργάζεται,] De Pauw recte animadvertit inter ἐργάζεται et τῆς Θεοῦ distinctionem esse ponendam: *Oryx ne hoc quidem officium praestat* [sc. caeteris animalibus] *quum Dea ipsa omnia quae sunt in orbe utilia gignat atque augeat*. Trebatius: *hoc enim impie facit, cum ipsa Dea omnia generet, omnia nobis, quae toto mundo utilia, adaugeat*.

τῆς Θεᾶς αὐτῆς πάντα γεννώσης — χορήσιμα.] Lunam mundi atque omnium, quae in eo continentur, esse generatricem atque conservatricem Aegyptii statuebant. Cf. ipse Horapollon, supra cap. 10, med. ταύτην γὰρ ἡμέραν νομίζει σύνοδον εἶναι σελήνης καὶ ἡλίου, ἔτι τε καὶ γένεσιν κόσμον. Plutarch. *de Is. et Os.* cap. 41. pag. 367. C. τὴν μὲν γὰρ σελήνην γόνιμον τὸ φῶς καὶ ἄγροποιὸν ἔχουσαν, εὐμενὴ καὶ γοναῖς ζώων καὶ φυτῶν εἶναι βλαστήσει. et cap. 43, fine. pag. 368. C. διὸ καὶ μητέρα τὴν σελήνην τοῦ κόσμου καλοῦσι καὶ φύσιν ἔχειν ἀρσενόθηλυν οἶονται, πληρουμένην ὑπὸ Ἡλίου καὶ κυσσομένην γεννητικῶς ἀρχῆς καὶ κατασπειροῦσαν. Add. *Sympos.* III. Quaest. X. pag. 658, seq. Diod. Sic. I. 11, pag. 15. *Wessel.* Proclus in *Timaeum* pag. 15. Plinius *Hist. Nat.* II. 99. — Caeterum in Ectypo templi antiqui Edfuensis, edito in *Descript. Aeg. A. Antiq.* Vol. I. tab. 59. n°. 5. rex Ptolemaeus Euergetes deo Luno orygem sacrificat. Cf. Champoll. in *Panth. Aeg.* ad tab. 14. f. et 14. f. bis. Horus quoque in monumentis Aegyptiacis ubi exhibetur tamquam *victor principiorum malorum*, praeter alia animalia, manu quoque tenet *orygem* symbolum Typhonis. Cf. vb. c. Champoll.

in *Descript. M. C. X.* pag. 32. A. 696—700. Apud Indos etiam Tsjandra, deus Lunae, vehi creditur orygis. Cff. Edw. Moor in *Panth. Ind.* (*) pag. 289, 292. et tab. 88, 89. add. tab. 31. Cl. Reuvens in *Disputat. de tribus statu Javanicis* (+) pag. 93.

De Goulianof Op. cit. pag. 17. paronomasiam animadvertendam dicit, vocem *oryx* origine Aegyptiacam, in ea lingua op'r sonuisse putans; *exsecrationem* autem op'eb.

Apud Seyffarth. (qui *orygem* et *ortygem* idem esse animal statuit) Op. cit. pag. 152, in. *Oryx* Saturni symbolum dicitur, praecipue quoniam et hic planeta Solis et Lunae habeatur adversarius.

CAPUT L.

Μὺν ζωογραφούμεναι] De muribus Aegyptiis cff. Aelian. *de Nat. Anim.* VI. 41. et XV. 26. Plinius *Hist. Nat.* VIII. 37, IX. 58, X. 65.

ἐπειδὴ πάντα ἐσθίων μαιίνει καὶ ἀχρηστοί] Aelian. *de Nat. Anim.* V. 14. narrat ex Aristotele et Amynta, mures vel ferrum exedere. In Aegypto autem quomodo totos fere campos populentur et fruges comedant, idem narrat loco, quem supra laudavimus, VI. 41. Notissimum est, Trojanos, quum antea murium multitudine vexati fuissent, postea hac calamitate liberatos Apollini Smyntheo templum aedificasse. Cff. Scholiast. ad *Il. A.* vs. 39. Aelian. *de Nat. Anim.* XII. 5. Plinius *Hist. Nat.* X. 65. Ita populos Italiae quoque e patria sede expulisse olim dicuntur,

(*) *Hindu Pantheon.*

(†) *Verhandeling over drie Javaansche beelden.* in *Opp. Instit. Reg. Belg. Class. III. Vol. III. A°.* 1826.

(Aelian. *de Nat. Anim.* XVII. 41.) ut et incolas in insula Gyaro. Aristot. *de Mirab. Auscult.* pag. 717. B. Plinius *Hist. Nat.* VIII. 29. et 57. Theophrast. in fragm. *αἱ τῶν ἀθρόων φαινομένων ζώων.* — Verbum ἀχρηστός, hoc loco vertendum est *inutile facio*, corruptum ἀχρηστέω, vel ἀχρηστοῦμαι, est *inutilatus*, *inutilis sum*. Cf. Lobeck ad Phryn. 568. ἀχρηστοῦν usurpavit Scholius ad Hom. *Il. B.* vs. 867.

ὁ μὲς τὸν καθαρίστατον ἐλεξάμενος ἐσθίει] Plinius quem citavit Merc. *Hist. Nat.* VIII. 37; in. »Conditum
»hieme et Pontici mures, hi dumtaxat albi quorum palato
»in gustu sagacissimum, auctores quonam modo intelles-
»rint, miror.” Mures praesentire aedium ruinas, men-
rant Aelian. *de Nat. Anim.* VI. 41, XI. 19. et *Var. Hist.* I. 11. Plinius *Hist. Nat.* VIII. 28. cf. quoque Cicero *ad Att.* XIV. Ep. 9.

Klaproth Op. cit. Ep. I. pag. 16, 17. *interitum* per *murem* ab Aegyptiis significatum fuisse statuit; quoniam vocem Copticae *φιν mus*, et *φωμχ destruere*, *φωρκ, exstirpare*, *φωμ, rumpere*, *φωμ, scindere, rumpere*, et nes ab eadem litera, φ incipiant.

Secundum Seyffarth Op. cit. pag. 150, *med. mus* Martii symbolum est habendum, ob *destructionem* huic plantae propriam.

CAPUT LI.

Μύαν ζωγραφούσι] Muscam τὸ θρασυτάτον τῶν πτηνῶν καὶ ἀγαιδέστατον vocat Philo Lib. I. *de Moyse*, quem locum citavit Hoesch. ut et Aelianum *de Nat. Anim.* II. 29. ubi ζώων θρασυτάτη dicitur, et VII. 19, fine. Ἀναβλεπόμεναι δὲ καὶ μὴ ῥαδίως ὑποστελλόμενα, μῦαι καὶ μέγες. Hom. *Il. P.* vs. 570, sqq.

Καὶ οἱ μύησις θάρσος ἐνὶ στήθεσιν ἐνέκειν,
 "Ἦτε καὶ ἐργασίην μάλα περ χροὸς ἀνδρομέω,
 Ἰοχανὰ δακρύων, λαρόν τέ οἱ αἶμα' ἀνθρώπων.

Inter amuleta Aegyptiaca, quae in Museo Lugd. Batavo arvantur, invenitur musca; sed incertum quo sensu.

Cf. de hoc hieroglyphico Klaproth Op. cit. Ep. I. p. 5, 6. bi dicit *muscam* Aegyptiis vocari αϗ, *luxuriam* ἀνονι, utraque voce ab eadem litera, α, incipiente. Sed *ιταμόχε* non est *luxuria*, verum *impudentia*; itaque de Goulianef, pse quoque hoc hieroglyphicum ex doctrina acrologica explicandum putans, a Coptico λαχλαχ, i. e. *humilitas*, novam vocem composuit, ατααχ, sive ατααχι, qua *superbia*, *impudentia*, indicata fuerit.

Apud Seyffarth Op. cit. pag. 160, med. *musca*, Saturni symbolum vocatur, ob *impudentiam* huic planetae in primis propriam.

CAPUT LII.

Μυρμήκα [ζωογραφούμεν]. De formicarum prudentia egit Aristot. *Hist. Anim.* IX. 38. p. 437. E. *de Part. Animal.* II. 4. pag. 491. E. *de Natural. Auscult.* II. 8. Vol. I. pag. 476. C. D. ubi dicit, dubitasse nonnullos, utrum huic animali mens insit; eodem modo Cicero *de Nat. Deor.* III. 9, in. » in formica non modo sensus, sed etiam mens, ratio, memoria." Cf. Plutarch. *de Solert. Anim.* cap. 11. p. 967. D. Aelianus *de Nat. Anim.* I. 22, II. 25, VI. 42, XVI. 15. Epiphan. *ad Physiol.* cap. 18. Plinius *Hist. Nat.* XI. 30. Add. Hesiodus *Egy. καὶ Ἡμ.* vs. 778. Horat. *Sat.* I. 1. vs. 33, sqq. Virgilius *Aen.* IV. vs. 402—407. Propert. III. 11. vs. 5. Pompon. Mela. III. 7.

Klaproth Op. cit. Ep. I. p. 5. » *formica* " inquit » Coprice dicitur χαπχιπ, *scientia*, sive *cognitio* χεμχπτ, quae duae voces a x incipiunt."

Apud Seyffarth Op. cit. pag. 167, in. *formica* symbolum est Martis planetae, ob *cognitionem*, quae deae Neith sive Minervae (♂ foeminino) tribuitur.

CAPUT LIII.

Χηναλώπεκα] Aelian. *de Nat. Anim.* V. 30. dicit Chenalopecem nomen accepisse εικότως ἐκ τῶν τοῦ ζῶον ἰδίων τε καὶ συμφωνῶν· ἔχει μὲν γὰρ τὸ εἶδος τὸ τοῦ χηνος. πανουργία δὲ δικαιοτάτα ἀντικρίνοιοτο ἂν τῇ ἀλώπεκι· ἐστὶ μὲν χηνὸς βραχύτερος, ἀνδρείότερος δὲ, καὶ χωρεῖν ὁμοειδής. Herodot. III. 72. eum numerat inter animalia, quae ab Aegyptiis sacra habebantur; cff. quoque Plinius *Hist. Nat.* X. 22. Apostol. Cent. II. Prov. 52.

τοῦτο γὰρ τὸ ζῶον φιλοτεκνώτατον ὑπάρχει·] Aelian. *de Nat. Anim.* XI. 38. φιλότεκνον δὲ ἄρα ζῶον ἦν καὶ ὁ χηναλώπηξ — Καὶ γὰρ οὗτος πρὸ τῶν νεότερων ἑαυτὸν μιμίζει, καὶ ἐνδίδωσιν ἐλπίδα ὡς θηράσονται αὐτὸν τῶ ἐπὶ αὐτοῦ οἱ δὲ ἀποδιδράσκουσιν οἱ νεοττοὶ ἐν τῷ τέως· ὅταν δὲ πρὸ οὐδοῦ γένωνται, καὶ ἐπείγος ἑαυτὸν τοῖς πτεροῖς ἐλαφρῶς ἀπαλλάττεται. Add. X. 16.

ἔδοξε σεβάζειν] Confirmatur haec lectio nunc quoque Codd. Parisiensibus; frustra itaque de Pauw defendere conabatur συμβάλλειν, quod legitur in Aldina. — Caeterum hoc quoque hieroglyphicum monumentis Aegyptiacis confirmatur; *filius* enim in iis scribitur per *chenalopecem*, cui saepissime additur *lineola recta*. Cf. Champoll. de *Hierogl. Vet. Aeg.* pag. 119, sq. 218, sq. (ubi docet titulum, quem Hermapion, ex obelisco Aegyptiaco verterat 'Ἡλια παῖς, in hieroglyphicis scribi per *discum solis* et *chenalopecem*) pag. 370, 371. et 348. tab. gen. n° 251, seqq. 405, sqq. Vidd. tab. nostr. n° 53. a. et 53. b.

Apud Seyffarth. Op. cit. pag. 163. med. *Chenalopez* Mercurii planetae symbolum habetur.

CAPUT LIV.

Πελεκᾶνα] De Pelicano cff. Aristot. *Hist. Anim.* VIII. 12. pag. 390. C. IX. 10. pag. 421. E. *de Mirab. Auscult.* pag. 716. B. Aelian. *de Nat. Anim.* III. 20, 23, VI. 45. Plinius *Hist. Nat.* X. 40. et, quos laudavit Gronov. ad Aelian., Apostolius Cent. XV. prov. 93. Georgius Pisides vs. 1072. Antig. Carystius cap. 47. Cicero *de Nat. Deorum* II. 49. eam avem *Plataleam* vocat.

θτασόμενος δὲ ὁ πελεκᾶν] Aldus habet *πελεκᾶς*. Suidas in voce: *πελεκᾶν μέντοι, πελεκᾶνος κοινῶς· πελεκᾶντος ἀττικῶς καὶ πελεκᾶς, πελεκᾶ δορικῶς*, Apud scriptores Graecos novissimos demum *πελεκᾶνος* dicitur.

ὅψ' οὗ κατακαίόμενος τὰ ἑαυτοῦ πτερὰ] Quod habet Aldus *κατακαίόμενα*, per nominativum absolutum explicandum esset, pro *κατακαίόμενων τῶν ἑαυτοῦ πτερῶν*; sed ea lectio nullo Codice confirmatur; et praeterea ob pronomen *ἑαυτοῦ* improbanda quoque videtur.

ποιεῖται τὸν ἀγῶνα] i. e. *ἀγωνίζεται*. De usu illo, quo verbum *ποιεῖν* sive *ποιεῖσθαι* cum substantivo periphrasin facit verbi substantivo cognati, cff. Matthiae *Gr. Gr.* §. 421. animadv. 4. Valcken. ad Herod. III. 25. Wessel. ad Herod. VIII. 9, IX. 19. Spanh. ad Aristoph. *Ran.* vs. 791, 797. Ipse Horapollo supra, cap. 49. *κραυγὴν ποιεῖται* et cap. 6, fine, *τὴν μαχὴν ποιεῖται*.

Αἰγυπτίων δὲ οἱ λοιποὶ ἐσθίουσι] Quod habent Cod. Paris. C. et Ald. *οἱ πολλοὶ ἐσθίουσι*, eundem sensum praebebat: Sacerdotes non edunt pelicanum, quoniam pro prole tam fortiter pugnet; *reliqui vero Aegyptii* (vel, si Aldinam lectionem sequamur, *plebs, populus, profani*) edunt, quoniam non, ut in Chenalopece, pietati ejus sed amentiae hoc tribuunt. Nam *ἄνοια* legendum est, quod opponitur prae-

cedenti κατὰ νοῦν, et, veluti recte observavit de Pauw, in eo cernitur differentia inter hanc avem et chenalopecen. De permutatione syllabarum. & et εὔ multi adnotarunt. D'Orville *Misc. Observ.* IX. pag. 110. Bast. *Comm. Po.* pag. 706. Courer ad Xenoph. *Eq.* pag. 92. Schaeff. n. Long. pag. 379. aliique, quos laudavit Boissonade ad Nicet. Eugen. Vol. II. pag. 88.

Ex his, quae apud nonnullos historiae naturalis scriptores, (apud Aelianum vb. c. III. 23.) neque tamen eos antiquissimos, de pelicani pietate erga parentes narrantur, Patre Ecclesiastici fabulam de vulture pullos sanguine suo nutriente, (vid. supra cap. 11. et in adm. pag. 179.) ad hanc avem transferentes, finxerunt pelicanum pullos mortuos sanguine latere suo defluente in vitam revocare; atque ita hoc symbolum ad Christi amorem in homines accommodatum. nunc quoque in Ecclesia Romano Catholica servatum et Epiphani. ad *Physiol.* cap. 8. Ἐστὶ γὰρ ἡ πελεκῆς φέρετεκνον ὄρνειον παρὰ πάντα τὰ ὄρνια· ἡ δὲ θήλεια καθίσκει ἐν τῇ νεοσσῷ, φυλάσσει τὰ τέκνα, καὶ περιθάλλει αὐτὰ ἀσπαζομένη, καὶ κολαφίζουσα ἐν φιλήματι, ὅπως ταῖς πληγαῖς κατεργάζεται, καὶ τελευτᾷ· καὶ μεθ' ἡμέρας τρεῖς παραγενομένου τοῦ ἀδελφένου πελεκῆνος, καὶ εὐρίσκοντες αὐτὰ πεθνηνόντα, ὀλοφύρεται τὴν καρδίαν ἑαυτῇ· πεπληγμένοι δὲ τοῦ πόνου κολαφίζει τὴν ἰδίαν πλευρὰν, καὶ ὅπως αὐτῇ ἵπποιεῖ, καὶ καταρῃεῖ αἷμα ἐπιστάζων ἐπὶ τὰς πληγὰς τῶν τεθνηκότων νεοσσῶν, καὶ οὕτως ζωοποιοῦνται. Glycas *Annal.* I. pag. 44. D. et 45. A. τὸν ἰὸν αὐτῆς ἐπιχέει [sc. serpentem] καὶ πόρρωθεν· περισκοπήσας γὰρ πρότερον, ὅθεν εἰσπνέει ἄνεμος, ἀκείθειν ἐμφυσήσας αὐτοῖς τὸν ἰὸν ἐπάγει τὸν ἀέθρον· ἀλλ' ὁ πατὴρ ἐπιπτάς αὐτῷ αὐτοῖς καὶ φρεσικοῖς τολάγοις τὴν ἐπιβουλήν συνιών, οἶδεν ὅθεν ἀναβιάσασιντο· καὶ κορυφῆς γὰρ αὐτῶν ἡρέμα περσύνεται, καὶ τὰς πλευρὰς ἐκ-

ἐρωθεν ἐπιπλάσσωσιν ταῖς πτέρυξιν, αἵματος αὐτοῖς ἑανίδα
ἐφάσιν, κἀντεῦθεν οἱ τεθνεώτες νεοττοὶ παραδόξως ἀναβιώσ-
κουσιν. Cff. quoque Hieronymus *ad Praesidium de Cereo*
Paschali Vol. V. pag. 149, med. (*Ed. Paris. anni 1693.*)
Isidorus *Originum* XII. cap. 7, med. et alii quos citavit
Bochart. *Hieroz.* II. pag. 301. Quod autem etiam hodie
multi credunt, pelicanum pullos esurientes sanguine suo nu-
trire, de eo quantum sciam apud veteres scriptores nulla
mentio exstat; originem huic opinioni praeberē potuit, quod
avis ea in sacco, ab inferiori rostri parte dependente, pis-
ciculos aliquamdiu servat et quasi coquit; postea vero cibo
illo pullos nutriens, humore ex rostro defluente pectus
inquinat. Caeterum ejus amorem in pullos praedicant quo-
que hodierni historiae naturalis scriptores.

Seyffarth Op. cit. pag. 161. in *plataleam* propter *pruden-
tiae defectum* Veneris, ob *amorem erga parentes* Mercurii
planetae symbolum putat.

CAPUT LV.

[*Κουκουφάν*] Hanc lectionem habent Codd. omnes. Wil-
kinsius in *Dissert. de lingua Coptica* pag. 102. vocem
eam accipiens de *ciconia*, et Kircherus *Prodr. Copt.* cap. V.
pag. 148, 149. statuunt, vocem esse Aegyptiacam, utrum
vero auctoritate idonea, dubitant viri docti, vb. e. Jablonski
Opusc. I. pag. 116, 117. — Pignorius in *Expos. Tab.*
Bembinæ pag. 29. putat legendum esse οὐπωπάν, qua
voce Latina quidem sed Graece scripta indicaretur *upupa*;
eandem fere sententiam amplexus est Bochart. *Hieroz.* II.
pag. 348. attamen vocem *κουκουφάν* Aegyptiacam putat, ci-
tans *lexicon Copticum*, in quo redditur Arabica voce *upu-
pam* significante, et *Syriacum* Ferrarii, in quo similis vox
Syriaca item *upupa* vertitur. De Pauw suspicatur, legen-

dum esse *κουκουβαν*, quo nomine Graeci recentiores *noctuum* appellaverint; sed quo minus *noctuum* intelligamus, prohibent tum, quod apud alios scriptores nihil de hujus animalis pietate erga parentes constat, tum quae infra in fine hujus cap. dicuntur, deorum sceptrum ornatum esse *κουκουφα*. Sceptrum autem illud, quo dii in Aegyptiorum monumentis insignantur, in superiori parte avis capite et instructum, quod cum noctua nullam habet similitudinem (cf. tab. nostr. n°. 54.); neque ad *ciconiam* pertinet, quam hoc loco indicari putat Merc. etiam ob locum Suidae, in voce *ἀντιπελαργεῖν*, ubi, postquam egerat de ciconiarum pietate, addit: διὸ ἐν τοῖς σκήπτροις ἀνωτέρω μὲν πελαργῶν τυποῦσι, κατωτέρω δὲ ποτίμιον ἔπνον· δηλοῦντες ὡς ὑποτάσσεται ἡ βία τῇ δικαιοπραγίᾳ. Igitur Suidas quoque, vel is quem secutus fuit *ciconiam* et *cucupham* confudit. Eorum sententia, qui *urupam* intelligunt, optima videtur, (cf. Champoll. *Panth. Aeg.* ad tab I.); certe convenit descriptio, quae exstat apud Plinium *Hist. Nat.* X. 29, fine: »Matat et *urupa*, ut tradit Aeschylus poeta, obscoena aliis »pastu avis, *crista visenda plicatili, contrahens eam, »subrigensque per longitudinem capitis.*» Ovidius *Metam.* VI. 672. seqq.

— cui stant in vertice cristae

Prominet immodicum pro longo cuspidē rostrum

Nomen Epops volucris, facies armata videtur.

In Libro MS. Anonymi *de Avibus et earum virtutibus in Medicina* (quem librum laudavit Du Cange in *Gloss. ad Script. med. et inf. Graec.* voce *Κούκουφος*), legitur: Ἐπὸς ὄρνεον ἐν αἰέρι πετώμενον, — οὗτος καλεῖται κούκουφος, καὶ πούπος. Praeterea de hujus quoque avis pietate Aelian. *de Nat. Anim.* X. 16, med. Οἱ αὐτοὶ δὲ Αἰγύπτιοι καὶ χηναλώπεκας καὶ ἔποπας τιμῶσιν, ἐπεὶ αἱ

μέν φιλότεκνοι αὐτῶν, οἱ δὲ πρὸς τοὺς γειραμένους εὐσεβεῖς.
De upupis earumque nidorum construendorum et vivendi
ratione cff. Aristot. *Hist. Anim.* I. 1, fine. pag. 195. C,
IX. 11. pag. 422. C, cap. 49. pag. 453. E. 454. A. Aelian.
de Nat. Anim. I. 35, III. 26, VI. 46, et praecipue XVI. 5.
ubi agit de upupa Indica ejusque pietate in parentes. Infra
libro II. cap. 92, 93. aliae quoque hujus avis significa-
tiones explicantur.

νέοσιάν αὐτοῖς ποιήσας] Si Pauwii conjectura, *κουκου-*
βαν legentis vera esset, tunc certo pro *ποιήσας* substituen-
dum foret *ποιήσασα*. Nunc vero statui potest aut vocem,
quam hīc habemus peregrinam, masculini generis esse, aut
ei alteram illam, quae apud scriptorem Anonymum legi-
tur, *κούκουρον*, esse substituendam.

τίλλει αὐτῶν τὰ πτερὰ, τροφάς τε χορηγεῖ] Ubi parentes
senescentes, plumasque mutantes, se ipsi non amplius cu-
rare possunt, atque aegrotant, pulli plumas iis evellunt,
eosque foveant et nutriunt, donec novis plumis enatis, illorum
cura non amplius egent. Eadem est pietas meropum et
ciconiarum quoque. Aelian. *de Nat. Animal.* X. 30.
Ὁ μέροψ ὄρνις ταύτῃ μοι δοκεῖ δικαιότερος εἶναι τῶν πελαγ-
γῶν· οὐ γὰρ ἀναμένει γηράσοντας ἐκτρέφειν τοὺς πατέρας,
ἀλλὰ ἅμα τῷ φύσαι τὰ ὠκυπτερα, τοῦτο ἐρχάζεται, κ. τ. λ.
ubi de Pauw pro ἅμα τῷ φύσαι, legendum putat: ἅμα τῷ
φύσαι τὰ ὠκυπτερα, *simul ac defluant pennae*; minus
recte, nam in eo differre meropem a ciconia dicit Aelian.
quod haec parentes demum senescentes curat; merops vero
non exspectat, donec parentes senuerint, sed simul ac pen-
nas majores acceperit, atque adoleverit, eos jam curare
incipit; Pauwii correctioni obstare quoque videtur illud
ἅμα, quod pro *quando* minus recte usurpetur, atque hoc
loco opponitur quodammodo praecedenti *γηράσοντας*. At-

que ob eandem quoque causam non opus videtur alia ejusdem correctione loci Aristot. *Hist. Anim.* IX. 1. pag. 423. E. φασί δέ τινες καὶ τοὺς μέροπας ταῦτ' οὐ ποιεῖν, καὶ ἀνεκτρέφεσθαι ὑπὸ τῶν ἐκγόνων, οὐ μὲν γηράσκοντας, ἀλλὰ καὶ ἐνθὺς, ὅταν οἰοί τ' ὦσι τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα μένειν ἐνδόν· in quibus legi suadet ὅταν οἰοί τ' ὦσι, ὁ δὲ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ μένουσιν ἐνδόν sed loci sensus est: dicunt meropes non tantum postquam senuerint nutriri a pullis suis, sed simul atque hi illud facere possint; tunc autem patrem et matrem intus manere, id est non amplius ad cibum quaerendum evolare. — Cactern in nummis Antinoi, hujus in Hadrianum suum pietas inest *ἡρώδης*, secundum Seguinum *Sel. Numism.* p. 152. Cf. quoque Eckhel *Doctr. Num. Vet.* T. VI. p. 531.

Seyffarth Op. cit. pag. 158, med. *cucupham* Mercurii symbolum dicit, ob *amorem erga parentes*, qui in prima huic planetae adscribitur.

CAPUT LVI.

[Ἱπποπόταμον] De Hippopotamo off. Herod. II. 71. Aristot. *Hist. Anim.* II. 7. pag. 221. D, VIII. 2. pag. 377. D. Diod. Sic. I. 35, fine, pag. 42. Wessel. Nicander *Theriac.* vs. 569, seq. Nonnus *Dionys* XXVI. Aelian. *de Nat. Animal.* V. 53, VII. 19. Plinius *Hist. Nat.* VIII. 25, fine, et 26. XI. 39. Solinus cap. 35. Ammianus Marcell. XXII. cap. 15. Pompon. Mela I. 9.

οὗτος πρὸς τὴν ἑαυτοῦ μητέρα ἐπὶ γάμον ἦκει] In coll. et Edd. legitur ἐπίγαμον ἦκει, quod tunc jungitur cum μητέρα, sensu passivo: *hic ad suam matrem mox nuptiam venit*, ut recte explicat de Pauw in adn. cui tamen non assentiendum videtur ἐπίγαμος vel ἐπιγαμῶν corrigendi:

nam usurpantur haec de iis, qui jam uxorem habentes, aliam insuper ducunt, aut qui uxore mortua novas nuptias contrahunt. Cf. Wessel. ad Diod. Sic. XII. 12. pag. 485, 486. Valken. et Schweigh. ad Herod. IV. 154. et Schweigh. in *Lexico Herod.* Quapropter secuti sumus Merceri correctionem ἐπὶ γάμον; neque enim obstat, quod additur πρὸς τὴν μητέρα, quum praepositio ἐπὶ hāc, ut saepissime, consilium indicet, ita ut vertendum sit: ad matrem accedit eam ducturus.

εἰ δὲ μὴ ἐπιτρέψει] ita Ald. alii ἐπιτρέψειεν; sed infra quoque cap. 70. eodem modo: εἰ μὴ τῇ οὐρᾷ τῇ ἑαυτοῦ διαπληκτίας ἄπτονον παρασκευάσαι. Solet ita εἰ cum futuro, subjici conjunctioni ἴαν, vel ἦν. Xenoph. *Cyrop.* IV. 1. §. 15. ἦν μὲν τοίνυν — σοφρόνως διαφυλάττωμεν αὐτήν, ἵσως δυναίμεθ' ἂν ἀκινδύνως εὐδαιμονοῦντες γηράν· εἰ δ' ἀπλήστως χρώμενοι ταύτῃ ἄλλην καὶ ἄλλην πειρασόμεθα διώκειν, κ. τ. λ. Cf. Stalbaum ad Plat. *Phaed.* pag. 93. B. cap. 42. et ad *Gorgiam* pag. 470. A. cap. 25.

ἀναρεῖ αὐτὸν ἀνδρείοτερος καὶ ἀμαιώτερος ὑπάρχων] Idem narrat Plutarch. *de Is. et Os.* cap. 32, fine. pag. 363. F. ἵππῳ ποταμῷ δ' ἀναιδίαν [sic. significant] λέγεται γὰρ ἀποκτείνας τὸν πατέρα, τῇ μητρὶ βίᾳ μίγνυσθαι. Idem in libro *de Solertia Animal.* cap. 4. pag. 962. E. ὁ δὲ καὶ δῆλόν ἐστι, παραβαλλομένων πέλαιγοις ἵππων ποταμίων· οἱ μὲν γὰρ τρέφουσι τοὺς πατέρας· οἱ δὲ ἀποκτείνουσιν, ἵνα τὰς μητέρας ὀχεύωσι. Photius *Bibl. Cod.* CCXLII. pag. 1048. (*Ed.* anni 1611.) ὁ ἵπποπόταμος ἄδινον ζῶον, ὅθεν καὶ ἐν τοῖς ἱερογλυφικοῖς γράμμασιν ἀδινίαν δηλοῖ, τὸν γὰρ πατέρα ἀποκτείνας βιάζεται τὴν μητέρα. Animal itaque odiosissimum Typhoni consecrasset Aegyptii dicuntur. Cf. Plutarch. *de Is. et Os.* cap. 50. p. 371. C. τῶν μὲν ἡμέρων ζώων ἀπονέμουσιν αὐτῷ [i. e. Typhoni]

τὸ ἀμαθέστατον, ὄνον τῶν δ' ἀγρίων τὰ θηριωδέστατα, κροκόδειλον καὶ τὸν ποτάμιον ἵππον. Add. Jablonski *Panth. Aeg.* Lib. V. cap. 2. §. 11. — An vero ea significatione in inscriptionibus hieroglyphicis inveniatur hippopotamus, nondum patuit; sed *Ursa major*, quae secundum Champollionem (in *Descript.* *M. C. X.* pag. 35. A. 779—785.) dicebatur *canis* Typhonis, in tabulis astronomicis indicatur figura hipopotami; et eadem quoque est forma dearum Oph, matris Typhonis, ut et Thaoeri, ejus concubinae. Cf. Champoll. *Op. cit.* pag. 26. A. 447—449. et 450. Typhoni autem et ejus asseclis recte tribui potuit τὸ ἄδικον καὶ τὸ ἀχάριστον. Hippotamus quoque, vel solus vel conjunctus cum crocodilo custos est Inferorum, veluti Cerberus apud Graecos.

εἰς δὲ τὸ κατώτατον μέρος ὄνυχας δύο ἵπποποτάμου] Verba: εἰς δὲ τὸ κατώτατον μέρος idem significant, quod supra κάτω βλέποντας; nam quod proponit de Pauw, κατώτερον, recte inprobatur a D'Orvillio in *Crit. Vann.* pag. 552. Phasian. vertit: itaque non abs re Aegyptii iidem ad inferiores sceptri divini partes Hippopotami ungulas duas pingunt; itaque ad τὸ κατώτατον μέρος intellexisse videtur τῶν θείων σκήπτρων, ut est in fine cap. praeced. Fieri potest ut quaedam hic desint, quibus hoc Hieroglyphicum cum priori conjungatur, atque ita divinorum illorum sceptrorum descriptio quodammodo conveniat cum ea, quam ex Suida ad praec. cap. citavimus, cuique similem ante oculos habuisse videtur Plutarchus Lib. *de Solert. Anim.* l. 1. Attamen pars inferior sceptrorum, quibus Aegyptiorum Dii insigniuntur, hippopotami ungues referre non videtur. Cf. tab. nostr. n°. 54.

Klaproth *Op. cit.* Ep. I. pag. 14. putat *hippopotami* rationem hic non esse habendam, quoniam ejus ungues extrinsecus conspici nequeant; itaque de *ungula* tantummodo

esse cogitandum, hanc autem Coptice σον vocari, voce ab eadem litera incipiente, ac σινῶχονς, qua *injustum* indicari ait.

Seyffarth Op. cit. pag. 148, in. *hippopotamum* Saturni symbolum facit; et quod Horapollo dicit eum fortio-rem factum occidere patrem, interpretatur de Typhone (i. e. ἥ) Solis adversario.

CAPUT LVII.

Περιστερὰν] Quod hic de columbis scribit Horapollo, a reliquis historiae naturalis scriptoribus, Aristotele, Aeliano, Plinio aliisque non confirmatur; contra de hujus avis castitate ipse agit Horapollo infra II. 32. Fortasse, ut observavit de Pauw, ad certum tantum genus columbarum pertinent ea impudicitiae indicia; Aelianus certe castos tantum vocat palumbes, turtures (*) et columbas albas. Artemidorus vero *Oneirocr.* II. 20, med. *palumbes* significare putat πάντως πορνικὰς, sed *columbas mulieres honestas et matresfamilias*. Est tamen locus Plutarchi, *de Solert. Anim.* cap. 4. pag. 962. E. qui, prouti nunc legitur, Horapollinis sententiam de columbarum intemperantia quodammodo confirmare videtur: καὶ περιστεράϊς [sc. παραβαλλομένων] περδίκων· οἱ μὲν γὰρ ἀφανίζουσι τὰ ὠὰ καὶ διαφθείρουσι τὰς θηλείας, ὅταν ἐπωάζωσιν, οὐ προσδεχομένας τὴν ὀχείαν, οἱ δὲ καὶ διαδέχονται τὴν ἐπιμέλειαν, ἐν μέρει θάλποντες τὰ ὠὰ, καὶ ψωμίζουσιν πρότεροι τὰ νεοττία, καὶ τὴν θήλειαν, ἐν πλείονα χρόνον ἀποπλανηθῆ, κόπτων ὁ ἄρρεν εἰσελαίνει πρὸς τὰ ὠὰ καὶ τοὺς νεοττοὺς. Sed locum cum comparantes cum alio, Aristotelis *Hist. Anim.*

(*) De turturum castitate et amore conjugali eff. quoque Aristot. *Hist. Anim.* IX. 7. pag. 418. E. et Epiphan. *ad Physiolog.* cap. 10.

IX. cap. 7. pag. 418. et cap. 8. pag. 419, seq., quae Plutarchus ob oculos habuisse videtur (agitur enim ibi quae de animalium quorundam, columbarum praecipue, hirundinum, et perdicum solertia), non dubitamus, quin apud Plutarchum columbis tribuantur, quae proprie de perdicibus dicenda fuissent; de columbis cf. Aristoteles l. l. cap. 7. pag. 418. C. de perdicibus idem cap. 8. pag. 420. A.— Putaverim totum hoc caput 57. a Philippo, vel alio quodam, cui praecedens caput vertenti aut legenti, columbarum quoque mores in mentem venerint, reliquis de se esse additum; certe quae in secunda cap. parte dicuntur de ejus animalis paritate, ab hoc loco prorsus aliena videntur. Caeterum cum explicatione illa, qua per columbam significatus fuerit *homo ingratus*, quodammodo conveniunt ea, quae apud scriptorem Arabem, Ahmed-ben-Abubekr, citatum a Klaproth. Op. l. Ep. I. pag. 40, leguntur, qui per *columbam injustitiam* significatam fuisse ait.

παντός ἐμψύχου — νοσῶδώς διατιθεμένου, [τοὺς ἐσθίοντας] In nonnullis distinguitur post τοὺς ἐσθίοντας, ac si scriptum esset vb. c. παντός ἐμψύχου — νοσῶδώς διατιθεῖς τοὺς ἐσθίοντας, quando omnia animata — aegrotos reddunt, qui iis vescuntur; illud διατιθέτος, varia fortasse olim lectio fuit, ad quem explicandam, verba τοὺς ἐσθίοντας postea glossator aliquis adjecisse videtur; quae, quam prouti locus nunc legitur, otiosa videantur, uncis includenda putavimus.

ὅτι οὐ χολήν ἔχει τοῦτο τὸ ζῶον] Neque haec confirmatur ab historiae naturalis scriptoribus; Aristoteles certe, ubi agit de animalibus, quae felle carent, inter ea columbam non numerat, *Hist. Anim.* II. 15. pag. 229. E, IV. 2. pag. 541, 542. neque Plinius *Hist. Nat.* XI. 27, sub finem.

Klaproth Op. cit. Ep. I. pag. 10. dicit columbam, Cap-

tis ὄρουσι dictam, indicasse *hominem injustum*, quoniam vox ΟΙΝΧΩΝC, i. e. *injustus, violentus*, ab eadem littera, σ, incipiat.

Seyffarth Op. cit. pag. 157. in. ex iis quae in hoc cap. narrantur de *columba ingrata atque infesta erga bene de se meritos*, efficit hoc animal Saturni symbolum esse, cui planetae idemtribuendum censet; Lunam praeterea et Venerem planetas quoque per *columbam albam* significatos fuisse dicit, ibid. fine.

CAPUT LVIII.

Πόδας ἀνθρώπου ἐν ὕδατι περιπατοῦντας] Valde dubito utrum tale quid in hieroglyphicis inveniatur; fortasse intelligendum de duorum signorum hieroglyphicorum compositione a scriptore minus recte explicata: *pedes humani* in inscriptionibus Aegyptiacis saepissime scribuntur, (vidd. Champoll. *de Hierogl. Vet. Aeg.* Tab. Alphab. n. 25. et vs. 12. *Inscriptionis Rosettanae*, quam citavimus in tab. nostr. n°. 32. c.) et plerumque determinant verba *motum* vel *quietem* significantia. Cf. Rosellini *Monum. Aeg. et Nub.* Parte II. Tom. I. pag. 347, seqq. De *linea undulata*, aquae hieroglyphico, adnotavimus supra ad cap. 21. pag. 223.

De Goulianof Op. cit. pag. 17. per paronomasiam hieroglyphicum hoc explicandum putat: *hominem ἀνέφαλον*, Coptice reddit ΑΤΧΩ, quae vox in Lexicis non invenitur, sed cum analogia linguae Copticae convenire ei videtur; τὸ ἀδύνατον γενέσθαι vertit ΑΤΧΩU.

Seyffarth. Op. cit. pag. 177, in. et 183, fine, vocem ἀδύνατον vertens *fortissimum*, ΧΩU, per *pedes* statuit indicari Martem planetam, quoniam veluti hic, sic et *pedes perfortes sint in agendo*.

CAPUT LIX.

Βασιλέα κάκιστον] De Pauw pro *κάκιστον* corrigendum putat *ἀριστον*, atque in seqq. pro: *τὸν βασιλέα τοῦ κοσμοῦ κρατεῖν* conjicit: *τὸν βασιλέα τῷ κόσμῳ κρατεῖν*, vertens: *regem decenter imperare*, τῷ κόσμῳ pro κατὰ κόσμον posito, quoniam hoc loco de rege orbi imperante sermo esse non possit, de quo infra cap. 61. demum agitur. Sed quod ad posteriorem illam mutationem, qua prior nititur, praeterquam quod nullius Codicis auctoritate confirmatur, dubitandum videtur, utrum τῷ κόσμῳ ita usurpetur pro κατὰ κόσμον, praesertim quando articulus additur; quod autem cap. 61. iterum de eodem argumento agi dicit, nullam difficultatem adfert, quandoquidem et saepius hoc fit apud Horapollinem, et vox *πάλιν* quae in initio cap. 61. legitur, indicare videtur de re actum iri, quae ante jam fuerat memorata; quapropter, si lectio *τὸν βασιλέα τοῦ κόσμου κρατεῖν* retinenda est, verissima videtur Merceri conjectura, qua pro *κάκιστον* legitur *κράτιστον*, quam probavit quoque Bochart. *Hieroz.* II. pag. 406.

κοσμοειδῶς ἐσχηματίζμενον] haec explicantur iis quae sequuntur: *οὗ τὴν οὐρανὸν ἐν τῷ στόματι ποιοῦσι*; quo hieroglyphico τὸν κόσμον indicari apud Aegyptios scriptor docuit supra cap. 2. Cf. adn. pag. 123, seqq.

τὸ δὲ ὄνομα τοῦ ὄφιος παρ' Αἰγυπτίους ἐστὶ *Μεϊσίλ*.] Bochart. *Hieroz.* I. pag. 1066. et II. pag. 764. vocem hanc derivandam censet ab Hebraeorum *שָׁרָפ*, littera *ד* in *ל* mutata. Scaliger *de Emend. Temp.* III. pag. 194. legendum putat *Νεϊσίλ* eoque nomine significari apud Coptos *τὰς ἐπαγομένας*. Salmasius *Epistolarum.* I. Ep. LX. ad Golium pag. 133. lectionem vulgatam contra Scaligerum defendit, dicens, eo nomine vocari *serpentem, ore caudam*

prehendentem ex υει, qua caudam indicari putat, et i. e. capere. Jablonski, qui has duas virorum documentum sententias memoravit, vocem υει talem significatorem habere negat; sed scribendum conjicit Μεσι, vel optice υεζσι, quod significet complementum capiens, υεζ plenum, plenitudo, et σι capere), eoque nomine Aegyptiis dictum fuisse annum cui quinque επαγομέναι essent additae. Cff. ejus Opusc. I. pag. 133, seqq. et 60, IV. pag. 92. in adnot. Alia ratione Seyffarth in Op. quod saepius citavimus, pag. 164. med. nomen Coptice scribendum ait υη-ιςι, i. e. dilecta Isidis.

Klaproth Op. cit. Ep. I. p. 22, 23. hoc caput mira ratione doctrinam suam acrologicam accommodare conatus est; quomodo enim ex verbis: οὗ τὴν οὐρὰν ἐν τῷ στόματι ποιοῦσι efficiat, serpentem illum circumulum figurare, sed non ab omni parte clausum, non intelligo; deinde nomen serpentis Μεσι Aegyptiacum putat ιςις; et, fortasse quoniam κάκιστος ejus interpretandi rationi non faveat, alias duas voces substituit ὕβων, et υοϋτ, (quarum haec odium illa furorem significat), quoniam et haec sint vitia tyrannorum.

Seyffarth Op. cit. p. 164, med. ex sua nominis Μεσις interpretatione, (vid. supra) anguem refert ad Isidem (i. e. ζ) et Venerem planetas.

CAPUT LX.

Ἐτέρως δὲ βασιλέα φυλακα δηλοῦντες] De Pauw pro φυλακα corrigendum putat φιλόκαλον, atque in seqq. φυλαξ ἐστὶ τοῦ παντός κόσμου, vertendum esse: custos est omnis ordinis boni, quoniam post βασιλέα inepte sequatur φυλακα ζωγραφοῦσιν, et illud ἐτέρως indicare videatur, eandem vel similem personam alio modo describi. Sed quamquam βασιλέα φυλακα praecedit, recte tamen additur alterum illud,

quo indicatur, non amplius *nomen regis* in serpentis spirā inscribi, sed loco ejus ibi pingi *custodem*, atque hac ratione, et quoniam serpens ille *vigilantis* habitu effingitur, hoc hieroglyphicum differt a priori; quod autem praecedit *ἐτέρος*, pertinet hoc ad *βασιλέα*, qui nunc non amplius ut *κράτιστος*, sed ut *φύλαξ* est indicandus. Caeterum, quod me monuit Cl. Reuvens, *serpentem vigilantem* intelligere possumus *uraeum* media corporis parte erectum, qualem in tab. nostr. depinximus n° 6. quemque regum quoque capitibus imponi diximus in adnot. ad cap. 1. pag. 119; *φυλακα* autem *canem aureum*, cui animali in hieroglyphicis *custodiendi* significationem saepetribuendam esse docuit Champoll. Cf. adnot. nostra ad cap. 40. pag. 259.

καὶ ἐκαστότε * τὸν βασιλέα ἐπεγρήγορον εἶναι.] De Pauw recte ut videtur, hic aliquid deesse putat, supplens δὲ, cui conjecturae lacuna, quae adest in Cod. Paris. B. favere videtur.

De Goulianof Op. cit. pag. 17, 18. *regem custodem* ita per paronomasiam significatum fuisse statuit; *regem* enim Coptice *ορρο*, *custodem*, *praepositum* *ορριτ*, et *basiliscum* eadem lingua *ορραι* dici: praeterea Philippum reddentem: *ἀντὶ δὲ τοῦ ὀνόματος τοῦ βασιλέως φυλακα ζωγραφοῦσιν*, male vertisse, quoniam *φύλαξ* loco nominis regis scribi non potuerit, sed loco regis ipsius; *serpentem* autem Aegyptiace *ζοϋ* dici, et *custodire* dialecto Sahidica *ζαρε*.

CAPUT LXI.

Ὁ γὰρ βασιλεὺς αἶκος παρ' αὐτοῦ * ἐν τῷ κόσμῳ.] Codd. et Edd. hic lacunam indicant; in Merc. editione, quae in Bibliotheca Lugd. Batava servatur, ab aliquo adscriptam est » nihil deest"; attamen quomodo locus, veluti nunc sese habet, recte explicetur, non video. Mercerus supplendum putat *κυβερνᾶται*, vel *ὑπάρχει* » ut intelligatur ab eo non se-

»cui regi mundum, ac domum regiam, quae in orbis ambitu utique continetur.» Phasian. vertit: *siquidem domus regia in ipso terrarum orbe unica exstitit*; itaque legisse videtur: ὁ γὰρ βασιλεὺς οἶκος ἐν αὐτῷ τῷ κόσμῳ μόνος ὑπάρχει. De Pauw vocem κράτος intercidisse putat, atque legendum: ὁ γὰρ βασιλεὺς οἶκος παρ' αὐτοῦ κράτος ἐστὶν ὁ κόσμος, *domus enim regia, pro modo ejus imperii, totus est orbis habitatus*; ἐστὶν semel in ἐν mutato, ὁ κόσμος facile quoque transire potuit in τῷ κόσμῳ. Spatium quod in Ald. inter voces αὐτοῦ et ἐν relinquitur, huic conjecturae non adversatur.

CAPUT LXII.

Μόνον — βασιλέα ἔχει] De rege apium, et quomodo illi obediant apes off. Aristot. *Hist. Anim.* V. 22. pag. 314. A. B, IX. 40. pag. 439. B. Aelian. *de Nat. Anim.* I. 59, 60. V. 10, 11. Tzetzes *Chil.* IV. 125. vs. 110. Glycas *Annal.* pag. 40. C, D. Seneca *de Clementia* I. 19. Plinius *Hist. Nat.* XI. 5, 16, 17. Apostolius *Cent.* VII. prov. 72.

ἐκ τῆς τοῦ μέλιτος *] Lacunas, quas Codd. et Edd. hoc loco habent, diversis modis implere conati sunt viri docti. Phasian. locum aut circumscripsit, aut aliter legit, vertit enim: *ex illius itidem apis mellificatione atque opere assiduo, nec non ex aculeo, operationem variarum rerum, quae ad usum humanum necessariae sunt, atque potentiam inprimis praeparandam esse statuerunt. Quae duo ad gubernationem civitatis maxime pertinere, et caeteris rebus conducibilia esse judicaverunt.* — Ex hoc Horapollinis capite Champollion explicavit *apem*, quae in monumentis Aegyptiacis, simul cum aliis signis, *regem* significantibus, praecedere solet pronomina regum; quibus igitur significari putabat; *regem populi obedientis*. Cf. ejus

Op. de *Hierogl. Vet. Aeg.* pag. 236. tab. gen. n° 270. a. add, pag. 340, et 348. — Diversam *apis* in hieroglyphicis significationem memoravit Amm. Marcell. XVII. pag. 100. (*Ed. Lindenbr.*): »perque speciem *apis mella confscientis* » indicant *regem*: moderatori cum jucunditate aculeos quo- » que innasci debere his signis ostendentes." Atque hanc interpretationem postea admisit Champoll. statuens *apem* in ea phrasi addi tamquam signum determinativum vocis *correm*, qua *rex* indicatur. Cf. Franc. Salvolini in *Ep. de Hierogl. Obelisci Luqsoriensis* pag. 4. (*). *Apem* illam vide in tab. nostr. n° 55.

Alia quoque ratione Aegyptios in hieroglyphicis *regem* indicasse, auctor est Plutarch. *de Is. et Os.* cap. 36. p. 365. B. καὶ θρίῳ βασιλέα καὶ τὸ νότιον τοῦ κόσμου γράφουσι, καὶ μεθερμηνεύεται τὸ θρίον ποτισμός, καὶ κίνησις πάντων, καὶ δοκεῖ γεννητικῶ μοιρίῳ τὴν φύσιν εὐκέναι. et ficus folio regem, ac meridionale mundi clima pingunt, interpretanturque folium ficus irrigationem et foetationem omnium: videturque natura simile genitali membro: ad quem locum Wyttenb. βασιλέα Osiridem intelligendum, et pro θρίῳ fortasse θρίῳ legendum esse adnotavit, qua voce *junci* genus, *palustris herba* indicatur. Monumenta autem, quod sciam, rem istam nondum confirmarunt.

Apud Seyffarth. Op. cit. pag. 163, fine, *apis* Jovis planetae symbolum vocatur.

CAPUT LXIV.

[Παντοκράτορα] De Pauw recte adnotat de Deo eam vocem hîc usurpari, neque amplius de rege terrestri esse cogitandum. Summus enim Aegyptiorum deus, Amon Chnu-

---

(*) *Lettre a Monsieur Champollion Figeac sur les hiéroglyphes de l'obélisque du Louqsor, publiée par L'EUROPE LITTÉRAIRE*, Livraison du 23. Janvier 1834.

phis, quem bonorum omnium auctorem habebant, ideoque ἀγαθὸν δαίμονα vocabant, (cf. Euseb. *Praep. Euang.* I. 10. quem laudavimus supra, in adn. ad cap. 2. pag. 123.) colebatur ab iis, forma *serpentis*, *barba et pedibus humanis instructi*, (vid. tab. nostr. n°. 18.); saepe quoque Amon-Chnuphis in monumentis exhibetur vectus navi sua symbolica, et cinctus eodem hoc serpente. Cf. Champoll. *Panth. Aeg.* ad tab. 3. a. in *Descript. M. C. X.* pag. 42. B. 123, 124. et in *Op. de Hierogl. Vet. Aeg.* pag. 143; seqq. add. Jablonski in *Panth. Aeg.* Lib. I. 4. §. 3. — Hieroglyphicum autem hoc receperunt quoque Gnostici, atque in primis Ophitae, in quorum monumentis saepissime effingitur serpens iste, leonino capite plerumque instructus. Cf. Matter *Hist Crit. Gnost.* I. pag. 272, II. pag. 184. et in *Explic. tab.* pag. 31, seqq.

οὕτω παρ' αὐτοῖς — ἐστὶ πνεῦμα.] Fortasse pro οὕτω, legendum erit οὗτος, sc. ὁ ὄφις. Verbum ἐστὶ de Pauw recte explicat *symbolum est, significat.*

Seyffarth. *Op. cit.* pag. 165. ex hoc cap. et ex praecedenti efficit per *serpentem integrum* indicatum fuisse regem, i. e. Solem planetam; *dimidiatum* vero *serpentem* significasse *Jovem*, in astrologia Aegyptiorum.

CAPUT LXV.

Δύο πόδας ἀνθρώπου ἐν ὕδατι περιπατοῦντας] Supra, cap. 58. dicitur iisdem signis indicari *illud, quod fieri non potest*; itaque valde dubito, an duae hae explicationes ab eodem scriptore profectae fuerint; quin et utramque ab homine hieroglyphicarum inscriptionum inperito additam putaverim.

ἀπὸ τῆς τοῦ ἐργοῦ ὁμοιότητος δηλοῦσι] Codd. nonnullorum et Edd. lectionem τοῦ ἐρμού, vitiosam esse, jam indicaverat Pierius *Hierogl.* Lib. XXXV. cap. 42. veram scriptionem τοῦ ἐργοῦ, conjectura jam assecutus, quam proba-

runt Hoesch. et de Pauw, et confirmarunt quoque Codd. Pariss. A. B. Inopportuna illa ἐμοῦ mentione in errorem inducti, fuere qui pro γναφία, legendum putarent γραφία. quod ipsum legitur in Cod. Paris. C.

Klaproth Op. cit. Ep. I. pag. 22. adnotat, *pedem* Coptice dici ρατ, *fullonem* vero ραητ; itaque per acrologiam alterum pro altero scribi.

Seyffarth Op. cit. pag. 184, in. *pedes geminos* Saturnum indicare ait, quoniam *ars fullonica* huic planctui sacra sit.

CAPUT LXVI.

Σελήνης σχῆμα καθὼς καὶ πρόκειται] Cf. supra cap. 4. adnot. pag. 183, seq. et tab. nostr. n°. 25. — Salmastius ad Solinum pag. 454. ea quae sequuntur, ita corrigenda putat: ἔχον εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ἀριθμὸν, ἡμέρας σημαίνοντα. εἰς εἴκοσι τεσσάρων ὥρῶν τῆς ἡμέρας ὑπαρχούσης, ζωγραφία. vertens: ut mensem significarent, pingebant *Lunae faciem habentis viginti octo numerum, qui numerus dies designabat, quibus Luna apparet*; addi autem εἰς αἰῶνα τεσσάρων, κ. τ. λ. usque ad ὑπαρχούσης, ne quis acciperet de *die naturali*, qui ortu et occasu solis terminatur. At, prouti observavit de Pauw, lectio ea nimis a Codd. recedit, quam ut admitti possit; itaque ipse minori mutatione, pro ἡμεμερινός, legendum conjicit ἡμεοίρας, (vel potius ἡμεοίρους, D'Orville *Crit. Vanni* pag. 552.) atque intelligit de *lunae cavae* figura, in qua depicti essent viginti et octo dies aequales et ejusdem mensurae, singuli constantes horis viginti et quatuor. — Idem vir doctus, cujus verba ad cap. 4. (adn. nost. pag. 136, seq.) memoravit Hoesch. de hoc loco ita censebat: » Luna singulis mensibus viginti » octo dies ἐν πλάτει sumtos conspicua est, reliquos vero » dies (nam spatium unius mensis integri, cum vulgo 30

> dierum esse statuit) sub radiis solaribus occultatur. Solet
 > enim in regionibus anstralibus, qualis est Alexandria
 > Aegypti, ubi hic auctor vixit, altera fere post novilu-
 > nium die luna rursus conspici. Quando igitur mensem
 > exprimit ea figura, quo luna apparet, dum 28 dies com-
 > plectitur, numerationis initium a primo apparitionis die
 > facit, signumque mensis hieroglyphicum eam vult esse
 > figuram, quam Luna die apparitionis suae ultima reprae-
 > sentat." — Posterior saltem hujus hieroglyphici pars, a
 Philippo, vel a glossatore quodam addita videtur, cui opi-
 nioni favent quodammodo Codd. Paris. A. in quo, omissis
 verbis ἔχον εἰκοσι καὶ ὀκτώ, legitur: καθό καὶ πρόκειται,
 ἢ ἡμέρας ἰσημερινὰς κ. τ. λ., et Paris. C. in quo omitti-
 tur ὑπαρχούσης.

καθ' ὥς καὶ ἀνατέλλει, ταῖς δὲ λοιπαῖς δύο ἐν δύοις ἐστί.]
 Dies illi 28 sunt, quibus luna apparet. Plutarch. *de Is.*
et Os. cap. 42. pag. 376. F. ἐτῶν δ' ἀριθμὸν οἱ μὲν βιῶ-
 σαι τὸν Ὀσίριν, οἱ δὲ βασιλεύσαι λέγουσιν ὀκτώ καὶ εἰκοσιν
 πεσάυτα γὰρ ἐστί φῶτα τῆς σελήνης, καὶ τοσαύταις ἡμέραις
 τὸν αὐτῆς κύκλον ἐξελίσσει. — Δύοις hoc loco significat
occasum heliacum; qui tamen ab astronomis, secundum
 Geminum, in cap. 11. in *Arati Phaenom.* πρόψιν dicebatur;
 Stobaeus vero in *Eclog.* I. 25. loco quem supra, pag. 132.
 citavimus, secundum Chrysippum δύοιν ait δίχως — λέγεσ-
 θαι, τὴν μὲν κατὰ τὴν ἀνατολὴν, τὴν δὲ κατὰ τὴν ἐπιτολὴν.

CAPUT LXVII.

Ἀπαγα βουλόμενοι σημῆναι, κροκόδειλον ζωγραφούσι] De
 Crocodilis eff. Herod. II. 68, 69, 70, 148. Aristot. *Hist.*
Anim. I. 1. pag. 193. B, I. 12. pag. 204. A, II. 10.
 pag. 223. D, III. 1. pag. 235. F, V. 33. pag. 322. A,
 VIII. 2. pag. 377. D, cap. 15. pag. 394. C. et *de Part.*
Anim. IV. 11. pag. 567. B, C. Diod. Sic. I. 85. pag. 41.

Wessel. et 89. pag. 99. *Plutarch. de Is. et Os.* cap. ii. pag. 381. B, C. *Aelian. de Nat. Anim.* II. 33, III. 11, V. 23, 52, VIII. 4, 25, IX. 3, 58, X. 21, 24, 47, XII. 15, 41, XVII. 6. *Photius in Biblioth. Cod. CCXLII* pag. 1048. *Plinius Hist. Nat.* VI. 20, VIII. 25. *Seneca Nat. Quaest.* IV. 2. — Secundum *Artemid. Oneirocr.* III. 2. Κροκόδειλος πειρατήν, ἢ φονέα, ἢ οὐδέν ἦττον ἀπονενοημένον ἀνθρώπου σημαίνει. — Caeterum, quum multa, quae sibi contraria esse videntur, de crocodilis eorumque cultu, apud scriptores veteres narrentur, *Vir Cl. Geoffroy de St. Hilaire*, in *Magna Descript. Aegypti*, Tomo XXIV. pag. 400, seqq. adjunctus consiliis et doctrina *Champollionis* docuit, duas esse species crocodilorum, alteram minorem et longe quoque a fluvio, in interioribus Aegypti tractibus degentem, suoque adventu Nili incrementa adnuntiantem, praecipue ab incolis fuisse cultam, hanc autem vocatam fuisse *Suchum*, (*) vel potius *σι κορχι*; alteram vero speciem voracissimam et semper prope flumen habitantem, Aegyptiis fuisse invisam, eamque vocari *ὑκαζ*. (†) Cf. a primis ejusdem operis pag. 458. et 544.

πολύγονον καὶ πολύτεκνον] Recte de *Pauw* animadvertit, vocem *πολύγονον* hic abundare, quum sequens *πολύτεκνον* explicet, quare *πολύγονον* crocodilus indicaverit; ut autem et *rapacis* significationis ratio reddatur, legendum conjicit: διὰ τὸ πολυκτόνον, vel πολυφόνον; posterius, quum magis cum lectione vulgata conveniat, verius videtur; fortasse quoque legi poterit *πολυφάγον*, quod et ipsum cum *rapacitate* hujus animalis convenit; de qua *Horapollon* ite-

(*) *Photius in Biblioth. Cod. CCXLII. pag. 557. Hoeschelii:* Ὁ Σοῦχος δίκαιος ὄνομα δὲ κροκοδείλου, καὶ εἶδος ὁ Σοῦχος οἱ γὰρ ἀδικεῖ ζῶον οὐδέν.

(†) *Herod. II. 69. Καλέονται δὲ οὐ κροκοδαίλοι, ἀλλὰ χάμψαι.*

rum infra, II. 81. Aelian. l. c. X. 23, in. Κροκόδειλος — φησὶ δειλὸς ἐστὶ, καὶ κακοήθης δέ, καὶ πανούργος δεινῶς, καὶ ἀρπάζει μὲν καὶ ἐπιβουλεύει μάλα ὀξέως. Plutarch. *de Is. et Os.* cap. 50. pag. 371. C. narrat, crocodilum ab Aegyptiis Typhoni fuisse consecratum; secundum Diod. Sic. III. 4. pag. 176. *Wessel.* in hieroglyphicis *omnem malitiam*, secundum Clem. Alex. *Strom.* V. 7. pag. 670. *Potteri*, *inprudentiam* significat.

πολύτεκνον] Aristoteles, Aelianus, Plutarchus, II. cc. dicunt, crocodilum sexaginta ova parere.

Klaproth Op. cit. Ep. I. pag. 18. statuit *crocodilum* Cop-tice dictum fuisse COTXΙ, et propterea quoque *furentem*, COX vel CAABC, et *rapacem*, *furem*, COMI vel OTOTI, per illud animal indicari; de voce COTXΙ iterum egit in Ep. II. pag. 33. Sed mirum foret, si Aegyptij ei crocodilorum speciei, quae mansueta erat, et bona iis adnunciabat, odiosam significationem *rapacis* atque *furentis hominis* tribuissent, quae significationes multo melius conveniunt in alteram illam crocodilorum speciem voracissimam, ab Aegyptiis, ut supra diximus, ὨCAZ dictam; de qua si, prouti nobis videtur, hic cogitandum sit, hieroglyphicum hoc certe ex doctrina acrologica explicari nequit.

Secundum Seyffarth. Op. cit. pag. 166, in. *crocodilus terrestris* ob *rapacitatem et insaniam*, quae ad Martem referuntur, hujus quoque planetae symbolum dicitur; *crocodilum* vero *aquaticum* Saturni symbolum putat.

CAPUT LXVIII.

Ἐπειδήπερ παντὸς σώματος ζῶον οἱ ὀφθαλμοὶ ἐκ τοῦ βυθοῦ ἀναφαίνονται] Trebatius vertit: *hujus enim oculi maxime lucent*, quasi scriptum esset: οἱ ὀφθαλμοὶ μάλιστα ἀναφαίνονται. Gesnerus in libro *de Animal. Vivip.* et Bochart. *Hierozoic.* II. pag. 781. corrigendum putant: ἐπει-

δὴ πρὸ παντός σώματος ζῶον οἱ ὀφθαλμοὶ ἐκ τοῦ βυθοῦ ἀναφαίνονται, et vertunt: *quoniam ante reliquum corpus oculi huius ferae ex profundo aquae emicant*; quae correctio, si βυθός de *flumine*, aut de *quavis aqua* dici recte possit, magnam habet veri similitudinem; nam si vulgatam rectineamus, genitivus παντός σώματος non habet, unde pendat, neque enim ab οἱ ὀφθαλμοί, qui quidem ζῶον, non τοῦ σώματος ζῶον dici possunt, neque a βυθοῦ, nam τὸ βυθὸς τοῦ σώματος non magis explicari poterit. Fortasse conijci quis: ἐπειδὴ περ πάντος σώματος πρῶτον (vel πρῶτοι) οἱ ὀφθαλμοὶ ἐκ τοῦ βυθοῦ ἀναφαίνονται. Aristot. *Hist. Anim.* II. 10. pag. 223. D. οἱ δὲ κροκόδειλοι οἱ ποτάμιοι ἔχοντες ὀφθαλμοὺς μὲν ὕψος, — βλέπονται δ' ἐν μὲν τῷ ὕδατι ὡς ἄλως, ἔξω δὲ οὐκ ὕψος. Plutarch. loco, quem ad praec. citavimus: μόνον δὲ φασι ἐν ὑγρῷ διατωμένον τὴν ὄψιν ὡς ἄλως, καὶ διαφανή παρακαλεῖται ἐκ τοῦ μετώπου κατερχόμενον, ὥστε βλέπειν μὴ βλεπόμενον, ὃ τῷ πρώτῳ τοῦ σώματος συμβέβηκεν.

CAPUT LXIX.

[Κροκόδειλον κεκυφότα] In papyris funebribus saepius exhibentur crocodili, sed ἐπιστρέφόμενοι potius, quam κεκυφότες; capite enim averso pinguntur. Cf. vñ. c. Cl. Reeves in *Epp. ad Letronnium*, Ep. I. pag. 33. Champoll. in descriptione sepulcrorum regum Aegyptiorum, mentionem quoque facit picturae, in qua discus solis profectus ab Oriente accedit ad Occidentem, quam plagam per crocodilum indicari ait; doleo virum doctissimum non addidisse, quo habitu crocodilus iste ibi exhibeatur. Cf. ejus *Epistolae scriptae ex Aeg. et Nub.* Ep. XIII. pag. 228.

[αὐτότοκον γὰρ καὶ κατωφερὲς τὸ ζῶον.] Trebat. vertit: *enim hoc animal rotundum et promiscue parit*; itaque aliam lectionem secutus videtur. Vocem αὐτότοκον huc inter-

nise puto, errore describentium, quibus e cap. 67. verba πολίγονον et πολίτεκνον, ante oculos versabantur; eaque facile carere possumus, quoniam non explicat, quare per *crocodilum κεκυφότα*, *occasus* indicatus fuerit. Alterum illud *κατωφερός*; saepissime quidem sensu, quo accepit Mercerus, usurpatur de homine, qui *proclivis est ad aliquid*, ut *ad Venerem*, vb. c. apud Diod. Sic. I. 88. pag. 98. *Wessel.* τὸ μὲν γὰρ ζῶον [sc. hircum] εἶναι τοῦτο κατωφερέστατον πρὸς τὰς συνουσίας. Clem. Alex. *Strom.* VII. cap. 6. pag. 850. *Potteri*: καὶ ἄλλοι διὰ τὸ κατωφερός εἰς συνουσίαν εἶναι τὸ ζῶον [sc. suem] ὡς ἐσθίουσιν. Sed hoc loco significat, *quod deorsum fertur*, *promus*, ut vb. c. apud Xenoph. *de Venat.* V. §. 30. ἔχει γὰρ κεφαλὴν κοίφην, μικρὰν, κατωφερῇ. Sext. Empir. *adv. Physic.* II. §. 80. εἴτε γὰρ ἀπὸ τοῦ μέσου νοοῖτο κινούμενα τὰ στοιχειώδη σώματα, ὡς ἐπὶ τὰ πέρατα, λυθίσσεται τὸ πᾶν· ἐκείττον γὰρ ἀπὸ θατέρον χωρισθέν, ὡς ἐπὶ τὴν ἰδίαν δραμεῖται κίνησιν· τὸ μὲν ἀνωφερός, ἐπὶ τὴν ἄνω· τὸ δὲ κατωφερός, ὡς ἐπὶ τὴν κάτω. — Caeterum Champoll. ex hoc capite et e praecedenti explicat, quare saepe deus *Lunus* exhibeatur *stans supra crocodilos*, quoniam haec animalia *ortus* et *occasus* sint symbola. Cf. ejus *Panth. Aeg.* explic. tab. 14. f. bis. et ter. Praeterea, deus Aegyptiorum, quem cum Saturno Graecorum convenire putat Champoll. (cff. ejus *Panth. Aeg.* explic. tab. 27. (1.) *Descript. M. C. X.* p. 25. A. 444. seqq. p. 46. B. 231. et Op. *de Hierogl. Vet. Aeg.* in Expl. tab. n° 66. et 82.) quemque ex inscriptionibus hieroglyphicis Seb, Sev, Sewek, Sevek vocandum statuit, capite *crocodili* saepe insignitur. Idem Champoll. in *Panth. Aeg.* ad tab. 22. ex monumentis Aegyptiacis docet, *phaenomena coelestia* exprimi, per *diversas crocodili partes*. — Clem. Alex. *Strom.* V. cap. 7. p. 670. *Potteri*, per *crocodilum tempus* indicari ait, ideoque Ae-

gyptiorum nonnullos solem ejus capiti interdum imponere solere. Idem narratur ab Eusebio in *Praep. Euang.* III. cap. 11. qui tamen huic animali τοῦ ποτίμου ὕδατος significationem tribuit.

Secundum Seyffarth Op. cit. pag. 165, fine, *crocodilus*, Saturni et Martis symbolum, significat *occasum solis*, id est hujus planetae descensum ad hemisphaerium infernum, cujus dominus ab astrologis ♄ habebatur.

CAPUT LXX.

Σκότος δὲ λέγοντες, κροκοδείλου οὐρανὸν ζωγραφοῦσιν.] Haec quoque explicatio monumentis confirmata est. Saepe enim in inscriptionibus hieroglyphicis *crocodili cauda* determinat vocem καμε, sive χαμε, significantem *nigrum, obscurum*. Cf. Salvolini in *Ep. de Hierogl. Obel. Luqs.* pag. 3. Eius imaginem vide in tab. nostr. n° 56. Champoll. in *Paul. Aeg.* tab. 30. g. exhibet navem Luni-Hermetis, cujus partem anteriorem recurvatam, ad *crocodili caudae* similitudinem formatam esse conjicit, cui signo tunc significatione ab Horapolline hic memorata, satis apte convenire opinatur.

εἰ μὴ — ἄτονον παρασκευάσει.] Codd. nonnulli et Edd. ἄτοπον, minus recte, ut facile apparet.

Klaproth Op. cit. Ep. I. pag. 18. statuit *tenebras* indicatas fuisse per *caudam crocodili*, quoniam *tenebrae* Cop-tice χακι, et *crocodilus* χαπορκι dicantur, vocibus ab eadem litera, χ, incipientibus. Sed Horapollo non dicit *crocodilo* hanc significationem esse tribuendam, verum *caudae crocodili*. Igitur neque hoc caput per acrologiam explicari posse videtur.

Seyffarth Op. cit. pag. 165, fine, *caudam crocodili tenebras* significasse dicit, quoniam hae Saturno planetae subjectae sint.

ADNOTATIO

AD

HORAPOLLINIS NILOI HIEROGLYPHICORUM

LIBRUM SECUNDUM.

Τὸν λόγον ὑγίη σοι παραστήσομαι] Supra I. cap. 35, sine, eodem modo pronomen σοι additur. Hoeschel. ex hoc libri secundi initio, in prioris libri principio προσφώνησιν deesse conjicit. — Caeterum, Merc. suspicatur priora capita usque ad 31. mutila esse, quoniam in iis ratio non addatur signorum hieroglyphicorum, quae describuntur; aut fortasse eorum rationes dedita opera omisisse scriptorem, quippe universe satis cognitas. Quam sententiam de Pauw ex ipso hujus libri initio recte improbasse videtur; dicit enim scriptor se reliquorum quidem hieroglyphicorum idoneas rationes daturum esse, ea vero, quae neque in aliis scriptis, rationibus additis, explicata sunt, primum subjecisse. Itaque haec leguntur in prioribus 30 capitibus.

CAPUT I.

Θεὸν σημαίνει] Supra Lib. I. 13. dixerat per *stellam* indicari θεὸν ἐγκόσμιον. Cf. adnot. nostra pag. 190, seq. et tab. n°. 31. α. In seqq. verba ποτέ δέ δειλὴν Trebatius in versione sua omisit.

δειλὴν — νύκτα — χρόνον] In inscriptionibus hieroglyphicis *stella* universe adhibetur ad *quamvis temporis durationem* determinandam. Cf. Salvolini in *Epp. ad Gaz-*

zeram Ep. I. pag. 30. et 32. Ubi autem *horae diei* atque *noctis* humana figura exhibentur, hae *stellam* capiti manibusve impositam habent, *horae* vero *diei solis discum*, veluti apparet ex loculo mumiae Musei Lugd. Batavi, unde depingendas curavimus in tab. nostr. imagines 31. b. et 31. c. Cff. quoque Champoll. in *Epistol. Script. ex Aeg. et Nub.* Ep. VIII. pag. 105, XIII. pag. 229. — Caeteris hujus hieroglyphici significationibus addi potest, *stellam* saepe poni post *siderum nomina*, tamquam signum determinativum. Cf. Champoll. *de Hierogl. Vet. Aeg.* Explic. tab. pag. 32. n° 239.

De Goulianof Op. cit. pag. 18. *stellam* putat significasse *tempus*, quoniam hoc $\sigma\mu\omicron\tau$, illam vero $\sigma\iota\omicron\tau$ vocaverint Aegyptii. Cf. quoque Klaproth Op. cit. Ep. I. pag. 19.

Seyffarth Op. cit. pag. 171, med. *stellam* symbolum vocat Martis planetae. Cf. adn. nostra pag. 196.

CAPUT II.

Καὶ ἀετοῦ νεοσσόν, κ. τ. λ.] Locus corruptus, ad quem restituendum diversas conjecturas proposuerunt interpretes, quas in apparatu critico memoravimus. Caus. pro *κνυλοηδόν*, legens *τυλοειδής*, interpretatur: *id quod calli speciem habet, robustum*, quod tunc recte conveniat cum *ἀρρενογόνον*, atque *νεοσσόν* explicat ex more Graecorum recentiorum, accusativum pro nominativo usurpantium. De Pauw duplicem loci explicandi rationem exhibet: alteram, qua *καὶ ἀετοῦ νεοσσόν* pertineat ad praeced. caput (*), et reliqua ita scripta: *Ἀρρενογόνον καὶ κνύκω ἡδὺν σημαίνει σπέρμα ἀνθρώπου*; alteram, qua, distinctione post *νεοσσόν* sublata, legatur: *Καὶ*

(*) Huic conjecturae favere videretur, quod in Cod. Paris. A. capitis titulus omittitur, nisi et in aliis capitibus, vb. c. 8, et 86. hujus libri, idem Codex titulos omisisset.

αἰτοῦ νεοσσὸν ἀρρενογόνον, καὶ κυκλὸν ἡδὺν σημαίνει ἢ σπέρμα ἀνθρώπου, ita ut intelligatur ὁ ἀστὴρ; verba: κυκλὸν ἡδὺν explicat de eo, quod omnibus acceptum est, quo omnes delectantur. — Fortasse ab initio deest nomen signi quo αἰτοῦ νεοσσός et seqq. indicata dicantur; sin minus, illud καὶ additum puto, quod, quum in sup. cap. dixisset hominis masculi animum per stellam indicari, nunc agat de alia ratione, qua ἀρρενογόνον significetur; atque tunc pro νεοσσὸν cum Mercero legendum est νεοσσός; ut autem illud κυκλωηδὸν, vel, prouti correxit Merc. κυκλωειδὲς explicetur, ubi additur vocī ἀρρενογόνον, i. e. id quod viros procreat, fortasse adjuvabit locus Aristot. *Hist. Anim.* VII. 1, fine. pag. 464. B. ἔτι τὰ μὲν λεπτά τῶν σπερμάτων ἄγονα τὰ δὲ χαλαζώδη [i. e. grandinis speciem habentia] ideoque rotunda] γόνιμα, καὶ ἀρρενογόνα μᾶλλον, τὰ δὲ λεπτά καὶ μὴ θρομβώδη, θηλυγόνα; ita ut legi possit: Καὶ αἰτοῦ νεοσσός ἀρρενογόνον καὶ κυκλωειδὲς σημαίνει σπέρμα ἀνθρώπου. *Et aquilae pullus mares procreans et rotundum significat semen hominis.* Interpretatio ea, qua aquilae pullus prolem masculam significet, confirmatur quodammodo, loco Achmetis in *Oneirocr.* cap. 286, med. Ὁ βασιλεὺς ἰδὼν ὅτι μετὰ αἰτοῦ ἡμέρου ἐκκυνήγει, τέκνον ἄρσεν εὐρήσει κραταίως βασιλεύσον, καὶ ἐπιχαρήσεται αὐτῷ, εἰ δὲ οὐκ ἔχει, γεννήσει ἐκ παντός. — Magnam quoque verisimilitudinem habere videtur conjectura, quam Cl. Reuvens, post impressum Horapollinis textum, mecum communicavit: Καὶ κύκλος ὡδὸν σημαίνει ἢ σπέρμα ἀνθρώπου; tunc saltem posterior hujus capituli pars, monumentis Aegyptiacis confirmatur; οὐν figura vid. in tab. nostr. n° 59. α, 59. δ. in picturis autem symbolicis, τὸ σπέρμα parvis circulis indicatum vid. vb. c. in *Descript. Aeg. Antiq.* Vol. II. tab. 86. fig. 1.

Secundum Seyffarth Op. cit. pag. 164, med. *aquila* indicavit Solem planetam, in Astrologia Aegyptiorum, et pag. 156, med. *aquilae pullus* symbolum dicitur Jovis, ob *semen* huic planetae sacrum.

CAPUT III.

Δύο πόδες συνηγμένοι] Caus. ex lectione, quam Pierius *Hierogl.* XXVII. cap. 29. se invenisse testatur in MSS. Hori codicibus, corrigendum conjicit: *Δύο Πολλοῦ πόδες συνειργόμενοι*, *duo Solis pedes colligati*; quum Sol. in lib. I. cap. 34, fine, *Πολύς* vocetur; atque tum accipit de pedibus Apollinis statuæ ligatis. Sed ipsum illum locum, quem, ad probandum hoc Solis nomen, citavit Caus. vitiosum esse, supra docuimus in adn. pag. 242, seq. Pauwii rationem si sequamur, locus intelligendus erit de Solis cursu, tempore solstitii hiberni, instar hominis pedibus vincti, atque ideo aegre progredientis. Sed obstare videtur perfectum *βεβηκότες*, quod usurpatur *de rebus fixis*. Suidas *βέβηκεν ἔστηκεν, ἐπέπηκτο*. Jablonski in *Nova Interpret. Tab. Bem. Opusc.* II. pag. 249. §. 5. Merceri lectionem: *Δύο πόδες συνηγμένοι* secutus, vertit: *Duo pedes sic in unum compacti, tamquam non duo essent, sed unus, et sic gradum promoventes solis cursum in solstitio hiberno significant.* — Statui fortasse potest, Horapollinem eodem modo atque supra, lib. I. cap. 58. et 65. ob oculos habuisse hieroglyphicum *duorum pedum* in superiori parte *junctorum*, quibus saepissime verba *motus* atque *quietis* derterminari, supra indicavimus, in adn. p. 287. Quod si verum est, male ad *speciem* retulisse videtur Horapollo, quod ad *genus* tantum pertinet.

Secundum Seyffarth. Op. cit. pag. 184, in. *pedes gemini compacti* indicant Saturnum planetam.

CAPUT IV.

Ex hoc cap. Seyffarth Op. cit. pag. 183, fine, conjicit os Mercurii fuisse symbolum, quoniam ad hunc planetam cor referatur.

CAPUT V.

Πολέμου στόμα] *Belli os*, id est ipsam *pugnam*. Homerus *Il.* K. 8.

Ἡ ποθὶ πολέμοιο μέγα στόμα πνευθεδαυτοῦ.

Cicero *pro Arch.* cap. 9. os belli ac fauces, vocat *bellicum periculum et quidem ultimum*. Cf. Ernesti in Cl. Caeterum hanc significationem monumenta Aegyptiaca confirmarunt, in quibus *manus duae*, vel potius *duo brachia* alterum *scutum* tenens, alterum *arcum*, (vid. tab. nostr. n° 57. a.) vel *sagittam*, (vid. ibid. n° 57. b. et n° 57. d.) vel aliud armorum genus (vid. ibid. n° 57. c.) gestans, *pugnandi* sive *pugnae* significatione pinguntur. Hieroglyphicum hoc obiter jam explicavit Champoll. *de Hierogl. Vet. Aeg.* pag. 330, fine. Cf. quoque Achmet in *Oneirocr.* cap. 250. med. Ἐὰν ἴδῃ ὅτι ἐκράτει βέλη καὶ τόξα, ἐπιχαρήσεται ἐπὶ τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ.

Klaproth Op. cit. Ep. I. pag. 8. per acrologiam hoc caput explicandum putat, *manum* Coptice τὸτ, *pugnam* vero † dictam fuisse statuens; cf. quoque Ep. II. pag. 18, 19. Champoll. in *Censura*, quam laudavimus, posteriori huic voci *pugnandi* significationem inesse negat.

CAPUT VI.

Ἀνθρώπου στόμαχον] Accipiendum fortasse de *ira*, non de *stomacho* proprie dicto. — De digito iterum agitur, *infra*, cap. 13.

Klaproth Op. cit. Ep. I. pag. 21. eumque secutus de Goulianof Op. cit. pag. 28, 29. pro δάκτυλος, invitis Codicibus, legendum putant δακτυλῖος, ut ita hieroglyphicum hoc per acrologiam explicari possit; *annulum* enim Coptice ⲙⲁⲩⲟⲩⲣ, et *stomachum* ⲙⲱⲙⲁⲩⲱⲩ dici.

Seyffarth Op. cit. pag. 183, med. *digitum* Martis symbolum facit, ob *iram* huic planetae propriam.

CAPUT VII.

Αἰδοῖον χειρὶ κρατοῦμενον] i. e. κατεχόμενον; prouti Clem. Alex. *Strom.* V. cap. 8. (*Potteri* pag. 672.) de Anarchasi narrat, eum dormientem solitum fuisse: κατέχευεν τῇ μὲν λαίᾳ τὰ αἰδοῖα, τῇ δεξιᾷ δὲ τὸ στόμα. Cff. Plutarch. *de Garrulitate* cap. 7. pag. 504. F. Diogen. Laert. I. cap. 8. §. 104. et Michael Glycas *Annal.* III. pag. 234. D. Symboli hujus significationem apud Graecos satis cognitam, Horapollo fortasse minus recte accommodare voluit imagini Ammonis generatoris, qualis in Sectione postrema papyrorum funebrium pingi solet.

CAPUT VIII.

Ἄνθη δὲ ἀνεμώνης] De Anemone ejusque usu in medicina cff. Dioscorid. II. cap. 169. Plinius *Histor. Nat.* XXI. cap. 23. et Suidas in voce. — Phasian. in versione sua addit: *ob hujuscemodi herbae asperum scilicet, tetrumque odorem, quem vix homines ferre possunt.* Ita et infra, cap. 13. et cap. 23. quaedam addidit, quae in Codd. non inveniuntur.

CAPUT IX.

Ὅσφυν ἢ στάσιν] De Pauw legendum putat: Ἰσχὺν ἢ στάσιν ἀνθρώπου, atque στάσιν vertit *corporis humani firmitatem, qua stabile est sibi*; sed dubitari possit, an hac significatione, a Graecis vox ea usurpata fuerit. Neque

eam recte vertisse videtur Merc. *statum, constitutionemque corporis*; haec enim Graece dicuntur κατάστασις vel ἔξις. Trebat. reddit: *Ile hominis cum volunt significare os pingunt quod spinam dicunt.* Neque altera Pauwii correctio Ἰσχυρ necessary videtur, quum ὁσφύς saepe significet procreationis principium. Hesych. Alberti Gloss. Gr. et Lexicon Cyrilli explicant τὸ σπέρμα. Στάσις ἀνθρώπου tunc accipienda erit de corpore hominis libidinis stimulis agitato et conturbato.

τινὲς γὰρ λέγουσι τὸ σπέρμα ἔκειθεν φέρεσθαι.] Ita vb. c. scriptor libri περὶ γονῆς apud Hippocratem, quem laudat Hoesch. et Aristot. *Problem.* X. 56. Tom. IV. pag. 112. E. si modo vera est lectio: διὰ τῆς ῥύχτως. Idem de *Gener. Anim.* I. 17. Tom. II. pag. 390. C, seqq. aliorum hac de re sententias memorat atque refutat.

Klaproth Op. cit. Ep. I. pag. 12. per os *spinæ dorsī*, Coptice κας, Aegyptios putat indicasse *lumbum*, vel ut correxit Ep. II. pag. 26. *coxam*, Coptice κερ, quoniam hae voces ab eadem litera incipiant.

Seyffarth Op. cit. pag. 183, med. *lumbos* refert ad Jovem planetam.

CAPUT X.

Πῶς — σημαίνουσιν.] In Ald. σημαίνει. Cf. adn. ad Lib. I. cap. 1. pag. 117.

*Ορυγος ὀστέον] Hoesch. legendum conjicit ὀρυγος ὀστέον, quod in Codd. legisse se testatur Pierius *Hierogl.* XXVIII. cap. 34. intelligendum putans de *testudine*, quoniam Vitruvius *testudines orygas* etiam appellatas dicat, παρὰ τοῦ ὀσφύτεον. Pierii explicatione inprobata, ipsam tamen lectionem praeferendam censet de Pauw, et de orygis osse accipit, cujus cornu durissimum haberi ab antiquis probat, citatis verbis Aelii Lampridii in *Vita Commodi* cap. 13. »Virium ad

» conficiendas feras tantarum fuit, ut elephantum conto trans-
» figeret; et orygis cornu hasta transmiserit.” Fortasse ite-
rum res confudit Horapollo, et cogitandum de hieroglyphico,
quod *coxam bovis ad sacrificia praeparatam* esse putat,
cuique *fortitudinis*, et *roboris* significationem tribuit Ro-
sellini *Momum. Aeg. et Nubiae* Parte I. Vol. II. pag. 336.

Seyffarth, qui, ut adnotavimus ad Lib. I. cap. 49. pag. 273,
ὄρυα et ὄρυα ideam animal esse putat, etiam ex hoc ca-
pite conjicit *coturnicem* Saturni symbolum esse, quoniam
perseverantia et *constantia* huic planetae tribuantur.

CAPUT XI.

[Ἀξιοίμενοι] Ita Phasianin. quoque legisse videtur, nam
vertit: *qui sese circumplexi dextris excipiant*. Trebati-
cum Aldo aliisque, legit ἀξιοίμενοι, vertens: *insignia*
magistratus induti. — Caeterum hic symboli potius num-
morum Graecorum et Romanorum notissimi explicatio,
quam hieroglyphici Aegyptiorum interpretatio exhiberi vi-
detur. In nummis enim et in gemmis saepissime cernun-
tur sive *duae manus junctae*, sive *duo homines togati*
dextras jungentes; quibus *concordiam* indicari docent
inscriptiones: *OMONIA. CONCORDIA. IVNCTIO.* quae iis addi
solent. Cff. Vaillant *Numism. Imperat. Rom. praestant.*
Tom. II. pag. 1. et 2. et pag. 119. (*Ed. in Q^o.*). *Numism.*
aerea Imp. Aug. et Caes. in Colon. Parte I. pag. 112.
(*Ed. in F^o.*) Spanheim *de Praest. et Usu Numism. antiq.*
Tom. I. pag. 143. Eckhel. *de Doctr. Num. Vet.* Vol. IV.
pag. 336, seqq. et in *Init. Doctr. Num.* (*) pag. 107.
Gorlaeus in *Dactyliothe.* Part. I. 43, 94, 109. Parte II.
76, 112, 183, 243, 533.

(*) *Kurzgefasste Anfangsgründe zur alten Numismatik, zusammen-
getragen von Joseph Eckhel. Wien 1807.*

CAPUT XIII.

Δάκτυλος ἀναμέτρῃσιν] Phasianin. addit: *illis enim numerum comprehendere facilius homines consueverunt* — secundum Heronem, cujus *Geometrumena* edita sunt in *Inalect. Graeco*. Paris. 1688. *digitus* unitas erat omnis mensurae. Isidorus in *Origin.* pag. 226. *digitum* minimam esse dicit mensurarum vulgarium. Cf. Jomard in *Expos. Rat. Metr. Vet. Aeg.* in *Descript. Aeg.* Antiq. Tom. VII. pag. 471, seqq. Caeterum in ulna Aegyptiorum *digitus mensurae* partem constituit; vid in tab. nostr. n° 58.

De Goulianof Op. cit. pag. 29. caput hoc per acrologiam explicat, quoniam *digitus* Coptice dicatur ΤΗΒ, *metiri* 𐤓𐤓; posterior vox proprie significat *dare mensuram*, sed primum in lexicis non inveniatur (nam *metiri* 𐤓𐤓 vertitur), ex composito ΔΤ𐤓, *immensus*, patere putat, literam † ad formam verbalem pertinuisse.

Seyffarth Op. cit. pag. 183. med. *digitum* symbolum vocat Saturni planetae.

CAPUT XIV.

Γυναῖκα ἔγγυον] Merceri conjecturam, pro ἔγγυον, quod in nonnullis Codd. et Edd. legitur, legentis ἔγγυον, confirmarunt Codd. Aug. et Paris. A. eandemque Pierius *Hierogl.* Lib. XLIV. cap. 13. secutus videtur. De Pauw ἔγγυον retinendum putat, symbolum ita explicans: »in matrimonio »et familia conjugata unus est Sol, maritus scilicet, cui »adhaeret ἁστὴρ cum Sole bipartito, id est uxor, quae om- »ne decus et lumen a marito mutuatur, ita tamen, ut post »integrum Solem Sol etiam videatur bipartitus: ἁστὴρ est »respectu viri, Sol bipartitus respectu aliorum, qui in eadem familia vivunt." Visconti in *Museo Pio-Clementino* Tom. II. ad tab. XVI. pag. 146, seq. (*Vers. Gall.*), et Tom. II. pag. 38. (f.) (*Ed. Ital.*) pro τετμημένον corri-

gendum conjicit τετμημένω, ita ut ad ἀστὲρι referatur, et vulgata lectione ἔγγυος servata, statuit, *sponsam* indicatam fuisse per *circulum* aut *discum solis junctum dimidiata stellae*; atque sic explicationem sese nactum esse arbitrat hieroglyphici illius, quod vulgo *tau ansatum* vel *crucesata* audit, cujus pars superior, *ansa*, *solis circulo*, interior vero, *tau* vel *cruce*, adsimilata fuerit ab Horapollis *stellae dimidiatae*, radiis duobus superioribus demtis; itaque secundum mentem Horapollinis, hieroglyphicum illud significasse *vim procreatricem solis*. Sed Champoll. in lib. de *Hierogl. Vet. Aeg.* pag. 165, 202, 203 et tab. gen. n° 277. ex obeliscorum inscriptionibus, comparatis cum versione Graeca obelisci Hermapionis, apud Ammian. Marcell. servata, docuit hoc signum indicare *vitam* vel *vitam divinam*; quae explicatio exinde quoque confirmatur, quod in inscriptionibus saepissime tamquam signum determinativum additur voci Aegyptiacae ωμη, qua *vita* significatur, quia et loco ipsius hujus vocis scribi solet. Neque igitur Visconti explicatio admittenda videtur. Quum hieroglyphici explicatio non addatur, quid statuendum sit, non liquet; Ferrarius loci sensum, prouti nunc legitur, satis bene accepit videtur, statuens *solis orbem* pictum fuisse *bipartitum*, *in media cujus scissura stella imposita esset*; atque in quoque quodammodo apparet, quare primum de *solis circulo*, tunc vero de *disco* agatur; voce κυκλός fortasse indicante *totum solis orbem*, δίσκος vero *superficiem* ejus in duas partes divisam. — In mentem mihi venerat aliquando, an fortasse de hieroglyphicis phoneticis, quae dicuntur, sermo hic esse posset; ὁ ἔγγυος Coptice dicitur πω-ἡτωρι, ἡ ἔγγυος itaque ἡ-ἡτωρι; jam si statuamus ordinem signorum a scriptore fuisse neglectum, ex quatuor hieroglyphicis, quae memorari videntur, (*solis circulo*, *stella*, et

uobus semicirculis), *stella* priori loco posita valet literam *c*, *semicirculus* *τ*, et *solis circulus* *p* vel *λ*, unde efficitur *cτp*, vocalibus additis *cτωpι*, vel, quoniam duo *emicirculi* memorantur, *τ-cτωpι*, quae vox ab altero *-ωτωpι* haud ita differt. Vel si Graecum *ἔγκυος* eandem significationem haberet quam *νύμφη*, sive, prouti interpretes verterunt, *sponsa*, *stella*, *c*, itidem priori loco posita, deinde *solis circulo*, *p* vel *λ*, atque denique *semicirculo*, *τ*, haberemus *cατ*, vel, vocalibus additis, *τ-cβαετ*; Coptis autem sponsa dicitur *†-ωβαετ*. Sed simili ratione lectio *ἔγκυον* defendi quodammodo possit; signis enim eodem modo dispositis, sed *solis circulo* potestate literae *p* tributa, efficitur *cπτ*, vel addita vocali *cπωτ*, i. e. *dure prolem*, nam *c*, in veterum Aegyptiorum lingua, vim activam indit voci, cui praefigitur, ita ut ex *pωτ*, *proles*, fiat *cπωτ* *faciens prolem*, *prolificus*, et si articulus foeminini generis praeponitur, *†-cπωτ* *prolifika*, quae vox satis bene convenit cum Graeca *ἔγκυος*. Attamen non diffiteor *semicirculum*, (qualis vid. vb. c. in tab. nostr. n° 1.) vix dici posse *ἡλίου δίσκον δίχα τετμημένον*; neque verisimile videtur, Horapollinem unico hoc loco, hieroglyphica phonetica explicasse, quum tota signorum compositio potius sensu aliquo symbolico ab eo accipi videatur. Rectius itaque fortasse statuemus phrasin aliquam hieroglyphicam minus recte intellectam, a scriptore in hoc cap. explicari (*), aut annuli cuiusdam Gnostici figuras insculptas ei ob oculos versatas fuisse, in quibus sol, luna et stellae saepissime effinguntur. Ita vb. c. in papyro Gnostic. Anast. qui in Museo Lugd. Batavo servatur n°. 75. Sect. 13. Columna Gr. 6. annulus

(*) Qualis vb. c. in vs. 11. *Inscript. Rosett*, hic invenitur. Cf. tab. nostr. 32. aa. et bb.

describitur valens πρὸς πᾶσαν πράξιν καὶ ἐπιτυχίαν, hoc modo: — λαβὼν ἱασπιν (*) ἀερίζοντα, ἐπιγράφον δράκοντα κυκλωτέως τὴν οὐρὰν ἔχοντα ἐν τῷ στόματι (†), καὶ ἐπὶ μέσον τοῦ δράκοντος, σελήνην δύο ἀστέρας ἔχουσαν ἐπὶ τῶν δύο (§) κεράτων, καὶ ἐπάνω τούτων ἥλιον, κ. τ. λ. Solem quoque, lunam, stellas tres et Martis Venerisque planetarum signa vid. in pala annuli, in Gorlaei *Dactylioth.* Part. I. 105. De simili quodam annulo Gnostico agi etiam videtur ab Horapolline infra, cap. 29.

σημαίνει] Merc. et de Pauw recte statuunt legendum esse ζωογραφοῦσι; error fortasse ortus ex frequenti illa verbi σημαίνει repetitione.

De Goulianof Op. cit. pag. 29. dicit *discum* hic addi, quoniam ΒΙΝΔΧ, qua voce *discus* Coptice redditur, ab eadem litere incipiat, atque ΒΟΚΙ, i. e. *gravida*; *stellam* autem *mulieris* loco pingi, ob eandem causam, illam enim Coptice ΓΙΟΥ, *mulierem* ΓΖΙΛΙ dici.

CAPUT XV.

Τὴν ἀνατολὴν] Deesse videtur praepos. πρὸς, vel εἰς, aut statuendum fortasse vocem ἀνέμους huc minus recte ex secunda capitis parte esse adscriptum, et *ortum*, prouti per *crocodili oculos*, sic et per *accipitrem in altum volantem* indicatum fuisse; et per idem animal *alas in aere expandens* significatum fuisse *ventum*. Tunc certe aliquid veri docetur; quoniam Sol, sive deus Phre, non vero *ortus solis* per *accipitrem* in monumentis Aegyptiacis scribi solet. Cf. supra, Lib. I. cap. 6. adnot. pag. 148.

(*) In MS. legitur ἰαστην.

(†) In MS. στόματι.

(§) In MS. δύο. Locum autem hunc, uti et alterum, quem ad cap. 38. libri I. adnot. pag. 251. ex papyris ineditis citavi, mihi indicavit Vir Cl. Reuvers, cujus cff. *Epp. ad Letronnium*. Ep. I. pag. 10. et 24.

ἐπὶ μετεώρου θείων]. *In excelso, sublimi volans*; idem quod μετεωρίσας ἑαυτὸν vel μετεωρισάμενος, quod de avibus usurpatur, quae alis in altum se tollunt. Cf. Aelian. de Nat. Animal. VII. 30. et XI. 33. ubi legitur: ὁ δὲ [sc. Pavo] — ἑαυτὸν τοῖς πτεροῖς μετεωρίσας, καὶ ἀρθεὶς κούφος, οὔτε ἐπὶ τι τῶν ἱερῶν δένδρων ἐκάθισεν, οὔτε ἐπ' ἄλλον μετεωρόν τε καὶ ὑψηλὸν χώρον. — Pro ἔτι καὶ ἄλλως in Cod. Aug. legitur: Πῶς τὸ αὐτό, quod adscriptum videtur a glossatore quodam, novum caput hīc incipiendum esse putante, aut lacunam, quam habent quoque Codd. Pariss. A. et B. ita explere conato. Trebat. vertit: *aliter in aere aquila alas extendens ventos notat.*

οἶον πτέρυγας ἔχοντα ἄνεμον σημαίνει.] Ita ex Merceri conjectura, probantibus Hoesch. et de Pauw, restituimus pro ἔχων, quod habent Codd. et Edd. Phasian. vertit: *ita enim velox in volando sicut ventus, accipiter perhibetur.* Diod. Sic. III. cap. 4. pag. 176. Wessel. ubi agit de Aethiopum signis hieroglyphicis, ὁ μὲν ἱέραξ, inquit, αὐτοῖς σημαίνει πάντα ὀξέως γιγνόμενα διὰ τὸ ζῶον τοῦτο τῶν πτηνῶν σχεδὸν ὑπάρχειν ὀξύτατον μεταφέρεται τε ὁ λόγος ταῖς οἰκείαις μεταφοραῖς εἰς πάντα τὰ ὀξέα, καὶ τὰ τοῦτοις οἰκεία, παραπλησίως τοῖς εἰρημένοις. — Caeterum aliquam saltem auctoritatem Horapollinis explanationi tribuere videtur Champoll, in Lib. de Hierogl. Vet. Aeg. pag. 340.

De Goulianof Op. cit. pag. 30. *alarum* hīc tantum rationem esse habendam statuit; voces enim $\tau\epsilon\omega\zeta$, *ala*, et $\tau\eta\tau$ *ventus*, dialecto Sahidica, ab eadem litera incipientes, acrologiam efficere; ex qua priorem quoque capitis partem explicat; quoniam *milvus*, quem ad *accipitrum* familiam pertinere ait, Coptice $\epsilon\phi\epsilon$, *ventus* eadem lingua $\epsilon\theta\omicron\tau$ dicatur.

CAPUT XVI.

Καπνός — πῦρ δηλοῖ.] Verisimile non videtur, *fiumum* inter hieroglyphica inventum iri; itaque statuerit aliquis symbolum hoc a scriptore, ex proverbio »Flamma fumo est »proxima" (*) compositum esse potius, quam ex vera monumentorum Aegyptiacorum interpretatione petitum. Sed fieri tamen quoque potest, ut Philippus Horapollinem hic minus recte verterit; nam si statuamus hunc scripsisse ἱ. c. ΟΥΨΑΣ ΕΥ-ΤΗΝΙΝΙ ἑπι-Χρῶν, vel simile quid, quo indicaret, per *flamman* pictam ab Aegyptiis *ignem* fuisse indicatum, hujus quoque hieroglyphici confirmationem saltem aliquam habebimus in eo, quod in tab. nostr. n° 49. depingendum curavimus, in quo *flamma ignem* significat. Cf. adnot. pag. 261. Error Philippi, καπνός vertentis, eo facilior fuit, quoniam idem ΨΑΣ *vaporem* quoque significat, secundum Lexicographos, et praeterea ipsi fortasse in mentem venerat proverbii notissimi, quod supra citavimus. Klaproth Op. cit. Ep. I. pag. 8, 9. per *fiumum* indicatum fuisse *ignem* opinatur, quoniam Coptice χρῶν, *ignis*, et χρευτε *fumus*, ab eadem litera, χ, incipiant.

CAPUT XVII.

Βοός ἄρρενος κέρα] Hanc, quoque lectionem in MS. invenisse se ait Pierius *Hierogl. Lib. III. cap. 21.* Trebatius vero legisse videtur τὸ ἄρρενος, nam vertit: *Maris cornu pictum.* — Caeterum *cornua* bovis duo conjuncta saepissime pinguntur in hieroglyphicis, et, nisi fallor, *unicum* quoque *cornu*; num vero sensu, quem memorat Horapollo, dubito; certe *bovis* et *vaccae* cornua quomodo recte distingui potuerint, non video.

(*) Cf. Plaut. *Curcul. I. 1. vs. 53.*

Klaproth Op. cit. Ep. I. pag. 16. *Opus* hoc hieroglyphico significatum putat, quoniam voces Copticae: *zob opus*, *on cornu*, et *zoorr masculus*, omnes ab eadem litera, incipiant.

Secundum Seyffarth. Op. cit. pag. 153, sub fin. *tauri cornu* Solis aut Martis symbolum est, quoniam *opus* ad hos planetas referatur.

CAPUT XVIII.

[Ποινήν σημαίνει.] Alii *πονείν*, sed, quum significationis rationes non addantur, quid statuendum sit non liquet; neque enim, quod objecit de Pauw; hanc lectionem si admittamus, eadem res duobus diversis hieroglyphicis significabitur, quoniam *ἔργον*, quod *bovis masculi cornu* indicat, differt a *πονείν*, sive *πόδος*, quo *omnis molestia, fatigatio vel aerumna*, etiam apud posteriores scriptores Graecos, significatur.

Klaproth Op. cit. Ep. I. pag. 16. lectionem vulgatam secutus per acrologiam caput hoc explicandum dicit, quoniam *cornu* apud Coptos quoque vocetur *ταπ*, *poena* vero, vel *supplicium* *τσευκο*.

Seyffarth Op. cit. pag. 154, fine, *vaccæ cornu* ad Saturnum planetam refert, quoniam huic *ultio* propria haberetur ab Astrologis.

CAPUT. XIX.

[Προτομή] *Imago ad umbilicum usque*, ut recte verterunt interpretes. Suidas in voce: *Προτομαί βασιλικαί εἰκονες βασιλικαί, καὶ προτομαί λεόντων καὶ ὁμοίως ἐπὶ τῶν ἄλλων ζώων· κυρίως δὲ ἐπὶ τῶν ἀλόγων ζώων ἢ προτομή λέγεται.* Add. Wessel. ad Diod. Sic. I. cap. 18. pag. 21, cap. 96. pag. 108. Phasianin. vertit *ulcus*. Pierius *Hierogl.* XLII. cap. 17. explicat: *praesectum gladio sinciput sceleratum indicat facinus.*

ἀνοσιότητα] Confirmatur hoc quodammodo iis, quae leguntur apud Plutarch. *de Is. et Os.* cap. 11. pag. 355. C. καὶ γὰρ τὸν ὀμώτατον Περσῶν βασιλέα καὶ φοβερώτατον. ὅχον ἀποκτείναντα πολλοὺς, τέλος δὲ καὶ τὸν Ἄσιν ἀποσφάζαντα, ἐκάλεσαν μάχαιραν, καὶ καλοῦσι μέχρι νῦν οὕτως ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν βασιλέων, οὐ κυρίως δῆπου τὴν οὐσίαν αὐτοῦ σημαίνοντες, ἀλλὰ τοῦ τρόπου τὴν σκληρότητα καὶ κακίαν ὁργάνῳ φοινικῷ παρεικάζοντες. (*) Capite autem 31. pag. 363. C. narrat eundem *Asinum* vocatum fuisse ab Aegyptiis, ὡς ἐναγῇ καὶ μιαρόν; quocum consentit Aelian. *Var. Hist.* IV. 8. Apud eundem VI. 8. dicitur Bagoas, eunuchus Aegyptius, postquam Ochum per insidias interfecisset, ex ejus femoribus gladiatorum manubria fecisse: τὸ φοινικὸν αὐτοῦ ἐνδείκνυμενος διὰ τούτων. — *Inpietatis* sig-

---

(*) Nomen hujus regis in monumentis Aegyptiis nondum inventum esse, indicat Rosellini *Monum. Aeg. et Nub.* Parte I. Tom. 2. pag. 186. Sed Plutarch. cap. 44. pag. 368. F. et Herodot. II. 29. idem Cambysis factum narrant, in quem magis ὀμώτατον καὶ φοβερώτατον καὶ ἀποκτείναντα πολλοὺς convenire putat Wytttenb. ad Plutarch. l. l. ejus quoque nomen ejusmodi interpretationi ansam praeberere potuit; in monumentis enim Aegyptiacis scribitur KUBOΘ; KIU autem Coptis significat *movere, agitare*, et BOTO bellum, ut sit *movens bellum*. Quod autem idem Plutarch. dicit Ochum ab Aegyptiis *Asinum* fuisse vocatum, fortasse alio modo accipiendum erit: Aegyptii Ocho vel Cambysi quoque, regem istum crudelissimum et odiosissimum cum Typhone comparantes, hujus dei cognomen, Σήθ, tribuere potuerunt; quod interpretatus, Plutarchus *Asinum* vocatum fuisse regem dixit. Nomen hoc Typhoni tribui docuit ibid. cap. 41. pag. 367. D. et cap. 49. pag. 371. B., et patet ex pap. Anast. Musei Lugd. Bat. n° 75. in quo exhibetur Typhonis imago *capite asinino* instructi, et nomen Σήθ pectori inscriptum habentis. (Cf. Cl. Reuvens in *Epp. ad Letronium* Append. pag. 157.) Neque illud Σήθ differre videtur a Coptorum CHX, quo *asinus*, aut certe *pullus asini* indicatur. Cf. Jablonski *Opusc.* I. pag. 290.

ificatione fortasse accipi quoque possunt *gladii* in manibus stellitum divinatorum et deorum, quos timebant Aegyptii.

CAPUT XX.

Ἴππος ποτάμιος — ὥραν δηλοῖ.] Merc. sive de *horis*, sive de *tempore verno* accipiendum putat; posteriorem rationem secutus est Trebatius; sed Pierius *Hierogl. Lib. XIX. cap. 18. horas* intelligit, eamque significationem explicandam putat ex iis, quae narrantur apud Aelian. *de Nat. Animal. V. 53* de hippopotamis: ὅταν — ὥσιν οἱ πόντιες ξανθοί, οὐκ ἄρχονται παραχρῆμα κείρειν αὐτοῖς καὶ σθίειν, ἀλλὰ παραμείβοντες ἔξωθεν τὸ λήιον στοχάζονται, τόσον αὐτοῖς ἐμπλήσει μέτρον; vel ex eo, quod interdum in aquis latere, noctu vero in terram progredi dicuntur. At recte animadvertit Causs. quum ὥραν, non vero ὥρας legatur, de *horis* vix accipi posse; itaque et ille de *tempore verno* accipiendum conjicit, quoniam, *quum segetes virescunt*, ex aqua egredi atque pabulari incipiat hippopotamus; sed, uti observavit de Pauw, tunc potius ἔαρ dixisset Philippus, neque *tempore verno*, sed *aestivo* segetes maturescunt. Porro si quis putet de hippopotamo, tamquam signo coelesti (vid. adn. nostr. pag. 284.) fortasse agi ab Horapolline, animadvertendum est *ver* in Aegypto incepisse, *Sirio* sive *Caniculae* sidere exoriente, per hunc igitur, non vero per *hippopotamum*, sive *Ursam majorem*, tempestatem illam indicari potuisse videri. Itaque fortasse admittenda erit ejusdem Causs. conjectura ἀράν corrigentis, id est *imprecationem*, *exsecrationem*, quae significatio animali illi, ἀδικίας, ἀσεβείας, ἀναιδεΐας et ἀχαριστίας symbolo, (cf. adnot. pag. 283, seq.) recte tribui potuerit. De Pauw φθοράν conjiciens, explicat de *damno*, quod ab eo animali segetibus adferri scriptores narrant.

CAPUT XXI.

[Κατ' ἐνιαυτὸν βλαστάνει τὰ κέρατα] De cervis cornua sua quotannis perdentibus, vidd. Aristot. *Hist. Anim.* III. 9. pag. 249. E, IX. 5. pag. 415. C, seqq. Aelian. *de Nat. Anim.* XII. 18. Plinius *Hist. Nat.* VIII. 32.

[παλυχρόνιον σημαίνει.] Aristot. *Hist. Anim.* VI. 29. pag. 357. B. περὶ δὲ τῆς ζωῆς μυθολογεῖται μὲν ὡς ὃν μακρόβιον, οὐ φαίνεται δὲ οὔτε τῶν μυθολογουμένων οὐδὲν σαρφές· ἦτε κήσις καὶ αὐξήσις τῶν νεβρῶν συμβαίνει, ὥς ὡς μακροβίου τοῦ ζῶον ὄντος. Plinius *Hist. Nat.* VII. 48, in. » Hesiodus, qui primus aliqua de hoc prodidit, fabulose, ut reor, multa de hominum aetate referens, cornici » novem nostras adtribuit aetates, quadruplum ejus cervi » vis, id triplicatum corvis." — Quod habent Codd. Parisi. A. B. πολυχρόνια, Pierius quoque *Hierogl.* VII. cap. 15. in Codd. se invenisse ait.

Klaproth Op. cit. Ep. I. pag. 5. *cervum* ⲉⲓⲟⲣⲁ, ex doctrina acrologica putat significasse *tempus*, quoniam vox Coptica ⲉⲛⲉⲣ, qua *tempus* indicatur, ab eadem litera incipiat.

CAPUT XXII.

De Goulianof Op. cit. pag. 30, 31. docet, vocem Aegyptiacam, qua *aversio* indicetur, deesse, sed secundum linguae analogiam, e verbis φωνῆ, *avertere*, et ρα, *vultus*, formari posse compositum φωνῆ-ρα, *contentio*; *luxum* porro, eadem lingua ⲟⲣⲱⲛⲱ et ⲃⲱⲛⲱ, *canem* vero ⲟⲣⲣⲟⲣ vocari; quum autem literae φ, ⲃ et ⲟⲣ saepissime confundantur, statui posse voces has omnes ab aedem litera incipere.

CAPUT XXIII.

[Ἀκοή] Hoc loco accipiendum videtur de *aure*. Etymol. Magn. Ἀκοή — λέγεται καὶ τὸ οὖς ὅλον. Suidas: Ἀκοή

ὁ μέγας τοῦ σώματος. Phasianinus locum circumscribere
 idetur: *audientem quippiam hominem arrectis auribus,*
ex auditum ipsum pingentes, opus quod futurum est,
læclatur. Postquam enim, quæ facturi sumus, audi-
 entius, ad futurum opus nos ipsos accingimus. — Supra
 lib. I. cap. 47. dictum est, per *tauri auriculam* indicari
tuditionem; quam interpretationem monumentis confirmari,
 atque idem per *aurem humanam* quoque significari, adno-
 tavimus pag. 265. Qua propter dubito an illa τοῦ μέλλον-
 τος ἔργου significatio recte sese habeat. Fortasse canis men-
 tio in eap. præced. Philippum induxit, ut hoc quoque hi-
 eroglyphicum fingeret, quoniam canes, ubi aliquis adve-
 niat, aures arrigere solent; vel statuendum vocem ἀκοή,
 prouti Coptorum αὐτεῖν, Graecorum ἀκούειν, et Latino-
 rum *audire*, obedientiae significatione hic usurpari; nisi
 alia quaedam vox sit substituenda.

De Goulianof Op. cit. pag. 18. per paronomasiam expli-
 cians: » *Futurum*” inquit » Coptice dicitur εἴηνορ,
 » proprie *advenire*, a νηορ, *ventre*, unde pro eo usur-
 » patum μωσι, *ire*, sonitu non valde differens a μασι,
 » *auris*,” et pag. 19. » Quod ad vocem ἔργον, acrolo-
 » giam constituit, nam μονκ significat *facere, formare*.”

CAPUT XXIV.

Σφήξ αἰροπετής] In Aldina vox κροκοδείλου, quam recte
 ad titulum capitis pertinere censuit Hoesch. ab eo separa-
 tur, et ita ipsi capiti additur, ac si ejus esset initium:
 Κροκοδείλου σφήξ αἰροπετής, κ. τ. λ. atque ita quoque Merc.
 Pierius et Caus. qui explicant: *vespa ex crocodili san-*
guine nata. Trebat. *Crocodili vespa volans crocodili-*
noxium sanguinem significat aut caedem. Phasian. *Ex*
crocodilo vespa per aerem volitans quam picta fuerit,

nocentem sanguinem vel caedem significat. De Pauw explicando duplicem rationem iniiit: alteram, qua, transposita distinctione, legatur: Σφήξ αεροπετής ἦτοι αἷμα κροδείλου, βλαπτικὸν ἢ φόνον σημαίνει. *Vespa per aerem volitans vel crocodili sanguis, noxium vel caedem denotat*; alteram, qua pro αἷμα corrigatur λαῖμα, atque ita significetur: *Vespa per aerem volitans vel gula crocodili, noxium quid vel caedem denotat.* Utramque rationem inprobat D'Orville in *Crit. Vann.* pag. 553, sequi; priori ipse de Pauw obstare dicit difficultatem crocodili sanguinis depingendi; distinctionis transpositioni, quam subdet, favet quodammodo Cod. Paris. A. qui in tit. duas significationes memorat, βλαπτικὸν et φονέα, quae itaque *vespae*, aut *crocodili sanguini* essent tribuendae; verum obstat illud ἦτοι, cui respondet ἢ, unde patet *crocodili sanguinem noxium*, et *interfectorem* ad significata esse referenda. Fortasse nulla correctione opus est; non enim obstare videtur, quod putat de Pauw, Plinii locus ex Lib. XXVIII. *Hist. Nat.* cap. 8, med. ubi dicitur: »sanguis »utriusque [sc. crocodili] claritatem visus inunctis donat, »et cicatrices oculorum emendat." Nam Aegyptii *crocodilo*, animali exitiosissimo, *sanguinem* esse noxium, statuere potuerunt; praeterea Aelian. *de Nat. Anim.* II. 33. narrat, ex crocodilo mortuo nasci scorpionem, caudae aculeum veneno repletum habentem; unde opinio illa de sanguine crocodili noxio, fortasse quodammodo explicari potest. *Interfectoris* vero significationem *vespae* tribuere potuit Philippus, ob ea, quae apud historiae naturalis scriptores de hoc animali traduntur. Aristot. *de Mirabil. Auscult.* Tom. II. pag. 736. D. Τοὺς ἐν Νάξῳ σφήκας φασιν, ὅταν πάγωνι τοῦ ἔχους — ἐπιιδάν τινα πεντήκων, περιδύνουσιν οὕτως ποιεῖν; ὥστε χαλεπωτέραν φαίνεσθαι τῇ

πληγῆς τῶν ἔχειων. Aelian. *de Nat. Anim.* V. 16. ὅταν θεάσονται [sc. vespae] νεκρὰν ἔχιδναν, οἷδ' ἐμπίπτουσι καὶ φαρυμάττουσι τὸ κέντρον. Add. IX. 15. Plinius *Hist. Nat.* XI. 53, fine: »vespae serpente avidè vescuntur, quo alimènto mortiferos ictus faciunt.”

CAPUT XXV.

Νυκτικόραξ θάνατον] *Noctua* saepissime in inscriptionibus hieroglyphicis pingitur, sed tunc potestatem habet literae *u*; mortem vero per eam avem indicari in monumentis Aegyptiacis, non credo; quae significatio posterioribus demum temporibus, et ab homine Romanorum religionè imbuto ei tribui potuisse videtur. Romani enim noctuam censebant inter aves inauspicatas (cf. Aelian. *de Nat. Anim.* X. 37.); ejusque opinionis etiam nunc apud nonnullos homines vestigia supersunt. Cf. Cl. Reuvers in *Epp. ad Letronnium* Ep. II. pag. 18, seqq.

ἄφρω γὰρ ἐπέρχεται τοῖς νεοσσοῖς τῶν κορωνῶν] Lektionem: τοῖς νεοσσοῖς τῶν κορωνῶν, ab Hoeschelio ex Cod. Aug. additam, et a Pierio in alio quoque codice inventam (cf. ejus *Hierogl.* Lib. XX. cap. 19.) confirmarunt Codd. Pariss. A, B. De Pauw legendum suspicatur: τῶν χλωριῶνων, ob locum praecipue Plinii *de Hist. Nat.* X. 74. dicentis: »dissident olores et aquilae, corvus et chlorio, »noctu invicem ova exquirentes;” ubi corvum intelligit nocturnum. Sed mutatione non opus videtur, quum Aristot. *de Hist. Anim.* IX. cap. 1. pag. 411. A. B. narret, noctuam et cornicem inter se dissidere, hanc enim illius ova interdiu, illam vero noctu cornicis comedere, visu tum non adeo valentis; cff. et Aelian. *de Nat. Anim.* III. 9, V. 48. Antigon. Caryst. cap. 62. Phile Carm. XXX. vs. 38. et Plinius eodem illo cap. 74.

Klaproth. Op. cit. Ep. I. pag. 5: per acrologiam explicat, quoniam *noctua* Coptice $\mu\omicron\tau\alpha\lambda\chi$, *mors* vero $\mu\omicron\tau$ dicatur, vocibus ab eadem littera, μ , incipientibus.

De Goulianof Op. cit. pag. 19. paronomasiam putat animadvertendam; verba enim $\mu\omicron\tau$, i. e. *mors*, *mori*, et $\lambda\omicron\chi$, $\lambda\omicron\tau\chi\omicron\tau$, i. e. *cessare*, conjuncta, efficere voces $\mu\omicron\tau\text{-}\lambda\omicron\chi$, et $\mu\omicron\tau\text{-}\lambda\omicron\tau\chi\omicron\tau$, eundem fere sonum habentes atque $\mu\omicron\tau\lambda\omicron\tau\chi$, $\mu\omicron\tau\alpha\lambda\chi$, i. e. *noctua*, et $\mu\omicron\tau\alpha\chi$, *amplecti*, ἐπέχουσθαι.

Secundum Seyffarth. Op. cit. pag. 160, sub fin. *noctua* Martis planetae symbolum est, ad hunc enim mortem inopinatam referri ait.

CAPUT XXVI.

Παύλος ἔκτορα] Hieroglyphicum hoc in omnibus Codd., qui hucusque collati sunt, mutilum esse videtur, Merc. vertit: *Laqueus amorem, ut feram quamdam significat. Trebat.* tantummodo: *Laqueus amorem significat.* Phasian. locum magis explicasse, quam vertisse videtur: *Laqueus pictus amorem significat, in quo quaedam veluti venatio existit; ubi pedicis cupidinis et laqueo amantes irretiti quodammodo retinentur.* Secundum Pauwii conjecturam quatuor hieroglyphicorum explicatio hoc capite continetur: *laquei amorem, venationis mortem, alae aerem, atque ovi filium significantis; sed correctioni illi multa adversari videntur: particula enim ὡς indicat, ea quae sequuntur, arcte cum prioribus esse jungenda, et tamquam appositionis loco addi; propterea quoque accusativus ὄρεας in omnibus Codd. servatur. Caeterum ex Cod. Paris. A. ubi significationes hieroglyphicorum in titulo cap. enumerantur, patet de tribus tantum esse sermonem: de amore, de aere atque de filio; atque haec quoque prohibere videntur, quo*

minus pro: *θήραν θάνατ** legamus: *θήρα θάνατον* (*). In seqq. correctio: *πτερόν ἀέρα*, confirmatur quoque a Pierio, qui *Hierogl. XXI.* cap. 21. ita in antiquis Horapollinis MSS. se legisse testatur; in fine denique, Pauwium recte correxisse *ὠὸν νιδόν*, probatur Codd. Pariss. A. et B. quorum hic *ὄν νιδόν*, ille *ω νιδόν* habet. — Caeterum hieroglyphicorum, quae in hoc capite explicantur, duorum saltem interpretatio monumentis confirmari videtur; etenim *laqueus* fortasse referendus est ad *fascias*, quas dea Hathor, sive Venus Aegyptiorum in manibus tenet, (cf. Champoll. in *Panth. Aeg.* ad tab. 17.) *θήραν* addere potuit scriptor, quum in Coptorum lingua eadem vox *χορχε*, *laqueum* simul et *venationem* significet; *aerem* per *alam* indicatam fuisse, monumenta, quod sciam, nondum confirmarunt; *ovum* denique saepe pingitur in hieroglyphicis loco *chenalopecis*, quem supra I. cap. 53. adnot. pag. 276. *filium* significare vidimus. Cf. quoque Champoll. *de Hierogl. Vet Aeg.* tab. gen. n°. 257. qui et ipse ad marginem Horapollinis libri, Pauwii conjecturam probavit, addens, sacris notis *filium* pingi *ovo et lineola recta*.

Klaproth Op. cit. Ep. I. pag. 4. *laqueo amoris* significationem tributam esse ait ob acrologiam, quoniam Coptorum uorp *laqueus*, *vinculum*, et uel *amor*, ab eadem litera, *u*, incipiant.

De Goulianos. Op. cit. pag. 19, 20. legendum putans: *παγίς ἔρωτα, ὡς θήραν, θάνατον, πτερόν ἀέρα σημαίνει.* (ita ut per *laqueum* tria: *amor*, *venatio* atque *mors*, significata fuerint,) *χορχε* significare dicit *παγίδα* et *θήραν*, *retia* et *venationem*; *χερχε* *voluptatem*; quoniam au-

---

(*) Usitatissimum in inscriptionibus sepulcralibus Θ est compendium vocis Θύρατος.

tem in lexicis $\omega\omicron\varsigma$ et $\chi\iota\omega\omicron\varsigma$ *vitam* significant, ex acrologia *mortem* quoque $\mu\omicron\omicron\tau$ et $\chi\iota\mu\omicron\omicron\tau$ dictam fuisse conjicit; quibus vocibus ab eadem litera, χ , incipientibus, acrologiam constitui putat. Eadem ratione *alam* $\tau\epsilon\alpha\rho$ *aërem* designasse putat, quoniam hic Aegyptiis, dialecto Sahidica, $\tau\eta\omicron\tau$ dicatur, voce item a τ incipiente.

Seyffarthi in Op. cit. pag. 181. *laqueum* alium *mortiferum*, ad Saturnum et Martem, alium *amoris*, ad Venerem vel Lunam planetas refert.

CAPUT XXVII.

Λόγοι καὶ φύλλα] Pierius *Hierogl.* XLVII. cap. 37. intelligit *descripta folia*, quoniam antiquitus in *foliis* quarundam arborum corticibus scriptum fuerit; atque *φύλλα* accipi possint de *papyro*, per quem *antiquam originem* indicari Horapollon docuerat supra, I. cap. 30.

Klaproth Op. cit. Ep. I. pag. 21. » $\chi\omega\omicron\tau$ ” inquit » Coptice significat *temporis durationem*; vox ea incipit » χ , eadem rationem ac $\chi\iota\mu\epsilon\alpha\chi\iota$ *verbum*, *sermo*, $\chi\omega\mu$ *folium*, et $\chi\omega\mu$ *liber*.

CAPUT XXVIII.

Πῶς πολιορκίαν.] Ald. Merc. et Pierius: *Πῶς ποιεῖ πολιορκίαν.* pro quo Merc. corrigit: *Πῶς ποιοῦσι πολιορκίαν.* Sed videtur error ortus ex sequentium literarum similitudine, totaque vox omittenda; praesertim quum nullo alio codice confirmetur, neque a Trebatio inventa fuisse videatur.

Κλίμαξ — πολιορκίαν] In picturis bellorum a regibus Aegypti, contra alios populos gestorum, saepissime exhibentur quoque urbium aliorumve locorum munitorum oppugnationes, militesque *scalis* in muros adscendentes. Verum a inscriptionibus hieroglyphicis, quod sciam, *scala* non invenitur. — Pro *διὰ*, de Pauw recte conjicere videtur: *τὸ ἀνώμαλον*. quoniam alioquin ratio sit inepta.

De Goulianof Op. cit. pag. 31, 32. *obsidionem* per *gradus* indicatam statuit ex doctrina acrologica, quoniam Coprum voces $\tau\omega\tau\epsilon\rho$, vel $\tau\omicron\tau\epsilon\rho$, *gradus scalae* significantes, $\tau\alpha\kappa\tau\eta$ *circumdare, circumcingere*, $\tau\omega\mu$ (diastato Sahidica) *claudere, obstruere*, itaque *obsidere*, et $\alpha\tau\tau\omicron$ *obsidio, conclusio*, omnes ab eadem litera, τ , cipient.

Seyffarth Op. cit. pag. 187. *scalam Martis* symbolum doceat, quoniam ad hunc planetam *obsidio* pertineat.

CAPUT XXIX.

Γράμματα ἑπτα ἐν δυοῖ δακτυλοῖς] Ita Merc. jam legendum conjecit pro eo, quod est in Ald. *Πράγματα*, amque lectionem Codicibus plurimis, Vaticano, ut docet Hierius *Hierogl.* XLVII. cap. 25, et Parisiensibus A. B. confirmatam, in suo quoque codice invenisse videtur Trebatius, vertens: *Septem elementa in duobus digitis contenta*. De Pauw pro *δακτυλοῖς*, legens *δακτυλίοις*, intelligit septem literas annulis inclusas ita adornatis, ut alter per alterum ductus fuerit in modum sphaerae, infinitum indicantis. Sed majori etiam veri similitudine Vir Cl. Reuvens, pro *ἐν δυοῖ δακτυλοῖς*, corrigendum mihi indicavit: *ἐντὸς δακτυλίου*. Videtur enim scriptor ante oculos habuisse anulum quemdam Gnosticum. Ita in pala annuli, cujus conficiendi ratio describitur in papyro Musei Lugd-Bat. n°. 75. quemque citavimus in adn. nostra ad cap. 14. hujus libri, pag. 312. inscribendum quoque dicitur nomen: $\alpha\beta\rho\alpha\sigma\alpha\zeta$, καὶ ὁπισθε τῆς γλυφῆς τοῦ λίθου τὸ αὐτὸ $\alpha\beta\rho\alpha\sigma\alpha\zeta$, κ. τ. λ. unde aliquis conjecerit *literis illis septem*, intelligi ipsam vocem $\alpha\beta\rho\alpha\sigma\alpha\zeta$, vel $\alpha\beta\rho\alpha\zeta\alpha\varsigma$, nisi, ex iis quae apud Horapollinem sequuntur, de *vocalibus* potius hic cogitandum esse videretur. Nam hae quoque septem numero: A. E. H. I. O. T. et Ω. magnas partes egerunt in Gnos-

ticorum doctrina, illorum praecipue, qui Marcum sepebantur, quique *septem coela* per eas significabant, vel regiones in quibus septem planetae moverentur. Propter quoque vocales hae saepissime in eorum monumentis exhibentur. Cf. Matter *Hist. Gnost.* II. pag. 168, seqq. et in *Explic. tab.* pag. 22, seqq. tab. I. F. Cl. Beuvens *Epp. ad Letronn.* Append. pag. 157.

μοῦσαν] Videtur accipiendum de *Musica*, quae septem tonorum intervallis constat. Clem. Alex. *Stom.* VI. li. *Potteri* pag. 814.

Ἑπτατόνω φθόγγι νέους κελαδήσαμεν ὕμνους ποιητής τις οὐκ ἄσημος γράφει, καὶ τὴν παλαιὰν ἰστορίαν τάφθογον εἶναι διδάσκων. ad quem locum cf. adnot. Henschelii. Demetrius Phalereus, quem laudavit Pierius, *Hierog.* I. c. in Commentariis περὶ ἐρμηνείας, scribit Aegyptios solitos fuisse, septem vocalium modulata enuntiatione Deum laudare.

ἄπειρον] Minus recte interpretes vertisse videntur: *expertum, rudem*; significat enim, ut recte vidit de Pons, hoc loco *inmensum, infinitum*, quae significatio optime congruit cum numeri septenarii sanctitate.

μοῦσαν] Quoniam septem vocalibus, septem regiones Planetarum significabant Gnostici, veluti supra diximus; a planetis autem praecipue hominum fata pendere veteres putabant. Cf. adnot. nostra ad I. cap. 13. pag. 192, seqq.

Secundum Seyffarth. Op. cit. pag. 189. fin. *septem vocales* singulae singulis planetis tribuebantur, *A.* Mercurio et Lunae; *E.* Veneri; *H.* Soli; *I.* Marti; *O.* Jovi et *T.* Saturno.

CAPUT XXX.

Γραμμὴ ὀρθὴ μία, κ. τ. λ. Locus videtur corruptus; Trebat. vertit: *Linea lineae superimposita lineas decem*

ceas significat. Mercerus: *Recta linea simul cum altera superne inflexa, decem planas lineas indicat; rectis, quoniam ἐπικεκλιμένη γραμμή est linea curvata, flexa.* *Pierius Hierogl. XXXVII. cap. 26. libros omnes tam impressos, quam manuscriptos, quos inspexerit, hoc loco dicit esse mendosos, manuscriptorum autem minus corruptos habere: Γραμμή ὁρθὴ μία ἅμα γραμμῇ ἐπικεκλιμένῃ ἢ * δέκα γραμμάς ἐπιπέδους σημαίνουσι. Linea una recta, cum altera superne sibi adscita linea vel * vel decem lineas planas significant; lineas autem has ita duendas arbitratur ἱ, ita ut linea obliqua indicaverit alteram illam, cui imponitur, decies esse sumendam. De Pauw, secundum suam loci correctionem, vertit: Una linea recta cum altera inflexa, vel decem lineae, campestris (i. e. in plano degentes, campestris habitantes) denotant; eamque rationem probari quoque ait verbo σημαίνουσι, quod ab una linea recta pendere nequeat. Sed obstare videtur capitis titulus, in quo decem linearum nullam mentionem factam videmus. Fortasse in capitis inscriptione legendum est: Τί σημαίνει γραμμή ἐπικεκλιμένη, aut potius ἐπικεκλιμένη ἐτέραις. atque in ipso capite: Γραμμαὶ ὁρθαὶ δύο, ἅμα γραμμῇ ἐπικεκλιμένῃ, (id enim latet in diversa lectione ἐπικεκλιμένη, quam Pierii Codex habebat, ut recte animadvertit de Pauw) δέκα γραμμάς ἐπιπέδους σημαίνουσι. Lineae rectae duae, simul cum linea transversa iis imposita, decem lineas planas [i. e. numerum denarium] significant. Quod convenit cum iis, quae de signis numerorum Aegyptiorum hieroglyphicis jam sunt cognita, in quibus numerus denarius scribitur linea curva, cujus extremitates deorsum sunt versae (vid. tab. nostr. n°. 60. a.), sive duabus lineis, cum tertia superjacente (vid. tab. nostr. n°. 60. b.). Cf. Kosegarten de Prisca*

Aeg. Lit. Comm. I. tab. G. quam tabulam *Gramm. Aeg.* praemisit Tattam. Sin ea mutatio nimia videatur, itidem rejecta conjunctione η, legendum erit σημαίνει, pro σημαίνουσι; atque tunc descriptio convenit in figuram hieraticam atque demoticam *numeri denarii*, tab. nostr. n°. 60. c. Cf. Kosegarten l. I. tab. H. et I. Neque tamen diffiteor γραμμὰς ἐπιπέδους eam explicationem, qua *numerus denarium* indicent, vix admittere; quapropter recipienda fortasse erit Cl. Letronnii conjectura: ἡ δέκα, ἡ γραμμὰς ἐπιπέδους σημαίνουσι. aut *decem*, aut *lineas planas significat*; (*) vel potius, quod me monet Cl. Reuvens: ἡ δέκα, ἡ ἀριθμοὺς ἐπιπέδους, aut *decem*, aut *numeros planos*, quod si sequi velimus, prior capituli pars, eadem ratione, quam supra indicavimus, monumentis Aegyptiacis confirmatur; posterior pars a Philippo fortasse, aliove addita, explicari quodammodo posse videtur, ex Graecorum numeros scribendi ratione, secundum quam numerum quem quinquies multiplicatum volebant, literae Π, quae ab ipso *numeri denarii* hieroglyphico non differt, inscribere solebant; tales autem numeri recte dicuntur ἐπίπεδοι, qui ita a Theone Smyrn *de Arithm.* cap. 18. pag. 49. (*Ed. de Gelder*) describuntur: ὅσοι ὑπὸ δύο ἀριθμῶν πολλαπλασιάζονται, οἷον μήκους καὶ πλάτους.

De Goulianof Op. cit. pag. 32-34. hoc quoque caput ex acrologia explicandum censet, quoniam Coptorum voces: ΜΑΝΨΩΠΙ, i. e. *habitatio*, ΜΑΝΚΟΙ *locus campestris*, et ΜΕΨΩΟ† *agri*, *nomi*, ab eadem litera, μ, incipiant;

(*) Ea conjectura recepta Jomard in *Descript. Aeg. Antiq.* Tom. IX. pag. 86. hieroglyphicum *numeri denarii* (tab. nostr. n°. 60. b.) ita explicat, ut γραμμὴ illa μία ὀρθὴ sit *crus unum* figurae, et γραμμὴ ἐπικεκκαμμένη designet *crus alterum* simul cum *linea transversa*, utque ita duae illae lineae I. et 1. conjunctae, efficiant Π.

numerus denarium, (sive *decem lineas*, quum *lineae unitates* indicent), Coptice ⲙⲏⲧ dictum ad eandem aetnologiam refert. Porro *lineae rectae unius, simul cum linea inflexa* significantis *decem lineas*, similem explicationem atque Jomard proponit, addens figuram signi hieratici *numerus denarium* exprimentis, eandem esse atque ⲙ hieraticum, signumque hieroglyphicum, quo idem numerus exprimitur, prorsus convenire cum Coptorum ⲙ inverso.

CAPUT XXXI.

Ἐκείνη γὰρ κλέλει ἑαυτὴν εἰς πηλὸν, καὶ κτίζει τοῖς νεοτοῖς φασκόν] Veteres historiae naturalis scriptores tradunt hirundines, ubi satis lutī non habeant ad nidum construendum, aqua se conspergentes, atque tum in pulvere se volventes, ita lutum conficere. Cff. Aristot. *Hist. Anim.* IX. 7. pag. 418. B. Plutarch. *de Sol. Anim.* cap. 10. pag. 966. D. E. Aelianus *de Nat. Anim.* III. 24. Philo Carm. XIX. vs. 10–13. Antig. Caryst. cap. 43. Glycas *Annal.* pag. 41. B. Plinius *Hist. Nat.* X. 33. quorum nonnullos citavit Hoesch. in adnot. — Caeterum quamvis abhinc explicationum rationes addantur, tamen, si posteriora capita excipias, omnia ex scriptoribus historiae naturalis compilata esse videntur, veluti in Prolegg. diximus.

Seyffarth. Op. cit. pag. 159, sub fin. *hirundinem* vocat Saturni symbolum, quoniam *hereditatem* et *thesauros*, ad hunc planetam referre soleant astrologi.

CAPUT XXXII.

Περισσεράν μέλαιναν] Quae hīc de columba narrantur, prorsus adversantur capiti 57. libri I. itaque valde dubito an ab eodem scriptore profecta sint. — Caeterum de harum avium castitate cf. Aristot. *Hist. Anim.* IX. 7. pag. 418.

C. E. Aelian. *de Nat. Anim.* III. 44. palumbes in primis pudicas vocat: Σωφρονέσταται ὀρνίθων αἱ φάτιαι εἰδόμεναι. — Ἐάν δὲ ἐποφθαλμιάσωσιν ἑτέροις, περιέρχονται αὐτοὺς ἡλοιποὶ, καὶ τὸν μὲν ἀρρενα οἱ ὁμογενεῖς διασπῶσιν, ἡ θήλειαι δὲ τὸν θήλον. Eandem quoque legem ad columbas albas pertinere ait, sed colorem nigrum adsumptum esse ab Aegyptiis conjicit de Pauw, ut tristitiam indicarent. Cf. quoque Phile. *carm.* XX. Apostol. *Cent.* IX. *prov.* 2. Clem. Alex. *Strom.* II. 23. pag. 503, fin. *Potteri.* *Plin. Hist. Nat.* X. 34.

ἕως οὗ χηρέσῃ] De Pauw recte corrigere videtur: ἕως οὗ χηρέσῃ; vulgatam enim lectionem vitiosam esse, facile patet ex praecedentibus: *Γυναικα χήραν ἐπιμεινάσαν ἄχρι θανάτου θέλοντες σημεῖναι;* quod nisi ita sese haberet, lectio *ἕως οὗ* non adeo improbanda videretur, atque putavit de Pauw; significaret autem, non veluti hic vertit: *quamdiu vidua est*, sed: *dones vidua est facta, alteri viro non mixtur*; atque prorsus eodem modo Aristot. *l. l.* οὕτε προελίπουνε τὴν κοινωρίαν, πλὴν ἑὸν χήρος ἢ χήρα γέννη; et Plinius: »nisi coelebs aut vidua nidum non relinquit."

Apud Seyffarth *Op. cit.* pag. 157, mod. *columba nigra* Saturni symbolum dicitur, quoniam huic tribuantur *funera, orbatus, luctus*; pag. eadem, post *mulierem viduam expressam columba nigra*, explicat de Nevilunio in signo Capricorni, occiso Osiride (☉), marito.

CAPUT XXXIII.

Ἰχνεύμωνα] De Ichneumone cff. Aristot. *Hist. Anim.* VI. 35. pag. 360. B, IX. 6. pag. 417. A. Diod. Sic. I. 36. pag. 41, 42. *Wessel.* Strabo XVII. pag. 1166. Aelian. *de Nat. Anim.* III. 22, VI. 38, VIII. 25, X. 47. Nicander *Theriac.* vs. 190, sqq. Antigon. Caryst. cap. 38. Phile

utrumque enim animal necat, utrique exitium affert; atque, quae hîc de scorpîo narrantur, potius de ichneumone accipienda putat, de quo cff. quos laudavimus supra ad cap. 33. pag. 330. Sed lectionem in Aldina et reliquis editam, et nunc quoque auctoritate trium Codd. Pariss. confirmatam, servandam esse, de Pauw recte judicasse videtur; qui docuit quoque crocodilum hîc non indicari *fluvialem*, sed *terrestrem*, viros enim doctos minus recte locum Aeliani *de Nat. Anim.* II. 33. huc advocare, quum ibi non dicatur, crocodilum mori scorpîo ex se orto, sed mortuo crocodilo, scorpium ex ejus cadavere venenatum prodire. Quod autem de inimicitia, inter *crocodilum* illum *fluvialem* et scorpium, absurdum sit, recte explicabitur, si de *crocodilo terrestri* accipiatur, de quo idem Aelian. I. 58, med. et XVI. 6. Plinius *Hist. Nat.* XXVIII. 8, med. Cff. quoque quae adnotavimus supra ad Lib. I. cap. 67. pag. 296. Crocodilus iste fortasse ad stellionum genus referri potest, quos scorpîis maxime adversarios esse, tradunt Aelian. *de Nat. Anim.* VI. 22. Plinius *Hist. Nat.* XXIX. 4. — Simul cum Aeliani loco II. 33., Philen quoque Carm. LXV. vs. 3, seqq. (qui et ipse Aelianum male secutus, crocodilum a scorpîo ex se nato occidi narrat), emendat atque explicat de Pauw. — Pierius *Hierogl.* XVI. 14. *scorpium* intelligit *marinum*, de quo Aristot. *Hist. Anim.* V. 9. pag. 295. E, VIII. 3. pag. 392. A. Aelian. *de Nat. Anim.* XVII. 6. Plinius *Hist. Nat.* IX. 51, med. — De *scorpîo terrestri* cff. Aristot. *Hist. Anim.* V. 26. pag. 317. A, VIII. 29. pag. 407. D. *de Mirab. Ausc.* pag. 717. C. Diod. Sic. III. 30. pag. 196. *Wessel.* Strabo XVI. pag. 1118. B. Aelian. *de Nat. Anim.* II. 33, V. 14, VI. 20, 23, VIII. 13, IX. 4, 27, X. 23, XV. 26, XVI. 41, XVII. 40. Nicander *Theriac.* vs. 769, seqq.

Antigon. Caryst. 23. Clem. Alex. *Strom.* I. cap. 21. p. 405.
Potteri. Plinius V. 7, VIII. 29, XI. 25, 26, et 27,
 ned. — Dea Aegyptiorum Selk capiti impositum habet
 scorpionum caudam erigentem, ejusdemque deae symbolum
 hoc animal vocat Champoll. in *Descript. M. C. X.* p. 46.
 B. 230. cf. quoque pag. 25. A. 434-442. — *Inimicitiae*
 significationem *scorpio* inesse docet Achmet *Oneirocr.*
 cap. 162. Ὁ σκορπίος εἰς ἐχθρόν κακοῦργον καὶ ὀλιγόδο-
 ξον κρίνεται.

De Goulianof Op. cit. pag. 32. *celeriter interficientem*,
 vel *vincentem* per *crocodilum* indicatum dicit, quoniam vo-
 ces χαροῦν, *crocodilus*, χορ, *provocare*, et χωλεῖν,
celerem esse, ab eadem litera, χ, incipiant; contra *tarde*
interficientem vel *vincentem* per *scorpionum*, Coptice σῆν
 vocatum, quoniam σπο, *victoria*, et σμαρ, *lentum*,
tardum esse, omnes primam literam habeant σ. Cf. quoque
 Klaproth Op. cit. Ep. I. pag. 18.

Apud Seyffarth. Op. cit. pag. 167, sub fin. *scorpius*
 Martis et Saturni planetarum symbolum dicitur.

CAPUT XXXVI.

Αὕτη γὰρ ἄρρενος αἰδοῖον ἔχει ὡς ὀστάριον.] Aristot.
Hist. Anim. II. 1. pag. 218. D, IX. 6. pag. 417. D. F.
 quae loco citarunt Hoesch. et de Pauw, idem narrat: καὶ
 γὰρ ἡ γαλῆ ὀστοῦν ἔχει αἰδοῖον. Plutarch. *de Is. et Os.*
 cap. 74, fin. pag. 281. A. Ἀσπίδα δὲ καὶ γαλῆν καὶ
 κύνθαρον, εἰκόνας τινὰς ἐν αὐτοῖς ἀμεινὰς, ὥσπερ ἐν στα-
 γόσιν ἡλίου, τῆς τῶν θεῶν δυνάμεως κατιδόντες. [sc. colunt Ae-
 gyptii]. Τὴν μὲν γὰρ γαλῆν ἔτι πολλοὶ νομίζουσι καὶ λέ-
 γουσι κατὰ τὸ οὗ ὀγενομένην, τῷ δὲ στόματι τίκτουσαν,
 εἰκασμα τῆς τοῦ λόγου γενέσεως εἶναι. Cf. quoque Euse-
 bius *Praep. Evang.* VII. cap. 10. Sed Aristot. *de Gen.*

Anim. III. 6. pag. 655. A. idem snis temporibus a nullis quoque relatum negat, dicens mustelam parvos et modum parere, ore autem saepe catulos suos susceptos transferre, atque inde errorem illum esse ortum. Idem fere de *mustello aquatico* memorat Aelian. *de Nat. Anim.* II. 3. et explicat IX. 65. Add. Horapollon infra cap. 110.

CAPUT XXXVII.

Ἀνθρωπον ἐξώλη — χοῖρον] Trebati^{us} ἐξώλη vertit *perniciosum*; Mercerus *perniciosum et pestiferum*, atque tur explicandum erit de hujus animalis voracitate; sed melius fortasse vertatur, prouti adnotavit de Pauw, *hominem spurcum, libidinosum*, qua significatione usurpatur vb. c. in Aeliani loco, quem Suidas in voco ἐξωλέστερον laudat: συνοδοὶ τινες εἰς αὐτὴν ἐγίγνοντο καὶ συμφοιτήσεις ἀπολιτῶν ἀνδρῶν, καὶ γυναικῶν ἀσελγῶν, καὶ μειρακίων ἐξελθόντων προηρημένων. Atque sic recte conveniat cum iis, qui veteres censebant de hujus animalis libidino. Aegyptiis autem habebatur impurum, qua propter eo non vesecebant nisi in festis Baccho et Lunae sacris mactato. Cf. Herod. II. 47. Τῷ δὲ Αἰγύπτιοι μακρὸν ἡγῆνται θηρίον εἶναι, καὶ τοῦτο μὲν, ὅτι τις ψαύσῃ αὐτῶν παριῶν ὑδὸς ἀντὶς ἱματίοις, ἀπ' ὧν ἔβαψε ἑαυτὸν, βᾶς ἐπὶ τὸν ποταμὸν. Plutarch. *de Is. et Os.* cap. 8. pag. 353. F. Τὴν ἰσχυρὴν ζῶον ἡγοῦνται ὡς μάλιστα γὰρ ὀχευέσθαι δοκεῖ ἐκ σελήνης φθινοῦσης· καὶ τῶν τὸ γάλα πινόντων ἐξασθεῖν τὰ σώματα λέπραν καὶ ψωρικὰς τραχύτητας. Add. Proclus in Hesiodi Ἔργα καὶ Ἡμ. vs. 767. Aelian. *de Nat. Anim.* X. 16. quos laudavit Wytténb. ad Plutarchi l. l. Clem. Alex. *Strom.* VII. cap. 6. pag. 850, *Potteri*, nonnulli dicunt abstinere a suillae carnis esu, διὰ τὸ κατωφερέας αὐτῶν συνουσίαν εἶναι τὸ ζῶον; et *Paedag.* III. cap. 11. p. 297,

fine, Moysen populum suum vetuisse porcis vesci, addens: μή δέιν — ἀκαθάρτους ἀναμίγνυσθαι ἀνθρώποις, οἳ δίκην ὕν, ἡδοναῖς σωματικαῖς καὶ δεισαλείαις τροφαῖς καὶ χαργαλιμοῖς ἀσέλγεσι κησσιῶντες, πρὸς ἀφροδίτης κακόχαρτον ἡδονὴν χαίρουσιν. — Ejusmodi, aut simili quadam significatione explicanda fortasse, celebris illa pictura *porci*, a *cynocephalis cultrum tementibus abacti*. Cf. *Descript. Aeg. Antiq.* Vol. II. tab. 83. fig. 1, et in textu ejusdem operis Vol. III. pag. 159, seq.

Secundum Klaproth. Op. cit. Ep. I. pag. 6. *homo vilis* et *perniciosus* indicabatur per *porcum*, quoniam hoc animal Coptice dicatur *pip*, et *homo vilis*, *abjectus* *poxi*, *pox*, sive *poxi*. Cf. quoque Ep. II. pag. 11.

Apud Seyffarth. Op. cit. pag. 153, in. *porcus* Saturni symbolum est, quoniam *perniciosum* sit animal, atque *pestiferum*.

CAPUT XXXVIII.

Ἐξοστειζοντα τοὺς ἰδίους σκελῖνους] In Codd. et Edd. est ἐκστειζοντα, quod Merc. explicat, quasi scriptum esset ἐκ στοᾶς ἐκβάλλοντα, a porticu et antro suo pellentem. Phasian. vertit *discerpentem*. Pierius *Hierogl.* I. cap. 9. legendum putat ἐξοστειζοντα, et infra ἐξοστειζομένους; quod Hoesch. et de Pauw probarunt, quoniam sic recte agatur de *ossibus leonis*. Nisi nimia sit mutatio, conjiciam: λέοντα γράφουσι ἐκμαστιζοντα τοὺς ἰδίους ὤμους, vel μηρούς, *leontem pinguunt* [cauda] *flagellantem suos humeros*, vel *sua femora*; ubi enim pro ἐκμαστιζοντα, alia lectio ἐξοστειζοντα errore irrepsisset, glossator aliquis in codice τοὺς σκελῖνους adscripserit, pro τοὺς ὤμους, quippe in quos illud ἐξοστειζειν magis conveniret; atque eodem modo in seqq. legendum videtur τοὺς ὤμους δὲ ἐκμαστιζομένους; quam conjecturam Trebatii quoque versio confirmat, in qua

legitur; *leonem catulos suos flagellantem*, et deinde: *catulos vero flagellatos*. Praeterea universe nota sunt, quae de leonibus veteres prodiderunt: eos, ubi ira incendantur, cauda terga humerosque verberantes, ad maiorem iram incitari. Hom. *Il. T.* vs. 170, 171.

Ὁδρῇ δὲ πλευράς τε καὶ ἰσχία ἀμφοτέρωθεν
Μαστίεται, ἥε δ' αὐτὸν ἐποτρύνει μαχέσασθαι.

Aelian. *de Nat. Anim.* VI. 1. καὶ μέντοι καὶ ὁ λέων τῇ ἀλκαίᾳ ἑαυτὸν ἐπεγείρει μαστίζων, καὶ βλακεύειν, καὶ οὐκ ἐπιτρέπων. Add. V. 39, med. XIII. 14. Plinius *Hist. Nat.* VIII. 11. » Leonum animi index cauda — » immota ergo placidus, clemens blandientique similis, » quod rarum est, crebrior enim iracundia, cujus in principio » terra verberatur, incremento terga, seu quodam incremento flagellantur. — Caeterum, quod dicitur: ὡς καὶ ἐκ τούτου πυρέττειν τὸν θυμοῦμενον, convenit quodammodo cum significatione, quam leoni tribuit Artemid. *Oniocr.* II. 12. ἔοικε γὰρ καὶ ἡ νόσος θηρίῳ [sc. leonti].

τοὺς σκλήμνους δὲ ἐξοστεϊζομένους, ἐπειδὴ] De Pauw *pro* ἐξοστεϊζομένους addendum conjicit: διὰ τὸ πυρετόν· ἐπειδὴ τὰ ὀστέα; κ. τ. λ. quoniam praecedat quoque λέοντα μὲν δὲ τὸν θυμόν; sed non opus videtur, quum ipsa illa: ἐπειδὴ τὰ ὀστέα, κ. τ. λ. eodem modo explicent quare de *catulis* leonis agatur, atque διὰ τὸν θυμόν, quare *leo* pingatur.

κοπτόμενα] Aristot. *Hist. Anim.* III. 8. pag. 248. C. στερεὰ δὲ μάλιστα ὁ λέων πάντων ἔχει τὰ ὀστέα· οὕτω γὰρ ἔστι σκληρὰ, ὥς τε συντριβομένων ὥσπερ ἐκ λίθων ἐκλαμπειν πῦρ. Itaque κοπτόμενα idem est, quod apud Aristot. dicitur συντριβόμενα, collisa, neque necesse est, ut cum Pauwio vertamus *fissa*, aut *si findantur*, quum κοπῆν saepe *tundendi*, *percutiendi* significatione usurpetur. Quod autem hic de *febre* additur, explicandum ex opinione re-

terum, morbum illum caloris atque ignis in corpore abundantia nasci existimantium. Aristot. *Problem.* Sect. XIV. Quaest. 3. Torn. IV. pag. 136. D. ὁ δὲ καύσος, πυρετὸς ὧν, τῶν ἔξω κατεψυγμένων, τὰ ἔσω θερμότητι ὑπερβάλλει. Cf. quoque Sect. I. Quaest. 57-59. pag. 48. B. — 49. A.

CAPUT XXXIX.

Οὗτος γὰρ ἡδύτατον μέλος ἄδει γηράσκων] De Pauw pro γηράσκων, conjicit θνήσκων, errorem ortum putans ex praecedenti γέροντα. Certe senescentem cycnum canere veteres non prodiderunt, sed morientem. Cff. Aristot. *Hist. Anim.* IX. 13. pag. 428. A. B. Aelian. *de Nat. Anim.* II. 32, V. 34, et X. 36, ubi Apollini sacri dicuntur. Oppian. *Cyneget.* vs. 548. Phile Carm. X. et quos ad Plat. *Phaed.* cap. 35. pag. 85. B. laudavit Wyttenbachius. Lucianus in libro *de Electro seu cycnis* cap. 4. Philostrate. *Vita Apoll.* I. cap. 5. et *Imag.* I. 11. Gregor. Nazianz. *Orat.* II. *de Theologia*, et Carmine *ad Nemes.* V. vs. 309. Chrysostomus in *Comm.* in cap. 2. *Epist. ad Philipp.* Cicero *Tusc.* I. 30. Lucretius III. 6. Virg. *Ecl.* VIII. 55. Plinius *Hist. Nat.* X. 23. Eandem fere significationem huic avi tribuit Artemid. *Oneirocr.* II. cap. 20. Κύκνος ἄνδρα σημαίνει μουσικόν.

Seyffarth Op. cit. pag. 158, fine, *cycnum*. Mercurii planetae symbolum putat ob *musicam*, sed Saturni quoque, ob *senectutem*.

CAPUT XL.

* Ἄνδρα συγγινόμενον τῇ ἑαυτοῦ γυναικί] Hoesch. et de Pauw: τῇ γυναικί αὐτοῦ, sed Aldinam secuti sumus, quod eodem ordine scribitur in cap. tit. — De cornicibus, earumque avium fide conjugali, cff. quos laudavimus ad Lib. I. cap. 8. pag. 155, seqq. — Verba κατὰ φύσιν, de Pauw ex-

plicari putat ex Aeliani loco, *de Nat. Anim.* III. 9. ἡρῶναι ἀλλήλαις εἰσι πιστόταται, καὶ ὅταν εἰς κοινωνίαν ἐλθῶσι, πάνυ σφόδρα ἀγαπῶσι σφῆς καὶ οὐκ ἂν ἴδῃσι μὴ γινόμενα ταῦτα τὰ ζῶα ἀνέδην, καὶ ὡς ἔτυχε. Itaque incipit de pudore et verecundia.

CAPUT XLI.

Ἄνδρά δὲ ὑπὸ ἡλιακῆς ἀκτῖνος πυρέξαντα] *Πυρίσαν* de Pauw vertit: *inflammatum, adustum*; Mercerus: *hominem, qui ex solaribus radiis contracta febre, perierit*; Trebati: *qui solis ardore valetudinem contraxerit et ob eam causam decesserit*; Phasiastinus: *Virum qui radio solari visum hebetaverit, caligantibusque oculis febrem contraxerit, et exinde mortuus similem sit, significantes, cantharum, hoc est, scarabaeum pingui hic enim radiis solaribus obcaecatus nonnumquam perimitur.* — Vocem *πυρέξαν*, eadem febricitandi significatione, habuimus supra, cap. 38, in. — De Scarabaeo supra, Libr. I. cap. 10.

Seyffarth Op. cit. pag. 161, fin. quae narrantur de scarabaeo solis splendore caecato, atque inde pereunte, applicat de Luna planetā, in Novilunio lunam amittente; quoniam huic apud Horapollinem ipsum, I. cap. 10. scarabaeorum species sacra fuisse dicitur.

CAPUT XLII.

Γυναῖκα στειράν] Eodem modo Artemid. Oneirocr. II. 12. Ἥμιονοι — ἀντιβρίνονσι γάμῳ καὶ παιδοποιῇ, διὰ τὸ ἀσχεμον εἶναι τὸ ζῶον.

διὰ τὸ μὴ ἔχειν τὴν μήτραν ἐπ' εὐθείας] i. e. διὰ τὸ μὴ ἔχειν τὴν μήτραν εἰς ὀρθόν, veluti dicit Aristot. *Hist. Anim.* X. 2, in. pag. 459. D. Aelian. *de Nat. Anim.* XII. 16.

mulas ex Democriti sententia non parere docet: μή γάρ
 χεῖν ὁμοίαν μήτρας τοῖς ἄλλοις ζώοις, ἐτερομόρφους δέ,
 κτιστά δυνάμεναι γόνην δέξασθαι. Aristot. autem *de Generat.*
Anim. II. cap. 8. pag. 637. E, 638, sqq. Empedoclis et
 Democriti sententias de mulas sterilitatis causa memorat at-
 que refutat; cf. quoque Plinius *Hist. Nat.* VIII. 44. Mich.
 Glycas *Annal.* Parte I. pag. 61. D.

Seyffarth. Op. cit. pag. 143, med. *mulam* ad Saturnum
 refert, ob sterilitatem huius planetae propriam.

CAPUT XLIII.

Ἐκείνος γάρ — καταβαίνων, εἰ μὲν ἀπὸ τῆ ἀριστερᾶ κα-
 τέλθαι, θήλυ γινώσκει.] Aristot. *de Generat. Anim.* III. 1.
 pag. 667. E. εἶναι τὸ μὲν ἄρρεν ἐκ τῶν δεξιῶν· τὸ δὲ θήλυ
 ἐκ τῶν ἀριστερῶν. καὶ τῆς ὑστέρας τὰ μὲν ἄρρενα ἐκ τοῖς
 δεξιοῖς εἶναι, τὰ δὲ θήλεα, ἐκ τῶν ἀριστεροῖς. Plinius *Hist.*
Nat. VIII. 45. » Si post coitum ad dextram partem abeant
 » tauri, generatos mares esse, si in laevam, foeminas.”
 Ex quo loco fere putaverim hoc hieroglyphicorum caput a
 Philippo esse effictum.

CAPUT XLIV.

Ἐκ γὰρ τούτου — γινώσκειται σφηκίς.] Nicander *Theriac.*
 vs. 738, seqq.

Ἄλλο γε μὴν δύσθην, τὸ δὲ σφηκεῖον ἔποναι

Πυρσὸν ἄλλος σφηκὶ παναλιγκίον ὠμοβορῆ,

Ὅς δὴ θαρσαλέην γενεὴν ἐκμάσσειται ἵππου,

Ἴπποι γὰρ σφηκῶν γενεαίς, ταῦροι δὲ μελισσῶν.

Aelian. *de Nat. Anim.* I. 28. Ἴππος ἐρρύμμενος σφηκῶν
 γενεαίς ἐστίν. ὁ μὲν γὰρ ὑποσέπεται, ἐκ δὲ τοῦ μυελοῦ ἐκ-
 πέττονται οἱ θῆρες οὗτοι, ὠκίστου ζώου πτηνὰ ἔκγονα, τοῦ
 ἵππου οἱ σφηκες. Cf. quoque Antig. Caryst. cap. 23.

Plinius *Hist. Nat.* XI. 20. Servius ad Virg. *Aen.* I. vs. 435. Diversam vero sententiam Aristoteles prodit, *Hist. Anim.* V. 20. pag. 212. E. et 23. pag. 216. A. B.

De Goulianof Op. cit. pag. 20. hieroglyphicum hoc per acrologiam explicat; quum *vespa* Coptice $\Psi\alpha\lambda\theta\tau\kappa\iota$ et *cadaver* $\Psi\omicron\alpha\lambda\epsilon\zeta\epsilon$ dicatur.

CAPUT XLV.

[Ἐκτιτρώσκει.] Aliter Aristoteles, (quem citavit Hoesch.) *Hist. Anim.* VIII. 24. pag. 404. A. et Aelianus *de Nat. Anim.* IX. 54. qui idem fieri dicunt, si equa praegnans odorem senserit lucernae extinctae. Hic quoque ibid XIII. 27. eandam vim tribuit trachuri caudae abscissae, atque, ipso pisce in mare remisso, equae impositae. Magis cum iis, quae de lupi vestigiis ab equo calcatis narrat Horapollo, conveniunt, quae prodit Aelian. ibid. I. 36. Ἴχθος δὲ λύκου πατεῖ κατὰ τὴν ἵππον, καὶ νάρκη περιέιληφεν αὐτόν. Εἰ δὲ ὑποῤῥίψαις ἀστράγαλον λύκου καὶ τετρώρα θέοντι, τὸ δὲ ὡς πεπηγὸς ἐστήξεται, τῶν ἵππων τὸν ἀστράγαλον πατησάντων. Plinius *Hist. Nat.* VIII. 20. » et rumpi equos, qui » vestigia luporum sub equite sequantur."

Klaproth Op. cit. Ep. I. pag. 7. » nomen equae" inquit » Aegyptiacum ignoratur; sed $\sigma\tau\eta\epsilon$ Coptis est *abortus*, » et *lupus* $\sigma\tau\omega\mu\psi$ dicitur ea lingua; statui igitur potest, » vocem Aegyptiacam, qua *equa* significata fuerit, simili- » ter ab $\sigma\tau$ incepisse." (*)

CAPUT XLVI.

[Φύλλον δάφνης] Aristot. *Hist. Anim.* IX. 6. pag. 417. C. docet *ciconias* caeterasque aves, Aelian. *de Nat. Anim.*

(*) Rosellini *Monum. Aeg. et Nub.* Parte I. Tom. II. pag. 8. in nota, ex inscriptionibus hieroglyphicis efficit, *equam* ab Aegyptiis CMT fuisse dictam.

V. 46. *perdices*, *ciconias* et *palumbes*, ubi vulnera acceperint, iis origano herba imposita, mederi; sed recte de Pauw adnotavit haec differre ab iis, quae Horapollo hic tradit, neque de *vulnere* atque de *origano*, sed de *morbo* atque de *lauro* agi, quam ob causam citavit Aelian. *de Nat. Anim.* I. 35. ἀκούω οὖν βασκανίας ἀμυντήριον τὰς φάττας, δάφνης κλώνια ἀποτραγοῦσας λέπτα, εἴτα μέντοι ταῖς ἐαυτῶν καλιαῖς ἐντιθέσθαι, τῶν νεοττίων φειδοῖ. et Plinium *Hist. Nat.* VIII. 27. »Palumbes, gracculi, merulae, perdices, »lauri folio annuum fastidium purgant.”

CAPUT XLVII.

[Ἐκ τούτων γὰρ γεννῶνται οἱ κώνωπες.] Ita quoque Aristot. quem laudavit Hoesch. *Hist. Anim.* V. 19. p. 312. A. οἱ δὲ κώνωπες ἐκ σκολήκων, οἳ γίνονται ἐκ τῆς περὶ τὸ ὄξος ἰλνός. Add. pag. 311. A. et cap. 32, fin. pag. 321. C. Plinius *Hist. Nat.* XI. 35, XV. 19.

Klaproth Op. cit. Ep. I. pag. 5. »Coptis” inquit, »*culex* dicitur σολυεσ, et *vermis* σατγι, utriusque »vocis prima litera est σ.”

CAPUT XLVIII.

[Ἄλλ’ αὖτ’ ἐτέρου δεχόμενον] De Pauw reprehendit Mercerum vertentem: *Hominem qui suapte natura bile careat, sed eam ab altero suscipiat*, ipse autem explicat: »sed »ab alio, qui facit, ut ira excandescat, bilem accipiat, sibi que succrescere sinat.” Videtur scriptor voluisse *hominem*, qui *bilem natura non habet*, i. e. qui ad iram non facile commovetur, qui iracundus non est, *qui vero ab alio accipit bilem*, i. e. ab alio ad iram incitatur; priori loco, *χολή bilem* significat proprio sensu, posteriori vero, accipitur pro *ira*, vel quavis re, quae iram provocet.

[ἔχουσαν τὰ ὀπίσθια ὀρθά] Aliter Aristot. *Hist. Anim.* II. 15. pag. 230. D. ἔνιοι γὰρ πρὸς τῇ κοιλίᾳ ἔχουσιν, οἱ

δὲ πρὸς τοῖς ἐντέροις τὴν χολήν, ὅλον περισσευόν, κόρα, ὄρνυξ, χελιδών, στρουθός. Supra autem, I. cap. 57. Horapollon dixerat columbas felle carere; jam hoc capite, prouti recte vidit de Pauw, tertia sententia adfertur, columbas fel habere in cauda; nam ita vertenda videntur ὀπίσθια, atque intelligenda de columbarum genere caudam erectam habentium.

Klaproth Op. cit. Ep. I. pag. 6. »Vera ratio" inquam ob rem *columba*, σπουρνι, indicaverit *bilem*, »*ψαυι*, quaerenda in similitudine priorum utriusque hujus »vocis literarum, σ et ψ."

CAPUT XLIX,

Ἐκεῖνος γὰρ ἀπὸ θαλάσσης, ἢ ἀπὸ τῆς γῆς λίθον ἐπαίρει. Cod. Paris. C. et Ald. quem sequuntur Merc. Caus. et Pierius, articulum omittunt ante γῆς. Apud meliores scriptores Graecos, ubi duo nomina aliquo modo inter se juncta, pariter definita sint, aut infinita, articulum autem praeter utrique, aut in utroque omitti, docuit Heindorf ad *Pana. Gorgiam* pag. 64. E. cap. 9. Stalbaum ad pag. 83. C. cap. 33. In *Novo autem Test.* apud Matth. vb. c. VI. 10. et Lucam XI. 2. in altero nomine articulus omittitur: *πισθήτω τὸ θέλημα σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.*

[διὰ τὸ ἀσφαλῶς μένειν.] Credebant veteres aquilas, lapidem nido suo imponere, quo securae essent. Aelian. de *Nat. Anim.* I. 35. αἰετοὶ μὲν [sc. nido suo imponunt] τὸν λίθον, ὅς περ οὖν ἐξ αὐτῶν ἀετίτης κέκληται. Philostr. in *Vita Apollonii* II. cap. 14. ὡς αἰετοὶ μὲν καὶ πελαργοὶ κλιῶς οὐκ ἂν πηξαιντο, μὴ πρότερον αὐταῖς ἐναρμόσαντες, ἢ μὲν τὸν ἀετίτην λίθον, ὁ δὲ τὸν λυχνίτην, ὑπὲρ τῆς αἰοροίας, καὶ τοῦ μὴ πελάζειν σφίσι τοὺς ὄφεις. Plinius *Hist. Nat.* X. 3. »Aquilarum generi inaedificatur nido lapis

»actites, quem aliqui dixere gagatem, ad multa remedia
 »utilis, nihil igne deperdens." Add. XXXVI. 19. et 22. —
 Pro νεοσσιάν in reliquis legitur νοοσιάν, sed alterum ad-
 sumsimus, quoniam in cap. 56. plurimi et optimi codd.
 vocem ita scriptam habent. Cf. adn. ad eum locum,
 pag. 348, seq.

CAPUT I.

Ἰδιδα καὶ ἵππον γράφουσιν] Cum his pugnant, quae
 narrat Aelian, *de Nat. Anim.* II. 28. Τὴν ὠτίδα ὀρνί-
 θον ζῶον εἶναι φιλιππότατον ἀκούω. — ἵππον δὲ ὅταν θεά-
 σηται, ἡδιστα προσπέτεται, καὶ πλησιάζει, κατὰ τοὺς ἀν-
 θρώπων ἵππεραστάς. quibus similia memorari ab Aristotele
Hist. Anim. Athenaeo *Deipnos.* Lib. IX. cap. 10. pag. 390.
 D. E. Casaub. Plutarcho *de Solert. Anim.* cap. 31. pag. 981.
 B. et Oppiano *Cyneget.* II. adnotavit de Pauw (*), locum
 itaque corruptum existimans; utque conveniat cum reliquo-
 rum scriptorum narratione, pro καταδιωκόμενον, legendum
 conjicit κατοικειούμενον, et pro ἵππεται, ἐφίπταται, aut
 servato ἵππεται, sequentia ita mutanda: ὅπου ἂν ἴδῃ ἵπ-
 πον, ea enim volat, ubicumque viderit equum. Quod
 adinet ad verbum κατοικειοῦσθαι, eo modo pro simplici
 οἰκιοῦσθαι, fortasse recte usurpatum fuit de illis, qui fa-
 miliares alii redduntur. Sed potius statuerim, scriptorem
 de equo et otide cogitantem, hic equi nomen posuisse,
 ubi canis memorandus esset, itaque pro ἵππον, utroque
 loco legendum esse κύνα. Aelian. *de Nat. Anim.* V. 24.
 Μόνη δὲ ἡ ὠτίς πέφρικε κύνας· τὸ αἷτιον, βαρεῖαι τέ εἰσι,
 καὶ σαρκῶν ὄγκον περιφέρουσιν, — αἰρούνται δὲ ὑπὸ τῶν
 κυνῶν πολλάκις. Ὅπως ἑαυταῖς συνειδυῖαι, ὅταν ἀκούσωσιν
 ὀλακῆς, ἐς τοὺς θάμνους καὶ τὰ ἔλη καταθέουσι, προβαλ-

 (*) Add. Xenoph. *Anab.* I. 5. §. 2, 3.

λόμεναι ἐαυτῶν ταῦτα, καὶ ῥυόμεναι σφᾶς ἐκ τῶν παρόντων, καὶ μάλα εὐπόρους. Cf. quoque Phile Carm. XXX. vs. 46.

CAPUT LI.

Τῷ ἰδίῳ πάτρωνι] Satis notum est vocem πάτρων pertinere ad illas, quas Graeci recentiores ex Romanorum lingua in suam transtulerunt; neque tamen eam extra omnem usum Graecis fuisse, putat Wessel. ad Diod. Sic. Excerpt. ex Lib. XXVI. Vol. II. pag. 577. Cff. quoque Du Cangius in *Gloss. Gr.* Fabretti *Inscript.* pag. 755. quos citavit Oudendorpius ad Thom. Mag. pag. 849 (*Bernardi*).

οὗτος γὰρ θηρεύμενος πρὸς τὴν γλαῦκα τρέχει] Aristot. *Hist. Anim.* IX. cap. 1. pag. 411. B. τῆς δὲ ἡμέρας καὶ τὰ ἄλλα ὀρνίθια τὴν γλαῦκα περιπέταται; ὃ καλεῖται θαυμάζειν, καὶ προπετόμενα τίλλουσι. διὸ οἱ ὀρνιθοθήραι θηρεύουσιν αὐτῇ παντοδαπὰ ὀρνίθια.

CAPUT LII.

Μὴ ἔχουσα πτερὰ, ἵπταται.] Aristot. *Hist. Anim.* I. 5. pag. 198. C. τῶν δὲ πτηνῶν τὰ μὲν πτερωτά ἐστιν, — τὰ δὲ πιλωτά, — τὰ δὲ δερμόπτερα, οἷον ἀλώπηξ καὶ νυκτερίς. Add. IV. 13. pag. 576. A.

Klaproth Op. cit. Ep. I. pag. 10. acrologiam in hoc cap. animadvertendam putat, quoniam voces χελαχούρ, i. e. *vespertilio*, et χλοή, i. e. *infirmus, debilis*, ab eadem litera, σ, incipiant.

CAPUT LIII.

Νυκτερίδα πάλιν ἔχουσαν ὄδοντας καὶ μαστοὺς ζωγραφοῦσιν] Quod in Codd. quibusdam et Edd. legitur: τρυγόνα ζωγραφοῦσιν, reliquis omissis, in suo quoque Cod. Trebatus invenisse videtur, vertens: *turturem pingunt*. Pierius lec-

tionem ab Hoesch. ex Cod. Aug. receptam, et nunc quoque auctoritate Codd. Pariss. A. et B. confirmatam, ipse etiam se in MSS. invenisse testatur *Hierogl.* XV. cap. 12. Gesnerus Lib. III. *de Avibus*, jam ex conjectura, pro *τρύγωνα*, scripserat *νυκτερίδα*, eamque lectionem probavit Bochart. *Hieroz.* II. pag. 57, med. Caussin, qui de *turture* hinc agi non posse et ipse videbat, scribendum conjicit *τρίγωνα*, quo nomine indicaretur, *vespertilio*, cujus proprium est *τριγείν*, adnotante Polluce (*), sed nullum addfert argumentum, quo confirmetur, avem hanc ita fuisse vocatam. Error autem Codicum facile explicandus ex eo, quod, ubi in praecedenti capite, *νυκτερίς* nominata fuerat, in sequenti autem *τρύγωνος* significatio explicatur, scribendi errore hujus nomen, pro illius posuerunt, qui codicem transcripserunt. — Cff. porro de vespertilionem Mich. Glycas *Annal.* pag. 43. D, 44. A. Plinius *Hist. Nat.* X. 61. » Volucrum animal parit vespertilio tantum, cui » et membranaceae pinnae uni. Eadem sola voluerum lacte nutrit: ubera admovens: geminos volitat amplexa infantem, secumque deportat." Lib. XI. 37. » Volucrum » nulli dentes praeter vespertilionem." et cap. 39, fin. » Volucrum vespertiloni tantum [sc. mammae sunt et lac]." Quae autem in Codd. Aug. et Pariss. A. B. adduntur: *ἔχουσιν ὀδόντας καὶ μαστοὺς*, abundare videntur, quum eadem in explicatione symboli dicantur, prouti animadvertit de Pauw. — Caeterum similem fere significationem *vespertiloni* tribuit Artemid. *Oneirocr.* III. 66. *Μόνη γυναιξὶν ἐγκύμοσι, νυκτερίς ἐστὶν ἀγαθή· οὐκ ὠτοκεῖ γὰρ ὥσπερ οἱ ὄρνιθες, ἀλλὰ ζωτοκεῖ, καὶ γάλα ἐν μαζοῖς ἔχει, καὶ τοὺς ἰδίους παῖδας ἐκτρέφει.*

(*) Cf. Hom. *Od.* Ω. vs. 5, seqq.

CAPUT LIV.

Τρυγώνα [ωγραφεύειν] Interpretes recte acceperunt in loco de *turture*, Bocharto in *Hieroz.* II. pag. 57, et *pastinacam* intelligente, de quo pisce cf. infra, cap. 118. De turture idem narrat Aelian. de *Nat. Anim.* I. 2. Θηρῶσι τὰς τρυγώνας, οἱ καὶ τούτων ἀκριβοῦντες τὰ ὄντα, καὶ μάλιστα τῆς πείρας οὐ διαμαρτάνουσι, τὸν γὰρ τούτον. Ἐστίηκασαν ὀρχοῦμενοι καὶ ἄδοντες εὖ μάλιστα αἰ δὲ καὶ τῇ ἀκοῇ θέλγονται, καὶ εἴ ὅπου ὀρχήσιος κηλαῦνται, καὶ προσίαισι ἐγγυτέρω. Οἱ δὲ ἐπαχνοῦσιν ψυχὴν καὶ βάρυν, ἐνθα δῆπου καὶ ὁ δόλος, καὶ δαλαιαῖς πρόκειται, δίκτυα ἐκπεπτασμένα· εἴτα ἐμπέττονται εἰς αὐτὰ, καὶ ἀλίσκονται ὀρχήσει καὶ αὐτῇ ἡρημέναι πρὸς τὸν. Totum autem locum adscripsimus, ut pateret ibi de *turture* non vero de *pastinaca* agi; hanc enim ubi nominat Aelianus, semper aliquid addit, unde appareat piscem significari. v. b. c. θαλαττία, aut ἐκ τῆς θαλάττης, vel simile. Cf. de *Nat. Anim.* I. 56, II. 36, 50, VIII. 26, II. XVII. 18. Praeterea verba ipsa: οἱ δὲ ὑπαναχωροῦντες δίκτυα ἐκπεπτασμένα, de ave sermonem esse docent, quia *pastinacas*, maxime horrendas atque venenatas, Aelianus certe non vocasset δαλαιαῖς, ut recte observavit de Pauw. Quam autem Aelian. ibid XVII. 18. idem de *pastinaca* narrat, talia addit, ut appareat piscem intelligi; quodque ibi δίκτυον, ibi vocatur φέρμιον, i. e. *sporta*, qua pisces feruntur. Praeterea recte statui non posset, Aelianum hic de eodem animali, dedita opera, idem narrasse; et in aliis quoque animalibus illud accidit, ut, quod animali terrestri tribuerunt veteres, idem quoque *aquatili* ejusdem aut similis nominis, adscriberetur, v. b. c. in *mustela*, supra, cap. 36. et *mustello aquatili*, infra, cap. 110.

aeteram de *turture* quoque ea accepit Phile Carm. XXI. 5, seqq. et *scopes* etiam aves eodem modo capi, docet Aelian. de *Nat. Anim.* XV. 28.

Klaproth. Op. cit. Ep. I. pag. 13. »Coptis σπουπυαα usurpatur pro *turture*, et σβοχαε pro *saltatione*; hae voces incipiunt a litera σ; iis quoque addi possit σμβαῖχω, *tibia*, cujus prima littera c, soni aliquantum durioris, haud ita differt a σ."

CAPUT LV.

Διὰ τῆς ῥάχως φθεγγόμενος — αἰίδει.] Quod hic dicitur διὰ τῆς ῥάχως, Aelian. de *Nat. Anim.* I. 20. οἱ δὲ ἔττιγες κατὰ τὴν ἰξὺν εἰσι λαλίστατοι. Suidas, in voce ἰξὺν, memorat versus Archiae (*Anthol.* III. cap. 24. Epigr. 7.)

"Ἐρχετες ἐντάρσοιο δι' ἰξὺος ἀχέτα μολπάν
Τέττιξ, οἰονόμοις τερπνότερον χέλυνος.

Aristot. *Hist. Anim.* IV. 7. pag. 277. ὁ δὲ τέττιξ, μόνον τῶν τοιοῦτων, καὶ τῶν ἄλλων δὲ ἰξέων, στόμα οὐκ ἔχει, ἀλλ' οἷον τοῖς ἐμπροσθοκέντροις τῷ γλωττοειδὲς, τοῦτο μακρὸν καὶ συμφυὲς καὶ αὐτιάχιστον, δι' οὗ τῇ θρόσῳ τρέπεται μόνον. Cf. quoque V. 30. pag. 318. D, 319. C. de *Partib. Anim.* IV. 5. pag. 551. B. de *Respiratione* cap. 9. pag. 143. B. Aelian. de *Nat. Anim.* III. 35, 38, V. 9, VIII. 6, X. 44, XI. 26, XII. 6. Plinius *Hist. Nat.* XI. 26, 27. Ex quibus locis quoque discimus, veteres *mares* tantum ex eorum animalium genere *xanoros* habuisse. Caeterum cicadae in Musarum tutela esse putabantur. Cf. Aelian. de *Nat. Anim.* XII. 6, fine; itque propterea Pythagoreos odisse hirundinem refert Plutarchus *Sympos.* VIII. Quaest. VII. cap. 3. pag. 727. E. F. καρκοφάγος γάρ ἐστι, καὶ μέλιστα τοὺς τέττιγας, ἱερούς καὶ ἰουσινοῖς ὄντας, ἀποκτείνουσι καὶ σιτεῖται; quem locum

ante oculos habuisse videtur Clem. Alex. *Strom.* V. cap. 5. pag. 661. *Potter.* διώκει δὲ ἄρα [sc. hirundo] καὶ τέτιγας τοὺς μουσικούς. — Artemidorus *Oneirocr.* III. 49. Τέτιγες, inquit, ἀνδράς δηλοῦσαι μουσικούς; ex quibus locis fere conjecerim, etiam hic apud Horapollinem, pro μουσικόν, legendum esse μουσικόν; certe mutatio horum verborum facillima fuit; quae, ubi obtinuerat, ansam postea dare potuit alteri cuidam, adscribendi vocem τελεστήν, qua μουσικόν explicaretur; cui conjecturae favere quodammodo videtur Trebatius, qui in versione τελεστήν non expressit.

Secundum Seyffarth. *Op. cit.* pag. 160. cicada ad Martem pertinet, quoniam huic planetae tribuantur *mysteria* et *initiationes*.

CAPUT LVI.

[Μὴ ἐλίουντα ἐν τοῖς πταίσμασι] Τὰ πταίσματα sunt calamitates, fortuna adversa; veluti verbum πταίειν significat calamitatem pati; apud Xenoph. *Cyrop.* III. 1. §. 26. opponitur εὐτυχεῖν: Δοκεῖ μέντοι μοι τοῦ αὐτοῦ ἀνδρὸς εἶναι, καὶ εὐτυχοῦντα ἐξυβρίσαι, καὶ πταίσαντα ταχὺ πτῆξαι. Minus recte igitur hic errata reddiderunt interpretes, praeter Pierium, qui *Hierogl.* XIX. cap. 14. vertit: *Regem rerum tantum suarum salagentem, neque aliorum incommoda calamitatesve miserantem.*

[ἐν ταῖς ἐρήμοις τόποις ἔχει τὴν νεοσσιάν] Aristot. *Hist. Anim.* IX. 22. pag. 431. C. ποιοῦνται δ' αὐτὰς οὐκ ἐν πεδινοῖς τόποις ἀλλ' ἐν ὑψηλοῖς, μάλιστα μὲν ἐν πέτραις ἀποκρήμνοις, οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ ἐπὶ δένδρων. — Pro νεοσσιάν, Aldus et reliqui edd. praeter Hoesch. et de Pauw, legunt νοσσιάν; alterum adsumsimus ob Codicum consensum, et ob ea, quae docet Phrynich. in *Ecl.* pag. 206. (*Ed. Lobeck.*) Νοσσός, νοσσίον· ἀμφοῖν λείπει τὸ ε, διὰ τοῦτο ἀδόκιμα. Λέγε

οὐν νιοττός, νιοττίον, ἵνα ἀρχαῖος φαίνη; ad quem locum cf. quoque Hemsterh. ut et ad Aristoph. *Plutum* pag. 363.

καὶ ὑψηλότερον πάντων τῶν πετεινῶν ἵπταται.] Aelian. *de Nat. Anim.* II. 26. ὑπερφρονῶν δὲ καὶ τῶν ὑδάτων, καὶ τῆς ἀναπαύσεως τὸν αἶρα τέμνει πολὺν, καὶ ὀξέτατα ὄρα ἐν πολλοῦ τοῦ αἰθέρος καὶ ὑψηλοῦ. Inde αἰετός ὑπεπέτης, apud Homer. *Il. M.* 201, 219, *N.* 822. et ὑπεπέτης, *X.* 308. cf. quoque *Od. T.* 243. et *Ω.* 537.

Secundum Seyffarth. *Op. cit.* pag. 156, medi *aquila regem.* i. e. Solem planetam indicavit in astrologia Aegyptiorum.

CAPUT LVII.

Ἀποκατάστασις] Vocatur ἀποκατάστασις *reditus solis et reliquorum corporum coelestium ad eadem signa*; hoc loco autem significatur fortasse *annus ille magnus*, de quo Plinius, ubi de Phoenice agit, *Hist. Nat. X. 2.* » cum » hujus alitis vita" inquit » magni conversionem anni fieri » prodidit Manilius, iterumque significationes tempestatum » et siderum easdem reverti;" et Solin. *Polyh.* cap. 33. » cum hujus [i. e. Phoenicis] vita, magni anni fieri conversionem rata fides est inter auctores." De hujus autem anni duratione diversae erant Philosophorum veterum sententiae, quas recenset Plutarch. *de Plac. Philosoph.* II. 32. pag. 892. C. Cf. Ideler in *Enchir. Chron. Math. et Techn.* I. pag. 183, seq. — In nummis Constantii junioris, et Constantis, *phoenix* cernitur, modo *supra rupem*, modo *supra sphaeram positus*, cum hac inscriptione, FEL. TEMP. REPARATIO. Cf. Spanheim *de Praest. et Usu Numism. antiq.* Tom. I. pag. 287.

ῥήσσει ἑαυτὸν ἐπὶ τὴν γῆν] Merc. pro ῥήσσει, nonnullos legere dicit ῥίπτει, et pro ῥήγματος, ῥίμματος, quod non opus est; nam ῥήγνυμι et ῥήσσω saepe significant *proster-*

no, *dejicio, terrae allido*, ut recte animadvertit de Pauw. Hesychius ῥήξει explicat; καταβαλεῖν; et ῥήξει, κατέβαλε. In seqq. quoque sunt, qui pro ὀπήν, legendum putent κοπήν, quoniam prior vox de *vulnere* minus rectis dicatur; sed omnes codices eam habent; et supra, in adn. I. cap. 54. pag. 278. vidimus Epiphanium eadem voce de *vulnere* usum fuisse, ubi agit de pelicano: ὁπᾶς ταῖς πλευραῖς κατέργάζεται, et ὁπᾶς αὐτῇ ἔμποιεῖ. — Verba διὰ τῆς ὀπῆς, ab Aldo, Mercero et Pierio ommissa, Trebatijs in suo codice legisse videtur; nam vertit: *vulnus accipit, ac ex crure de illo vulnere nascitur alia phoenix*.

ἅμα τῷ πτεροφθῆσαι] Simul ac pennae ei natae sunt. Idem verbum supra habuimus I. cap. 55. Aelianus de Nat. Anim. X. 30. ἅμα τῷ φθῆσαι τὸ ὠκύτερα.

πορεύεται εἰς τὴν Ἥλιου πόλιν τὴν ἐν Αἰγύπτῳ] Cff. Herod. II. 73. et quae adnotavimus ad I. cap. 34, 35. p. 242, seqq.

ὅς καὶ παραγερόμενος ἐκεῖ — [ἐκεῖσε] τελευτᾷ. Adverbium ἐκεῖσε, nisi legatur παραγερόμενος ἐκεῖσε. — ἐκεῖ τελευτᾷ, omittendum videtur, ideoque uncis inclusimus; nam, adnotante Thom. Mag. pag. 281. Ed. Bern. ἐκεῖ, ἐκείνημα τοιαύτου, τὸ δὲ ἐκεῖσε, ἐπὶ πτόχου. Add. Ammon. de Diff. pag. 47. Valcken. et Lobeck. ad Phrynich. Eclog. pag. 44.

CAPUT LVIII.

Πελαγον ζωοφάγους] De ciconiarum pietate erga parentes off. Aristot. Hist. Anim. IX. 13. pag. 423. E. Aelian. de Nat. Anim. III. 23, X. 16. Philo Carm. VII. vs. 4, seqq. Plutarch. de Solert. Anim. cap. 4. pag. 962. E. Epiphanius ad Physiol. cap. 25. M. Glycas Anal. pag. 41. A. Suidas, in voce Ἀντεπελαγοεῖν. Plinius Hist. Nat. X. 23. Thessalos eas aves sacras habuisse, et qui ciconiam occidisset, eodem

odo atque homicidam punivisse, produnt Aristot. *de Mirab. auscult.* pag. 717. A. et Plutarch. *de Is. et Os.* cap. 74. g. 280. F.

Apud Seyffarth. Op. cit. pag. 156, fin. *ciconia* Mercurii symbolum habetur, quoniam Horus (i. e. ☿) perpetuus sit tris, Solis, comes.

CAPUT LIX. ΣΤΘ

[Ἐχιν ζωγραφούσι] Recte de Pauw animadvertit, viperam foeminam melius ἔχιδνα dici; neque tamen, quod lemma voluit, hinc vocem mutandam putaverim, quum et apud Aelian. *de Nat. Anim.* XV. 16. legatur: Περὶ τῆς οὐν ἔχαιν ὠδίνος. et: Θεόφραστος οὐ φησι τοῦ ἔχαιος τὰ ῥέφη διεσθῆναι τῆς μητρὸς τὴν γαστέρα. Oppian. *Cyneg.* I. 439: φρουρώσαν ἔχιν πολύεσσα. Glycas *Animal.* loco, uem infra citabimus, ἡ θήλεια ἔχης.

στόμα στόματι ἐμβάλλει] Quod legitur in Codd. et edd. onnullis, ἐμβαλοῦσα, vitiosum videtur; non enim foemina apud in os maris, sed hic in os foeminae inserit. Herodot. II. 109. ἐπεὶ αὖθις θορυβόντας κατὰ ζεύγεα [sc. serpentes], καὶ οὐδὲ ἢ ὁ ἕρπον τῇ ἐκπομπῇ, ἀπεινόμενου αὐτοῦ τῆς γαστρὸς, ἡ θήλεια ἀπτεται τῆς διερῆς, καὶ ἐμφύσα, αὐτὴν αὖτις τρὶν ἂν διαφάγη. Galenus *de Theriac. ad Pis.* cap. 9. ῥασὶ γὰρ αὐτὴν ἀνοίγουσαν τὸ στόμα πρὸς τὸ δέξασθαι τοῦ ἑρρένος τὸν θορὸν, μετὰ τὸ λαβεῖν, ἀποκόπτειν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν. Nicander *Theriac.* vs. 130, seqq.

Ἡνίκα θορυβόμενου ἔχαιος θολερῶ κινέσθον.

Θορυβὸς ἄμφω ἐμφύσα κέρην ἀπέκομεν ὀφείλον.

Aelian. *de Nat. Anim.* I. 24. όταν δὲ πρὸς τῷ ἑλλει τῶν ἑρρυνισίων ὡσι, — ἡ νύμφη — ἐμφύσα — αὐτοῦ τῷ τραχήλῳ, διακόπτει αὐτὸν αὐτῇ τῇ κεφαλῇ, καὶ ὁ μὲν πέθνησκει. Glycas *Animal.* pag. 56. D. ἡ θήλεια ἔχης διὰ τοῦ στόματος αὐτῆς δεχομένη τὴν κεφαλὴν τοῦ ἑρρένος, καὶ οὕτω συνει-

ναζομένη ἀναιρεῖ αὐτόν. Plinius *Hist. Nat.* X. 62. »Viperæ
 »mas caput inserit in os, quod illa rodit, voluptatis dul-
 »cedine." — De Pauw conjicit ἐπιβαλοῦσα, vertens os
 ori injiciens, os ore complectens et corripiens; sed ea
 significatione verbum ἐπιβάλλειν non magis usurpari potest,
 quam alterum ἐμβάλλειν. Cf. D'Orville *Crit. Vann.* p. 555.
 Meliori vero conjectura idem de Pauw ἐπιλαβοῦσα legen-
 dum proponit, quoniam λαβοῦσα et βαλοῦσα saepissime con-
 fundantur. — Ex locis vero Herodoti, aliorumque, quos
 supra citavimus, fortasse quis conjiciat legendum esse: αὐτῇ
 γὰρ, ὅταν συγγίνηται τῷ ἄρρεϊ, αὐτοῦ τῷ στόματι ἐμφύ-
 σα, — ἀναιρεῖ. Sed Aldi lectionem retinuimus, in qua si
 ἐμβάλλει ad viperam marem referatur, intellecto οὗτος, vel
 ἐκεῖνος, locus satis bene explicari posse videtur. — Quod
 porro in iis, quae sequuntur, pro μετὰ τὸ ἀποζευχθῆναι,
 de Pauw mutandum putat: μετὰ τοῦ, vel κατὰ τὸ ἀποζευχ-
 θῆναι, non opus videtur, quum verbum ἀποζεύγνυσθαι,
 hoc loco significare possit ipsius coitus finem, ore adhuc
 ori inserto; aut statuendum, praepositionem μετὰ cum accu-
 sativo, hic significare ipsum tempus, quo quid accidere di-
 citur; qua ratione verti debet in, vel intra. Cf. Schlenm.
 in *Lexico N. T.* Matthiae *Gr. Gr.* §. 587. c.

CAPUT. LX.

Ἐχιδναν ζωγραφοῦσιν]. De Pauw pro ἔχιδναν, conjicit
 ἐχιδνιον, quoniam, prouti nunc legitur, nihil adsit, quo
 τέκνα indicentur, et si iterum ἔχιδναν nominasset hoc loco
 Horapolle, particulam πάλιν, ut aliis locis semper fit,
 addidisset. Sed omnes Codd. huic mutationi adversantur,
 etiam Trebatii, vertentis: viperam pingunt. Neque opus
 est, ut hic ἐχιδνιον, tamquam *matricidae* symbolum admit-
 tamus; nam quamvis adulta, tamen ex scriptoris opinione

crimen illud perpetraverat; vocem autem *πάλιν*, non additam putaverim, quoniam in superiori cap. *ἔχισ*, non vero *ἔχιδνα* nominatur.

αὕτη γὰρ ἐν τῇ * οὐ τίκεται] Lacuna in omnibus editionibus exstat; utrum eam ex Codicibus, an ex mente sua suppleverint Phasianin. et Trebat. non liquet. Hic vertit: *haec enim non ex naturali loco, quaeamodum caetera animalia, verum parentis utero rupto sic in lucem prodit.* Inde Merc. deesse putat: *ἐν τῇ φυσικῇ τάξει, naturalī ordine ac ratione*, aut simile quid; Phasianinum vero vertentem: *partus tempore*, Hoeschelius legisse conjicit: *ἐν τῇ ὠδῶνι.* De re ipsa off. Herodot. III. 109. ἣ δὲ θήλεα τίσιν τοιήνδε ἀποτίνει τῷ ἔρσενι· τῷ γονεὶ τιμωρόντα ἔτι ἐν τῇ γαστρὶ ἔοντα τὰ τέκνα, διεσθίει τὴν μητρὰν. διαφαρόντα δὲ τὴν νηδὺν αὐτῆς, οὕτω τὴν ἐκδυσιν ποιεῖται. Nicander Theriac. vs. 132, seqq.

Οἱ δὲ πατὴρς λώβην μετεκίαθον αὐτίκα τυτθοὶ
Τειρόμενοι ἐχίηες ἐπεὶ διὰ μητρὸς ἀραινῇ,
Γαστέρ' ἀναβρώσαντες ἀμήτορες ἐξεγένοντο.

Aelian. *de Nat. Anim.* I. 24. *διεσθίει γοῦν τὴν μητέρων νηδὺν, καὶ πρόεισι κατ' αὐτὰ τιμωροῦντα τῷ πατρὶ.* Off. quoque Aristot. *Hist. Anim.* V. 34. pag. 322. B. Plinius *Hist. Nat.* X. 62. et Glycas *Annal.* pag. 56. D. qui haec habet: *εἰς ἐκδίκησιν οὖν, ὡς ἔοικε, τοῦ πατρὸς ἀναίρουσι τὴν μητέρα τὰ ἔγγονα· ἐν γὰρ τῷ τοῦ τοκετοῦ καιρῷ τὴν μητρώαν διαρρήσσουσι, καὶ οὕτως ἐξέρχονται.* Ex quo loco fere conjecerim, etiam apud Horapollinem pro: *αὕτη γὰρ ἐν τῇ * οὐ τίκεται, ἀλλ', κ. τ. λ.* legendum esse: *αὕτη γὰρ ἐν τῷ τοῦ τοκετοῦ καιρῷ, ἐκβιβρώσκουσα τὴν γαστέρα τῆς μητρὸς ἐκπορεύεται.* — Aelianus *de Nat. Anim.* XV. 16. Theophrasti sententiam amplecti se proficitur, statuentis: *τὸν θῆλυν θλιβόμενον αὐτὸν, καὶ τῆς*

γαπὲρ οἱ στεννομένης — τὴν δ' οὐκ ἀντέχειν, ἀλλὰ ἐκ-
 λήγνυσθαι. Cf. Olearius ad Philostr. *Vit. Apoll.* II. 1.
 pag. 66.

CAPUT LXI.

"*Ἀνθρώπων νοσήσαντα*] Quod Aldus alique habet
ἀσθενήσαντα, ab aliquo margini fortasse adscriptum, et
 explicandum alterum *νοσήσαντα*, postea ejus loco in textum
 irrepsit; vertendum autem videtur *viribus fractum, com-
 mitatibus oppressum, aliorum auxilio indigentem*; ita
 basiliscus suo afflatu reliqua animalia occidit, ita calidum
 homines infirmos reddit.

ἐκεῖνος γὰρ — τῷ ἑαυτοῦ φροσμήματι φονεύει.] Supra,
 cap. 1. ὁ καὶ προσφροσῆσεν ἕτερον παντὶ ζῳον, δίχα καὶ το-
 δακεῖν, ἀναιρεῖ.

CAPUT LXII.

"*Ἀνθρώπων ὑπὸ πυρὸς καίόμενον*] Locus hic in MSS. et
 Edd. adeo corruptus est, ut sine pleniorum Codicum op-
 restitui posse non videatur; ubi enim *virum igne combus-
 tum* significare voluerint veteres, *salamandrae* imaginem
 certo usi non fuerint, quod animal in igne illaesus moratur
 imo ipsam quoque ignem extinguere putabant. Cf. *Aristot.
 Hist. Anim.* V. 19. pag. 212. C. Nicander *Alexip.*
 vs. 535. Aelian. *de Nat. Anim.* II. 31. Phile Carm. XVII.
 Georg. Pisides vs. 1027. Plinius *Hist. Nat.* X. 67.
 Caussin, ut locum explicet, *καίόμενον* vertendum censet
flammis obsessum, non consumptum, et eadem sententia
 Pierii quoque fuisse videtur, qui *Hierogl.* XVI. 21. dicit:
 »Hominem undique ignibus impetum, sive cladibus suis
 »quae per ignem significantur, objectum, minime tamen
 »ulla ex iis parte laesum significare si vellent Aegyptii s-

cerdotes, salamandram pingere consuerunt." Sed, nisi uaedam inserantur, locus ita verti nequit; itaque fortasse implendum: "Ἀνθρώπον ὑπὸ πυρός ἐπιχειροῦμενον, αὐτὸν καλῶθέντα, καὶ οὐ καίόμενον; aut tantummodo addenda articula οὐ. De Pauw pro πυρός, proponit ἔρωτος, ita sit: hominem *amore ardentem*, quoniam talis hominem salamandra conferri soleat » propter ipsum ignis amorem in quo vivit." Alia conjectura legit: "Ἀνθρώπον πρὸ πυρός καίόμενον, statuens eos, qui Codd. scripserunt, ignorantes, ex usu linguae Graecae aliquid quoque dici posse αἰεσθαι frigore, ignem hīc adscripsisse; salamandrae autem naturam esse frigidam, atque inde explicari quare ignem exstinguat, docet Theophr. *de Igne*, quem citavit J. Valmer. in *Exercit. in Opt. Auct. Graec.* pag. 613-616. ibi abunde de eo animali egit

αὕτη γὰρ ἐκατέρῃ τῇ κεφαλῇ ἀναίρει.] Phasian. vertit: *ipsa enim quum in igne fuerit, ab utroque capite, quos attigerit, flammis conficit, ignemque etiam tactum exstinguit*; Trebat. *ipsa enim utroque capite interimit*; Caus. legendum putat: αὕτη γὰρ ἐκατέρῃ τῇ κεφαλῇ ἀναίρει, vertens: *ignem utrimque (id est ab utroque latere) cingentem exstinguit*. Sed capite salamandram exstinguere ignem, veteres non prōdiderunt. — Constat quidem eos putasse, hujus animalis venenum esse perniciosissimum, ita ut Plinius *Hist. Nat.* XXIX. 4, med. dicat: »Salamandram, » si arbori irrepserit, omnia poma veneno inficere, et eos » qui ederint necare." (cf. quoque Aelian. *de Nat. Anim.* IX. 28.); duo tamen capita, quod sciam, nemo veterum salamandrae tribuit. Statuendum igitur fortasse cum Pauwio, duorum symbolorum partes tantummodo hīc superstites esse, alterius priorem, alterius posteriorem, atque hanc constituere illa: αὕτη γὰρ — ἀναίρει, quae respicere potuerunt

amphisbaenam, serpentem bicipitem, de quo cff. Nicander *Theriac.* vs. 377, seqq. Aelian. *de Nat. Anim.* IX. 23. VIII. 8. Plinius *Hist. Nat.* VIII. 23.

Seyffarth Op. cit. pag. 167, in. » *Salamandra* comparatur cum homine comburendo, propter caloris amorem; » est autem Mercurii symbolum, et duo capita habet, veluti » Mercurius nunc matutinus, nunc vespertinus.»

CAPUT LXIII.

Ἐκεῖνος γάρ ὀφθαλμοὺς οὐκ ἔχει οὔτε ὄρα.] De talpis Aristot. *Hist. Anim.* I. 9, fin. pag. 202. B. τὰ δὲ ζωοτόκα πάντα, πλὴν ἀσπάλακος [sc. oculos habent] τοῦτον δὲ τρόπον μὲν τινα ἔχειν θείη τις, ὅλως δ' οὐκ ἔχει, ὅλως μὲν γὰρ οὔθ' ὄρα, οὔτ' ἔχει εἰς τὸ φανερόν δηλοῦς ὀφθαλμοῦς· ἀφαιρεθέντος δὲ τοῦ δέρματος, ἔχει τὴν τε χώραν τῶν ὀμμάτων, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν τὰ μέλανα κατὰ τὸν τόπον καὶ τὴν χώραν τὴν φύσει τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑπερέχουσαν ἐν τῷ ἐκτός, ὡς ἐν τῇ γενέσει πληρουμένων, καὶ ἐπιφερομένου τοῦ δέρματος. Add. idem *de Anima* III. 1. pag. 42. A. Apostol. Cent. XIX. 65. Suidas, in voce, et Plinius *Hist. Nat.* XI. 37. Artemidorus *Oneirocr.* III. 65. eandem *talpae* significationem tribuit: Ἀσπάλαξ ἄνθρωπον τυφλὸν ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος σημαίνει, καὶ ματαιοπονίαν, διὰ τὸν μάταιον τοῦ ζώου πόνον.

Seyffarth Op. cit. pag. 153; *talpam* vocat symbolum Saturni et Athoris, quoniam *coecitas* et *tenebrae* Athori (i. e. ἡ. foeminino) adscribantur.

CAPUT LXIV.

Ἀνθρώπον ἀπρόσιτον] Phasianin. vertit: *aditu difficilem atque inaccessibleem*; itaque legisse videtur ἀπρόσιτον; eodem fere modo Trébatius: *Hominem extra domum se*

continentem cum volunt significare, formicam et pennam vespertilionis pingunt, hujus enim alis ad nidum reperitis, formica non ingreditur: pro προέρχεται igitur legit προέρχεται; minus recte, ut observavit de Pauw, qui Suidam citavit, Ἀπρόϊτος explicantem: ὁ τῆς οἰκίας μὴ ἐξερχόμενος.

Seyffarth Op. cit. pag. 155, in. vespertilionem Saturni symbolum putat: quoniam animal hoc formicis, (Marti planetae sacris), adversarium dicatur ab Horapolline; et cap. 52. hujus libri, inbecillitas ei avi tribuatur, quae Saturno propria.

CAPUT LXV.

Διὰ τῆς ἰδίας ἐξώλειας βλαπτόμενον] Merc. probante de Pauw, vertit: qui proprio et a se inlato damno laedatur, ἐξώλειαν damnum explicans; Trebatius: hominem sibi ipsi damna inferentem; non satis accurate: ἐξώλεια est perniciēs, perniciosā vivendi ratio, petulantia, quo sensu supra habuimus, cap. 37. Ἀνθρωπον ἐξώλη; atque ita quoque accepit Pierius Hierogl. XIII. 20. Phasianinus vertit: Hominem cui fraus propria perniciosam relegationem attulerit, cuique fuga sua noceat; unde Hoesch. eum legisse putat: Ἀνθρωπον διὰ τῆς ἰδίας ἐξορίας βλαπτόμενον, quam lectionem non admitti posse, ex iis, quae sequuntur, facile patet.

καστόρα ζωγραφούσι· ἐκεῖνος γὰρ — ῥίπτει.] Aelian. quem citavit Hoesch. de Nat. Anim. VI. 34. Ὁ κάστωρ — ἐπικύψας καὶ δακνὼν ἀπέκοψε τοὺς ἑαυτοῦ ὄρχεις, καὶ προσέβριψεν αὐτοῖς· ὡς ἀνὴρ φρόνιμος λήσταις μὲν περιπεσὼν, καταθείς δὲ ὅσα ἐπήγετο ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας, λῦτρα δῆπον ταῦτα ἀλλαττόμενος. Add. Glycas Annal. pag. 55. D. Plinius Hist. Nat. VIII. 30, fin. sed rem negat Sextus medicus, apud eundem, XXXII. 3, in.

CAPUT LXVI.

Ἀνδραπον κληρονομηθέντα ὑπὸ — τέκνου] Κληρονομεῖσθαι ὑπὸ τινός, *haereditatem relinquere alicui*; Philo in *Vita Moysis* Lib. III. Vol. II. pag. 172, fin. *Ed. Mangey*. eodem modo: ὁ νόμος ἐφίησι κληρονομεῖσθαι τοὺς γονεῖς ὑπὸ τῶν παίδων, ἀλλὰ μὴ τοὺς κληρονομεῖν.

καὶ τὸν μὲν ἓνα αὐτῶν φιλεῖ λίαν] Eadem narrat Oppian. *Cyneget.* vs. 608, seqq. Plinius *Hist. Nat.* VIII. 54.

CAPUT LXVII.

Ἐλαττώματα] Hoc loco sunt vitia. Diód. Sic. II. 57. pag. 169. *Wessel.* τὸν δὲ πηρωθέντα ἢ καθόλου τι ἐλαττωμα ἔχοντα ἐν τῷ σώματι — μεθιστάνειν ἑαυτὸν ἐκ τῷ ζῆν ἀναγκάζουσι. Plutarch. *de Alex. M. Fort.* cap. 9. pag. 331. B. C. διανοίας — ἡδὴ τῶν τοῦ σώματος ἐλαττωμάτων κατεξανισταμένης.

πίθηκον οὐρούντα ζωγραφοῦσιν] Pierius Hierogl. XIII. cap. 42. dicit, se in quibusdam MSS. legisse αἰλουρον, pro πίθηκον; eaque lectio fortasse erit recipienda, quum nemo veterum talia de simia narraverit. Contra, de fele Aelian. *de Nat. Anim.* VI. 27. Φασὶ δὲ τοὺς αἰλουρους πάντα, ὅσα δυσώδη ἐστὶ, μισεῖν τε καὶ βδελύττεσθαι· ταύτῃ τοι καὶ τὸ σφέτερον περίττευμα ἀφιέναι, πρότερον βόθρον οὐράξαντας, ἵνα ἀφανίσωσιν αὐτὸ τῆς γῆς ἐπιβαλόντες. Plinius *Hist. Nat.* X. 73, fin. »Excrementa sua effossa obruunt terra, »intelligentes odorem illum indicem sui esse.” Simili errore apud Photium Cod. CXLII. pag. 1048, fine, quem locum laudavimus supra, pag. 210. αἰλουρος nominatur, ubi potius de cynocephalo cogitandum videtur.

CAPUT LXVIII.

Κατὰ τὸ μᾶλλον ἀκούοντα] *Hominem auditu valentem*; solent ita adjectiva, addita praepositione, usurpari pro adverbis. Xenoph. *Cyrop.* VII. 2. §. 29. Ἡ γὰρ κατὰ μικρὸν παράλλαξις, i. e. *mutatio quae fit paulatim*. VIII. 1. §. 29. ἀλλὰ ἐξαίματων κατὰ πολὺ τῷ κέντρῳ, ubi diversam lectionem ισχυρῶς, interpretationem esse formulae non in vulgus notae, κατὰ πολὺ, recte iudicavit Zeunius. Diode. Sic. XXXVII. Ecl. 1. Vol. II. pag. 539, med. *Wessel.* καὶ διεπολέμησαν Ῥωμαῖοις τὰ πλεῖστα κατὰ τὸ ἐπικρατέστατον. et II. cap. 57. Vol. I. pag. 169. καὶ γιγναμένους ἀνθρώπους κατὰ τὸ πλεῖστον. Aelian. *Var. Hist.* I. 3, in. καὶ τῶν ἄλλων ὑπερφέρουσι κατὰ τὸ πολὺ. XI. 4. κατὰ μικρὰ ὑποῤῥεουσῶν αὐτῶν τῶν τριχῶν. — Caeterum de Pauw, magna cum veri similitudine conjicit, errore scribentium, ἀκούοντα in Codices irrepsisse, pro ἀναπνέοντα, tum propter ipsa Horapollinis verba, quae sequuntur: αὕτη γὰρ ἀναπνέει διὰ τῶν ῥωθῶνων καὶ τῶν ὠτων; tum ob ea quae de capra narrat Aelian. *de Nat. Anim.* I. 53. Ἐχει τι πλεονέκτημα ἢ αἶψ, τὴν τοῦ πνεύματος εἰσροήν. — Ἀναπνέει γὰρ καὶ διὰ τῶν ὠτων, καὶ διὰ τῶν μυκτήρων, καὶ αἰσθητικώτατον τῶν διχηλῶν ἐστι. Fortasse hujus loci verba posteriora: καὶ αἰσθητικώτατον, κ. τ. λ. errori apud Horapollinem ansam praebuere; neque tamen cum Pauwio legendum putaverim ἀσθματικώτατον, i. e. *difficillime spirans*; quoniam hoc pugnat cum scriptoris opinione, capras duobus spirandi organis esse instructas. Aristotel. *Hist. Anim.* I. 11, in. pag. 202. E. et 203. A. huic narrationi fidem suam negat. Plinius *Hist. Nat.* VIII. 50, med. et Varro de *Re Rustica* II. 3., Archelaum scripsisse ajunt, auribus eas spirare, non naribus. Cf. quoque Oppian. *Cynegetic.* II. vs. 338.

CAPUT LXIX.

‘Οτι μέν ισχυρόν [καὶ θρασὺν], ὅτι δὲ ἀσθενή [καὶ δειλόν]
Fieri potest ut verba: θρασὺν et δειλόν, pro diversa lectione, aut explicandi gratia, ab aliquo in margine Codicis adscripta, postea in textum irrepserint. Trebatius quoque ea in suo Cod. invenit, nam vertit: *verum modo fortem et audacem, modo imbecillum et timidum cum voluit significare.*

ῥαῖναν ζωγραφοῦσιν.] Gesnerus in Lib. de Quadrupedibus, dicit, se in libris, quos consuluerat, scriptum legisse: ῥαῖναν ὄφιν ζωγραφοῦσιν, atque eandem quoque lectionem secutus est Trebatius vertens: *hyaenam serpentem pingunt*; et probavit Bochart. Hieroz. II. pag. 397, in. Fortasse aliquis in codice adnotaverat, serpentem quoque sexum mutare, (de qua veterum opinione cff. quos laudavit Bochart. l. c.) atque inde vitiosa lectio in nonnullos codices irrepsit. Quum autem apud alios scriptores mentio non fiat, quod sciam, de serpente *hyaena* vocato, (de *hyaena* pisce egit Aelian. de Nat. Anim. XIII. 27.) tutius est, hîc etiam de quadrupede accipere. Oppian. Cyngetic. III. vs. 274, seq.

Θαῦμα δὲ καὶ τόδ’ ἄκουσα περὶ στικτῆσιν ῥαίνης,
Ἄρσενά καὶ θήλειαν ἀμείβεσθαι λευκάβαντι.

Aelian. de Nat. Anim. I. 25. Τὴν ῥαῖναν τῆτες μὲν ἄρξενά, εἰ θεάσοιο, τὴν αὐτὴν ἐς νέωτα ὄψει θήλην· εἰ δὲ θήλην νῦν, μετὰ ταῦτα ἄρξενά. Aristoteles Hist. Anim. VI. 32. pag. 359. A. B. et de Generat. Anim. III. 6, med. pag. 655. B. (ubi ita quoque statuisset dicit Herodorum Heracleotem) explicat, unde haec fabula de *hyaena* originem habeat. Caeterum cff. Clem. Alex. Paedagog. II. cap. 10. pag. 221, 222. Potteri. Artemid. Oneirocr. II. 12. qui: Ῥαῖνα δὲ, inquit, σημαίνει ἀνδρόγυνον. Glycas Annal.

pag. 54. A. Ovid. *Metam.* XV. vs. 409, seqq. Plinius *Hist. Nat.* VIII. 30. — Idem de ichneumone narrat Aelian. *de Nat. Anim.* X. 47. et de lepore produnt idem XIII. 12. et Glycas l. c.

CPAUT LXX.

Ἐὰν γὰρ ὁμοῦ τιθῇται] Ita legendum videtur, ex conjectura Hoeschelii, pro τεθῇ τὰ, vel τιθῇ τὰ δύο δέρματα. Articulus enim otiosus est, et Plinius *Hist. Nat.* XXVIII. 8. in. »Praecipue pantheris terrori esse traduntur [sc. hy-
»aenae], ut ne contentur quidem resistere: et aliquid de
»corio earum habentem non appeti. Mirumque dictu, si
»pelles utriusque contrariae suspendantur, decidere pilos
»pantherae.” Ex quo loco conjecerit aliquis, pro παρδα-
λέως, apud Horapollinem πάνθηρος nomen esse ponendum;
sed veteres idem animal his nominibus significabant. Cf.
Plinius *Hist. Nat.* VIII. 17. ubi docet in eo animalium
genere, mares *pardos*, foeminas *pantheras* vocari. Aelian.
de Nat. Anim. VI. 22. tradit, hyaenam inimicissimam
esse pardali.

CAPUT LXXI.

Ἐὰν ἐπὶ τὰ δεξιὰ στραφῇ] Plinius l. c. »Cum fugiant
»venantem, declinare ad dextram, ut progressi hominis
»vestigia occupent. Quod si successerit, alienari mente,
»ac vel ex equo hominem decidere. At si in laevam detor-
»serit, deficientis argumentum esse celeremque capturam.”

CAPUT LXXII.

Ἐὰν γὰρ τις — παρέλθῃ διὰ τινῶν ἐχθρῶν] Unde haec
petierit scriptor non constat; certe talis vis hyaenae pelli a
veteribus, quod sciam, adscripta non fuit. An fortasse prae-
cedens: ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἐχθροῦ, vel illud quod in seq. cap.
legitur: ὑπὸ τῶν ἰδίων ἐχθρῶν, in errorem duxit eos, qui

codicem transcripserunt, ita ut pro ἐχθρῶν, legendam sit πυνῶν? Nota enim est inimicitia hyaenas inter et canes. Aelian. *de Nat. Anim.* VI. 14, fin. ὅταν ἡ πλήρης ὁ τῆς σελήνης κύκλος, κατόπιν λαμβάνει τὴν αὐγὴν, καὶ τὴν αὐτῆς σκιὰν ἐπιβάλλει τοῖς κυσὶ, καὶ παραχρῆμα αὐτοὺς κατείσγασι, καὶ καταγοητεύσασα ὥς οἱ φαρμακίδες, εἴτα ἀπέρχει σκοπῶντας, καὶ κέχρηται ὁ τι καὶ βούλεται τὸ ἐντεῦθεν αὐτοῖς. Cf. quoque III. 7. Plinius *Hist. Nat.* VIII. 30, med. »Praeterea umbrae ejus contactu canes obmutescere; et quibusdam magicis artibus omne animal, quod ter lustraverit, in vestigio haerere." idem XXVIII. 8, med. »Eos vero qui linguam [sc. hyaenae] in calceamento sub pede habeant, non latrari a canibus." Add. Aristot. *de Mirab. Auscult.* pag. 737. B. Oppian. *Cynegetic.* III. vs. 277. seqq.

CAPUT LXXIII.

"Ἀνθρωπον διανθέντα ὑπὸ τῶν ἰδίων ἐχθρῶν] Codd. Aug. Pariss. A, B. Ald. et reliqui Edd. omnes διανθέντα. Phasianinus vertit: *qui detineatur, quique perexigua jactura ab earum manibus se liberet*; Trebati: *hominem inimicum suum praevenientem, ac minimo damno se a periculis eximentem*; Mercerus: *circumventum oppressumque ab hostibus*, verbum διαίνεσθαι interdum idem significare adnotans, quod ἐξαπατᾶν, auctoritate fortasse Hesychii, qui διαίνεσθαι explicat διαιολλᾶν, ἐξαπατᾶν, ποινίλλειν, sed dubitandum, an verbum illud ita apud scriptores Graecos usurpetur, et, quod animadvertit de Pauw, Hesychius verbo ἐξαπατᾶν, non omnes fraudes, verum illas tantum, quae humectando fiunt, intelligere videtur. Gesnerus in *Libro de Quadrupedibus* conjicit: "Ἀνθρωπον διαδράντα ἀπὸ τῶν ἰδίων ἐχθρῶν, eum qui hostes suos evaserit. De Pauw: διωχθέντα, quod certe sensum optimum efficeret;

sed secuti sumus Cod. Paris. C. Verbum *σιάνειν*, apud posteriores scriptores Graecos, usurpatur pro *συντίθεσθαι*, *δμολογῆν*, *συμφωνεῖν*, corruptum fortasse ex *ισάζειν*, vel *ισαίρειν*. Cff. Du Cange in *Gloss. Gr.* et Sim. Portius in *Lexico Lat. et Gr. Barb.* — De re ipsa cf. Plinius *Hist. Nat.* VIII. 23. »quin et caudae hujus animalis [sc. lupi] »creditur vulgo inesse amatorium virus exiguo in villo, »eumque cum capiatur, abjici, nec idem pollere nisi venti direptum.”

οὗτος γὰρ μέλλων θηρεύεσθαι] Ald. Merc. et Pierius minus recte particulam γὰρ omittunt, Hoesch. et Causs. uncis includunt; Trebatius eam quoque in suo codice invenisse videtur.

CAPUT LXXIV.

Τὰ ἐπισυμβαίνοντα αὐτῷ] Hoesch. et de Pauw ediderunt *ἐαυτῷ*, quod non opus videtur, quum in titulo legatur *αὐτῷ*, et supra, cap. 72. eodem modo dicatur: τὰς ἐπενεχθείσας αὐτῷ συμφοράς. — Τὰ ἐπισυμβαίνοντα, hoc loco sunt πᾶς συμβαίνοντα, i. e. quaecumque accidunt.

ἐθρίσκει αὐτὸν πτοοίμενον] Ejusmodi quid de lupo apud alios scriptores non inveni. Contra vulgi erat opinio, quos lopus prior adspexisset, iis vocem ad tempus adimi, contrarium autem obtinere, si quis lupum prior intuitus fuisset. Scholiastes ad Theocr. *Idyll.* XIV. vs. 22. Οἱ ὀφθέντες ἄφρω ὑπὸ λύκου δοκοῦσιν ἄφρονες γίνεσθαι. Cff. quoque Virgil. *Eclog.* IX. vs. 53. Plinius *Hist. Nat.* VIII. 34. Donatus in Terent. *Adelph.* IV. 1. vs. 21. quos laudavit Stalbaum ad Platon. *de Republ.* I. cap. 10. pag. 336. D.

CAPUT LXXV.

Ἀνθρώπον ὑπὸ πυρὸς σωφρονισθέντα, καὶ ἐπὶ θυμῷ] *Hominem igne cohibitum, et in ira. Σωφρονίζειν* saepe sig-

nificat *cohibere*, *compescere*, *coërcere*. — Ἐπὶ θυμῷ hoc loco idem est quod ἐπὶ θυμοῦ, quod tamen hic reponere, opus non videtur, quum ἐπὶ cum dativo, saepe eandem vel similem significationem habeat, ac cum genitivo. Cf. Matthiae *Gr. Gr.* §. 586. E. — Voces ὑπὸ πυρός, fortasse a glossatore quodam ad marginem adscriptae, minus recte in textum irrepserunt, certe melius omittentur.

οὐδὲν γὰρ ἄλλο φοβεῖται ὁ λέων, ὥς τὰς ἀνημμένους δάδας] Homerus *Il. A.* vs. 554.

Καιομένοι τε δεταί τὰς τε τρεῖ ἐσσύμενός περ.

quem versum citavit Aristot. *Hist. Anim.* IX. cap. 44. pag. 450. A. Add. Oppian. *Cyneget.* IV. vs. 133, seq. Aelianus *de Nat. Anim.* VI. 22, VII. 6, XII. 7. ubi causam addit: τὸ δὲ ἔξωθεν πῦρ δυσωπεῖται, καὶ φεύγει, πληθεῖ τοῦ ἐνδοθέν, φασιν. Plinius *Hist. Nat.* VIII. 16. Sic gallinaceum quoque leoni timorem incutere docent Aelian. *ibid.* III. 31, V. 50, XIV. 9. Lucretius IV. vs. 70. Plinius l. l. et X. 21. — Artemidorus *Oneirocr.* II. 12. per *leonem* in somniis indicari ait τοὺς ἀπὸ πυρός κινδύνους.

De Goulianof Op. cit. pag. 20. caput hoc per paronemasiā explicandum putat; quoniam *furor* Coptice μαθοῦρι, *leo* μοῦρι dicatur, *ignis* porro et *torris* eadem voce πῶνι vocentur, *cohibere* denique ea lingua καζω, et *comburare* καζ† reddatur.

CAPUT LXXVI.

Ἐκεῖνος γὰρ ἐὰν πυρέξῃ, φαγὼν πίθηκον ὑγιαίνει.] Cod. Paris. C. Ald. et alii πίθηκα; utroque modo vocatur πίθηξ et πίθηκος; sed posteriorem lectionem, quum supra quoque, cap. 66. sequatur Philippus, et reliqui Codd. tueantur, retinendam putavimus. — Rem ipsam narrat Plinius *Hist. Nat.* VIII. 16. » Aegritudinem fastidii tantum sentit, in

qua medetur ei contumelia, in rabiem agente annexarum lascivia simiarum. Gustatus deinde sanguis in remedio est." Cf. quoque supra, adnot. ad cap. 38. hujus libri pag. 336, seq.

CAPUT LXXVII.

"*Ἀνθρώπον ἀπὸ ἐξωλείας τῆς πρώην, κ. τ. λ.*] Phasi-
anus iterum hoc loco legisse videtur ἐξορίας, veluti supra,
in cap. 65. nam vertit: *Hominem qui ad bonam frugem
ob primam relegationem a patria, quam passus fuerit,
demum redierit, morigeratusque inde factus sit.* Signi-
ficat autem ἐξώλεια, veluti observavit de Pauw, *luxuriam,
intemperantiam, nequitiam*; vel, ut supra, cap. 65.
vertimus, *perniciosa, perditam vivendi rationem.*

δεσμεῖται ἀγριοσυκῇ] Ἀγριοσυκῇ est *figus silvestris,
caprificus.* Suidas Ἐρινεὸς ἀγρία συκῇ. — Glycas *Annal.* I.
pag. 13. D. idem narrat: ὅθεν καὶ τῶν ταύρων ὁ χαλεπώ-
τατος συκῇ προσδεθεὶς ἡσυχίαν ἄγει, καὶ ψαύσεως ἀνέχεται,
καὶ ὅλος ἀφήσι τὸν θυμὸν ὥσπερ ἀπομαραινόμενος. Plinius
Hist. Nat. XXIII. 7. »Caprificus tauros quamlibet fero-
» ces, collo eorum circumdata, in tantum mirabili natura
» compescit, ut immobiles praestet."

CAPUT LXXVIII.

Τούτον γὰρ ἐὰν δῆσῃς τῷ δεξιῷ γόνυϊ καρποδέσιμον,
παρακολουθοῦντα εὐρήσεις.] Locus videtur corruptus; ali-
ter certe legit Trebatius, vertens: *taurum pingunt,
genu dextrum ligatum, sic enim non coit, assumitur
autem*, cet. Mercerus: *hunc enim si dextro genu vinxe-
ris, juncturam pedis consequi deprehendes*; quae quid si-
bi velint non intelligo; melius Causs., Pierius, *Hierogl.* III. 5.
et de Pauw καρποδέσιμον vertunt *vinculum, funem, fas-
ciam.* Apud Lucianum Lexiphanes (in orati- e ob inpro-

primum verborum usum ridicula), καρπόδεσμα usurpat pro *manicis*, seu *vinculis manu injectis*, cf. *Lexiph.* cap. 10. fine: ὁ γὰρ στρατηγός, καίτοι ἀτιμαγελοῦντι καρπόδεσμά τε αὐτῷ περιθείς, καὶ περιδέραιον, ἐν ποδοκάκαις καὶ ποδοστράβαις ἐποίησεν εἶναι. *Glossarium* vetus καρπόδεσμος reddit *lemniscum*, *articularem fasciolam*. — Legendum videtur: τοῦτον γὰρ ἐὰν δῆσῃς τὸ δεξιὸν γόνυ καρποδεσμίῳ, παρακολουθοῦντα ἐκρήσεις· *hunc enim, si dextrum genu fascia ligaveris, sequentem deprehendes*. Atque sic haec convenient cum loco Aeliani *de Nat. Anim.* IV. 48, quem citavit quoque de Pauw, sed postea ex meliori codice emendatiorem edidit Gronovius: Ὑπὸ θυμοῦ τεθηγμένον ταῦρον καὶ ὑβρίζοντα εἰς κέρας, καὶ σὺν ὀρμῇ καὶ ἀκατασχέτως φερόμενον, οὐχ ὁ βουκόλος ἐπέχει, οὐ φόβος ἀναστέλλει, οὐκ ἄλλο τοιοῦτον· ἄνθρωπος δὲ ἴστησιν αὐτόν, καὶ παραλείπει τῆς ὀρμῆς, τὸ δέξιον αὐτοῦ γόνυ διασφίγγας ταινίᾳ, καὶ ἐντυχὼν αὐτῷ. pro quibus posterioribus verbis, conjicit Gronovius olim scriptum fuisse: καὶ ἐγκρατῇ αὐτοῦ.

διότι οὐδέποτε — μετὰ τὴν σιλληψιν.] Cf. supra, I. 46, fine: ἀλλὰ καὶ σῶφρων ἐστὶ, διὰ τὸ μηδέποτε τοῦ θεῆος ἐπιβαίνειν μετὰ τὴν σιλληψιν. et adn. pag. 264.

CAPUT LXXIX.

Ἀνθρωπον φθορικόν] Ita est legendum ex Cod. Vaticano, nam ejusmodi adjectivis in *ἑκός* terminatis, uti solet Philippus (*) prouti observavit Bastius in *Epistola Critica ad Boissonadium* pag. 83, 84. Quod autem habent editiones, et reliqui Codd. φθορόοικος, apud alios scriptores

(*) Vb. c. θυμικός. I. 14, ἡγεμονικός. I. 21, σπληνικός. I. 39. θειμαντικός. I. 46, βλαπτικός. II. 24, γονικός. II. 31, ἀναιρετικός. II. 35, ριψικικός. II. 55, σφραγντικός. II. 84, καταδιωκτικός. II. 90, ἐνοπικός. II. 116, ἀναμνηστικός. II. 117.

Graecos non invenitur, qui αἰσοφθόρος dixerunt, veluti recte animadvertit de Pauw.

παρόντα κόνιζαν, ἀποθνήσκει] De conyza, sive cunilagine, cff. Dioscorid. III. cap. 116. Plinius *Hist. Nat.* XIX. 8, sub fin. et XX. 16, med. Apud Nicandrum *Theriac.* vs. 83. commemoratur inter herbas, quibus venenata animalia fugantur. Cff. quos citavit Jacobs ad Aelian. *de Nat. Anim.* I. 58.

CAPUT LXXX.

Ἀνδρῶν τρώγοντα] De Pauw conjicit legendum: Ἀνδρῶν τρυφῶντα, *hominem luxuriosum et delicate viventem*. Locus vero nimis mutilus est, quam ut certi quid de eo statui possit. — Phasianinus lacunam hoc modo, fortasse ex ingenio suo, supplet: *hic enim ab aqua quum exierit, os hians prominentibus dentibus hircinibus refertum gerit, intra quod trochilus, quum voluerit, penetrans ultro citroque libere commeat*. Trebatius in versione sua lacunam relinquit. Illud tamen haud sine veri similitudine statuisse videntur Pierius *Hierogl.* XXIX. cap. 10. et de Pauw in adnot. ad *trochilum* pertinere, quae hic periere; nam tot rebus de orocodilo memoratis, mirum sit, ni hanc ejus animalis atque trochili amicitiam memoraverit Horapollo, quam veteres scriptores adeo celebrarunt, Herodotus vb. c. II. 68. Aristot. *Hist. Anim.* IX. 6. pag. 417. A. de *Mirab. Auscult.* pag. 715. D. Aelian. *de Nat. Anim.* III. 1, VIII. 25. Antigon. Caryst. cap. 39. Phile Carm. LXXXIII. Apostol. Cent. XIX. prov. 52. Plinius *Hist. Nat.* VIII. 25, in.

Ex hoc capite, aliorumque scriptorum locis, Seyffarth Op. cit. pag. 183, med. efficit, *dentes Martis planetae symbolum fuisse*.

CAPUT LXXXI.

“*Ἀρπαγα ἀνθρώπου ἀνενέργητον*] Mercerus vertit: *Rapacem simul et pigrum inertemque hominem significant, crocodilum pingentes*; atque eodem fere modo Trebati-
us. De Pauw vertendum putat: *Hominem rapacem, cui rapiendi facultas est adempta*, et particulam καί, quam habent Aldus et reliqui edd. omittendam censet, quam conjecturam Codd. Pariss. tres confirmarunt. — De hac ibidis alae vi in crocodilum, alibi nihil inveni; sed avem illam pestiferis bestiis exitiosam esse, narrant Herodot. II. 75. Diod. Sic. I. 87. pag. 98, in. *Wessel.* Plutarch. *de Is. et Os.* cap. 75. pag. 381. C. Aelian. *de Nat. Animal.* X. 29. “*Ἄλλως τε καὶ ὅτι εἰσὶ τοῖς ἐπὶ λήμῃ καὶ ἀνθρώπων; καὶ καρπῶν ζώοις γεγενημένοις ἐχθίσται, ἥδη πον καὶ ἄνω προεῖπον.* et I. 38. *λέγουσι δὲ καὶ Αἰγύπτιοι καὶ τοὺς ὄφεις πάντας ἱβίων πτερά δεδιέναι.* Add. Euseb. *Praep. Evang.* IX. 27. Theophylact. *Quaest. Nat.* cap. 14. Phile Carm. XXX. vs. 66. Geopon. XIII. 8. 5. Cicero *de Nat. Deor.* I. 36, II. 50. Plinius *Hist. Nat.* X. 28. Pompon. Mela III. 8. — De *crocodilo hominem rapacem* significante, vidimus supra I. 67. adnot. pag. 295, seq.

Klaproth Op. cit. Ep. I. pag. 18, 19. *Ἀρπαγα καὶ ἀνενέργητον* vertens: *rapacem et pigrum*, et monens differentiam inter ς et σ, in antiqua Aegyptiorum lingua non extitisse, acrologiam animadvertendam putat, quoniam κορχί *crocodilum*, σιορί *furem*, et σναν, aut σεννε *pigrum* significant. Sed supra in adnot. pag. 297. jam diximus, verisimile non esse, Aegyptios crocodilum illum rapacem κορχί dixisse.

Seyffarth Op. cit. pag. 160, in. *ibidis pennam crocodilo adversariam*, explicat Lunam vel Mercurium planetam oppositum Saturno, cui *crocodilus* sacer habebatur.

CAPUT LXXXII.

Αὕτη γὰρ δις οὐ κνύσκει.] Herodotus III. 108, fin. ἡ δὴ λέαινα, ἐὼν ἰσχυρότατον καὶ θρασυτάτον, ἀπαξ ἐν τῷ ὕπνῳ τίκτει ἐν τίκτουσα γὰρ, συνεκβάλλει τῷ τέκνῳ τὰς μήτρας. τὸ δὲ αἷτιον τοῦτου τόδε ἐστὶ· ἐπεὶ ὁ σκύμνος ἐν τῇ τρηγῇ ἐὼν ἀρχηται διακινεούμενος, ὁ δὲ, ἔχων ὄνυχας θηρίων ἄλλων πάντων ὀξύτατους, ἀμύσσει τὰς μήτρας ἀνξινόμενός τας δὴ πολλῷ μᾶλλον ἐξιννέεται καταγνάφῳν. Rem, post Herodotum, narrarunt Antigon. Caryst. cap. 25. Basilius M. *Comil.* IX. in *Hexaëm.* pag. 85. B. Aulus Gell. XIII. 7. id fabulam esse declarant Aristot. *Hist. Anim.* VI. 31. pag. 358. D. *de Generat. Anim.* III. 1, med. pag. 643. C. *eliani. de Nat. Anim.* IV. 34. *Var. Hist.* X. 3. Oppian. *Gynegetic.* III. vs. 56. Philostr. in *Vita Apoll.* I. 22, in *linius Hist. Nat.* VIII. 16. quorum nonnullos laudarunt Boesche. in adnot. et Bochart. *Hierozoic.* I. pag. 742.

CAPUT LXXXIII.

Αὕτη γὰρ αἷμα συνέστραμμένον καὶ πεπηγὸς τίκτει.] Aelian. *de Nat. Anim.* II. 19. Τεκεῖν βρέφος οὐκ οἶδεν ἄρκτος, ὅδ' ὁμολογήσει τις ἐξ ὠδίνων ἰδὼν τὸ ἔκγονον, ζωττόνον εἶναι αὐτήν. Ἀλλὰ ἡ μὲν ἐλοχεύθη, τὸ δὲ εἰκὴ κρέας, καὶ ὠσημόν τε καὶ αὐτῷπυτον, καὶ ἄμορφον· ἡ δὲ ἤδη φιλεῖ καὶ γνωρίζει τέκνον, καὶ ὑπὸ τοῖς μηροῖς θάλπει, καὶ λεαίνει τῇ γλώττῃ καὶ ἐκτυποῖ εἰς ἄρθρα, καὶ μέντοι καὶ κατὰ κρὰ ἐκμοφοῦ. Cf. quoque VI. 3. Aristot. *Hist. Anim.* I. 30. pag. 358. B. talem fetum vocat ἀδιάρθρωτον. Plurarchus *de Am. Prol.* cap. 2. med. pag. 494. C. ἡ δὲ ἄρκτος, ἀγριώτατον καὶ σκυθρωπάτατον θηρίον, ἄμορφα καὶ ναρθρα τίκτει· τῇ δὲ γλώττῃ καθάπερ ἐργαλείῳ, διατυπώσασα οὕτως ὑμένας, οὐ δοκεῖ γεννᾶν μόνον, ἀλλὰ καὶ δημιουργεῖν

τὸ τέκνον. Add. Oppian. *Cynegetic.* III. vs. 163. Galen. *de Theriac.* I. 11. Phile Carm. XLVII. Glycas *Annal.* pag. 64. B. Ovid. *Metamorphos.* XV. vs. 379-381. Plinius *Hist. Nat.* VIII. 26, in. X. 63, med. Solinus cap. 29.

CAPUT LXXXIV.

Ἐκεῖνος γὰρ ταύτην ὀσφραίνεται] Proboscidem elephantis Graeci vocarunt quoque προνομαίαν, cff. vb. c. Philostr. *Vit. Apollon.* II. 12. et Suidas in voce; quoniam vero ea, tamquam manu, utuntur, *manum* quoque dixerunt Romani. Cff. Cicer. *de Nat. Deor.* II. 47. Lucretius II. vs. 537. Oppian. *Cyneget.* II. 524. Jacobs ad Aeliam. *de Nat. Anim.* IV. 31. Aristot. *Hist. Anim.* II. 16. pag. 508. A. μυκτήρ γάρ ἐστιν, ὃ τὴν τροφήν προσέγεται, καθάπερ χειρὶ χρώμενος πρὸς τὸ στόμα τὴν τε ξηρὰν καὶ τὴν ὑγρὰν, καὶ τὰ δένδρα περιελίττων ἀνασπᾷ, καὶ χοῖται καθάπερ ἂν εἰ χειρὶ. et ibid. D. διὰ μὲν οὖν τὴν ἀναπνοὴν ἔχει μυκτήρα, καθάπερ καὶ τῶν ἄλλων ἑκαστον τῶν ἐχόντων πνεῦμονα ζῶων· διὰ δὲ τὴν ἐν τῷ ὑγρῷ διατριβὴν καὶ τὴν βραδυτήτα τῆς ἐκείθεν μεταβολῆς, δυνάμενον ἐλίττεσθαι καὶ μίκρον. Add. I. 11, sub fin. pag. 203. E. 204. A. et II. 1, in. pag. 213. D. E. Plinius *Hist. Nat.* VIII 10, med. »Mandunt ore: spirant et bibunt, odoranturque haud improprie appellata manu.»

καὶ κρατεῖ τῶν προσπιπτόντων.] *Et vincit adgressores,* Mercerus minus recte: *et incidentiā consequitur*, nam ὀσφραίνεται explicat superiora: καὶ τῶν συμφερόντων ὀσφραίνεσθαι; itaque κρατεῖ τῶν προσπιπτόντων, referendum videtur ad ἰσχυρόν; verbum autem προσπίπτειν saepissime ea *adgrediendi* significatione usurpatur; vb. c. apud Diod. Sic. II. 26. pag. 140, in. Wessel. προσπιπτόντες δὲ συνεταγμένοι μὲν ἀσυντάκτοις, ἔτοιμοι δὲ ἀπαρασκευαίοις, τῆς τε παρεμβολῆς ἐκράτησαν. et XV. 65. med. Vol. II. pag. 53,

ied. καὶ προσπεισόντες ἄφνω τοῖς διαβαίονσι, πολλὰν ἐποι-
 ῦντο φόβον.

Klaproth Op. cit. Ep. I. pag. 9. 10. »Coptis" inquit
 ΤΑΧΡΟ est fortis, ΤΑΧΡΗΟΥΤ fortissimus; *elephas*
 ΤΘΑΦΙΝΟΣ." Posteriorem vocem, quam non Aegyptia-
 am, sed origine Graecam esse Champoll. objicit, in *Cen-
 ursa*, quam saepius citavimus, iterum vindicare conatur
 Klaproth. Ep. II. pag 23.

Apud Seyffarth. Op. cit. pag. 145, med. *elephas* ha-
 betur Martis symbolum, quoniam viribus et ingenio valeat,
 quae huic planetae tribuantur; sed Solis quoque, quoniam
 hic et ipse rex dicatur. Cf. ibid. p. 145, in.

CAPUT LXXXV.

[Ἀνθρώπων βασιλεία] Fortasse alicui ἄνθρωπον hic abun-
 dare videbitur, ex prioribus capitibus, vel ex seqq. errore
 huc translatum ab iis, qui codices transcripserunt; prae-
 sertim quum Trebatius in versione sua, vocem illam non
 expresserit; sed infra quoque, cap. 91. ubi est μετὰ αὐλῆ-
 τοῦ ἀνθρώπου, idem vertit: *cum tibicine*, et apud alios
 quoque scriptores ἀνθρώπος, per pleonasmum additur, sae-
 pius vero in *N. T.* cf. vb. c. Matth. XVIII. 23. διὰ τοῦτο
 ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἀνθρώπου βασιλεῖ, ὃς
 ἠθέλησε συνάραι λόγον μετὰ τῶν δοῦλων αὐτοῦ. Vid. Vech-
 nerī *Hellenolex*, pag. 86. In seqq. pro ἐλέφαντα, Trebatius
 legit ἔλαφον, nam vertit: *regem insipientiam fugientem*
significare volentes, cervum et arietem pingunt. — *Ele-
 phantem* onirocritae quoque *regem* interpretantur. Artemi-
 mid. II. 12. Ἐλέφας — ἐν Ἰταλίᾳ [sc. ὀρώμενος] δεισνότην
 σημαίνει, καὶ βασιλεία, καὶ ἄνδρα μέγιστον. Achmet. cap. 27.
 ὁ ἐλέφας εἰς ὑψηλὸν ἄνδρα, ξένον, ἐξουσιαστήν, πολυπλου-
 τον κρίνεται.

ἐκείνος γὰρ θεωρῶν τὸν κριὸν φεύγει.] Aelian. *de Nat. Anim.* I. 38, in. Ὀρέωδεϊ ὁ ἐλέφας περάστην κριὸν, καὶ χοίρου βοήν. Οὕτω τοίνυν, φασί, καὶ Ῥωμαῖοι τοὺς σὺν Πι'ρήῳ τῷ Ἡπειρώτῃ ἐτρέψαντο ἐλέφαντας. Phile Carm. VIII. vs. 178.

Πῦρ δὲ πτοεῖται καὶ κριὸν κερασφόρον.

Plutarch. *Sympos.* II. Quaest. VII. cap. 1. pag. 641. C. Geopon. XV. 1. pag. 1036.

CAPUT LXXXVI.

Ἐκεῖνος γὰρ ἀκούων φωνῆς χοίρου, φεύγει.] Idem narrat Aelian. *de Nat. Anim.* VIII. 28, fin. XVI. 36. ubi dicit Megarenses ab Antipatro obsessos, sues pice oblitas atque incensas, in hostium acies immisisse, et ita elefantos eorum in fugam vertisse, addens: εἴτε φύσει τιγὶ οἱ ἐλέφαντες ἰδίᾳ μισοῦντες τὰς ὕς καὶ μυσαττόμενοι, εἴτε καὶ τῆς φωνῆς αὐτῶν τὸ ὄξύ. καὶ ἀπηχῆς πεφρικότες ἐκείνοι. Idem narrat Polyaen. *Strateg.* IV. 4. 3. Cff. quoque Aelian. I. 38, in. et, quos ad eum locum laudavit Schneiderus, Georg. Pisid. *de Mundi Opif.* vs. 949. Seneca *de Ira* II. 12. quibus add. Plutarch. *de Solert. Anim.* cap. 32, fin. pag. 981. E. Suidas, in voce Κεκραγμόν. et Plinius *Hist. Nat.* VIII. 9, fine.

Secundum Seyffarth. Op. cit. pag. 154, *elephas porci inimicus*, indicat Solem, Saturno planetae oppositum.

CAPUT LXXXVII.

Ἐκείνη γὰρ ὁρῶσα τὴν ἔχιδναν φεύγει.] Hoeschelius legendum putat: ἐκείνην γὰρ ὁρῶσα ἢ ἔχιδνα, φεύγει; sed, prouti de Pauw recte animadvertisse videtur, loci sensus eam mutationem non admittit: vipera enim cervum non inconsiderate effugit, quum ab eo occidatur; sed cervus, pri-

o visu serpentis perterrefactus, mox vero ad odiosum animal interficiendum rediturus, recte symbolum haberi potuit hominis inconsiderate, et sine ratione fugientis inimicum feriozem. Caeterum de cervo serpentes occidente Plutarch.

Solert. Anim. cap. 24, in. pag. 976. D. ἐλάφοις δὲ εἰς ἀγόμενοι ῥαδίως ὑπ' αὐτῶν ἢ καὶ τοῦνομα πεποιήται κρώνυμον, οὐ τῆς ἐλαφρότητος, ἀλλὰ τῆς ἑλξίως τοῦ ὄφιος. Idem modo Epiphan. *ad Physiolog.* cap. 5. ἐλαφος διὰ ἑλκεῖν τοὺς ὄφεις ἐκ τοῦ βάθους. Aelian. *de Nat. Anim.*

. 9. "Ελαφος ὄφιν νικᾷ, κατὰ τινὰ φύσεως δοκεῖν θαναστήν· καὶ οὐκ ἂν αὐτὸν διαλάθοι ἐν τῷ φολεῷ ὡς ὁ ἔχιστος. Add. VIII. 6, IX. 20. Theophr. *de Caus. Plant.* 7. 11. Nicander *Theriac.* vs. 140. Oppian. *Cyneget.* . vs. 236. *Halieut.* II. vs. 289. Phile Carm. LVI. Geon. XIX. 5. 3. Glycas *Annal.* pag. 47. D. et pag. 55. D. Iulinius *Hist. Nat.* VIII, 32, fine, et XXVIII. 9. quorum plurimos citarunt Hoesch. in adnot. Gronov. et Jacobs ad elian.

CAPUT LXXXVIII.

"Ἀνθρώπον προνοούμενον τῆς ἰδίας τάφης] Codd. τροφῆς, quod secutus Pierius *Hierogl.* II. cap. 13. vertit: *vitalis prospectantem*, Philippum, duplici aliqua Aegyptiaci vocabuli significatione deceptum, hic per τροφῆς reddidisse inspicatus, quod potius per aliam vocem reddendum fuisset, *itam* significantem. Sed optima est lectio, quam edidit Mercerus, *ταφῆς*, quamque secuti sunt Pierius, id Ed. Horapollinis, et Causs. Trebatius idem in suo Cod. invenisse videtur; nam vertit: *Hominem de sua ipsius sepultura curam habentem significare volentes, cervum pinunt suos ipsius dentes infodientem*. Unde etiam patet, iam ἐλαφον legisse, pro ἐλέφαντα; eodem modo atque supra, cap. 85. — Cervos cornua ob invidiam sepelire, quum

ea hominibus prodesse sciant, tradunt Aristot. *Hist. Anim.* IX. 5. pag. 415. C. Aelian. *de Nat. Anim.* III. 17, med. Oppian. *Cyneget.* II. vs. 211, seqq. Plinius *Hist. Nat.* VIII. 32. Sed de elephante Plinius ibid. VIII. 3. »Prae-
»dam ipsi in se expetendam sciunt solam esse in armis
»suis, quae Juba cornua appellat, Herodotus tanto anti-
»quior, et consuetudo melius, dentes; quam ob rem de-
»ciduos casu aliquo vel senecta defodiunt.” Aelian. (quem citavit de Pauw) *de Nat. Anim.* V. 49, med. narrat Aethiopum elephantes, ubi mortuum alium viderint, proboscide sua humum congestantes, eum sepelire.

τούτους γὰρ πειόντας λαβὼν κατορύττει.] Quae leguntur in Codd. Aug. et Pariss. A, B, C. ἐκείνος γὰρ, ὅταν ἴδῃ τοὺς ἰδίους ὀδόντας πίπτοντας, καταδράττεται τούτων, καὶ τούτους ὀρύττει, in textum non recepimus, quoniam periphrasin constituere videntur alterius lectionis, quae servatur ab Ald. Merc. et Pierio, quamque Trebatius in suo Cod. habuisse videtur, vertens: *sepelit enim cervus, qui sibi occiderunt dentes.*

CAPUT LXXXIX.

Αὐτὴ γὰρ ζῇ ἑκατὸν ἔτη κατ' Αἰγυπτίους.] De vita cornicum longissima, Hesiodi versus laudavit Plutarchus de *Oracul. Def.* cap. 11. in. pag. 415. C.

Ἐνέα τοι ζῶσι γενεάς λακέρνζα κορώνη
Ἀνδρῶν ἡβώντων.

Cf. quoque idem Sympos. IV. Quaest. I. cap. 3, med. pag. 662. F. quem locum vertit Macrobius *Saturn.* VII. cap. 5. Add. locus Plinii, quem supra citavimus ad cap. 21. pag. 318.

τὸ δὲ ἔτος κατ' Αἰγυπτίους τεττάρων ἐνιαυτῶν.] Cf. quae adnotavimus supra, ad I. 5. pag. 141, seqq.

CAPUT XC.

Πὼς ἀνθρώπου ἐν ἑαυτῷ κρύπτοντα] Ald. Merc. Pierius et Causs. praepositionem minus recte omittunt; error fortasse inde ortus, quod in ipso capitis initio, quum aliud verbum usurpetur, praepositio non additur.

Ἀνθρώπου ἐμφωλεύοντα ἑαυτῷ κακίαν] In Cod. Paris. B. pro ἐμφωλεύοντα, legitur ἐγκρύπτοντα, quod scholium esse vocis legitimae, monet de Boissonade ad *Nicet. Eugen.* T. II. pag. 255. — Interpretes accepisse videntur pro κρύπτοντα ἐν ἑαυτῷ κακίαν, freti fortasse Suida, φωλεύουσι explicante, κρύπτουσι. Sed dubito, an verbum ἐμφωλεύειν ea significatione usurpari possit; significat enim *latere in aliqua re, insidiari*; itaque suspicetur aliquis, verba: ἑαυτῷ κακίαν, minus recte in textum irrepsisse, verum ea simul cum ἐγκρύπτοντα inserviisse explicationi verbi ἐμφωλεύοντα; quod si verum sit, vertendum erit: *Hominem insidiantem, et tegentem se, ne cognoscatur a suis, volentes significare, pardalin pingunt.* Pro τοῖς ιδίοις, Trebati, fortasse non male, legit τοῖς ἄλλοις, vertens: *Hominem — nec ab aliis cognosci promittentem.*

μὴ συγχωροῦσα τὴν ἰδίαν ὁσμὴν ἀφιέναι] Pro ὁσμὴν, Aldus, alique, habent ὀσμὴν, quod legit quoque Trebati; ea tamen lectio improbanda videtur; quoniam tunc ἀφιέναι recte explicari non potest, nisi ad ipsa illa animalia referatur, et vertatur *innotescere, cognoscere*; veluti reddiderunt Trebat. et Merc. sed ea significatione an recte usurpari potuerit illud verbum, jure dubitabitur. Praeterea de pardi odoris suavitatem, qua reliqua animalia ad se adliciat, plurimi veterum scripserunt. Aristot. *Hist. Anim.* IX. 6. pag. 416. E. 417. A. λέγουσι δὲ καὶ κατανενοηκυῖαν τὴν πάρδαλιν ὅτι ὁσμὴ αὐτῆς χαίρουσι τὰ θηρία, ἀποκρι-

τουσαν ἐαυτὴν, θηρεύειν. προσίεναι γὰρ ἔγγυς, καὶ λαμβάνειν οὕτω καὶ τὰς ἐλάφους. Aelian. *de Nat. Anim.* V. 40. Ἐκείνη ἡ πάρδαλις τροφῆς δεομένη ἐαυτὴν ὑπαποκρέπτει, ἢ λόχη πολλῇ ἢ φυλλάδι βαθείᾳ, καὶ ἐντυχεῖν ἐστὶν ἀφαιρέσεως, μόνον δὲ ἀναπνεῖ, κ. τ. λ. cff. quoque Antigon. Caryl. cap. 37. Apostol. Cent. XX. prov. 21. Plutarchus *de Solert. Anim.* cap. 24, in. pag. 976. D. τῇ δὲ παρδάλει τὰ πλείστα προσχωρεῖν, χαίροντα τῇ ὁσμῇ, μάλιστα δὲ τὸν πίθηκον. Add. Theophr. *de Caus. Plant.* VI. 5. 2. et Phile Carm. XXXVI. Sed quum Horapollon hic contrarium docere videatur, certe prouti locus nunc legitur, pardum odorem non emittere ubi venatur, statuendum fortasse erit, quaedam deesse, aut locum esse corruptum. — Neque enim difficultatem expedit de Pauw, citans Aeliani *de Nat. Anim.* V. 54; nam Aelianus ibi de simiis tantum agit, et quomodo hae capiantur a pardo, non odorem suum, sed *anhelitum* vel *spiritum* cohibente; συνέχει τὸ ἄσθμα, καὶ κεῖται νεκρά δὴ, simi-aeque inquirunt, τὸ πνεῦμα τε καὶ ἄσθμα εἰ μεθίηται. — Fortasse legi potest: αὕτη γὰρ κρύφα τὰ ζῶα θηρεύει, προσχωροῦσα, τὴν ἰδίαν ὁσμὴν ἀφιέουσα καταδιωκτικὴν οὔσαν: αὕτη, si μὴ συγχωροῦσα retinendum sit: αὕτη γὰρ κρύφα τὰ ζῶα θηρεύει, καὶ μὴ συγχωροῦσα βλέπεσθαι, τὴν ἰδίαν ὁσμὴν ἀφίησι, καταδιωκτικὴν οὔσαν τῶν ἄλλων ζώων. Plinius *Hist. Nat.* VIII. 17, med. » Ferunt odore earum mire sollicitari quadrupedes cunctas, sed capitis torvitate terreri; » quam ob rem occultato eo, reliqua dulcedine invitatas » corripunt. — Ὅσμην ἀφιέναι dicitur, ut vb. c. apud Euripidem *Phoen.* vs. 1449. φωνὴν — ἀφῆκεν. ad quem versum cf. Scholiast. — Καταδιωκτικὴν de Pauw recte explicavit: quae persequitur, et ad se trahit alia animalia; est autem idem, quod Theophrast. l. c. dixit: ταύτην προσαγομένην, hac [sc. odoris suavitate] ad se adlICIENTEM.

CAPUT XCI.

Αὕτη γὰρ θηρεῖται ἀκούουσα ἡδέα συρίσματα ἄδοντων] Aristot. *Hist. Anim.* IX. 5. pag. 416. B. C. ἀλίσκονται καὶ θηρεύονται αἱ ἔλαφοι συριτόντων καὶ ἀδόντων, ὥστε καὶ κατακηνόονται ὑπὸ τῆς ἡδονῆς· δύο δ' ὄντων, ὁ μὲν, πανευρώς ἄδει, ἢ συρίττει· ὁ δὲ, ἐκ τοῦ ἀπισθεν βάλλει, ὅταν ἦτος σημαίῃ τὸν καιρὸν. Aelian. *de Nat. Anim.* XII. 46. Clem. Alex. *Strom.* IV. cap. 4, in. pag. 192. Potteri. Glycas *Annal.* I. pag. 55. B. Antigon. Caryst. cap. 35. Plinius *Hist. Nat.* VIII. 12. — Συρίσματα ἀδόντων sunt *sibila canentium tibia, sonitus tibiae*. Aelian. l. c. ἀνὴρ κυλῶν τεχνίτης — πᾶν — ὁ, τι γλέκιστον αὐλωδίας, τοῦτο ἄδει.

CAPUT XCI.

Ἔποπα ζωογραφοῦσι] De *urupa* cff. quae supra adnotavimus, ad I. 55. pag. 297, seqq. De ejus cantu Plato in *Phaed.* cap. 35, med. pag. 85. A. οὐδὲ αὐτὴ ἢ τε ἀγῶν, καὶ ἡ χελιδὼν καὶ ὁ ἔποπ, ἃ δὴ φασὶ διὰ λυπὴν θρηνοῦντα ἄδειν, οὔτε οἱ κύκνοι, κ. τ. λ.

ἔαν πρὸ τοῦ καιροῦ τῶν ἀμπέλων πολλὰ κράζῃ] Πολλὰ addidimus ex Cod. Paris. B. probante de Boissonade ad *Nicet. Eugenian.* Tom. II. pag. 129, 130. Vox καιρός eodem modo ita in *N. T.* usurpatur, vb. c. apud Marc. XI. 13. οὐ γὰρ ἦν καιρός αὐτοῦ. Matth. XXI. 34. ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρός τῶν καρπῶν. et *Act.* XIV. 17. οὐρανόθεν ἡμῖν ὑετοὺς διδοὺς καὶ καιροὺς καρποφόρους. Cf. Schleusn. in *Lexico N. T.* — Verbum κράζειν, quod proprie de vivibus dicitur, supra de cynocephali latratu usurpavit Philippus I. 16, fine.

Seyffarth Op. cit. pag. 158, med. *urupam* ad Mercurium refert, ob *praesagium* huic planetae adscriptum.

CAPUT XCIII.

Πῶς ἀνθρώπων ὑπὸ σταφυλῆς βλαβέντα.] de Pauw dicitur putat: καὶ αὐτὸν θεραπεύοντα; sed. in aliis. quoque capitulum titulis, eodem modo nonnulla omittuntur, vb. c. in cap. 97. 102. 110. 112. 113. 114. aliisque.

Ἰπποκράτης ζωγραφούσιν καὶ ἀδιάντων τὴν βοτάνην.] De upis adianto sibi medentibus, apud reliquos scriptores veres nihil inveni, neque de eo, quod in cap. praeced. *scopiam* adnunciare dicuntur. Aelian. tamen *de Nat. Anim.* II. 35, med. upupas dicit nidis suis imponere adiantum, ut sibi caveant a fascinatione; et III. 26. upupam opo habae alicujus nidum suum luto obductum atque clausum aperuisse. — De Adianto cff. Dioscor. IV. 120. Nicander *Theriac.* vs. 846. Plinius *Hist. Nat.* XXI. 17, in. et in primis XXII. 21, sub fin. ubi de ejus usu in medicina agit. — In praecedentibus pro *θεραπεύοντα*, nonnulli Codd. habent *περιοδεύοντα*; quod fortasse recipiendum erit, quoniam et infra omnes *περιοδεύεται* habent. *Περιοδεύοντα* pro *θεραπεύεσθαι* usurpatum fuit a Graecis recentioribus, vb. c. a Moscho in *Limon.* cap. 204. Nilo Lib. II. Ep. 283. in *Chronico Alexandr.* Cff. Da Cangius in *Gloss.* et Salmasius ad Solinum pag. 1050. B.

ἀδιάντων ἀποτιθέμενος εἰς τὸ αὐτοῦ στόμα.] De Pauw conjicit: ἀποτιθέμενος εἰς τὸ αὐτοῦ πόμα; quoniam non recte dici non possit ἀποτίθεσθαι τι εἰς τὸ αὐτοῦ στόμα. » quum os illi pro manu sit, eoque gestent et deponant omnia. Trebat. vertit: *inventum adiantum in os immittit, ac sic convalescit.* Nisi ea lectio nimis a codicum scriptura discedat, conjiciam: ἀποτιθέμενος εἰς τὴν αὐτοῦ νεοσιάν, vel καλίαν; nam verbum ἀποτίθεσθαι saepe significat *deponere, reponere.* Cff. Suidas in ἀποτίθεσθαι, et

Hesych. in ἀποτίθεται. Supra, II. 46. de palumbo dicitur :
ἐκεῖνος γὰρ, ὅτε ἀρῶσται, φύλλον ἐπιτίθῃσι δάφνης εἰς τὴν
προσώαν ἐαυτοῦ καὶ ὕψαινει.

CAPUT XCIV.

Αὗται γὰρ ἐναντὶ φυλάττουσι γρηγοροῦσαι κατ' ὁρδινόν,
ἐν πάσῃ τῇ νυκτί.] Aristot. *Hist. Anim.* IX. 10. pag. 421. E.
ὅταν δὲ καθίζωνται [sc. grues], αἱ μὲν ἄλλαι ὑπὸ τῇ πτέρυγι
τὴν κεφαλὴν ἔχουσαι, καθεδουσιν ἐπὶ ἐνὸς ποδὸς
ἐναλλάξ· ὁ δ' ἡγεμὼν, γυμνὴν ἔχων τὴν κεφαλὴν, προσορᾷ
καὶ ὅταν αἰσθηταί τι, σημαίνει βοῶν. Cf. quoque Aelian.
de Nat. Anim. III. 13, fin. ubi dicit eas, lapillum un-
guibus tenentes, vigilare, ut, si quando obdormiscerent,
eo cadente excitarentur. Add. Plutarch. *de Solert. Animal.*
cap. 10, sub fin. pag. 967. B. C. et 29, in. pag. 979. D.
Phile. *carm.* XI. Glycas *Annal.* pag. 40. D. Plinius *Hist.*
Nat. X. 23, in.

κατ' ὁρδινόν] *Secundum ordinem, alternis vicibus,*
alternatim, vel veluti Aristot. l. l. ἐναλλάξ, et Basilius M.
Hexaëm. Hom. VIII. quem locum laudavit Hoeschelius, ἐν
περιτροπῇ. Vox ὁρδινόν, vel ὁρδίνιον, posterioribus demum
temporibus in linguam Graecam ex Latina introducta, inve-
nitur apud Theophrasti Scholiast. ad *Idyll.* X. Macarium
Xinum *adv. Sarac.* Leonem *Constit.* III. Scholiasten Op-
piani *Halientic.* I. vs. 625. Constant. in *Tactic.* apud
Suidam, in voce Φιλέας. in vita S. Auxentii Archimandr.
nº. 2. in veteri *Poenitential. Graecor.* in *Saracenici* Syl-
burgii pag. 24. apud Mauricium Lib. I. *Strateg.* cap. 19.
Zachariam I. *Dialog.* cap. 8. III. 37. Cf. Du Cangius in
Gloss. Graec. Inf.

Klaproth Op. cit. Ep. I. pag. 7, 8. acrologiam animad-
vertendam putat, quoniam *grus* Coptis τῖη, et *bene*
custoditus dicatur τὰχρο.

CAPUT XCV.

Ἐκεῖνοι γὰρ ἐπὶ τὴν γηρεύουσιν, ἑαυτοῖς ἀποκέχρηται.] Reliqui scriptores de perdicibus idem narrant, ubi foeminae, pullorum nutritioni intentae, marium libidini satisfacere non possunt. Cff. Aristot. *Hist. Anim.* IX. 8. pag. 420. B. Aelian. *de Nat. Anim.* III. 16, fine. Porphyrius *de Abuti.* III. 23. Plinius *Hist. Nat.* X. 23, sub fin. quorum plurimos citavit Hoesch. Universe autem de intemperantia perdicum cff. Aristot. *Hist. Anim.* V. 6, fin. pag. 292. D. E. Aelian. *de Nat. Anim.* III. 5, IV. 1. et adnot. nostra ad Horapoll. I. 57. pag. 285, seq. Secundum Artemid. *Oneirocr.* II. 51. perdices significant γυναῖκας — ἀδελφούς καὶ ἀδελφεῖς; οὐδέποτε τοῖς τρέφουσιν εὐνοοῦσας.

ἀποκέχρηται.] *Abuti solent*; perfectum saepe ponitur pro praesenti, ubi actio interata indicatur. Cf. Matthiae Gr. Gr. §. 502. 2.

Apud Seyffarth. Op. cit. pag. 161, in. *perdix Saturni* planetae symbolum est, ob *paederastiam*.

CAPUT XCVI.

Ἐκεῖνος γὰρ γηρέσκων, ἀποκάμπτεται τὸ ῥάμφος αὐτοῦ] Ἐκεῖνος — γηρέσκων, absolute ponitur pro: ἐκείνου γηρέσκοντος, de qua constructione cff. Kusterus ad Aristoph. *Plut.* vs. 277. Davisius ad Clem. Rom. Ep. I. cap. 11. ad Cic. *Tuscul.* III. 8. pag. 179. et ad Max. Tyr. XXIV. §. 3. quae loca laudarunt Valcken. ad Phoen. vs. 292. et Matthiae Gr. Gr. §. 311. et 562. 1. Eandem rem narrat Aristot. *Hist. Anim.* IX. 32, med. pag. 431. B. γηρέκουνσι δὲ τοῖς αἰετοῖς τὸ ῥάμφος ἀνξάνεται τὸ ἄνω γαιρόμενον αἰεὶ μᾶλλον, καὶ τέλος λίμω ἀποθνήσκουσιν. Cff. quoque Epiphan. ad *Physiol.* cap. 6. Plinius *Hist. Nat.* X. 3, fine.

Secundum Seyffarth. Op. cit. pag. 163, fin. *aquila rostro adunco* indicat Saturnum, propter *senectutem* ad hunc planetam referendam; pag. 156, med. eadem avis Jovis planetae symbolum dicitur.

CAPUT XCVII.

Κορώνης νεοσσούς ζωγραφούσιν] De Pauw mutandum putat: *κορώνην νεοσσοῖς ζωγραφούσιν*, i. e. *ὄν κορώνοις*, praepositione omitta; quoniam cornix, de qua hīc praecipue agi dicit, abesse nequeat; idem censisse videtur Pierius *Hierogl.* XX. 34. et Trebatius, qui vertit: *cornicem cum pullis* pingunt. De praepos. *ὄν* interdum omitta, conferri possunt Casaub. ad Polyaei *Strateg.* I. 2. pag. 14. et Matthiae *Gr. Gr.* §. 405. animadv. 3. Sed quominus de ipsa cornice intelligamus, prohibere videntur, quae praecedunt: *μητέ ἐν τρέφεισθαι ἡσυχάζοντα*, quae ad cornicis pullos referri tantum possunt; hos autem volantes etiam nutriri, docet Aristot. *Hist. Anim.* VI. 6. pag. 331. A. *ἐκλείψαντες οὐδεμίαν ἐπιμέλειαν ποιοῦνται τὸ λοιπὸν*, πλήν *κορώνης*· αὕτη γὰρ ἐπὶ τινα χρόνον ἐπιμελεῖται καὶ γὰρ ἤδη πετομένη σιτίζει παραπετομένους, in quo loco de Pauw, fortasse recte, legendum conjicit: *καὶ γὰρ ἤδη πετομένους σιτίζει παραπετομένη*. Plinius *Hist. Nat.* X. 12, in. »Prae-» terea sola haec etiam volantes pullos aliquamdiu pascit." Unde fortasse conjici possit, apud Horapollinem legendam esse: *αὕτη γὰρ ἵπταμένους τρέφει τοὺς νεοσσούς*.

CAPUT XCVIII.

Πῶς ἄνθρωπον εἰδὸτα τὰ μετέωρα.] Articulus in Aldina, aliisque abest, neque tamen hīc otiosus videtur, omittus fortasse ob praecedentis *εἰδὸτα* syllabam posteriorem. Sunt autem τὰ μετέωρα, quae Cicero *Acad.* IV. 39. et 41. vocat *supera atque coelestia*.

ἵνα θεάσῃται τὰ νέφη, μὴ ἄρα χειμάζῃ, ἵνα ἐν ἡσυχίᾳ διαμένῃ.] *M*ὴ ἄρα χειμάζῃ de Pauw vertit: *num quid precellas minentur*, reprehendens Mercurum reddentem; *ut nubes e proximo conspiciat, neque tempestate agiletur*. Sed χειμάζῃ referendum videtur ad τὰ νέφη, quae dicuntur χειμάζειν, vb. c. a Plutarcho *Apophthegm. Reg.* pag. 195. D. Οὐ πολλάκις ὑμῶν προὔλεγον ἔγω τὴν ἀπὸ τῶν οὐρῶν νεφέλην, ὅτι χειμάσει ποτὲ ἐφ' ἡμᾶς; Atque eo sensu fortasse Horapollinis locus erit vertendus: *valde enim sublimis volat, ut conspiciat nubes, ne forte tempestatem emittant, ut ita in quiete degere possit, vel quiescat*. *M*ὴ ita usurpatur in interrogatione indirecta. Cff. quos laudavit Matthiae *Gr. Gr.* §. 608. Animadv. 3. Particula ἄρα additur, veluti alibi post εἰ, significans *forte*. Cff. Matthiae ibid. §. 614. et Schlessn. in *Lexico N. T.* in voce. — Aristoteles *Hist. Anim.* IX. 10, in. pag. 421. D. E. Φόνημα δὲ πολλὰ καὶ περὶ τοὺς γεράνους δοκεῖ συμβαίνειν, ἐμποτίζουσι τε γὰρ μακρὰν, καὶ εἰς ὕψος πέτονται, πρὸς τὸ καθορᾶν τὴν πόρρω, καὶ ἐὰν ἴδωσι νέφη καὶ χειμέρια, κατακτᾶσαι ἡσυχάζουσιν. Unde conjici possit, apud Horapollinem esse legendum: ἵνα θεάσῃται τὰ νέφη καὶ τὰ χειμέρια, ἵνα ἐν ἡσυχίᾳ διαμένῃ. Trebatius certe diversam lectionem habuisse videtur; nam vertit: *haec enim ita alte volat, ut nubes videat et tangat*. Cff. quoque de gruibz alte volantibus, deque ventorum et tempestatum praesagio, quod ex eorum volatu capiunt nautae, Aelian. *de Nat. Anim.* III. 14. Plinius *Hist. Nat.* X. 23, in. Isidorus *Origin.* XII. 7, med.

Seyffarth Op. cit. pag. 159, med. *gruem* vocat Mercurii symbolum, ob *sideralis scientiae cognitionem*, et *vigilantiam* huic planetae tributas.

CAPUT XCIX.

"Ἀρθροποι ἀποταξάμενον τὰ ἴδια τέκνα] Ἀποτάσσομαι
 significat *valedico*, *valere jubeo*, *demitto*, idem quod
 ὑπαίξεσθαι; sed tunc construitur cum dativo; Phrynichus
 in Eolog. pag. 10. Ἀποτάσσομαί σοι, ἐκφυλον πάντ'· χεῖ
 ρὰς λέγειν ἀσπάζομαι σε. οὕτω γὰρ καὶ οἱ ἀρχαῖοι εὐρίσκειν-
 ται λέγοντες, ἐπειδὴν ἀπαλλέττωνται ἀλλήλων. Cf. quoque
 Phavorinus in *Lexico*, et Suidas in voce. Itaque apud
 Horapollinem fortasse melius legatur: ἀποταξάμενον τοῖς ἰδίοις
 τέκνοις, aut adsumenda lectio Cod. Paris. B. quamque in
 margine habet Cod. Paris. A. ἀποπεμψάμενον.

ἱέρακα ἐγκύμονα ζωγραφούσιν] De Pauw reponendum pu-
 tat ἐγκυήσαν, (quod *Glossae* Labbaei explicant *conmixtam*),
 quoniam accipiter praegnans adumbrari non possit; sed sine
 eodictum auctoritate lectio mutanda non videtur. Trebati-
 us quoque vertit: *aquilam praegnantem*. Quod autem hic
 dicitur ἐγκύμων, alias, et ab ipso quoque Philippo, supra;
 I. 11, med. et infra II. cap. 107. dicitur ἔγκυος.

τὸ ἐν μόνον ἐπιλέγεται καὶ τρέφει] Ἐπιλέγεται interpre-
 tes reddiderunt *eligit*, de Pauw vero vertendum putat *in-*
cubat; sed hoc ubi indicare volunt scriptores Graeci, utun-
 tur verbo ἐπιπάζειν. Cf. Aristot. *Hist. Anim.* X. 8. p. 332.
 A, seqq. Melius itaque convenire videtur ea ratio, qua
 ἐπιλέγειν pro ἐκλέγειν sumatur. Cf. Schleusn. in *Lexico*
N. T. — Quod autem hic de accipitre praedit Horapollo,
 a reliquis scriptoribus non confirmatur, de aquila idem nar-
 rantibus. Aristot. *Hist. Anim.* VII. 6. pag. 330. C. ὁ δὲ
 αἰετός, ὡς μὲν τίκτει τρία, ἐκλέπει δὲ τούτων τὰ δύο· ὥς-
 περ ἐστὶ καὶ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις Μουσαίου ἔπαισι·

"Ὅς τρία μὲν τίκτει, δύο δ' ἐκλέπει, ἐν δ' ἀλεχίζει.

et paullo ulterius: ἐκβάλλει δ' αὐξανόμενων τὸν ἕτερον τῶν

νεοττῶν, ἀχθόμενος τῇ ἐδωδῇ· ἅμα δὲ λέγεται ἐν τῷ χρόνῳ
 τοῦτω ἄπαστος γίνεσθαι, ὅπως μὴ ἀρπάξῃ τοὺς τῶν θηρίων
 σκίμνους· οἳ τε οὖν ὄνυχες αὐτοῦ διαστρέφονται ὀλίγας ἡμέ-
 ρας, καὶ τὰ πτερὰ λευκαίνεται· ὥστε καὶ τοῖς τέκνοις τότε
 γίνονται χαλεποί· τὸν δὲ ἐκβληθέντα δέχεται καὶ τρέφει ἡ
 φηγή. in quo loco, fortasse minus recte, de Pauw pro ἄπαστος,
 corrigendum putat ἀπαλός, quoniam absurdum sit, aqi-
 lam per totum tempus, quo pullos nutriat, esurire. Sed
 id non dicitur ab Aristotele, qui addit per paucos tantum
 dies, unguis ejus inverti. Plinius *Hist. Nat.* X. 4. locum
 Aristotelis ita vertit: »Pariunt ova terna: excludunt pullos
 »binos: visi sunt et tres aliquando. Alterum expellunt
 »taedio nutriendi. Quippe eo tempore ipsis cibum negavit
 »natura, prospiciens ne omnium ferarum foetus raperentur.
 »Ungues quoque earum invertuntur diebus iis, albescunt
 »inedia pennae, ut merito partus suos oderint. Sed ejec-
 »tos ab his cognatum genus ossifragae excipiunt et educant
 »cum suis." Hic igitur et ipse ἄπαστος legit, et inde quo-
 que explicandum putavit, quare pennae ejus avis albescant.
 Attamen significatio vocis fortasse non nimis erit urgenda,
 ita ut dicatur tantum, eo tempore quo incubat aquila, non
 exire ad praedam capiendam, sed cibo ante jam in nido
 recondito, vitam sustentare, qui tamen non tam copiosus
 ipsi adest, ut non fame prematur, atque interdum nihil
 reliquum habeat. Qua ratione locus Aristotelis non adver-
 satur aliis ejusdem scriptoris verbis, quae citavit de Pauw
 ex Lib. IX. *Hist. Anim.* cap. 32. pag. 431. B. ἀποτίθε-
 ται δὲ τὴν περιττεύουσαν τροφήν τοῖς νεοττοῖς, διὰ τὸ μὴ
 εὐπορον εἶναι καθ' ἑκάστην ἡμέραν αὐτὴν πορίζεσθαι, ἐνίοτε
 οὐκ ἔχουσιν κομίζειν. — Ex his autem locis fortasse conji-
 ciatur, etiam apud Horapollinem, pro accipitris nomine,
 aquilae esse reponendum, cui conjecturae favere videretur

Trebatii versio, 'nisi' et, quae supra de accipitre dicuntur (vb. c. I. 6, 7, 8. et II. 15.), idem de aquila accepisset.

διὰ τὸ κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον τοὺς ὄνυχας ἀποβάλλειν] Quod in Cod. Paris. C. apud Ald. Merc. Pierium et Caus. legitur ἀπολύνειν, omnes acceperunt pro ἀπολλύνειν, quod ediderunt Hoesch. et de Pauw, atque in versione sua expressit Trebatius, nisi hic fortasse legerit ἀπαλλάττει, nam vertit: *quia tunc temporis ungues mutat.* De Pauw in adn. Aldinam lectionem sequendam putat, reddens: »*quia tunc temporis ungues solvunt*, i. e. ex aduncis fiunt rectae; *quia ungues remittunt*, et in rectum sese porrigunt, »eoque ad rapiendum fiunt ineptae." Sed veram lectionem ex Codd. Pariss. A. et B. restituendam putavimus.

CAPUT C.

Ἀνθρώπων ὀκνοῦντα — κάμηλον γράφουσιν] Aristot. tamen *de Hist. Anim.* II. 2, fine, pag. 456. B. θέουσι δὲ θάττον τῶν Νισαίων ἵππων πολὺ, ἐὰν θέωσι, διὰ τὸ μέγεθος τοῦ ὀρέγματος. Cff. quoque Aelian. *de Nat. Anim.* XII. 34, in. Plinius *Hist. Nat.* VIII. 18, med.

ἑπιπνὴ γὰρ μόνη — τὸν μηρὸν κάμπτει] Herod. III. 103. κάμηλος ἐν τοῖς ὀπισθίοισι σκέλεσι ἔχει τέσσαρας μηρούς, καὶ γούνατα τέσσαρα; quam opinionem ex Herodoto prodidit Aelianus *de Nat. Anim.* X. 3., sed falsam esse declaravit Aristot. *Hist. Anim.* II. 2, med. pag. 216. A. καὶ γόνυ δ' ἔχει ἐν ἐκάστῳ σκέλει ἐν, καὶ καμπὰς οὐ πλείους, ὥσπερ λέγουσι τινες, ἀλλὰ φαίνεται διὰ τὴν ὑπόστασιν τῆς κοιλίας.

ἢ καὶ κάμηλος λέγεται.] Eandem hujus nominis derivationem, ἀπὸ τοῦ κάμπτειν τοὺς μηρούς, sequitur Evenus apud Artemid. *Oneirocr.* I. 5. fine: ἐπεὶ καὶ τὸ ζῶον τὸ καλούμενον κάμηλον, μέσους κάμπτει τοὺς μηρούς ἐπιτεμνόμενον τοῖν σκελοῖν τὸ ὕψος, ἐτοιμῶς κεκλημένος κάμηλος,

οἰονεὶ κάμηλος ὡς φησὶν Εὐηρος ἐν τοῖς εἰς Εὐνοίαν
ἐρωτικοῖς. Hanc tamen, ut et aliam rationem, secundam
quam κάμηλος ita vocetur, ὅτι χαμαὶ καθημένη αἶρα
φορτίον, refellit Bochart. *Hierozoic.* I. pag. 74. citans Ve-
ronem de *Ling. Lat.* IV. dicentem: »camelus suo nomine
»Syriaco in Latium venit." et Hesychium: Γαμάλη, κα-
μήλος παρὰ Χαλδαίους.

Klaproth Op. cit. Ep. I. pag. 9. hoc quoque caput
doctrina sua acrologica explicandum putat; quoniam *camelus*
Coptis χαμοστα dicatur, *debilis* autem (qua voce re-
dere videtur: ἀκούοντα τὴν διὰ τῶν ποδῶν κίνησιν ποιῶντα
χαστη audiat, quae voces ab eadem lingua, χ, incipiunt.

Secundum Seyffarth. Op. cit. pag. 143. *camelus* signi-
cat Solem, ob *segnitiem* huic planetae convenientem,
cum Luna, Mercurio, vel Venere comparatur; quae
de *flectendis femoribus* dicuntur, explicat de Sole in be-
misphaerium inferius flectente.

CAPUT CI.

Κατὰ τὴν ὁράσιν ὀξύν]. i. e. ut recte vertit de Pau-
visu acrem, qui intentis oculis aliquem intuetur; ita
pra habuimus ὀξυνοῦν, I. 6. et ὁ κίων — ὀξυνοπεῖ, ibi
cap. 40.

οὗτος γὰρ αἷμα οὐκ ἔχει, εἰ μὴ ἐν μόνοις τοῖς ὀφθαλμοῖς
Unde haec hauserit Herapollo non constat; Aristot. cert.
Aelian. et Plinius ejusmodi quid de ranis non prodidisse viden-
tur, sed Nicander in *Alexiph.* vs. 563. ranas vocat γυρίων
λαϊδρὸν τοκήας, i. e. *gyrinorum impudentes parentes.* C.
Bochart *Hierozoic.* II. pag. 172, med. Aristot. *Hist. Anim.*
IV. 9. pag. 283. C. ranarum oculos interdum ut lucem
flagrare dicit: δοκοῦσι δὴ διαλαμπουσῶν τῶν σιαγόντων ἐκ τῆς
ἐπιτάσεως, ὥσπερ οἱ λύχνοι φαίνεσθαι οἱ ὀφθαλμοί.

τοὺς δὲ ἐκτὶ αἷμα ἔχοντας, ἀναιδεῖς καλοῦσιν.] Aristot. *1st. Anim.* I. 10. pag. 202. B-E., ubi agit de oculorum differentia in quibusdam animalibus, non loquitur de iis, quae sanguinem in oculis habent; sed inpudentes esse dicit: quibus sint oculi ἀναιδεῖς, i. e. *intenti*. Cff. quoque lib. de *Physiogn.* pag. 753. D. E. et Plinius *Hist. nat.* XI. cap. 37.

Οἰνοβαρεῖς, κυνὸς ὄμματ' ἔχον, κ. τ. λ.] Hom. *Il. A.* 225. eundem versum citavit quoque Plato *de Republ.* III. 3, fin. pag. 389. E. — Quod vero conjicit de Pauw, pro οἰνοβαρεῖς, in libris, quos viderit Horapollo, scriptum fuisse αἰοβαρεῖς, atque illud ipsi ansam praebuisse hunc versum citandi, ideoque hic etiam posteriorem vocem esse reponendam, opus non videtur: nam ea de canibus adduntur, aut via et hos sanguinem in oculis habere nonnulli statuerint, ut quoniam de inpudentia vertenti vel compilanti Philippo, nomen mentem venerit, canem quoque a scriptoribus inpudentem vocari. Cf. Aelian. *de Nat. Anim.* VII. 19, fine.

Klaproth Op. cit. Ep. I. pag. 7. verba: κατὰ τὴν ὄρασιν ἔον, vertens *visu celerem*, »*celeritas*» inquit »Coptis est χωλεῖ, et rana χροῖρ.» Add. Ep. II. pag. 15-17.

Seyffarth Op. cit. pag. 167, med. *ranarum* alterum genus ad Solem planetam refert, ob ea quae dicantur ab Horapolline, de *visus celeritate*; alterum vero genus Saturno acrum putat, ob *inpudentiam*.

CAPUT CII.

Ἀνθρώπον — μὴ δυνηθέντα κινεῖσθαι] Supra, I. 25. Aegyptii dicuntur hominem ἀπλαστον per ranam significasse. πρόσλαμβάνει τοὺς ὀπισθίους πόδας.] Quod Hoeschelius, ex Cod. Aug. ediderat: τοὺς ὀπισθίους πρότερον, de Pauw, in adnot. recte inprobavit; non enim posteriores pedes prius

accipit rana, sed anteriores prius formantur, ut refert Aelianus, loco quem citavimus supra ad I. 25. pag. 234. posteriores demum figurantur, cauda se findente, ut dicit Plinius *Hist. Nat.* IX. 51. Quoniam autem hic nihil praecedat de pedibus anterioribus, de Pauw, fortasse recte, conjecit legendum: *προλαμβάνει τοὺς ὀπισθίους πόδας προτέροις.* vel *προλαμβάνει τοὺς ὀπισθίους προτέροις;* i. e. *ad priores pedes posteriores adsumit.* Trebatius vertit, *ranae enim nascuntur sine pedibus, qui tamen procedente tempore subcrescunt;* itaque vocem *ὀπισθίους* in suo Cod. legisse non videtur.

CAPUT CIII.

Θέλοντες δηλώσαι] Hoesch. et de Pauw: *Θέλοντες σημῆναι;* utrumque promiscue usurpatur a Philippo.

αὕτη γὰρ οὐδενὶ τῶν ἰχθύων συνευρίσκεται.] De hac inimicitia anguillas inter et alios pisces, apud alios scriptores nihil inveni; nam, quod Hoesch. adnotat, Aelianum narrare, anguillas seorsim a reliquis piscibus degere, neque umquam in eorum esse comitatu, in eo falli videtur; certe apud Aelianum, qui de anguillis, earumque capiendarum ratione agit *de Nat. Anim.* XIV. 8. hujusmodi quid non legi. Fortasse statuendum, Philippum rem collegisse ex eo, quod anguillae interdum in coeno abscondi, noctu vero ad praedam exire dicuntur. Cf. Athen. *Deipnos.* VII. 13. pag. 297. C.—300. D. — Caeterum anguillas ab Aegyptiis sacras fuisse habitas narrant Herod. II. 72. et Athen. l. c.

Seyffarth Op. cit. pag. 168, med. *anguilla* indicatos fuisse putat Martem et Saturnum planetas, quoniam hi quoque *infausti* sint atque *infesti* in astrologia.

CAPUT CIV.

Νάρκη τὸν ἰχθὺν ζωγραφοῦσιν] Neque haec de torpedine alios pisces servante a reliquis scriptoribus confir-

mantur. Contra Aristot. *Hist. Anim.* IX. 37, in. pag. 434. B. ἦτε νάρκη νεοκᾶν ποιούσα, ὧν ἂν κρατήσῃν μέλλη ἰχθίων, τῷ τρόπῳ ὃν ἔχει ἐν τῷ σώματι λαμβάνουσα, τρέφεται τοιούτοις· κατακρύπτεται δὲ εἰς τὴν ἄμμον καὶ πηλόν· λαμβάνει δὲ τὰ ἐπινέοντα, ὅσα ἂν νερκῆσῃ. ἐπιφερόμενα τῶν ἰχθίων. Cff. quoque ibid. A, D. Plutarch. *de Solert. Anim.* cap. 27. pag. 978. B. C. Oppian. *Halieut.* II. 62, III. 149. Antigon. Caryst. 43. Aelian. *de Nat. Anim.* I. 36, IX. 14. Plinius *Hist. Nat.* IX. 42, med. — Itaque Caus. conjicit, νάρκην hic errore scriptum esse pro ναύτιλον, de quo Aristot. *Hist. Anim.* IX. 37, fin. pag. 437. B. C. Aelian. *de Nat. Anim.* IX. 34. Athen. *Deipnos.* VII. 19. p. 317. F, 318. A. Oppian. *Halieut.* I. 338, seqq. Antigon. Caryst. cap. 56. Plinius *Hist. Nat.* IX. 29. sed neque de eo ejusmodi quid narrarunt veteres. De Pauw locum aliter distinguendum putat: αὕτη γὰρ ὅταν ἴδῃ τοὺς πολλοὺς τῶν ἰχθίων, μὴ δυναμένους κολυμβᾶν, συλλαμβάνει, κ. τ. λ. ubi piscium coetum viderit, eos qui natare non possunt, ad se sumit et servat; atque sic reliquos scriptores Horapollinem non refellere putat, quum invalidos tantum servet et adjuvet torpedo, reliquos autem torpore immobiles redditos capiat et comedat. Verum, si ita locus sit accipiendus, ante μὴ articulus requiritur: τοὺς μὴ δυναμένους, κ. τ. λ., qui tamen in Codd. non adest. Trebatius vertit: hic enim cum viderit pisces defessos, jam nec amplius natare valentes, praesto est illis, atque servat. — Fortasse statuendum, de alio pisce esse accipienda, quae hic de torpedine dicuntur; vel opinionem exinde esse ortam, quod veteres putarunt torpedines quoque foetus suos emittere et recipere intra se ipsas. Aristot. *Hist. Anim.* VI. 10, fin. pag. 335. A. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι γαλεοί, καὶ ἑξαφιᾶσι καὶ δέχονται εἰς ἑαυτοὺς τοὺς νεοττοὺς, καὶ αἱ εἶναι, καὶ αἱ νάρκαι.

Cf. Pierius *Hierogl.* XXX. 2. qui et aliam causam addidit, quod torpedo, ubi una cum aliis piscibus in retia inciderit, torpore suo piscatorem immobilem reddens, ipsa se et reliquos pisces servet; de quo cff. loca quae supra laudavimus.

συλλαμβάνει πρὸς ἑαυτὴν] De Pauw cum Merc. et Pierio legendum putat ἑαυτῇ; sed non opus videtur, nam saepe ita πρὸς cum accusativo ponitur. Cf. Matthiae *Gr. Gr.* §. 591. η. et hoc loco etiam *motum ad locum* quodammodo indicat; eademque ratione apud Aristotelem l. l. dicitur: καὶ δέχονται εἰς ἑαυτοὺς.

CAPUT CV.

Ἀνθρώπον τὰ χροῖσμα καὶ τὰ ἀχρηῖστα κακῶς ἀνηλεῶτα] De Pauw, non sine veri similitudine, pro κακῶς, legendum conjicit καλῶς; ut ita conveniat cum eo, quod de polypo narrant scriptores reliqui. Aristot. *Hist. Anim.* IX. 37. sub fin. pag. 436. C. D. ὁ δὲ πολύπους — σκωρομαῖος δ' ἐστὶ πάντα γὰρ συλλέγει μὲν εἰς τὴν θαλάμην, οὗ τυγχάνει κατοικῶν· ὅταν δὲ καταναλώσῃ τὰ χρησιμώτατα, ἐκβάλλει τὰ ὄστρακα, καὶ τὰ κελύφια τῶν καρκίνων καὶ γογυλίων, καὶ τὰς ἀκάνθας τῶν ἰχθυδίων. idem narrat Plinius *Hist. Nat.* IX. 30, med. De polypo, ejusque voracitate infra iterum agitur. cap. 113.

παρετίθεται τὴν τροφὴν εἰς τὰς θαλάμιας] Alii θαλάμους. Utrumque usurpatur de *animalium* nidis et latibulis.

τὰ ἀχρηῖστα ἐκβάλλει.] Schneiderus ad Aelian. *de Nat. Anim.* I. 27. ἐκβάλλει depravatam putat, ex ἐμβάλλει; sed ob locum Aristotelis, quem supra citavimus, vulgata videtur retinenda, praesertim si vera sit correctio vocis κακῶς, in καλῶς.

Seyffarth. Op. cit. pag. 170, fin. *polyrum* referendum

putat ad Saturnum, ob *pravam naturam ejus et voracitatem*, quas huic quoque planetae tribui dicit.

CAPUT CVI.

Οὗτος γὰρ τοὺς πολύποδας κρατεῖ, καὶ τὰ πρωτεῖα φέρει.] Verbum κρατεῖν supra jam habuimus cum accusativo, significatione *comprehendendi, firmiter tenendi, cohibendi*, (cfr. cap. 5, 7, 46.). Plerumque quidem, ubi *imperium* significatur, genitivus additur, ut vb. c. supra. cap. 84. et in princ. hujus capituli 106.; sed etiam apud alios scriptores cum accusativo construitur, in primis apud Thucydidem. Cf. Matthiae *Gr. Gr.* §. 359. et §. 360. b. — De carabis et polypis diversa iterum narrantur a reliquis scriptoribus. Aristot. *Hist. Anim.* VIII. 2, med. pag. 379. D. E. οἱ δὲ κάραβοι κρατοῦσι μὲν καὶ τῶν μεγάλων ἰχθύων, καὶ τις συμβαίνει περιπέτεια τούτων ἐνίοις· τοὺς μὲν γὰρ καράβους οἱ πολύποδες κρατοῦσιν· ὥστε καὶ ὄντας πλησίον ἐν ταῖς δακτύλῳ αἰσθῶνται, ἀποθνήσκουσιν οἱ κάραβοι διὰ τὸν φόβον. Add. Aelian. *de Nat. Anim.* I. 82, IX. 25, X. 38. Oppian. *Halieut.* II. vs. 258, seqq. et 321. Phile-Carm. XXX. vs. 26, seqq. Plinius *Hist. Nat.* IX. 62. Itaque de Pauw legendum putat: οὗτος γὰρ τοὺς καράβους κρατεῖ, κ. τ. λ. Erit fortasse, qui pro κάραβον legendum censeat γόγγρον, de quo Aristot. *ibid.* οἱ δὲ γόγγροι τοὺς πολύποδας κατεσθίουσιν; cui add. Plutarch. *de Solert. Anim.* cap. 27, fin. pag. 979. A. atque ita sensisse videtur Pierius *Hierogl.* XXVII. 19. verum, prouti recte quoque animadvertit de Pauw, obstat pronomen οὗτος, quod ad πολύποδα tantum commode referri potest.

καὶ τὰ πρωτεῖα φέρει.] i. e. πρωτεῖαι, *primas partes agit, superior, potentior est*; ita supra, I. 27, fin. lingua dicitur τὰ πρωτεῖα φέρειν τοῦ λόγου.

Seyffarth Op. cit. pag. 168, sub fin. *carabum* Martis planetae symbolum vocat, propterea quod rex dicatur *suae nationi imperans*.

CAPUT CVII.

Ἄνδρα συζευχθέντα γυναικὶ ἀπὸ πρώτης ἡλικίας, ἐν ᾗ ἐτέχθησαν] De Pauw lectionem Aldinam secutus, ἐτέχθη refert ad mulierem, et legendum conjicit: Ἄνδρὶ συζευχθεῖσαν γυναῖκα ἀπὸ πρώτης ἡλικίας, ἐν ᾗ ἐτέχθη, βουλόμενοι σημῆναι, πίνναν ἔγκυον ζωγραφοῦσιν· αὐταὶ γάρ, κ. τ. λ. *Viro junctam mulierem a prima aetate, in qua peperit volentes significare, pinnam gravidam pingunt: hae enim,* cet. Ne autem numeri enallage obstore quis putet, citat ex ipso hoc libro, cap. 94. verba: γέρανον γηγροῦσαν ζωγραφοῦσιν· αὐταὶ γάρ, κ. τ. λ. Sed huic mutationi adversari videtur, quod, si hoc voluisset scriptor, γυναῖκα priori loco posuisset; praeterea, quod addit de Pauw, ἐτέχθη idem esse quod ἔτεκε, in eo falli videtur, ut adnotat D'Orville in *Crit. Vann.* pag. 555. Pro τίττειν saepissime usurpatur medium τίττεισθαι, apud Homerum, aliosque poëtas, passivum vero hujus verbi, quod ipsum raro usurpatur, pro activo non ponitur. Cf. Buttmann. *Gr. Gr. Ub.* I. §. 95. pag. 406. nota 2. et II. §. 114. 239. Matthiae *Gr. Gr.* §. 251. 3. — Diversam lectionem γέννας, aliquis fortasse adscripsit, ut vocem ἡλικίας explicaret. Lectionem Codd. Pariss. A. et B. sequendam putavimus: ἐν ᾗ ἐτέχθησαν, *Virum junctum mulieri a prima aetate, qua nati erant, significare volentes*, cet. nam sic optime explicatio hieroglyphici convenit cum iis quae praecedunt. — Aliam testaceorum originem tradit Aristot. *Hist. Anim.* V. 15. p. 304. A. ὅλως δὲ πάντα τὰ ὀστρακώδη γίννεται αὐτόματα ἐν τῷ ἰλῷ, κατὰ τὴν διαφορὰν τῆς ἰλῆος ἕτερα· ἐν μὲν τῇ βορβορώδει, τὰ

ὄστρεα, ἐν δὲ τῇ ἀμμόδει, κόγχει καὶ τὰ εἰρήμενα. Unde vero sua de pinnarum foetura hauserit Philippus, non inveni. — Artemidorus *Oneirocr.* II. 14. similem *pinnæ* significationem tribuit: *πίνα* — καὶ ὁ λεγόμενος *πιννοφύλαξ*, καὶ *καρκῖνος*, καὶ πρὸς γάμον, καὶ πρὸς κοινωνίαν εἰσὶν ἀγαθοί· διὰ τὴν πρὸς ἀλλήλους κοινωνίαν καὶ εὐνοίαν.

CAPUT CVIII.

Πίνναν καὶ καρκῖνον ζωγραφοῦσιν] Aristot. *Hist. Anim.* V. 15. pag. 304. A. αἱ δὲ *πίνναι* — ἔχουσι — ἐν αὐταῖς *πιννοφύλακα*, αἱ μὲν *καρίδιον*, αἱ δὲ *καρκῖνον*· οὗ στερισκόμεναι, διαφθείρονται θάπτον. Add. Plutarch. *de Solert. Anim.* cap. 30. pag. 980. B. Oppianus *Halieut.* II. vs. 186, seqq. Aelianus *de Nat. Anim.* III. 29. Chrysippus apud Athenaeum *Deipnosoph.* III. cap. 11. pag. 89. D. Cicero *de Nat. Deor.* II. 48. *de Fin.* III. 19. Plinius *Hist. Nat.* IX. 42.

ὁ *καρκῖνος* μένει κεκολλημένος τῇ σαρκὶ τῆς *πίννης*] Reliqui tantum dicunt *cancrum* comitari *pinnam*. Aelian. l. c. *καρκῖνος* δὲ αὐτῇ παραμένει, σύντροφός τε καὶ σύννομος.

καὶ καλεῖται *πιννοφύλαξ*] · Vel etiam *πιννοτήρης*, ut apud Plutarch. loco, quem citavimus; Plinius: »nec umquam »sine comite, quem *pinnoterem* vocant, alii *pinnophylaxcem*.” — Pro ἀκολουθῶς τῷ ὀνόματι, Philippus melius dixisset ἀκολουθῶς τῷ πράγματι, veluti observavit de Pauw; aut accipiendum de priori nominis parte, ut ad τῷ ὀνόματι, intelligatur τῆς *πίννης*, atque ita nomen suum acceperit *pinnophylax* ab ipsa *pinna*, quam comitatur; quam rationem si sequamur, non opus est ut cum Pauwio, distinctionem tollamus ante ἀκολουθῶς, et vertamus: *vocatur pinnophylax nomine convenienti*.

ἡ οὖν *πίinna* διόλου κέχηρεν ἐν τῷ κόγχῳ *πεινώσα*] Perfect-

tum κέχηγεν significationem habet praesentis; eodem modo Aelianus l. c. κέχηγε δὲ τῇ διαστάσει τῶν περιμετρῶν ὀστέων.

ὁ πυννοφυλαξ δάκνει τῇ χηλῇ τὴν πύγαν] *Δάκνει* dicitur cancer forfice; ita apud Latinos quoque *mordere* usurpatur. Aelian. l. c. ὁ δὲ ἐπένυξεν ἡσυχίᾳ αὐτῆς, i. e. *h* *v*iter ipsam *pungit*. Plutarch. τότε δὲ τὴν αἰσχατὴς τῆς νῆς δακὼν παρεισῆλθεν. Plinius: »hoc tempus speculae »index, morsu levi significat.”

CAPUT CIX.

”Ἀνθρώπον λάμιαν ἔχοντα] *Λάμιαν* interpretes verterunt *ingluviem*; quoniam vero vox ea ita apud scriptores Graecos non usurpetur, de Pauw probandam putat Mereeri conjecturam *λαίμειαν*, i. e. *λαιμαργίαν* legentis; sed neque a vox invenitur apud alios; quare fortasse tutius erit, non recedere a codicum scriptura, atque ita quoque *stans* videtur Schneiderus in *Lexico*. Quod Caus. conjecti, *λαμόν* ἔχοντα, si a codice aliquo confirmaretur, fortasse adsumendum videretur; *λαμός* enim, ut apud Latinos *gula*, saepe significat *voracitatem*. Caeterum *λάμια* est piscis, qui ita dicitur ἀπὸ τοῦ ἔχειν μέγαν λαμόν, veluti dicit Suidas in voce. Cf. Aristot. *Hist. Anim.* V. 5, in. p. 291. D. Plinius *Hist. Nat.* IX. 24, in. — *Λάμια* sive *Λάμια* quoque spectri cujusdam nomen est, cujus voracitate infantes terrere solebant veterum nutrices. Cf. de eo Schell ad Aristoph. *Pacem.* vs. 759! Diod. Sic. XX. 41. pag. 436. Wessel. Plutarch. *de Curiositate* pag. 515. F. 516. A. Strabo *Geogr.* I. pag. 36. *Casaub.* Lucianus in *Philop.* cap. 2. Duris *Hist. Libyae* Lib. II. Valcken. ad Theocriti *Adoniaz.* vs. 40. pag. 343. A. B. *Etymol. M.* in voce; quorum plurimos citavit Hoesch. in adnot.

οὗτος γὰρ μόνος τῶν ἰχθύων μαρτυρεῖται] Aristot. *de Partib. Anim.* III. 14. pag. 437. C. ὁ καλούμενος σκάρος, ὃς δὴ καὶ δοκεῖ μνησκάζειν διὰ ταῦτα μόνος. Add. Oppian *Halieut.* vs. 135. Aelian. *de Nat. Anim.* II. 54. Antigon. Caryst. ap. 79. Eustathius *Hexaëm.* pag. 19. Glycas *Annal.* I. ag. 34. C. Basilius T. I. pag. 64. E. Ambrosius *Hexaëm.* . 5. pag. 31. D. Tzetz. Chil. VI. 340. Ovidius *Halieutic.* s. 119. Plinius *Hist. Nat.* IX. 17. quorum plurimos laudavit Jacobs ad Aelianum. Quod autem dicit Horapollon carum aliis piscibus vesci, id non invenitur apud Aristotelem; contra hic docet *Hist. Anim.* VIII. 2, sub fin. ag. 281. C. starum vesci alga. Cf. quoque Aelian. *de Nat. Anim.* I. 2, XII. 42. Plinius l. c. — De ejus piscis sacritate, qua effugit, ubi in rete inciderit, vidd. Aelian. *de Nat. Anim.* I. 4. Phile Carm. LXXIV. Plinius *Hist. Nat.* XXII. 2, in.

CAPUT CX.

Οὗτος γὰρ πρὶν μὲν διὰ τοῦ στόματος, νηχόμενος δὲ καταβίνει τὸν γόνον] Aelian. *de Nat. Anim.* II. 55. ὁ γὰρ εὖς ὠδίνει διὰ τοῦ στόματος ἐν τῇ θαλάττῃ, πάλιν τε εἰσέχεται τὰ βρέφη, καὶ νεμεῖ ταῖς αὐταῖς ὁδοῖς ζῶντα καὶ ἐπαθῆ. t IX. 65, in. οὐ τέκεται δὲ αὐτὸν ἐνιοὶ λέγουσιν, ἀλλὰ εἰσακτά τε τῶν ἐπιβουλεύοντων τὰ σκυλάκια καταβίνει καὶ ποκρὺκτειν· εἴτα τοῦ φοβήσαντος παραδραμόντος, ζῶντα αὐθις νεμεῖν. Cff. quoque Aristot. *Hist. Anim.* VI. 10, fin. ag. 335. A. Plutarch. *de Solert. Anim.* cap. 33. p. 982. A. dem de mustela narrarunt Aristoteles alique, quos citavius supra ad leop. 36. pag. 333, seq.

Klaproth Op. cit. Ep. I. pag. 11. vocibus *ματ felis*, *μωτ vomere*, ab eadem litera, *μ*, incipientibus, atque a macrologiam constituentibus, praecipuum hujus hieroglyphici sensum contineri putat.

CAPUT CXI.

[Πῶς ἀνθρώπων ἀλλοφυλῶν χρώμενον μίξει.] Hoesch. et de Pauw ediderunt: Πῶς ἀνθρώπων ἀνθρώπων ἀλλοφυλῶν χρώμενον μίξει. sed saepius titulos capitum non in omnibus cum ipsis capitibus convenire vidimus.

[αὕτη γὰρ ἐκ θαλάσσης ἀναβαλνύουσα — μίγνυται] Arist. *Hist. Anim.* V. 10. pag. 296. C. dicit tantummodo, a guillas saepe in terram exire; sed cum Horapolline conseruiunt Aelian. *de Nat. Anim.* I. 50, IX. 66. Oppianus *Halieut.* I. vs. 554. Athenaeus *Deipnos.* VII. 18. pag. 312. D. E. Glycas *Annal.* I. pag. 38. D, 39. A. Phile Carm. LXL vs. 10. Ambrosius *Hexaëm.* V. 5. pag. 32. C. Plinius *Hist. Nat.* IX. 23, in. et XXXII. 2. Achilles Tatius I. 18. alique quos landarunt Hoesch. in adnot., Gronovius, Schneider et Jacobs ad Aelianum *de Nat. Anim.* I. 50.

Secundum Seyffarth. Op. cit. pag. 169, fin. et 170, in *muraena* Martis aut Saturni planetarum symbolum est in astrologia Aegyptiorum.

CAPUT CXII.

[Τρυγὼνα περιπεπλεγμένην ἀγκίστρῳ] Trebatius, Mercerus et Hoeschelius minus recte acceperunt de *turture*; non intelligitur *τρυγὼν θαλάσσια*, sive *pastinaca*, veluti recte interpretati sunt Caussin in adnot. et Pierius *Hierogl.* XXX. 13. — "Ἀκανθα proprie est *spina*, usurpatur quoque de *spina dorsi*, in primis piscium, hic autem significat *radium*. Aelianus, ubi de hujus radii sive aculei perniciosissimo veneno agit, eum *κέντρον* nominat. Cf. *de Nat. Anim.* I. 56, II. 36, 50, VIII. 26, X. 40. De *pastinaca* ejusque veneno vidd. praeterea Oppianus *Halieutic.* II. vs. 462. Eustathius in Homeri Od. *A.* vs. 133. Antigon.

Caryst. cap. 22. Phile Carm. XCI. Glycas *Annal.* pag. 35. B. Hesychius in voce, quorum plurimos laudavit Gronovius ad Aelianum l. c. I. 56. Addatur Plinius *Hist. Nat.* IX. 42, fine, et 48. ubi de veneno: » sed nullum” inquit » usquam » execrabilius, quam radius, super caudam eminens trygonis, quam nostri pastinacam appellant, quincunciali magnitudine.”

[ἐπὶ φόνῳ κολασθέντα] *Ob caedem punitum.* Eodem modo Diodorus Siculus III. 12. pag. 182, in *Wessel.* dicit, reges Aegyptios τοὺς ἐπὶ κακουργίᾳ καταδικασθέντας auri-fodinis includere. Cff. de hac ejus praepositionis significatione Matthiae *Gr. Gr.* §. 585, fin. et Hemsterh. ad Lucian. Tom. I. pag. 238.

αὐτὴ γὰρ — ῥίπτει τὴν ἐν τῇ οὐρᾷ ἀκάνθαν.] De Pauw ad Philen *de Anim. Propriet.* pag. 315. corrigendum putat: αὐτὴ γὰρ τύπτει τῇ ἐν τῇ οὐρᾷ ἀκάνθα, aut: αὐτὴ γὰρ — ἵπτει; quam correctionem improbavit D'Orville in *Crit. Vann.* pag. 556. Trebatius: *abjicit quam habet in cauda spinam.*

CAPUT CXIII.

[Κατανηλώκοτα] Alii κατηναλωκότα. Apud posterioris aetatis scriptores Graecos, verbum ἀναλίσκω saepe duplex adsumit augmentum ἡνηλώσα. Cf. Matthiae *Gr. Gr.* §. 170, fine.

ἐκείνος γὰρ — τὰς ἰδίας πλεκτάνας ἐσθίει.] Aelian. *de Nat. Anim.* I. 27. εἴ τις αὐτῷ γένοιτο ἀθηρία, τῶν ἐαυτοῦ πλοκάμων παρέτραγε, καὶ τὴν γαστέρα κορέσας τὴν σπάνιν τῆς ἄγρας ἡκέσατο· εἶτα ἀναφύει τὸ ἐλλεῖπον. vid. quoque XIV. 26, fine, ubi polypi cirri, veluti hīc apud Horapollinem, vocantur πλεκτάναι. Cff. porro Hesiod. *Op.* et *D.* vs. 524. Plutarch. *de Solert. Anim.* cap. 9, in pag. 965. F. Antigon. Caryst. cap. 25. Theophylact. Simoc. Ep. 73. Phile Carm. LXXXVII. Glycas *Annal.* pag. 37. C.

Apostolius Cent. XVI. prov. 25. Suidas, in voce. Rem negavit Aristot. *Hist. Anim.* VIII. 2. pag. 380. B. ὁ δὲ λέγουσι τινες, ὡς αὐτὸς αὐτὸν ἐσθίει, ψευδὸς ἐστίν· ἀλλὰ περι-
 ὀδισμένους ἔχουσιν ἔνιοι τὰς πλεκτάνους ὑπὸ τῶν γόγγρων. cui
 add. Plutarch. *de Solert. Anim.* cap. 27, sub fin. pag. 978. F.
 et Plinius *Hist. Nat.* IX. 29. Cff. Gronov. et Jacobs ad
 Aelian. *de Nat. Anim.* I. 27. et Hoesch. in adnot. Aelia-
 nus *Var. Hist.* I. 1. polypos ipsos se invicem devorare
 narrat.

CAPUT CXIV.

Ἀνθρώπον ἐπὶ καλῷ ὀρμήσαντα, καὶ ἀντὶ τούτου κακῷ
 περιπεσόντα] Idem vitium, quod supra, cap. 105. etiam
 huc irrepsisse putat de Pauw, igitur corrigendum proponit:
 Ἀνθρώπον ἐπὶ κακῷ ὀρμήσαντα, καὶ — καλῷ περιπεσόντα;
 atque ita demum symbolum cum ipsa re recte conspirare
 dicit: »piscantes non metuit sepia, sui ipsius bene conscia,
 »ἐπὶ κακῷ igitur ὀρμῇ alacris, et mox, ubi periculum ur-
 »get, atramentum suum emittit, et sic ἀντὶ κακοῦ τῷ
 »καλῷ περιπίπτει, salva et incolumis evadens, inimicosque
 »eludens laeta.” Pierius *Hierogl.* XXVIII. 61. explicat
 de piscatoris spe frustrata, sepiae astu, ita ut eo animali in-
 dicetur: »homo qui multa et magna pollicitus, daturus om-
 »nino speciosa virtutis exempla videbatur, et per summam
 »inde ignomiam foede lapsus, omnium fefellerit expec-
 »tationem.” — De sepia, ubi petitur a piscatoribus, atra-
 mentum emittente, atque ita effugiente, cff. Aristot. *Hist.*
Anim. IX. 37, med. pag. 436. B. *de Partib. Anim.* IV. 5.
 pag. 545. C. Athenaeus *Deipnos.* VII. cap. 21. pag. 324. A.
 Plutarch. *de Solert. Anim.* cap. 26, fin. pag. 978. B. Aelian.
de Nat. Anim. I. 34. Schol. Nicandri *Alexiph.* vs. 473.
 Theophylact. Simoc. *Quaest. Nat.* V. pag. 12. Oppian.
Halieutic. III. vs. 156. Phile Carm. XC. Numenius apud

Eusebium *Praep. Evang.* XIV. cap. 6. Cicero *de Nat. Deor.* II. 50. Ovid. *Halieut.* vs. 21. Plinius *Hist. Nat.* IX. 29. τὸ μέλαν] Ab Aristotele et Plutarcho vocatur θάλος, ab Athenaeo ὑπόσφαγμα, ab Aeliano ἀπόσφαγμα, Eusebius τὸ μέλαν, Cicero et Plinius *atramentum* vocant.

CAPUT CXV.

Στραουθίων πυργίτην] Nonnulli πυρίτην; quam lectionem secutus Pierius *Hierogl.* XX. 38. interpretatur *passerem fulvum, et aeris instar rubicundum*. Sed rectius, ut videtur, editur πυργίτην, quod Trebatius quoque legit, vertens *passerculum turrianum*, et in adnot. probavit de Pauw. De ea avi cf. Galenus *Praec. Sanit.* VI. 11. *Ed. Kuhn.* pag. 435. καθάπερ γε καὶ τῶν ἐν τοῖς πύργοις νεοττερόντων στραουθίων, οὓς ὀνομάζουσι πυργίτας. Add. Paul. *Aegin.* I. cap. 82.

οὗτος γὰρ ὑπὸ ὀργῆς ἀμέτρου] Gesnerus in *Lib. de Avibus*, corrigendum putat ὑπὸ ὀρμῆς, i. e. *impetu*, probantibus Hoeschelio et de Pauw, ipsamque hanc lectionem offerente Codice Paris. A. Minus recte; nam ὀργή, quod vitiōse interpretes hoc loco reddiderunt *iram*, significat *quancunque cupiditatem vehementiorem*; hīc autem *fervorem, libidinem, libidinis insaniam, salacitatem*; veluti supra, vb. c. I. 47, aliisque locis usurpatur verbum ὀργᾶν, de *animalibus libidine* agitatis; eodem modo Horatium dixisse *Sat.* I. 2. vs. 71.

— mea cum conferbuit ira?

et simili sensu vocem θυμός usurpari, vb. c. apud Nonnum *Dionysiac.* V. 93.

Καὶ γὰρ μὲν σάλπιγγι μελίξατο θυμὸν ἐρώτων,

adnotavit Cl. Letronnius. — Passerem autem, quoniam animal sit salacissimum, non diu vivere, dicunt Aristot. in *Lib.*

de Long. et Brev. Vit. cap. 5. Vol. II. pag. 127. C. Plinius *Hist. Nat.* X. 36. in. Veneris quoque currum passeribus vectum canunt poëtae. Cf. vb. c. Sappho in Ode ad Venerem. vs. 9, seq. Add. Athen. *Deipnos.* IX. cap. 10. pag. 391. E. F.

ἐπίτακτις μίγνυται τῇ θηλείᾳ] De Pauw corrigendum suspicatur τριακοντάκτις, contra codicum auctoritatem, neque ob causam satis idoneam, ut videtur. Cf. D'Orville *Crit. Vann.* pag. 556. Unde autem haec petierit Philippus, non inveni. Supra I. cap. 8. de accipitre foemina dicitur: τριακοντάκτις γὰρ τῆς ἡμέρας βασανιζομένη, ἐπειδὴν ἀναχωρήσῃ, φωνηθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἄρσενος, πάλιν ὑπακούει.

Secundum Seyffarth. Op. cit. pag. 160, fin. *passer* Veneris planetae symbolum est.

CAPUT CXVI.

Ἄνθρωπον συνοχέα καὶ ἐνωτικόν] Trebat. vertit: *Hominem eundem tenorem vitae servantem.* Pro συνοχέα fortasse legendum συνεχέα, quoniam sequitur συνέχειαν φυλάττει. Seyffarth Op. cit. ex hoc capite efficit, *lyram* Mercurii planetae symbolum fuisse.

CAPUT CXVII.

Αὕτη γὰρ ἐπιστρεπτική ἐστι] Cicero *de Orat.* III. 60. narrat, Gracchum, ubi concionaretur semper secum habere solitum fuisse servum, cum eburneola fistula » qui inflaret » celeriter aut sonum, quo illum aut remissum excitaret, » aut a contentione revocaret." In seqq. αὐτῷ referendum est ad praecedens Ἄνθρωπον, igitur non opus est, ut cum Pauwio, corrigamus ἀνθρώπων.

Klaproth Op. cit. Ep. I. pag. 11. acrologiam animadvertendam putat, vocibus *CHBIŪXW*, *tibia*, et *CI2I alienatio mentis*, ab eadem litera, c, incipientibus.

Seyffarth Op. cit. pag. 180, in. *fistulam* refert ad Mercurium planetam.

CAPUT CXVIII.

Στρουθοκαμήλου πτερόν] De Struthiocamelo cff. Aristot. *de Partib. Anim.* IV. 14. pag. 576. B — D. Xenoph. *Anab.* I. 5. §. 3. Diod. Sic. II. 50. pag. 162. *Wessel.* et III. 28. pag. 194. Aelianus *de Nat. Anim.* II. 27, IV. 37, IX. 58, et XIV. 7. Pausanias IX. 31. Glycas *Annal.* I. pag. 46. D. Phile Carm. IV. Plinius *Hist. Nat.* X. 1. Claudian. *in Eutrop.* II. vs. 310, seqq.

παρά τὰ τῶν ἄλλων.] Ita legimus ex Cod. Paris. B. pro παρά τῶν ἄλλων; nam praepositio παρά, ubi comparationem aut excellentiam prae aliis indicat, veluti Latinorum *praeter*, cum accusativo construitur. Cff. supra I. 6. in. pag. 6, cap. 14, fine, pag. 23, cap. 39. med. pag. 43, cap. 47. pag. 48, cap. 52. pag. 52. Sunt autem τὰ πτερυγώματα struthionis ἴσα παρά τὰ τῶν ἄλλων, *aequales praeter reliquarum avium pennas, magis aequales quam pennae reliquarum avium.* — Caeterum hieroglyphicum hoc revera ex monumentorum Aegyptiacorum inscriptionibus desumptum videtur; nam *Dea veritatis et justitiae*, quam Thme sive Sme vocavit Champoll. in capite gestat *pennam*, quae videtur esse struthionis; quin et penna illa saepe pingitur, loco imaginis ipsius deae, atque tamquam signum determinativum poni solet post signa hieroglyphica, quae respondent literis Copticis *τμη* sive *τμη*, *θυμη*; qua voce *justus*, *justitia* indicatur. Cff. Champoll. *de Hierogl. Vet. Aeg.* Explic. Tab. n°. 51. Tab. Gen. n°. 79. n°. 385, seqq. et ipsius libri pag. 206. *Descript. M. C. X.* pag. 23. A. 389, seqq. *Epp. script. ex Aeg. et Nub.* Ep. XIII. pag. 231, in. et tab. nostr. n°. 61. a.-d.

Klaproth Op. cit. Ep. I. pag. 12, 13. vocem *cporeoc*, sive *coporeoc* Aegyptiacam esse putans, per avem illam *justitiam* significari ait, ex doctrina acrologica, quoniam

COYTEW, *aequitas, justitia*, ab eadem litera, c, incipiat.

Secundum Seyffarth. Op. cit. pag. 162, sub fin. *penna struthionis* Saturni planetae symbolum est.

CAPUT CXIX.

Αὕτη γὰρ ποιεῖ πάντα τὰ κτίσματα.] Aristot. *de Partib. Anim.* IV. 10. pag. 559. E, 560. A. Ἀναξάγορας — φησὶ διὰ τὸ χεῖρας ἔχειν, φρονιμώτατον εἶναι τῶν ζώων τὸν ἄνθρωπον. εὐλογον δέ, διὰ τὸ φρονιμώτατον εἶναι τῶν ζώων, χεῖρας ἔχειν· τοῦ λαμβάνειν γὰρ χεῖρες ὄργανόν εἰσιν. Cicero *de Nat. Deor.* » multarum artium ministras manus natura » homini dedit." — Similem significationem manibus tribuere oneirocritae. Cf. Artemid. I. 14. χεῖρες δὲ αἱ πράξεις εἰρηνται; cap. 44. χεῖρες εὐτονοὶ καὶ καλαὶ εὐπραξίαν σημαίνουσι· μάλιστα χειροτέχναις καὶ τοῖς διὰ δόσεως καὶ λήψεως ποριζομένοις., et ibid. κοινῇ δὲ ἀμφοτέραι αἱ χεῖρες σημαίνουσι τέχνας, χειρόγραφα, λόγους· τέχνας μὲν, ἐπεὶ διὰ χειρῶν αἱ τέχναι, κ. τ. λ. ubi cf. adnot. Rigaltii, qui plura loca addidit. — Caeterum *manus* ea significatione, quod sciam, in inscriptionibus hieroglyphicis nondum inventa est; sed vox ΤΟΥ, qua *manus* indicatur, non multum differt a nomine dei Thoth, quem omnium artium inventorum Aegyptii putabant. Hebraeis idem מַן *manum* significat et *monumentum*, atque simili ratione, Graecorum χεῖρες, et Latinorum *manus* significant quoque *labores qui manu perficiuntur et actiones*.

ADDENDA.

Pag. 118. vs. 5. Ne quis dubitet, num forte deus Aeon intelligatur a scriptore, videat hujus imaginem apud Zoëgam in *Dissert.* (*). Tab. 5. fig. 16. (add. pag. 193, seqq.).

(*) Georg Zoëga's. *Abhandlungen*, herausgegeben von Fr. G. Welcker.

Pag. 123. vs. 17. Loco ex Artemidori *Oneirocriticis* datur alius Achmetis *Oneirocr.* cap. 283. ὁ δράκων εἰς ὄσωπον βασιλέως κρίνεται.

Pag. 125. vs. 19. Champollion in *Descript. M. C. X.* g. 147. T. 2. n°. 5. *serpentem caudam in ore tenentem* ambolum vocat *aeternitatis*.

Pag. 154. vs. 30. Memorandae hinc quoque *τριακονταετηρίδες*, sive *periodi annorum triginta*; quarum cognitionem debemus *Inscriptioni Rosettanae*, in qua Ptolemaeus Epiphanes vocatur: κίριος τριακονταετηρίδων καθάπερ Ὁφαιστος ὁ μέγας. Cf. Champoll. *de Hierogl. Vet.* leg. pag. 211, seqq. Ideler in *Enchir. Chron. Mathem. Techn.* II. pag. 596, seqq.

Pag. 178. vs. 22. Fortasse *vultur* hinc confunditur cum *quila*, de qua Artemid. *Oneirocr.* II. 20. σημαίνει δὲ ὁ ἐτὸς καὶ τὸν ἐνεστῶτα ἐνιαυτὸν· ἔστι γὰρ τὸ ὄνομα αὐτοῦ γραφὲν ὁδὲν ἄλλο ἢ πρῶτον ἔτος. Cf. quoque Lib. V. Somn. 57.

Pag. 198. vs. 2. Add. Artemid. *Oneirocr.* II. 12. Κυνόκεφαλος ἀνακείται — τῇ σελήνῃ.

Pag. 229. vs. 9. Vasa illa, quibus *Nili aqua* et *fluminis incrementum* indicantur, inserviisse videntur aquae refrigerandae. Cf. Rosellini in *Monument. Aeg. et Nub.* Monum. Civ. Parte II. Tom. I. pag. 388, seq. Tab. XXXIX. n°. 1. et *Descript. Aeg. Antiq.* Vol. I. Tab. 68.

Pag. 237. vs. 7. Quae dicit Horapollo, de *sermone per linguam* et *manus* significato, conveniunt quodammodo cum is, quae habet Artemid. *Oneirocr.* I. 44, med. Χεῖρες σημαίνουνσι — λόγους —, ἐπεὶ ἅμα τοῖς λόγοις αἱ χεῖρες κινεῖνται.

Pag. 240. vs. 20. In nummo Hadriani Alexandriae cuso, notae Ις' (i. e. 16.) indicant, anno eo, quo nummus cusus erat, Nilum ad 16. cubita adscendisse. Cf. Eckhel in *Init. Doctr. Num.* pag. 26.

Pag. 259. vs. 8. In sequentibus additur *γυμνὸν ἐθειώσει τὸν βασιλέα*, explicandi causa quare cani apponatur, non vero imponatur aut circumponatur regia vestis; quod quum glossator non intelligeret, verba illa *σχῆμα γύμνον* adscripsisse videtur.

Pag. 264. vs. 30. Add. locus Aeliani *de Nat. Anim.* X. 27. *Ποίαν γὰρ εἰς ἀφροδίσια ἰσχυρὰν ἔχει ἐκείνος βούς Θῆλυς, καὶ ὀργῇ τοῦ ἀρρένους μᾶλλον ἀκούσασα γοῦν τοῦ μυκήματος εἰς τὴν μίξιν θερμότερα ἐξηνέμωται, καὶ ἐκπέφλεκται. Καὶ οἱ ταῦτά γε συνιδεῖν δεινοί, καὶ ἀπὸ τρέκοντα σταδίων ἀκούειν ταιῖρου βοῦν, ἐρωτικὸν σὺνθημα, καὶ ἀφροδίσιον μυκομένου, φασί.*

Pag. 278. vs. 7. Similem significationem *pelicano* tribuit Artemid. *Oneirocr.* II. 20. *Πελεκάνες ἀνδρας ἀγνώμονας σημαίνουσι ἀσκόπως τε καὶ ἀλόγως πάντα δρῶντας.*

Pag. 284. vs. 14. De *hipporotamo* Typhonis symbolo, cf. quoque Euseb. *Praep. Euang.* III. 12, in. *τὸ δὲ δεύτερον φῶς τῆς σελήνης ἐν Ἀπόλλωνος πόλει καθιέρωται ἔστι δὲ τοῦτου σύμβολον ἱερακοπρόσωπος ἀνθρώπος, ζιβύνη χειροῦμενος Τυφῶνα ἵπποποτάμῳ εἰκασμένον.* Ex hac autem descriptione facile agnoscimus Horum, jaculo transfigentem Typhonem.

Pag. 298. vs. 11. Recte dicuntur oculi crocodili ante reliquum corpus ex aqua apparere, quoniam supra caput eminent.

Pag. 301. vs. 22. In Obelisco Pamphilensi, vox *divus* in nominibus *Vespasiani* et *Titi* scribitur per *stellam*. Cf. Rosellini *Monum. Aeg. et Nub.* Parte I. T. II. p. 438, 439.

Pag. 233, vs. 20. Add. Tab. nostr. n°. 59. a. 59. b.

Pag. 350. vs. 2. Verba *ἐήσσειν* et *ῥίπτειν* saepissime confunduntur in MSS. Cf. interpretes ad Xenoph. Ephes. II. 8.

INDEX GRAECUS.

Numeri Romani librum, minores capita indicant, literae: i, m, f,
ubi numeris adduntur, significant initium, medium, finem capituli.

A.

- Ἀγανακτείν.* I. 49. i.
ἄγειν. ἡ *Αἰγυπτίων γῆ* — *ἄγει*
τὴν τοῦ Νείλου ἐαυτῇ ἀνάβα-
σιν. I. 21. f.
ἄγιστρον. II. 112.
ἀγνεία. I. 43. *ἀγνείαι, res pu-*
ras. I. 57. f.
ἄγονος. I. 48.
ἄγρα. II. 65.
ἀγριοσυκία, ἀγριοσυκῆ. II. 77.
ἄδεν, ἀείδειν. II. 39, 55. — *ti-*
bia canere. II. 91.
ἄδιαντον. II. 93.
ἀδικεῖσθαι. II. 72.
ἄδικος. I. 56.
Adjectivum pro adverbio usurpa-
tum: ὑψηλότερος ἔπταται. II. 56.
ἀδυνατεῖν. I. 6. m. f., 37.
ἀδύνατον (τὸ) γενέσθαι. I. 58.
ἀεροπετής. II. 24.
ἀετός. II. 49, 56, 86. *ἀετοῦ νεοσ-*
σός. II. 2.
ἄηρ. II. 26.
ἀθέμιτος. I. 44.
Ἀθηνᾶ. I. 11. m.
ἀθρόως. II. 115.
Ἀιγυπτίος. I. 22.
αἰδοῖον. II. 7, 36, 48.
αἰλουρόμορφος. (de scarabaeo) I.
 10. m. f.
αἰλουρος. (ὁ ἄρξην) I. 10. m.
αἶμα. II. 24. 101. *αἶμα συνεστραμ-*
μένον, sanguis condensatus (de
partu ursae). II. 83.
αἰμάσσεσθαι. I. 14. i.
αἰνίττεσθαι, signῆσθαι. I. 2. i.
 59, 62.
αἶξ. II. 68, 79.
αἰσθάνεσθαι. II. 108.
αἰών. I. 1. i.
αἰώηα στοιχεῖα. I. 1. i.
ἀκαθαρσία. I. 49.
ἄκανθα, radius (pastinacae) II. 112.
ἀκέφαλος. I. 58.
ἀκίνητος. II. 81.
ἄκμαϊος. I. 56.
ἀκοή. I. 47. — *αυτίς.* II. 23.
ἀκολούθως. II. 108.
ἀκούειν. II. 68. cum genitivo: II.
 86; cum accusat. II. 91. —
cognoscere: οὔτε ἀκούει τινός
ἱστορίας. I. 23.
ἀκριβείαν (τὴν) τῆς ἀνατολῆς
γνωρίζειν. I. 49, m.
ἄκρον. II. 73.
ἀκτινοειδεῖς τρίχες. I. 17.
ἀκτινωτός, scarabaeus dentibus
prominentibus circa os mani-
tus. I. 10. m.
ἀκτίς ἡλιακή. II. 41.
ἀλίσκεν. II. 54.
ἀλή. I. 18.

- ἄλκιμος. I. 20.
 ἀλλήλοφάγος. I. 44.
 ἀλλότριος. II. 113.
 ἀλλόφυλος. II. 111.
 ἄλογος. I. 55.
 ἄμα τῇ ἡλίου ἀνατολῇ, *simul cum solis exortu*. II. 57. f. — ἄμα τῷ seq. infin. *simul atque*. II. 57. m.
 ἀμαυρός. I. 10. f.
 ἀμβροῆς, nomen Aegyptiacum, *libri sacri*, ex quo de aegrotis judicare solebant sacerdotes. I. 38. f.
 ἀμύλει. II. 74.
 ἄμετρος. II. 38. 115.
 ἄμορφος. II. 83.
 ἄμπτελος. II. 92.
 ἄν. — οὐκ ἂν τις εὖροι. I. 30.
 ἀναβαίνειν, *ex aqua in terram egredi*. II. 111. — ἀναβαίνειν εἰς. II, 16.
 ἀνάβασις Νείλου. I. 21. i.
 ἀναβλύζειν. — γῇ ὕδωρ ἀναβλύζουσα, *terra aquam emittens*. I. 21. i.
 ἀναιδής. II. 101.
 ἀναιρεῖν. I. 56, II. 35, 59, 62, 71. — ἀναιρεῖσθαι. I. 11. m.
 ἀναιρετικός. II. 35.
 ἀναλίσκειν. II, 105.
 ἀναμέτρους. I. 16. m. II. 13.
 ἀναμνηστικός. II. 117.
 ἀνάπαλιν. II. 71.
 ἀναπνεῖν. II. 68.
 ἀνάπτειν. II. 75.
 ἀναταράσσειν. I. 49. f.
 ἀνατέλλειν, *exori* (de astro) I. 3. i. — (de sole) I. 10. f. — (de quotidiano Lunae ortu) I. 66.
 ἀνατέμνειν τὸν μηρόν. I. 11. a. — ἀνατετμημένα. I. 39. m.
 ἀνατιθέναι. I. 8. m. 10 m.
 ἀνατολή, *ortus* (Solis) I. 10. f. — *exortus* (Solis), II. 57. f. — *ortus*. I. 68; *ortus* (Lunae). I. 49. i. — *exortus* astri. I. 1. m, 5. — *plaga orientalis*. I. 10. i, 11. i, II. 15.
 ἀνατρέφειν. II. 53.
 ἀναφαίνεσθαι. I. 68.
 ἀναφέρειν. II. 74.
 ἀναχωρεῖν. I. 8.
 ἀνδρεία. I. 70.
 ἀνδρεῖον (τὸ). I. 46.
 ἀνδρεῖος I. 56.
 ἄνεμος. II. 15.
 ἀνεμώνης ἄνθη. II. 8.
 ἀνετεργητος. II. 81.
 ἀνήρ. II. 59.
 ἄνθρωπος, interdum abundanter. ἄνθρωπος ἐχθρός. II. 35, ἐχθρόν βασιλέα. II. 85., μετὰ τὸ λητοῦ ἀνθρώπου. II. 91.
 ἀνοήτως. II. 87.
 ἄνοια. I. 54. f.
 ἀνοίγειν. II. 80.
 ἄνοιξις. I. 26.
 ἀνορύσσειν. I. 49. i, 54. i.
 ἀνοσιότης. II. 19.
 ἄνους. I. 54.
 ἀντί, cum genit. *pro, loco*. II. 114.
 ἀντίγραφον, *liber, scriptum*. II. introd.
 ἀντιδικία. I. 49. m.
 ἀντιμάχεσθαι τινι. I. 6. f.
 ἀνύειν. I. 27.
 ἀπαγριούσθαι, *esacerbari, irasci*. I. 39. i,

- ἐπαλλάσσειν. II. 73.
 ἐπαλύνεσθαι, *molliri* (de plan-
 tis). I. 37.
 ἔπαξ. I. 46, II. 82.
 ἔπαξαπλῶς. I. 54. f.
 ἐπαρτίζειν. I. 3. f, 5.
 ἐπεῖναι. II. 57. f.
 ἔπειρος. II. 29.
 ἐπεχθής. I. 49. f.
 ἐπηλιώτης (ὁ). I. 10. i.
 ἔπλαστος. I. 25.
 ἀπλήστως ἐσθίειν. II. 110.
 ἀπό, *inde ab*: ἀπό πρώτης ἡλι-
 κίας. II. 107; — *e vel ex*: ἀπό
 χρησμοῦ. II. 46. τροφή ἀπό
 ἄλλων. II. 113. ἀπό πολλοῦ δια-
 στήματος. I. 47. ἀπό θαλάσσης.
 II. 49. — *per, ore alicujus*:
 ἀπό τῶν ὥρων. I. 42.
 ἀποβάλλειν. II. 70, 99. *abjice-
 re*, II. 73.
 ἀποδάκνειν. II. 59.
 ἀποδημεῖν: τῆς πατρίδος μὴ ἀ-
 ποδημήσαντα. I. 23.
 ἀποδιδόναι, *implere, efficere*:
 ἀποδιδόναι τὸν τριάκοντα ἀ-
 ρθμόν. I. 8. m. — *efficere*: ἀπο-
 διδόναι σχῆμα. I. 10. i. — *re-
 ferre, reddere*: ἀποδιδόναι χά-
 ριν τινί. I. 55. — *persolvere*:
 ἀποδιδόναι τὸ χρεῶν, *persolve-
 re debitum, pro mori*. I. 35.
 ἀποζεύγνυσθαι, *viduam vitam a-
 gere*. I. 8. f. — *disjungi* (de
 viperis a coitu discedentibus).
 II. 59.
 ἀποθνήσκειν. II. 41, 44, 57. f.
 79, 89, 96.
 ἀποκάμπτειν. II. 96.
 ἀποκατάστασις. II. 57. i.
 ἀποκρίνεσθαι, *secerari*. I. 16. m. —
excernere, emittere. I. 48.
 ἀπόκρουσις: ἐν τῇ ἀποκρούσει. I. 4.
 ἀποκρύπτειν ἑαυτόν. II. 90.
 ἀπολλύναι. II. 73.
 ἀπολύειν, *demittere*. I. 16. m.
 ἀπομένειν. I. 10 m.
 ἀπονέμειν τινί. II. 118. — *θε-
 ραπείαν τινί, curam gerere*
alicujus. II. 58.
 ἀπορεῖν. II. 113. τροφῆς. I. 11. m.
 ἀποσβεννύναι. I. 54. m.
 ἀποστρέφεσθαι. II. 22.
 ἀποστροφή. II. 22.
 ἀποσχοινίζειν. II. 103.
 ἀποτάσσεσθαι τινα, *a se demit-
 tere aliquem*. II. 99.
 ἀποτελεῖσθαι. I. 11. f, 21. f, 25.
 ἀποτίθεσθαι. II. 34. ἀποτίθεσθαι
 εἰς. II. 93.
 ἀποτυγχάνεσθαι. I. 67.
 ἄπους. II. 102.
 ἀποφορά. I. 39. f.
 ἀποχρᾶσθαι ἑαυτοῖς, *abuti se* (de
avibus coeuntibus). II. 95.
 ἀπρόυτος; *domum non egrediens*.
 II. 64.
 ἄπταιστος. I. 52.
 ἀπώλεια. I. 70.
 ἄρης. I. 6. i, 8.
 ἄρκτος. II. 83.
 ἄρουρα, (*mensura terrae*.) I. 5.
 ἀρπάζειν. I. 37.
 ἄρπαξ. I. 67, 81.
 ἄρῃην, ἄρῆεν, de animale mascu-
 lo. I. 11. i, II. 69.
 ἀρῆενογόρος. II. 2.
 ἀρῆωστέιν. II. 46.

- ἀρσενοθήλεις θεοί. I. 12.
 ἄρσιν, de masculis animalibus. I. 10.
   i, 14. i, 57. i.
 ἀρτῆν. II. 4.
 Articulus adverbio additus: τὸ τη-
   ναιῦτα. I. 6. f; τὸ καθόλου.
   I. 7. f; μέχρι τοῦ νῦν. 14. i;
   τὸ τηρῆναι. I. 46; ἐξωλείας
   τῆς πρώην. II. 77. — Articulus
   ante adverbium omisus: μέχρι
   νῦν. I. 8. et 21. m; κατὰ πρῶν.
   I. 10. f.
 ἀρτοκόπος. I. 50.
 ἄρτος. I. 50.
 ἀρτοποιία. I. 33.
 ἀρχαιογονία. I. 30.
 ἀρχή. I. 39. f; κατὰ τὴν ἀρχήν,
   initio. II. 83; ἀρχὴν ἔχειν. I.
   32; ἀρχὴ στόματος, anteriores,
   partes oris. I. 31. — Magistra-
   tus. I. 39, 40.
 ἀσθενής. II. 33, 52, 69.
 ἀσθενῶς. II. 50.
 ἀσθενεῖν. II. 61.
 ἀσκέπτως. II. 87.
 ἀσπάλαξ. II. 63.
 ἄσπορος. I. 48.
 ἄστατος. II. 69.
 ἄστηρ. II. 1. 14,
 ἀστροκύνων. I. 3. i.
 ἄστρον (de Sole): ἐπὶ τοῦ ἡλίου-
   θείου ἄστρου ἀνάτολῃς. I. 49. i.
 ἀσφαλῶς. II. 49.
 ἀσφάλεια. II. 10.
 ἀσφράγιστος. I. 49. m.
 ἀσχολεῖσθαι περὶ τι. I. 11. m.
 ἀσώτως. II. 105.
 ἀτενίζειν εἰς τι. I. 39. m, 49. i.
 ἄτενος. I. 70.
 αὐθαιρέτως. I. 53.
 αὐλητής. II. 91.
 αὐλητική. II. 54.
 αὐλός. II. 54.
 αὐξάνεσθαι. II. 102.
 αὐτάρκης. I. 70.
 αὐτογενής. I. 10. i.
 αὐτὸ καθ' αὐτό. I. 36.
 αὐτὸ μόνον. I. 11. i.
 αὐτότοκος. I. 69.
 αὐτοφυῶς. II. 43.
 ἀφανής. II. 74.
 ἀφανισμός. I. 50, 70.
 ἀφειδῶς. II. 113.
 ἀφίεται. II. 90.
 ἀφίσσθαι τὸ γήρως. I. 2. n.
 ἀφιστάται τῶν νοημάτων. II. 11.
 ἄφως. II. 25.
 ἀφοβῶς. II. 72.
 ἀφόδευμα. I. 10. i, 54. n.
 ἀφ' οὗ. I. 11. f, 21. n.
 Ἀφροδίτης. I. 6. i, 8.
 ἀφροσύνη. II. 85.
 ἀφύης. I. 37.
 ἀφυσία. I. 28.
 ἀφώτιστος. I. 14. i.
 ἀχάριστος. I. 56; πρὸς τινα. I. 6.
 ἄχρηστος. II. 105.
 ἀχρηστοῦν, inutile reddere. I. 46.
 ἄχρη, ἄχρης, cum genit. ἡμῶν
   ad. II. 32, 58, 72.
 ἄψυχος. I. 57. m.

B.

- Βαῖ, vox Aegyptiaca omnia
   indicans. I. 7. m.
 βαῖηθ, vox Aegypt. occipitum
   indicans. I. 7. i.

θεῖν. — βεβηκώς, stans, qui
tat. II. 3.

ς, ramus palmarum. I. 3. f,
i.

ἵλαιν, *emittere, effundere*: οὐ-
κὸν δρόσον βάλλοντα. I. 37.

σαννίζεσθαι (de ave foemina,
quam mas init). I. 8. m.

σίλειον, *regium insignis*. I. 11.
f, 15.

σελεύειν τινός (de astro), *prae-
stare alicui*. I. 3. i.

σελεύς. I. 59.

σίλακος. I. 1, II. 61.

σταζειν. II. 49, 66.

τραχος. I. 25, II. 101, 102.

βάζειν (de hirco). I. 48.

βλίον. II. 27.

λάβεσθαι. II. 93.

λάπτεισθαι. II. 65.

λαπτικός. II. 24.

λαστάνειν: βλαστάνει τὰ κέρα-
τα, *producit cornua*. II. 21.

λέπειν: κάτω βλέπειν, *deorsum
vergere*. I. 56. — ἔσω, ἔξω βλέ-
πειν, *intus, foras spectare*. I.

24. — βλέπεισθαι. II. 114.

λύζειν. I. 21. i.

λύγ. II. 33.

λοθεῖν. I. 55, II. 51. ἑαυτῷ.
II. 33.

λορέας ἀνεμος. II. 11. i.

λοτάνη. II. 93.

λούλημα. I. 27.

λοὺς ἄρην. II. 17. θηλεία. II. 18.

λοδῖως. II. 35.

λορέος, (de pullo accipitris).
II. 99.

λυθός, *profunditas, aqua*. I. 68.

Γ.

Γαλέος. II. 110.

γαλή. II. 36.

γαστήρ. II. 36.

γελός. I. 39.

γένεσις. I. 25. — *Ortus, tempus
natale*. I. 48. — *Origo*: μόνος

παντός ἀριθμοῦ γένεσις. I. 11.

f. — γένεσιν ἔχειν ἐκ τινός. I.

10. m. — γένεσιν ποιεῖσθαι I.
10. m.

γενετείρα. I. 21. m.

γενητική. I. 21. m.

γεννῆν. II. 43, 58, 66, 82. — τὰ
γεννώμενα, *pulli (pelecani)*. I.

54. i. — γεννώσθαι. II. 57. i.
m, 83, 102, 107.

γέρανος. II. 94, 98.

γέρων. II. 96. γέρων μουσικός.
II. 39.

γεῦσις. I. 31.

γεώδης. I. 25.

γήρας. II. 58. — *senium serpen-
tis*. I. 2. m.

γηράσκειν. II. 96.

γίγνεσθαι. II. 44. — *Conspici*. I.
38, i. γίγνεσθαι τίνος, *accipere*

aliquid. II. 117. γίγνεσθαι
εἰς, *accedere*. I. 21. i.

γλαύξ. II. 51.

γλώσση. II. 83.

γναφεύς. I. 65.

γνώμων. I. 49. m.

γνωρίζειν. I. 49. m.

γνώσις. I. 52.

γονεύς (de ave): I. 55.

γονή. I. 30.

γονυός. II. 31.

γένος. II. 115.
 γόνος. II. 110.
 γόνυ. II. 78.
 γράμματα. I. 38. — *literae omnium-
 letis inscriptae*. I. 24. — γράμ-
 ματα ἑπτὰ, *vocales septem*
 II. 29,
 γραμμή. II. 30.
 γράφειν pro ζωγραφεῖν. I. 27.
 γρηγορεῖν. II. 94.
 γῆψ (ψ). I. 11. i.

Δ.

Δαιμόνια (τὰ), *mahi genii*. I. 24.
 δάκνειν, *mordere* (forficis). II. 108.
 δάκτυλος, *digitus*. II. 6, 12, 29, —
 δάκτυλοι, *articuli*, in *pedibus*
scarabaeorum. I. 10. f.
 δαμάζειν. II. 75.
 δάς. II. 75.
 δάφνη. II. 46.
 δέειν. II. 78.
 δεικνύειν. I. 61.
 δελή. II. 1.
 δειλός. II. 69.
 δέλτος. I. 14. m.
 δειλιάσθαι. II. 11.
 δέσμα. II. 70, 72.
 δεσμεῖν. II. 77.
 δεσμή. I. 30.
 δεσπότης. Ἐρμῇ πάσης ταφείας
 δεσπότη. I. 36.
 δεύτερα (τὰ), *idem quod τὰ δευ-
 τερεῖα*. I. 27.
 δευτερεῖα (τὰ). I. 27.
 δηλοῦν: ἀρσενικῶς. I. 11. f. —
 δηλοῦν τι διὰ τινός. I. 1. m.
 διὰ, *cum genit. per: διὰ τούτου*.
 I. 30, I. 63, II. in introd. II. 33,

55, 57. m, 68, 91, 99, 100, 110.
 — διὰ δρόμον, *celeriter*. I. 47.
 διὰ πάντας, *semper*. I. 21. m, 22.
 — post: διὰ πενταχοσίμητον.
 I. 35. — *Cum accusat. propter*.
 II. 28, 35. f, 38, 42. — διὰ
 τούτο. I. 33. — *per in: διὰ μέν*.
 II. 59. — διὰ τὸ, *sequente in-*
finite, propterea quod. I. 1. i,
 26, 38. i, 46, II. 37, 42, 49,
 57. f, 99.
 διάγειν. II. 97.
 διακρίνειν. I. 38. m.
 διάλεκτος Ἑλλάς. I. in inscript.
 διαμαρτάνειν τινός. I. 46, 52.
 διαμένειν.. II. 98.
 διαμονή. II. 10.
 διαπληκτίζειν. I. 70.
 διάστημα. I. 47.
 διασώζειν. I. 53.
 διαιρεῖν. I. 7. i.
 διατείνειν. II. 15.
 διατελεῖν. I. 8. f.
 διατίθεσθαι νοσηδῶς. I. 57. m.
 διατρέβειν. I. 34.
 διατυπώσθαι. II. 83.
 διαφέρειν τινός. I. 6. m. — *de-*
φέρειν τί τινα, aliquid ad ali-
quem referre, aliquid commenda-
re. I. 10. f.
 διαφεύγειν. II. 114.
 διάφορος. I. 50.
 διδόναι ἑαυτὸν τινα. I. 53.
 διδυμοι. II. 65.
 δίκηκειν: πνεῦμα φησον. I. 64.
 δίκαιον (τὸ). II. 118.
 διασπέρειν. I. 39, 40.
 δικάρειν. I. 10. f.
 διαίκτησις. I. 62.

δόλου. II. 103.
 δό. I. 14. i, 35, 49. m, 50,
 II. 100.
 δόπερ. I. 19, 49. m, 57. f.
 δόντι I. 11. f, 14. f, 40, 55,
 II. 64, 78.
 δός II. 82.
 δόκος ἡλίου. II. 14.
 δίχα: δίχα τέτμημένον. II. 14. —
 Praepos. cum genit. *Sine: δίχα*
θεοῦ. I. 13. *δίχα κινήσεως.* I. 46.
 δίψη. II. 79.
 δοκεῖν: δοκεῖ παρὰ τοῖν. I. 11. m.
 δρᾶν. I. 37.
 δρόμος (δ) τῶν ἀστέρων. I. 10. i.
 ἡλίου. II. 3. — *δρόμον ποιεῖ-*
σθαι. I. 10. f.
 δρόσος. I. 37.
 δυναμικώτερον. I. 29.
 δυνατόν ἐστιν. I. 21. f.
 δύνει, occidere (de Sole). I. 10. f.
 δύσας, occasus. I. 10. i, 11. i, 59.
Occasus heliacus. I. 66.
 δύσινητος. II. 35.
 δύσπαθής. II. 70.

E.

ἔαν, cum conjunct. I. 46, 56, 70.
 II. 45, 70, 71, 72, 74, 76, 78,
 81, 82, 113, 114. — *εἰς ἔαν, οὐ*
ἔαν, cum conjunct. I. 49. f, 52.
 ἔβδωματος. I. 48.
 ἐγείρειν: ἐγρηγορώς. I. 19, 60.
ἐν τῷ ἐγρηγορέναι. I. 19.
 ἐγκαθία φοχή. I. 7. f.
 ἐκδόμος θεός, *Deus mundauius.*
 I. 13.
 ἐκκύμονεν. II. 83.
 ἐκκύρω. II. 99.

ἐγκυός. I. 19. m, II. 107. *ἔγκυος*
γυνή. II. 14.
 ἐγγελυς. II. 103.
 εἰ, cum fut. indic. I. 56.
 εἰ μή. II. 161. — cum fut. indic.
 I. 70.
 εἰδωλον ἡλίου (ὁ ἔραξ). I. 6. i.,
 cf. quoque 39. m. — τὰ εἰδω-
 λα, *animalia Deorum symbola.*
 I. 39. m. *Simulacra Deorum.*
 I. 40.
 εἰδώς τι. II. 98.
 εἰκάζειν τί τινα. I. 8. i.
 εἰληγμα, *epitha* (de circuitu cir-
 culi, quem formet serpens cau-
 dam in ore tenens). I. 59.
 εἰμαρμένη. I. 13.
 εἶναι, *significare.* I. 33.
 εἵπερ. I. 27.
 εἰσαγωγεύς. I. 21. i.
 εἰς, cum infinit. ut: εἰς τὸ συν-
 ληφθῆναι. I. 53. — *εἰς, cum*
accusat. versus, in: εἰς τὸ κα-
τάστατον μέρος. I. 56. *εἰς πᾶν.*
 II. 31. — *usque ad: εἰς θάνα-*
τον. II. 59.
 εἶτα. I. 34.
 εἴτε — εἴτε, cum opt. I. 39. m.
 ἐκ, propter, ob: ἐκ τοῦτον μηκέ-
 τι αὐτὴν βλέπεσθαι. II. 114.
 f. — *e vel ex: ἐκ τοῦ ἀφανοῦς.*
 II. 74.
 ἐκαστότε. I. 60.
 ἐκάτερος. II. 35.
 ἐκβάλλειν. I. 51. II. 38. II. 105.
 ἐκβιβρώσκειν. II. 60.
 ἐκχορῆ. I. 8. f.
 ἐκλείπειν, (de Hamine). I. 25.
 ἐκλέγειν. I. 50.

γόνιμος. II. 115.

γόνος. II. 110.

γόνυ. II. 78.

γράμματα. I. 38. — *litterae omni-*
letis inscriptae. I. 24. — γράμ-
ματα ἑπτὰ, *vocales septem*
II. 29.

γραμμή. II. 30.

γράφειν pro ζωγραφεῖν. I. 27.

γρηγορεῖν. II. 94.

γῆψ (γ). I. 11. i.

Δ.

Δαιμόνια (τά), *mahi genoi*. I. 24.

δάκνειν, *morde(re)* (forδca). II. 108.

δάκτυλος, *digitus*. II. 6, 12, 29. —
δάκτυλοι, *articulari, in pedibus*
scatanabaeorum. I. 10. f.

δαμάζειν. II. 75.

δάς. II. 75.

δάφνη. II. 46.

δείν. II. 78.

δεικνύειν. I. 61.

δεαλή. II. 1.

δειλός. II. 69.

δέλτος. I. 14. m.

δεξιῶσθαι. II. 11.

δέρμα. II. 70, 72.

δεσμεῖν. II. 77.

δεσμή. I. 30.

δεσπότης. Ἑρμῇ πάσης ταρδίας.

δεσπότη. I. 36.

δεύτερα (τά), *idem quod τὰ δευ-*
τερεῖα. I. 27.

δευτερεῖα (τά). I. 27.

δηλοῦν: ἀρσενικῶς. I. 11. f. —

δηλοῦν τι διὰ τινός. I. 1. m.

διὰ, cum genit. per: διὰ τεύτου.

I. 30, I. 63, II. in introd. II. 33,

55, 57. m, 68, 91, 99, 100, 112.

— διὰ δρόμου, *celeriter*. I. 6.

διάπαντός, *semper*. I. 21. a. 2.

— post: διὰ πεντακοσίων.

I. 35. — Cum accusat. prop.

II. 28, 35. f, 38, 42. — δι-

τούτο. I. 33. — per: διὰ δρό-

II. 59. — διὰ τῆς, accusat.

limitive, *propterea quod*. I.

26, 38. i, 46, II. 37, 42.

57. f, 99.

διάγειν. II. 92.

διακρίνειν. I. 38. m.

διάλεκτος Ἑλλάς. I. in introd.

διαμαρτάνειν τινός. I. 46, II.

διαμένειν. II. 98.

διαμονή. II. 10.

διαπληκτίζειν. I. 70.

διάστημα. I. 47.

διασώζειν. I. 53.

διαυρεῖν. I. 7. i.

διατείνειν. II. 15.

διατελεῖν. I. 8. f.

διαψίθεσθαι, νοσηδῶς. I. 5. i.

διατρίβειν. I. 34.

διαπνέεσθαι. II. 83.

διαφέρειν τινός. I. 6. m. —

φέρειν τί τινα, *aliquem ad se*

quem referre, aliquid con-

ferre. I. 10. f.

διαφεύγειν. II. 114.

διάφορος. I. 50.

διδόναί, *ἐαυτόν τινα*. I. 53.

δίδυμοι. II. 65.

διήκειν: πνεῦμα διήκει. I. 64.

δίκαιον (τό). II. 118.

δικαστής. I. 39, 40.

δικέως. I. 10. f.

διαίκησις. I. 62.

διόλου. II. 108.
 διό. I. 14. i, 35, 49. m, 50,
 II. 100.
 διόπερ. I. 19, 49. m, 57. f.
 διότι. I. 11. f, 14. f, 40, 55,
 II. 64, 78.
 δίς. II. 82.
 δόκος ἡλίου. II. 14.
 δίχα: δίχα τέτμημένον. II. 14. —
 Praepos. cum genit. Sine: δίχα
 θεοῦ. I. 13. δίχα κινήσεως. I. 46.
 δίκη. II. 79.
 δοκεῖν: δοκεῖ παρὰ τισιν. I. 11. m.
 δρᾶν. I. 37.
 δρόμος (ὁ) τῶν ἀστέρων. I. 10. i.
 ἥλιον. II. 3. — δρόμον ποιεῖ-
 σθαι. I. 10. f.
 δρόσος. I. 37.
 δυναμικώτερον. I. 29.
 δυνατὸν εἶναι. I. 21. f.
 δύειν, occidere (de Sole). I. 10. f.
 δύσας, occasus. I. 10. i, 11. i, 69.
 Occasus heliacus. I. 66.
 δύσκλητος. II. 35.
 δυσπαθής. II. 70.

E.

ἐάν, cum conjunct. I. 46, 56, 70.
 II. 45, 70, 71, 72, 74, 76, 78,
 81, 92, 113, 114. — ὅς ἐάν, οὐ
 ἐάν, cum conjunct. I. 49. f, 52.
 ἐβδόματος. I. 48.
 ἐγείρειν: ἐγρηγορώς. I. 19, 60.
 ἐν τῇ ἐγρηγορήσει. I. 19.
 ἐγκαρδία φυχή. I. 7. f.
 ἐγκάσμος θεός, Deus mundānus.
 I. 13.
 ἐγκυμονεῖν. II. 83.
 ἐγκύρωσι. II. 99.
 ἐγκυός. I. 19. m, II. 107. ἔγκυος
 γυνή. II. 14.
 ἐγγελεύς. II. 103.
 εἰ, cum fut. indic. I. 56.
 εἰ μή. II. 161. — cum fut. indic.
 I. 70.
 ἐδωλον ἡλίου (ὁ ἔδραβ). I. 6. i.,
 cf. quoque 39. m. — τὰ ἐδω-
 λα, animalia Deorum symbola.
 I. 39. m. Simulacra Deorum.
 I. 40.
 εἰδώς τε. II. 98.
 εἰλάξεν τί τινα. I. 8. i.
 εἰλημα, ἐπινα (de circuita cir-
 culi, quem formet serpens cau-
 dam in ore tenens). I. 59.
 εἰμαρμένη. I. 13.
 εἶναι, significare. I. 33.
 εἴπερ. I. 27.
 εἰσαγωγεύς. I. 21. i.
 εἰς, cum infinit. ut: εἰς τὸ συν-
 ληφθῆναι. I. 53. — εἰς, cum
 accusat. versus, in: εἰς τὸ κα-
 τώτατον μέρος. I. 56. εἰς πηλόν.
 II. 31. — usque ad: εἰς θάνα-
 τον. II. 59.
 εἶτα. I. 34.
 εἴτε — εἴτε, cum opt. I. 39. m.
 ἐκ, propter, ob: ἐκ τοῦτον μνη-
 τι αὐτὴν βλέπεσθαι. II. 114.
 f. — ο vel ex: ἐκ τοῦ ἀφανοῦς.
 II. 74.
 ἐκαστότε. I. 60.
 ἐκότερος. II. 35.
 ἐκβάλλειν. I. 51. II. 38. II. 105.
 ἐκβιβρώσκειν. II. 60.
 ἐκχορῆ. I. 8. f.
 ἐκλείπειν, (de Hūmine). I. 25.
 ἐκλέγειν. I. 50.

- ἐκπορεύεσθαι. II. 60.
 ἐκτελεῖν. I. 37, 38. i., II. 117. —
     ἐκτελεῖσθαι. I. 43.
 ἐκτιτρώσκειν. II. 45.
 ἐκτρέφειν. I. 55, II. 58, 66.
 ἐκφέρειν, componere, conscribere.
     I. in Inscript. — *effundere, emit-*
     tere. I. 16. m.
 ἐκχωρεῖν. I. 56.
 ἐλάττωμα. II. 67.
 ἐλάττων. II. 70.
 ἔλαφος. II. 21, 87, 91, 101.
 ἐλεῖν. II. 56.
 ἐλέφας. II. 84, 85, 86, 88.
 ἐμβάλλειν. II. 59.
 ἐμεῖν. II. 110.
 ἐμμένειν. I. 21. i.
 ἐμπροσθεν. I. 35. II. 66. — τὰ
     ἐμπροσθεν. I. 18.
 ἐμφερής. I. 25, 36.
 ἐμφωλεύειν ἑαυτῷ. II. 90.
 ἔμψυχος. I. 57. m.
 ἐν, ad: ἐν τῇ οὐνοστά. I. 47. —
     per: ἐν πάσῃ τῇ νυκτί. II. 94.
 ἐνάλαος. II. 110.
 ἐναλλαγὴν ποιεῖσθαι. I. 2. f.
 ἐναντίος. II. 35. — *contrarius.*
     ἐκ τῶν ἐναντίων. I. 54. m.
 ἐναντιώτατος. I. 11. m.
 ἐναντιοῦσθαι. II. 33, 35.
 ἐναργής. I. 49. i.
 ἐνδον, cum genit. ἐν, ἐντὸς. II. 107.
 ἐνιαύσιος χρόνος. I. 2. m. — ἐνιαύ-
     σιος. I. 48.
 ἐνιστάμερον ἔπος, *annus instans.*
     I. 5.
 ἐνταφιαστής. I. 39.
 ἐνωτικός. II. 116.
 ἐξαπατᾶν. II. 91.
 ἐξάπτειν. I. 54. m.
 ἐξερευνᾶν, (de sole) I. 34.
 ἐξέρχεσθαι. II. 34.
 ἐξήγησις. II. in introd.
 ἐξοστειζέειν, *exoscare.* II. 38.
 ἐξώλεια, *perniciosa visendi causa.*
     II. 65. — *lascivia.* II. 7.
 ἐξώλης, *spureus, perditus.* II. 47.
 ἐκάν, eum conjunct., quia
     I. 35, 40. II. 95.
 ἐπάγειν. II. 117.
 ἐπαίρειν. II. 49: τὰς χεῖρας
     οὐρανόν. I. 15.
 ἐπάνω. I. 22.
 ἐπεγρήγορος. I. 60.
 ἐπειδὴν, cum conjunct. I. 6.
     8. m, 14. m, 39. f, 47. f.
 ἐπειδὴ, cum conjunct. I. 43.
 ἐπειδήπερ, cum indicat. I. 3
     i, 68.
 ἐπέρχεσθαι. II. 25.
 ἐπεσθαί τινι. I. 62.
 ἐπὶ, cum genit. ἐν: ἐπὶ τῶν
     λων — ζώων. I. 35. — *propter*
     ἐπὶ τούτου. I. 40. — ἐπὶ τῇ
     θείας μήτραν ἐπ' εὐθείας
     matricem rectam habet. II. 4.
     — Cum dativo, ἐν: ἐπὶ τῷ
     II. 75. — *ob:* ἐπὶ φόρῳ II. 112.
     Cum accusat. ad, consilium
     dicans, quod aliquid sit: ἐπὶ
     μον ἦκει. I. 56. — *per,*
     (tempore): ἐπὶ ἡμέρας εἰκοσι
     τῶ. I. 10. i. ἐφ' ὧρας τρι
     I. 47. — *propterea, ad:* ἐπ' ἀπὸ
     λήν. I. 49. i. ἐπὶ τὰ ἀριστερά
     ἐπὶ τὰ δεξιὰ. II. 43, 71.
     Circa: ἐφ' ὃν χρόνον. I. 28.
     ἐπὶ πλεῖον, *longius.* I. 11. i.

- ἐπιβαίνειν: πάντων ἐπιβαίνειν. I. 34. — *inire* (de tauro). I. 46, II. 78.
- ἐπιβουλεύειν. II. 59, 60.
- ἐπιβολή. II. 94.
- ἐπιγινώσκειν. I. 54. m. — *prae-terea cognoscere*. I. 56.
- ἐπιδημεῖν. I. 35.
- ἐπικαθίζεν. I. 49. m.
- ἐπικαλεῖσθαι. II. 33.
- ἐπικάμπτεσθαι. II. 30.
- ἐπικουρία. II. 33.
- ἐπιλέγεσθαι. II. 99.
- ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι I. 11. m.
- ἐπιμένειν. II. 32.
- ἐπίπεδος. II. 30.
- ἐπιπέμπειν. I. 49. f.
- ἐπιστάται τῶν ἱερατικῶν ἔργων. I. 21. m.
- ἐπιστρεπτικός. II. 117.
- ἐπισυνβαίνοντά (τὰ) τινι. II. 74.
- ἐπιτηθεύειν. I. 14. f.
- ἐπιτιθέναι. I. 11. f. — *imponere*. II. 46: ἐπιτίθεσθαι τι ἐπὶ τινός. I. 1. f. — ἐπιτίθεσθαι τινι, *aggredi aliquem*. II. 33.
- ἐπιτρέπειν. II. 111.
- ἐπιφέρειν. II. 72.
- ἐπιφονταῖν. II. 47.
- ἐποψ. II. 92, 93.
- ἐπτάκις. II. 115.
- ἐργάζεσθαι. I. 49. f.
- ἐργασία. I. 21. m.
- ἔργον, *opus*. II. 17, 23. — *de re venerea*. II. 36.
- ἐρείδειν εἰς. I. 46.
- ἔρημος. II. 56.
- ἐρμηνεῖα (τοῦ ὀνόματος). I. 7. i, II. in *inscript*.
- ἐρμηνεύειν. I. 21. i, 38. m.
- Ἐρμῆς. I. 36.
- ἐρχεσθαι εἰς ἧτταν. I. 6. f.
- ἔρως. II. 26.
- ἐσθίειν, *in ore tenere*. I. 2. i: — *edere*. II. 105, 109, 110, 113.
- ἔσθ' ὅτε. I. 6. m, 25.
- ἔσχατος. II. 58.
- ἔσω βλέπειν. I. 24.
- ἔτι γε μὴν. I. 6. i, 7. i. — ἔτι δὲ καί. I. 3. m, 14. f. — ἔτι καί. II. 15. — ἔτι τε καί. I. 10. m.
- ἔτος κατ' Αἰγυπτίους. II. 89.
- εὐεργεσία. I. 56.
- εὐεργέτης τινός. I. 57. i.
- εὐθίως. II. 111.
- εὐκαρπία. II. 92.
- εὐλογεῖν τινα. I. 49. i.
- εὐλόγως. I. 11. f, 58, 61.
- εὐμετάβλητος. II. 78.
- εὐομία. II. 92.
- εὐρίσκειν. II. 74, 78, 81.
- εὐσθενής. I. 18.
- εὐσύλληπτος. I. 54. m.
- εὐτομία. I. 46.
- εὐτονος. I. 62.
- εὐφημεῖν. I. 49. i.
- εὐφυής. I. 37.
- εὐχαριστία. I. 55.
- ἐφάπτεσθαι. I. 24.
- ἔχειν ἀσθενῶς. II. 50.
- ἐχθρὸς ἄνθρωπος. II. 35. ἐχθρός. II. 71, 72, 94, 103.
- ἔχιδνα. II. 60, 87.
- ἔχισ. II. 59, 111.
- ἔως δ' ἄν, *cum conjunct*. I. 14. m.

Z.

- Ζῆν βίον τίλειον. II. 89.
 ζηλότυπος. I. 22.
 ζημία. II. 73.
 ζωδίων, (signum Zodiaci.) I. 10.
 i, II. 21. i. — *imago*. I. 11. f.
 ζωή. II. 117.
 ζωογονεῖν. I. 22. ζωογονεῖσθαι.
 I. 10. m, 11. i.
 ζωογονία. I. 11. i.
 ζώσιμος. I. 38. f.

H.

- Ἡγεμονικόν (τὸ). I. 21. m.
 ἡδονή. I. 32. II. 91.
 ἡδύς. II. 39, 91.
 ἡ θ, vox Aegyptiaca cor significans. I. 7. m.
 ἡλικία. II. 107. — *ἐν ἡλικίᾳ γενόμενος*. I. 56.
 ἡλιος. I. 1. i. ἡλιος κύριος ὁράσεως. I. 6. m.
 Ἡλίου πόλις. I. 10. f, II. 57. m.
 ἡμεροῦσθαι. II. 77.
 ἡμίονος. II. 42.
 ἡμισφαίριον (τὸ ἄνω — τὸ κάτω) τοῦ οὐρανοῦ. I. 11. m.
 ἡμίτομος. I. 63.
 Ἡρα. I. 11. i, m.
 ἡσυχάζειν. II. 97.
 ἡσυχία. II. 98.
 ἦτταν (εἰς) ἔρχεσθαι. I. 6. f.
 ἦττασθαι. II. 70.
 Ἡφαιστος. I. 12.

Θ.

- Θαλάμη. II. 105.
 θαλάσση. II. 104, 111.
 θάλλειν. II. 83.

- θάνατος. II. 23, 57. f, 59, 72.
 θάπτειν. II. 57. f.
 θεά. I. 11. f.
 θεᾶσθαι. I. 54. m, II. 98.
 θεός (ὁ), *Sol.* I. 5, 10. f, 35. —
 ἡ θεός, *Luna*. I. 3. i, 10. f, 15, 49. i, m.
 θείειν, (de accipitris volatu) II. 15.
 θεραπεΐα. II. 58.
 θεραπεύειν, (de iis qui cadaverum animalium sanctorum curant) I. 39. f. — *Sapato*. II. 76. *ἐκτόν*. II. 93.
 θέρμαντικός. I. 46.
 θέρος. I. 21. f.
 θεωρεῖν. II. 85.
 θηλάζειν. II. 53.
 θήλεια (ἡ), *foemina* (de animale). I. 8. i, 46, II. 69, 115.
 θήλος (τὸ), *foemina* (de animale). I. 46.
 θήλυ (τὸ), *foemina* (de animale). II. 78.
 θηλυκός, *foeminus*. κεφαλὴ θηλυκή. I. 24.
 θήρα. II. 26.
 θηρᾶσθαι. II. 114.
 θηρεύειν. II. 73; 90. *θηρῆσθαι*, II. 51, 91.
 θίγειν. II. 81.
 θήσκειν. II. 31.
 θρασύς. II. 69.
 θρίξ. II. 70, 73.
 θυμιατήριον. I. 22.
 θυμικός. I. 14. f.
 θυμός, *exanimescens*. I. 17. — *ira*. II. 38, 75. — *animi intentionis*. II. 97.
 θυμοῦσθαι. II. 38, 67.

I.

Ἰατρὲν δαπάνη. II. 46.
 ἴβρις. II. 81.
 ἰδέαι. I. 10. m.
 ἰδῶν. II. 56.
 ἰδωμορφος. I. 10. f.
 ἰδιος, unus. I. 54. m., II. 49, 57.
 f, 58, 59, 65, 67, 71, 73,
 83, 88, 90, 110, 113, 116, 117.
 ἰερὰ βουλή. I. 6. i.
 ἰερακόμορφος. I. 6. m.
 ἰεραξ. I. 6, II. 15, 99.
 ἰερόν (τὸ). I. 14. m., 41. τὰ ἱερά,
 templa. I. 14. i. — Ἱερεῖα ἀνι-
 στή. I. 39. m.
 ἰερογλυφεῖν. II. 34.
 ἰερογλυφία. I. et II. in Inscrip-
 τισι. I. 38, 39.
 ἰκανός: ἔξ ἰκανοῦ διαστήματος.
 I. 11. i. — ἰκανοί, ἁπλῆς.
 I. 70.
 ἰλός (ἡ). I. 25.
 ἰμνοποιήμα. I. 56. Ἰμνος πο-
 τῆμος. II. 20.
 ἰμπος. II. 44, 45, 50.
 ἰμπεριον. II. 52, 59, 97, 98.
 ἰμπερία. I. 16.
 ἰμπεριός. I. 66.
 ἰσος. II. 35, 118.
 ἰστέον τι. I. 45.
 ἰσχυρός. I. 57. i, II. 69, 84.
 ἰσός. I. 70.
 ἰσος. II. 118.
 ἰταρότης. I. 51.
 ἰχθυόειον. II. 108, 109.
 ἰχθύς. I. 44, II. 103, 104, 109, 111.
 ἰχθυόειος ἄρτος, ἰσχυροῦς.
 I. 14. f.

ἰχθυόων. II. 33.
 ἰχθυος. II. 45.
 ἰχθὺς, sanguis. II. 57. m.

K.

Καθάπερ. I. 8. i, 10. f, 11. f,
 14. i, m, f, 21. m, f, 39. m.
 καθαρός. I. 43.
 καθαρός. I. 59, 57. i.
 κάθετον (κατά). I. 6. m.
 καθήκον. I. 49. f.
 καθέναν. I. 46.
 καθιερωσθαι τι. I. 10. f.
 καθίσταται, esse: καθίσταται, es-
 istens. I. 1. m. ὁ Νεῦκος ἡγε-
 μὴν καθίσταται. I. 21. m. οἷον
 λόγος καθίσταται. I. 27. m.
 καθίσταται. I. 37.
 καθύ. I. 62, 66.
 καθύλου (τὸ). I. 7. f.
 καθυπλήξασθαι. II. 12.
 καθώς. I. 11. f.
 καί. II. 62.
 καί. I. 21, f, II. 92,
 107. — Oecasia. I. 57. f.
 κακά (τὰ). I. 38.
 κακία. I. 57. f, II. 90.
 κακός. II. 105.
 καλός: ἐπὶ καλῶ. II. 114.
 καλός. II. 53.
 κάμηλος. II. 100.
 κάμπτεν. II. 100.
 κάπρος. I. 10, 12, II. 41.
 καὶ, cum subjunct. I. 53.
 καπτός. I. 54. m, II. 16.
 κάραβος. II. 106.
 καρδία. II. 4.
 καρκίνος. II. 108.
 καρκινώδης. II. 78.

κάστωρ. II. 65.

κατά, cum genit. *adversus*, *contra*, ἰν: καθ' αὐτοῦ. I. 67. —

Cum accusat. *quod adinet ad*:

κατὰ μόριον. I. 46. κατὰ τὴν

δρασιν. II. 101. — *prope*, ἰν:

κατὰ τὰ νότια τῆς Αἰθιοπίας

μέρη. I. 21. f. κατὰ κόσμον. I.

34. — *circa* (de tempore), καθ'

ἐκάστην ὥραν. I. 16. i. f. κατ'

ἐνίαντον. II. 21. κατὰ τὸν τῆς

ἀναβάσεως καιρόν. I. 21. f. κατ'

ἐκείνον τὸν καιρόν. I. 57. f. κα-

τὰ τὴν ἀρχήν. II. 83. κατ' ἐκεί-

νον τὸν χρόνον. II. 99. — *cum*:

κατὰ νοῦν. I. 54. f. — *per*: κατὰ

τὴν κίνησιν. I. 54. m. — *per*,

(de tempore): κατὰ τὰς νύκτας.

II. 25. — τὸ κατὰ φύσιν, *con-*

ditio naturalis, *natura*. I. 14.

m. καθ' αὐτήν, *ipse per se*.

I. 21. m. κατὰ τὸ μάλλον ἀ-

κούειν, *magis audire*, *audire*

praestare. II. 68. — *Omissum*:

ταύτην τὴν ἡμέραν. I. 10. m.

καταβαίνειν. II. 43.

καταδηλοῦν. I. 60.

καταδιώκειν. II. 65. καταδιώ-

κεσθαι ὑπὸ τινός. II. 50.

καταδιωκτικός. II. 90.

καταδυναστεύειν. I. 6. f.

καταθυμῶς. II. 117.

κατακαίειν: κατακαϊόμενος τὰ —

πτερά. I. 54. m.

κατακλεῖσθαι ὑπὸ τινός. II. 91.

κατακλίνεσθαι. I. 38. f.

κατάκλισις. I. 38. f.

καταλαμβάνειν. I. 25.

καταλείπειν. II. 31.

καταμύειν. II. 108.

καταναλλίσκειν. II. 113: τῆς

ρας εἰς τί. I. 11. m.

καταπίνειν. II. 110.

καταρῥεῖν. II. 57. m.

κατασκέδασμα, *apparatu*. I. 16.

κατασκευάζειν. I. 16. f, 21. i.

κατάστασις. I. 57. m.

κατατίθεσθαι ἐν. I. 54. i. —

I. 10. i.

κατατρέφειν πλαιῖος. I. 11.

καταφύγγειν. I. 29.

κατέρχεσθαι. II. 43.

κατεσθίειν. II. 113.

κατευθύ. I. 6. m.

κατέχεσθαι. II. 79. — *Cori*. II. 11.

κατηγόρια. II. 61.

κατορύσσειν. I. 10. m, II. 88.

κατωφερέης. I. 69.

κενοποιός, *centrem coloma*. I. 11.

κέντρον. I. 62.

κέρας. II. 18, 21. — *κέρας*,

cornua (lunae). I. 4.

κηδείαι: οἱ θεραπεύοντες ἡνίκά

κηδείας, i. e. οἱ ἐνταφιασ-

I. 39. f.

κηδεύειν. I. 35. — *de his qui ce-*

pora animalium mortuorum ce-

rant. I. 39. m.

κηλεῖσθαι. II. 54.

κινεῖσθαι. II. 87, 102.

κίνημα (τὸ) τῆς ψυχῆς. I. 11.

κίνησις. II. 87, 97, 100. κίνη-

μον. I. 30.

κλῆν. II. 99.

κλεῖσθαι (τὰ). I. 19.

κληρονομεῖσθαι ὑπὸ τινός, *in*

redem habere aliquem. II. 8.

κλίμα. I. 21. f.

- ἰέμαξ. II. 28.
 ὕγχος. II. 107.
 ἡλία. II. 114.
 ἡμεῖσθαι. I. 19.
 ὡλᾶζεσθαι ἐπὶ τινί. II. 112.
 ὡλακεία. II. 91.
 ὡλακεύειν τινά. II. 59.
 ὡλλᾶσθαι τιν. II. 108.
 ὠλυμβῶν. I. 14. f, II. 104.
 ὠλυμβος. I. 14. i, f.
 ὄνυξα. II. 79.
 ὀπτεῖν. II. 38.
 ὀρεῖ. I. 8. f.
 ὀρώνη. I. 8, 9, II. 25, 40, 89, 97.
 ὀσμινον. I. 38.
 ὀσμοειδὴς γένεσος. I. 10. m.
 ὀσμοειδῶς. I. 59.
 ὀσμοκράτωρ. I. 61.
 ὀσμος, *mundus*. I. 2. i, 10. i, 13, 34, 64. — *terra*, *orbis*. I. 21. f, 59, 60, 61, 63.
 οουκοῦφα. I. 55.
 κραθία. II. 101.
 κράζειν, (de cantu upupae). II. 92. (de cynocephalo). I. 16. f.
 κρατεῖν τινος, *imperare alicui*, *praetere alicui*. I. 17, 59, 63, II. 106. — *superare aliquem*. II. 84. — *τε*, *tenere*, *comprehendere aliquid*. II. 5, 7, 46. — *τινα imperare alicui*. II. 106.
 κρίνειν τινά. I. 38, f.
 κρίος. II. 85.
 κρίσις. I. 50.
 κροκόδειλος. I. 67, 68, 69, 70, II. 24, 35, 80, 81.
 κρούμα. II. 116.
 κρούνος (δ). I. 16. m.
 κρύπτειν. II. 67. ἐν ἑαυτοῦ. II. 90.
 κρύφα. II. 90.
 κτήνος (τὸ). I. 49. m.
 κτήσις. II. 31.
 κτίζειν. II. 31.
 κτίσμα. II. 119.
 κύειν. II. 110.
 κύσκειν. II. 82.
 κυκλεύειν: ἡ σελήνη κυκλεύει τὰ δώδεκα ζώδια, *luna ambit duodecim signa* (Zodiaci). I. 10. i.
 κύκλος ἡλίου. II. 14.
 κυκλωθὸς, *rotundus*. II. 2.
 κύκνος. II. 39.
 κύλειν ἑαυτόν. II. 31.
 κυνηγετεῖν. II. 108.
 κυνηγός. I. 53.
 κυνοκέφαλος. I. 14, 15, 16.
 κυοφορεῖν. I. 10. i, 11. m. κυοφορεῖσθαι. I. 10. i.
 κύπτειν: κεκυφώς. I. 69.
 κυρεῖν ζωῆς καὶ θανάτου. I. 1. f.
 κύων. II. 22, 101.
 κώνωψ. II. 47.

Δ.

- Δαγώς. I. 26.
 λαλεῖν. I. 28. — *Sonum edere*. II. 55.
 λαλιά. I. 27. i.
 λαμβάνειν. I. 49. f. ὀπῆν. II. 57. m. — λαμβάνεσθαι τινος. I. 70. — λαβὼν abundat: πεσόντας λαβὼν κατορθύττει. II. 88.
 λεία. II. 82.
 λέγειν (τὸ). I. 27.
 λέγεσθαι. II. 100.
 λείπειν. II. 34. — αἱ ἡμέραι λείπουσαι, *dies reliquae*. I. 11. m.

λείγειν. II. 83.
 λείψος. II. 24.
 λεοντόμορφος. I. 21. i.
 λίων. I. 17, 18, 19, 20, 21, II. 28,
 75, 76. — *Signum Leonis*. I.
 21. i.
 λίαν. II. 66.
 λίθος. II. 74.
 λικμός. II. 96.
 λίψ. I. 10. i.
 λογισμός. I. 26.
 λόγος. I. 27, II. 27. περί οὗ
 λόγος ἐστὶ πλεῖστος φερόμενος
 παρ' Αἰγυπτίους. I. 36. — *Re-*
tio: ἄνευ λόγου τινός. I. 16. f,
 35. λόγος περί αινός. I. 56.
 λόγος ἰγνής. II. in *Index*.
 λοδοροῦσθαι. II. 61.
 λοιμώδης. I. 57. m.
 λύκος. II. 22, 45, 73, 74.
 λύρα. II. 116.

M.

Μαίνεσθαι. I. 67.
 μακρόθεν. I. 29.
 μανία. I. 39. m.
 μαρτυροῦσθαι (de pisce), II. 109.
 μαυρός. II. 23.
 μαχαίρα. II. 19.
 μάχεσθαι πρὸς τινα. I. 56.
 μάχην ποιῶσθαι. I. 6. f.
 μάχας τινα. I. 57.
 μέμστον. I. 47.
 μενίσ, nomen Aegyptiacum ser-
 pentis ore caudam itenentia.
 I. 59.
 μειώσιν λαμβάσκων. I. 2. f.
 μέλλων (τὸ). I. 14. m.; 38. — *Ante-*
ponitur seriae. II. 114.

μελετῶν. I. 39. i.
 μέλι. I. 62.
 μέλλειν: τὸ μέλλον. II. 23. καὶ
 μέλλοντα τελεῦσθαι. I. 2. m.
 μέλλων θηρεῖσθαι. II. 72.
 μέλος (τὸ). I. 45. — *Canthara*.
 II. 39, 55.
 μένειν. II. 108; ἐν αὐτῇ II. 69.
 μερίζων. II. 27, 56.
 μέρος: τὸ ἡλίαν καὶ πελάγης μέ-
 ρος τῆς συνόδου. I. 14. m. —
Part corporis succedili. I. 70.
 — *Part, belli locum ubi pugna-*
mur. I. 11. m. — 'Εν τροφῇ
 μέρει, *inter cibum*. I. 57. f.
 μέσον (τὸ) τῆς ἡμέρας. I. 10. f. —
 διὰ μέσου τινός, *ore alioque*.
 I. 49. m.
 μετά, cum genitivo, ἐν: II. 14. —
cum: II. 73, 86. — *Cum accu-*
sativo, post: I. 46, II. 57. f,
 78, 107. — *μετὰ τοῦ, sequente*
infinitivo, praeterquam quod:
 II. 14. i. — *μετὰ τὸ, sequente*
infinitivo, quando, interea dum.
 II. 59.
 μεταλαμβάνειν τινός. I. 11. i,
 m. — *participium essetive*
sei. I. 57. m.
 μεταμελεῖσθαι. II. 112.
 μεταφράζειν. I. in *Inscript*.
 μετέχειν τινός. I. 14. f.
 μετέωρος. II. 15. καὶ μετώρη.
 II. 98.
 μέχρι. I. 81, 47. μέχρις αὐτοῦ, do-
 nec. I. 48, 55.
 μὴ ἄρα, cum subjunct. II. 98.
 μηκέτι. II. 114.
 μηκέτιεν τὸν λόγον. I. 11. f.

μήν. P. 4. 66.
 μηνύειν. I. 61.
 μηρός. I. 11. m., II. 83, 100.
 πηκτήρ (de animale). I. 53, 57. i.
 μήτρα. II. 42.
 μαίνειν. I. 44, 50.
 μίγνυσθαι τινα H. 40, 111, 113.
 μικρόν. I. 35.
 μικρός. II. 66.
 μίξις. II. 59. — *commercium*. II. 111.
 μισέειν. FF. 59, 60. μισεῖσθαι. I. 44.
 μοῖρα. II. 29. — μούρα. I. 4.
 μοιρίδιον. I. 35.
 μόνας. I. 11. f.
 μονογενής. I. 10. i.
 μονοκέρως. I. 10. f.
 μόνον. II. 59, 74.
 μόριον (τὸ), i. e. τὸ ἀδύνατον. I. 16. i, 46.
 μορφοῦν. II. 83.
 μουσα, *Musica*. II. 29.
 μουσικός. IF. 39.
 μύειν: μέμνηται τοὺς ὀφθαλμούς.
 I. 19.
 μυκᾶσθαι. I. 47.
 μύραινα. II. 111.
 μύρμηξ. I. 52, 54, 64.
 μῦς. I. 50.
 μῦσος. I. 44.
 μυστικός. II. 58.
 μυστικῶς. I. 35.
 μωρία. II. 85.

N.

Νάρκη. IF. 104.
 νεάζειν (de tempore). I. 2. f.
 Νεῖλος. Νεῖλον ἀνέβασαι. I. 21. i.
 νεκρός. IF. 44.
 νεκροῦσθαι. F. 14. m.

νέμεσθαι: ἔπειθ' ἐπὶ τὸ ζῶον ἐπὶ
 ἑρμῇ ἐνεμάρθη. I. 14. f.
 νέος: νέαν ὕδωρ, αἶμα, φωνὰς ac-
 cessit Nilo, tempore incrementi.
 I. 21. i.
 νεοσιᾶ. I. 55, II. 25, 46, 49,
 56, 64.
 νεοσιός. II. 31, 57. f, 97.
 νέειν: εἰς τὸ κάτω ποταμὸν κέρας.
 I. 4. νενευκῶς εἰς τὴν γῆν. I.
 14. i. νεύειν ἐπὶ τῇ. II. 42.
 νέφος. II. 98.
 νήπια (τὰ), (de pullis ovium).
 I. 11. m.
 νήχεσθαι. II. 110.
 νηκᾶσθαι. II. 71.
 νοήμα. II. 117.
 νομίζειν. I. 10. f. — *intelligere*,
significare. L. 61. — νομίζεσθαι,
haberi. I. 49. f. — *salera*. I. 54. i.
 νόσος. II. 8.
 νοσαδάς. I. 57. m.
 νοῦν, vox *Aegyptiaca*, qua *Nili*
incrementum indicatur. L. 21. i.
 νυκτέρις. II. 52, 53, 64.
 νυκτικόραξ. II. 25.
 πῦν (μέχρι). I. 8. f. μέχρι τοῦ
 γῦν. I. 14. i.
 ρύξ. II. 1.
 ρωτιαῖον δασύον. II. 9.

Ξ.

Ξένη. P. 23, 30.
 ξερός. I. 54. m.
 ξόανον. I. 10. f.

O.

Ὀδοός. II. 53, 89.
 ὀθεν. I. 17, 21. i, 25, 55.
 οἰκεῖος, *suus*. II. 65. — *fami-*
liaris. II. 108.

- οικεῖν πόλιν. II. 49.
οικονομία ἀστροική. I. 13. οἰκο-
νομία τοῦ κόσμου. I. 13.
οἰκουμένη, *orbis habitatus*. I. 14.
i, m. — *terra, orbis terrarum*.
I. 21. f,
οἰνοβαρής. II. 101.
οἰκιστὴν, *dedicare*. I. 36.
οἶκος. II. 92.
οἶον. II. 15.
οἰωνίζεσθαι. I. 8. f.
οἰνεῖν. II. 100.
ὀλίγον (κατ') I. 16. m.
ὀλοσχερής. II. 31.
ὀλως (μηδέν). I. 13.
ὀμοιότης. I. 65.
ὄμμα. II. 101.
ὀμόνοια. II. 11.
ὀμοῦ τιθέναι. II. 70.
ὀμόφυλος. II. 106.
ὀνοκέφαλος. I. 23.
ὄνυξ, *ungula* (hippopotami). I. 56.
— *unguis* (accipitris). II. 99.
ὀξείως. II. 35.
ὀξύς. II. 87. — κατὰ τὴν δρασιν,
visu acer. II. 101.
ὀξυωπεῖν εἰς τί. I. 40. πρὸς τὰς
ἡλίου ἀκτῖνας, I. 6. i.
ὀξυωπέστερον ὄρῳ. I. 11. i.
ὀπή, *vulnus*. II. 57. m.
ὀπισθεν. II. 66.
ὀπισθια (τὰ). II. 48. τὰ ὀπίσ-
θια μέρη. I. 10. i. οἱ πόδες
ὀπίσθιοι. II. 102.
ὀπίσω. II. 66.
ὀπλον. II. 5.
ὀπως, cum subjunct. I. 53, 56.
ὄρῳ. II. 63, 87.
ὄρασις II. 101.
ὄρῳ πρὸς σύλληψιν, *con-*
desiderare conceptum. I. 11
i, 47. *libidine ferri*. II. 7.
ὄργή. I. 14. i, f. — *libidinis*
sania. II. 115.
ὄργιλος. I. 14. f.
ὄρθινον: κατ' ὄρθινον. II. 94.
ὄρθός. II. 48. γραμμὴ ὄρθ.
II. 30.
ὄριγανον. II. 34.
ὄρμῳ. II. 114.
ὄρμος ζωῆς εὐδαι. I. 38. i.
ὄρτυξ. II. 10.
ὄρυξ. I. 49.
ὄρχησις. II. 54.
ὄσμή. II. 90.
ὄστάριον. II. 36.
ὄστέον. II. 10, 38.
ὄσφραίνεσθαι. II. 84.
ὄσφραντικός. II. 84.
ὄσφρησις. I. 39.
ὄσφης. II. 9.
ὅταν, cum subjunct. I. 16. i.
II. 57. i, 59. m, 77, 104, 105,
108. f.
ὅτε μὲν — ὅτε δέ. I. 1. i.
II. 69.
ὅ τ' αἰεὶ, *vox Aegyptiaca* *εὐ-*
μακρόθεν significans. I. 24.
οὐδὲ γὰρ οὐδέ. I. 49. f.
οὐκέτι. I. 11. i.
οὐ μή. II. 72.
οὐρά. I. 59, 70, 73, 112.
οὐρανία, *Dea coeli*. I. 11. i.
οὐράνιος ταῦρος. I. 10. f.
οὐρανός (ῥ). I. 11. ὁ οὐρανός
I. 11. f. 37, II. 16.
οὐρεῖν. I. 16. i, II. 67.
ὄρις. I. 1, 45, II. 33.

ὄφθαλμός. I. 68, II. 63, 101.
 ὄχρεια, (de tauro). II. 43; ὑπη-
 νέμιος. I. 11. i.
 ὀχεύειν, (de hirco). I. 48. ὀχεύ-
 εσθαι ὑπὸ τινός. I. 11. i.
 ὀχλεῖσθαι. II. 115.
 ὄχλος. II. 12.

II.

Πάγος. II. 26.
 παιδεία. I. 37.
 παιδεραστία. II. 95.
 παῖδες Αἰγυπτίων, pro Αἰγύπ-
 τιοι. I. 10. f.
 παιδίον (τὸ). I. 28.
 παιδοποιεῖσθαι, (de animali). I.
 10. i.
 παιδοποιεῖα (de animali). I. 11. i.
 πάλας. II. 117.
 παλαιός. II. 27.
 πάλιν. I. 64.
 πανταχόθεν. II. 108.
 παντοκράτωρ. I. 64.
 πάντοτε. I. 26.
 πάνυ. II. 98.
 πάπυρος. I. 30.
 παρὰ, cum genit. a vel ab: I.
 35. — cum dat. apud: I. 27,
 29, 64. — cum accusat. prae,
 prae, plus quam: I. 6, i.
 14. f, 39. m, 47. f, 52, II.
 118. f. — propter: παρ' ὃ,
 unde, quapropter. I. 11. m,
 14. m.
 παραγίνεσθαι εἰς, ἐπὶ τὶ, ve-
 nire ad aliquid. I. 11. i, 21.
 m, 47, 52, II. 57, f. — redire,
 advenire. I. 35, 51.
 παρακεῖσθαι. I. 40.

παρακολουθεῖν. II. 78.
 παραλαμβάνειν. I. 19. τὸ εἰς τὶ,
 adducere aliquid ad aliquam
 rem significandam. I. 58, II. 78.
 παραμένειν. II. 58.
 παραπλήσιος. I. 10. i.
 παραπλησίως. I. 8. m.
 παρασκευάζειν. I. 70. — εὐαν-
 τόν. I. 11. m.
 παρατίθεσθαι. I. 57. f. — εἰς.
 II. 105.
 παραχρῆμα. II. 45.
 πάρδαλις. II. 70, 90.
 παρεισέρχεσθαι. II. 108.
 παρέρχεσθαι τὰς συμφοράς. II. 72.
 παρέρχεσθαι διὰ τινῶν. II. 72.
 παρέχειν τινὶ μεταλαμβάνειν τι-
 νός. I. m.
 παρίστασθαι τινι λόγον. II. in
 Introd.
 παστοφόρος, qui portat asdicu-
 lam Dei. I. 41.
 πάσχειν ταῦτά τινι. I. 41. i.
 πάσχειν ὑπὸ τινός. I. 39. f.
 πατεῖν. II. 45.
 πατήρ, (de animale). I. 53, 57.
 i, II. 45, 57, 58.
 πατρίς. II. 57. f.
 πάτρων. II. 51.
 πείθεσθαι, (in re venerea). I.
 8, m.
 πειθήνιος πρὸς τινά. I. 62.
 πεινᾶν. II. 108.
 πειράζειν τινά. I. 56; εἰ γρά-
 φει. I. 14. f.
 πελαργός. II. 58.
 πελεκάν. I. 54.
 πενθεῖν τι. I. 14. i.
 πέρας. I. 38.

- πέρδ.ξ. II. 95.
 περιβάλλεσθαι H. 72.
 περίβολος (ἡ παρδία φυγῆς). I. 7. m.
 περιγίγεσθαι τινα. H. 71.
 περιδεῖν. II. 77, 78.
 περιέχεσθαι. II. 29.
 παροδεύειν, *modari*. H. 98.
 περιπατεῖν. I. 58.
 περιπίπτειν: *μανίᾳ περιπίπτει* αὐτῷ. I. 39. m. *παρπίπτειν* τινί. II. 124.
 περιπλέκεσθαι τινι. II. 112.
 περιστρέφει. I. 57. f, H. 32, 48.
 περιστρέφω. I. 14. f.
 περιστρέφω. I. 54. m. *ὑποποστ.* I. 1. i.
 περιτομή. I. 14. f.
 περιφέρεσθαι *πληρίως*. I. 6. m.
 πετεινά (τά), *aves*. I. 6. i, 54. i, II. 56.
 πήγνυσθαι. II. 83.
 πήχεϊς, (*latius mensura*). I. 5.
 πείζω. II. 54.
 πίθηκος. II. 66, 67, 76.
 πίνω. II. 167, 168.
 πιννοφύλαξ. II. 108.
 πίπτειν. II. 88.
 πλαγίως περιφέρεισθαι. I. 6. m.
 πλανᾶσθαι: *πλανώμενος τοῖς τοῦ βίου κακοῖς*. I. 38. f.
 πλάσσειν. I. 10. i.
 πλεῖον (ἐπὶ), *vidl. ἐπὶ*.
 πλεκῶκη. II. 113.
 πλεονασμός. I. 21. m,
 πληγή. II. 74.
 πλήθος (τὸ λοιπὸν). I. 62.
 πλημμυρεῖν, (*de aqua Nili*). I. 21. i, 35.
 πλημμύρα. I. 21. f, 34.
 πλησιάζειν. II. 61.
 πλησιασμός. I. 8. m.
 πλήσσειν. II. 74.
 πνεῦμα. I. 64.
 ποιεῖν. II. 119.
 ποιεῖσθαι *μαχήν*. I. 6. f, 54. f;
γένειν. I. 10. m; *δρόμον*, *ibid.* f; *ἐπιμέλειαν*. I. 11. m; *σχῆμα*. I. 15; *κραυγὴν*. I. 49. i; *τὸν ἀγῶνα*. I. 54. f; *γάμον*. I. 56; *κίνησιν*. II. 100. *ποιεῖται* να *τῇ ἀνάβασει*. I. 21. i.
 ποιή. II. 18.
 πολέμου στόμα, *ρυμὰ*. H. 5.
 πολιορκία. H. 28.
 πολύγωνος. I. 6. i, 48, 67.
 πολυπόους. H. 105, 106, 112.
 πολυπερμία. II. 115.
 πολύτεκος. I. 67.
 πολυχρόνιος. I. 6. f, 34, II. 21, 57, i.
 πορεύεσθαι. II. 57. m.
 πορίζειν: *αἱ τραφαὶ πορίζουσι ὑπὸ τινός*. I. 42. *πορίζεσθαι αὐτῷ*. I. 52.
 ποτὲ μὲν — ποτὲ δὲ — ποτὲ δὲ. I. 21. i.
 πόταμος. I. 49. f.
 πραγματεία, *opus*, *εὐαγγελισμὸς* II. in *Introd.*
Praepositionis omisissae: *τὴν ἀνατολὴν θένον, νεκρὸν οὐκ οὐκ*. II. 15.
πράσσειν, πράττειν. H. 36, 117.
 πρό. II. 92.
 προαρεῖσθαι. I. 6. m, 14. f.
 πρόβατα. II. 79.
 προβοσκίς. H. 84.

- πρόγνους. II. 92.
 προέρχεσθαι. II. 64.
 πρόθυμος. I. 36.
 προτίσθαι. II. 114.
 προκεισθαι: πρὸς τὴν προκαιμέ-
 νην χολίαν. I. 16. f. καθὸ καὶ
 πρόκειται. I. 66.
 προνοεῖσθαι τινος. II. 82; δευ-
 τοῦ. II. 106; προνοεῖσθαι ὑπὸ
 τινός. *ibid.*
 πρόνοια θεοῦ. I. 13.
 πρόστιναι. II. 52.
 πρὸς, *cum dat.* *apud*: πρὸς αὐτῇ
 II. 51. f. — *cum accusat.* *con-*
tra, adversus: ἀπιδικίαν ἔχον
 πρὸς τὴν θάλαν. II. 49. m. —
esse: συνουσία πρὸς γυναῖκα.
 I. 32; ποιεῖσθαι πρὸς τὴν μη-
 τέρα γάμον. I. 56. — *secun-*
dum, consequenter: συμμετα-
 βάλλειν πρὸς τί. I. 27. — *quod*
ad, per: πρὸς γάμον μισγεσθαι
 τιν. I. 57. i; πρὸς σύλληψιν
 δογῶν. I. 11. i. — πρὸς, *cum*
accus., *pro genit.*: πρὸς τέκνα
 γένεως, *pro τέκνων γένεως*. I.
 32. — πρὸς τὸ, *cum infinit.*
ut. I. 49. f.
 προσγράφειν. I. 23.
 προσλαμβάνειν. II. 102.
 προσπεριποιεῖν. I. 40.
 προσπίπτειν, *aggredi*. II. 84. —
occurrere. II. 109.
 προσρίπτειν τί. II. 74.
 προστάσκειν. II. 12.
 προστιθέναι. I. 5, 40.
 προσφάγειν τινί. II. 51.
 προσηγορίαν (de basilinea). I. 1. f.
 προσίμῃας. I. 55.
 προσηγορίαν. II. 19.
 προφήτης. I. 39. ,
 πρώην (ὁ, ἡ). II. 77.
 πρῶτ' (κατὰ). I. 10. f.
 πρωτεύειν (τὰ) φέρειν. I. 27, II. 106.
 πρῶτος. II. 43.
 πταῖσμα. II. 56.
 πταρμός. I. 39.
 πτερόν. II. 52, 64, 81, 108.
 πτεροφυεῖν. I. 55, II. 57. m.
 πτερύγωμα. II. 108.
 πτέρυξ. II. 15.
 πτήνη (τὰ). II. 53.
 πτοεῖσθαι. II. 74.
 πτώματα (τὰ), *cadavera*. I. 11. i.
 πύρ. I. 43, II. 16, 38.
 πυργίτης. II. 115.
 πυρέττειν. II. 76. *πυρέττειν ἐκ*
τινός. II. 38, 41.
 πυρούσθαι (de corde). I. 22.
 πυρώδεις κόραι. I. 17.
- P.
- Ράβδος. II. 74.
 ράμφος. II. 96.
 ράχιν. II. 55.
 Repetitio *primaminiis* οὗτος
 τοῦτους δὲ τρεφομένους ἐν
 τοῖς ἱεροῖς, καὶ ἐπιμέλειαν εὐ-
 χάνοντας, οὐκ ἐθέλει πάλαι
 πάλαι ζῶν — πάλαι, οὕτως καὶ
 τοῦτους. I. 14. m.
 ῥῆγμα. II. 57. m.
 ῥῆσσειν ἑαυτὸν ἐπὶ τὴν γῆν. II.
 57. i.
 ῥίπταιν. II. 65, 112.
 ῥώθων. II. 68.
- Σ.
- Σαλαμάνδα. II. 62.
 σὰρξ, *caro*, (pinnae). II. 108.

- σ β ὤ, vox Aegyptiaca πῦσδειαν
 significans. I. 38. i.
 σεβάζειν. I. 53.
 σελήνη. I. 1. i. ἐπεστραμμένη εἰς
 τὸ κάτω. I. 4.
 σημεῖον. I. 19, 49. i, 50. — *Signum*
hieroglyphicum, I. 20, 70.
 σημειοῦν. I. 28. — σημειοῦσθαι.
 I. 11. m, 38. f. τὸ κατὰ τί. I.
 3. m.
 σηπία. II. 114.
 σιάνειν, *pactum facere*. II. 73.
 σίδηρος, *festula ferrea*. I. 16. f. —
ferrum. II. 74.
 σκάρος. II. 109.
 σκεῦος. I. 38.
 σκηπτρον. I. 55.
 σκιάζειν. I. 70.
 σκληρός (de plantis). I. 37.
 σκορπίος. II. 35.
 σκότος. I. 70.
 σκύμνος. II. 38.
 σκώληξ. II. 47, 74.
 σπέρμα. I. 48, II. 2, 9.
 σπερμαίνειν. II. 115.
 σπερμολοεῖν. I. 46.
 σπλήν. I. 39.
 σπληνικός. I. 39, f.
 σταθμηρός. II. 78.
 στάσις, *conturbatio*. II. 9.
 σταφυλή. II. 93.
 στεῖρος. II. 42.
 στοιχεῖον. I. 1. i, 43.
 στολή βασιλική. I. 40.
 στόμα, os. I. 45, 59, II. 4, 59.
 80, 93, 110.
 στόμαχος. II. 6.
 στρέφειν ἐπὶ τὰ δεξιὰ — ἐπὶ
 τὰ ἀριστερά. II. 71.
 στρογγυλοειδής. I. 10. f.
 στρογγύλος. I. 17.
 στρουθίον. II. 115.
 στρουθοκάμηλος. II. 108.
 στρουθός. II. 51.
 συγγένεια. I. 14. m, f.
 συγγινεσθαι. II. 59. κατὰ μίξιν.
 II. 40.
 σύγγραμμα, *liber*. I. 70.
 συγχωρεῖν. II. 90.
 συζεῦγνυσθαι. II. 107.
 σύλληψις. I. 11. i, m, 46, II. 78.
 συλλαμβάνειν. I. 53. πρὸς ἰαν-
 τόν. II. 104.
 συμβαίνειν. I. 21. f.
 συμβολικῶς. I. 19.
 σύμβολον (τὸ): διὰ τὸ σύμβολον.
 I. 10. m. τὸ σύμβολόν τιος πρὸς
 τί. I. 17. — *Signum*, *noia*,
symbolum. I. 34.
 συμμεταβάλλειν. I. 10. m. πρὸς
 τί. I. 27.
 συμμίσγειν. II. 32, II. 40.
 συμμύειν. I. 47.
 συμπαθεῖαν κατὰσθαι πρὸς τινά.
 I. 14. i.
 συμπαθεῖν πρὸς τί. I. 7. f.
 συμφέροντα (τὰ). II. 84.
 συμφορά. II. 72.
 συνάγειν πόδες συνηγμένοι. II. 3.
 συναντᾶν. I. 8. f.
 συνεκλείπειν τινί. I. 25.
 συνέχεια. II. 116.
 συνεχής. I. 21. f.
 συνεχῶς. I. 39. i. I. 51.
 συνιέναι. I. 47.
 συνιστάναι. I. 12, 13, 33.
 συνευρίσκειν τινι. II. 103.
 σύγθεσις(ή) τοῦ ὀνόματος. I. 7. m.

νοθεύουσα (ἡ σελήνη) τῷ ἡλίῳ.
 I. 14. i.
 νόδος, *conjunctio* (Lunae et So-
 lis). I. 10. m. — *Coitus, con-*
gressus (animalium). I. 47.
 νουσία. I. 33.
 νοχῆς, *continuus* (in agendo).
 II. 116.
 οριγῆς. II. 117.
 ορισμα. II. 91.
 οστρέφειν. II. 83.
 πατρα, *pila* (scarabaei). I. 10. m.
 παιροειδὲς σχῆμα. I. 10. i.
 φήξ. II. 24, 44.
 φραγίζειν. II. 27.
 χῆμα. I. 15, 66. ποιεῖσθαι σχῆ-
 μα, προ σχηματίζεσθαι. I. 15.
 σχηματίζεσθαι. I. 59; (de luna).
 I. 4. — τοὺς δόνυχας σχημα-
 τίσθαι ἐν τῷ ἄνω. I. 6. f.
 ἰχθυόνιον (*juncus scriptorius*). I.
 14. m, 38.
 ὠάζειν. II. 104.
 ὠθεις. I. 3. i.
 σωφρονίζεσθαι. II. 75, 77.
 σωφροσύνη. I. 46, II. 7, 78.
 σώφρων. I. 46.

T.

Ταμινεύεσθαι. I. 11. i.
 τάξις. II. 117.
 ταπεινώσις. I. 6. i.
 τάσσειν. I. 21. m, II. 117. τάσ-
 σεσθαι ἀντὶ τινός. I. 7. i.
 ταυροειδής. I. 10.
 ταῦρος. I. 46, II. 43, 77, 78.
 ταφή. II. 88.
 τέκνα. II. 60, 66. de *animalibus*.
 I. 53. de *pullis vulturis*. I. 11. m.

τελεῖν. I. 35. τελεῖσθαι. I. 3. m.
 τέλειος. I. 39. i, II. 89.
 τελειοῦσθαι. II. 83. — *feri*: πο-
 λέμου μέλλοντος τελειοῦσθαι.
 I. 11. i.
 τελείως. I. 27.
 τελείωσις: παντοκράτορα σημαί-
 νουσι ἐκ τῆς τοῦ ζώου τελειώ-
 σεως. I. 64.
 τελεστής. II. 55.
 τελευτᾶν. I. 39. f, 57. i, f.
 τέμνειν, II. 14.
 Temporum mutatio: *fut.* pro
praes. aut *aor.* εἶθ' — ὀνο-
 μασθήσεται. I. 34. f. — ὁ
 λόγος ἀποδοθήσεται σοι. I. 35.
perfect. pro *praes.*: ἀποκί-
 χρηνται, *abuti solent.* II. 95.
 κεχῆρην, *hiat.* II. 108.
 τέταρτον ἀρούρας. I. 5. ἡμέρας.
ibid.
 τετραετηρίς. I. 5.
 τέττιξ. II. 55.
 τηνηαῦτα (τὸ). I. 6. f, 46.
 τιθέναι τι εἰς τί. II. 49, 64.
 τίνκειν. II. 43, 83. ὡά. II. 99.
 τίνκεσθαι. II. 60, 107.
 τίλλειν. I. 55.
 τόπος. II. 34.
 τὸ μὲν — τὸ δὲ ἄλλο. II. 70.
 τοξεύειν. II. 12.
 τόξον. II. 5.
 τούτεστιν. I. 10. m.
 τράγος. I. 48.
 τρέπεσθαι ἐπὶ τὸ ταπεινόν. (de
anibus). I. 6. m.
 τρέφειν. II. 97, 99.
 τρέχειν πρὸς τινά. II. 5.
 τριετής. I. 28.

τροπή χειμερινή. II. 3.
 τροφή. I. 30, II. 105, 110, 113.
 τρυγόν. II. 54. — *pastinacea*.
 II. 112.
 τρώγειν. II. 76, 79, 80.
 τυγχάνειν ἐπιμέλειας. I. 14. m.
 τυφλός. II. 41, 63.
 τυφλοῦσθαι. II. 41.

Τ.

Ύαινα. II. 69, 70, 71, 72.
 ὑγαίνειν. II. 46, 76.
 ὑγιής. I. 46. — *idoneus*. II. in
 Introd.
 ὑγιῶς (οὐχ). I. 16. m.¹
 ὑδραγωγός. I. 49. f.
 ὕδωρ. I. 43, II. 114.
 υἱός. I. 53, II. 26.
 ὑλακτεῖν. I. 39. i.
 ὑπακούειν: ὑπακούει πρὸς πᾶσαν
 μῆξιν τῷ ἄνδρι. I. 18. i.
 ὑπάρχειν: ταῦτα καὶ τῷ φοίνικι
 ὑπάρχειν ὀφείλει. I. 35.
 ὑπεκτείνεσθαι. I. 10. m.
 ὑπὲρ, *pro*: ἐν μὲν ὑπὲρ τῆς Αἰ-
 γυπτίας γῆς τάξαντες. I. 21. m.
 ὑπερβάλλειν. I. 46.
 ὑπεροχή. I. 6. i.
 ὑπηγέμεος. I. 11. i.
 ὑπηρετεῖσθαι. I. 57. f.
 ὑπτιάζειν ἑαυτὸν ἐν τῷ ἀέρι.
 I. 6. f.
 ὑπὸ, *per, ob*: ὑπὸ τῶν ὄμβρων.
 I. 21. f. ὑπὸ λιμοῦ. II. 96. —
cum accusat. sub, subter: ὑφ'
 ἦν. I. 10. i. ὑπὸ τὸν θρόνον. I. 17.
 ὑποβάλλειν. I. 54. m.
 ὑποκάτω. I. 27.
 ὑποτάσσειν. II. in Introd.

ὑποτιθέναι τι ὑπὸ τί. I. 17.
 ὕστερον. II. 77, 83, 102, 112, 113.
 ὕψαιμος. I. 27.
 ὕψηλός. I. 54. i, II. 56.
 ὕψηλως. II. 98.
 ὕψος. I. 6. i.
 ὕψωμα. I. 10. f.

Φ.

Φάγειν. II. 76, 79.
 φάρυγξ. II. 4.
 φάσσα. II. 46.
 φέρειν τινα εἰς ἀπώλειαν. I. 17
 εἰς φόβον. I. 20. — *ferre*:
 πρωτεῖα. I. 27, II. 106.
 φέρεσθαι, *venire*. II. 9.
 φεύγειν. II. 85, 86, 87.
 φθάνειν. I. 35.
 φθίγγεσθαι. II. 55.
 φθόγγος. II. 117.
 φθορικός. II. 79.
 φιλεῖν. II. 66.
 φιλοκτίστης. II. 119.
 φιλότεκνος. I. 53.
 φιλοπάτωρ. II. 58.
 φλύαρος. II. 86.
 φοβεῖσθαι. II. 74, 75.
 φοβερός. I. 20.
 φοῖνιξ. I. 3. f. — *Phoenix* (στῆλ.)
 I. 34, 35, II. 57.
 φονεύειν. II. 61, 66.
 φονεύς. II. 24.
 φόνος. II. 112.
 φρόνησις. II. 117.
 φυλακτηριάζειν ἑαυτὸν. I. 24
 φυλάκτηριον, *custodia*. I. 24
 φύλαξ. I. 60.
 φυλάττειν. I. 41, II. 116. *ist*
 τὸν ἀπὸ τιτὸς. II. 94.

ἰλον. II. 27.
 ἰημα. II. 61.
 ις, οὐνα. I. 11. i, 14. i, 46,
 47. — *Natura*. I. 49. f, 70,
 II. 37. τὰ φύσιν ἔχοντα ἀπα-
 λῶναι. I. 37. κατὰ φύσιν.
 II. 40. φύσει. I. 14. f. ἐκ τῆς
 ἰδέας φύσεως. I. 37. — *Na-*
tura, *status corporis*. I. 46.
 ολεός. II. 31.
 ονὴ *Aiγυπτία*. I. in Inscript. —
 φωνὴ ἄερος. I. 29. φωνή, *grun-*
atus (porci). II. 86.

X.

Καίνειν: κεῖν. II. 108.
 καρίζεσθαι τινι. I. 39. i.
 κάριν ἀποδιδόναι τινί. I. 55.
 χειμάζειν, *tempestatem emittere*.
 II. 98.
 χειμερινός. II. 3.
 χειμών. I. 52.
 χείρ. II. 119.
 χελιδών. II. 31.
 χηλή. II. 108.
 χηναλώπηξ. I. 53.
 χήρα (γυνή). II. 32.
 χηρεύειν. I. 8. f, II. 32, 95.
 χοῖρος. II. 37. 86.
 χολέδρα. I. 21. i.
 χολή, I. 57. f. χολήν ἔχειν. II. 48.
 δεχεσθαι. *ibid.*
 χορηγεῖν. I. 55.
 χρᾶσθαι. II. 111.
 χρεία: ἀμφοτέρων γὰρ χρεία. I.
 16. m.
 χρεσθαι τινι πρὸς τί. I. 6. m.

χεῖρ. II. 105. πρὸς τί. I.
 11. i.
 χρησμός. II. 46.
 χρηστός. I. 62.
 χρόνος. II. 1. πολὺν χρόνον. I.
 34, II. 102.
 χρυσσοῦν ποιεῖν. I. 1. i.
 χωρεῖν. I. 6. m. πρὸς τί. *ibid.* —
 δρόσος χωρεῖ. I. 37.
 χωρίζεσθαι τινος. II. 58.
 χωρίς. I. 24.

Ψ.

Ψυχή. I. 7, II. 1.

Ω.

ὦδόν. II. 99. ὡς ἀρσενικά, θη-
 λυκά. I. 8. f.
 ὠρα. I. 42, 66, 115, II. 20.
 ὠρος. I. 17.
 ὠρολόγιον. I. 16. m.
 ὠροσκόπος, *sacerdos qui Astrolo-*
giae in primis studet. I. 42, 49.
 ὦς. II. 68.
 ὦς, *quippe*. I. 27. — *abundat*:
 δύο πορώνας ζωγραφοῦσιν, ὡς
 ἄνδρα καὶ γυναῖκα. I. 8. m.
 ὦς παραπεποδισμένον. I. 28.
 ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, *plurimum*.
 I. 39. f. — ὡς *cum infin. ita*
ut: I. 25. f, II. 38, 91. ὡς
 εἰπεῖν. I. 15.
 ὡς περὶ. I. 49. i.
 ὥστε, *cum infin. ita ut*. II.
 90, 114.
 ὠτίον. I. 47.
 ὠτίς. II. 50.

INDEX RERUM.

A.

- Accipiter*, quid significet in sacra scriptura Aegyptiorum. I. 6, 7. - *Accipiter volans*, quid significet. II. 15. - *expandens alas in aere*. ibid. - *praeagnans*. II. 99. - tria ova pariens, duo frangit, unum tantum curat. II. 99. - incubans unguis amittit. ibid. - animal foecundum est et longaeum. I. 6. - simulacrum Solis. ibid. eique sacer. I. 8. - Solem intentis oculis adspicit. I. 6. - recta via in sublimia volat, et ad humilia vertitur. ibid. - omnibus avibus praestat. ib. - sanguinem bibit. ib. - omnes volucres vincit. ib. - tricenarium numerum in coitu implet veluti Sol. I. 8. - foemina in coitu, magis quam reliqua animalia, mari obedit. I. 8. i. - *accipitres duo*, quid significant. I. 8.
- acerra flagrans*, quid significet. I. 22.
- acies belli*, quomodo significetur. II. 5.
- adiantum herba*. II. 93.
- adulatione deceptus*. II. 91.
- aedificandi cupidus*. II. 119.
- Aegyptus*, quomodo significetur. I. 22. - aquam ex se ipsa gignit. I. 21. f. - media est regio orbis. ibid. - calore continuo omnia procreat quas in ea sunt. I. 22.
- aequinoctia duo*, quomodo significantur. I. 16.
- aer*, quomodo significetur. II. 26.
- attites lapis*. II. 49.
- aevum*, quomodo significetur. I. 1.
- alimenta prima*, quomodo significantur. I. 30.
- Ambres*, liber sacer Aegyptiorum, ex quo de aegrotis iudicabant sacerdotes. I. 32.
- amens*, quomodo significetur. I. 54.
- amor*, quomodo significetur. II. 26.
- amuletum*, quomodo significetur. I. 24.
- anguilla*, quid significet. I. 103. - a reliquis piscibus separata degit. ibid.
- anemones flores*, quid significant. II. 8.
- anguis*, vid. *serpens*.
- animus*, quomodo significetur. I. 7. - *hominis masculi*, quomodo significetur. II. 1. - *diutissime hic commorans*, quomodo significetur. I. 34. - nutritur sanguine. I. 7. f. - alter sermo ab Aegyptiis vocatus. I. 27.
- annus*, quomodo significetur. I. 3. 11. m. - Solis 365 $\frac{1}{4}$ dierum. I. 5. - Aegyptiacus, 4 annorum vulgare. II. 89. - decimus sextus viris initium est consue-

tudinis mulierum et prolis procreationis. I. 32.

antiqua origo, quomodo significetur. I. 30.

antiquissimum, quomodo significetur. II. 27.

apertio, quomodo significetur. I. 26.

apis, quid significet. I. 62. — apes regi suo maxime obediētes. ibid.

aqua et ignis, quid significant. I. 43.

aquila, quid significet. II. 56. —

aquila lapidem gestans, quid significet. II. 49. — cum rostro incurvato, quid significet. II.

96. — lapidem nido imponit ut tuto habitet. II. 49. — nidum facit in locis desertis. 56. — altius volat quam reliquae volucres. ibid.

aquilae pullus. II. 2.

armatus homo et jaculans. II. 12.

Arures (quarta pars), quid significet. I. 5.

astra, contrario atque coelum motu circumacta. I. 10. i.

Astrocyon. I. 3.

atramentum, cribrum et juncus, quid significant. I. 38.

atramentum sepiae. II. 114.

auditus, quomodo significetur. I.

47. — *acutior*, quomodo significetur. II. 68.

aversio, quomodo significetur. II. 22.

auris picta, quid significet. II. 23.

B.

Bai, } voces Aegyptiacae.
Baieth, } I. 7.

basiliscus, quid significet. I. 1,

II. 61. — Deorum capitibus impositus. I. 1. — afflatu suo omnia occidit. ibid. et II. 61.

belli acies, quomodo significetur. II. 5.

II. 5.

bos, tantum per tres horas subat.

I. 47.

C.

Caedem (ob) punitus, quemque

poenituit facti, quomodo significetur. II. 112.

calamitates intrepide transgrediens, quomodo significetur. II. 72.

II. 72.

camelus, quid significet. I. 100.

— solus inter reliqua animalia femora flectit. ibid.

cancer et pinna, quid significant. II. 108.

canis, quid significet. I. 39, 40.

— *aversus*, quid significet. II. 22.

— intentis oculis adspicit Deorum simulacra. I. 39, 40. — prae

caeteris animalibus splenem habet leviozem. I. 39. — rabies

oritur ex splene. ib. — *canem* mortuum qui curant, splenetici fiunt. ibid.

capita duo, quid significant. I. 24.

capite (sine) obambulans, quid significet. I. 58.

capite (sine) obambulans, quid significet. I. 58.

capra, quid significet. II. 68. — per nares atque per aures respirat. ibid.

carabus et polypus, quid significant. II. 106.

castor, quid significet. II. 65. —

- ubi a venatoribus petitur, testes suos projicit. *ibid.*
- caecus sibi ab insidiis inimicorum*, quomodo significetur. II. 94.
- cervus*, quid significet. II. 21. — *cum tibiis*, quid significet. II. 91. — *et vipera*, quid significant. II. 87. — quotannis cornua producit. II. 21. capitur audito sonitu tibiae. II. 91. visa vipera fugit. II. 87.
- chenalepes*, quid significet. I. 53. — prelis amantissimum est animal. *ibid.*
- cibum evomens et rursus sine eo ut esietur edens*, quomodo significetur. II. 110.
- cicada*, quid significet. II. 55. — per spinam sonitum edit. *ibid.*
- ciconia*, quid significet. II. 58. — animal gratissimum erga parentes. *ibid.*
- coecus homo*, quomodo significetur. II. 63.
- coelum*, quomodo significetur. I. 11. i. et f. — foeminino nomine Aegyptii vocabant. I. 11. f. — *fundens rorem*, quid significet. I. 37. — *et terra aquae copiam emittens*, quid significant. I. 21.
- cognitio*, quomodo significetur. I. 52.
- coitus*, quomodo significetur. I. 33.
- columba*, quid significet. I. 57, II. 48. — *nigra*, quid significet. II. 32. — mas adukus patrem abigit et cum matre coit. I. 57. — animal purum. *ibid.* — uni-
- cum nutrimentum quod regibus, flagrante peste, apponebatur. *ib.*
- fel non habet. *ibid.* — bilem habet in parte posteriori. II. 48.
- foemina, mare mortuo, cum altero non miscetur. II. 32.
- commercium cum aliis generis hominibus habens*, quomodo significetur. II. 111.
- conceptus*, ex vento, apud reliqua animalia prolem non procreat, sed apud vulture tantum. I. 11. i.
- concordia*, quomodo significetur. II. 11.
- concubitus*, quomodo significetur. I. 33.
- confugiens ad patronum suum, neque ab eo adjutus*, quomodo significetur. II. 51.
- constans (non) sibi*, quomodo significetur. II. 69.
- continentia hominis*, quomodo significetur. II. 7.
- continuo in metu et animi intentione degens*, quomodo significetur. II. 97.
- continuus in agendo*, quomodo significetur. II. 116.
- conturbatio hominis*, quomodo significetur. II. 9.
- conyxem edentia animalia*, quid significant. II. 79. — conyza quae vescuntur animalia, siti pereunt. *ibid.*
- cor*, quomodo significetur. I. 36. — *supra acerram*, quid significet. I. 22. — *hominis faucibus appensum*, quid significet. II. 4. —

or, animi septum. I. 7. —
raecipua corporis pars. I. 21. m.
nices duae, quid significant.
 . 8. f, 9, II. 40. — *cornicis*
nulli, quid significant. II. 97. —
cornix mortua, quid significet.
 I. 89. — *cornix* duo ova pa-
 rit, quorum alterum marem, al-
 terum foeminam continet. I. 8.
 f. — *cornici* uni occurrere mali
 ominis erat. ibid. — *cornix* vo-
 lans nutrit pullos. II. 97. — vi-
 vit annos 400. II. 89. — *cornices*
coſunt veluti homines. II. 40.
ornu bovis masculi, quid signi-
 ficet. II. 17. *bovis foeminae*,
 quid significet. II. 18.
ornus nocturnus, quid significet.
 II. 25.
oturnicis os, quid significet.
 II. 10.
repusculum, quomodo significa-
 tur. II. 1.
ribum, atramentum et juncus,
 quid significant. I. 38.
rocodilus, quid significet. I. 67.
 — *pronus spectans*, quid sig-
 nificet. I. 69. — *crocodilus ore*
aperto, quid significet. II. 80. —
crocodilus cum ibidis ala in
capite, quid significet. II. 81. —
crocodili cauda, quid significet.
 I. 70. — *oculi*, quid signifi-
 cent. I. 68. — *crocodili san-*
guis noxius, quomodo signifi-
 cetur. II. 24. — *crocodilus et*
scorpius, quid significant. II.
 35. — *crocodilus*, animal foe-
 cundum et furiosum, praedam

non adsecutus in se ipse furit.
 I. 67. — ad partum facilis est.
 69. — cauda sua animalia re-
 liqua infirma reddit. 70. — ibi-
 dis ala tactus inmotus redditur.
 II. 81.
cucupha, quid significet. I. 55.
culicum multitudo, quomodo signi-
 ficetur. II. 47. — *culices* nas-
 cuntur e vermibus. ibid.
custos domus, quid significet. I. 41.
cygnus, quid significet. II. 39. —
 de cantu cygni. ibid.
cynocephalus, quid significet. I.
 14. — *cynocephalus stans*, ma-
 nibus ad coelum sublati, quid
 significet. I. 15. — *cynocephalus*
sedens, quid significet. I.
 16. — *cynocephalus συμπα-*
θείας quamdam habet, ad lunae
 et solis conjunctionem. I. 14.
 i. — 72 diebus moritur, quo-
 vis die parte aliqua corporis
 pereunte. I. 14. m. — *cynoce-*
phalorum genus in Aegypto
litteras cognoscens. I. 14. m. —
cynocephalus sacer deo Thoth,
 sive Mercurio. ibid. f. — *pisces*
 non edit. ibid. — *nascitur cir-*
cumcisus. ibid. — *animal est*
iracundum. ibid. — *natat sine*
eo ut sordibus inquinetur. ibid. —
manus ad coelum tollit, quando
 luna exoritur. I. 15. — *duobus*
aequinocliis anni duodecies die,
et duodecies noctu, quavis hora
 mingit, et sonitum edit. I. 16.
 — *ejus effigies sculpta in ho-*
rologiis Aegyptiorum. ibid.

D.

- Deus*, quomodo significetur. I. 6.
 II. 1. — *deus per mundum
 commensans*, quomodo significetur. I. 13.
deus, i. e. *Sol*. I. 5, 10. f. 35. —
dea, i. e. *Luna*. I. 3. i, 10. f,
 15, 49. i, m.
dei ἀρσενόθυτοις. I. 14.
destram jungentes homines, quid
 significant. II. 11.
digitus, quid significet. II. 6. 13.
dimensio, quomodo significetur.
 II. 13.
doctrina, quomodo significetur.
 I. 37.
domum non egrediens, quomodo
 significetur. II. 64.
dorsi spina, quid significet. II. 9.
drachmae duas, quomodo signifi-
 centur. I. 11. i, f.

E.

- Elephas et aries*, quid significant.
 II. 85. — *et porcus*, quid signi-
 ficent. II. 86. — *elephas de-
 fodiens dentes suos*, quid sig-
 nificet. II. 88. — *elephas*, viso
 ariete fugit. II. 85. — *audito
 grinnitu porci* fugit. *ibid.* 86.
equa lupum calcans, quid signi-
 ficet. II. 45. — *equa si lupum
 calcaverit abortum facit*. II. 45.
equus et otis, quid significant.
 II. 50.
equi cadaver, quid significet. II. 44.
eth, vox Aegyptiaca *cor* signifi-
 cans. I. 7.
escandescencia, quomodo signi-
 ficetur. I. 17.

F.

- Fatum*, quomodo significetur. I.
 13, II. 29.
*febrem qui contraxerit ex Solis
 radiis, atque ex eo mortuus
 sit*, quomodo significetur. II.
 41.
febricitans et se ipse curans, quo-
 modo significetur. II. 76.
fellum oculi extenduntur vel mi-
 nores fiunt secundum Solis cur-
 sum. I. 10. m.
feri quod non potest, quomodo
 significetur. I. 58.
filius, quomodo significetur. I.
 53, II. 26.
finis, quomodo significetur. I. 38.
fistula, quid significet. II. 117. —
vim habet memoriam augendi. *ib.*
foecundus, quomodo significetur.
 I. 67, II. 115.
folia et sermones, quid signifi-
 cent. II. 27.
formica, quid significet. I. 52. —
et penna [vespertilionis], quid
 significant. II. 64. — *formi-
 carum discessus*, quomodo signi-
 ficetur. II. 34. — *formicae
 abiguntur origano*. II. 34.
fullo, quomodo significetur. I. 65.
fumus in coelum ascendens, quid
 significet. II. 16.
funerator, quomodo significetur.
 I. 39.
furens, quomodo significetur. I. 67.
futurum opus, quomodo signifi-
 cetur. II. 23.
futuri cognitio, quomodo signi-
 ficetur. I. 11. i.

G.

atus animus, quomodo significetur. I. 55.

us vigilans, quid significet. II. 94. — *volans*, quid significet. II. 98. — *Grues se custodiunt viciassim*. *ibid.* 94. — *tempestates praedicunt*. 98.

stus perfectus, quomodo significetur. I. 31. — *imperfectus*. *ib.*

H.

eracia herba quare medici u-
tantur ad oculos sanandos. I. 6.

ippopotamus, quid significet. II. 20. — *hippotami ungues*, quid significant. I. 56. — *hippopotamus adultus patrem abigit vel occidit, et cum matre coit*. I. 56.

ircus, quid significet. I. 48. — *septimo die postquam natus est jam congregitur*. I. 48.

irundo, quid significet. II. 31. — *quomodo nidum faciat*. *ibid.*

homo aedificandi studiosus, quomodo significetur. II. 119. — *cum alius generis hominibus commercium habens*, quomodo significetur. II. 111. — *ante alienatus mente, postea vero resipiscens*. II. 117. — *armatus sagittas emittens*. II. 12. — *celer motu inconsiderate vero se movens*. II. 87. — *cavens sibi ab insidiis hostium*. II. 94. — *sine capite obambulans*, quid significet. I. 58. — *cibum vomens et rursus edens sine eo ut satiatur*, quomodo signi-

ficetur. II. 100. — *cognoscens supera*. II. 98. — *continuus in agendo et a se non discrepans*. II. 116. — *correctus a priori lascivia*. II. 77. — *ob criminationes conviciis petitus et infirmus redditus*. II. 61. — *cui uva nocuit, et qui ipse se sanavit*. II. 93. — *curans se ipse ex oraculi responso*. II. 46. — *damna passus per suam perniciosam vivendi rationem*. II. 65. — *deceptus adulatione*. II. 91. — *deceptus saltatione et tibi-
biarum cantu*. II. 54. — *domum non egrediens*. II. 64. — *edens*. II. 80. — *febre laborans et a se ipse sanatus*. II. 76. — *foecundus*. II. 115. — *non formatus*. I. 25. — *suae gentis hominibus imperans*. II. 106. — *gula laborans*. II. 109. — *cujus haereditas ab invisio filio accipitur*. II. 66. — *non habens bilem sed ab alio accipiens*. II. 48. — *in honesto incipiens sed malo incidens*. II. 114. — *hastem suam superans*. II. 71. — *horas edens*. I. 42. — *igne combustus*. II. 62. — *inpudens et visu acer*, quomodo significetur. II. 101. — *ab inferioribus victus*. II. 70. — *infirmus, quemque alii persequuntur*. II. 50. — *infirmus et temere agens*. II. 52. — *infirmus, aliorumque auxilio indigens*. II. 33. — *initio informis postea vero formatus*. II. 83. — *ob inopiam*

suos liberos dimittens. II. 99. — *intrepide transgrediens calamitates*. II. 72. — *in ira igne cohibitus*. II. 75. — *qui se movere non potuit, postea vero pedibus se movit*. II. 102. — *mulieri a prima aetate junctus*. II. 107. — *multos servans in mare*. II. 104. — *mysticus et sacris initiatus*. II. 55. — *omnibus inimicus*. II. 103. — *in se occultans pravitatem*. II. 90. — *omnibus aequè jus tribuens*. II. 118. — *oves et capras perdens*. II. 79. — *pactum facere coactus ab hostibus*. II. 73. — *ad patronum suum confugiens, neque ab eo adjutus*. II. 51. — *profuse comedens aliena et postea sua quoque*. II. 113. — *prospiciens sepulturae suae*. II. 88. — *non providens sibi, sed cui alii provident*. II. 108. — *punitus ob caedem, quemque poenituit facti*. II. 112. — *robustus sentiens quae sibi utilia sunt*. II. 84. — *scelus suum tegens*. II. 67. — *semper in motu et animi intentione degens*. II. 97. — *tardus in movendis pedibus*. II. 100. — *tuto urbem habitans*. II. 49. — *temperantiae instabilis*. II. 78. — *timens ea quae ex occulto accidunt*. II. 74. — *qui utilia et inutilia male consumit*. II. 105. — *qui exiit iustam aetatem*. II. 89. — *homines duo dextris juncti, quid*

significant. II. 11. — *hominis lumbus, quomodo significetur*. II. 9.

horoscopus, quomodo significetur. I. 42.

Horus, unde dictus. I. 17.

humilitas, quomodo significetur. I. 6.

hyaena, quid significet. II. 69. — *ad dextram versa, ad sinistram versa, quid significet*. II. 71.

hyaenas pellis, quid significet. II. 72. — *hyaena nunc mas est nunc foemina*. *ibid.* 69. — *ejus pelle indutus aliquis ab hostibus non laedetur*. II. 72.

hydriae tres, quid significant. I. 21.

I.

Ibis, quid significet. I. 36. — *cordi similis*. I. 36. — *Mercurio sacra*. I. 10. f. 36. — *ejus ala crocodilus tactus inmotus redditur*. II. 81.

ichneumon, quid significet. II. 33.

— *viso serpente alios ichneumones in auxilium vocat*. *ibid.*

ignis et aqua, quid significant. I. 43.

ignis, quomodo significetur. II. 16.

imago umbilico tenus cum gladio depicta, quid significet. II. 19.

imperans homo sui generis hominibus, quomodo significetur. II. 106.

infinitum, quomodo significetur. II. 29.

infirmus, qui ipse sibi opem ferre non potest, quomodo sig-

nificetur. II. 33. — *et temere agens*. II. 52. — *quemque alii persequuntur*. II. 50.
ingratus et injustus, quomodo significetur. I. 56. — *in bene de se meritos*. I. 57.
inimico superior, quomodo significetur. II. 7.
inimicus et invisus omnibus, quomodo significetur. II. 103. — *cum pari inimico pugnans*. II. 35.
injustus, quomodo significetur. I. 56.
impietas, quomodo significetur. II. 19.
imprudens, quomodo significetur. I. 54.
impuritas, quomodo significetur. I. 49.
instauratio diuturna, quomodo significetur. II. 57.
institutio, quomodo significetur. I. 37.
intercalarem diem Aegyptii cuiusvis quarto anno addere solebant. I. 5.
intersector, quomodo significetur. II. 24, 35.
interficiens celeriter, quomodo significetur. II. 35. *tarde*. ibid.
interitus, quomodo significetur. I. 50.
inundatio, quomodo significetur. I. 35.
ira, quomodo significetur. I. 14. i, f. — *inmodica*, quomodo significetur. II. 38.
Isis, quid significet. I. 3.

judez, quomodo significetur. I. 39, 40.
judicium, quomodo significetur. I. 50.
juncto scribebant Aegyptii. I. 38.
Juno, inferiorem coeli partem gubernat. I. 11. f.
jus aequae omnibus tribuens, quomodo significetur. II. 118.

L.

Laqueus, quid significet. II. 26.
lapis et lupus, quid significent. II. 74.
leaeana, quid significet. II. 82. — *his non concipit*. ibid.
leo, quid significet. I. 17, 21. — *et faces*, quid significent. II. 75. — *exossans catulos suos*, quid significet. II. 38. — *simiam edens*, quid significet. II. 76. — *leonis caput*, quid significet. I. 19, 20. — *partes anteriores*, quid significent. I. 18. — *leo ignem timet*. II. 75. — *simiam edens sanatur*. II. 76. — *caput habet magnum, pupillas ignitas, faciem rotundam, et pilos radiatos*. I. 17. — *leones sub throno Hori sculpti*. I. 17. — *ejus anteriores partes robustissimae sunt*. I. 18. — *leo vigilans oculos claudit, dormiens aperit*. I. 19. — *eorum imagines olaustis sacrarum aedium appositae*. I. 19. — *animal est fortissimum*. I. 20. — *leonibus tubos et canales fontium orna-*
bant Aegyptii. I. 21. i. — *ejus*

- ossa contusa ignem emittant.* II. 38.
- lepus*, quid significet. I. 26. — oculos semper apertos habet. *ibid.*
- liber signatus*, quid significet. II. 27.
- liberi matri insidiantes*, quomodo significantur. II. 60.
- liberos dimittens ob inopiam*, quomodo significetur. II.
- linea recta cum alia inflexa*, quid significet. II. 30.
- lineae decem*, quomodo significantur. II. 30.
- lingua supra manum*, quid significet. I. 27. f. — *dentibus admota*. I. 31. — procreatrix est humidi. 21. m. — ei primae partes sermonis tribuuntur. 27.
- literae*, quomodo significantur. I. 14. — *Aegyptiae*, quomodo significantur. I. 38. — *septem*, quid significant. II. 29.
- longaeuus*, quomodo significetur. II. 21.
- lumbus hominis*, quomodo significetur. II. 9.
- lunâ*, quomodo significetur. I. 14. — *oriens*, quomodo significetur. I. 15. — *luna deorsum conversis cornibus*, quid significet. I. 4, 66. — crescens cornibus sursum erectis appareret, decrescens deorsum cornibus vertitur. I. 4. — per 28 dies conspicitur, reliquis duobus diebus in occasu est. I. 66. — diebus 28. cursum suum conficit. I. 10. i. — diebus 28 signa duodecim zodiaci ambit *ibid.* — luna et sol die 29 sunt in conjunctione, eodemque die mundum esse creatam statuabant Aegyptii. *ibid.* — luna omnia gignit et auget, quae in terra sunt utilia. I. 49.
- lupus*, quid significet. II. 73. — *et lapis*, quid significant. II. 74. — *quem calcat aqua*, quid significet. II. 45. — lupus persequentibus venatoribus pilos abjicit et caudam extremam. II. 73. — lupo lapide icto, in vulnere vermes nascuntur. 74. — equa si lupum calcaverit abortum facit. 45.
- lyra*, quid significet. II. 116.

M.

- Magistratus*, quomodo significetur. I. 39, 40.
- manus hominis*, quid significet. II. 119. — *una arcum, altera scutum tenens*, quid significant. II. 5. — manus omnia opera facit. II. 119. — manibus secundae sermonis partes tributae. I. 27. f.
- Mars et Venus*, quomodo significantur. I. 8.
- mater*, quomodo significetur. I. 11.
- meisi*, vox Aegyptiaca serpentem notans caudam in ore tenentem. I. 59.
- mensis*, quomodo significetur. I. 4, 66.
- Mercurio ibis sacra est*. I. 10. f, 36.

Minerva superiorem coeli partem gubernat. I. 11. f. — *Minerva* quomodo significetur. I. 11. 12. — *Minerva et Vulcanus*, dei ἀρσενοθήλεις. I. 12.

misericors, quomodo significetur. I. 11. i, m.

morbis, quomodo significetur. II. 8.

mors, quomodo significetur. II. 25. *mula*, quid significet. II. 42. — matricem rectam habet. ibid.

mulier abortum faciens, quomodo significetur. II. 45. — *lactans et bene nutriens*. II. 53. — *pariens infantes foeminas aut mares*. II. 43. — *praegnans*. II. 14. — *semel enixa*. II. 82. — *sterilis*. II. 42. — *vidua*. II. 32. — *quae virum odit*. II. 59. — *viri praestans opera*. II. 36.

mundus, quomodo significetur. I. 2, 10. m. — constat ex masculino et foeminino. I. 12.

muraena, quid significet. II. 111. — cum viperis miscetur. ibid.

mus, quid significet. I. 50. — mures panem eligunt praestantissimum. ibid.

Musa, quomodo significetur. II. 29.

musca, quid significet. I. 51.

mustela, quid significet. II. 36. — de membro ejus. ibid.

mustellus aquaticus, quid significet. II. 110. — parit per os, et natans prolem absorbet. ibid.

mysticus homo, quomodo significetur. II. 53.

N.

Natatio, quomodo significetur. I. 14. i, f.

nefas et odium, quomodo significantur. I. 44.

Nili adscensus, quomodo significetur. I. 21. — *Nili adscensus* major est Sole in Leonis signo versante. ibid. i. — *Nilus Aegypti princeps*. ibid. m. — *Nili adscensus* causa triplex. ibid.

noctua et passer, quid significant. II. 51.

nox, quomodo significetur. II. 1.

numerus XVI, quid significet. I. 32. 33. — *XVI bis scriptus*, quid significet. I. 33. — *numerus MXCV*, quid significet. I. 28.

nun, Aegyptiace *Nili adscensus* dicitur. I. 21.

nuptiae, quomodo significantur. I. 8. f, 9. — in nuptiis Graeci clamare solebant: ἐκκορε. κορε. κορεώνη. I. 8. f.

nycticorax, quid significet. II. 25.

O.

Obsidio, quomodo significetur. II. 28.

occasus, quomodo significetur. I. 69.

oculi duo crocodili, quid significant. I. 68.

oculis secundae partes sermonis tributae. I. 27.

odium, quomodo significetur. I. 44.

odoratus, quomodo significetur. I. 39.

omnipotens, quomodo significetur. I. 64.

onocephalus, quid significet. I. 23.

opus, quomodo significetur. II. 17.

orbis terrarum habitatus, quomodo significetur. I. 14. — constat 72. partibus. *ibid.* — ejus

umbilicus Aegyptus. I. 21. f.

orbis dominus, quomodo significetur. I. 61.

origanum, quid significet. II. 34.

— eo abiguntur formicae. *ibid.*

origo antiqua, quomodo significetur. I. 30.

ortus, quomodo significetur. I. 68.

oryx, quid significet. I. 49. —

animal Lunae et Soli adversarium. *ibid.* — eo utebantur Aegyptiorum sacerdotes, ad definiendum tempus exortus Solis

atque Lunae. *ibid.* — orygem non signatum edebant sacerdotes. *ibid.* — oryx aquam postquam bibit, pedibus pulvere in-

jecto turbat. I. 49.

os, quomodo significetur. I. 45.

oris partes anteriores, quid significant. I. 31.

os boni viri, quomodo significetur. II. 4.

otis et equus, quid significant. II. 50. — otis viso equo avolare solet. *ibid.*

ovum, quid significet. II. 26.

P.

Palma, quid significet. I. 3. —

ad singulos Lunae exortus singulos ramos procreat. I. 3.

palmae ramus, quid significet. I. 3.

palumbes lauri folium in nitens, quid significet. II. 46.

aegrotans lauri folium in nit suum ponit ut sanetur. *ibid.*

pantherae et hyaenae pelles, quid significant. II. 70.

papyri fasciculus, quid significet. I. 30.

pardalis, quid significet. II. 9.

— quomodo reliqua animala netur. *ibid.*

passer et noctua, quid significant. II. 115. — septies hora sex-

nam init. *ibid.*

pastinaca implicata hamo, quid significet. II. 112. — capta diem in cauda emitit. *ibid.*

pastophorus, quomodo significetur. I. 41.

pater, quomodo significetur. I. 10. m.

patris amans, quomodo significetur. II. 58.

patrimonium totum liberum, quomodo significetur. II. 31.

pedes duo conjuncti et stantes, quid significant. II. 3. —

hominis in aqua obambulantes, quid significant. I. 65.

pedes duo hominis in aqua, quid significant. I. 65.

pelicanus, quid significet. I. 9.

— nidum facit in terra. *ibid.* — quomodo ab hominibus

piatur. *ibid.* — eam aves sacerdotes Aegyptii non edebant. *ibid.*

pellis hyaenae, quid significet. II. 72.

pelles duo hyaenae et pantherae, quid significant. II. 70. — si juxta se invicem ponantur pilos amittunt. *ibid.*

penis viri foecundi, quomodo significetur. I. 48. — *penis manu compressus*, quid significet. II. 7.

perdices duo, quid significant. II. 95.

peregrinatus numquam, quomodo significetur. I. 23.

permanens ac tutus, quomodo significetur. II. 10.

phoenix, quid significet. I. 34, 35, II. 57. — animal est maxime longaeuum. I. 34. — symbolum est Solis. *ibid.* — ei mortuo Aegyptii honores tribuunt. 35: — quomodo nascatur. II. 57. — mortuus a sacerdotibus sepelitur. *ibid.*

pinnae gravidae, quid significant. II. 107.

pinnothylax, unde dictus. II. 108.

piscis, quid significet. I. 44. — piscis esus ventrem solvit. *ib.* — in genus suum saevit. *ibid.*

poena, quomodo significetur. II. 18.

polypus, quid significet. II. 105, 113. — *et carabus*, quid significant. II. 106. — *polypus*, circos suos comedit. II. 113. — utilibus consumptis inutilia abjicit. II. 105.

populus regi obediens, quomodo significetur. I. 62.

porcus, quid significet. II. 37.

possessio universa patris liberis relicta, quomodo significetur. II. 31.

praesagium, quomodo significetur. I. 11. m. — *vini copia*, quomodo significetur. II. 92.

praestantia, quomodo significetur. I. 6.

puerorum amor, quomodo significetur. II. 95.

puerulus si non locutus fuerit spatio trium annorum, lingua est impeditus. I. 28.

puritas, quomodo significetur. I. 43.

Q.

Quarta arvi pars, quid significet. I. 5.

quinarius numerus, quomodo significetur. I. 13.

R.

Ramus palmae, quid significet. I. 4.

rana, quid significet. I. 25, II. 101. — ranae ex fluminis limo nascuntur. I. 25. — sanguinem non habent, nisi in oculis. II. 101.

rapax, quomodo significetur. I. 67. — *et nihil faciens*. II. 81.

rex custos, quomodo significetur. I. 60. — *ab alijs se secernens*, quomodo significetur. II. 56. — *fugiens stultitiam*. II. 85 — *fugiens mugatorem*. II. 86. — *orbi imperans*. I. 61 — *partis orbis imperans*. I. 63.

reversus post longum tempus e peregrina regione, quomodo significetur. I. 35.

risus, quomodo significetur. I. 39.

robur, quomodo significetur. I. 18.

— *robur virile cum temperantia*, quomodo significetur. I. 46.

robustus homo et quae sibi utilia sint sentiens, quomodo significetur. II. 84.

ros e coelo decedens, quid significet. I. 37.

S.

Sacer scriba, quomodo significetur. I. 38, 39. — ejus officia. 39. — de aegroto judicabat, utrum moreretur, an reconvalesceret, secundum librum sacrum, qui *Ambres* Aegyptiis dicebatur. I. 38.

sacerdos, quomodo significetur. I. 14. — sacerdotes Aegyptii circumcisi. I. 14. f. — piscibus non vescabantur, neque pane et piscibus confecto. ibid.

sacris initiatus, quomodo significetur. II. 55.

salamandra, quid significet. II. 62.

saltatione et tibia deceptus, quomodo significetur. II. 54.

sanguis, quomodo significetur. I. 6. — *sanguis crocodili noxius*, quomodo significetur. II. 24. — sanguinem bibit accipiter. I. 7. — sanguine animus nutritur. ibid. — sanguinem in oculis habent inpudentes. II. 101.

sbo, vox Aegyptiaca plenum trimentum, doctrinam significans. I. 38.

scala, quid significet. II. 28.

scarabaeus, quid significet. I. 10.

12. — *coecus*, quid significet.

II. 41. — scarabaeorum tri-

genera. I. 10. m. — scarabaei

per se gignuntur nulla inter-

cedente foemina. ib. in. — p-

nus eorum Soli dicatum. ib.

m. — scarabaei 30. digitos habent.

ibid. f. — scarabaeorum

genus bicornis et Lunae dictum.

ibid. f. — scarabaeus i

Sole excoecatus moritur. II. 41.

scarus, quid significet. II. 109. —

solus piscium ruminat. ibid.

scorpius et crocodilus, quid significet.

II. 35.

scriba sacer, vid. scriba.

semen hominis, quomodo significetur.

II. 2. — venit ex spina

dorsi. II. 9.

senex fame mortuus, quomodo

significetur. II. 96. — *senex*

quomodo significetur. II. 39.

sepia, quid significet. II. 114. —

atramentum emittens piscatorem

effugit. ibid.

sepulturae suae prospiciens, quomodo

significetur. II. 88.

sermo, quomodo significetur. I.

27. — sermones variantur

diversis animi motibus. I. 27.

serpens, quid significet. I. 43. —

serpens, caudam habens in

reliquo corpore tectam, quid

significet. I. 1. — *caudam* in

- ore tenens*, quid significet. I. 2. — idem signum, nomine regis inscripto. I. 59. — *vigilans et custos*, quid significet. I. 60. — *et in medio domus*. I. 61. — *dimidiatus*. II. 63. — *integer*. II. 64. — serpentium tria genera. I. 1. — senium quotannis exuunt. I. 2. — ore tantum valent. I. 45.
- sideralis scientiae peritus*, quomodo significetur. II. 98.
- sidus*, quid significet. I. 13.
- simia*, quid significet. II. 66. — *mejens*, quid significet. II. 67. — urinam suam occultat. *ibid.* — simia nimio amore parvulum occidit. II. 66.
- Sirius* Aegyptiace *sot his* dictus, ex ejus exortu Aegyptii de futuris conjiciebant. I. 3.
- Sol et Luna*, quid significant. I. 1. — *solis globus cum stella in medio disco*, quid significet. II. 14. — *solis cursus in solstitio hiberno*, quomodo significetur. II. 3. — Sol dominus visus. I. 6. — supra omnia currit omniaque lustrat. I. 34. — eo in signo Leonis versante, Nili adscensus est maximus. I. 21. — ejus statua Heliopoli, felis formam habens. I. 10. m. — Sol et Luna aeterna elementa sunt. I. 1.
- sot his*, Aegyptiis dicebatur *cannicula*. I. 3.
- spina dorsi*, quid significet. II. 9.
- spiritus totum mundum permeans*, apud Aegyptios est serpens. I. 64.
- splen*, quomodo significetur. I. 39.
- splenetici*, non odorare neque ridere vel sternutare possunt. I. 39.
- spurcus homo*, quomodo significetur. II. 37.
- stella*, quid significet. I. 13, II. 1. — stellae quinque tantum in coelo moventur. I. 13.
- sternutamentum*, quomodo significetur. I. 39.
- stomachus*, quomodo significetur. II. 6.
- struthiocameli penna*, quid significet. II. 118. — struthiocamelus pennas habet undique aequales. *ibid.*
- sublimitas*, quomodo significetur. I. 6.
- supera cognoscens*, quomodo significetur. II. 98.

T.

- Talpa*, quid significet. II. 63.
- taurus*, quid significet. I. 46. — *sinistrorsum versus, dextrorsum versus*, quid significant. II. 43. — *ligatus caprifeco*, quid significet. II. 77. — *ligatus dextro genu*, quid significet. II. 78. — taurus coelestis elevatio Lunae. I. 10. f. — *Tauri auricula*, quid significet. I. 47. — *cornu*, quid significet. II. 17. — taurus, animal calidissimum et temperans. I. 46. — auditu valet. I. 46. — antequam

- annum natus est non coit. I. 48. — bovem non init post conceptum. I. 46, II. 78. — ligatus caprisco mansuetus fit. II. 77. — ligatus dextro genu facile sequitur. II. 78.
- temperantia*, quomodo significetur. II. 7.
- temperantias instabilis homo*, quomodo significetur. II. 78.
- tempus*, quomodo significetur. II. 20.
- tenebrae*, quomodo significantur. I. 70.
- terminus*, quomodo significetur. I. 11. i.
- terribilis*, quomodo significetur. I. 20.
- tonitru*, quid significet. I. 29.
- torpedo*, quid significet. II. 104. — pisces qui natere non possunt adjuvat atque servat. ibid.
- tumultus*, quomodo significetur. II. 12.
- tutum ac permanens quid*, quomodo significetur. II. 10.
- turtur*, quid significet. II. 54. — capitur saltatione et tibia. ibid.

U.

- Uaeð*, vox Aegyptiaca vocem remotam significans. I. 29.
- unigenitus*, quomodo significetur. I. 10. i.
- unitas*, quomodo significetur. I. 11. f. — omnis numeri origo est. ibid. — apud Aegyptios duabus lineis indicata fuit. ibid.
- upupa*, quid significet. I. 55,

- II. 92, 93. — ea deorum sceptra ornabantur. I. 55. — animal est gratissimum erga parentes. ibid. — si ante tempus vitium coecinerit, vini copiam praedicit. II. 92. — ubi ei nocentia a diantio sibi medetur. II. 92.
- ursus*, Aegyptiis dicebatur hyliscus. I. 1.
- ursa gravida*, quid significet. II. 83. — catulos suos initio informes lambendo format. ibid.
- vae seu laeus*, quomodo significetur. II. 93.

V.

- Vaeae cornu*, quid significet. II. 18.
- vases aquaria tria*, quid significant. I. 21.
- vates*, quomodo significetur. I. 32.
- ventus*, quomodo significetur. II. 15.
- Venus et Mars*, quomodo significantur. I. 8.
- Venerem* nominant Aegyptii quicumque foeminam marito non obedientem. ibid. i.
- vermes*, quid significant. II. 47. — ex iis nascuntur culices. ibid.
- vescens profuse alienis potibus quoque suis*, quomodo significetur. II. 113.
- vespas* quomodo significantur. II. 44. nascuntur ex equo mortuo. ibid.
- vespertilio*, quid significet. II. 52, 53. — *vespertilionis* et *formica*, quid significant. II.

64. — vespertilio, non habet alas. II. 52. — dentes habet et mamillas. ibid. 53.
vetustissimum, quomodo significetur. II. 27.
victoria, quomodo significetur. I. 4.
vigilans, quomodo significetur. I. 19.
vindemia copiosa, quomodo significetur. II. 92.
vipera, quid significet. II. 59, 60. — in coitu caput maris abrodit. II. 59. — matris ventre exeso nascitur. ibid. 60.
vir, quomodo significetur. I. 10. m. — *congradiens cum uxore*, quomodo significetur. II. 40.
voluptas, quomodo significetur. I. 32.
vos aeris, i. e. tonitru. I. 29. — *vox remota*, quomodo significetur. I. 29. — *vocis defectus*, quomodo significetur. I. 28.

Vulcanus, quomodo significetur. I. 12.
ulpanser, quid significet. I. 53.
vultur, quid significet. I. 11. — *vultur et scarabaeus*, quid significant. I. 12. i. — Vulturum procreatio e foeminis solis fit. I. 11. i. — vultures e vento concipiunt. ibid. — visu gaudent acutissimo. ibid. — septem dies ante accedunt ad locum ubi proelium futurum sit. ibid. m. — quando pulli cibo carent, femore dissecato iis sanguinem bibendum praebent. ibid. — spectant ad eam proelii partem ubi plurimi occiduntur. ib. — per 120 dies praegnans manent, per 120 dies pullos nutriunt, per 120 dies sui curam gerunt, adque alium conceptum sese parant, per 5 reliquos dies concipiunt ex vento, atque sic annum tempus 365 dierum implent. ibid.

Capitum Horapollinis, et paginarum adnotationis, in quibus hieroglyphica in tabulis nostris depicta explicantur.

<i>Tab.</i>	<i>Horap.</i>	<i>Adnot.</i>	<i>Tab.</i>	<i>Horap.</i>	<i>Adnot.</i>
Nº. 1.	I. 1.	pag. 117.	Nº. 36.	I. 15.	pag. 236.
	I. 3.	» 135.	» 37.	I. 16. (?)	» 24.
» 2.	I. 1.	» 118.	» 38.	I. 18.	» 24.
» 3.	I. 1.	» 120.	» 39.	I. 19.	» 22.
» 4, 5.	I. 1.	» 119.	» 40. a. b.	I. 21.	» 22.
	I. 60.	» 290.	» 40. c.	I. 21. (?)	» 22.
» 6.	I. 1.	» 121.	» 41.	I. 24.	» 22.
	I. 60.	» 290.	» 42.	I. 26.	» 22.
» 7.	I. 1.	» 121.	» 43.	I. 27. (?)	» 22.
	I. 2.	» 125.	» 44.	I. 30. (?)	» 22.
	Add.	» 403.	» 45.	I. 36.	» 24.
» 8-17.	I. 1.	» 121.	» 45. a.	I. 36.	» 22.
» 18.	I. 1.	» 121.			» 24.
	I. 64.	» 293.	» 46. a. b.	I. 38.	» 24.
» 19-24.	I. 1.	» 121.	» 46. c.	I. 38.	» 24.
» 25.	I. 4.	» 139.	» 47. a.	I. 39.	» 24.
	I. 66.	» 294.			» 24.
» 26.	I. 5. (?)	» 146.	» 47. b-d.	I. 39.	» 24.
» 27.	I. 6.	» 148.	» 47. e.	I. 39.	» 24.
	II. 15. (?)	» 312.	» 48.	I. 41. (?)	» 24.
» 28.	I. 7.	» 151.	» 49.	I. 43.	» 24.
» 28*.	I. 8.	» 154.	» 50.	I. 44.	» 24.
» 29.	I. 10.	» 165.	» 51.	I. 46.	» 24.
» 30. a. b.	I. 11.	» 171.	» 52.	I. 47.	» 24.
» 30. c.	I. 11.	» 183.	» 53.	I. 53.	» 24.
» 31. a.	I. 13.	» 191.	» 54.	I. 55.	» 24.
	II. 1.	» 301.	» 55.	I. 62.	» 24.
	Add.	» 404.	» 56.	I. 70.	» 24.
» 31. b. c.	II. 1.	» 301.	» 57.	II. 5.	» 24.
» 32.	I. 13.	» 194.	» 58.	II. 13.	» 24.
» 33.	I. 14.	» 197,	» 59.	II. 26.	» 24.
		206.		Add.	» 404.
» 34.	I. 14.	» 201.	» 60.	II. 30.	» 24.
» 35.	I. 14.	» 205.	» 61.	II. 118.	» 40.

Hieroglyphicorum ab aliis scriptoribus explicatorum, quaeque in adnotatione ad Horapollinem citantur.

- Accipiter*, significans ignem et spiritum. Euseb. *Praep. Euang.* III. 12, m. Adn. nostr. pag. 148.
omnia quae celeriter fiunt. Diod. Sic. III. 4. pag. 176. Wessel. Adn. nostr. pag. 313.
acerra cordi supposita, significans coelum. Plut. *de Is. et Os.* cap. 10. pag. 355. A. Adn. nostr. pag. 230.
asinus, indicans *Typhonem*. Plut. ibid. cap. 50. pag. 371. C. Adn. nostr. pag. 231. et pag. 316.
aspides, vid. *Uraei*.
Canis aureus, indicans custodem tropicorum. Clem. Alex. *Strom.* V. 7. pag. 671. Pott. Adn. nostr. pag. 259.
circulus et in medio serpens capite accipitris instructus, indicans mundum. Euseb. *Praep. Euang.* I. 10. Adnot. nostr. pag. 124.
crocodilus, indicans aquam potui aptam. Euseb. ibid. III. 11. Adn. nostr. pag. 300.
inipientiam. Clem. Alex. *Strom.* V. 7. pag. 670. Adn. nostr. pag. 297.
malitiam omnem. Diod. Sic. III. 4. pag. 176. Wessel. Adn. nostr. pag. 297.
tempus. Clem. Alex. *Strom.* V. 7. pag. 670. Adn. nostr. pag. 299.
Typhonem. Plut. *de Is. et Os.* cap. 50. pag. 371. C. Adn. nostr. pag. 297.
cruz Graeca, significans quatuor mundi partes. Procl. in Tim. pag. 216. Adn. nostr. pag. 125.
Folium ficus, indicans regem et meridionale clima mundi. Plut. *de Is. et Os.* cap. 36. pag. 365. B. Adn. nostr. pag. 292.
Hippopotamus, significans *Typhonem*. Plut. *de Is. et Os.* cap. 50. pag. 371. C. Adn. nostr. pag. 283. — et Euseb. *Praep. Euang.* III. 12. Adn. nostr. pag. 404.
homo jaciens et alium hominem supra se extensum adspiciens, indicans terram et coelum. Stob. *Eclog.* I. 52. pag. 990. Heerenii. Adn. nostr. pag. 125.
Leo, significans *Vulcanum*. Aelian. *de Nat. Anim.* XII. 7. Adn. nostr. pag. 216.
lepus, significans auditum. Plutarch. IV. *Sympos.* Quaest. V. 3. pag. 670. F. Adn. nostr. pag. 235.
Mustela, significans sermonem. Plutarch. *de Is. et Os.* cap. 74. pag. 261. A. Euseb. *Praep. Euang.* VII. 10. Adn. nostr. pag. 333.
Palma, indicans astrologiam. Clem. Alex. *Strom.* VI. 4. pag. 757. Pott. Adn. nostr. pag. 134.

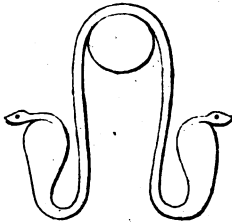
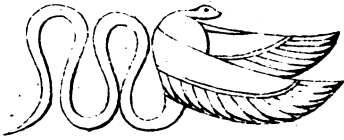
<i>Sceptrum et oculus</i> , indicantia	<i>serpentium corpora</i> , significantia
<i>Osiridem</i> . Plut. <i>de Is. et Os.</i>	<i>astra</i> . Clem. Alex. <i>Strom.</i> V. 4.
cap. 10. pag. 354. F. et cap. 50.	Adn. nostr. pag. 124.
pag. 371. D. Adn. nostr. pag. 243.	<i>Uraei in diademate regio</i> , signi-
<i>serpens caudam in ore tenens</i> ,	<i>ficantes stabilitatem imperii.</i>
significans annum. Serv. ad Virg.	Aelian. <i>de Nat. Anim.</i> VI. 38.
<i>Aen.</i> V. 85. Adn. nostr. pag. 126.	Adn. nostr. pag. 119.

CORRIGENDA.

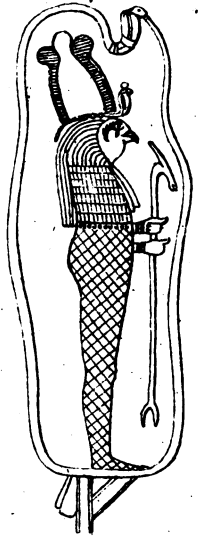
Pag. 3. vs. 21. *gravissimum*, l. *gravissimum*. — Pag. 13. vs. 6, et 14. *χίγρονται*, l. *χίνονται*. — Pag. 14. vs. 1. *μονοπερῶς*, l. *μονόπερως*. — *ibid.* vs. 8. *ὀργώση*, l. *ὀργάση*. — Pag. 16. vs. 5. *ἥττομένους*, l. *ἥττωμένους*. — Pag. 18. vs. 1. et 11. *δίότι*, l. *διότι*. — Pag. 21. vs. 4. *συμπάθειαν τινὰ*, l. *συμπάθειάν τιναν*. — Pag. 22. vs. 9. *γράφματα*, l. *γράμματα*. — Pag. 27. vs. 5. *Ἰλρος*, l. *Ἰλρος*. — *ibid.* vs. 19. *γρηγόρητα*, l. *γρηγορότητα*. — Pag. 30. vs. 5. *γυνίπειραν*, l. *γετέπειραν*. — Pag. 33. vs. 18. *ποτάμω*, l. *ποταμῷ*. — Pag. 41. vs. 3. *σχολίων*, l. *σχολιόν*. — Pag. 42. 3. *μαθῶν*, l. *μαθῶν*. — Pag. 44. vs. 13. *duo*, l. *duae*. — Pag. 46. vs. ult. *membrum*, l. *membrum*. — Pag. 57. vs. 25, 26. *in medio volutu*, l. *in media spira*. — Pag. 58. vs. 1. *βασιλέως*, l. *βασιλέως*. — Pag. 59. vs. 8. *παντός*, l. *παντός*. — Pag. 60. vs. 13, 14. *post Γραφεύς*, l. *Cod. Paris. C. hic et in ipso cap. γραφεία*. — Pag. 63. vs. 21. *habeant*, l. *habent*. — Pag. 66. vs. 19. *ita Cod.*, l. *ita Codd. Paris. tres*. — Pag. 67. vs. 22. *ἔχον*, l. *ἔχων*. — Pag. 69. vs. 11. *ἄραν*, l. *ἀρὰν*. — Pag. 70. vs. 5. *ἐπερχεται*, l. *ἐπέρχεται*. — Pag. 71. vs. 9. *σημανεῖ*, l. *σημαίνει*. — Pag. 77. vs. 5. *στειρά*, l. *στεῦρά*. — Pag. 87. vs. 18. *Parise*, l. *Paris*. — Pag. 98. vs. 10. *ἰδῆ*, l. *ἰδῆ*. — *ibid.* vs. 20. *Paris. C.*, l. *Paris. B.* — Pag. 99. vs. 13. *οὔσαν*, l. *οὔσαν*. — Pag. 104. vs. 9. *ἔχοντες*, l. *ἔχοντας*. — Pag. 119. vs. 23. *VI. 18.*, l. *VI. 38.* — Pag. 140. vs. 22. *et saepius, valor*, l. *potestas*. — Pag. 153. vs. 5. *utrum*, l. *num.* — Pag. 161. vs. 2. *Cff.*, l. *off.* — Pag. 206. vs. 18. *signicare*, l. *significare*. — Pag. 208. vs. 31. *gratulandi*, l. *salutandi*. — Pag. 261. vs. 10. 39. *b.*, l. 49. *b.* — Pag. 276. vs. 25. (*in quibusdam exemplaribus*) *recte*, l. *recta*. — Pag. 413. vs. 24. *ἐπιτίθεσθαι*, l. *ἐπιτίθειν*.

Reliquis ignoscat benevolus lector.

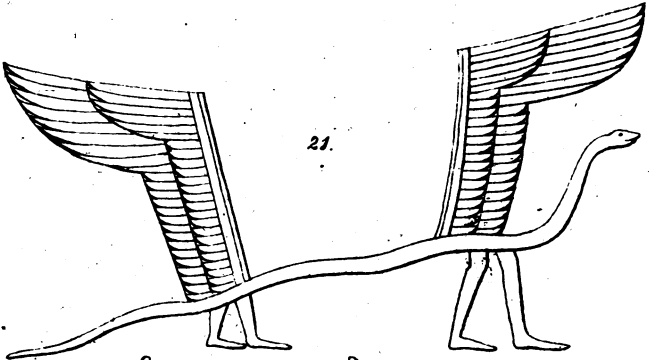
8.

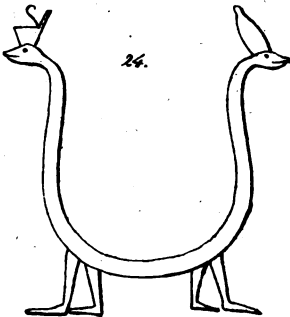
7.

21.

24.

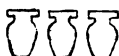

41.a.

40.b.

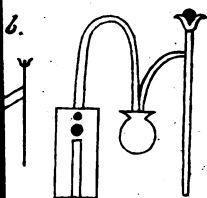
40.a.

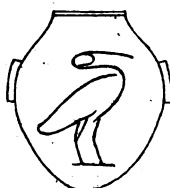
40.c.

46.a.

45.a.

45.

49.a.

48.

50.

49.b.

54.

53.b.

53.a.

58.

60.a.

59.b.

59.a.

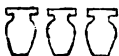
Théâtre du 13th

44.a.

40.b.

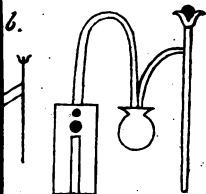
40.a.

40.c.

46.a.

45.a.

46.

49.a.

48.

50.

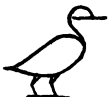
49.b.

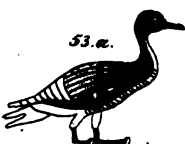
54.

53.b.

53.a.

58.

60.a.

59.b.

59.a.

Thesaurus del d'Alth

